Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Anul XIII nr. 1 (449) — 4 ianuarie 1964

1

PE ARGEȘ ÎN AMONTE

UN ORFEU MODERN: BIOACUSTICIANUL

Cadran internațional

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

263036

CARNETUL FLACĂRII

După douăzeci de ani

În timpul războiului am locuit o vreme pe Calea Moșilor, către Obor, între două cinematografe necăjite care nu-și meritau denumirile de pe firmă: *Splendid* și *American*. Se mai aflau în preajmă, ca instituții remarcabile pentru subsemnatul, un fotograf (nunți-botezuri), un debit de tutun unde citeam toate poeziile tipărite în pagina a II-a a ziarelor de dimineață și un restaurant „La Gherghiceanu", care-mi făcea o impresie atît de puternică încît am hotărît ca de îndată ce voi deveni om mare (în anî) să intru acolo înăsprit și rece, precum contele de Monte-Cristo întors din chinuri, și, conducînd o fată la masă, să comand ce-mi place. Jurăminte...

Dar, mai presus de toate, m-am legat, era să zic sufletește, de simigeria din colț. Colț cu nu mai știu ce stradă anume: ceva între Vaselor și Zece mese. Simigeria, o încăpere de patru pe trei și un sfert, evoluase o dată cu războiul, oglindind, incomparabil mai fidel decît o literatură de pe-atunci, epoca. Dispăruseră pateurile cu carne. Pliereau bușeurile. Sarailiile, trigoanele și plăcintele cu mere deveniseră de mult, oh, de mult, anacronice. Covrigii mari erau un eveniment, mucenicii un accident, merdenelele o sărbătoare. Rămăsese doar dovleacul. Galben, auriu, fierbinte, dovleacul încălzea tejgheaua simigiului și adolescența mea, din zorii cenușii și pînă tîrziu în seara neagră și geroasă de iarnă. Dimineața, cînd mă întorceam de la gărărie unde făcusem coadă de pe la patru pentru o garniță, popasul dintîi era la simigerie: căldură. Noaptea, asemenea, vitrina cu dovleac era căsuța luminată care-l atrage pe drumețul troienit din pastelul lui Alecsandri. Dacă „La Gherghiceanu" era un ideal, simigeria devenise un scop relativ lesne de atins. Taraful (doi plus unu) din „local" simboliza iubita inaccesibilă, dovleacul, mai modest, era omenească prietenie. Măcar atîta să avem... De ce m-am hotărît, însă, să evoc, la acest început de an, o simigerie? Pentru că acolo am petrecut cel dintîi revelion luat „ca atare". Era, pare-mi-se, în decembrie 1943. Calea Moșilor în întuneric, din pricina camuflajului. Nu mai ninsese de mult și oamenii călcau în norol. Ploua rar, apăsat, de gheață. Pe scurt, tristețe mare. Uitasem, cîți ne aflam înăuntru, de ceas și de ore, încălzindu-ne la dogoarea cuptorului, cînd deodată năvăli vînzătorul de jurnale din cartier. „Ziaristul" avea o șubă militară și-un ochi lipsă. În plus, ținînd seama de eveniment, era ușor grizat.

— Ce faceți, mă? E douăspe... E Anul nou.

— Anul nou, murmură cineva.

— E patruspatru, mă...

— Patruspatru...

Atunci, neînțeles, „ziaristul" se întoarse către mine:

— La mulți ani, mă!

— La mulți ani...

*

Curînd după acest prim revelion organizat, ne-am mutat de-acolo și întîmplarea sau nu întîmplarea a făcut să mă abat din nou prin acele locuri. Și tot în iarnă. Acum. Și tot la început de an. Acum. Și să mă opresc în fața simigeriei din colț. S-a ajuns localul. E patiserie. Patiseria „Sălcioara". Dar tot mică, omenească și caldă. Și, neîndoios, mai bine aprovizionată. Sînt și savarine cu frișcă. Și plăcintă. Și bere de patru.

Am deschis ușa și am intrat.

Nu mai cunosc pe nimeni.

Clienții au paltoane întregi și brațele încărcate cu pachete pentru Anul nou.

Au brazi și becuri colorate. Au surîsuri și o neliniște bună. Afară e lumină și forfotă și zgomote și-nfrigurare, marea, unica înfrigurare de revelion.

Ninge.

Îmi ridic gulerul de la palton și ies în stradă.

Aici mă ciocnesc de-un băiat (paisprezece ani? Cincisprezece?) care aleargă, gîfîind, cu o chitară în brațe.

Parcă seamănă cu cineva.

— Mă scuzați, murmură băiatul. Apoi, în fugă: „La mulți ani!"

— La mulți ani...

AL. MIRODAN

COPERTA NOASTRĂ

Bucuriile iernii. Fotografie de Ion PETCU

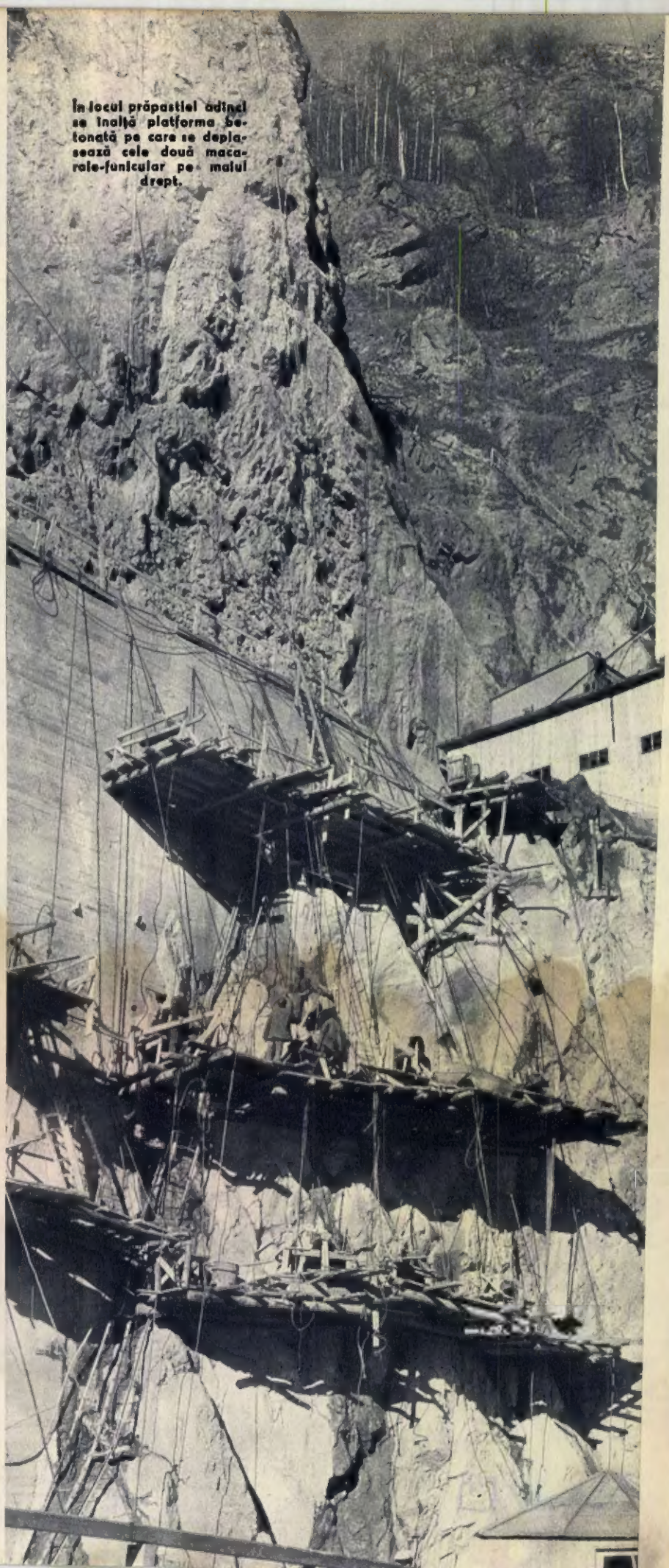

În locul prăpastiei adînci se înalță platforma betonată pe care se deplasează cele două macarale-funicular pe malul drept.

PE ARGEȘ ÎN AMONTE

Ajuns la Corbeni, călătorul dornic să cunoască șantierul hidrocentralei „16 Februarie"-Argeș va trebui să se pregătească pentru o lungă și anevoioasă drumeție. Vastul șantier, cu viața sa tumultuoasă, i se va înfățișa în adevărata-i amploare numai dacă va străbate noile șosele asfaltate, drumurile săpate în munte și zveltele viaducte, dacă va urca treptele cutezătoarelor scări de acces, dacă va coborî în puțurile adînci și va păși în galeriile care înaintează mereu spre destinațiile stabilite de calculele și planurile constructorilor. Patosul, energia și dîrzenia constructorilor o va cunoaște numai dacă va zăbovi la fronturile de lucru, unde oameni veniți din toate colțurile țării își unesc eforturile pentru a zidi noua hidrocentrală.

O hidrocentrală unică în țara noastră și printre cele mai importante construcții de acest gen. O centrală electrică amplasată la 104 metri dedesubtul albiei rîului. Puterea ei va fi de 220.000 kW, cu zece mii de kilowați mai mare decît a hidrocentralei de la Bicaz, iar producția de energie electrică va fi de 400 milioane kWh anual.

Centrala hidroelectrică de pe Argeș este concepută și proiectată în întregime în țară. În rezolvarea problemelor legate de construcția ei se vădește preocuparea proiectanților noștri de a găsi soluții de maximă eficiență economică și la nivelul tehnicii mondiale. Schema ei de amenajare cuprinde: un baraj de beton în arc, înalt de 165 metri; un tunel de aducțiune, continuat de un puț vertical care va conduce apele din lacul de acumulare la cele patru turbine de 56.500 kW fiecare, instalate în centrala subterană; o galerie de fugă prin care apele vor parcurge 12 km pînă vor reintra în vechea lor albie.

Această operă necesită un volum impresionant de lucrări: 580.000 de metri cubi de săpături la suprafață și 820.000 metri cubi în subteran; un milion și patruzeci de mii de metri cubi beton pus în operă; montarea a 6.300 tone echipament mecanic și electric...

Pentru producerea curentului electric vor fi puse la lucru nu numai apele Argeșului, ci și cele ale rîurilor Topolog, Vîlsan, Cernat, Doamnei, care își vor îndrepta cursurile prin tuneluri subterane spre a fi conduse în lacul de acumulare. Acest lac, lung de 14 km, va aduna între malurile lui aproape jumătate de miliard de metri cubi de apă. Lacul și împrejurimile sale vor constitui totodată un pitoresc loc de recreare.

Amenajarea bazinului rîului Argeș prezintă o mare importanță și sub alte aspecte. Va contribui la alimentarea cu apă a Capitalei, ale cărei necesități în perspectivă vor fi sporite; se vor iriga 100.000 hectare de teren, iar prin îndiguiri vor putea fi scoase de sub efectul inundațiilor alte mii de hectare.

Șoseaua de coronament

Urmînd sau abătîndu-se din cînd în cînd de firul apei, o nouă șosea se cațără în munți. Panglica albă a acestui drum e săpată în versantul drept și urcă pe nesimțite spre înălțimi, spre cota unde va întîlni coronamentul barajului, pe care îl va traversa. Dacă bați noul drum cu piciorul, el nu-și va dezvălui întreaga lui frumusețe. Doar pereții drepți ai stîncii în care a fost tăiat sau prăpăstiile care se deschid într-o parte vor transmite călătorului înfiorare și-i vor aminti de eroismul celor care au lucrat aici. Dar dacă vei urca spre baraj pe vechea cale forestieră, vei cunoaște întreaga frumusețe a acestui drum, care sfidează înălțimile cu tunelurile lui și cu viaductele grațioase ce sar peste uriașe prăpăstii. De sus, Argeșul pare tulburător de mic: un pîrîu cu ape verzi.

Drumul acesta are doar 5 kilometri. Și un pasaj dramatic: ultimii 300 de metri. Pe aici n-a călcat poate niciodată picior de om. Doar vulturii și-au făcut cuiburi în pereții de stîncă. Inaccesibilitatea locului o dovedesc prevederile proiectantului: el n-a putut ridica profilele drumului, ci doar le-a fotografiat. Acest punct de lucru, care nu era decît un perete vertical, a fost atacat pe bază de voluntariat. Cine vrea să urce? A urca în zilele acelea însemna în primul rînd a instala odgoanele de siguranță. Au făcut acest lucru inginerul Constantin Mengher și artificierul Luca Raicovici. Dar chiar o dată deschisă „poteca pe funii", ea nu ușura decît în prea mică măsură munca.

Celor care au asistat la aruncarea în aer a 1.500 m³ de rocă, explozia uriașă le va rămîne cu siguranță pentru toată viața în amintire. Urcați pe peretele de granit, oamenii au forat găuri pentru explozibil. Operația cerea mare măiestrie în aceste condiții neobișnuite de lucru. Întrebarea era: va avea timp artificierul să coboare de acolo, de sus, fără ca explozia să-l ajungă din urmă? Îi vor fi suficiente cîteva minute să coboare din funie în funie, agil, în grabă, pentru a ajunge la adăpost? Specialiștii calculaseră și recalculaseră totul de zeci de ori, pînă în cele mai mici amănunte. Dar dacă intervine neprevăzutul? Oamenii l-au urmărit pe Antonoaie din depărtare, cu răsuflarea tăiată. Clipele treceau iute, cronometrele alergau mai repede ca niciodată și omul se mișca parcă mai încet ca de obicei. Totul nu era decît o părere, o teamă izvorîtă din grija pentru un tovarăș care făcea o muncă neobișnuită. Cînd stînca a sărit în aer, Antonoaie coborîse și era în afară de orice pericol.

Două episoade... Șoseaua de coronament mai oferă și altele tot atît de dramatice dar încununate de succes. Nu le afli însă decît întîmplător. Pentru că acest drum nu-ți dă răgaz să-ți omori timpul cu întrebări, pentru că el îți oferă la fiecare pas surpriza unui nou peisaj și mereu alte senzații. Sus, pădurea care se profilează pe cerul albastru; jos, Argeșul, apoi viaductele care îți deschid mereu cîte un nou orizont, tunelurile ale căror capete se lămuresc după o pată de lumină...

Dar în ultimă instanță — pentru a părăsi descrierea — trebuie să conchidem: termi-

C. BOZBICI și Z. VASILIU

(Continuare în pag. 4-5)

PE ARGES

ÎN AMONTE

O nouă încărcătură de beton se adaugă uriașului zid ce crește în calea Argeșului.

Fotografie de S. STEINER

nată la timp, șoseaua de coronament a făcut posibilă începerea turnării barajului. Pe aici se transportă agregatele...

Atenție, cad bolovani!

Acest avertisment, anunțat de pancarte înfipte din loc în loc, ne pare inutil. Privind în sus, spre taluzurile netede ale șoselei de coronament, la uriașele plase de oțel care acoperă stîncile abrupte în locurile unde s-ar putea prăvăli pietre și la stăvilarele de bîrne montate în calea avalanșelor, te simți în siguranță. Și totuși, aflînd de hotărîrea noastră de a urca pe scările de acces pînă sus, la platforma macaralei-funicular, un inginer de la grupul de lucru al barajului ne sfătuiește:

— Luați-vă căști de protecție, e obligatoriu!

La capătul urcușului anevoios, pe trepte de lemn cățărate pe stîncile semețe, ne întîmpină impunătoarea construcție a fabricii de beton, dotată cu utilaje ultramoderne. Străbatem un ultim tunel și în fața noastră se înalță masiva platformă betonată a macaralelor-funicular. Ca să putem ajunge la inginerul mecanic-șef Ladislau Racoși și la maistrul Ștefan Topală ni se mai cere un efort: urcușul a alte zeci de trepte metalice înfipte în peretele platformei.

Sus, macaraua-funicular cu silueta-i puternică domină înălțimile. În spatele ei, pe peretele tăiat abrupt în munte, doi muncitori, suspendați în frînghii, fac controlul taluzului. Din cînd în cînd, sub loviturile rîngilor de fier, din peretele stîncii se desprind bolovani care se rostogolesc în vale cu zgomot. Înțelegem în sfîrșit tîlcul recomandării primite înainte de a începe urcușul...

Privind trupul masiv al macaralei-funicular, ale cărei cabluri coborau neobosit în adîncuri benele pline cu beton, descoperim o cunoștință mai veche. Inginerul Racoși anticipează întrebarea:

— Într-adevăr, este una din macaralele-funicular care au lucrat la Bicaz. Experiența acumulată de oamenii noștri acolo și-a vădit roadele și pe acest șantier cînd, fără concursul specialiștilor străini, am montat prima macara-funicular. Acum lucrăm la montarea celei de-a doua. Fănică, adică Ștefan Topală, cu brigada nu numai că au lucrat la montarea ei, dar au făcut și adaptarea troliilor și a dispozitivelor anexă la condițiile specifice ale șantierului nostru.

Știind că principalele fronturi de lucru au fost atacate simultan, gîndindu-ne la lipsa drumurilor de acces la vremea cînd s-au început lucrările aici, nu ne putem stăpîni întrebarea: cum de a fost posibil să se transporte atîtea utilaje pe aceste înălțimi? Inginerul Racoși ne povestește:

— După instalarea conductei de apă la Chicago, s-a ivit necesitatea ca periodic să se înlăture depunerile din interior. Agregatul de curățire exista. Nu exista însă mijlocul care să-l facă să înainteze prin conductă. Atunci s-a născut o idee: după golirea conductei, de la prima gură de control i s-a dat drumul unui șoarece pe urma căruia a fost trimisă o pisică. La gura următoare, pisica a prins șoarecele; oamenii au prins pisica. De coada pisicii era legată o ață, de capătul celălalt al acței era legată o sfoară, de sfoară o sîrmă, de sîrmă un lanț cu ajutorul căruia agregatul de curățire a trecut prin conductă.

— Asta e o fabulă? — l-am întrebat pe inginerul Racoși.

— O nu, e purul adevăr...Toate lucrările, oricît de mari ar fi, au un început banal. Aici, mai întîi cineva s-a cățărat pe stînci legînd o frînghie, de frînghie s-a legat un cablu, de cablu un utilaj. Apoi s-a făcut un plan înclinat, s-a montat un pod rulant, s-au transportat mașini, materiale...

Privim de la înălțimea platformei. Sub noi, în adîncul văii, se vede talpa barajului care a înghițit primele mii de tone de beton;

în dreapta, clădirile fabricii de beton. Pînă nu demult pe aici era stăpînă numai frumusețea sălbatică a locurilor necercetate. Acum dictează doar îndîrjita voință a omului.

Mirosul adîncului

Ne-a găzduit în camera sa de la casa de oaspeți. Oboseala zilei nu ne îngăduie discuții. Adormim curînd. În toiul nopții sîntem treziți: maistrul principal Teodor Bulea este chemat la telefon! O situație neprevăzută, ivită într-unul din fronturile de lucru din subteran, își cerea urgenta rezolvare. Părerea maistrului este atît de prețioasă încît tulburarea odihnei este justificată.

Revenind, aduce cu sine un plic.

I se dă răgaz să parcurgă liniștit scrisoarea, dar o dată citită nu ne putem stăpîni interesul pentru veștile primite.

— Toate sînt bune — ne informează gazda, și pentru a ne lămuri, adaugă: nevasta a rămas acasă, în Valea Jiului, la Aninoasa... Eu sînt aici numai de la 1 septembrie. Băiatul meu, Ionel, e la București, la Facultatea de energetică, în anul doi. Cînd eram la vîrsta lui coboriserm de mult în mină la Vulcan...

Și ca să stăvilească potopul de întrebări pe care-l presimțea că urmează, stinge lumina și, binevoitor, ne lansează invitația:

— Dacă aveți timp, treceți pe la noi la galeria de fugă, puțul Corbeni. Mai schimbăm o vorbă...

Munca la puțul Corbeni nu este de loc ușoară. Se lucrează pe două fronturi: în aval și în amonte. Cei peste o sută de oameni care coboară la 180 de metri adîncime, în fiecare schimb, au de străpuns formații geologice dificile, marne șistoase intercalate cu gresie. Sub influența apei și a aerului presiunile sporesc. De aceea, imediat ce se deschide un profil, el trebuie sprijinit zdravăn.

— În cei treizeci de ani de minerit — ne mărturisește maistrul Bulea — nu m-am mai întîlnit cu o lucrare ca asta... E drept că, în principiu, ea se aseamănă cu unele lucrări care se fac pe la noi pentru montarea unor instalații în subteran. Aici însă, pe lîngă dificultățile pe care le prezintă structura geologică, sînt și mari cerințe în ce privește rezistența tunelului, pe care o impune destinația sa hidrotehnică.

Vorbim despre mijloacele de evacuare a sterilului, despre sistemul de ventilație, despre asigurarea securității muncii, dar ne oprim îndelung asupra oamenilor. Mai sînt aici și alți mineri din Valea Jiului. Sînt tuneliști încercați de la Bicaz, sînt mineri de la Comănești și din alte părți, sînt și oameni de prin partea locului, oameni care au coborît aici pentru prima oară în subteran. Munca în galerii, pentru minerul cu stagiu, e lucru obișnuit. Pentru cel nou, treaba e mai grea. În măruntaiele pămîntului el este cuprins de neliniște, este copleșit de imensitatea adîncului. Numai dorința de a învinge și sprijinul tovarășului de alături îl fac îndrăzneț și biruitor în lupta cu elementele naturii.

— Nu e treabă de loc ușoară — conchide maistrul Bulea — să deprinzi perforarea rocii, pușcarea, evacuarea sterilului, armarea, să trăiești și să muncești ore în șir în galerie. De aceea eu le mai spun cîteodată băieților: cui îi place, frate, mai bine mirosul de colonie sau de cozonaci, meargă să se facă frizer sau cofetar. Minerului trebuie să-i placă mirosul jilav al adîncului...

Omul de pe malul drept

Îl cheamă Adrian Popovici, este inginer și are douăzeci și trei de ani... Te surprinzi reflectînd: cam puțin pentru o răspundere atît de mare — lucrările de excavație și betonare de pe malul drept. De fapt nu sîntem primii care îl judecă circumspect.

— Oamenii erau cam dezamăgiți cînd m-au văzut prima oară. Se întrebau îngrijorați: ce-o să facem cu puștiul ăsta?

Nu avea nici „școala" Bicazului, nici a Sadului, venise aici direct de pe băncile facultății. Fusese student eminent. La proiectul de diplomă luase nota zece. La Seminarul național pentru construcții și arhitectură (1961), premiul întîi. Dar pe oameni nu-i impresionau numai calificativele. Ei respectau înainte de toate rezultatul practic, experiența. Și inginerul cel tînăr nu le avea.

— Și pînă la urmă?

— Tot ei m-au ajutat să depășesc faza teoretică...

Debutul lui la baraj este de fapt un pionierat. Sosirea lui coincide cu asaltul malului drept. Primele succese se obțin în condiții excepțional de grele. În zilele acelea oamenii încep să-l iubească.

— N-am cerut niciodată altora să facă ceea ce n-aș fi făcut eu...

Asta e de fapt tot secretul. Pe ploaie, pe vînt, din zori pînă în amurg, el e acolo, în mijlocul muncitorilor.

Treptat, pe măsură ce-l urmărești, distingi o trăsătură de caracter greu de bănuit la un om atît de tînăr: severitatea.

— ...Se făceau primele coborîri pe versant pentru a deschide noi fronturi de excavație. Poduri mobile, ancorate de sus, erau lăsate de-a lungul peretelui de stîncă. Suspendate la 200 metri înălțime, ele erau niște leagăne în bătaia vîntului puternic. Cine coboară?... Cine îndrăznește să coboare? Nici unul din brigadă nu dă înapoi, dar cel care își exprimă dorința mai impetuos este Ozarchevici. Iar Ozarchevici? Nu lucrează prea riscant Ozarchevici? Bine, fie, să coboare și de astă dată. El este pionierul coborîrilor periculoase și nimeni nu-i poate refuza dorința... Cine a văzut primele coborîri la podul mobil nu le poate uita niciodată, cum nu uită copiii primul echilibrist pe care l-au văzut pășind alert pe odgonul ancorat deasupra pieții din orașul copilăriei sau pe primul zburător la trapez. Pînă la urmă am cerut sancționarea lui...

— Motivul?

— Trebuie să știți că el îmi este cel mai drag dintre toți... Dar într-o zi l-am văzut coborînd neasigurat. Asta nu mai e curaj, e nesocotință și indisciplină. Și un exemplu rău pentru alții. L-am sancționat. Aveam sentimentul comandantului care bagă la carceră pe cel mai viteaz ostaș din batalion. Știam că o să sufere, știam că o să protesteze, dar trebuia disciplinat și temperat.

Pe nesimțite ajungem la „betonul ciclopian" și la Mazilu. Stelică Mazilu, un coleg de promoție, lucrează pe malul sting.

— Odinioară credeam că numai în cărți fantezia scriitorului născocește situații ca acestea: doi colegi de facultate, amici, nimeresc pe același șantier, primesc două puncte de lucru identice și se iau la întrecere. Într-adevăr cam schematic — ridică din umeri. N-am ce face, asta e realitatea cu noi.

— Și rezultatele întrecerii?

— E prematur să vorbim. Un singur lucru pot să spun: experiența lui mi-e de mare folos. El a turnat platforma înaintea mea și, încercînd mai multe procedee, l-a găsit pe cel mai eficient. La fel și introducerea lamelării la turnare tot de el mi-a fost inspirată. Și completează ironic: sîntem, după cum vezi, adevărați eroi pozitivi!

★

Asta a fost toată discuția. Urmărindu-l apoi cum suie peste o mie de trepte pe scara care urcă șerpuitoare versantul, credeam că n-o să-l întîlnim multă vreme. Zilele trecute însă, într-unul din ultimele numere ale revistei „Hidrotehnica", ne atrage atenția un studiu semnat de Adrian Popovici „Asupra unghiului optim de rezemare a conductelor de beton armat".

Ne interesăm de autor, bănuind o coincidență de nume.

— Popovici? E un tînăr inginer de la hidrocentrala de pe Argeș — ni se relatează.

Parcurgînd textul competent te gîndești că „adolescentul" de la baraj e un om plin de surprize...

Lucrări de armare la traversarea aeriană de la aducțiunea principală (intrarea din Valea lui Stan).

C. BOZBICI și Z. VASILIU

Fotografii de C. BOZBICI

un Orfeu modern: bioacusticianul

Ce este bioacustica? O nouă ramură a științei care, după cum arată și numele, se referă la aplicațiile acusticii în biologie.

Vibrațiile sonore joacă un mare rol în viața omului și a animalelor superioare, începînd de la zgomotele prevestitoare de primejdii și terminînd cu vorbirea articulată și cu muzica. Dar ele se pot adresa, fără intermediul psihicului, și direct mecanismelor biologice. Astfel, unii cercetători indieni susțin că anumite sunete sînt „plăcute" plantelor, care cresc mai viguros sub influența unor cîntece. Dacă această afirmație ne sugerează parcă legenda miticului Orfeu, care cu lira sa îmblînzea fiarele sălbatice și înfiora frunzele, nu este mai puțin adevărat că influența ultrasunetelor asupra organismelor s-a dovedit, totuși, pe deplin reală.

Îmi aduc aminte de una din primele ședințe de „ultrasonare" a semințelor la care am participat: parcă se iscase o furtună în vasul care conținea soluția cu boabe de grîu așezate deasupra generatorului de ultrasunete. Și din zbuciumul apei și al semințelor plantele au căpătat o nouă vigoare: au dat un excedent de recoltă.

Sporurile de producție obținute prin această metodă oscilează de la 30% pînă la 50%. Astfel de creșteri sau chiar mai mari au fost observate la diverse plante cultivate, ca: grîu, porumb, orez, sfeclă de zahăr, cartofi, mazăre, fasole. Uneori la sfecla de zahăr nu s-a obținut numai o recoltă sporită, ci și un procent mai ridicat de zahăr. Desigur, ca în cazul oricărui alt factor cu care se acționează asupra organismelor vii, trebuie să se aibă în vedere limita de rezistență a materialului biologic cu care se lucrează, altfel efectele pot fi nule sau chiar vătămătoare.

★

Cum acționează ultrasunetele? Se știe că ultrasunetele sînt vibrații care depășesc 18.000 de perioade pe secundă, acesta fiind pragul peste care urechea umană nu le mai poate sesiza: ele nu se aud. Cu toate acestea efectul lor este foarte puternic, la anumite dozaje maxime înregistrîndu-se cazuri mortale.

Ultrasunetele exercită o influență specifică asupra unor procese ce se petrec în organismele vii. De ce?

Energia ultrasunetelor, absorbită de țesuturi, produce în anumite cazuri căldură, ridicarea temperaturii fiind în funcție de caracteristica undelor ultrasonore, de adîncimea lor de pătrundere și de densitatea obiectului tratat. Tocmai deosebirile de densitate explică efectele diferite ale ultrasunetelor, care la anumite intensități și frecvențe pot combate agenții patogeni ai plantelor, iar la altele intervin în diferite procese fiziologice.

Sub influența ultrasunetelor părțile mai dense din organismele vii se încălzesc, iar cele mai puțin dense se răcesc. Din această cauză, pentru a se obține rezultate favorabile, este necesar ca poziția semințelor sau a altor

părți vii supuse tratamentului să se schimbe mereu. În acest chip se împiedică pătrunderea ultrasunetelor pe aceleași căi și se evită „permanentizarea" punctelor de răcire și încălzire.

Acțiunea electrică a ultrasunetelor și însemnătatea lor asupra organismelor nu este încă întru totul clarificată. În schimb s-au cules mai multe date experimentale asupra influenței variațiilor de presiune produse de ultrasunete. Cu cît țesuturile sînt mai îmbibate cu apă și deci mai puțin compresibile, cu atît variațiile de presiune le influențează mai puțin, însă și la o compresibilitate mai redusă au loc fenomene de „micromasaj", care poate acționa asupra diferitelor organe.

★

Ultrasunetul nu-și limitează efectul numai la mărirea producției plantelor, ci este și un mijloc eficace de combatere a bolilor.

Cercetările au arătat că sporii aderenți la semințe sînt distruși aproape total, în vremea depunerii lor, de intensități ultrasonore relativ joase. Din păcate, după o perioadă de circa patru luni, sporii devin insensibili la acțiunea ultrasunetelor.

Deocamdată combaterea sporilor aderenți la semințe cu ajutorul ultrasunetelor reprezintă o operație mai dificilă decît procesele chimice de tratare (care sînt mai rentabile), dar viitorul ne poate rezerva în această privință multe surprize.

Perspective mai prielnice în aplicarea ultrasunetelor se deschid în ceea ce privește așa-numitele infecții florale, de pildă în cazul tăciunelui zburător al grîului și orzului. Astfel, un stoc de tăciune zburător care atacă secara a fost complet înlăturat prin tratament cu ultrasunete.

Merită să fie relevat că undele ultrasonore la intensități mai joase, în loc să distrugă, stimulează stocul de tăciune zburător (la orz). Chiar și acest efect ar putea fi eventual folosit în selecție pentru o alegere mai riguroasă a plantelor rezistente.

Așadar, de pe acum se întrezăresc largi posibilități de acționare prin ultrasunete în patologia vegetală.

Ultrasunetele își găsesc rodnice aplicații și în genetică, servind ca mijloc de zdruncinare a ereditații. Cu alte cuvinte, prin „șoc ultrasonor" se poate obține modificarea zestrei ereditare pe care plantele o transmit urmașilor din bob în bob, din generație în generație. Ca urmare a șocului ultrasonor, organismele vii devin mai „plastice", adică mai susceptibile de a fi „educate" în sensul dorit.

Tratamentul cu ultrasunete nu este prin urmare punctul terminus, ci numai stația inițială de la care abia începe munca plină de răspundere, dar și cu excepționale posibilități, a geneticianului.

Variantele favorabile obținute cu ajutorul ultrasunetelor trebuie cercetate minuțios în timpul vieții ființei respective și a urmașilor, astfel încît toate însușirile bune obținute să fie fixate ereditar, adică să intre în patrimoniul pe care individul îl transmite generațiilor următoare. Evident, dacă prin ultrasonare se înregistrează modificări extrem de favorabile ale unor caractere, paralel cu modificarea altora în sens negativ, iscusința omului poate face ca, prin încrucișări repetate și alte metode de ameliorare, să se ajungă la păstrarea numai a caracterelor favorabile.

Transformările ereditare astfel provocate îmbogățesc lumea vie cu forme noi de organisme, din cele mai felurite.

Este adevărat că unii cercetători au constatat că ultrasunetele în dozaje prea mari perturbează grav înmulțirea celulară. Însă rațional aplicate, tratamentele ultrasonore duc de regulă la modificări valoroase, transmisibile urmașilor. De pildă la floarea-soarelui s-au realizat astfel forme mai productive și mai rezistente la condițiile nefavorabile de mediu. Pe aceeași cale s-au obținut și plante gigant, de un evident interes economic potențial în practica agricolă.

■ O ȘTIINȚĂ NOUĂ ■ GENERATORUL DE UNDE ULTRASONORE „ZDRUNCINĂ" EREDITATEA ■ FEREASTRĂ SPRE AGRICULTURA DE MÎINE

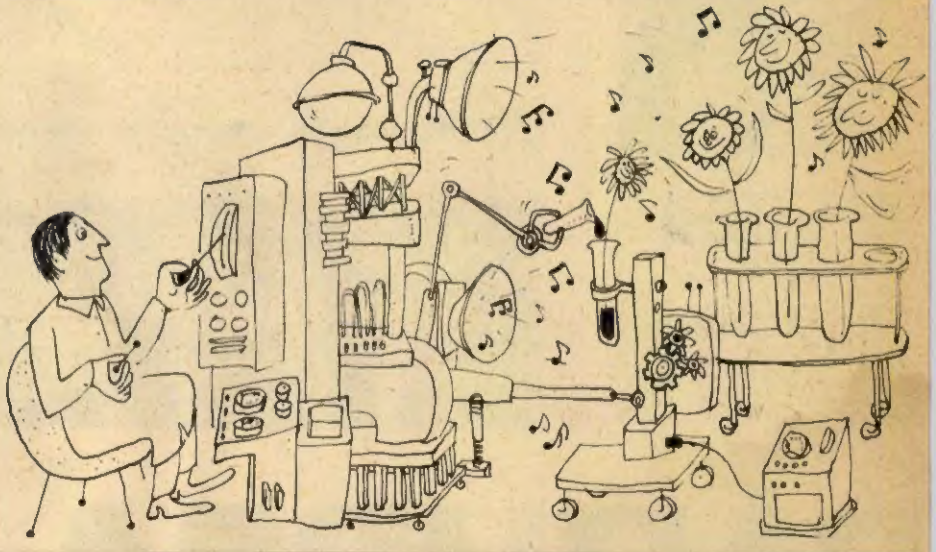

Bioacustica are o dată de naștere recentă. Cu toate acestea, de pe acum, după cum reiese și din cele de mai sus, i se întrezăresc perspective din cele mai încurajatoare.

Folosirea ultrasunetelor permite stimularea plantelor de cultură; fără îndoială, ogoarele viitorului vor da rod mai bogat și datorită factorilor acustici de influență.

În patologia vegetală ultrasunetele vindecă multe boli. Metodele de tratament pe bază de ultrasunete sînt mereu perfecționate și vor duce poate la adevărate vindecări „miraculoase".

Dar cea mai promițătoare se anunță utilizarea ultrasunetelor în genetică. Zestrea ereditară îmbogățită și modificată de om, inclusiv prin mijloacele bioacusticii, va sta la temelia adevăratei revoluții pe care o va aduce genetica în viața de mîine a omenirii.

Lector univ. Dumitru BUICAN
candidat în științe biologice

Ilustrații de Liliana ROȘIANU

Luciul de oglindă al mobilei se obține prin tratarea cu soluție de poliesteri. Noua glazură este și mai frumoasă și mai rezistentă. Frecarea furnirului cu apă de lustruit (fotografia din dreapta) reprezintă operația finală a întregului proces tehnologic.

Inginerul Alexandru Cerlinca, unul dintre specialiștii combinatului din Suceava.

PĂDUREA-MAGA

Creatorii anonimi care ne-au transmis de-a lungul veacurilor măiestritele podoabe și obiecte durate în lemn, de la simplele fluiere sau furci înflorate și pînă la minunata tîmplă de la Arnota sau împodobitul jilț al lui Rareș, au fost în trecut singurii care, ca să zicem așa, au „valorificat" în mod superior patrimoniul forestier al patriei noastre. Încolo toporul, ferăstrăul sau unealta dulgherului, curmînd viața arborilor, i-au prefăcut în scînduri și grinzi, în linguri și strâchini, într-o mie și una de obiecte mari și mici, dar cel mai adesea în lemn de foc.

Mașina aceasta complicată, amintind ca aspect creierul electronic, prezintă doar un detaliu din masivul agregat folosit pentru presarea plăcilor fibrolemnoase. Ea funcționează complet automat, dar supravegherea ei reclamă largi cunoștințe tehnico-științifice.

ZIN UNIVERSAL

De fapt sacrificiul pe care pădurea l-a suportat cu stoicism secole de-a rîndul, dăruind omului adăpost și căldură, n-a cauzat pierderi deosebit de importante rezervelor forestiere. Masacrarea pădurilor a început abia spre mijlocul secolului trecut, o dată cu năvala hrăpăreață a capitaliștilor autohtoni și străini, dornici de profituri imediate. Despre jaful criminal care a secătuit pădurile patriei noastre vreme de aproape un veac vorbesc și astăzi, pe ambii versanți ai Carpaților, în inima Apusenilor și în luncile Dunării, piscurile golașe, dealurile sterpe precum și întinderile unde tăierea pe apucatelea a lăsat urme adînci în echilibrul speciilor, pustiind coastele munților și lăsîndu-le pradă eroziunilor.

Refacerea patrimoniului forestier constituie astăzi una din sarcinile principale ale economiei noastre. E tot atît de adevărat însă că pădurea lovită de secure nu se reface de la o zi la alta. La 20 de ani arborele e abia un copil, la 40 de ani—flăcău, la 60—în puterea vîrstei și abia la 80—bun de tăiat. Tocmai de aceea paralel cu replantările masive care tămăduiesc astăzi rănile din trupul codrilor noștri se urmărește continuu și introducerea unor noi și moderne metode în prelucrarea masei lemnoase. „În domeniul prelucrării lemnului — se arată în documentele de partid — preocuparea noastră principală se îndreaptă spre industrializarea și valorificarea superioară a materialului lemnos", spre „valorificarea masei lemnoase la nivelul atins de țările cu realizările cele mai înalte în acest domeniu".

Despre traducerea în fapte a acestor sarcini vorbesc astăzi fabricile și combinatele destinate prelucrării materialului lemnos, ridicate pe întreg cuprinsul țării. Dintre acestea, Combinatul pentru industrializarea lemnului de la Suceava — obiectul rîndurilor de față — reprezintă una dintre cele mai moderne și mai tinere întreprinderi de acest fel.

O sută de produse

Să tai bradul numai pentru scînduri, să mărunțești fagul ca să-l pui pe foc, să faci astăzi numai aceste lucruri înseamnă să întorci prelucrarea lemnului cu decenii și chiar secole în urmă. Într-un răstimp de 80-100 de ani, au demonstrat specialiștii, truda inconștientă a naturii transformă trupul arborelui într-un adevărat depozit de produse. Un tablou sinoptic, alcătuit în această privință, însumează 100 de produse obținute prin utilizarea rațională a masei lemnoase. Ceea ce numim noi cu un termen generic „lemn" se transformă prin prelucrări mecanice în aproximativ 60 de sortimente (furnir, instrumente muzicale, ambarcațiuni, parchet, mobilă, ca să enumerăm doar cîteva dintre acestea), iar ajuns pe mîinile chimiștilor, în alte 40 (celuloză, alcool, lacuri, hîrtie, săpunuri, albumină etc., etc.). La rentabilitatea acestor acțiuni o contribuție însemnată o aduc și combinatele cu profil complex, întreprinderi care dau posibilitatea ca din lemnul intrat în fabrică sub formă de buștean sau în general ca lemn brut, rotund sau spart, să se obțină pînă la sfîrșit numai produse industriale finite.

În exemplul nostru lemnul furnizat de exploatările forestiere de la Sucevița, Brodina, Moldovița, Frasin, Valea Suhăi etc. se transformă, prin intermediul celor patru fabrici care compun combinatul din Suceava, fie în foi de placaj, fie în mobilă, binale sau P.F.L. (plăci fibrolemnoase). Da-

Liviu MAIOR

(Continuare în pag. 10)

că asemenea fabrici ar exista și ar funcționa în mod separat, exploatarea masei lemnoase ar fi departe de a se realiza într-un procent atît de ridicat. Cum și ce anume face posibilă o asemenea totală metamorfoză a lemnului vom înțelege mai ușor făcînd o scurtă incursiune în secțiile combinatului.

Iată-ne mai întîi la fabrica de placaj, unde bușteni de fag se desfac, sub cuțitele deruloarelor mecanice, ca niște suluri de stofă. Senzația că te afli nu într-o secție pentru prelucrarea lemnului ci mai degrabă într-o fabrică de țesături, te urmărește de altfel pretutindeni. Și asta deoarece înainte de a se lipi între ele, formînd placajul, foile de furnir tehnic, groase doar de cîțiva milimetri, se desfășoară, unduindu-se și mulîndu-se de la un agregat la altul, cu grația și ușurința unor enorme suluri de stofă desfăcute. Dacă mai amintim că numărul tinerelor fete este preponderent în această fabrică — și că nu puține dintre ele au țesut, pînă nu demult, în localitățile lor de baștină de la țară, stofe și pînzeturi adevărate — impresia aparentă că te afli într-o țesătorie devine și mai frapantă. Pretutindeni valuri fără sfîrșit de țesătură albă, cu miros îmbătător de lemn crud, din care se „croiesc" anual 18.000 metri cubi de placaj. Sau altminteri spus: din 2,3 metri cubi de bușteni se obține un metru cub de placaj. Restul (părțile inutilizabile ale bușteanului, compuse din miezuri, capete etc.) se îndreaptă de îndată spre fabrica de plăci fibrolemnoase.

Dar înainte de a ajunge la P.F.L., să trecem alături, la fabrica de mobilă, unde „mîinile măiestre" ale tîmplarilor produc anual 10.000 garnituri de mobilă. O precizare: ghilimelele de mai sus n-au fost adăugate pentru a pune la îndoială măiestria muncitorilor de aci, ci pur și simplu deoarece o asemenea expresie ne aduce imediat înaintea ochilor migala dulgherului înconjurat de uneltele sale tradiționale. Măiestrie și talent există și aci — și încă în cel mai mare grad — dar nu în minuirea și întrebuințarea uneltelor și procedeelor clasice. Locul rindelii l-a luat freza, locul ferăstrăului manual, ferăstrăul circular cu avans mecanic, iar în locul ciocanului, furnirului răibuit și șerlacului noii dulgheri întrebuințează ciocanul pneumatic, presa hidraulică, poliesterii etc. Toate acestea permit azi ca din puțin să se obțină mult. Deșeurile rămase, la fel ca în exemplul precedent, iau drumul P.F.L.-ului. Și tot spre acest sector al combinatului se îndreaptă și rămășițele rezultate din întrebuințarea cherestelei la fabricarea binalelor.

În cea de-a patra secție a combinatului, fabrica de plăci fibrolemnoase, se adună, așadar, toate reziduurile lemnoase ale celorlalte trei surate ale ei. Și nu numai atît. Spre P.F.L.-ul din Suceava se îndreaptă totodată deșeurile provenite din alte fabrici de cherestea sau pur și simplu cantități imense de crengi, lobde, cioturi adunate de ocoalele silvice din regiune.

Vagoane întregi de asemenea resturi (dintre care multe nu sînt bune nici de foc) se retransformă, prin intermediul fabricii, în masă lemnoasă compactă. Și din acest punct de vedere asemănarea P.F.L.-ului cu oțelăriile care strîng fier vechi retopindu-l este evidentă. Lemnul, care n-a cunoscut pînă deunăzi decît prelucrarea mecanică sau chimică, este aci tocat și supus unor complicate procese tehnologice care, „retopindu-l" (metaforic vorbind, deoarece este vorba de defibrarea și încleierea lui și nu de o *topire* în sensul strict al cuvîntului), îl transformă într-un covor umed, care, presat, tratat termic, durcizat și secționat, devine placă fibrolemnoasă, dură sau poroasă, atît de solicitată în construcțiile de locuințe sau în fabricarea mobilei, vagoanelor, autobuzelor etc.

Spre deosebire de munca desfășurată în celelalte secții ale combinatului, fabricarea P.F.L.-urilor reclamă nu numai inginerilor, ci și muncitorilor care supraveghează agregatele, largi cunoștințe de matematică, electrotehnică, mecanică și termodinamică. Tînărul Mircea Romocea, de pildă, s-a statornicit la Suceava venind tocmai de la Blaj, deoarece în acest oraș tehnologia plăcilor fibrolemnoase se bucură de o mai veche tradiție. Și tot de la Blaj au sosit colegii săi Nicolae Topîrceanu, Simion Velesusan și Eugen Budă, specializați în aceeași ramură a prelucrării lemnului. În rest însă, marea majoritate a celor care lucrează în combinat sînt originari din împrejurimile orașului Suceava. Mulți dintre ei au muncit ca țăpinari la exploatările forestiere din regiune sau, pur și simplu, au mărunțit lemnul cu ferăstrăul și securea doar pentru a-l pune pe foc ori în cel mai bun caz pentru a-l trimite gaterelor. Vîrsta lor medie nu trece cu mult de 20 de ani. Sînt tineri ca și modernul lor combinat, tineri ca și blocurile strălucitoare din frumosul lor oraș care renaște în prezent pe locul bătrînei cetăți de scaun a lui Ștefan.

Să încheiem rîndurile de față răspunzînd întrebării inițiale: am văzut că în cadrul unui astfel de combinat cu profil complex fabricile comunică între ele, furnizîndu-și una alteia materia primă. P.F.L.-ul și fabrica de placaj trimit produse semifinite fabricii de mobilă, în vreme ce aceasta, împreună cu fabrica de binale și placaj, livrează materie primă secției de fibrolemnoase. Schimbul acesta permite utilizarea aproape completă a masei lemnoase intrate pe poarta întreprinderii. Și dacă într-o fabrică de cherestea obișnuită produsele semifinite folosesc 60% din lemnul intrat în lucru, cele de placaj 40-50% etc. — combinatele cu profil complex asigură valorificarea într-un procent de peste 80% a materiei prime existente.

Iată de ce specialiștii au dreptate cînd afirmă că, datorită unei asemenea întrebuințări judicioase a bogăției forestiere, puieții firavi care se plantează astăzi pe suprafețele despădurite în trecut vor deveni maturi, găsind în viață cea mai mare parte a codrilor și pădurilor ce împodobesc astăzi munții, dealurile și cîmpiile patriei noastre.

Liviu MAIOR
Fotografii de Elena GHERA

METODA

Metoda era infailibilă. Pe la sfîrşitul verii, dulapul lui Mişulică putea să concureze depozitul D.C.A. de la Gara de Nord. Recunoscuse treizeci şi şase de minciuni de diferite categorii şi primise drept răsplată: nouă trompete, un cal de lemn, şase automobile, o macara, un aparat de proiecţie, cinci pistoale cu dopuri, patru cu apă etc., etc.

— E un copil extraordinar! — povestea tovarăşul Mişu-tatăl. Pur şi simplu nu poate să mintă. Adică, minte puţin. Din instinct. Dar cum e luat din scurt, spune tot. Abia aştept să ajung acasă să văd ce a mai făcut.

De obicei, la masă, Mişulică se arăta mai tîrziu, încruntat, privind într-o parte.

— Ei, ce poznă mi-ai mai făcut pe ziua de azi? — întreba jovial tăticul. Nimic de mărturisit?

— Mmm...

— Vreun geam spart, un cucui, ceva?...

— Mmm...

— Haide, Mişulică, cu tata!... Poate că ai făcut rost de vreun doi la aritmetică?...

— Patru! — rectifica Mişulică.

— Patru? Patru ce...?

— Patru, nu doi — suspina Mişulică.

— Aha! Patru la aritmetică. Asta e o porcărie! Eu muncesc să te ţin la şcoală şi tu te pregăteşti de repetenţie! Măgarule!

— Mai bine nu-ţi spuneam — se apăra Mişulică îndîrjit. Ar trebui să mint, asta e.

— Ei hai, hai! — se îmbuna tovarăşul Mişu. În definitiv totul se repară prin muncă. Bine că nu eşti laş. Deci ai luat patru...

— Trei — se auzea ca o părere glasul lui Mişulică. Eu nu pot să mint, tăticule. Am zis patru, ca să te pregătesc.

— Trei... hm — şovăia tovarăşul Mişu descumpănit. În sfîrşit, bine că nu ţi-au pus doi. Era mai greu de îndreptat. Sau... nu cumva mi-ai luat doi?!

— Nu! Jur, tăticule! Ştii că nu mint. Şi acum am recunoscut pe loc.

— Mda... în privinţa asta ai dreptate. Hai, du-te la cinematograf.

„Ce mai încoace-încolo — povestea tovarăşul Mişu a doua zi — nu prea toceşte, dar are caracter. Asta îmi place la el: e bărbat".

Pe la începutul iernii „bărbatul" fu cuprins de o adevărată patimă a mărturisitului. Mărturisea de trei ori pe zi — dimineaţa, la prînz şi seara — şi, dacă se putea, şi după-amiaza. Tovarăşul Mişu era de-a dreptul copleşit de atîta cinste. Abia îi mai ajungea chenzina ca să o răsplătească.

— Haide-haide — izbucnea el — mai ţine-ţi gura! Cine te pune să-mi povesteşti chiar toate-toate potlogăriile? Te-am întrebat ceva?

Şi răspunsurile lui Mişulică:

— Asta n-are importanţă. Matale şi aşa munceşti destul. Cînd mai ai timp să mă şi iscodeşti? Uite, chiar alaltăieri...

— Gata! — se apăra tovarăşul Mişu simţind pe aproape primejdia. Am treabă. Mă culc...

— Nu, tăticule, nu! — se împotrivea cu încăpăţînare oarbă Mişulică. Alaltăieri...

— Nu vreau! — striga tovarăşul Mişu. Ieşi afară! Dorm... Calculez...

— ...am spart o...

— Fiuuu! — fluiera tovarăşul Mişu vîrîndu-şi arătătoarele în urechi. N-aud nimic. Tra-la-la-laaa... La dona e mobile... Ti-roa-la-mobile... La-ri-la-roa...

— ...o fereastră — pătrundea vocea lui Mişulică prin avest baraj sonor. N-am spus de la început, ca să nu mă baţi. Dar nu mai vreau să ascund!

— Să te bat? — striga tovarăşul Mişu scoţîndu-şi degetele din urechi fără să simtă provocarea. Te-am bătut eu vreodată? Spune!

— Un geam spart cu praştia, un doi la naturale, o bătaie trasă lui Gigi Pantazi — înşira dintr-o răsuflare, ca pe o lecţie, Mişulică! Gata! M-ai auzit. Ai auzit tot. Nu pot să mint. Matale m-ai învăţat să nu mint, tăticuţule.

— Eu... — recunoştea gata să plîngă „tăticuţul". Eu, dar acum du-te. O să mă gîndesc...

— Am furat pisica doamnei Dumitru — continua Mişulică diabolic. Am copiat la teză. Am deşurubat becurile de la subsol. Am înfundat cu plastilină broasca de la intrarea principală. Am...

— Gataaa! — striga tovarăşul Mişu copleşit. Ajunge! Patru mărturisiri: norma pe o săptămînă. O să mă obligi să fur! Du-te!

— Şi cîinele?

— Care cîine?

— Cîinele lui domnu' Teodoru, pe care l-am bărbierit cu aparatul matale?!

— Ieşi!

Tovarăşul Mişu încuia uşa şi se acoperea cu plapuma. Totuşi Mişulică mai apuca să-i bage pe sub uşă o hîrtie scrisă la repezeală:

— Pisica doamnei Dumitru;
— copiat teză;
— deşurubat becuri subsol;
— cîine tuns şi bărbierit.

Total: una pereche pantaloni fără manşetă.

Cam pe la mijlocul lui decembrie Mişulică a primit pantalonii fără manşetă, un papion cu buline (două năzbîtii mai mici) şi un pulover de silon (opt isprăvi categoria „de oaie"). Dar n-are bocanci, n-are schiuri...

Anul acesta tovarăşul Mişu et familia (et Mişulică, bineînţeles) vor petrece revelionul la Predeal, la cabană. Să mergi la Predeal fără schiuri? E oare cu putinţă? Nu e!

Şi Mişulică a găsit soluţia: economie! A început să facă economii. Timp de zece zile n-a mai mărturisit nimic, nici o ispravă, reuşind să-şi pună deoparte, pentru revelion: un cucui, un doi la franceză, două vase de cristal, pierderea stiloului etc., etc. Într-o bună zi dădu atacul. (Ar mai fi aşteptat pînă la 31 decembrie, dar îi era teamă că banii familiei se vor cheltui în vederea revelionului.)

— Se poate oare ca un băiat în clasa a şasea să facă revelionul la Predeal fără bocanci, fără schiuri? — întrebă Mişulică la masă.

— Poate ai ceva de mărturisit?! — întrebă tovarăşul Mişu rînjind.

— Oh, nu, tăticuţule! Nimic!

— Haide, dă-i drumul! Ai dat foc la şcoală, ai vîndut covorul din antreu?

— Oh, tăticule! — suspină Mişulică. Drept cine mă iei?!... E vorba doar de un cucui...

— Ah, un cucui! — repetă tatăl. Şi mai ce, dragul meu? Fii bărbat! Tonul nu-i plăcu lui Mişulică, dar era prea tîrziu să mai dea înapoi.

— Un... trei la franceză.

— Bunişor. Sînt alţii care iau unu.

— Ştii, de fapt am luat doi.

— Hm, merge. Asta ar merita...

— O clipă, tăticuţule — se învioră Mişulică. Mai am vasul de cristal.

— Crăpat?

— Aproape spart. Şi... stiloul.

— Spart?

— Pierdut, tăticule!

— Ei, ce să-i faci, destinul! — oftă tovarăşul Mişu. Şi astea cam cît ar face la un loc?

— Păi...ăăă...iii...

— Mda... cam atîta fac! — spuse tovarăşul Mişu. Dar dacă nu te superi, stiloul pierdut nu cumva e ăsta?

— Ba...da... Unde l-ai găsit?! — strigă Mişulică.

— Păi, unde l-ai ascuns, dragul meu. În borcanul cu untură. Şi doiul de la franceză se pare că e un cinci de fapt.

— Eh, ce mi-e cinci, ce mi-e doi! — spuse dispreţuitor Mişulică, îndreptîndu-se spre uşă.

— Şi vasele... vasele, dragul meu — îi tăie calea tovarăşul Mişu — sînt crăpate de anul trecut. Le-ai mai mărturisit o dată.

— Să vezi — se bîlbîi Mişulică încercînd să i se strecoare pe sub mînă. Am minţit acum, ca să-mi recunosc poimîine greşeala. Voiam să-ţi fac o surpriză de revelion...

— Ei, nu face nimic! — zîmbi tovarăşul Mişu condescendent. Totul, vorba ta, e surpriza. Acum, de pildă, am să-ţi fac şi eu o surpriză.

— Care... ce surp...? — se înecă Mişulică.

— O să te las să alegi — spuse tovarăşul Mişu scoţîndu-şi cureaua. Sînt unii copii care preferă bătaia, alţii consideră că e sub demnitatea lor şi cer să fie închişi în casă sau să li se interzică filmele pe un an întreg. Tu ce preferi, dragul meu?

— Să mă închizi în casă! — strigă Mişulică. Să nu mai merg la cinematograf un an întreg. Dar să nu mă baţi...

— Şi acuma minţi — spuse blînd tovarăşul Mişu. Ca să scapi, ai fi fericit dacă ţi-aş trage o bătaie. Dar ca să te pedepsesc, o să-ţi îndeplinesc totuşi dorinţa.

— Dar cucuiul e nou, e proaspăt! — hohoti disperat Mişulică. Abia ieri mi l-am făcut.

— Ştiu! — şopti tovarăşul Mişu. Te-am şi văzut cînd ţi-l confecţionai. Cred că n-a fost prea uşor. Ai muncit la el mai bine de un ceas, recunoşti?

— Recunosc.

— Ei bine, pentru asta mămica şi cu mine o să-ţi trimitem o ilustrată de la cabană. Eşti mulţumit?

— Nuuuu! — hohoti Mişulică.

— În sfîrşit, sincer! — murmură tovarăşul Mişu. Înseamnă că metoda de pînă acum nu era cea mai bună.

schiţă de Silviu Georgescu • ilustraţia Val Munteanu

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

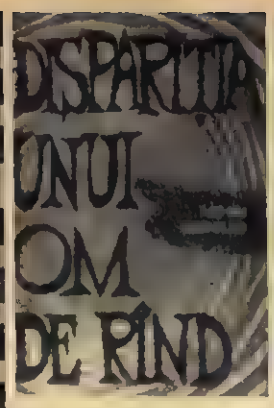

MIHAI BENIUC: Dispariția unui om de rînd — roman. Editura tineretului — 520 pagini.

DENIS DIDEROT: Romane. Traducere de Geliu Naum. Editura pentru literatură universală — 592 pagini.

SERGIU FĂRCĂȘAN. Atacul ceșiumiștilor — roman. Editura tineretului — 504 pagini.

AURELIAN BĂLTĂREȚU: Minunile chimiei (Colecția „Știința învinge"). Editura tineretului — 220 pagini.

I. M. MAISKI: Cine l-a ajutat pe Hitler (Din amintirile unui ambasador sovietic). Editura științifică — 200 pagini.

După ce și-a demonstrat — în „Nevestele vesele din Windsor" — însușiri de comediană, Valeria Gagiatov, tînără actriță a Naționalului bucureștean, atacă acum cu cutezanță un rol de dramă: este vorba de „Nora", una din cele mai complexe eroine ale teatrului ibsenian. Ea interpretează rolul titular alături de Emanoil Petruț (interpretul lui Helmer) în noua distribuție pe care teatrul a asigurat-o cunoscutei drame a clasicului scandinav.

Faima de care se bucură în lume marele tenor italian Mario del Monaco este pe deplin justificată. De aceea, iubitorii de muzică din țara noastră, care l-au văzut în filmul „Acord final", au fost mîhniți la aflarea veștii că de curînd a suferit un grav accident de automobil. În fotografie: Mario del Monaco, cu puțin înainte de accident, asistînd la spectacolul cu opera „Iris" de Mascagni, prezentat cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea compozitorului.

Cu prilejul împlinirii a 40 de ani de activitate, regizorul Nicușor Constantinescu, artist emerit, a fost sărbătorit în cadrul unui spectacol festiv ce a avut loc în Sala Palatului Republicii Populare Romîne. Nicușor Constantinescu semnează regia noii operete românești „Anton Pann", a cărei premieră a avut loc recent pe scena Teatrului de stat de operetă din Capitală, și este coautor al noului spectacol de estradă al Teatrului „Constantin Tănase" — „Pagini alese din revista de altădată".

Printre artiștii de peste hotare care ne vor vizita țara în cursul acestei luni se numără și violonistul Tibor Gasparek din R. S. Cehoslovacă, solist al Filarmonicii slovace și profesor de vioară la conservator. A întreprins numeroase turnee peste hotare, în Iugoslavia, Ungaria, Austria, Bulgaria, Polonia etc. În țara noastră, Tibor Gasparek va concerta între 11 și 20 ianuarie la Cluj și Timișoara și își va da concursul în cadrul unui concert al orchestrei Radioteleviziunii, în Capitală.

Mimi Șaraga-Maxy oferă — în noua sa expoziție personală — imaginea evoluției și maturizării sale artistice. Spicuim cîteva din opiniile criticului Eugen Schileru, exprimate în catalogul expoziției: „Dacă în trecut artista manifesta o înclinație spre efecte dramatice și o înzestrare certă pentru portretul psihologic, tablourile care au urmat... dovedesc capacitatea ei de a imagina armonii cromatice inedite, apte să rețină atenția și să sugereze atmosfere afective și intensități lirice".

La 19 ani, balerina Géraldine Chaplin nu mai este doar unul din numeroșii copii ai marelui Charlot, ci un talent în plină vigoare, aflat pe drumul consacrării în slujba Terpsihorei. Deși a mai dansat în diferite împrejurări, afirmarea ei s-a produs de curînd, cu prilejul reprezentării pe scena teatrului parizian din Champs Elysées a cunoscutului balet „Cenușăreasa" de Serghei Prokofiev. Iat-o în fotografie, după spectacol, cuprinsă încă de emoția premierei.

Soprana Teodora Lucaciu, artistă emerită, a întreprins de curînd un turneu în Turcia. Cîntăreața noastră a apărut pe scenele operelor din Istanbul și Ankara în „Boema" de Puccini și „Evgheni Oneghin" de Ceaikovski. Turneul Teodorei Lucaciu s-a bucurat de succes. Ziarul „Vatan" din Istanbul scria între altele: „Trebuie să spunem că atît din punct de vedere al tehnicii interpretative cît și în ceea ce privește căldura și jocul de scenă artista este ireproșabilă".

Comedia iugoslavă „Doctor în filozofie", prezentată cu succes și la noi, a prilejuit tinerei actrițe Beba Loncar o creație promițătoare. Reușitele ei ulterioare au impus-o și în fața cineaștilor americani, care au angajat-o pentru un film intitulat „Vapoarele cele lungi", peliculă consacrată vieții vikingilor. Alături de ea, cîțiva actori cu renume: Rosanna Schiaffino, Sidney Poitier și alții. Iat-o în fotografie alături de cîțiva compatrioți ai ei, de asemenea interpreți în acest film.

Iată o cunoștință de-a noastră nu prea veche: actorul francez Gérard Barray, pe care l-am văzut luna trecută sub înfățișarea neînfricatului „Cavaler Pardaillan". De curînd el a terminat încă un film de aceeași factură, intitulat „Scaramouche". Îl secondează Michèle Girardon, alături de care îl putem vedea în fotografia de față, precum și Gianna-Maria Canale — pe care în „Cavalerul Pardaillan" am văzut-o în rolul prințesei Fausta Borgia.

CUBA
în anul VI

În prima zi a acestui an, poporul cuban a sărbătorit un eveniment istoric: a 5-a aniversare a victoriei revoluției cubane. Anii care au trecut de la 1 ianuarie 1959 au constituit un drum ascendent spre înfăptuirea unei vieți noi.

Fotografiile alăturate înfățișează cîteva aspecte din Cuba de azi, ce a pășit în anul VI al existenței sale libere.

↑ **Panouri uriașe și lozinci cheamă oamenii muncii din Cuba să se întreacă în opera de făurire a vieții noi.**

Emilio Garcia, muncitor fruntaș dintr-o fabrică de accesorii de automobile din Havana →

Pe o stradă din Havana. ↓

Cartier de locuințe moderne în capitala Cubei. În cei cinci ani care s-au scurs de la eliberare, în țară au fost construite zeci de mii de locuințe, atît la orașe cît și la sate. →

La ferma agricolă de stat experimentală „Los pinos", situată la 100 km de Havana, se cultivă cu succes legume într-un sol nisipos tratat cu substanțele nutritive depozitate în aceste interesante rezervoare.

Hotelul „Habana libre" din cartierul Vedado, situat în centrul Havanei. Rezervat înainte numai privilegiaților, el se află azi la dispoziția oamenilor muncii cubani și turiștilor străini care vin să viziteze capitala.

Imagine de pe șantierul termocentralei de la Mariel, care va alimenta cu energie electrică provinciile Pinar Del Rio, Havana și Matanzas și va avea o putere instalată de o jumătate de milion kW.

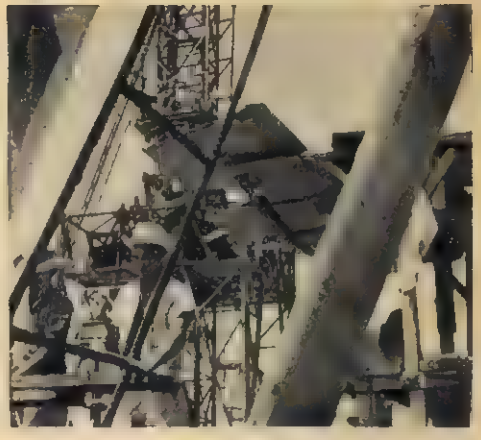

CADRAN internațional

Acasă la yanonami

Nici o expediție științifică nu reușise să cerceteze regiunea situată între bazinul Amazoanelor și cel al Orinocului. Cu un an în urmă, o expediție condusă de profesorul Ettore Biocca a străbătut, pentru prima oară pe cale fluvială, nesfîrșitele păduri ecuatoriale, folosindu-se de ambarcațiuni cioplite din trunchiuri de copaci chiar de membrii expediției.

De curînd, expediția compusă din cinci italieni și un brazilian a revenit la Roma furnizînd ziarului „Paese Sera" o serie de amănunte interesante asupra cercetărilor efectuate.

Cine încearcă să pătrundă pînă la triburile sălbatice yanonami (Waika, Guaharibo) are de înfruntat inaccesibilitatea pădurilor virgine, a lanțurilor de munți din jur (cei mai înalți din Brazilia), precum și teribila otravă *curara* în care sînt înmuiate săgețile băștinașilor. Prețioasă a fost contribuția la expediție a colaboratoarei Helena Valero, care a înlesnit mult pătrunderea grupului temerar în mijlocul triburilor războinice și sălbatice. Urmînd indicațiile date de Valero, au putut fi vizitate și studiate nouă triburi yanonami care locuiesc la distanțe mari unul de altul și s-au făcut înregistrări pe bandă de magnetofon în vederea unor studii lingvistice.

Helena Valero a fost răpită de indienii yanonami la vîrsta de zece ani, pe cînd era elevă la o școală a misionarilor. După vreo douăzeci de ani — adică acum vreo cinci ani — ea a reușit să părăsească tribul care o ținuse prizonieră. În curînd profesorul Biocca va da publicității jurnalul Helenei Valero în care se descrie viața și obiceiurile triburilor indiene. Potrivit relatărilor Helenei Valero, furtul femeilor este un lucru obișnuit la triburile indiene din Brazilia. De altfel, în familie femeia este considerată un indiciu al bogăției și de aceea ginerii, în diferite ocazii, aduc daruri socrilor.

Aceste triburi — relatează membrii expediției italiene — nu cunosc folosirea metalelor și nici măcar pe cea a pietrei. Ei își confecționează toate obiectele necesare numai din lianele și lemnele pădurii. Focul se obține prin frecarea unei bucăți de lemn în scobitura altei bucăți.

Yanonamii nu folosesc de loc sarea, ci numai zeruri de plante. Ei se hrănesc cu ouă de insecte, cu termite, lăcuste, moluște, carne de animale mari și mici, foarte multe banane și tuberculi asemănători cartofului.

Yanonamii practică „endocanibalismul" — formă deosebită a cultului morților: cenușa provenită din incinerare este amestecată cu o pastă de banane, întreaga compoziție fiind consumată în cadrul unor ceremonii. Ei nu-și găsesc liniștea atît timp cît există cenușă neconsumată.

Viața lor spirituală stă sub influența vrăjitorilor și a unei pulberi extrase din plante — epena — care, aspirată, le provoacă năluciri halucinante. Actualmente, *epena* și *curara* — teribila otravă care paralizează mușchii și provoacă moartea prin asfixiere — constituie obiecte de studiu pentru oamenii de știință italieni.

Zeci de animale vii, dintre care unele foarte rare, au fost aduse la grădina zoologică din Roma: cocoși de munte atît de valoroși încît nu pot fi scoși din Brazilia fără un permis special, privighetori din Rio Negro, diferite specii de papagali și de maimuțe, o rozătoare care cîntărește peste 30 de kilograme, precum și unele feline din regiunea Amazoanelor.

Un mare interes îl prezintă și colecțiile de plante necunoscute sau rare, descoperite de membrii expediției. S-a turnat un film documentar lung de 1.300 metri, reprezentînd diferite aspecte din viața triburilor cercetate. Au fost înregistrate pe bandă de magnetofon voci, elemente de vocabular, melodii rituale. S-au făcut și unele descoperiri arheologice. Astfel, a fost identificat un cimitir în care s-au găsit urne funerare tricrome. Aceste descoperiri vor contribui la progresul cercetărilor ce se efectuează în legătură cu originea vechilor locuitori ai acestor regiuni.

Copiii lui Sánchez

Recenta apariție a versiunilor franceză și germană a cărții sociologului și scriitorului american Oscar Lewis „The children of Sánchez" (Copiii lui Sánchez) a suscitat un interes deosebit.

Recomandînd cititorilor săi lucrarea, săptămînalul francez „L'Express" scrie: „Iată personajele cele mai vii..., cartea cea mai realistă a anului... Ea nu este un roman. Este un document".

Într-adevăr, cartea lui Lewis este povestea adevărată a unei familii care-și duce existența într-una din periferiile capitalei Mexicului — Ciudad de Mexico.

Cunoscut prin cărțile sale: „Viață în satul mexican" și „Cinci familii" — rod al unor călătorii de studii întreprinse în Canada, în India de nord și în Mexic — Oscar Lewis face în anul 1956 o nouă călătorie în Mexic. De astă dată atenția lui se concentrează asupra unei singure familii.

Începînd din anul 1957 și pînă în 1959 autorul înregistrează pe bandă de magnetofon destăinuirile autobiografice făcute de Jesus Sánchez și de urmașii săi, prelucrîndu-le și adunîndu-le într-un „Autoportret al unei familii mexicane" (așa cum indica titlul inițial al cărții). În această autobiografie — subliniază săptămînalul francez sus-amintit — „fiecare fiu sau fiică își afirmă punctul de vedere personal, care nu constituie un artificiu al romancierului, ci viața însăși". Manuel, un declasat la 32 de ani; Roberto, de 29 ani, muncitor; Consuelo, în vîrstă de 27 ani, fără o ocupație stabilă, și Marta, la 25 de ani mamă a patru copii care flămînzesc,

Viața de fiecare zi în vecindad.

își povestesc pe rînd existența de uluitoare mizerie și promiscuitate.

Sánchez și alți opt membri ai familiei sale locuiesc laolaltă într-o mică încăpere din Casa Grande, o aglomerare de cămăruțe fără ferestre. Aici trăiesc peste 700 de oameni, uneori îngrămădiți cîte 15-20 într-o cameră. În mijlocul acestui „vecindad" (cartier mizer) se află patru curți interioare, largi de numai cinci metri, spre care se deschid ușile vopsite în roșu a 157 de locuințe formate din cîte o singură cămăruță.

Deosebirile între cei din Casa Grande rezultă doar din faptul că unii au un venit de 300 de pesos pe lună, iar alții de numai o sută; că unii reușesc să mănînce de trei ori pe zi, iar alții trebuie să se mulțumească doar cu o singură gustare într-un birt ieftin...

Referindu-se la zguduitoarele mărturii omenești pe care Lewis le oferă cititorilor săi, revista vest-germană „Der Spiegel" apreciază, la rîndul ei, că autorul a reușit să sintetizeze ceea ce este tipic „... pentru o mare parte a populației mexicane de 34 de milioane de oameni care, dincolo de fațadele capitalei, își duc traiul în așa-zisele vecindades. Asemenea vecindad este și Casa Grande... situată la zece minute de mers pe jos de palatul prezidențial..."

Așa a văzut un pictor al vremii scena premergătoare împușcării lui Lincoln. În stînga, actorul Booth, căruia i se vede și pistolul din buzunar, s-a strecurat în loja președintelui.

Așa a pierit Lincoln...

Tragica moarte a fostului președinte John Kennedy a prilejuit unele analogii cu asasinarea altui mare președinte al S.U.A. — Abraham Lincoln. Astfel, săptămînalul francez „L'Express" oferă cititorilor săi un interesant fragment dintr-o relatare a marelui poet american Walt Whitman (1819-1892). Fragmentul este extras din volumul „Poeme și proză" și descrie momentul uciderii lui Abraham Lincoln la 14 aprilie 1865, la Teatrul Ford din Washington, unde se reprezenta comedia „Vărul Americii". Iată cum descrie Whitman scena împușcării președintelui de către actorul Wilkes Booth:

„Rumoarea produsă de oprirea acțiunii pe scenă a fost urmată de pocnetul surd al unui pistol. Se așternu o clipă de tăcere grea. Un fior de groază străbătu sala. Deodată, în partea din față a lojii prezidențiale își făcu apariția un om. Dintr-un salt el se aruncă în picioare pe balustrada lojii, apoi sări în fața scenei de la o înălțime de 14-15 picioare (4-4,5 m — n.r.). Căzu într-un genunchi, dar se ridică imediat, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic (în realitate își scrîntise o gleznă), apoi se urcă pe scenă. Acesta era asasinul, actorul Wilkes Booth. Ținînd în mîna dreaptă un cuțit, făcu cîțiva pași înapoi, își întoarse către public fața de o frumusețe statuară. Apoi cu voce fermă rosti cuvintele: «Sic semper tyrannis», după care se făcu nevăzut.

Un moment de tăcere, un strigăt «prindeți asasinul» și soția președintelui ieși în fugă din lojă cu fața descompusă și, arătînd către omul care fugea, țipă: «El l-a ucis pe președinte». Apoi, cîteva clipe de ezitare, de nesiguranță, un amestec de groază, de vacarm, de incertitudine; spectatorii vor să se strecoare printre fotolii, le sfărîmă; domnește o spaimă și o confuzie de nedescris: femeilor li se face rău, oameni lipsiți de forță sînt trîntiți pe jos, sînt călcați în picioare; peste tot se aud gemete de agonie.

.....

Aceasta a fost scena sălbatică, crudă, a asasinatului și a urmărilor lui, sau mai curînd o vagă idee despre ceea ce s-a întîmplat în noaptea aceea, în sala de teatru..."

George Kennan despre politica externă a S.U.A.

În cadrul unui interviu acordat publicațiilor „Look Magazine" și „L'Express", profesorul George Kennan, fost ambasador al S.U.A. în Iugoslavia, și-a expus punctul de vedere asupra unor probleme de politică externă relevînd în același timp factorii care, după părerea sa, împiedică Statele Unite să adopte o poziție mai clară, mai suplă și mai realistă față de probleme de o deosebită importanță pe arena internațională.

„Stîngăciile noastre, spune el, izvorăsc din faptul că nu ne-am decis ce fel de lume vrem și care trebuie să fie rolul nostru în această lume. Administrația este apăsată de lupta politică internă, este înecată în scriptologia birocratică, este sufocată de furtunile politice care se abat din toate direcțiile. Ea își sacrifică obiectivele politice de ansamblu pentru a scăpa de presiunile inspirate adesea de puternica influență a Dreptei americane".

Conform afirmațiilor lui Kennan, trei ar fi forțele care paralizează politica externă a Statelor Unite. Prima este Congresul, unde cîțiva oameni puternici controlează afacerile externe. Unii au concepții foarte rigide, alții se tem de atacurile extremiștilor, iar alții reprezintă anumite interese particulare sau sînt pur și simplu preocupați de privilegiile lor exclusive de a administra banii statului. Cea de-a doua forță ar reprezenta-o povara birocrației guvernamentale. Cea de-a treia forță ar constitui-o interesele aliaților Americii. „Coaliția occidentală este incapabilă să cadă de acord asupra unei soluții negociabile. Este mai ușor, într-adevăr, să ceri toată casa afară de chiuveta de la bucătărie, decît să definești o adevărată poziție de negociere. Dacă noi nu adoptăm nici o poziție de negociere, războiul rece va continua, iar pericolul nu va scădea".

Sintetizîndu-și aprecierile, Kennan consideră că sistemul de guvernămînt al S.U.A. nu este astfel adaptat încît să se poată lua hotărîri clare. Explicația rezidă în faptul că la Washington puterea este prea divizată între Congres, forțele armate, F.B.I. și ceilalți factori care participă la elaborarea politicii.

Pentru a se putea adopta o poziție mai clară și mai realistă în problemele de politică externă, Kennan socotește necesar să se organizeze o dezbatere publică pentru ca poporul american să fie în măsură să înțeleagă problemele care se pun și să-și poată forma o opinie asupra lor.

„Trebuie să se obțină, spune Kennan, o clarificare a opiniei publice. Poziția noastră internațională actuală face necesar acest lucru, urgent chiar, și poate este ultima șansă care ni se oferă".

„Universitatea Jagellonă" — șase secole de viață

— corespondență specială din R. P. Polonă —

Cracovia, unul dintre cele mai vechi orașe ale Poloniei, fost cîndva capitala statului polonez, adăpostește între zidurile sale, alături de alte monumente istorice, una din cele mai vechi universități din Europa: Universitatea Jagellonă, înființată în anul 1364 de Cazimir cel Mare.

De fapt, clădirea în care a funcționat atunci vestita „Academie Cracoviană", cum i se spunea, nu mai există. S-a păstrat însă pînă astăzi Collegium Majus — ridicat după 1400 de către Wladislaw Jagello (de unde își trage și numele).

Construit în cel mai pur stil gotic, cu bolțile, arcadele și galeriile specifice, „Collegium Majus" mai are și azi în sălile sale aparatele și instrumentele astronomice ale timpului de care poate s-a servit și marele astronom Nicolai Copernic, care și-a făcut studiile la această universitate.

S-au mai adăugat apoi și alte clădiri: „Collegium Juridicum" „Collegium Novum", în care funcționează în prezent universitatea.

În cei 600 de ani de existență, Universitatea Jagellonă a jucat un rol însemnat în viața culturală și științifică a Poloniei.

În anii ocupației hitleriste, universitatea a fost închisă, multe materiale și colecții științifice fiind distruse. După eliberare, universitatea și-a deschis din nou porțile, suflul de viață nouă a pătruns și aici.

În toamna aceasta, o dată cu începerea anului universitar, au început manifestările legate de aniversarea a 600 de ani de la înființarea Universității Jagellone. Numeroase

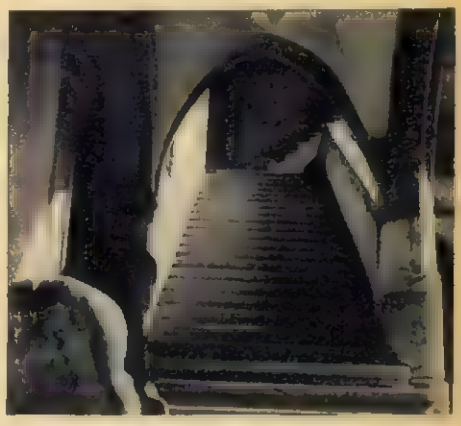

Intrarea în „Collegium Majus".

festivități se vor desfășura timp de un an de zile în cadrul mileniului statului polonez. În acest răstimp vor avea loc o serie de manifestări: sesiuni științifice, simpozioane, congrese, la care vor participa și oameni de știință de peste hotare.

De asemenea, sînt în pregătire numeroase lucrări privind istoricul universității, monografii despre Cazimir cel Mare, despre Biblioteca Jagellonă, despre Copernic etc.

Gh. GHEORGHIȚĂ

Un turist nostalgic

Prezența în capitala Franței a unui anumit turist vest-german a atras recent atenția parizienilor. Este vorba de fostul general von Choltitz, comandantul militar al Parisului în timpul ocupației hitleriste. Unele ziare, ca „France Soir", de pildă, l-au prezen-

tat pe von Choltitz ca un iubitor al Parisului care a venit să revadă cu nostalgie locurile legate de prezența sa aici în zilele războiului. Ziarul reproduce și o imagine înfățișîndu-l pe von Choltitz în fața micului birou din gara Montparnasse unde, la 23 August 1944, generalul hitlerist a fost silit să semneze actul de capitulare. Alte publicații condamnă însă prezența unor personalități franceze alături de inamicul de ieri.

Cum dispar unele ziare

„În ultimul timp s-au constatat cazuri repetate de fuzionări de ziare în orașele de provincie (din Anglia), oglindind tendința stabilirii dominației unui anumit monopol de presă într-un oraș sau altul. Astfel, după preluarea de către concernul «Thomson» a cotidianului de seară «Edinburgh Evening News», care aparținea concernului «United Newspapers», cotidianele «Sheffield Telegraph» și «Star» au fost cumpărate de concernul «United Newspapers» de la concernul «Thomson». În urma acestui schimb, «United Newspapers» va deține monopolul presei la Sheffield, în timp ce «Thomson» va avea monopolul la Edinburgh.

Marele concern «Thomson Scottish Associates», ale cărui acțiuni aparțin în proporție de 80 la sută familiei magnatului presei Roy Thomson, controlează publicațiile «Scotsman», «Weekly Scotsman», «Evening Dispatch» în afară de emisiunile televiziunii locale.

La Leicester au fuzionat cotidienele «Mail» și «Merkury», iar la Yorkshire s-a anunțat fuzionarea celor două ziare «Yorkshire Evening News» și «Yorkshire Evening Post».

În ultimele cîteva luni în presa din orașele de provincie s-au constatat și alte fenomene similare. În septembrie, ziarul de dimineață din Belfast, «Northern Whig», și-a închis porțile. În iulie, «Manchester Evening News» și «Manchester Chronicle» au fuzionat. În aceeași lună cele două ziare de seară din Nottingham au fuzionat; același lucru s-a întîmplat cu cele două ziare de seară din Birmingham, «Birmingham Evening Dispatch» și «Mail».

Astfel, în afară de Londra, singurul oraș britanic în care mai apar două ziare de seară este Glasgow.

Motivele acestei tendințe îngrijorătoare au fost analizate de Comisia națională pentru presă, care a stabilit că cheltuielile legate de concurența dintre două ziare sînt uriașe și cu greu pot fi acoperite de ziarul mai slab. Rezultatul este — întocmai cum s-a întîmplat în Statele Unite — că o serie de orașe sînt dominate de un singur concern de presă, care are un cuvînt greu de spus și în problemele locale".

„Guardian"-Manchester

În concurență cu Monte-Carlo

În ultimul an, la mesele de ruletă și bacara din cele douăsprezece cazinouri vest-germane s-au jucat sume în valoare de 4 miliarde mărci.

Comentînd faptul acesta care a făcut ca veniturile acționarilor respectivi să se dubleze față de cele din 1953, revista „Der Spiegel" scrie că, deși „statului i-au fost plătite sub formă de impozite 77,5 milioane mărci, totuși anul trecut proprietarii cazinourilor au realizat un venit net de 15,5 milioane mărci. Pe lista cazinourilor de renume din Europa, patru din cele mai mari cazinouri vest-germane se situează printre primele zece..."

Schema pe care o reproducem reprezintă numărul jucătorilor care au frecventat cele douăsprezece cazinouri vest-germane și sumele depuse la fiecare din ele, în ultimul an. Cifrele din cercul exterior indică (în mii) numărul jucătorilor; cele din cercul interior arată (în milioane de mărci) sumele depuse de jucători în fiecare cazinou.

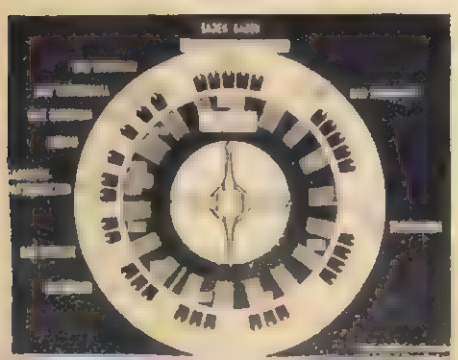

Misterul din ghețari

Ghețurile Groenlandei au păstrat în adîncurile lor, timp de cîțiva ani, o taină cu privire la care nu demult unul din reporterii ziarului suedez „Dagens Nyheter" a publicat un articol din care reproducem cele de mai jos:

„Am zburat aproape două ore deasupra gheții eterne a Groenlandei...Iată-ne ajunși la țintă! Siluete înfofolite salută sosirea noastră, iar noi ne depărtăm de «aerodrom» spre deschizătura înzăpezită a tunelului care este poarta principală a orașului atomic.

Coborîm la douăzeci de metri sub gheață și ne trezim aproape în centrul așezării cu numeroase străzi, patruzeci de case, cinematograf, spital, laborator, bibliotecă, restaurant, spălătorie, ateliere, post de radio. Aici locuiesc două sute de oameni — cercetători, tehnicieni și militari americani. Inima orașului o constituie reactorul atomic care poate să producă mult mai multă căldură și curent electric decît este necesar în prezent. Construcția stațiunii de cercetări a început aproximativ acum trei ani...

Camp Century («Tabăra secolului») este populat sută la sută de bărbați. Fiecare dintre ei rămîne în orașul din tunel aproximativ 4-6 luni. Fiecare este ocupat de o muncă grea, ziua de muncă poate să dureze pînă la 12 ore și oamenii de aici nu sînt totdeauna liberi duminica. Viața celor de la Camp nu este lipsită de confort... Locuitorii orașului atomic trăiesc însă în atmosfera unui anumit risc. De aceea ei beau mai mult alcool ca de obicei, fumează mai mult, se ceartă mai des și se irită unul pe celălalt"...

„Unul dintre cele mai importante rezultate ale experienței din Camp Century poate fi exprimat destul de simplu: în primul rînd, experiența se face pentru a se demonstra că civilizația poate exista sub gheață și oameni obișnuiți pot trăi în condițiile neobișnuit de grele pe care le creează aici natura extrem de neospitalieră. În al doilea rînd: Camp Century ar fi un adăpost în condițiile exploziei bombelor nucleare. Plafonul gros de gheață va proteja probabil tot ceea ce se găsește în el".

În legătură cu aceste relatări, mulți comentatori străini consideră că cercetările ce se efectuează aici — departe de a sluji știința — prezintă de fapt interes numai din punct de vedere militar.

Grăniceri în alb

La Taşkent, importantă poartă aeriană spre sud a Uniunii Sovietice, călătorul străin care sosește cu avionul află că termometrul constituie mijlocul cel mai important pentru a descoperi pasagerii clandestini care nu figurează în listele de bord, care nu au pașaport și sînt cu totul indezirabili: ciuma, variola și holera...

În acest fel, într-un reportaj ilustrat revista „Freie Welt" ne face cunoscute unele aspecte din activitatea pe care o desfășoară „grănicerii în halate albe" pentru zădărnicirea pătrunderii acestor teribile flageluri.

Serviciul antiepidemice ca cel de la aeroportul din Taşkent, unde fiecărui pasager i se pune termometrul, unde fiecare trebuie să prezinte un certificat de vaccinare, există pe 13 aeroporturi, în 40 de porturi maritime și în 36 de puncte de frontieră terestră ale Uniunii Sovietice.

Și dacă în pofida tuturor măsurilor de precauție boala pătrunde prin barierele serviciului sanitar de frontieră? În ultimele decenii în Uniunea Sovietică s-a înregistrat doar un singur caz. Acum cîțiva ani, la Moscova, s-a semnalat un caz de variolă într-o formă latentă. Întregul serviciu de combatere a epidemiilor din țară a fost pus în stare de alarmă pentru a împiedica extinderea bolii. N-a trecut nici o săptămînă și toate persoanele care au venit, direct sau indirect, în contact cu bolnavul

— numărul lor s-a ridicat la 1.200 — au fost depistate și izolate. În decurs de șase zile toți locuitorii metropolei și din împrejurimi — peste 7.000.000 — au fost vaccinați. Mai rapid decît acționează pompierii... spuneau atunci moscoviții.

Vînt de revoltă la Madrid în lumea fotbalului

Sub acest titlu ziarul francez „Le Monde" publică un articol al corespondentului său din Madrid — José Antonio Novais — în care se analizează unele aspecte ale gravelor frămîntări din lumea fotbalului spaniol.

„Fotbalul spaniol este un paradox — se arată în articol. Sportul cel mai popular din Spania — mai popular chiar decît luptele cu taurii — este un sport minor... Spectacolul cel mai iubit este un comerț falimentar; cluburile profesioniste sînt aproape toate deficitare, cu toate că, datorită «Quinielei» (pronosportul spaniol — n.r.), se produc beneficii uriașe, de care nu profită însă cluburile".

Și iată și un exemplu al grelei situații financiare a cluburilor. E vorba chiar de „Real Madrid", cea mai bogată echipă spaniolă.

„Real Madrid" a trebuit să acopere în 1963 un deficit de 20 milioane pesetas. El l-a acoperit parțial prin *vînzarea* (chiar acesta este cuvîntul folosit de ziaristul spaniol), contra sumei de 15 milioane pesetas, a marelui jucător Del Sol.

În ce privește conflictul dintre cluburi și federație, se remarcă poziția celebrului Santiago Bernabeu, președintele lui „Real Madrid", care este un susținător fervent al profesionismului și un dușman feroce al amatorismului, neaducător de venituri. El amenință mereu cu ieșirea din cadrul federației.

„Să suprimăm sporturile amatoare, care sînt deficitare" — cere Bernabeu. Și tot din cele spuse de președintele lui „Real Madrid" mai citățm: „Fotbalul spaniol este asasinat", precum și: „Sau ni se dă nouă, cluburilor, ce ni se cuvine (Bernabeu se referă la cota-parte din «Quiniela» ce ar trebui să revină cluburilor), sau nu mai organizăm competiții".

În încheiere, autorul articolului își pune întrebarea: „Celelalte cluburi din Spania vor urma oare exemplul lui «Real»?" Apoi tot el conchide: „revolta crește. Echipa «Cadiz», reprezentînd cluburile din categoria secundă, părăsește și ea federația".

de vorbă cu medicul

HRĂNIREA COPILULUI (II)

Hrana copilului trebuie să întrunească elemente calitative nu numai în ce privește compoziția ei, ci și în ce privește varietatea și aspectul. De pildă, nu vom da copilului supă mai mult de o dată pe zi, la prînz. De asemenea, nu e bine să-i dăm același fel de mîncare mai multe zile la rînd.

Masa să fie curată și frumos aranjată, iar hrana, plăcută la vedere și gustoasă. Acestea sînt elemente care excită pofta de mîncare și contribuie la o digestie mai bună.

Copilul, prin dinamismul lui, nu admite pauze între felurile de mîncare. Vom avea deci grijă ca schimbarea felurilor de mîncare să se facă repede. Dar în același timp trebuie să educăm copilul, învățîndu-l să mănînce încet și să mestece bine alimentele.

Programul de masă trebuie respectat cu strictețe. Reflexele condiționate care se creează duc la o perfecționare în motilitatea mușchiului stomacului și a secreției sucurilor digestive. De aceea vom avea grijă să hrănim copilul zilnic la aceleași ore. Aceasta face ca senzația de foame și pofta de mîncare să se ivească atunci cînd se apropie ora de masă.

Este contraindicat să li se dea copiilor dulciuri înainte de masă. Acest fapt duce la o inhibare a poftei de mîncare. De altfel abuzul de dulciuri este dăunător și prin faptul că îndeamnă pe copil să devină năzuros la celelalte alimente. Copilul va fi învățat să mănînce tot ceea ce se mănîncă în familie.

O grijă deosebită trebuie pusă de asemenea în educarea igienei alimentației. Vom obișnui copilul să nu consume alimente cu aspect sau miros suspect. Importante sînt și datele psihice ale copilului în timpul mesei. O spaimă, o supărare, certurile și discuțiile neplăcute în timpul mesei, observațiile aspre înainte de masă sînt condiții care inhibă pofta de mîncare prin oprirea bruscă a secreției sucurilor digestive.

Tacîmurile trebuie să fie de dimensiuni mici. Ceașca sau farfuria să nu fie umplute prea mult, iar pîinea să fie tăiată în bucăți mici. Va fi astfel mai ușor să-l învățăm să mînuiască ingrijit tacîmurile, să nu ducă prea multă mîncare deodată în gură, să nu murdărească fața de masă. Un lucru foarte important este să obișnuim copilul să nu se așeze la masă înainte de a se fi spălat pe mîini cu apă și săpun. Ei îi va avea la masă totdeauna același loc pe care nu trebuie să-l părăsească înainte de a fi terminat masa.

Iată deci o serie de măsuri pe care părinții au datoria să le ia din timp. Acestea îi asigură copilului o alimentare completă și igienică și posibilități de a se dezvolta normal și sănătos.

Dr. Silvia GHEREA

ÎNCRUCIȘATE-N FUGĂ

ORIZONTAL: 1) A fugi printre degete — Iute din fire. 2) Fuga calului între pas și galop — Ca după o fugă... rușinoasă (atenție la proverb). 3) Pe fugă (dim.) — Întins — Staniu. 4) A împreuna — Pentru fuga prin văzduh — Pârînte. 5) Dau fuga — Antrax. 6) Alianță — Sprintene... la minte. 7) Negație — Oraș în Somalia — Îndoieli. 8) Grabă mare — Păsări răpitoare. 9) Cîntecul greierului — Fuge pe hipodrom — Se comite uneori din grabă! 10) Acompaniament — Fuge repede, că are picioare lungi! — Ape! 11) Se zice că fuge chiar dacă o ia înainte numai cu un minut pe oră — Dumneata — Teze! 12) Lună! — E fugărită de soare într-o poveste, fără a fi prinsă — Pe cerul anticului Egipt — Dă... cu fugiți! 13) Soră cu... fuga! — Trecere în fugă pe undeva. 14) Neatenție — Fuge de lume.

VERTICAL: 1) Zburătoare care nu zboară, dar fuge foarte repede — Genial maestru... al fugii — Mereu pus pe fugă. 2) Alergător pe... paralele! — Notă muzicală — Merge pe zece picioare (pl.). 3) Iuți — Din grîu — „Perna" fugarului. 4) Localitate în Olanda — Se la întrecere cu iepurii — Fuga calului. 5) Hrana pentru fugarul lui Făt-Frumos — Verbul cornului de vînătoare. 6) N-au greutăți mari — Piatră semiprețioasă — Dromader. 7) Distanțați — Ocolite. 8) Măsură de timp — Locul fugilor cronometrate — Net! 9) Fugi de-alci! — Aleargă înaintea trăsurii. 10) Fire — A porni în viteză — Dispune. 11) Bucată de pămînt (pl.) — Te-ajută să colinzi toată țara — Fugar... dobrogean. 12) Curse! — A fugi — Tiran. 13) Nu... fuge — Din nou — Fir. 14) Pun vinatul pe fugă în calea vînătorilor — Campion la alergări (dim.)!

povestea vorbei

SENSURI CARE SE RESTRÎNG

Comparînd sensurile vechi, originare, cu sensurile actuale ale cuvintelor, constatăm adesea că s-au produs schimbări numeroase și foarte variate. Una din categoriile cele mai generale de modificare a înțelesurilor e cuprinsă sub denumirea de „restrîngere a sensului": un cuvînt se aplica odinioară unui număr mai mare de obiecte decît astăzi. De pildă, *nutreț* înseamnă în limba română hrană pentru vite, dar în latinește *nutricium* (din care provine *nutreț* al nostru) denumea orice fel de hrană (și pentru oameni). Sau încă un exemplu din limba strămoșilor noștri: în latinește *vindicare* însemna „a scăpa, a elibera"; descendentul său românesc *vindecare* și-a limitat accepțiunea la „*a scăpa de o boală*".

Restrîngerea de sens s-a manifestat nu numai în ce privește cuvintele din limba de proveniență, ci uneori și în ce privește același cuvînt, luat în două epoci diferite din istoria limbii române. Astfel, *varză* avea acum trei secole înțelesul mai general, mai larg, de „verdeață, plante înverzite", cum ne arată propoziția „*și rodi pămîntul iarbă, verze și pomi roditori*" (din „Palia de la Orăștie"). Sensul acesta n-are de ce să ne mire dacă ținem seama de originea termenului: în latinește *viridia* însemna același lucru și făcea parte din familia lui *viridis*, care a dat în românește *verde*. Dacă înrudirea dintre *viridis* și *viridia* era clară pentru orice roman, nu putem spune același lucru despre *varză* și *verde*, între care noi nu mai simțim legătura.

Sorin STATI

Dezlegarea jocului „PATĂ BUNĂ", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Fuge — Sănătos. 2) Ori — Vase — Ape. 3) Cirnit — Mulți. 4) Tăut — Minia. 5) G — Flămînde — O. 6) Ace — Mincinos. 7) Ru — Pișcate — A. 8) Finanțată — At. 9) Balauri — Cru. 10) Basm — Ii — Ilar. 11) Er — Em — Mese — A. 12) Ren — Aliment. 13) E — Iute — Uriaș.

UMOR

— ...și vă atrag atenția ultima oară: nu mai jucați în viteză! Ce naiba, eu n-am vîrsta voastră!...

Rik AUERBACH

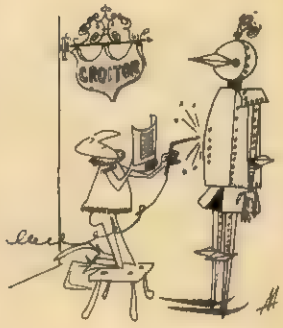

Fără cuvinte.

A. ANDRONIC

După cum s-a anunțat, celebra statuie „Venus din Milo" va fi trimisă la Tokio pentru perioada Jocurilor Olimpice.

Fără cuvinte.

„LUDAS MATYI"

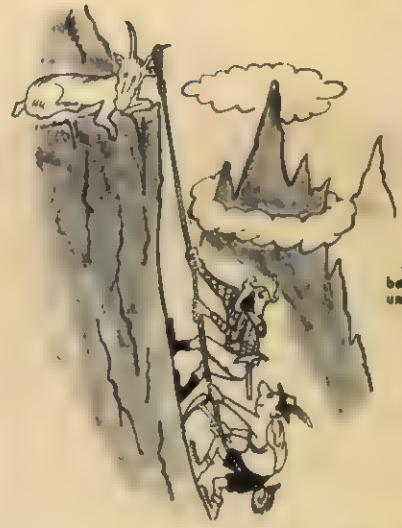

— Nici capre sălbatică nu ajunge pînă unde ne căţărăm noi...

„VOKRUG SVETA"

Dezamăgit în dragoste.

„POURQUOI PAS"

Fără cuvinte.

„ILLUSTRATED WEEKLY OF INDIA"

DE LA UN GRUP DE STUDENȚI

Ne exprimăm mulțumirea pentru felul în care „Flacăra" a prezentat în anul 1963 câteva din copertele ei. Este vorba de acele coperte care au redat portretele unor oameni de știință sau de litere ai țării noastre, cu care ne mîndrim.

Dorim, dacă e posibil, să ne mai oferiți și în viitor asemenea coperte.

Ion GHEORGHE, Ispas FRÎNCU, George NEMȚEANU, St. BELȚA, Gh. SOFRON
Complexul studențesc, bloc E 2 — Iași

dialog

LEONARDO DA VINCI, OM DE ȘTIINȚĂ

„Aș dori să cunosc cîte ceva din opera științifică a marelui pictor Leonardo da Vinci".

C. PETRUȚ, Iași

Răspunde conf. SIMONA POPP, de la Facultatea de matematică-mecanică, Universitatea București.

Leonardo da Vinci (1452-1519), cunoscut îndeosebi ca un strălucit artist al Renașterii, a fost totodată un savant multilateral.

Manuscrisele sale cuprind nenumărate însemnări, schițe, note, observații și studii referitoare la toate cunoștin-

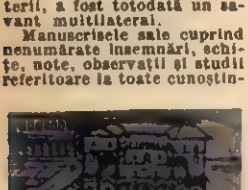

Un oraș model proiectat de Leonardo da Vinci (detaliu).

țele umane din vremea sa. Acest material imens era destinat să fie sistematizat și definitivat de către Leonardo, care dorea să-l publice într-o lucrare vastă de 120 de volume, sub titlul „Despre lucrurile naturale". El nu a reușit însă să-și publice această operă la care a lucrat, cu multă pasiune, întreaga sa viață.

Savantul afirmă cu tărie că descifrarea tainelor naturii trebuie să se bazeze pe instrumentul matematic, spunînd că „nici o cercetare umană nu se poate denumi știință adevărată dacă nu trece prin demonstrația matematică". De asemenea, el preconizează, pentru prima dată, importanța metodei experimentale în știință.

Leonardo da Vinci excelează în mecanica aplicată, dar se ocupă și de principiile fundamentale ale staticii și dinamicii solidelor și lichidelor. Astfel, el enunță principiul inerției, formulează teorema poligonului de sustentație referitoare la echilibrul unui corp sprijinit pe un plan, reia teoria pîrghiilor a lui Arhimede, se ocupă, pentru prima dată, de legile frecării și de unele probleme de rezistență materialelor. Savantul încearcă să dea o definiție forței, dă legile căderii corpurilor, elaborează teoria asupra vîrtejurilor care se nasc în spatele unui corp ce se mișcă într-un fluid, studiază formarea valurilor mării, precum și fluxul și refluxul, dă legea de variație a vitezei apei în funcție de diferitele secțiuni ale unui canal prin care curge, observă, pentru prima oară, meniscul capilar etc.

Leonardo da Vinci are, în același timp, preocupări intense de aerodinamică, devenind precursor al aviației prin imaginarea parașutei, prin aplicarea principiului elicei propulsive la un gen de mașină asemănătoare elicopterului și, mai ales, prin realizarea unei „mașini de zburat" de care s-a ocupat un sfert de veac (mașină care însă nu a reușit să se ridice de la suprafața pămîntului, lucru firesc în stadiul de dezvoltare a științei și tehnicii din acea vreme).

În alte domenii ale științei Leonardo da Vinci aduce de asemenea contribuții de seamă. Astfel, el are „intuiția importanței fosilelor, își dă seama de transformările pe care le-a suferit pămîntul în trecut, devenind astfel precursor al geologiei. El este și un precursor al anatomiei comparate. Pe baza disecțiilor pe care le executa pe cadavre umane sau pe animale, el face desene foarte precise ale diferitelor organe, mușchi, oase etc. și descoperă modul în care se efectuează circulația sîngelui în organism. Leonardo da Vinci face observații interesante și elaborează unele teorii în astronomie, optică, acustică și botanică.

Desigur, nu toate rezultatele pe care le-a obținut Leonardo au fost corecte, dar opera lui științifică imensă a depășit cu secole epoca în care a trăit.

URAGANELE ȘI DENUMIREA LOR

„Citesc adesea prin ziare despre uraganele care bîntuie prin diferite colțuri ale lumii și care au fost denumite Carola, Shirley, Nancy, Pamela, Flora etc. Cred că pe mulți i-ar interesa care sînt caracteristicile și de unde provine numele lor".

I. DONEN
str. Grecea nr. 20 A, București

Răspunde I. GH. DIACONESCU, candidat în științe fizico-matematice, șeful secției fizica atmosferei din Institutul meteorologic.

Aproape de sfîrșitul anului trecut, nu mai puțin de opt uragane, adică de două ori mai multe decît frecvența lor medie de apariție, au bîntuit, la scurte intervale, Marea Caraibilor și insulele vecine, provocînd moartea a mii de oameni și aducînd pagube imense în Puerto Rico, Haiti, Bahamas, Cuba etc. „Sezonul" lor s-a încheiat cu unul din cele mai tragice bilanțuri cunoscute în istoria acestor calamități.

Ciclonii tropicali — formații atmosferice în care vîntul atinge tăria uraganului — fac parte din vasta familie a depresiunilor (cicloni), adică a zonelor de joasă presiune atmosferică. Ceea ce îi deosebește de restul ciclonilor care străbat zonele temperate și polare este tocmai intensitatea excepțională a proceselor atmosferice la care dau loc.

Ciclonii tropicali apar numai în zona caldă (cam între 10° și 20°, mai rar la 30° depărtare de ecuator) și numai pe oceane, de preferință în partea lor vestică.

În aceste zone pot apărea vîrtejuri de aer imense, se pot crea diferențe foarte mari de presiune atmosferică și, ca urmare, vînturi extrem de puternice. Caracterul distrugător al ciclonilor tropicali derivă tocmai din excepționala putere a vîntului (150-200 km/oră și chiar mai mult), ca și din ploile abundente, care provoacă inundații catastrofale.

În diversele părți ale globului unde apar ciclonii tropicali ei poartă diverse nume: uragane (în America Centrală), cicloni (în Oceanul Indian), taifunuri (în vestul Pacificului).

Încă din secolul trecut ciclonii tropicali au început a fi individualizați, dîndu-li-se cîte un nume propriu. În ziua de 26 iulie 1825 un puternic uragan a distrus insula Puerto Rico. El a rămas în amintirea băștinașilor după numele sărbătorii religioase din acea zi: Santa Ana. Și alte uragane au fost denumite în același fel: Santa Elena, San Felipe etc. S-a întîmplat însă ca fenomenul natural să se repete în aceeași zi, peste mai mulți ani. Atunci el a primit, după caz, numele San Felipe I (13 septembrie 1876), San Felipe II (13 septembrie 1928).

Alte uragane au fost botezate după corăbiile scufundate. Numele feminine au fost totuși preferate: Carla, Debbie, Alma, Esther etc. Ciclonul din urmă — în treacăt fie spus — este primul care a fost cercetat cu ajutorul sateliților artificiali. Evident, individualizarea ciclonilor tropicali este utilă pentru a ușura urmărirea și studierea lor.

LA CLUBUL MINERILOR DIN PETRILA

Clubul minerilor din Petrila desfășoară o vie activitate. Aici se organizează zilnic simpozioane, conferințe, schimburi de experiență, șezători literare, interesante programe cultural-artistice. În cadrul clubului activează, de asemenea, o brigadă artistică de agitație și o echipă de teatru. De un meritat succes se bucură opereta „Vînt de libertate" de Dunaevski, interpretată de artiștii amatori din Petrila.

Vă trimit alăturat o imagine din viața clubului: un grup de mineri veniți la o consfătuire culturală.

D. IONAȘCU
activist cultural, Petroșani

SIRETUL A FOST CAPITALA MOLDOVEI

Vedere generală a orașului Siret.

„Aș dori să aflu cîteva date din trecutul orașului Siret".

V. IOAN, Caransebeș

Răspunde prof. GRIGORE FOIT, muzeograf principal la Muzeul regional din Suceava.

Siretul este una dintre cele mai vechi așezări orășenești din Moldova. Originea acestei localități se pierde în negura vremurilor.

Despre Siret se menționează pentru prima dată în anul 1339 în portulanul lui A. Dulcert în care este marcat drumul comercial ce trecea prin Moldova, legînd Liovul cu Marea Neagră. Pe acest drum erau marcate Baia și Siretul, dovedind existența acestor așezări ca centre orășenești încă înainte de 1339.

Între 1365 și 1388 Siretul a fost capitala a Moldovei. În aceste împrejurări, meșteșugurile au luat aici o mare dezvoltare. La Siret a existat un puternic centru de prelucrare a pieilor și de curelărie. Fără îndoială că nu au lipsit constructorii, producătorii de bunuri de consum de tot felul: îmbrăcăminte, încălțăminte etc.

În timp ce era capitală a țării, Siretul s-a dezvoltat foarte repede. Pe dealurile care poartă azi numele de „Ruina" și „Sasca" s-au ridicat cetăți de către voievozi moldoveni și nu de cavalerii teutoni, așa cum s-a afirmat în trecut. În Siret a existat de asemenea o curte domnească și s-au construit mai multe biserici, dintre care două s-au păstrat pînă astăzi.

În 1388 Petru I Mușat mută capitala de la Siret la Suceava, după care Siretul decade. El devine reședință a mamei lui Petru I Mușat, iar în 1421 Alexandru cel Bun dăruiește Siretul cu satele din jur soției sale, Rimgaila. Orașul Siret a rămas apoi, de-a lungul a sute de ani, la un rol cu totul neînsemnat: era unul dintre multele orășele ale Moldovei în care nu se întîmpla nimic. Siretul trăia din amintirea unei glorii trecute. Sub regimul democrat-popular, Siretul s-a trezit la o viață nouă. Orașul a fost racordat la sistemul energetic național; pe arterele principale s-a introdus iluminatul fluorescent; asfaltarea drumului național Siret-Suceava este pe terminate; peste rîul Siret, în oraș, a fost construit un pod de beton. În acești ani s-au înființat: policlinica, spitalul unificat, spitalul de copii (pentru boli neuropsihice); s-a amenajat o școală medie pentru 1.200 elevi, cu un internat bine înzestrat; s-a construit un cămin cultural, avînd o sală de spectacole cu 360 locuri; se construiesc locuințe pentru oamenii muncii. La Siret există și o gospodărie agricolă colectivă puternică, înfloritoare.

CONCURS ÎN MUNȚI

Concursurile de orientare turistică au intrat în tradiția sfîrșitului de săptămînă. Iată o imagine de la un asemenea concurs desfășurat recent la Predeal pe un traseu variat și cu numeroase dificultăți între cabanele Piriul Rece și Clăbucet.

D. IONESCU, București

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Alex. Popescu, elev, Craiova, prelungirea Filipescu nr. 9: literatură, sport, ilustrate; Ion Chircă, inginer, Craiova, str. arhitect Mincu nr. 5: ilustrate; Florea Schiopu, termotehnician, Reșița, blocul „23 August" ap. 3/33: teme diverse; Aurica Beșliu, muncitoare, Vulcan, bloc D. 55, sc. VII, ap. 4, reg. Hunedoara: ilustrate; Victor Cîrstea, miner, Vulcan, căminul 3, camera 11, reg. Hunedoara: teme diverse; Octavian Munteanu, ospătar, Bicaz

cu cititorii

(Dodeni), bloc 5, ap. 20, rn. Piatra Neamț: ilustrate; Rodica-Luciana Tudor, Pitești, bd. R.P.R. nr. 150: ilustrate; Mia Stan și Veturia Nicolau, eleve la Școala tehnică sanitară, Buzău: ilustrate; Beiu Călinoaia, muncitor, Craiova, calea Unirii nr. 136, bloc 3, scara B, et. 2, ap. 10: construcții; Elena Cosor, elevă, Cernavodă, str. D. Bolintineanu nr. 6: ilustrate; Lazăr Doina, elevă, Deva, str. Decebal nr. 2 A: ilustrate; Matworz Marek, elevă, Dzialszyce, ul. Krakovska 75, pow. Kazimierza, R.P. Polonă: teme diverse, Cezary Lewicki, Ostraszewo, pow. Nowy Dwovgd, R.P. Polonă: muzică, cinema, ilustrate; Elisabeta Klameka, Poznan, ul. Myina 3 m 5, R.P. Polonă: filatelie, ilustrate; Marghit Göhler, Dippoldswalde, Nikolaistrasse 9, R.D.Germană: teme diverse; Mariana Vasilescu, contabilă, Ploiești, str. Cringași nr. 3: teme diverse; Romeo Filip, sudor, Hunedoara, str. Republicii, bloc 2, sc. D, ap. 49: ilustrate; Stela Prihor, elevă, Bocșa, str. Horea nr. 4, rn. Reșița: ilustrate.

Înștiințăm pe cititorii care ne trimit adresele spre publicare în această rubrică, că din cauza numărului mare de cereri numele lor vor apărea în ordinea sosirii scrisorilor la redacție.

DE LA CORESPONDENȚI

Iarnă la bazinul de înot din Galați. *(Paul Popa)*

Un Guliver al zăpezilor! Nu! Un efect al unghiului ales de fotograf! *(Romulus Dițeanu, București)*

CITITORII DESPRE „FLACĂRA"

Vă scrie o bibliotecară. Revista „Flacăra" m-a ajutat să colecționez ilustrate cu ajutorul cărora am alcătuit o hartă, înfățișînd vederi pitorești și realizări din fiecare colț al țării. Această colecție sub formă de panou stă la dispoziția locuitorilor din comuna mea și îi interesează în mod deosebit. De aceea vă aduc mulțumiri atît din partea mea, cît și din partea lor.

Fabronia COSTACHE
bibliotecară, com. Poner, rn. Aiud, reg. Cluj

În nr. 27/1963 „Flacăra" a publicat reportajul „Au dreptate plopii" pe care noi, locuitorii din Sînnicolaul Mare, l-am citit cu multă satisfacție, găsind în acest articol un nou imbold în acțiunile noastre gospodărești. Dorința concetățenilor mei este ca Sînnicolaul Mare să se situeze și în viitor printre orașele frunțașe sub raportul gospodăririi și al înfrumusețării urbanistice.

Nicolae FOALĂ
președintele comitetului executiv al Sfatului popular orășenesc Sînnicolaul Mare, reg. Banat

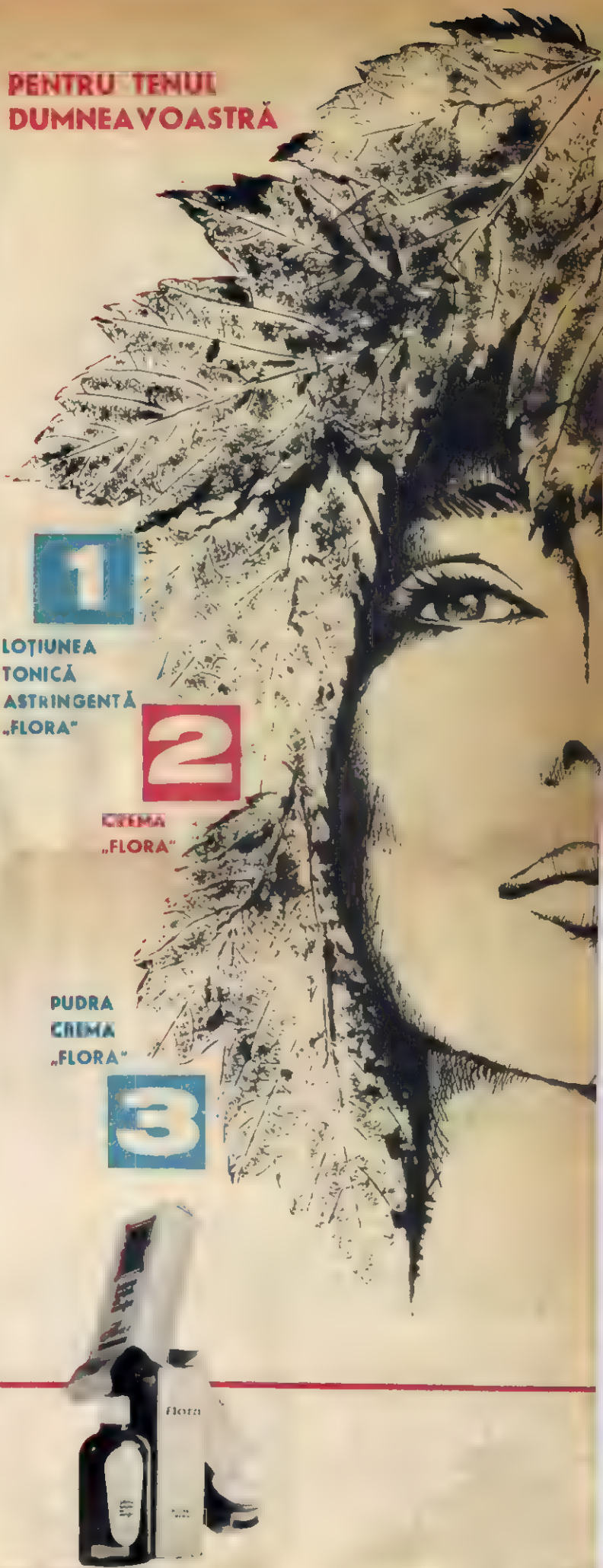

Mărturia pictorului Ibarrola

„Deținuți politici".

În ziua în care la Royal Academy din Londra publicul putea să admire tablourile celebre ale lui Goya reunite acolo din marile muzee ale lumii, numai la câțiva pași, la Galeria St. Giorgio, Comitetul pentru amnistie în Spania inaugura o expoziție a pictorului spaniol Augustin Ibarrola Goicoechea.

Arestat în vara anului 1962, după o expoziție dedicată acțiunilor greviste ale minerilor spanioli, Ibarrola a fost condamnat la nouă ani de temniță. În celula sa din închisoarea Burgos, unde este deținut, el continuă să slujească lupta poporului spaniol, căreia și-a dedicat arta.

Cu mare greutate el a reușit să trimită de după zăbrele un număr de patruzeci de desene care sînt expuse în prezent la Londra. Cerîndu-i-se consimțămîntul pentru organizarea acestei expoziții și atrăgîndu-i-se atenția asupra riscurilor pe care și le asumă, Ibarrola a declarat că nici un pericol nu este prea mare „pentru a atrage atenția lumii asupra opresiunii din Spania". Și cele patruzeci de desene expuse la Londra, înfățișînd viața de închisoare, violența, atmosfera de lagăr de concentrare care domnește peste Spania sub regimul franchist, constituie o cutremurătoare mărturie asupra unor realități menite să stîrnească protestul opiniei publice mondiale.

Giorgio Fanti, corespondentul din Londra al ziarului „Paese Sera", care a vizitat expoziția lui Ibarrola, scrie: „Desenele lui trebuie văzute imediat după ce ai vizitat expoziția Goya: Spania lui Ibarrola este ca și cea a lui Goya; istoria Spaniei s-a oprit în loc de 150 de ani"...

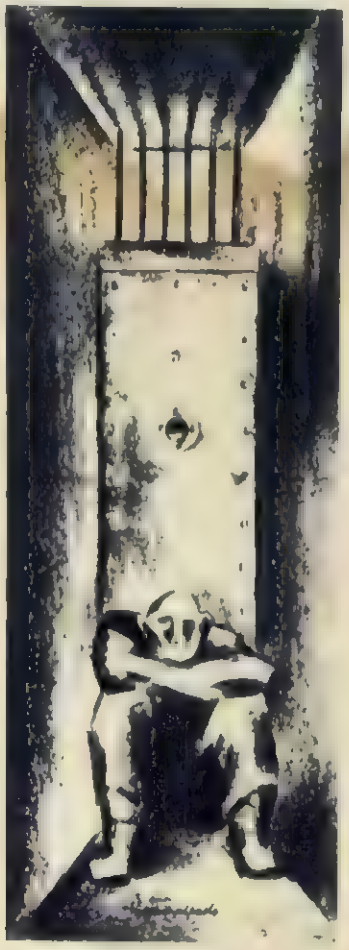

„Cinci ani de detenție într-o celulă izolată".

„La o rază de soare".

FOTOCRONICA FLACĂRII

În urma protocolului încheiat între un reprezentant al guvernului R.D. Germane și un împuternicit al Senatului vest-berlinez, numeroși locuitori ai Berlinului occidental și-au putut vizita rudele din capitala R.D. Germane în aceste zile. În fotografie: la punctul de trecere de la Oberbaumbrücke.

Iarna a pornit campania de însămînțări pe ogoarele care pînă nu demult au aparținut colonialiștilor

Pregătirile în vederea deschiderii Olimpiadei de iarnă de la Innsbruck (Austria) sînt pe terminate. Fotografia înfățișează trambulina centrală de la Bergisel

Iarna aspra de la Republica Socialistă Cehoslovacă, la fel ca în multe alte țări din Europa și America. Pentru a preîntîmpina perturbări în circulația tramvaielor, la Ostrava (Moravia de nord) se efectuează în permanență, cu utilaj special, curățirea liniilor

901 supraviețuitori, 96 morți și 31 dispăruți — iată bilanțul tragicei catastrofe a vasului de pasageri „Laconia", mistuit de un incendiu în largul Oceanului Atlantic, între coasta marocană și insula Madeira.

Membri ai familiilor deținuților politici din Grecia demonstrează pe străzile Atenei, cerînd eliberarea rudelor lor.

La Tokio a fost inaugurată recent o mare popicărie, care atrage numeroși amatori ai acestui sport

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Vlad Mușatescu.

41.505

O producție
a Studioului cinematografic
București

PISICA DE MARE

SCENARIUL: Petre Luscalov
Vladimir Popescu
REGIA: Gheorghe Turcu
IMAGINEA: Jean Pierre Lazar
MUZICA: Tiberiu Olah
DECORURI: Stefan Marițan

IN ROLURILE PRINCIPALE: Leopoldina Balanuță (Livia Gregorian), Victor Rebengiuc (cpt. Cernea), Colea Răutu (col. Dragomir), Nicolae Sireteanu (Ing. Alexandru), Toma Dimitriu (Manescu), Haralambie Boros (Matahala), Iurie Darie (Radu), George Măruța (generalul Ioachim), Dorin Dron (Pescărușul).

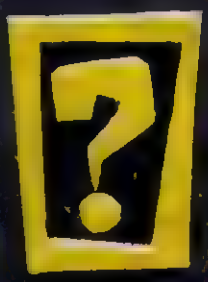

FLACĂRA

Anul XIII nr. 2 (450) — 11 ianuarie 1964

2

SERI ÎN ALB

Din aritmetica dezarmării

REMBRANDT

Prezența românească

peste hotare

De vorbă cu dr. Gh. Marinescu laureat al Academiei naționale de medicină din Paris

De curînd o lucrare românească de știință medicală — „Pneumonia interstițială în poliomielită" — a primit premiul „Catherine Hadot" al Academiei naționale de medicină din Paris, iar autorul ei, doctorul Gh. Marinescu, titlul de laureat al acestei academii.

Într-o scurtă convorbire cu tov. dr. Marinescu, ne-am interesat mai întîi în ce constă valoarea practică a acestei lucrări.

— Lucrarea premiată contribuie în primul rînd la cunoașterea mai adîncită a paraliziei infantile și în special a complicațiilor pulmonare sub aspectul pneumoniei interstițiale, care este cauzată de numeroși factori. Partea originală a lucrării constă în a demonstra, pentru prima dată, că pneumonia interstițială poate fi provocată și de virusul poliomielitic.

— *Prin ce mijloace ați ajuns la această concluzie?*

— Prin cercetări de ordin anatomoclinic, adică atît de laborator, cît și de clinică. Țin să menționez că cercetările mele au fost efectuate în colaborare cu mai mulți cercetători din cadrul Institutului de inframicrobiologie al Academiei R.P. Române și medici specialiști de la spitalele de boli contagioase „Prof. dr. Victor Babeș" și „Colentina".

— *Cum a fost primită lucrarea dv. în cercurile de specialitate din străinătate?*

— Lucrarea a apărut de mai multă vreme într-un număr special din „Presse médicale", una dintre cele mai răspîndite reviste medicale din Franța, și a fost apoi citată sau recenzată de numeroase publicații de specialitate.

Participînd la ședințele de lucru ale Academiei naționale de medicină și ale Societății de biologie din Franța, am avut prilejul să ascult — cu justificată satisfacție — aprecieri elogioase despre școala medicală românească, al cărei elev mă mîndresc a fi.

M-au bucurat îndeosebi cuvintele profesorilor R. Fabre, președintele Academiei naționale de medicină, și J. Roche, rectorul Universității din Paris care, salutînd prezența la Academie a unui medic român, proaspăt laureat al înaltului for științific francez, au arătat că aceasta este încă o mărturie a bunelor relații, în plină dezvoltare, dintre popoarele român și francez.

— *În încheiere, încă o întrebare, tovarășe doctor: ce ne puteți spune despre condițiile care v-au ajutat în obținerea acestor rezultate?*

— Mi-am făcut pregătirea profesională și științifică în condițiile create de regimul nostru, fiind îndrumat îndeaproape de acad. prof. Șt. S. Nicolau, directorul Institutului de inframicrobiologie al Academiei R.P. Române. Am fost ajutat să mă perfecționez în străinătate la Institutul de poliomielită din Moscova, Institutul Pasteur și Spitalul Claude Bernard din Paris. Un factor pe care îl consider a fi unul dintre cei mai importanți în pregătirea mea profesională și științifică este faptul că am posibilitatea de a lucra ca șef de secție la Spitalul de boli contagioase „Prof. dr. Victor Babeș" și în același timp ca șef de sector la Institutul de inframicrobiologie al Academiei R. P. Române, îmbinînd în mod nemijlocit activitatea mea de cercetător cu cea de practician.

R. R.

COPERTA NOASTRĂ

Un dublu portret al artistei CARMEN STĂNESCU, de la Teatrul Național „I. L. Caragiale". În această stagiune am avut prilejul de a o vedea în „O scrisoare pierdută" și „Nevestele vesele din Windsor"; în prezent, Carmen Stănescu repetă rolul principal din piesa „O femeie cu bani" (Milionara) de G. B. Shaw.

Fotografie de S. Steiner

■ Serile pot fi în alb
■ Dansul singur nu e de ajuns ■ Istorie și geografie la sfîrșit de săptămînă

Seri

În seara aceasta, albul este la loc de cinste.

în alb

Tinerii au transformat un joc numai distractiv, remiul, într-unul instructiv: schimbînd cifrele cu litere, pot să facă interesante combinații pe teme literare, istorice.

Cine nu a trecut măcar o dată pe o „Stradă Mare" dintr-un oraș de provincie de odinioară? N-are importanță unde, toate erau la fel. Mai mult sau mai puțin „mari", ele își dezvăluiau personalitatea îndeosebi în serile de sîmbătă și duminică. Atunci cînd o mulțime aproape nefirească de plictisită — mai ales tineri — își omora timpul liber bătînd strada de la un capăt la altul, o dată, și încă o dată, și încă de cîteva zeci de ori, fără nici un fel și gînd, decît vreo remarcă despre fata lui cutare („n-am văzut-o sîmbăta trecută") sau altceva de acest fel.

Plimbările acestea, îngrozitor de precise, mi s-au părut întotdeauna triste. De fapt, nici nu erau plimbări, ci o defilare a plictiselii și monotoniei, măsurată pe sute de metri. De cele mai multe ori, așa se punea capăt unei săptămîni cenușii.

Fără îndoială că astăzi nu au dispărut plimbările; tinerii trec și în zilele noastre, agale, în ceasurile de seară, pe arterele orașelor. Dar nu mai sînt plictisiții de altădată, ci oameni pe chipurile cărora poți afla bucuria cutreierării de-a lungul unei străzi înnoite, care le cheamă. Strada a încetat de a mai fi distracție — și încă unic prilej de distracție; azi avem în orice oraș o mie și unul de alte lucruri care ne atrag.

Dacă mi-am adus aminte de „Străzile Mari" de altădată este din „vina" unor tineri dintr-un oraș de la capătul țării, Oradea. M-a mișcat, prin contrast, imaginația lor ce se întrecea în a face din orele de răgaz de la sfîrșitul săptămînii ceasuri ale frumosului. Aici am aflat că serile pot fi uneori „în alb", că unele rătăciri (prin pădure) nu sînt de alungat, că... Dar să nu facem rezumate.

ALBUL OBLIGĂ

A fost mai întîi părerea cîtorva băieți și fete de la Întreprinderea poligrafică. Joile tineretului, cu bogatele lor acțiuni instructive, le-au îndrăgit cu toții; totuși joia este o zi din mijlocul săptămînii, care nu-ți poate îngădui prea multă vreme pentru distracție. Sîmbăta și duminica, se înțelege, timpul e mai generos. Dar să-i inviți mereu pe tineri numai la o conferință ori reuniune, înseamnă să-i plictisești de la o vreme.

S-a născut atunci, nu fără frămîntări și contraziceri, „Seara în alb". Într-o astfel de seară este lege: fetele trebuie să vină cu rochii albe, iar băieții cu cămăși albe. Unii s-au speriat: „Nu vom fi ca la școală, în uniformă?"

A învins însă imaginația, amestecată și cu ceva din psihologia culorilor, acelora care au știut să vadă o sală vastă, în care albul, fiind la loc de cinste, trebuie să-și arate în acest fel mai deplin virtuțile; parcă înzestrează cu mai multă siguranță pașii de dans, parcă te face mai prietenos cu cei necunoscuți. De fapt, discret, el te îndeamnă pe neștiute la toate acestea și... încă ceva. L-am aflat spre sfîrșitul orelor de dans.

— Pe noi albul ne obligă și la poezie. Nu e nici o figură de stil — m-a avertizat Iuliu Pereș, un lăcătuș de la „Azbociment".

Într-adevăr, invitația la dans s-a sfîrșit în seara aceea cu o invitație la aducerea aminte a celor mai frumoase versuri despre natura țării. Cei din juriul concursului „Cine știe, cîștigă" au avut de furcă cu egalitatea de puncte, cu împărțirea premiilor. E și firesc. Poți să stai între două sute de tineri în alb și să nu știi:

„Acolo lîngă izvoare, iarba pare de omăt
Florile albastre tremur ude în văzduhul tămîiet".

Are dreptate Iuliu: albul obligă.

REPETIȚIILE „SERILOR"

Pentru un moment sînt puțin în cumpănă. Într-o seară din mijlocul săptămînii, în sala

Magda MIHĂILESCU

(Continuare în pag. 22)

Un concurs de orientare turistică nu este o simplă plimbare. Cere și pregătire.

Luni 30 Decembrie a avut loc în Parcul Libertății din Capitală solemnitatea inaugurării Monumentului eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism.

PESTE 100.000.000.000 DOLARI

SÎNT CHELTUIȚI ANUAL PENTRU ÎNARMARE

CU ACEASTĂ SUMĂ S-AR PUTEA CONSTRUI

10.000.000 locuințe

50.000 școli

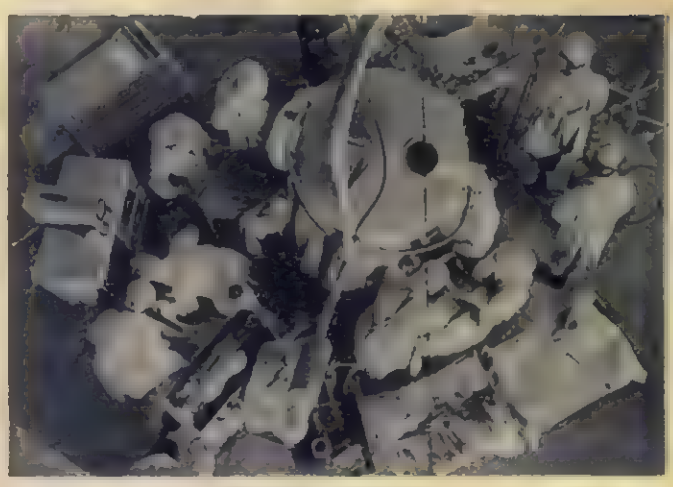

10.000 spitale

Dacă ați fi întrebat care este diferența dintre războiul cald și războiul rece, veți fi înclinat desigur să răspundeți: războiul cald este un conflict între state, în care curge sînge cald, în timp ce războiul rece reprezintă tot un conflict acut, o stare de încordare în relațiile internaționale, în care armele sînt folosite doar ca mijloc de amenințare". Și poate că vă veți grăbi să adăugați că, deși războiul rece implică pericolul transformării sale în orice moment într-un război cald, cel puțin cît durează acesta nu există victime omenești! Ei bine, cine gîndește astfel comite o greșeală serioasă.

UN CALCUL...

Este adevărat că războiul rece nu presupune folosirea armelor, dar nu este adevărat că el nu produce victime omenești. În cartea sa binecunoscută „O lume fără război" (World Without War) savantul englez John Bernal arată pe bună dreptate că pot fi socotite „victime indirecte ale războiului rece zecile de milioane de bărbați, femei și copii din Asia și Africa care acum sînt morți și care ar fi în viață astăzi, dacă resursele irosite în această luptă (războiul rece — n.n.) ar fi fost utilizate pentru bunăstarea lor... Am putea, într-adevăr, să calculăm în mod efectiv, și an cu an, lista totală de pierderi în războiul rece". Bernal ajunge la concluzia că peste 100 milioane de oameni au murit înainte de vreme, fie din cauză că nu și-au putut astîmpăra foamea, fie pentru că nu și-au putut procura medicamentul sau plăti doctorul de care aveau nevoie pentru a înfrînge boala.

„Ceea ce putea fi făcut pentru a-i salva, asigurîndu-le hrană și medicamente, nu a fost făcut — conchide Bernal — pentru că țările care ar fi putut s-o facă erau mereu ocupate cu acumularea de arme". Și deci, din această cauză, nivelul de trai al multor popoare are de suferit.

O asemenea situație este cu atît mai ab-

Adrian COMĂNESCU

(Continuare în pag. 6)

DIN ARITMETICA DEZARMĂRII

DIN ARITMETICA DEZARMĂRII

surdă cu cît în zilele noastre cuceririle ştiinţei şi tehnicii ar putea permite să se asigure un trai îndestulat, într-un timp relativ scurt, tuturor popoarelor, deschizîndu-le totodată perspectiva reală de a-şi putea îndeplini cele mai îndrăzneţe năzuinţe.

După calculele făcute de specialiştii O.N.U., pentru producţia de armament şi întreţinerea forţelor armate se cheltuiesc actualmente 120 miliarde dolari anual, dintre care 100 miliarde de către principalele state industriale (luîndu-se în consideraţie numai cheltuielile militare directe, pe baza datelor oficiale publicate de guvernele în cauză).

Aceasta înseamnă o sumă de 3.000 de miliarde în 25 de ani, care dacă ar fi folosită în scopuri productive ar permite dublarea bogăţiilor existente azi pe pămînt.

În Declaraţia cu privire la transferarea — în scopuri paşnice — a mijloacelor şi resurselor eliberate prin dezarmare, prezentată de guvernul sovietic în faţa Adunării Generale a O.N.U. în anul 1962, se arată că dacă numai o cincime din mijloacele cheltuite în scopuri militare ar fi destinată ajutorării ţărilor în curs de dezvoltare, aceasta ar permite ca în 20-25 ani aceste ţări, folosind şi resursele lor interne, să se apropie de nivelul unor ţări industriale ca Anglia sau Franţa. Sau un alt calcul, mai concret: dacă am presupune că pentru dezvoltarea economiei ţărilor slab dezvoltate s-ar aloca numai 10 la sută din suma cheltuită astăzi pentru înarmări, s-ar putea construi anual în aceste ţări aproximativ 10 baraje mari de felul celui construit la Assuan (R.A.U.), vreo 20 de combinate metalurgice de felul celui de la Bhilai (India).

ARGUMENTE ŞI CONTRAARGUMENTE

Toate acestea par evidente, de la sine înţelese. Şi totuşi lucrurile nu sînt atît de simple.

În dezbaterile care au loc în jurul dezarmării şi al implicaţiilor ei economice se aud adesea şi următoarele argumente: „Dacă ceea ce spui cu privire la utilizarea fondurilor înghiţite actualmente de înarmări este adevărat, explică-mi, te rog, de ce în multe state occidentale dezvoltate, ca de pildă în S.U.A., cu toată ponderea mare a cheltuielilor militare, există încă multe capacităţi productive nefolosite, milioane de şomeri, surplusuri de produse. De ce nu pot fi folosite aceste resurse, care oricum zac inutilizate, pentru lichidarea mizeriei, foametei şi bolilor din lume, chiar acum, înainte de înfăptuirea dezarmării? Şi cu ce s-ar schimba această situaţie prin înfăptuirea dezarmării?"

De aici a apărut şi părerea că progresul material al omenirii nu depinde chiar într-o măsură aşa de mare de dezarmare şi că poate ar fi bine ca prioritate absolută să capete, pe planul preocupărilor internaţionale, problema ajutorării ţărilor şi regiunilor slab dezvoltate, care ar putea fi rezolvată chiar în stadiul actual al cursei înarmărilor.

Fără îndoială, nici unul dintre cei care consideră dezarmarea ca problemă cheie a vieţii internaţionale — şi, printre aceştia, în primele rînduri se află popoarele ţărilor socialiste — nu a susţinut că trebuie aşteptată neapărat înfăptuirea dezarmării pentru a întreprinde acţiuni menite să contribuie la o utilizare mai bună, mai raţională, a resurselor materiale şi spirituale ale lumii. Dimpotrivă, ei au militat şi militează pentru adoptarea tuturor măsurilor concrete posibile imediat, luînd şi iniţiative în această direcţie.

Un exemplu grăitor îl constituie acţiunile în acest sens ale R.P. Romîne în cadrul O.N.U. şi în afara organizaţiei, cum sînt: propunerile pentru completarea ordinii de zi a Conferinţei O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare, pentru elaborarea unor principii ale cooperării economice internaţionale, sprijinul acordat ţărilor recent eliberate pentru a-şi dezvolta propria economie.

Dar, pe de altă parte, nu se poate să nu se vadă că o rezolvare radicală a problemelor economice care frămîntă comunitatea internaţională nu este posibilă în condiţiile continuării războiului rece şi ale cursei înarmărilor.

PIEDICI ÎN CALEA ŞTIINŢEI

Este evident că problemele tehnice ale progresului economic al omenirii nu vor putea fi rezolvate decît pe baza unei dezvoltări considerabile a cercetării ştiinţifice.

Iată numai cîteva exemple semnificative:

— insuficienţa rezervelor de combustibil clasic nu reprezintă o primejdie în condiţiile în care s-a creat posibilitatea utilizării surselor de energie nucleară;

— capriciile climei nu mai trebuie să primejduiască producţia agricolă în epoca în care pătrunderea omului în Cosmos deschide perspectiva reală a influenţării condiţiilor climatice de către om;

— rezervele de hrană pentru omenire ar putea fi substanţial îmbogăţite în condiţiile progreselor chimiei, care lasă să se întrevadă posibilitatea producerii pe calea sintezei chimice a unor substanţe mai complexe decît cele produse de celulele vii;

(Continuare în pag. 22)

O scenă impresionantă: oameni înfometaţi într-o ţară africană. Dacă numai o cincime din mijloacele cheltuite în scopuri militare ar fi destinată ajutorării ţărilor în curs de dezvoltare, în 20-25 de ani aceste ţări, folosind şi resursele lor interne, ar putea să se apropie de nivelul unor ţări industriale ca Anglia sau Franţa.

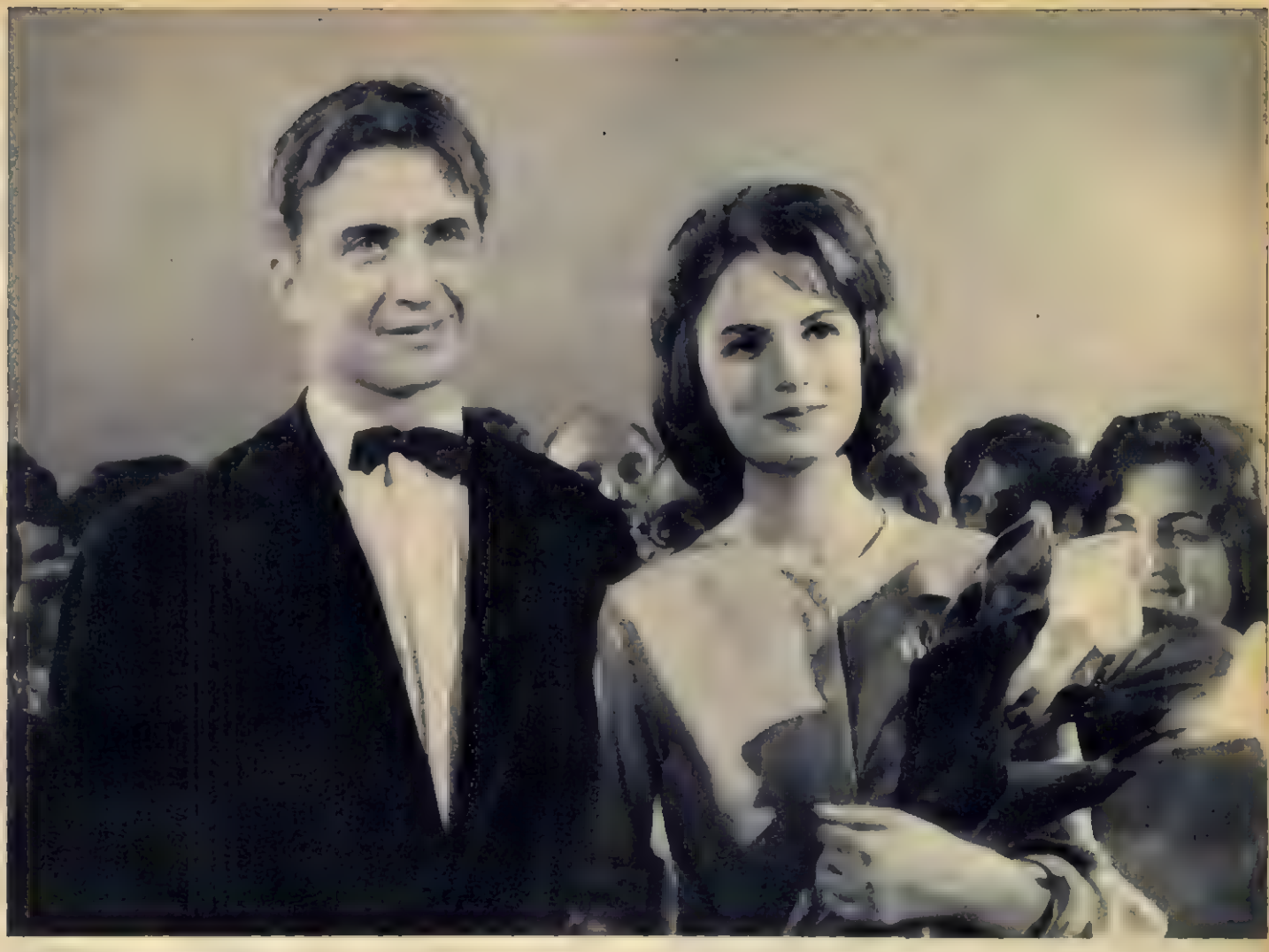

Cei doi eroi ai filmului „Bastonașul" (regizor Ion Moscu), interpretați de Dumitru Furdui și Ilinca Tomoroveanu.

Personaj de film: ȘTIINȚA

Sar putea ca pe unii dintre noi să-i intereseze viața pelicanilor, păsările grave și taciturne care își fac de secole anualul voiaj în Deltă, venind tocmai din Mozambic sau de pe malul Nilului. Dar poate că am vrea să aflăm biografia siliciului, acest element insignifiant la prima vedere, dar atît de prezent în jurul nostru și căruia știința secolului al XX-lea i-a găsit întrebuințări uluitoare — de la transistori la fibre sintetice. Ori poate vrem să cunoaștem drumul oțelului sau am dori să privim îndelung frescele de la Voroneț, care au înfruntat cu bărbăție 400 de ierni.

Omul secolului al XX-lea e setos de cunoaștere și își pune întrebări. Mereu mai multe, mereu altele. Îi răspund cărțile. Dar nu numai ele. De la o vreme și filmul a fost investit cu virtuți științifice și a încercat să răspundă curiozității contemporanilor noștri. S-a născut un nou gen de film, aliat al savantului, popularizator neegalat al cuceririlor științei.

Filmul acesta pătrunde în școală și ajută profesorului să predea — cu exemplificări concrete — lecția de fizică sau de biologie; îl însoțește pe chirurg în sala de operație și urmărește cutezătoarea sa intervenție, pentru ca apoi

(Continuare în pag. 8)

Personaj de film: ŞTIINŢA

Cîteva din „personajele" filmelor de arheologie şi istoria artei realizate de Petre Sirin.

să pună şi la dispoziţia altora această mărturie minuţioasă; intră în laboratoarele cercetătorilor şi se transformă în martorul atent al noilor descoperiri. Filmul ştiinţific a devenit astfel o prezenţă necesară pretutindeni. Iată de ce studioul „Al. Sahia" a încredinţat unui sector al său crearea acestui film, oferindu-i pe cîţiva dintre cei mai talentaţi regizori şi operatori ai săi. Iar aceştia au abordat o tematică largă, de la „Recondiţionarea sculelor" la „Întreţinerea culturilor", de la „Febra aftoasă" la „Gîndacul de Colorado" şi de la „Semiconductori" la „Capul izolat". Filmul de ştiinţă ajută astfel nemijlocit producţiei — industriale sau agrare (să ne amintim de filmele intitulate „Pentru o înaltă productivitate a muncii", „Şarjele rapide", „Sere şi răsadniţe", „Arătura de toamnă", „La fabrica «Proletarul»", „Căi noi în viticultură" etc.). Explicit, competent, aceste filme informează, lămuresc, comentează, uneori pe un deliberat ton didactic, punînd la îndemîna tuturor preţioase cunoştinţe ştiinţifice. Un exemplu: cele 411 şcoli de cultură generală din ţară care au fost înzestrate cu aparate de proiecţie au oferit elevilor numai în anul şcolar 1962-1963 un număr de 2.000 de proiecţii cu caracter didactic.

La noi filmul ştiinţific nu are încă nici un deceniu de existenţă. În 1957 se produceau 12 asemenea filme, în 1963 s-a ajuns la 37 (creşterea e totuşi insuficientă dacă ne gîndim că din acestea din urmă doar 12 apar în sălile de cinematograf, celelalte fiind de strictă specialitate, realizate la comanda şi pentru necesităţile diferitelor ministere şi instituţii). Dacă filmul ştiinţific e încă în suferinţă cantitativă, el îşi afirmă personalitatea pe planul calităţii: din cele douăsprezece diplome primite în 1962 de studioul „Al. Sahia" la diverse festivaluri şi congrese cinematografice internaţionale, nouă aparţin filmelor ştiinţifice...

INCURSIUNE ÎN UNIVERSURI NECUNOSCUTE

La San Francisco şi la Varşovia, incursiunea cinematografică a lui Ion Bostan „Printre peliprinzînd prima lecţie de înot a puilor golaşi, dar şi lipsa de scrupule cu care părinţii îşi părăsesc oualele dacă sînt cît de cît deranjaţi. Bostan îşi face investigaţiile cu perfectă rigurozitate ştiinţifică, el îţi povesteşte pe peliculă, fără vreo abatere de la adevărul ştiinţific, care sînt moravurile vulturului codalb, ale stîrcului şi piciorongului purpuriu, ale lăstunilor care forfotesc lîngă marginea grindurilor sau ale lopătarilor graţioşi şi timizi („Sub aripa vulturului"). Dar el a privit aceste universuri cu un ochi sensibil de poet, care transfigurează prin emoţie tot ceea ce înregistrează prin cunoaştere. Faptul didactic devine un fapt de autentică artă: zborul lebedelor e însoţit de suava muzică a lui Ceaikovski din „Lacul lebedelor", şi imaginea capătă dintr-o dată o nostalgie nesfîrşită; puiul nevolnic de pelican e privit cu un umor plin de gingăşie, libelulelor roşii li se urmăreşte zborul oglindit pe luciul lacului, boabele imense, translucide, de icre curg pe fundul apei ca roua, izopozii cavernicoli, orbi, nepigmentaţi, se mişcă neliniştit în sunetele unui... twist („Lumea din beznă"). Microcosmosul devine, pe ecran, un macrocosmos, feeric colorat, dinamic, demonstrînd vitalitatea naturii şi poezia ei intrinsecă. Şi cînd pleacă din sala de cinematograf, spectatorul poartă în sine nu numai ecoul unei emoţii estetice, ci şi o mulţime de noi cunoştinţe ştiinţifice. Ceea ce e, într-adevăr, un cîştig.

Masele plastice îşi demonstrează — în filmul lui Mircea Popescu — multiplele lor posibilităţi de devenire.

SUB OBIECTIVUL APARATULUI: MATERIA

Să spunem că eroii filmelor lui Bostan sînt, prin definiţie, fotogenici şi că faptul acesta facilitează potenţarea artistică a filmului său. Dar ce e de făcut cînd protagonistul nu are date „fizice" îmbietoare, cînd el e un modest element nr. 14, siliciul, sau cînd se numeşte coca ori şarjă rapidă şi cînd existenţa acestor personaje pare cu totul nefilmică?... Ce e de făcut? La această întrebare răspund filmele regizorului Mircea Popescu.

Peliculele acestea ne încredinţează parcă nişte ochelari fermecaţi şi ne invită să privim prin ei materia, procesele şi structura ei intimă. Cele mai obişnuite şi banale lucruri sînt redescoperite prin adînca cunoaştere ştiinţifică, şi atunci ele îşi

relevă nebănuite însuşiri estetice. Procedînd astfel, Mircea Popescu a făcut cîteva adevărate poeme cinematografice despre „Drumul oţelului", despre „Cocs" sau „Şarje rapide", despre „Masele plastice" sau despre „Elementul 14 siliciu". Ultimul film se şi numeşte chiar „Prefaţă la un poem". La congresul Asociaţiei internaţionale a filmului ştiinţific de la Rabat, unde i s-a atribuit „Cocsului" Diploma de onoare, s-a remarcat că filmul e o „poezie a materiei în negru şi roşu", cu toate că pelicula povesteşte, onest şi cu exactitate ştiinţifică, despre procesul de fabricare a cocsului. „Elementul 14 siliciu" (Diploma de onoare la Belgrad) e de asemeni un film de chimie şi fizică. Dar, deşi comentariul e strict la obiect şi riguros ştiinţific, autorii filmului au permis aici imixtiunea ficţiunii artistice, i-au dat libertate de expunere, şi iată că siliciul a fost personificat într-un fel de omuleţ amorf, o siluetă argintie care se mişcă hazliu pe ecran, face un fel de comperaj între episoadele filmului şi, intrînd în laboratoarele chimiştilor şi fizicienilor, suportă toate transformările siliciului, devenind rînd pe rînd ametist, rubin, agată, transistor, material de construcţie, fibră sintetică etc., etc. Metafora face mai accesibilă lecţia ştiinţifică, personajul „siliciu" capătă umor, ingăşie, inventivitate, şi spectatorul din sală comunică mai direct cu el, îi reţine atributele, posibilităţile de devenire, foloasele. Ca şi în „Masele plastice" sau în „Cocsul", Mircea Popescu a redat materiei ce e al materiei, culoarea, i-a arătat bogăţia policromă, jocul minunat de nuanţe şi tonuri, irizările, transparenţele (deşi, uneori, excesul de plasticitate l-a împins la unele efecte gratuite, formale).

O A DOUA VIAŢĂ ARTISTICĂ

Un profesor de istorie a făcut o adevărată pasiune pentru arta cinematografică, a urmat studiile cuvenite şi şi-a schimbat profesia: a devenit regizor de film. Schimbarea nu a fost însă totală. Petre Sirin s-a oprit la cinematografia de arheologie şi istoria artei, în care se îmbinau de minune ambele sale preocupări. Filmele rezultate le cunoaşteţi: „Ceramica, artă milenară", „Secretul unui tablou" (care şi-a binemeritat Diploma de onoare obţinută la Vancouver), „Letopiseţul de piatră al Dobrogei", „Geme şi camee", „Comoara" etc... Spirit metodic şi scrupulos, întotdeauna înarmat cu o densă informaţie, el purcede în filmele sale, cu calm şi răbdare, să explice: cum se identifică un tablou şi care sînt trăsăturile specifice artei unui mare maestru — Tizian de pildă; ce vestigii rare de artă posedă Dobrogea, de la piatra şi ceramica neolitică cu cei doi omuleţi gînditori din cultura Hamangia, la bazilica romană a Forului din Adamclisi; ce înseamnă o gemă şi ce o diferenţiază de o camee, deşi aceste amîndouă pietre gravate au început prin a fi talismane, au devenit peceţi personale şi au terminat ca podoabe feminine. Obiectul artei lui Sirin e arta, personaj estetic prin însăşi natura sa, dar, din păcate, inanimat. Şi filmul trebuie să găsească soluţia de a înviora povestirea ştiinţifică, de a ocoli primejdia prezentării statice, a didacticismului excesiv. De cele mai multe ori, Sirin a reuşit.

Omuleţul argintiu — simbolizînd siliciul — se plimbă dezinvolt prin laboratoarele chimiştilor.

Lipsa de mişcare a personajelor a fost înlocuită cu mişcarea aparatului şi a luminii, cadrele au fost unite printr-o legătură imagistică cît mai cinematografică — prin corespondenţe, trimiteri, similitudini sau contraste. Materialul inert a devenit viu. Şi iată-l pentru a doua oară transfigurat artistic prin intervenţia cineastului.

CÎND „DOJANA" SANITARĂ DEVINE FAPT DE ARTĂ

Există o categorie de filme ştiinţifice denumită „de educaţie sanitară". Scopul lor e deplin lămurit de titlu, ceea ce nu simplifică — ci dimpotrivă — sarcina cineastului: spectatorul nu suportă uşor un expozeu didactic despre tuberculoză sau hepatită, uneori poate lua lucrurile prea în tragic, alteori prea uşor, şi iată că eficienţa filmului se pierde. Ion Moscu, unul din regizorii care practică cu predilecţie acest gen (vezi „Apa vie", „Cum să ne petrecem recreaţia", „Bastonaşul"), a folosit pentru demonstraţiile sale diferite modalităţi cinematografice — documentarul, filmul jucat, desenul animat — ba uneori le-a întrebuinţat pe toate odată şi, aşa cum s-a întîmplat în „Bastonaşul", se pare că nu a dat greş. În cazul de faţă, voia să avertizeze asupra efectelor dramatice pe care le poate avea, atunci cînd este neglijată cu bună ştiinţă, tuberculoza. A imaginat deci o poveste — întocmai ca la filmul artistic — cu doi tineri ce se iubesc şi vor să se căsătorească; a chemat pentru a-i interpreta doi actori, Ilinca Tomoroveanu şi Dumitru Furdui — şi pe peliculă s-a „jucat" o tragedie familială izvorîtă din nepăsarea cu care tînărul şi-a tratat boala. Dar filmul e întrerupt brusc, acţiunea e derulată cu repeziciune şi povestea reluată dacapo, aşa cum s-ar fi cuvenit de la bun început, cu căsătoria săvîrşită abia după vindecarea tînărului. Aşadar, ficţiune, umor, un subiect ce se autoparodiază, dar şi secvenţe de foarte serioasă avertizare ştiinţifică; şi iată cum „dojana" sanitară devine un fapt de artă care trezeşte şi reţine atenţia spectatorului. Nu e de mirare că „Bastonaşul" a luat la Festivalul internaţional al filmului ştiinţific de la Roma Diploma de onoare pentru înaltă valoare ştiinţifică şi cinematografică.

De trei ori în cîteva luni, la diversele festivaluri şi concursuri internaţionale de la Moscova, Salonic şi Praga, filmul lui Sergiu Nicolaescu „Primăvară obişnuită" (Polenizarea) a luat distincţii de prestigiu: încă un argument, triplu de astă dată, asupra calităţilor filmului ştiinţific romînesc. Care are obligaţia de a-şi lărgi necontenit tematica, de a aborda mereu alte domenii ale ştiinţei (unii profesori au şi propus studioului realizarea unor filme care să explice fotosinteza, homocromia, metabolismul, mimetismul). Cineaştii din acest sector nu aşteaptă decît o dotare tehnică corespunzătoare, eventual chiar crearea unui studio propriu, ca să dovedească mai departe şi mai din plin capacitatea lor de a vorbi cu artă despre ştiinţă.

Sanda FAUR

Precum se vede, „actorii" filmelor lui Ion Bostan sînt fotogenici...

SUB OCHII

În a sa „Descriptio Moldaviae", scrisă la începutul celui de-al XVIII-lea veac al erei noastre, domnitorul Dimitrie Cantemir își informează cititorii că pămîntul patriei sale este pe alocuri atît de gras și de spornic, încît „locuitorii culeg roua care cade pe frunzele buruienilor, mai înainte de a răsări soarele și puind-o într-un vas, găsesc pe deasupra apei plutind cel mai frumos unt, care nici la miros, nici la floare, nici la gust, nu are osebire de untul celălalt".

Exagerările acestea voite, izvorîte din dragostea nețărmurită pe care eruditul și nefericitul domnitor a purtat-o pînă la moarte patriei sale părăsite, ne fac astăzi să zîmbim. Dar, chiar de-ar fi așa, chiar dacă, prin absurd vorbind, pămîntul s-ar dovedi uneori atît de bogat în substanțe nutritive încît, să zicem, boabele de grîu ar crește cît merele, merele cît dovlecii, iar dovlecii cît roata carului, agricultorul tot n-ar fi pe deplin mulțumit și strădania lui de a smulge solului roade din ce în ce mai mari nu s-ar curma niciodată.

Dar cum natura nu se hotărăște să facă singură minuni, omul este nevoit să-și fabrice „miracolele" cu mijloacele sale proprii. Solul productiv, pe care agricultorul, ogorîndu-l, îl întoarce cînd pe o parte cînd pe alta de sute și mii de ani, nu numai că nu-și sporește de la sine productivitatea, nu numai că nu-și păstrează aceeași vigoare — ci, dimpotrivă, se ostoiește, slăbește treptat, micșorîndu-și mereu dărnicia.

Tradusă în limbajul agronomilor și chimiștilor, constatarea aceasta empirică ar suna cam așa: în compoziția plantelor intră mai multe elemente necesare creșterii și dezvoltării lor. O parte dintre acestea sînt extrase din aer (carbonul și oxigenul), iar altele absorbite din pămînt. Aer, vorba aceea: cît cuprinzi cu ochii. Nu e o „problemă". În schimb, succesiunea treptată a culturilor duce în mod firesc la o oarecare slăbire a solului, la epuizarea conținutului în substanțe nutritive.

Dar oamenii de știință n-au stat cu brațele încrucișate în fața acestei situații. Ei au dovedit în mod practic că epuizarea solului poate fi compensată și productivitatea pămîntului sporită în mod considerabil cu ajutorul agrotehnicii avansate. Și în această privință întrebuințarea îngrășămintelor chimice ocupă un loc de cinste.

Fertilizarea solului cu ajutorul îngrășămintelor minerale apare cu evidență mai ales acolo unde terenul și-a dovedit rodnicia și în trecut. În Bărăgan natura ne-a înzestrat țara cu pămînturi dintre cele mai fertile. Lucrul acesta a dat posibilitate vechilor moșieri care au stăpînit, de pildă, terenul cuprins astăzi în G.A.S. Dragalina, să obțină recolte mai mari decît în altă parte a Romîniei. Mai mari — totuși nu atît de mari cît s-ar fi putut obține dacă s-ar fi făcut mai mult apel la știință. Dovadă, rezultatele obținute cu începere

Din galeria marilor artiști

REMBRANDT VAN RIJN

REMBRANDT: Autoportret cu soția sa, Saskia

Pentru vizitatorii marilor muzee ale lumii, contemplarea tablourilor lui Rembrandt constituie un moment culminant și nu puțini sînt aceia care revin de multe ori la ele, găsind de fiecare dată noi înțelegeri și trăind bucuria de a le pătrunde tîlcul. Așa se petrece și la Muzeul de artă al R. P. Romîne, care posedă trei picturi ale maestrului olandez, printre care capodopera *Aman implorînd iertarea Esterei*.

De ce, dintre maeștrii picturii din vremuri mai îndepărtate, Rembrandt este poate cel mai iubit și apreciat? De ce tablourile sale atrag mulțimile de vizitatori, mai ales în vremea noastră, și se scriu și se rescriu atîtea cărți și studii despre el? Se pot da multe răspunsuri — căci opera sa este bogată, complexă, avînd numeroase însușiri pe care rar le găsești laolaltă — dar, dincolo de toate, primul răspuns care îți vine pe buze se referă la forța sentimentului cu care Rembrandt a adîncit omul și viața lui. Cutremurătoarele sale scene și portrete sînt expresia unei adînci omenii, a unei nesecate străduințe de a cunoaște și reda adevărul vieții din timpul său, cu contrastele ei de măreție și micime.

Rembrandt a deschis căi de înțelegere a omului, în mare parte valabile și astăzi, iar pentru tălmăcirea prin artă a adevărului social el a dezvoltat și a găsit noi procedee picturale, pe care le-a dus la o neîntrecută măiestrie. Opera lui este o culme de pe care vezi ceea ce s-a creat pînă la el, dar și ceea ce se va crea în secolele următoare, căci Rembrandt sintetizează sforțările cele mai însemnate ale pictorilor de pînă la dînsul și, totodată, prin înnoirile aduse, îndrumă arta picturii pe un nou făgaș, care este, prin multe date, făgașul picturii realiste moderne.

Rembrandt van Rijn s-a născut la 15 iulie 1606, la Leyda. Era fiul unui morar și, prin mamă, nepot de brutar. Crescut în sînul micii burghezii olandeze, el a avut parte de soarta schimbătoare a acestei pături sociale, dar s-a îndepărtat cu timpul de mentalitatea și felul ei de trai. Părinții îl doriseră pastor protestant, dar Rembrandt, însetat de cunoașterea vieții și fermecat de încîntătoarele priveliști ale patriei, îmbăiate de razele aurii ale soarelui, acolo de-o nespusă vibrație, a preferat să se dedice picturii. După studii la Leyda și Amsterdam, cu profesori folositori, dar nu mari maeștri, și bizuindu-se pe o muncă fără preget, Rembrandt ajunge la deosebite rezultate spre sfîrșitul perioadei sale de formare, ce ține de la 1626 la 1632.

De pe atunci, pictorul adîncea psihologia celor din preajma sa — membrii familiei, oamenii simpli — și a lui însuși, oprindu-se adesea la aceleași personaje pentru a le înfățișa fie direct, fie ca întruchipări ale unor eroi din legendele antichității ori ale bibliei, în diferite compoziții și portrete. Una din tainele măiestriei lui Rembrandt se explică și prin această stăruință de a studia mereu

AGENDA FLACĂRA

LA TELEFON MILANO!

Artistul poporului Nicolae Herlea la „Scala" din Milano

— Aveți legătura cu Milano... Vorbiți cu Nicolae Herlea.

— *Alo, tovarășe Herlea, vă rugăm să ne comunicați cîteva impresii asupra spectacolului în care ați cîntat la 5 ianuarie.*

— A fost o zi importantă pentru mine. Am avut primul spectacol la Opera „Scala" din Milano. Bineînțeles, ca întotdeauna în asemenea situații, trebuie să recunosc că am avut emoții. Și aceste emoții se datorau multor cauze: în primul rînd pentru că era spectacolul meu de debut pe scena unei instituții cu o îndelungată tradiție artistică, cu mari exigențe vocale și în fața unui public obișnuit cu prezența celor mai mari interpreți, cîntăreți și instrumentiști cu renume mondial; în al doilea rînd pentru că debutam în rolul lui Rodrigo din opera „Don Carlos" de Verdi, rol pe care l-am pregătit în țară și definitivat în perioada de peste o lună de zile de cînd mă aflu în Italia. Mai înainte de toate însă mă emoționa conștiința răspunderii pe care o aveam ca reprezentant al artei interpretative a poporului meu, răspundere care mă obliga să ridic la înălțimea cuvenită această prezență vocală românească pe scena Scalei din Milano.

— *Ne-ați putea spune numele dirijorului sub bagheta căruia ați cîntat și numele celorlalți interpreți din spectacol?*

— Desigur. Spectacolul a fost dirijat de Gabriele Santini, iar ca parteneri i-am avut pe Nicolai Gheaurov în rolul regelui Filip, Bruno Prevedi în rolul lui Don Carlos, Marti Taivena — marele inchizitor, Raina Cabaivanska — Elisabeta de Valiois și Florenza Cossotto în rolul prințesei de Eboli. Am avut drept colegi interpreți de talie internațională și cu experiență pe scena acestei instituții artistice.

— *V-am ruga, tovarășe Herlea, să ne spuneți cîteva cuvinte despre felul cum a decurs acest important „debut". Am auzit că a fost un succes deosebit de fru-*

— Deși nu-mi place să vorbesc despre mine, trebuie să vă spun totuși că am fost fericit să aud aplauzele la scenă deschisă venite din partea acestui public exigent. În rest, vă rog să vă documentați dv. din presă. Contrar obiceiului de aici, unde cronicile se fac numai după spectacolul de premieră, azi au apărut în „Corriere della Sera" și în alte ziare din Milano cronici și relatări asupra spectacolului de ieri seară, deși era o reluare. Apelați, vă rog, la acestea.

— *Cunoscîndu-vă modestia, nu mai insistăm. Vă felicităm din toată inima în numele zecilor de mii de iubitori de muzică din țara noastră pentru acest nou succes al dv. și al artei interpretative românești. Vă rog să ne spuneți ce planuri de viitor aveți?*

— După spectacolele cu „Don Carlos", voi apare pe aceeași scenă, spre sfîrșitul acestei luni, în rolul lui Figaro din „Bărbierul din Sevilla". Apoi mă voi întoarce acasă pentru trei-patru săptămîni, după care voi pleca, în luna martie, în S.U.A., pentru a cînta în cîteva spectacole pe scena unui alt mare teatru de operă — Metropolitan din New York. Aștept cu nerăbdare și dor să mă întorc în țară și sînt de pe acum emoționat de revederea cu prietenii mei și cu iubiții mei spectatori din patrie. Pînă atunci, la revedere.

B. F.

Artistul poporului Nicolae Herlea în rolul lui Figaro din „Bărbierul din Sevilla".

Pe Rosanna Schiaffino spectatorii noștri au văzut-o ultima oară în filmul „Miracolul lupilor", producție de serie care nu-i putea valorifica realele calități artistice. În filmul „Corupția" însă, terminat recent în regia lui Mauro Bolognini, realizare cinematografică în care critica socială virulentă se face pe deplin simțită, Rosanna Schiaffino dă adevărata măsură a talentului ei. Turnarea acestui film a coincis cu căsătoria actriței cu producătorul Alfredo Bini.

Ultima premieră brașoveană, premieră pe țară, a fost realizată sub conducerea regizorului Ion Simionescu cu piesa scriitoarei americane Lillian Hellman, intitulată „Vulpile".

Zoe Albani, Doina Tamaș (în fotografie), Mada Florian, Niculae Albani, George Gridănuș și ceilalți interpreți au realizat un spectacol interesant, demascator, care ironizează haosul pe care-l poate produce banul în chiar sînul unei familii.

Decorurile sînt semnate de Nicolae Moga.

„Vicarul", piesa tînărului dramaturg vest-german Rolf Hochhuth, jucată pentru prima oară acum aproape un an în Berlinul occidental, continuă să emoționeze, să zguduie conștiințele. Prin conținutul ei — demascarea masacrelor hitleriste și a atitudinii echivoce a Papei Pius al XII-lea — piesa stîrnește furia unor cercuri reacționare, care — așa cum se vede în fotografie — au încercat să tulbure spectacolele de pe scena Teatrului „Athénée" din Paris.

La Teatrul Național „I. L. Caragiale" se repetă noua piesă a dramaturgului Paul Everac intitulată „Ștafeta nevăzută", în direcția de scenă a regizorului Mony Ghelerter. La una din repetiții fotoreporterul nostru a surprins pe doi dintre interpreții principali: Emanoil Petruț și Marcela Rusu. Distribuția cuprinde de asemenea pe Costache Antoniu, Marcel Anghelescu, Chiril Economu, Toma Dimitriu, Simona Bondoc, Catița Ispas, Florin Piersic și alții.

Nu demult ziarele au înserat știrea morții în închisoarea din Springfield — statul Missouri (S.U.A.) — a lui Robert Stroud, ornitologul de renume mondial, care și-a petrecut în închisorile americane 54 de ani din cei 74 pe care i-a trăit. Neobișnuita existență a lui Stroud l-a inspirat pe cineaștii americani realizatori ai filmului „Păsărarul din Alcatraz", în care rolul remarcabilului om de știință este interpretat de cunoscutul actor american Burt Lancaster (în fotografie).

Prima noastră scenă lirică va prezenta în cursul acestei luni premiera baletului „Iancu Jianu" (muzica de Mircea Chiriac, libretul de Oleg Danovschi, care semnează și direcția de scenă a spectacolului). Rolul titular va fi deținut deopotrivă de Gabriel Popescu și Petre Ciortea. În alte roluri: Irinel Liciu și Magdalena Popa, Valentina Massini și Ileana Iliescu. Iată-i, la una din repetiții, pe tinerii dansatori Ileana Iliescu și Petre Ciortea.

Se află în plină filmare cunoscuta comedie „Titanic-vals" de Tudor Mușatescu. Transpunerea pe ecran o realizează regizorul Paul Călinescu, pe baza unui scenariu pe care îl semnează împreună cu autorul piesei. Iată-i pe cei doi creatori (în stînga, Tudor Mușatescu), în timp de punctează la punct unele amănunte legate de ecranizarea lucrării. Filmul anunță o serie de noi interpreți: Gr. Vasiliu-Birlic, Kitty Gheorghiu-Mușatescu, Silvia Fulda, Ion Dichiseanu, Dinu Lucian

Recent a încetat din viață la Paris poetul francez de origine română Tristan Tzara. El s-a născut în anul 1894 la Moinești, iar în 1916 a plecat în Elveția, unde a inițiat și condus curentul dadaist în poezie. Anii celui de-al doilea război mondial l-au găsit înrolat în rezistența antihitleristă și în rîndurile Partidului Comunist Francez. În semn de recunoaștere a meritelor sale literare, lui Tzara i s-a decernat în 1981 Marele premiu al poeziei la Taormina (Italia).

Pe linia unei bune tradiții — ecranizarea celor mai de seamă opere literare, ruse sau sovietice — cineaștii din Uniunea Sovietică au început ecranizarea cunoscutului roman „Pădurea rusă" de Leonid Leonov. Pentru principalul rol feminin — Elena Vihrova — ei au apelat la Rufina Nifontova, actriță remarcată mai ales în trilogia „Calvarul". „Noul meu rol, cu totul diferit de cele anterioare, mă interesează în cel mai înalt grad" — a declarat Rufina Nifontova.

NOȘTRI

La G.A.S. Dragalina a sosit un nou transport de îngrășăminte chimice, care vor fi răspîndite pe tarlalele gospodăriei în luna februarie sau martie.

din anul 1955, cînd oamenii muncii din Gospodăria de stat Dragalina au încorporat în sol primele tone de îngrășăminte minerale. De atunci recolta a început să crească, pentru ca în 1960, administrîndu-se sub arătura de toamnă 500 kg superfosfați și în mod fazial 100 kg azotat de amoniu la hectar, să se recolteze 4.023 kg grîu la hectar.

De fapt sporurile acestea, realizate cu ajutorul industriei chimice, nu se referă numai la plantele cerealiere. Pămîntul (și în special pămîntul spornic) reprezintă un izvor mult mai bogat de viață. Se poate afirma fără greș că, dacă astăzi sectorul zootehnic al G.A.S. Dragalina numără 2.800 taurine, 6.000 porcine, 25.000 păsări, 5.800 oi, aceste rezultate au fost posibile în bună măsură și datorită fertilizării solului cu ajutorul îngrășămintelor minerale. Înainte de a fi ceea ce sînt, pîinea, carnea, laptele, ouăle, lîna etc. „cresc" mai întîi pe întinsul tarlalelor.

Evident, este greu în această privință să facem ordine și statistică folosindu-ne de rigla de calcul. Să știm, cu alte cuvinte, ce cantități anume de azotat de amoniu și superfosfați au intrat în „compoziția" celor 2.800 de taurine ale gospodăriei sau, hai să glumim, cît la sută din hidrogenul extras din gazul metan, combinat la Roznov cu azotul din atmosferă, devenind azotat de amoniu și ajungînd pe tarlalele cu furaje ale Dragalinei, s-a transformat pînă la urmă în cei... 33 de purcei fătați în toamna aceasta de scroafa recordistă a gospodăriei. Nu, asta nu (sau cel puțin deocamdată!). În schimb cifrele comparative înregistrate an de an confirmă pe deplin rentabilitatea îngrășămintelor minerale.

Astfel, în 1962, în condiții de secetă, administrîndu-se în sol 400 kg superfosfați și 100 kg azotat de amoniu la hectar, a fost realizată la grîu o producție de 3.874 kg la hectar sau cu 1.000 kg mai mult decît recolta obținută de pe solurile neîngrășate. Pe terenurile îngrășate numai cu superfosfați (din lipsă de azotat de amoniu) recolta a fost de 3.160 kg grîu la hectar. Datele comparative ne dovedesc, cu alte cuvinte, că doza suplimentară a realizat o creștere a producției de 714 kg la hectar, revenind aproximativ cîte 7 kg spor la fiecare kg de îngrășămînt azotat.

Rezultatele dobîndite de muncitorii, tehnicienii și inginerii din Dragalina, precum și realizări asemănătoare obținute în alte gospodării din țară reprezintă succese importante, care vor fi generalizate și mult dezvoltate, pe măsură ce industria chimică va izbuti să livreze agriculturii noastre socialiste mai multe îngrășăminte. Iar producția în acest sector este în continuă creștere. Astfel, în 1955, G.A.S. Dragalina a primit din partea statului 297 tone îngrășăminte chimice, iar în 1963 — 3.200 tone, consumul de substanță activă la suta de hectare sporind de la 160 kg, la 1.040 kg. Lucrul acesta a permis ca sporul realizat la grîu în 1962 (an cu producție agricolă medie la G.A.S. Dragalina) să fie de 714 kg în comparație cu solurile neîngrășate. Considerîndu-se costul îngrășămintelor chimice, cîștigul realizat suplimentar la fiecare hectar însumează 432 lei.

Iată așadar că ceea ce natura nu reușește să înfăptuiască cu posibilitățile ei, izbutește astăzi chimia prin mijloace din ce în ce mai perfecționate. Minunile imaginate cu aproape trei veacuri în urmă de autorul lui „Descriptio Moldaviae" se înfăptuiesc în prezent sub ochii noștri. Cu două gaze invizibile, hidrogenul și azotul, agronomii hrănesc astăzi întinderi nesfîrșite de pămînt, transformîndu-le cu adevărat, prin truda inconștientă a naturii, în... unt și ouă, în carne și lapte, în pîine și țesătură etc.

Liviu MAIOR
Fotografie de Elena GHERA

REMBRANDT : Lecția de anatomie a profesorului Nicolaes Tulp

aceleași personaje, dîndu-și seama cît de multiple și variate sînt expresiile umane, adevărul ființelor pe care poate niciodată nu le cunoști îndeajuns. Dacă altor pictori le prieste un cît mai variat schimb de oameni și locuri, la Rembrandt constatăm stăruința de a adînci adeseori aceleași personaje și de a surprinde bogăția de nuanțe a acelorași locuri. El nu a fost un mare călător ca Rubens, care și-a petrecut mulți ani în Italia, sau ca mulți alții dintre contemporanii săi. Rembrandt nu a ieșit niciodată din patrie și experiența sa de om și de artist s-a consumat între Leyda și Amsterdam, între gurile Rinului și Zuidersee. Și totuși cîte adevăruri și frumuseți, ce adînci și variate expresii nu a dobîndit el dintr-o experiență restrînsă ca suprafață, dar pe care a îmbogățit-o în profunzime!

După vreo șase ani de muncă aprigă mai ales la Leyda, el s-a stabilit în 1631 la Amsterdam, unde a rămas restul vieții, încheiată în 1669. În perioada sa de formare se vădesc influențele patetismului și dinamismului lui Rubens, sinceritatea lui Frans Hals și eleganța lui Van Dyck, iluștrii săi contemporani, pe care însă îi va depăși curînd. La Amsterdam, Rembrandt depinde cîtăva vreme de comenzile potentaților burgheziei, de acei „patricieni" care cereau pictorilor să-i portretizeze cu toată fălosenia și importanța pe care și-o dădeau. Să-i portretizeze pe ei, familiile lor și corporațiile din care făceau parte. În căminele lor întunecoase, cu încăperi strîmte, noii patricieni, care dețineau puterea și făceau negoț pe scară mare (în 1602 se înființase Compania olandeză a Indiilor de est, o puternică agenție colonialistă), așază tablouri de dimensiuni mici, portrete de familie, picturi de gen, peisaje și naturi moarte. Marea burghezie olandeză simte nevoia portretelor de prestigiu și a picturilor care, prin coloritul și luminozitatea lor, să aducă oarecare veselie în acele încăperi; dar, oameni cu picioarele pe pămînt, deosebit de practici și legați de bunurile materiale, noii potentați nu îngăduie artiștilor nici o fantezie și depărtare de la concepțiile curente ale burgheziei.

În 1632, înființîndu-se Universitatea din Amsterdam, i se comandă lui Rembrandt, tînărul pictor în vîrstă de 26 de ani, o mare compoziție, *Lecția de anatomie a profesorului Nicolaes Tulp*. Pictorul are astfel prilejul de a-și exprima propriul său dor de cunoaștere a omului și a tainelor științei. În jurul cadavrului din centrul compoziției, vedem pe profesorul Tulp și alți șapte profesori. Pe chipurile personajelor se ivește curiozitatea, apar întrebările și frămîntările adevăraților oameni de știință, iar cadavrul, cu albiciunea-i rece, pare un izvor de lumină și adevăr. Astfel transfigurează Rembrandt un fapt de viață, conferindu-i semnificația esențială, rostul său înnobilator și obține o viziune de ansamblu, nu numai o adunare de portrete individuale, cum ar fi făcut alți pictori, chiar și iscusitul Hals.

(Continuare în pag. 16)

REMBRANDT : Vînzătorul de otravă pentru șoareci — acvaforte

FOTOCRONICA FLACĂRII

După cum se știe, la 15 ianuarie se deschide la Londra conferința în problema Ciprului. Între timp, capitala țării, Nicosia, este controlată de trupe britanice.

Acest impresionant monument de înălțimea unui bloc cu 13 etaje, reprezentînd globul terestru, va domina Expoziția universală de la New York, din aprilie. Globul, denumit Unisfera, este construit din oțel inoxidabil și va rămîne pe locul său și după închiderea expoziției, ca o chemare la pace și coexistență.

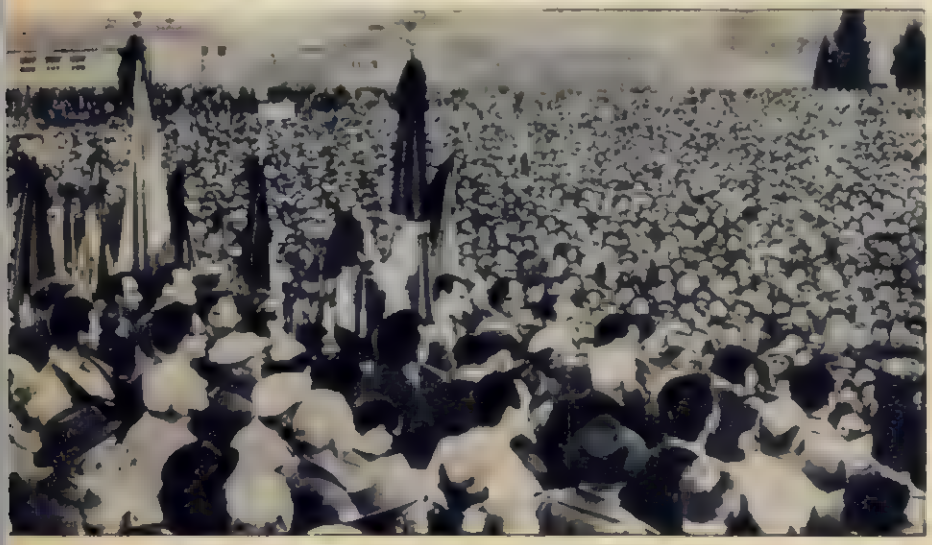

În sudul Franței au loc manifestații revendicative ale țăranilor. Iată, de pildă, acest miting de la Montpellier, la care au participat 60 000 persoane.

În cadrul pregătirilor pentru „Olimpiada albă" de la Innsbruck, pe Stadionul olimpic de la Garmisch-Partenkirchen (R.F.G.) s-a desfășurat un concurs de selecție al sportivilor din ambele state germane, în vederea alcătuirii unei echipe olimpice unite. În fotografie: o splendidă săritură a unuia dintre concurenți.

Cei circa 900 supraviețuitori de pe vasul „Laconia" continuă să sosească în orașele lor de origine. În fotografie: unul dintre pasagerii salvați este transportat pe bordul vasului „Stratheden".

Cu prilejul referendumului care s-a desfășurat acum cîteva zile în Dahomey, 99,48 % dintre cei consultați s-au pronunțat în favoarea noii constituții. În fotografie: cîteva fete, în timpul unei serbări populare dintr-un sat dahomeyan.

Povestea vorbei

CUVINTE NOI ÎNTR-O LIMBĂ VECHE

În toate limbile se formează cuvinte noi din contopirea unor elemente mai vechi. De data aceasta ne vom referi la termeni alcătuiți după acest procedeu în limba latină.

Într-o primă categorie figurează combinații a căror sudură nu era atît de perfectă, încît prezența elementelor componente să nu fie ușor detectată de un latin. N-avem nici o îndoială că cineva care știa cuvintele *axis* (=osie) și *unguo* (=a unge) își dădea seama că din ele e alcătuit *axungia*, ceea ce însemna „unsoare pentru osii". Cînd fuziunea s-a accentuat, a apărut rostirea latină *oxungia*, transformată în românește în *osîncă*, cuvînt care păstrează ideea de grăsime, dar nu mai are de-a face cu osiile.

Dacă ne punem în situația unui latin, în graiul căruia *tergum* (=spate) și *versari* (=a se întoarce) erau cuvinte uzuale, *tergiversari* avea o structură clară, cu sensul primitiv „a se întoarce spatele". De aici se trece la înțelesul figurat „a se lăsa greu, a căuta pretexte" și pînă la urmă „a amîna rezolvarea unor chestiuni, luarea unei hotăriri" — adică sensul lui *a tergiversa* din românește.

În categoria a doua trecem combinații atît de vechi, încît nici strămoșii noștri nu le mai puteau analiza. Romanii știau bine ce înseamnă *homo* (= om) și *ne* (nu, să nu), dar nu le-ar fi identificat prezența în *nemo* (nimeni). Îmbinarea *ne homo* (= nici un om) s-a transformat într-un singur cuvînt, *nemo*; el avea să devină în românește *nimeni*, unde legătura cu *om* (urmașul direct al lui *homo*) e și mai ascunsă.

Pro însemna în latinește „înainte", iar *videns* „cel care vede"; *providens* era o îmbinare clară, cu sensul compusului nostru *prevăzător* adică „(om) care prevede ce are să se întîmple și ia din timp măsurile potrivite". După ce însă *providens* a devenit — conform legilor de transformare a sunetelor — *prudens* (de unde *prudent* în românește), structura cuvîntului s-a tulburat. Care latin ar mai fi ghicit pe *pro* și *videns* în *prudens*? Pentru romîni e și mai greu să identifice în *prudent* rădăcina verbului *a vedea*!

Sorin STATI

Te vorbă cu medicul

LOMBOSCIATICA

Nevralgia de pe traiectul nervului sciatic, produsă de o discopatie, spondiloză sau hernie de disc este cunoscută sub numele de lombosciatică și produce mari suferințe.

Lombosciatica apare mai frecvent la bărbați între vîrstele de 25 și 50 ani, perioada cea mai activă a vieții, și se produce în coloana lombară, segmentul cel mai supus eforturilor. Așadar, lombosciatica se datorește în primul rînd eforturilor în poziție deseori greșită, a unei mișcări bruște sau unor accidente. La femei, unde procentul bolnavilor este mai scăzut, lombosciatica poate apărea și datorită slăbiciunii mușchilor abdominali, sarcinilor sau obezității. În fine, printre cauzele generale trebuie amintite unele anomalii moștenite sau dobîndite.

În urma ridicării unei greutăți în poziție necorespunzătoare, cu genunchii întinși, se ivește o durere bruscă ca o tăietură de cuțit și omul rămîne în poziția aceasta. S-a produs o lombosciatică prin ieșirea dintre vertebre a discului, un manșon ce se află între ele ca amortizor și care — ca o bilă — înlesnește mișcările. Cînd discul rupe învelișurile ce-l protejează, mușchii și ligamentele apasă pe nervul sciatic, dînd dureri ce asăză bolnavul la pat. Durerea este foarte mare și poziția cea mai convenabilă este așa-zisa poziție de cocoș de pușcă: cu genunchii strînși spre piept. Întinderea picioarelor sau orice mișcare bruscă (strănutul sau tusea) produc o violentă durere la locul unde s-a produs discopatia.

Tratamentul se aplică cu multă atenție și e în funcție de faza în care se află boala.

În faza acută, extrem de dureroasă, bolnavul trebuie să fie pus la repaus complet pe un pat tare (pat de scîndură cu saltea). Se mai recomandă, cu avizul medicilor specialiști: piramidonul, aspirina, reumazolul, antadolul, irgapirina, reopirina, infiltrații cu novocaină sau xilină asociate cu hidrocortizon. Se folosește vertebroterapia (elongații — întinderi de coloană) sau purtarea unui lombostat (corset cu balene de oțel).

În această perioadă nu se recomandă băile și fizioterapia, ele putînd intensifica durerile. După această perioadă, timp de 15-30 zile, se va evita statul în picioare. În perioada de convalescență se recomandă fizioterapia, masajul, gimnastica și cura balneară.

În cazuri rare, atunci cînd tratamentele cunoscute n-au dat rezultate, se recurge la operație, care rezolvă situația.

Pentru prevenirea unui nou acces se vor evita: statul mult în picioare, mersul pe teren accidentat sau cu vehicule care zguduie puternic (căruța, motocicleta), pozițiile vicioase, frigul, umezeala, iar în anumite cazuri se recomandă chiar schimbarea naturii muncii.

Dr. Ioan MATACHE
medic specialist reumatolog

UMOR

DE PESTE HOTARE

— Tot așa l-a mai păcălit o dată antrenorul lui și l-a scos campion...

— Cum, tătîcule, vechii egipteni cunoșteau motocicleta ?!

Fără cuvinte.

— Și pe ăsta cu ce dracu o să-l mai hrănim ?

— Ei, iubito, mai ești supărată pe mine ?...

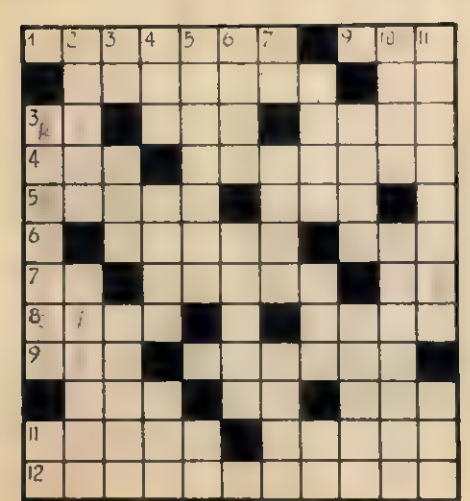

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

RECE

ORIZONTAL: 1) Rece din fire — Nu e sanie, dar se pregătește iarna. 2) Răcește ușor — Radiu. 3) Bir! — Ținut la rece — Poștaș (od.). 4) Nume de fată — Vărgați. 5) Sînt și ei reci din fire și nu se înfierbîntă ușor — Ținut în Maramureș. 6) Îți dă fiori — Localitate în Ciad. 7) Ape! — Vara te răcorește, iarna te încălzește — Pere! 8) Întinse — Trec prin parcuri. 9) Apel telefonic — Cînd te ia cu frig. 10) Refren din cîntece populare — Insulă în Mediterană — Justifică suta într-o cunoscută zicală. 11) Cînd se topește gheața — Înghețat de nord! 12) Răceală, pur și simplu (pl.).

VERTICAL: 1) Cînd vine te ia cu frig și cu tremurături — Notă muzicală. 2) E frumoasă, dar rece — Ține de cald. 3) Simion Marian — Nu-i ăsta — Arde! 4) Pachet de hîrtie — Prinzuri — Se nasc iarna. 5) Rece sau cald, după vreme (sing.) — În afară! 6) Piesă de Salinski — Felicitări. 7) Pronume — Iarna nu au căutare, fiind preferate tălpile — Membru al unei eforii. 8) Se coace la foc — Imită bătaia tobei — Întrebare. 9) A părăsi — Unitate de măsură a fluxului luminos. 10) Pămînt lucrat — Unul care întîi tremură și apoi îngheață de-a binelea. 11) Tremură toată (pl.) — Oaspetele din faptul serii.

Cuvinte rare: Asu, Ij.

Dezlegarea jocului „ÎNCRUCIȘATE-N FUGĂ", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Strecura — Aprig. 2) Trap — Sănătos — O. 3) Repejor — Șes — Sn. 4) Uni — Aripi — Tata. 5) T — Zoriți — Dalac. 6) Liga — Istețe — I. 7) Ba — Ato — Temeri. 8) A — Pripeală — Gal. 9) Cri — Cal — Eroare. 10) Hang — Lungan — AP. 11) Ceas — Dta — TZ — U. 12) LI — Luna — Ra — Bîr. 13) A — Sonata — Ralta. 14) Scăpare — Retras.

DUPĂ SALVAREA ECHIPAJULUI DE PE „ABDULAH"

„S.O.S.! Oameni în primejdie!" Sub acest titlu „Flacăra" nr. 50/1963 a redat împrejurările în care a fost salvat echipajul vasului „Abdulah", eşuat pe furtună în apele Mării Negre.

În legătură cu aceasta îmi să-mi exprim — tot prin „Flacăra" — admiraţia faţă de echipa de salvare alcătuită din cîţiva marinari romîni din portul Constanţa şi faţă de aviatorii din echipajul elicopterului. Riscîndu-şi viaţa, ei au contribuit la punerea în afară de pericol a celor 22 de marinari turci.

Mihai DUMITRU
Timişoara

dialog

CAMPIONUL MONDIAL ÎNFRUNTĂ 22 DE ŞAHIŞTI PLOIEŞTENI

La Ploieşti s-a desfăşurat recent un simultan de şah susţinut de Florin Gheorghiu, campion mondial de şah la juniori, împotriva a 22 de şahişti din oraşul nostru. Rezultatul a fost de 22-0 în favoarea tînărului nostru campion. Fotografia pe care v-o trimit redă un aspect din timpul simultanului.

I. VERMONT
Ploieşti

PRIMA UNEALTĂ A OMULUI

Cercetînd amănunţit timp de şase ani prundişurile riurilor din dreapta Argeşului, am ajuns recent la o interesantă descoperire arheologică. În prundişul riului Dîmbovniţe, între comunele Rociu şi Moşceni-Deal (raionul Costeşti), am descoperit cîteva unelte de muncă lucrate şi folosite de om cu 500.000-600.000 de ani în urmă.

Asemenea unelte au reapărut la lumină doar în Africa şi în Asia de sud-est, pe coasta Portugaliei şi lîngă Viena, iar în 1958 în ţara noastră pe valea Dîrjovului (rn. Slatina), cînd au fost descoperite de către arheologul dr. Const. Nicolaescu-Plopşor, azi membru corespondent al Academiei R.P. Romîne, şi de muzeograful Moroşan din Slatina.

Este vorba de unelte din aşa-zisa „cultură de prund" ale cărei exemplare sînt cele mai vechi şi totodată cele mai simple: nişte bolovăniţi ciopliţi sumar la unul din capete, pe o parte şi alta, pentru obţinerea unei muchii tăioase ce putea servi la lovit, tăiat, răzuit ori scobit. Fotografia de jos reprezintă o asemenea unealtă.

Noua descoperire de pe valea Dîmbovniţului confirmă pe deplin concluziile trase în urma descoperirii din 1958 pe valea Dîrjovului. Ea demonstrează că teritoriul patriei noastre face parte din zona geografică în care s-au dezvoltat etapele timpurii ale antropogenezei, etapă cînd omul abia se desprinsese din rîndul maimuţelor antropoide. Prin această descoperire, ţara noastră posedă unele din cele mai convingătoare urme materiale de pe glob ale unor vremuri atît de îndepărtate.

I. NANIA
muzeograf principal
Muzeul regional Argeş, Piteşti

MARILE ORAŞE

„Care sînt cele mai populate oraşe din lume?"

Ştefan MĂRĂCINE
Cămin muncitoresc nr. 4, ap. 32, Hunedoara

Lucreţia M. NICHITA
electrician, Baiuş, reg. Crişana

Printre cele mai populate oraşe din lume se numără: New York (S. U. A.) cu 14.066.000 locuitori (în 1957); Tokio (Japonia) cu 9.967.200 (în 1961); Londra (Marea Britanie) cu 8.205.000 (în 1959); Paris (Franţa) cu 7.200.000 locuitori (în 1960); Şanhai (R.P. Chineză) cu 6.854.000 locuitori (în 1957); Buenos Aires (Argentina) cu 6 762.629 locuitori (în 1960); Moscova (U. R. S. S.) cu 6.208.000 locuitori (în 1961); Chicago (S.U.A.) cu 5.988.000 locuitori (în 1955); Pekin (R.P. Chineză) cu 5.420.000 locuitori (în 1958); Los Angeles (S.U.A.) cu 5.346.000 locuitori (în 1955); Mexico (Mexic) cu 4.636.075 locuitori (în 1960); Calcutta (India) cu 4.578.071 locuitori (în 1951).

„AM FOTOGRAFIAT ŞI EU UN PLOP SECULAR"

În nr. 47/1963 al revistei „Flacăra" s-a publicat o fotografie reprezentînd un plop secular care se află undeva în raionul Roşiori de Vede. Faptul acesta m-a determinat să vă scriu şi eu despre un copac asemănător, un exemplar deosebit de interesant, plopul care se află pe şoseaua Roman-Bacău. Tulpina lui are diametrul de aproape 5 metri.

Fotografia pe care v-o trimit a fost realizată la 30 de metri depărtare de copac — deoarece numai de la o astfel de distanţă putea obiectivul aparatului fotografic să cuprindă coroana plopului.

N. TATU
Sibiu

R. P. ROMÎNĂ ÎN ORGANIZAŢIILE INTERNAŢIONALE

„În ce comitete principale ale O.N.U. şi în ce alte organizaţii internaţionale au fost aleşi reprezentanţi ai ţării noastre?"

Florin MANCIU
Sebeş
str. Mioriţa nr. 1

Prestigiul Republicii Populare Romîne, în continuă creştere pe planul relaţiilor internaţionale, se reflectă între altele şi în alegerea reprezentanţilor ţării noastre în organele de conducere ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, precum şi ale altor organizaţii internaţionale guvernamentale.

Astfel, de pildă, la a XIII-a sesiune a Adunării Generale a Naţiunilor Unite, tovarăşul Mihai Magheru, actualmente ambasadorul R.P. Romîne la Havana, a fost ales preşedintele Comitetului Politic Special.

Un an mai tîrziu, în 1959, R.P.Romînă a fost aleasă vicepreşedintă a celei de-a XIV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

În anul 1960, la cea de-a XV-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., tovarăşul Eduard Mezincescu, adjunct al ministrului Afacerilor Externe, a fost ales preşedinte al Comitetului numărul 3 (pentru probleme sociale, umanitare şi culturale) al Adunării Generale a O.N.U.

La cea de-a XVII-a sesiune a Adunării Generale a O. N. U., din anul 1962, R.P. Romînă a fost aleasă vicepreşedintă a Adunării Generale a O.N.U.

Iar la ultima sesiune — a XVIII-a — tovarăşul Mihail Haşeganu, reprezentant permanent al R.P. Romîne la Organizaţia Naţiunilor Unite, a fost ales preşedinte al Comitetului Politic Special al Adunării Generale.

Tovarăşul Gogu Rădulescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al R.P. Romîne, a ocupat fotoliul prezidenţial al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa pe anii 1961-1962, iar tovarăşul academician Horia Hulubei a fost ales recent vicepreşedinte al Consiliului Guvernatorilor al Agenţiei Internaţionale pentru Energia Atomică.

PIRAMIDELE EGIPTENE

„Aş dori să cunosc unele date despre piramidele egiptene".

Dumitru DUMITRESCU
com. Între Sibieli, rn. Cisnădie, reg. Ploieşti

Răspunde conf. univ. PAUL CONSTANTIN de la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu".

Piramidele egiptene, uriaşe construcţii de piatră, erau monumente funerare ale faraonilor. Cele mai mari se află la Gizeh, la 12 km de Cairo, făcînd parte dintr-un adevărat „oraş al morţilor" ce cuprinde nenumărate morminte şi temple funerare; printre acestea, piramidele a trei faraoni din vremea Regatului vechi — Keops, Kefren şi Mikerinos — aparţinînd vestitei dinastii a IV-a din a doua jumătate a mileniului al III-lea î.e.n. Prima în ordine cronologică, piramida lui Keops, cea mai mare dintre ele, era socotită ca una din cele şapte minuni ale lumii antice. Dimensiunile ei sînt enorme: latura bazei — în formă de triunghi echilateral — măsoară peste 230 m, înălţimea peste 146 m, iar unghiul celei mai mari pante are 51 de grade şi 50 de minute. Volumul piramidei lui Keops este de 2.521.000 metri cubi. Napoleon Bonaparte a calculat că din blocurile de piatră ale acestei piramide s-ar putea construi o centură de 3 m înălţime şi 30 cm lăţime ce ar înconjura întreaga Franţă.

A doua piramidă, a lui Kefren, situată la 120 m distanţă de prima, este ceva mai mică: latura bazei măsoară peste 215 m, înălţimea peste 139 m, iar unghiul celei mai mari pante are 52 de grade şi 20 de minute. A treia piramidă, a faraonului Mikerinos — ultima, cronologic, şi cea mai mică, situată la 228 m de cea a lui Kefren — are latura bazei de 108 m, înălţimea de peste 66 m, iar unghiul celei mai mari pante de 51 grade.

Piramidele ilustrează strălucit geniul constructiv şi arhitectural al Egiptului antic. Astfel de gigantice monumente, care uimesc şi azi prin dimensiunile şi admirabila lor proporţie, s-au ridicat cu cele mai rudimentare sisteme tehnice! Marile blocuri de piatră, aduse cu vasele pe Nil de la carierele din sudul văii, erau trase apoi pe nisip pe un fel de sănii, de purderia de muncitori înhămaţi cu funii foarte lungi. Primul rînd de blocuri — baza piramidei — o dată aşezat, se îngropa în nisip, iar pe această pantă creată se trăgeau cu funiile blocurile de piatră ale rîndului următor. Firească că repetarea acestui procedeu, nespus de greoi, pînă la înălţimi de 146 m ne pare imposibilă azi! Totuşi aşa s-au construit aceste nemuritoare monumente, cu preţul trudei nimicitoare a zeci de mii de oameni.

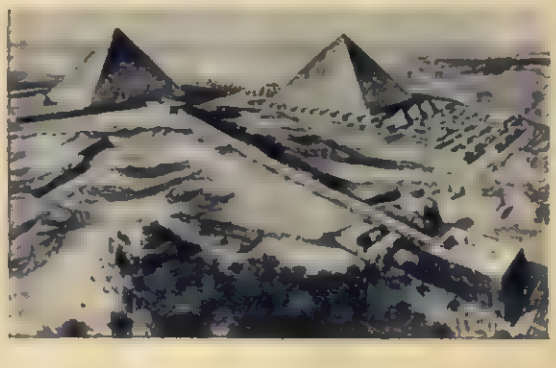

O parte din ansamblul necropolei de la Gizeh.

cu cititorii

A ÎNFLORIT FILODENDRONUL

Urmărind de mulți ani revista „Flacăra", am remarcat cu satisfacție atenția acordată publicării corespondențelor și fotografiilor trimise de cititori. Vă trimit și eu o imagine reprezentînd un interesant exemplar de filodendron pe care-l am de șase ani și care a înflorit succesiv cu trei flori delicate la intervale de 10-12 zile.

Înălțimea florilor era de 22 cm, pistilul stigmat având 18 cm.

Planta a fost ținută într-o verandă cu orientare spre sud, în plină lumină, și e stropită săptămînal cu soluție de îngrășămînt pentru flori.

Dr. Valeria DEJTCA
Zalău
str. Calvin 6, reg. Cluj

PE SCURT

Grigore Gheorghiu, București. Sesizarea dv. cu privire la lipsa din comerț a vizoarelor pentru uși, a primit răspuns: Ministerul Comerțului Interior, Direcția generală a comerțului cu ridicata pentru produsele metalochimice, mobilă și materiale de construcții ne informează că asemenea piese se găsesc de vînzare în magazine. Prețul unui vizor este de 20,50 lei.

I. Poporaci, Botoșani. Întrebarea necesită un răspuns mai pe larg, prin poștă. Așteptăm deci să ne comunicați adresa dv.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Katy Stein, elevă, Bocșa, str. Tîrnăveni nr. 1f, reg. Banat: ilustrate; Tudorel Bratu, electrician, Brăila, str. Transilvaniei nr. 26: teme diverse, ilustrate; Eugenia Gherbezan, elevă, Școala tehnică veterinară, com. Fierbinți, reg. București: teme diverse; Elena Udrea, elevă, Galați, str. Agriculturii nr. 7 teme diverse; Traian Birtă, elev, Craiova, str. Horia nr 37 A: literatură, muzică, sport, ilustrate; Emanuil Marinescu, sudor, Hunedoara, bd. Republicii, bloc 2, ap. 49, sc. D: ilustrate; George Nemeș, frezor, Craiova, str. Caracal nr. 95: filumenie, filatelie, ilustrate, rebusism, Bertram Mazilu, tehnician, Iași, str. Maior Popescu Ieremia nr. 57: ilustrate; Mioara Albăstroiu, învățătoare, Școala de 8 ani, com. Canlia, rn. Adamclisi: ilustrate, filatelie; Elena Voiculescu, contabilă, Arad, str. Doja nr. 87: ilustrate; Lizica Ionescu, Mizil, str. N. Bălcescu nr. 130: literatură, ilustrate; Răzvan Stroe, elev, Slatina, str. 13 Decembrie nr. 26: geografie, ilustrate, Materka Miroslawa, Zyclin, ul. Lukasinskiego nr. 18, pow. Kuto, R.P. Polonă: ilustrate; Barbara Lis, elevă, Czestochowa ul. Wesoto 31 m 7, R.P. Polonă: teme diverse (în rusă, spaniolă, engleză); Henryk Rutkowski, elev, Wies Jazefin, poczta Pawlow powiat Chełm Lubelski, R.P. Polonă: ilustrate; Elizabeta Chojnadca, Szczecin 18, ul. Gryfinska 72, R.P. Polonă: muzică, sport, cinema, literatură, ilustrate; Stela Tundrea, elevă, Cîmpulung-Muscel, cartierul Pescăreasa, bloc 1 filatelie, ilustrate; Sandu Vasilian, elev, Băilești, str. Oituz nr. 30, reg. Oltenia: teme diverse; Petre Popescu, electrician, și Avram Ion, laborant chimist, Hunedoara, O.M., bloc 75, ap. 20, et. 2: literatură, tehnică, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Valea Jiului. Funicularul de la Aninoasa. *(Nicolae Moldoveanu, Petroșani)*

Una din modernele instalații ale rafinăriei de petrol de la Dărmănești *(C. Bute, Onești)*

A TREIA REPRIZĂ

O producție a studioului „Mosfilm"

SCENARIUL: A. Borșciagovski
REGIA: E. Karelov
ÎN ROLURILE PRINCIPALE: L. Volkov, V. Kaspur, I. Nazarov, G. Strijenov

SERI ÎN ALB

(Urmare din pag. 3)

mare a clubului, pianul îndemna din nou pașii să nu stea locului; totuși, tinerii aceștia nu închină prea multe seri dansului? — m-am întrebat.

Dar ce se întîmplă? Parcă nu este o reuniune obișnuită. Iată... băieții s-au așezat de o parte a sălii, fetele au ocupat locurile de pe cealaltă parte și nici o pereche nu se avîntă în mijloc, pînă nu se aude o comandă: „începeți". Nu e greu de ghicit: este un curs de dans. Seara, după ce a încetat activitatea la cercurile artistice sau profesionale, după ce șahiștii se îndură să părăsească scaunele, tinerii vin aici să învețe dansul modern, frumos și civilizat.

Pașii sînt descompuși cu migală, sînt puși de acord cu ritmul, profesoara corectează ținuta, într-un cuvînt totul se învață: de la invitarea partenerei, pînă la piruetă.

— Vă dați seama cum ar arăta o „seară în alb" cu tineri care se poticnesc, care se mișcă după legea lor, nu cea a muzicii — îmi spunea elevul Alexandru Sonn, un avansat în ale dansului (profesoara îl solicită din cînd în cînd pentru unele exemplificări).

Aveam să aflu mai tîrziu că de fapt toți prietenii mai vechi ai clubului au trecut prin această școală a grației și decenței. Pînă acum sînt aproape 2.000.

INSTANTANEU

ÎNTR-O SEARĂ OBIȘNUITĂ

O tiroleză ce-și fierește cutele rochiei își face apariția la brațul unui zvelt sud-american.

Un lup de mare ce se străduie să fie și bătrîn (încă nu știm „de pe care mări vine") și-a ales drept parteneră o ucraineancă. Deocamdată nu-i cunoaștem nici pe aceștia, nici pe fata în costumul înflorat de prin părțile Moldovei ori pe tînărul ce pare că acum a descins din Scoția. Poartă cu toții măști. Aici, la carnaval, și-au dat întîlnire mai multe țări și meserii. Un juriu trebuia să-și spună cuvîntul și de data asta. Al cui costum va fi socotit cel mai frumos? În seara aceasta frumos nu înseamnă numai o haină croită fără cusur, ci și puțină istorie împrospătată. Nu poți veni cu un costum lucrat numai din memorie sau imaginație.

Drept care, cu mai mult timp înainte, în bibliotecă unele cărți au fost deschise mai ales la capitolul etnografie.

Un carnaval doar de dragul costumației și al măștilor nu este pe placul celor de aici.

NU E RĂU

NICI SĂ TE RĂTĂCEȘTI

La sfîrșitul acestei săptămîni au rămas la club doar cei mai puțini dornici de excursii (cîțiva). Restul tinerilor își mai aruncă o dată ochii pe o hartă înainte de a pleca în recunoaștere. Căci excursia lor nu este una oarecare, ci un concurs de orientare turistică ce are loc seara.

Deci cunoașterea traseului se cere înzecită. Poate de aceea este atît de încruntat Ladislau Iozsa, de parcă l-ar aștepta o noapte neagră: privește oarecum cu ciudă o schiță, schimbă semnele, mută creionul dintr-o mînă într-alta.

Îl temperează prietenul și tovarășul său de muncă, Arcadie Nicolici, mașinist la întreprinderea poligrafică. Îi amintește că are toate motivele să lase la o parte tracul. E doar un turist încercat. La Șuncuiuș, la un concurs individual, a fost primul. Iozsa îl roagă însă să nu uite seara de la Vadul Crișului cînd s-au rătăcit. (Înțelegem acum de ce este atît de agitat.)

— E drept că era ceață, dar e tot atît de drept că m-am bazat prea mult pe busolă și mai puțin pe cunoștințe. La urma urmei înveți și dintr-o astfel de rătăcire. Cel puțin cunoști ca-n palmă locul ce te ține legat de el cîtăva vreme.

Nu mai fi încruntat, Ladislau! Doar acum ești un turist cu experiență. N-o să mai intri în criză de timp. Și apoi, cum ai spus-o chiar tu, cîteodată nu e rău nici să te rătăcești...

★

Mi-am îngăduit să numesc „Seri în alb" toate orele de distracție ale tinerilor pe care i-am cunoscut la Oradea. Și le-aș spune așa chiar și serilor mai grele, cînd montorul Ștefan Ter exersează ceasuri întregi la vioară, iar mecanicul Ioan Herman își redactează notele de corespondent voluntar, cînd linotiptiștii află noi lucruri despre meseria lor la un cerc profesional, iar echipa de teatru are o întîlnire cu actorii de la Teatrul de stat. Toate aceste seri, în care timpul nu este lăsat să se scurgă printre degete, ci folosit în chip inteligent, devin un aliat al frumosului în viața de fiecare zi a tinerilor.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Elena GHERA

DIN ARITMETICA DEZARMĂRII

(Urmare din pag. 6)

— progresele realizate de cercetarea medicală în ultimii ani creează premise pentru înfrîngerea bolilor, astăzi încă incurabile, ca bolile de inimă și cancerul.

Toate aceste posibilități reale pot oare să fie valorificate satisfăcător cînd 70% din numărul cercetătorilor științifici sînt antrenați în lucrări legate exclusiv de scopuri militare?

De asemeni, secretul militar cuprinde cele mai importante ramuri ale cercetării științifice (energia nucleară, spațiul cosmic, electronica și altele), restrîngînd foarte mult sfera colaborării internaționale pe acest tărîm, colaborare care a reprezentat și, cu atît mai mult, reprezintă azi una din condițiile importante ale progresului științei.

CURSA ÎNARMĂRILOR ȘI AJUTORUL ECONOMIC

Războiul rece și corolarul său indispensabil, cursa înarmărilor, viciază nu numai relațiile normale de colaborare științifică între state, ci și un alt factor important al progresului economic al omenirii, schimburile comerciale normale.

Pentru țările în curs de dezvoltare aceste schimburi joacă un rol, dacă nu mai însemnat, cel puțin egal cu ajutorul economic direct. Referindu-se la aceasta într-o cuvîntare ținută la 11 noiembrie 1963 în fața Asociației americane pentru Națiunile Unite, secretarul general al O.N.U., U Thant, a subliniat că „ajutorul economic, în exclusivitate, nu constituie soluția la problemă, deoarece un asemenea ajutor, deși este de dorit, nu poate înlocui prețurile juste și stabile, precum și debușeurile în creștere de care au nevoie țările în curs de dezvoltare pentru a învinge obstacolele din calea industrializării lor. Economiștii au stabilit că, în cursul ultimilor zece ani, ajutorul economic — oricît de important ar fi fost el — de-abia a acoperit pierderile suferite de aceste țări datorită scăderii prețurilor materiilor prime". Dar, la aceste pierderi, la dezorganizarea comerțului mondial, contribuie în mare măsură tendințele de a da o bază economică războiului rece prin crearea unor organizații economice închise, prin ridicarea unor bariere artificiale și prin introducerea discriminărilor în relațiile comerciale.

Chiar așa-zisul ajutor economic direct, acordat de statele membre ale blocurilor militare occidentale, are în cea mai mare parte un caracter militar fie fățiș, fie camuflat.

Programul de ajutor pentru străinătate al S.U.A., de pildă, este edificator în această privință. Aproximativ jumătate din sumă este afectată ajutorului militar direct sau ajutorului economic destinat „țărilor aliate ale S.U.A. în cadrul pactelor de apărare mutuală".

Dar aceasta nu spune încă totul. Acordarea ajutoarelor catalogate ca economice propriuzise este, la rîndul său, de cele mai multe ori legată de condițiile politice care în esență se reduc la obligația de a sprijini, într-o măsură mai mică sau mai mare, politica occidentală, cu toate corolarele sale, inclusiv cursa înarmărilor. În concepția unora dintre principalii ei promotori, cursa înarmărilor era menită, printre altele, să antreneze țările socialiste în cheltuieli neproductive cît mai mari, împiedicîndu-le să-și consacre toate eforturile în direcția construcției pașnice, în speranța că pe această cale ideile socialismului, forța lor de atracție vor fi compromise.

UN „LEAC" RESPINS DE OPINIA PUBLICĂ

În același timp cursa înarmărilor este prezentată ca un leac pentru șomaj, pentru crizele de supraproducție și pentru alte boli ale orînduirii capitaliste.

Socoteala de acasă nu se potrivește însă cu cea din tîrg. Economia țărilor socialiste continuă să se dezvolte într-un ritm care depășește ritmul de dezvoltare al țărilor nesocialiste. În același timp, economia țărilor capitaliste suferă acum nu numai de pe urma fenomenelor cronice de criză, dar și de pe urma bugetelor militare excesive. Șomajului, neutilizării cronice a capacității de producție, care nu au putut fi eliminate, li se adaugă acum inflația, creșterea prețurilor, dezechilibrarea balanței de plăți externe — toate urmări directe ale cheltuielilor neproductive făcute pentru arme și pentru întreținerea forțelor armate.

Dacă acest lucru este adevărat pentru țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, ca S.U.A. și Anglia, el este cu atît mai dureros resimțit în țări membre ale blocurilor militare occidentale, mai puțin dezvoltate.

Într-o țară ca Grecia, de pildă, cunoscutul om politic și fruntaș al vieții publice Sophocles Venizelos susține necesitatea reducerii cheltuielilor militare, pentru a face față altor necesități urgente.

Desigur că dezarmarea nu este și nu poate fi un panaceu universal, care ar lecui toate racilele lumii contemporane.

Piedica esențială în calea utilizării raționale a tuturor resurselor planetei noastre a fost și rămîne imperialismul, al cărui scop suprem este profitul, scop căruia îi sînt sacrificate interesele vitale a zeci și sute de milioane de oameni.

În ultimă analiză, însăși cursa înarmărilor este un produs al imperialismului. Dar pînă la urmă și această cursă a înarmărilor va avea soarta acelui monstru — erou al unor filme de groază produse la Hollywood — care căpătînd o viață proprie și începînd să acționeze a depășit intențiile și interesele celor care l-au zămislit.

Ea ridică astăzi împotriva sa opinia publică, milioane și milioane de locuitori ai globului pămîntesc care, indiferent de concepțiile lor politice, ideologice sau religioase, văd în această cursă nu numai pericolul permanent al unei catastrofe termonucleare, dar și o piedică principală în calea progresului economic și a bunei stări generale.

Adrian COMĂNESCU

SPORT

PROSPECT DE VOIAJ 1964

Provocați de redacție, ne-am lăsat gîndurile să călătorească în jurul globului, cu viteza luminii. Și astfel, într-o fracțiune de secundă, am străbătut anul sportiv 1964, sub semnul lui „S-a întîmplat mîine".

Așa stînd lucrurile, îngăduiți-ne, stimați cititori, să reluăm acest itinerar de-o clipă. Forma expunerii: un scurt prospect de voiaj 1964, pe care îl supunem atenției dumneavoastră.

Deci, să nu pierdem vremea și să pornim în grabă spre Kecskemet, în Ungaria, unde în aceste zile cel mai tînăr maestru emerit al sportului nostru, Florin Gheorghiu, va începe bătălia „zonalului", avînd de înfruntat, între altele, un „trio" de valoare mondială: Szabo-Matanovici-Pachman.

Abia eliberați de tensiunea sălii de joc a șahului, vom porni spre Innsbruck, la Olimpiada albă, pentru a însoți echipa noastră de hochei (care va încerca să obțină un loc în lojă, alături de elita croselor mondiale) și, totodată, pe cei mai buni boberi romîni.

Pe la 10 februarie va trebui să părăsim pîrtiile Innsbruck-ului și tonomatele sale cu „lăndlere" și „jodlere", pentru că peste o lună, la Praga, se vor reîntîlni eroii competiției de la Dortmund, iar handbaliștii noștri, campioni mondiali, vor lupta pentru a-și apăra titlul în patria hazenei, bunica cehă a handbalului în 7.

Bineînțeles, însă, că handbalul nu va putea monopoliza primăvara, pentru că în luna mai pe „23 August" și la poalele Vitoșei fotbaliștii noștri și cei bulgari își vor disputa dreptul de a urca pe „covorul fermecat" care îi va duce în zbor, probabil peste pol, spre Japonia olimpică. Și tot în primăvară, în aprilie, fotbaliștii juniori din 24 de țări se vor aduna în Olanda, ca să lupte pentru frumosul trofeu UEFA și să mediteze pe tema axiomei: munca nu se încheie la 20 de ani.

Ce propuneți pentru luna mai?

Noi am propune o excursie pe traseul Cursei Păcii și totodată să ne angajăm voluntari în mașinile-atelier ca să-i ajutăm pe cicliștii noștri.

Chiar în primele zile ale lui iunie va trebui să plecăm în Italia, pe urmele atleților, care, judecînd după cantitatea de muncă investită pînă acum în pregătirea acestor întreceri, par dispuși să ne scutească de terapia dușurilor scoțiene.

În ultima zi de iulie va trebui să plecăm în Franța, la „mondialele" de ciclism. (Atenție, cicliști! Aveți prilejul să obțineți o *cum laudae* în fața unei comisii din care nu vor lipsi Bobet și Anquetil.)

În august nu vom merge nicăieri. Va trebui să fim acasă. Și va fi luna cea mai frumoasă. Luna finalelor marii Spartachiade republicane, în cinstea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării. Va fi un tumult fără precedent. Luna vîrf a cronicarilor și reporterilor, care se vor afla într-o goană neîntreruptă de pe Stadionul Republicii la Herăstrău și de pe „23 August" la Tunari.

În septembrie va fi liniște. O liniște mocnită. Și asta numai pînă în ziua echinoxului, cînd va începe marea migrație a globului spre Țara soarelui-răsare, care va găzdui cea de-a XVIII-a ediție a Jocurilor Olimpice moderne.

Ce va fi la Tokio? Greu de răspuns. Dar toți avem credința că Tokio ne va aduce victorii mai multe decît Melbourne sau Roma.

Sperăm că Iolanda Balaș va cuceri a doua sa medalie olimpică de aur.

Sperăm că trăgătorii noștri vor urma pilda decanului olimpic Iosif Sîrbu și vor continua suita victorioasă Helsinki-Melbourne-Roma.

Sperăm că bravii noștri canotori, învingătorii de la Jaice, se vor afla din nou la provele ambarcațiilor victoriei.

Sperăm că voleibaliștii vor confirma strălucitele aprecieri cucerite la „europene".

Sperăm că boxerii își vor aminti că toți cei patru romîni care au fost prezenți în ring la Melbourne au adus medalii.

Sperăm că luptătorii vor regăsi spiritul victoriei de la Yokohama.

Sperăm...

Pentru că proiectata medalie olimpică a mezinului Fiți Balaș nu e o himeră.

Pentru că Zoe Reznicenco ar putea plonja în bazinul finalei olimpice, deși nu are decît 16 ani.

Pentru că gimnasta noastră Elena Leușteanu poate să-i uimească din nou pe arbitrii olimpici, așa cum a făcut-o în Australia.

Pentru că „delfinii" lui Zăhan și-au încheiat — se pare — joaca adolescenței și sînt hotărîți să ridice valoarea polo-ului nostru.

După Melbourne, gara Băneasa a fost arhiplină în momentul revenirii echipei noastre olimpice.

După Roma, nenumărați au fost cei care au escaladat grilajul aeroportului Băneasa, împinși de nerăbdarea de a îmbrățișa pe învingătorii olimpici.

Ce va fi după Tokio?

La sfîrșitul lui noiembrie, cînd ecourile celei de-a XVIII-a Olimpiade moderne se vor fi stins, rugbiștii noștri se vor prezenta din nou pe stadionul „23 August", în fața echipei faimoșilor frați Boniface. De astă dată, după victoria meciului nul de la Toulouse, va fi rîndul victoriei meciului cîștigat.

Ioan CHIRILĂ

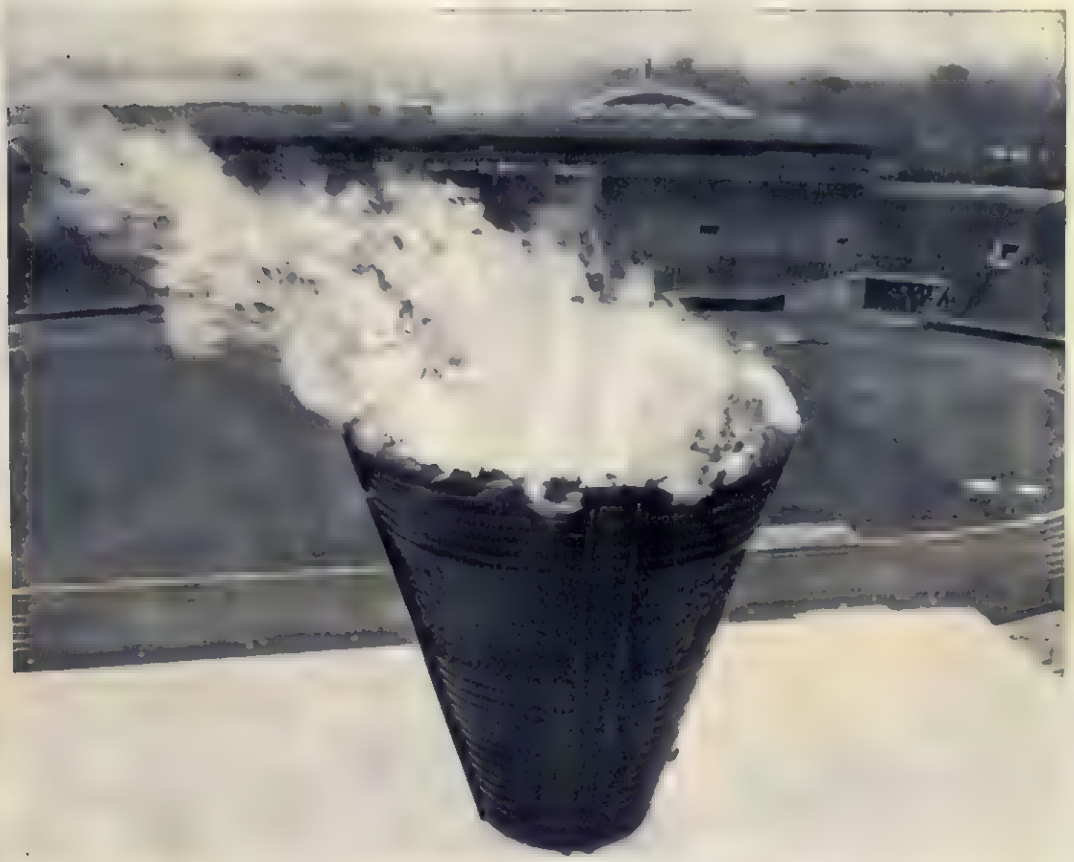

Repetiție la Tokio. Deocamdată, flacăra olimpică a fost aprinsă pe Stadionul Național numai de probă.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33 Telefon 17.60.10 — int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții
TARIF DE ABONAMENTE 3 luni — 26 lei, 6 luni — 52 lei, un an — 104 lei
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

FABRICA DE RULMENȚI BÎRLAD

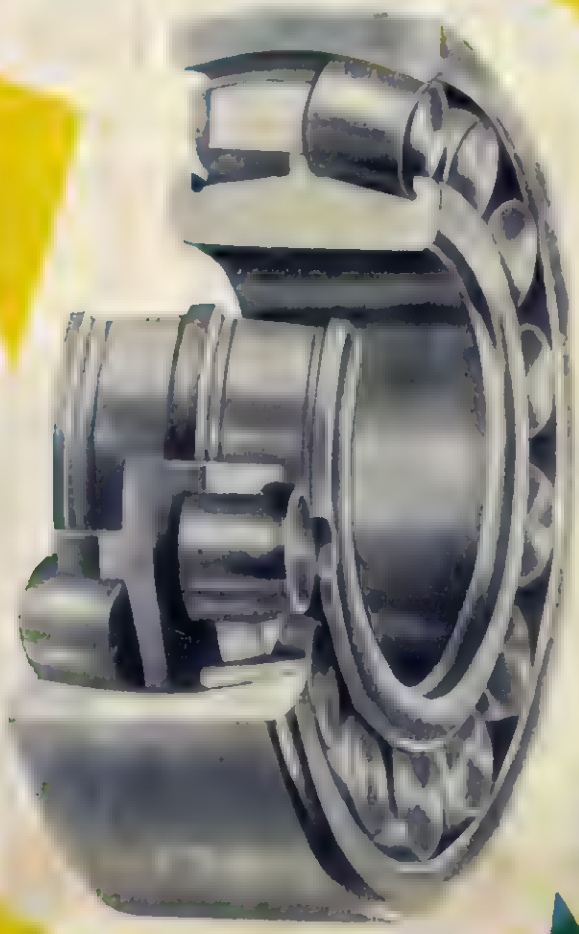

Produce și livrează:

Rulmenți radiali cu bile
Rulmenți radiali cu role cilindrice
Rulmenți radiali oscilanți (cu role butoi)
Rulmenți axiali cu bile
Rulmenți axiali capsulați pentru ambreiaj

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Anul XIII nr. 3 (451) — 18 ianuarie 1964

3

Apartamente călătoare

Alfabetul
(din ciclul „Minunata istorie a scrisului")

„Banii vii"...

Prezenţe romîneşti peste hotare

De vorbă cu prof. univ. dr. Călin POPOVICI

Între 17 şi 21 decembrie 1963 a avut loc la Moscova Conferinţa asupra observării optice a sateliţilor artificiali ai Pămîntului şi folosirea acestor observaţii în scopuri geodezice şi geofizice.

Observatoarele universităţilor din ţara noastră au fost reprezentate de prof. dr. I. Curea, rectorul Universităţii din Timişoara, prof. dr. Gh. Chiş, decan al Facultăţii de matematică a Universităţii din Cluj, din partea Ministerului Învăţămîntului, şi prof. dr. C. Popovici, şeful secţiei de astrofizică sateliţi a Observatorului din Bucureşti, membru în Comisia de colaborare multilaterală dintre academii, din partea Academiei R.P. Romîne. În cadrul acestei conferinţe, la care au participat delegaţi din U.R.S.S., R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară şi din ţara noastră, s-au făcut o seamă de comunicări privind metodica şi îmbunătăţirea observaţiilor, discutîndu-se în special aplicaţiile în geodezie şi geofizică ale observaţiilor făcute asupra sateliţilor artificiali ai Pămîntului.

— *Ce ne puteţi spune despre aportul adus de staţiile de observare din ţara noastră la conferinţă?* — l-am întrebat pe tov. prof. dr. C. Popovici.

— De la lansarea primilor sateliţi artificiali ai Pămîntului şi pînă în prezent staţiile din Bucureşti şi Cluj au efectuat multe mii de observaţii optice ale sateliţilor. Staţia Bucureşti a participat alături de staţiile sovietice şi staţiile Potsdam, Praga şi Poznan la vastul program de observaţii fotografice simultane şi aproape simultane a unui satelit, pentru scopuri geodezice (triangulaţie cosmică). Pentru activitatea desfăşurată în cadrul acestui program staţia Bucureşti a fost distinsă cu diploma de onoare. O asemenea diplomă a primit şi staţia de observare Cluj pentru contribuţia ei în programul Interobs desfăşurat în toamna anului trecut.

— *În ce constă acest program?*

— Pe scurt, în observarea vizuală coordonată simultană şi aproape simultană din mai multe staţii a sateliţilor zburînd aproape de suprafaţa Pămîntului pentru a se deduce variaţia densităţii atmosferei din variaţia parametrilor orbitei. Profesorii dr. I. Curea şi dr. Gh. Chiş au făcut propuneri pentru ameliorarea metodicii de observare şi pentru coordonarea lucrărilor celor 21 de staţii care participă la acest program.

— *Alte comunicări ale delegaţiei noastre?*

— Am făcut o comunicare privind folosirea observaţiilor simultane şi aproape simultane a sateliţilor din cel puţin două staţii pentru determinarea centrului de greutate (masă) al Pămîntului faţă de elipsoidul de referinţă ales pentru reprezentarea suprafeţei terestre. Aceasta prezintă o importanţă specială deoarece constituie o nouă aplicaţie a observării sateliţilor artificiali în geodezie. De asemenea, am prezentat, în cadrul unei comunicări, rezultatele unor cercetări întreprinse de cercetătorul ştiinţific ing. A. Dinescu de la Observatorul astronomic din Bucureşti, care a aplicat o nouă metodă pe care am iniţiat-o la observatorul nostru spre a se obţine — cu o precizie de cîţiva metri — poziţia satelitului faţă de centrul Pămîntului şi a staţiilor secundare de unde s-au făcut observaţiile, numai din dîrele sateliţilor înregistrate pe plăcile fotografice. Metoda aceasta urmează să fie aplicată în paralel cu o metodă sovietică şi a fost inclusă de Academia de ştiinţe a U.R.S.S. în protocolul de colaborare propus Academiei R.P. Romîne în problema sateliţilor pe anul 1964.

În încheiere, tov. prof. dr. Călin Popovici ne-a arătat că în rezoluţiile conferinţei au fost înscrise propuneri de a se lărgi activitatea de pe plan regional pe plan internaţional mai vast, accentuîndu-se necesitatea colaborării cît mai strînse cu uniunile ştiinţifice internaţionale, care se ocupă cu problemele privind sateliţii artificiali şi în special cu COSPAR (Comitetul de cercetări a spaţiului cosmic) la care ţara noastră a aderat din anul 1963.

COPERTA NOASTRĂ

O nouă firmă luminoasă se naşte din pricoperea utemistului Toma Ion, fruntaş în lupta pentru calitate la „Electrofar", Bucureşti.

Fotografie de A. Mihailopol

apartame

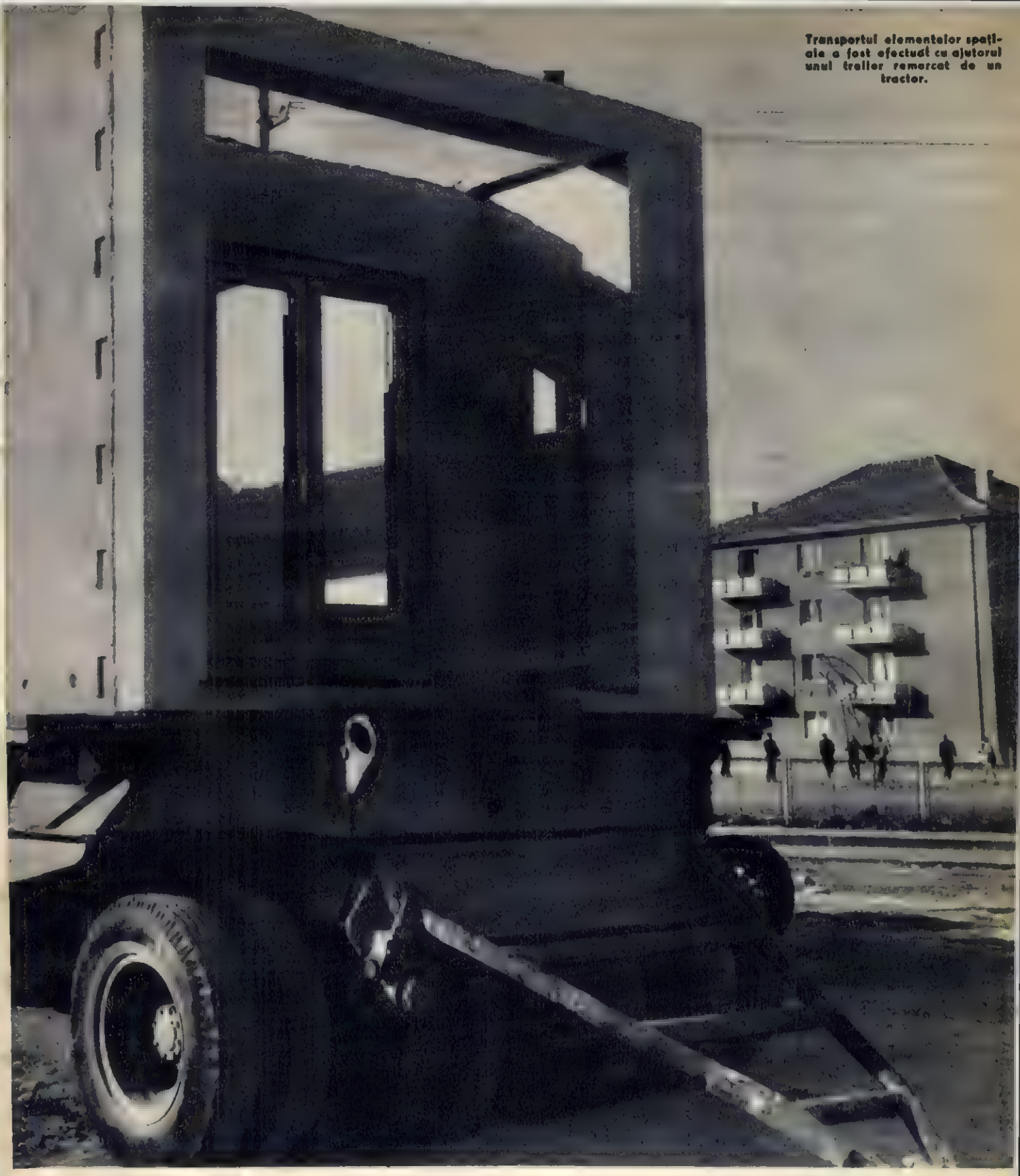

Transportul elementelor spațiale a fost efectuat cu ajutorul unui trailer remorcat de un tractor.

nte călătoare

Să ne închipuim un uriaș („mare" cît uriașii din povestirile lui Swift), care, potrivind cuburi colorate (cuburi de uriaș, bineînțeles), ar construi, ca într-un joc de copii, clădiri cu mai multe etaje.

Imaginea aceasta ne-a fost sugerată de un eveniment petrecut nu demult timp în viața tînărului oraș Onești. Să înlocuim, deci, țara miraculoasă a lui Gulliver prin localitatea amintită, mîinile gigantului prin brațul de oțel al unei macarale, iar cuburile colorate prin elemente prefabricate de dimensiunea unei camere — și comparația va căpăta în bună măsură autenticitate.

Realizarea printr-o asemenea metodă de execuție a unui bloc de locuințe cu douăsprezece apartamente în mai puțin de o săptămînă a constituit un spectacol neobișnuit nu numai pentru locuitorii Oneștiului, ci și pentru specialiști sosiți ad-hoc din toate colțurile țării. Punerea în practică a noii metode este rezultatul unor studii și experimentări preliminarii efectuate timp de aproape doi ani de către un colectiv din cadrul I.S.C.M. Onești și M.I.P.Ch.

Astfel, după ce a fost definitivat procedeul de fabricare a noilor elemente pe o linie tehnologică specială, prevăzută cu un agregat de formare de concepție originală, și după ce s-au efectuat o serie de încercări asupra comportării acestora, s-a trecut la ridicarea primei clădiri, parter și etaj, destinată birourilor șantierului Rafinăriei 10 Onești. S-a procedat apoi la construirea unui bloc experimental de locuințe, care totalizează două etaje, un număr de 12 apartamente și este format din 42 elemente prefabricate spațiale. Fiecare element spațial este alcătuit la rîndul său dintr-un planșeu casetat și din pereți, tavanul unei camere fiind realizat prin montarea planșeului superior.

Un apartament este format din 3 și respectiv 4 elemente, un element formînd baia și bucătăria, unul sau respectiv două, camerele de zi și unul dormitorul.

Toate elementele sînt prevăzute încă din atelierul de fabricație cu instalațiile de încălzire, electrice și tehnico-sanitare, necesare, la montaj realizîndu-se doar legăturile între ele.

În urma datelor obținute prin realizarea celor două construcții din elemente spațiale, s-a ajuns la concluzia că noua metodă prezintă o serie de avantaje importante printre care reducerea considerabilă a manoperei, deoarece cea mai mare parte a acesteia se consumă în atelierul de fabricație.

Rezultatele bune obținute vor face desigur ca noua metodă, care va depăși în curînd faza experimentărilor, să intre în rîndul metodelor curente de execuție a construcțiilor din țara noastră.

↑ **Pentru montarea elementelor spațiale s-a întrebuințat o macara pe pneuri.**

← **Elementele prefabricate de dimensiunea unei camere permit constructorilor să monteze un bloc cu mai multe nivele în mai puțin de o săptămînă.**

Fotografii de Mihai PÎRGARU

FOTOCRONICA FLACĂRII

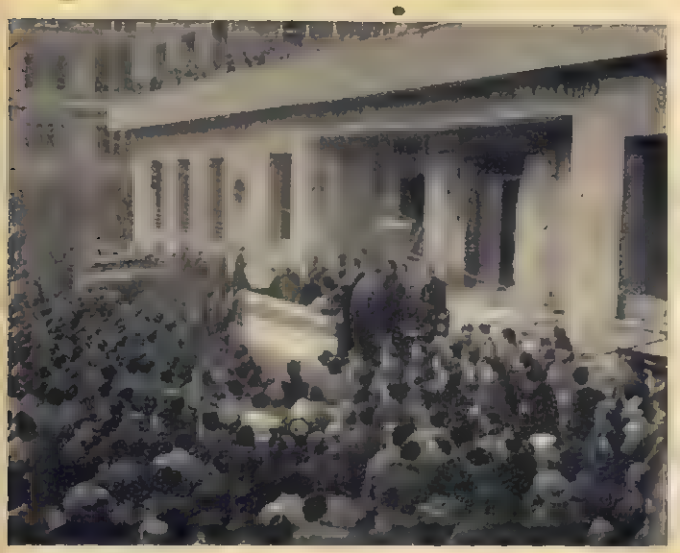

Miting al muncitorilor din Roma, în sprijinul revendicărilor lor economice. Vorbește Agostino Novella, secretar general al C.G.M. din Italia

În statul Panama continuă demonstrațiile de susținere a drepturilor poporului panamez asupra Canalului Panama. În fotografie: aspect din zona canalului.

Pentru cinstirea memoriei defunctului președinte al S.U.A., aeroportul internațional de la Idlewild-New York a primit numele de „John F. Kennedy".

Un rol de frunte în răsturnarea vechiului regim din Zanzibar și în proclamarea republicii l-a avut partidul UMMA. În fotografie: Abdul Rahman Mohammed Babu, președintele partidului UMMA și ministru de interne în noul guvern.

După cum se știe, în Italia s-a constituit, prin desprinderea aripii de stînga a Partidului socialist italian, Partidul socialist italian al unității proletare (P.S.I.U.P.). Secretarul noului partid este Tullio Vecchietti (în fotografie).

Aspect din sala primăriei din Frankfurt pe Main (R.F.Germană), unde se desfășoară procesul celor 22 de SS-iști acuzați de a fi luat parte la masacrarea deținuților din lagărul de exterminare de la Auschwitz.

Pînă ce natura va deveni mai darnică, pe pîrtiile de schi de la Innsbruck zăpada este depusă de soldați din armata austriacă.

uzina „Vulcan“

cîteva instantanee

1

2

3

4

5

Prin intermediul fotografiilor alăturate, realizate la uzina „Vulcan" din Capitală, vă invităm să poposiți în mijlocul colectivului de muncitori, ingineri și tehnicieni ai atelierului de mecanică grea. Sîntem la început de an și asistăm la adunarea consacrată discutării angajamentelor în întrecerea socialistă, închinate celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei. Urmăriți cuvintele desprinse din discuțiile purtate (înscrise sub fotografiile alăturate) și veți înțelege în bună măsură cum și în ce fel doresc oamenii aceștia să se achite de angajamentele luate.

Cu puțin timp în urmă, în cadrul adunărilor de dezbatere a cifrelor de plan, colectivul uzinei „Vulcan" și-a propus să realizeze în noul an o depășire a producției globale și a producției marfă cu 16 milioane lei, să realizeze economii peste plan de 3,5 milioane lei și, totodată, să economisească 500 tone de metal peste plan. Din cadrul acestor angajamente, luate în lumina Directivelor C.C. al P.M.R. cu privire la criteriile principale ale întrecerii socialiste, muncitorii, tehnicienii și inginerii uzinei s-au angajat să realizeze pînă la 23 August 1964 o depășire a producției globale planificate cu 9 milioane lei și a producției marfă planificate cu 9 milioane lei, înfăptuind în același timp economii peste plan, prin reducerea prețului de cost, de 2 milioane lei, economisind totodată 400 tone de metal.

Sarcinile asumate, precum și dorința de a aduce cinstirea cuvenită aniversării celor două decenii de viață liberă, i-a îndemnat și pe metalurgiștii secției de mecanică grea să se întrunească în prezenta adunare pentru a hotărî ce a mai rămas de făcut, cumpănind cu seriozitate, simț de răspundere și spirit gospodăresc măsurile menite a duce la traducerea în viață a noilor obiective. Ei au reanalizat cu minuțiozitate propunerile făcute anterior, studiind cu grijă și răspundere atît posibilitățile reale ale colectivului, cît și piedicile care-i mai stau în cale.

— Să producem mai mult și mai bine, utilizînd mai rațional timpul de producție — deschide discuția șeful de brigadă, comunistul Mihalache Manolache.

Și fiindcă vorba lungă înseamnă sărăcie curată, el trece de îndată „pe concret". În zilele premergătoare prezentei adunări el a avut ideea de-a calcula în carnetul său cît fac la un loc toate orele pierdute de echipa sa în 1963 din pricina absențelor nemotivate, a învoirilor fără temei, a plimbărilor „pe degeaba" prin secții, și a ajuns la concluzia finală că, adunate una peste alta, fac... cinci unități de pompare în plus. Atît ar fi putut realiza mai mult brigada sa dacă... Dacă tovarășul cutare și cutare (și nu s-a sfiit să-i arate cu degetul) n-ar fi lăsat vremea să i se scurgă printre degete. Iar la sfîrșit : „Ne vom strădui să-i învățăm pe tovarășii aceștia că munca spornică e în interesul fiecăruia, că, altminteri spus, e mult mai bine să trăiești mai bine".

A-ți înțelege cu exactitate sarcinile, au arătat în continuare vorbitorii, înseamnă a cunoaște deopotrivă atît sarcinile generale ale colectivului din care faci parte, cît și rolul și importanța ta pe locul de muncă ; înseamnă, mai departe, a înțelege cu inima și mintea atît greutățile care mai stau în fața colectivului, cît și bucuriile și necazurile colegului tău de lucru. De aci cîteva concluzii formulate în adunare : Disciplină, multă disciplină, mobilizarea unor noi rezerve interne, ridicarea indicilor calitativi ai produselor, gospodărirea mai bună a materiei prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, o mai bună organizare a locului de muncă etc.

— Să propunem mecanizarea macaralei pivotante — cer membrii echipei unităților de pompare. Nu se mai poate să reținem aci trei oameni, cînd unul singur ar putea efectua foarte bine întreaga operație

— Ne angajăm să modernizăm această macara — le răspunde echipa de întreținere.

— Să fie respectate cu strictețe măsurile incluse în planul M.T.O. Cu simple hîrtii bătute la mașina de scris nu vom obține sporirea productivității muncii.

— În această privință va fi alcătuită o comisie specială — îi asigură inginerul șef al uzinei. Ea va stabili termene exacte pentru concretizarea măsurilor tehnico-organizatorice propuse, precum și pentru cele pe care le veți elabora și de acum înainte.

Un bătrînel timid (roșu și emoționat ca o fată mare), unul dintre ultimii vorbitori, declară surîzînd :

— În anul acesta vreau să muncesc mai bine decît în '63, după cum anul trecut am lucrat mai bine și mai spornic decît acum doi ani — cu toate că acum un an, doi sau trei, eram cu unu, doi sau trei ani mai tînăr. Dar, vorba nu știu cui : viața nu se măsoară în ani ci prin buna ei folosire.

Foarte adevărat : vremea trece repede, dar numai pentru cei care îi urmăresc cursul implacabil cu teamă și suspin. În schimb tinerețea rămîne fără bătrînețe pentru toți cei care, chibzuindu-și cu rost fiecare clipă a vieții, uită să-i mai măsoare vremelnicia.

Liviu MAIOR
Fotografii de E. IAROVICI

① Vom cinsti cea de-a XX-a aniversare a Eliberării prin îndeplinirea tuturor angajamentelor pe care ni le-am luat astăzi. Vom insera totodată în planul M.T.O. instalarea unui pod rulant de 30 de tone pe traversa mașinilor mari (Marin Dincă, inginer, șeful atelierului mecanică grea).

② Mă angajez în numele brigăzii să realizăm peste plan economii de 10.000 lei (Mihalache Manolache, șef de echipă la montaj).

③ Asigurăm adunarea de față că vom realiza produsele la toți indicatorii din plan (Petre Nicolae, secretarul organizației de partid).

④ Sînt de părere să repartizăm sarcinile anuale în funcție de angajamentul nostru colectiv de îndeplinire a planului la toți indicatorii (Ion Rădulescu, maistru).

⑤ Sînt întru totul de acord să ne străduim să depășim sarcinile de plan la unitățile de pompare, troliu și pompe de noroi (Gheorghe Tătaru, muncitor).

⑥ Dacă îmi cuvîntul nu uita să amintești și despre problema matrițării coturilor colectoare (Petre Boji (stînga), maistru lăcătuș, și Ion C. Iana, lăcătuș).

⑦ Două mii de lei economii la materialele de întreținere. Acesta este angajamentul echipei noastre (Jean Radu, șef de echipă).

⑧ Propun ca prelucrarea contragreutăților de la unitățile de pompare să se facă în afara atelierului, pentru a se degreva mijloacele de transport și a se elibera suprafețele de producție (Alexandru Vîlceanu, maistru).

⑨ Frantz Sauer s-a angajat, în numele echipei sale de montori, de a gospodări mai bine materia primă necesară.

6

7

8

9

CADRAN internațional

Ritual KKK pentru copii

Despre fărădelegile rasiștilor din Statele Unite s-a scris mult atît în presa americană cît și din restul lumii, s-a scris și despre organizația teroristă care și-a cîștigat o sinistră faimă — Ku-klux-klan. Iată însă că recent un reporter al revistei australiene „Pix" — care a reușit să pătrundă la o adunare a klanului ce se desfășura în apropierea orașului Atlanta (statul Georgia) — a pus în lumină o latură mai puțin cunoscută a activității acestei organizații. Și anume, „opera de inițiere" a tinerei generații.

În mijlocul unei poieni au fost amenajate un podium și o tribună cu microfon. Tot aici a fost instalată o uriașă cruce de lemn. În copacii din jurul poienii au fost atîrnate difuzoare. De dimineață, spre locul adunării veneau familii întregi de rasiști — delegați din toate colțurile S.U.A. Printre ei se afla și un oarecare Robert Chambliss, arestat ulterior în legătură cu explozia bombei în biserica din Birmingham. Adunarea a durat toată ziua.

Din coșurile cu alimente și termosuri cu cafea, rasiștii scoteau embleme ale Ku-klux-klanului. Chiar și copiii erau îmbrăcați într-o uniformă specială. Fotograful a surprins momentul cînd pe fața unui copil tulburat se punea masca KKK. O dată cu lăsarea întunericului, căpetenia Ku-klux-klaniștilor îmbrăcată, spre deosebire de ceilalți, într-un halat roșu ca sîngele, a poruncit să se dea foc crucii. Rasiștii au format un cerc larg de vreo două sute de metri, în centrul căruia au aprins o imensă cruce de lemn. Mulțimea a intonat imnul Ku-klux-klanului, iar un „cavaler" (soldat al klanului) și-a făcut loc prin mulțime, ținînd în mîini o pălărie de fetru roasă. Au început să curgă dolarii donațiilor... Undeva, alături, se desfășura ritualul unei căsătorii „ă la Ku-klux-klan". Niște schizofrenici agitau mîinile și urlau :

„Dumnezeu este un Dumnezeu al segregației !"

Toate acestea se desfășurau sub ochii copiilor cărora li se inocula otrava urii.

Fără busolă, hartă sau sextant...

Timp de decenii, știința a încercat să stabilească ce „busolă interioară" călăuzește diferitele animale care străbat distanțe, uneori foarte mari, pentru a ajunge în locuri pe care le-au văzut o singură dată sau pe care nici nu le-au văzut.

După cum ne informează revista vest-germană „Quick", oameni de știință de la Universitatea din Florida au hotărît să se folosească de un balon pentru a ajuta știința să facă un pas înainte în elucidarea acestei probleme.

Fotografia ne înfățișează o mare broască țestoasă care se îndreaptă spre mare. De carapacea ei s-au fixat cu o sfoară, un balon și un plutitor sferic. Cu ajutorul balonului se va putea întocmi un adevărat „jurnal de bord" de-a lungul a peste o mie de mile pe care broasca țestoasă le străbate de pe coastele Braziliei pînă la insula Ascension *) pe țărmul căreia își va depune ouăle.

*) Posesiune britanică situată în Oceanul Atlantic, la sud de ecuator

Bunicul submarinului

Nu peste multă vreme, Muzeul armatei din Potsdam (R. D. Germană) se va îmbogăți cu o piesă de mare valoare documentară : primul submarin din lume. În legătură cu aceasta, revista „Zeit im Bild" din Dresda (R. D. Germană) publică un articol în care se spune :

„Era în 1851, în rada portului Kiel. Amiralii și constructorii de vase priveau sceptici spre apa pe care se legăna o navă greoaie, fără nici un fel de suprastructură. Cîțiva oameni urcau și coborau într-una de pe ea. Apoi urcă ultimul și dispăru în corpul navei. Un capac fu înșurubat din interior și vasul începu să intre în imersiune cu încetul, după care ajunse la fund. Aceasta a fost prima scufundare a primului submarin din lume ! El a avut însă un mic defect : n-a mai ieșit la suprafață ! Numai datorită adîncimii mici a apei (8.8 m) și deci a presiunii relativ reduse, constructorul său, Wilhelm Bauer, și ajutoarele sale au reușit să deschidă chepengul vasului și să iasă la suprafață. Dreptatea rămăsese însă de partea scepticilor : un submarin era o aberație !"

Revista prezintă apoi cîteva date biografice despre inventatorul submarinului :

Wilhelm Bauer s-a născut la 23 decembrie 1822 la Dillingen. El a învățat meseria de dulgher, avînd însă mari înclinații spre tehnică. Soldat fiind, în timpul războiului împotriva Danemarcei, lui Bauer i-a venit ideea să construiască un submarin spre a-l trimite împotriva flotei daneze. În 1850 submarinul „Brandtaucher" a fost gata pe planșeta de desen. Deoarece inventatorul nu s-a bucurat de sprijinul moral și financiar al statului sau al industriașilor, el a trebuit să construiască submarinul cu mijloacele cele mai primitive. Tocmai de aceea, primul submarin a rămas la fund de la prima scufundare.

În 1887, deci după 36 de ani, submarinul construit de Bauer a fost scos din apă și depus la muzeul oceanografic. Cînd, în timpul celui de-al doilea război mondial, acest muzeu a fost distrus, exponatul a ajuns la Rostock. Astăzi el se află pe șantierele navale „Neptun" și așteaptă să fie restaurat. Peste puțin timp va ocupa un loc de cinste în Muzeul armatei din Postdam.

Submarinul „Brandtaucher" în curs de restaurare.

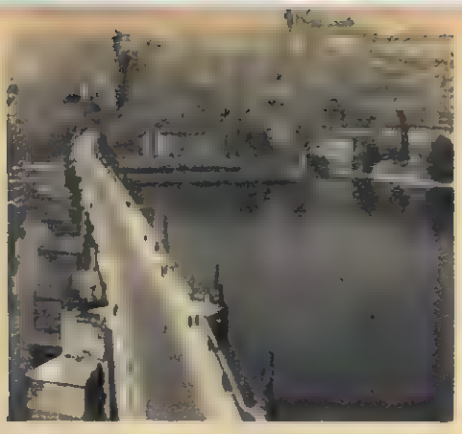

Podul lui Carol — vedere din turn.

O podoabă a oraşului de aur...

Douăsprezece poduri se înalţă peste apa Vltavei, cea atît de frumos cîntată de Smetana. Dintre ele cel mai vechi, cel mai legat de istoria oraşului este podul lui Carol, pod care uneşte Oraşul Vechi cu cartierul Mală Strana. Iată pe scurt povestea sa :

În anul 1346 pe tronul ceh a venit regele Carol, căruia Praga îi datorează multe construcţii importante. De perioada domniei lui se leagă mai ales construirea podului ce-i poartă numele.

În 1357 regele Carol a pus piatra fundamentală a noului pod şi arhitectul lucrării, Petr Parlér, a început construcţia. Podul, care a fost dat circulaţiei abia pe la sfîrşitul secolului al XIV-lea şi la care se mai lucra în prima jumătate a secolului al XV-lea, a devenit nu numai o mărturie a tehnicii avansate în domeniul construcţiei de pe acea vreme, dar şi o operă de artă. Construit din piatră de stucatură, podul este lung de 515,76 m. Lăţimea sa de 9,40 m, calculată în aşa fel încît pe el să poată trece simultan trei trăsuri, era considerată pe atunci drept foarte mare.

Ca urmare a ideii lui Parlér, pe malul din Oraşul Vechi a fost ridicat un turn care deschide intrarea pe pod. Mai tîrziu, după terminarea completă a podului, a fost construit un turn şi pe celălalt mal al Vltavei.

Cu timpul, podul s-a transformat într-o adevărată galerie de artă cu 30 de statui, în majoritate opere ale maeştrilor stilului baroc dintre anii 1683 şi 1714. Se găsesc aici şi opere ale sculptorilor Matyas Braun, ale fraţilor Brokoff şi ale lui Jan şi Ferdinand Maximilian.

În prezent podului Carol i se fac reparaţii serioase. Mîinile meştere ale restauratorilor schimbă blocurile de piatră deteriorate, astfel ca aspectul pe care l-au dat podului maeştrii pietrari din evul mediu să rămînă mîndria Pragăi şi în veacurile viitoare.

Sturmbannführerul Degrelle în aprilie 1944, cu puţin timp înainte de a-şi lua tălpăşiţa.

Degrelle vrea să revină în Belgia...

„Fotografia unei nunţi din Spania, apărută într-un ziar belgian, a produs o puternică tensiune în rîndurile foştilor luptători din rezistenţă“.... scrie într-o corespondenţă din Belgia revista vest-germană „Bunte Illustrierte“.

În legenda la fotografie se indică şi numele miresei : Chantal Sanchez. Sînt însă mulţi în Belgia care ştiu că Sanchez este un nume de împrumut şi că Chantal nu este alta decît fiica lui Léo Degrelle — fostă căpetenie a fasciştilor din Belgia, căruia hitleriştii i-au acordat rangul de Sturmbannführer SS şi comandant al diviziei 28 „Valonia“, condamnat la moarte în contumacie, cu puţin timp înainte de terminarea războiului, ca trădător de patrie. Dar sentinţa n-a fost executată pentru că Degrelle a reuşit să fugă în Spania, unde a devenit negustorul bogat Juan Sanchez.

Fotografia n-ar fi stîrnit atîta vîlvă dacă n-ar fi fost însoţită de un text în care se relata că Degrelle însuşi a anunţat că se va întoarce în Belgia...

„În realitate — comentează «Bunte Illustrierte» — această hotărîre nu este chiar atît de eroică. Pentru că dl. Degrelle ştie foarte bine că după data de 27 decembrie 1964 el poate întreprinde liniştit această călătorie, fără să-şi rişte viaţa. După acest termen pedeapsa se prescrie şi, în consecinţă, sentinţa capitală nu mai poate fi executată.“

Dar nu numai faptul că Degrelle nu va mai putea fi supus executării pedepsei alarmează opinia publică belgiană.

„Se manifestă temeri — scrie revista mai sus citată — că trecerea termenului în cadrul căruia condamnaţii trebuie să-şi ispăşească pedeapsa va încuraja şi pe alţi condamnaţi în contumacie să se întoarcă în Belgia din azilul pe care l-au găsit în Spania şi în America de Sud. Iar acolo, ei ar putea, în cadrul mişcărilor extremiste, să-şi asume din nou roluri de conducere.“

Ce arată o anchetă

Acest afiş, editat de poliţia din Basel, pune în gardă părinţii asupra pericolului care le ameninţă copiii.

„Oare copilul tău va fi victima următoare ?“ Nu este titlul unui film de groază ci acel al unui articol apărut recent în revista „Schweizer Illustrierte“, în care se dezvăluie o realitate ce ne liniştește un mare număr de familii elveţiene.

În anul 1962, se spune în articol, au fost condamnate 2.188 de persoane pentru 2.923 de atentate la bunele moravuri săvîrşite împotriva copiilor. Din anul 1957, delictele săvîrşite împotriva copiilor sub 16 ani au crescut într-o măsură îngrijorătoare. În 1942 au fost condamnate 595 de persoane pentru corupere de minori, în 1954 — 1.452 de persoane şi în 1962 — 2.188 de persoane. În fiecare an au fost descoperite, în medie, cîte 200 de cazuri în plus.

În presă, la televiziune, la radio şi în filme — pretutindeni se întîlnesc cuvintele : „Atentat la bunele moravuri... corupere de minore“.

În anul 1962 au fost constatate de către instanţele juridice 2.923 de atentate la bunele moravuri săvîrşite asupra copiilor. În realitate, la această cifră trebuie adăugate, după cum se presupune, de la 6.000 pînă la 24.000 de cazuri care nu au fost reclamate. Mii de delicte nu sînt reclamate, iar numărul cazurilor poate fi stabilit doar prin aproximaţie. Criminalistul dr. Walder din Zürich apreciază cifrele rămase necunoscute ca fiind de două pînă la şase ori mai mare decît numărul cazurilor descoperite. Ştim, scrie revista în încheierea acestui sumbru bilanţ, că zilnic, în medie, 8 copii devin victime ale atentatorilor la bunele moravuri. Dacă presupunem că cifra care rămîne în întuneric este de 3-4 ori mai mare, numărul copiilor care cad victime creşte zilnic la 30 pînă la 40.

Vorbeşte Aznavour

„...Frămîntat de un extraordinar foc interior, cu ochii imenşi pe o faţă îngustă şi răvăşită, Charles Aznavour este de-a dreptul fascinant“..., aşa îl descrie ziarista franceză Bella Laurence pe cunoscutul cîntăreţ, într-un interviu consacrat în cea mai mare parte problemelor de creaţie şi interpretare a muzicii uşoare.

La întrebarea „lucraţi mult ?“, Aznavour a răspuns :

— 19 ore pe zi. Nu cred în inspiraţie. Legea mea este disciplina. În fiecare dimineaţă scriu. Pentru aceasta mă documentez. Caut cuvintele pe care le foloseşte publicul, încerc să aflu ce-i place acestuia mai mult. Întotdeauna trebuie să cobori în stradă.

— Vă influenţează moda ? — a fost întrebat Aznavour.

— Niciodată. Mă îndrăgostesc de un cuvînt, de o temă sau de o melodie şi sînt preocupat de acestea, de conţinutul lor. N-am găsit niciodată un ritm avînd grija modei. Sînt bucuros atunci cînd cîntecele mele — pe care le scriu singur pînă la ultimul cuvînt — sînt îndrăgite de prietenii mei, de cei care le ascultă.

În cursul interviului, Charles Aznavour a amintit adeseori de publicul sălilor de concert, de care se simte atît de legat. Întrebat, bunăoară, de ce apare relativ rar la televiziune, cîntăreţul a argumentat :

— Numai în faţa publicului mă simt cu adevărat în largul meu. Am nevoie de contactul cu ascultătorii. La televiziune ai tendinţa să-i pierzi din vedere.

Amintindu-ne de cîntecele lui Aznavour, care parcă ne spun că autorul lor vrea să fie crezut, nu admirat, nu e greu de înţeles de ce apreciatul cîntăreţ preferă să cînte nemijlocit în faţa spectatorilor.

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

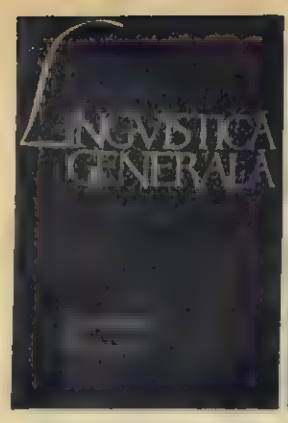

LINGVISTICĂ GENERALĂ — culegere de articole. Editura științifică — 244 pagini.

GALSWORTHY: Cîntecul lebedei — în romînește de Henriette Yvonne Stahl — Editura pentru literatură — 336 pagini.

DRAGOȘ VICOL: Cicatricea — schițe și nuvele. Editura tineretului — 152 pagini.

SZANSZ JÁNOS: Primii și ultimii — roman. Traducere de Ion Chinezu. Editura tineretului — 216 pagini.

Tînărul cîntăreț Ladislau Konya, solist al Teatrului de operă și balet al R.P. Romîne, laureat al Concursurilor internaționale de la Geneva, Toulouse, Moscova și București, a întreprins de curînd cu succes un turneu în Belgia, interpretînd pe scena Operei din Liége rolul contelui de Luna din „Trubadurul". De la 24 ianuarie artistul va apare în spectacolele „Trubadurul", „Evghenî Oneghin" și „Traviata" pe scenele din Sofia, Varna, Ruse și alte localități din R.P. Bulgaria.

Portretul acestei fete a apărut în multe reviste ale lumii; ea aparține uneia dintre cele mai mari șahiste din toate timpurile: Nona Gaprindașvili, campioană mondială (titlu obținut în 1962). Nona nu are decît 22 de ani și este studentă în filologie la Universitatea din Tbilisi. Tinîndu-se cont de valoarea ei, Nona a fost invitată la ultima ediție a tradiționalului turneu de șah de la Hastings (Anglia), unde, jucînd într-un concurs masculin, a obținut rezultate excepționale. Iată-o în timpul unei partide la Hastings:

Piesa lui Jan Drda „Dracul uitat", o comedie bufă de vădită inspirație folclorică, a prilejuit Teatrului de stat din Sibiu un spectacol alert, plin de prospețime (al cărui haz se poate deduce de altfel și din fotografia de față). Sub bagheta regizorală a Arianei Kuhner, au interpretat Sebastian Papaiani, în rolul titular, Angela Costache, Angela Albani, Nicu Niculescu, Ion Besoiu și alții. Interesante, decorurile semnate de pictorul scenograf Erwin Kutter.

Vă oferim o recentă fotografie a înzestratului compozitor și cîntăreț italian Domenico Modugno, pe care l-am cunoscut cu prilejul turneului întreprins la noi. Imaginea îl înfățișează în timpul unei convorbiri cu ziariști, organizate acasă la el. Discuția, la care a „asistat"—precum se vede—și micul Marco Modugno, fiul compozitorului, s-a purtat în jurul unei lucrări dramatice deosebit de interesante: piesa „Tomaso d'Amalfi" de Eduardo De Filippo, a cărei muzică a fost scrisă de Modugno.

42 de pînze și 6 picturi pe materiale plastice expune pictorița Micaela Eleutheriade în expoziția deschisă în sala Galeriilor de artă din bd. Magheru. Printre lucrările prezentate se evidențiază peisajele, despre care criticul de artă Dan Hăulică scrie în catalogul expoziției: „Ceea ce domină acum, în tablourile reușite ale pictoriței, este un sentiment de tonică participare la viață. Peisajele au dobîndit deseori violeturi primăvăratice, verdele frunzișurilor arată sărbătorește"...

La 32 ani, Juan Goytisolo este unul din cei mai înzestrați scriitori spanioli contemporani. Deși din 1957 trăiește în Franța, el continuă să rămînă profund atașat de realitățile din țara sa. Opera sa, calificată de pe acum „o frescă a vieții spaniole contemporane", se compune din romanele „Jocul miniilor", „Doliu în paradis", „Pentru a trăi aici" și „Cronica unei insule". În acest an, Goytisolo va termina un volum de nuvele și romanul „Daruri de vară", din care au și apărut în presa franceză unele fragmente.

Un moment (amplificat de fantezia fotoreporterului) de la repetiția viitoarei premiere a Teatrului „Constantin Tănase", spectacolul de miniaturi cu titlul provizoriu „Nebunul, pescarul și ceilalți" de Al. Andy, Mircea Crișan și Radu Stănescu. Musafiri pe scena estradei, artiștii poporului Ion Fintișteanu și Alexandru Giugaru vor apărea alături de actorii consacrați ai genului, printre care și Mircea Crișan. Regia spectacolului o semnează tot un oaspete: maestrul emerit al artei Mony Ghelerter.

În cadrul acordului de colaborare culturală încheiat între țara noastră și R. P. Polonă a avut loc, de curînd, la Varșovia, gala filmului romînesc „Cerul n-are gratii". Dat în sala arhiplină a cinematografului „Skarp" din capitala poloneză, el a fost prezentat de Francisc Munteanu, scenaristul și regizorul filmului, și de actrița Celia Dima, interpreta rolului Giretei. „Cerul n-are gratii" s-a bucurat de succes atît la Varșovia cît și la Lodz, unde a rulat, fiind de asemenea prezentat de cei doi [illegible]

S-a stins din viață la Frankfurt pe Main (R.F.G.), în vîrstă de 68 de ani, vestitul compozitor, dirijor și pedagog german Paul Hindemith. Opera sa cuprinde numeroase simfonii, muzică de cameră și piese pentru pian. Dintre lucrările sale, cea mai cunoscută la noi în țară este „Mathis pictorul". „Germania a pierdut în Paul Hindemith cel mai mare compozitor, de la Richard Strauss încoace" — a declarat, în legătură cu moartea lui Hindemith, apreciatul compozitor francez Darius Milhaud.

banii vii“...

Legate la ochi pentru a nu ameți, aceste fete înlocuiesc munca unei cămile, împingînd bîrna morii.

Femeii i s-au încătușat picioarele ca să nu poată fugi.

Tragicul și umilitorul spectacol al oamenilor vînduți în iarmaroace, tîriți sub arșiță prin nisipurile nesfîrșite, îngrămădiți în calele corăbiilor pentru a trudi pe plantații și pînă la urmă uciși după bunul plac al stăpînilor, a zguduit, timp de secole, omenirea.

Dacă sclavia și tîrgurile de sclavi datează din timpuri străvechi, comerțul cu oameni din Africa își are începutul, pe la 1440, în practica ocazională a unor negustori portughezi. Dovedindu-se aducător de mari beneficii, acest negoț cunoaște în scurt timp o mare dezvoltare. În 1511 pe pămînturile Indiilor de vest spaniolii aduc un mare număr de sclavi negri; peste o jumătate de veac sînt urmați de negustorii englezi, iar în 1619 olan-

dezii debarcă primul lor transport de negri în Virginia (S.U.A.) În timp ce întregul litoral al Africii de vest devenise un vast cîmp de vînătoare de sclavi, se năşteau zeci de noi companii private spaniole, portugheze, britanice, americane, olandeze care se îndeletniceau cu prosperul negoţ al „abanosului viu".

Oficial, instituţia sclaviei a continuat să dăinuiască pînă în secolul trecut în mai multe regiuni ale globului. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ea a fost desfiinţată prin lege în ultimele locuri unde mai exista pe continentul american. Dar şi astăzi sclavia mai poate fi întîlnită, sub diferite forme camuflate, pe plantaţiile din jungla Amazonului, în minele din Africa de sud, în coloniile portugheze şi în alte regiuni. Iar în multe sultanate şi emirate de pe coasta sudică a Peninsulei Arabice şi de pe ţărmul Golfului Persic, sclavia continuă să existe oficial.

Firesc se naşte întrebarea : este cu putinţă ca în zilele noastre, cînd omul s-a înălţat în Cosmos pentru a-i smulge tainele, pe planeta noastră să mai existe sclavi ?

Unul din cei care şi-au pus o asemenea întrebare este şi regizorul italian Folco Quilici, care, împreună cu soţia sa, a participat la turnarea filmului „Sclavele", realizat în inima Africii. În timpul călătoriei prin continentul african, care a durat mai multe luni, el a cules o impresionantă documentaţie asupra sclaviei. Recent, revista italiană „Europeo" a publicat ample mărturii ale lui Quilici. Urmărind firul acestor relatări, ai sentimentul unei călătorii într-o lume de mult apusă, tablourile succedîndu-se ca într-o povestire halucinantă.

CARAVANE ÎN LANŢURI

Partea cea mai neaşteptată şi surprinzătoare a întregii documentări — povesteşte Quilici — *a constituit-o zborul deasupra a patru mii de kilometri de frontieră de deşert, în căutarea caravanelor de negustori de sclavi negri... de-a lungul drumurilor caravanelor spre Marea Roşie ; de cealaltă parte a mării este Arabia Saudită, singurul mare tîrg de sclavi. Ţara în care, pînă în urmă cu un an, sclavia era admisă oficial.*

Este imposibil de stabilit care este numărul sclavilor din Arabia Saudită. Potrivit informaţiilor de care dispune O.N.U., în fiecare an sînt importaţi aici din sultanatele vecine şase mii de sclavi. Ziarul „Ghanian Times", într-un reportaj intitulat „Arabia Saudită cumpără sclavi", arată că negoţul cu oameni „este tot atît de obişnuit aici, cum e chemarea făcută de muezini seară de seară pentru adunarea credincioşilor musulmani la rugăciune. Sutele de sultani şi emiri ai curţii regale, numeroşii şefi de trib se întrec pentru a avea haremul cel mai mare şi cît mai mulţi servitori"...

Autorităţile statelor africane care şi-au dobîndit independenţa desfăşoară o energică luptă împotriva traficanţilor de sclavi. De-a lungul frontierelor patrulează militari special instruiţi în acest scop. Folco Quilici a fost martorul unei astfel de acţiuni. El relatează momentul în care autorităţile de frontieră din Ciad au surprins la puţurile Garouan o caravană ce se pregătea să treacă graniţa : *Militarii din grupul de control răscolesc şi caută de parc-ar fi vameşi. După cîtva timp, într-o groapă sînt descoperite nişte grămezi acoperite cu saci. Sub ei, întinşi pe nisip, descoperim băieţi... Sub ceilalţi saci găsim fete foarte frumoase. Sîntem uluiţi. Conducătorii caravanei răspund însă netulburaţi la interogatoriu : tinerii găsiţi se ascunseseră, se vede, de teama soldaţilor. Dar cei legaţi ? (unii fuseseră găsiţi cu lanţuri la mîini). Oare nu erau cu toţii duşi înspre Arabia pentru a fi vînduţi ?*

Quilici arată mai departe că toate aceste lucruri vor fi lămurite de cercetările judiciare şi că procesul care urmează de obicei pronunţă sentinţe împotriva sumbrilor negustori. Procese de acest fel sînt foarte frecvente într-o serie de ţări africane. Cîteva titluri apărute în ziarele din Nigeria, numai într-o lună, ne dau o imagine asupra acestei stări de lucruri : „Cinci persoane amestecate într-un trafic de sclavi" (Daily Express) ; „Poate fi vîndută o femeie pentru datoriile soţului ?" şi „Un caz de sclavie" (Daily Times). Enumerarea ar putea continua. Despre episodul de la frontiera Ciadului, relatat de Quilici, scrie mai tîrziu şi ziarul „Sunday Post" aducînd şi mărturia unui anume Rizgalla Ibrahim, care povesteşte că dintre cei peste patruzeci de mii de oameni care s-au refugiat din Africa orientală (din cauza foametei), negustorii din Arabia Saudită reuşiseră să cumpere sute de sclave, folosindu-se tocmai de situaţia disperată în care se aflau refugiaţii.

PELERINII NU SE ÎNTORC...

În limbajul negustorilor de oameni, sclavii sînt numiţi „*bani vii*". Soţiile şi copiii multor africani veniţi pe pămîntul Arabiei Saudite sînt siliţi în fiecare an să devină asemenea bani vii. Printre zecile de mii de oameni care pornesc anual spre Mekka în pelerinajul *Haj*-ului prescris de coran, se numără şi mulţi africani. După ani îndelungaţi de economii o familie reuşeşte să agonisească o sumă cu care să poată ajunge

Z. VASILIU

(Continuare în pag. 16)

„BANII VII"...

pînă la Mekka. De multe ori, nemaiavînd bani pentru mîncare sau pentru întoarcere, nefericiții pelerini se văd siliți să vîndă negustorilor de sclavi pe vreunul dintre fiii sau fiicele lor. F. Kolavabala, corespondentul săptămînalului „Blitz" din Bombay, reproduce în cadrul unui amplu articol mărturia unui om devenit sclav într-o astfel de împrejurare: „Cînd am împlinit doisprezece ani, povestește acesta, toată familia mea a plecat în pelerinaj la Mekka. Nu aveam acte, iar banii erau puțini. Prin intermediul unui negustor ne-ăm îmbarcat pe un vapor. O dată însă ajunși la țărm, am fost arestați. În Arabia Saudită deținuților nu li se dă mîncare, ci doar apă — o singură dată pe zi. După cinci sau șapte zile, cît am stat acolo, tatăl meu a hotărît să mă vîndă ca sclav pentru a cumpăra mîncarea necesară celorlalți membri ai familiei"...

„HAUSSE" LA BURSĂ

În toamna anului 1962, guvernul saudit a abolit sclavia. Rezultatele obținute într-un an de la intrarea în vigoare a decretului respectiv au fost anunțate într-o declarație oficială: 1.682 de sclavi au fost eliberați, iar suma plătită de guvern pentru răscumpărarea lor se ridica la 5 milioane dolari. Se pare însă că aceasta a constituit o fructuoasă afacere pentru deținătorii de sclavi. După cum relatează revista americană „Newsweek", un înalt funcționar din administrația saudită a declarat că „suma pe care un proprietar o obține pentru eliberarea unui sclav este de două ori mai mare decît cea care se plătește pe piață". Unii comentatori mai adaugă că majoritatea sclavilor eliberați în perioada amintită ar aparține familiei regale, deci o mare parte din dolarii bugetului de stat, destinați răscumpărării sclavilor, au luat drumul vistieriei regale.

Cu toate că sclavia a fost abolită oficial, sau poate tocmai de aceea, prețurile sclavilor în Arabia Saudită cresc. *La Fort Lamy*, scrie Quilici, *comandantul unui avion al liniei „Sabena" care îmbarca pelerini ne asigură că la Riad și la Yeddah pentru o fată între treisprezece și șaisprezece ani prețul începe de la cinci sute de lire sterline, iar pentru un bărbat sănătos se plătește de la două sute de lire sterline în sus.* În fața acestei fluctuații, autoritățile saudite au emis un nou decret, menit se pare să facă ordine la bursa sclavilor. Ziarul „Fatat Al Djasira" din Aden informează că, potrivit acestui decret, prețul unei femei s-ar fi fixat la trei sute cincizeci de lire sterline, iar al unui bărbat la două sute cincizeci. Este însă destul de lesne de apreciat cîtă ușurare pot aduce astfel de decrete în viața sclavilor și în ce măsură pot ele stăvili comerțul cu oameni...

O botniță de argint dă glasului un timbru îndepărtat, neomenesc. Rolul ei este de a da impresia că regele încarnează spiritele regalilor săi strămoși.

SCLAVII-PĂSTORI ȘI HAMBARUL-SERAI

Denunțînd monstruosul comerț cu oameni, Quilici își extinde în același timp sfera investigațiilor și asupra altor forme pe care le îmbracă sclavia în diferite regiuni africane unde colonialismul și-a lăsat puternic amprenta. El citează cazul păstorilor care își mînă turmele în zonele unde numai în perioada ploilor (august-septembrie) cresc ierburi. Pentru a putea fi aleși păstori, ei se întrec în probe pe care numai cei foarte rezistenți le pot trece. O dată luat păstor, omul va trăi în condiții de absolută sclavie, fiind răspunzător în fața stăpînului chiar cu viața pentru eventualele pagube survenite. O altă formă de sclavagism — de astă dată poligamică — este aceea care se practică încă în anumite triburi. *Călăuza noastră*, povestește Quilici, *ne prezintă șeful religios și civil al tribului. Ni se dă permisiunea să-i vizităm haremul format din aproximativ o sută de hambare pline cu mei, zidite din pămînt ars, înguste și înalte, cu acoperișuri ascuțite. Ele au numai o deschizătură care este și fereastră, și ușă. În fiecare vizuină trăiește cîte una din soțiile șefului. Locuitorii sînt obligați să predea șefului tribului toate femeile care depășesc vîrsta de unsprezece ani, precum și întreaga cantitate de mei ce se recoltează. Fiecare fată, de îndată ce a fost prădată haremului șefului, devine soția acestuia pentru un an sau doi; ca soție, ea are sarcina de paznică și administratoare a meiului și de aceea locuiește chiar în hambar... Șeful este acela care împarte populației atît meiul din hambare, cît și femeile. El este primul care se căsătorește cu fiecare femeie și alege pe cel căruia să i-o dea apoi ca soție legitimă. Copiii născuți în harem rămîn proprietatea șefului, care poate să-i schimbe sau să-i vîndă, așa cum se întîmplă adeseori.*

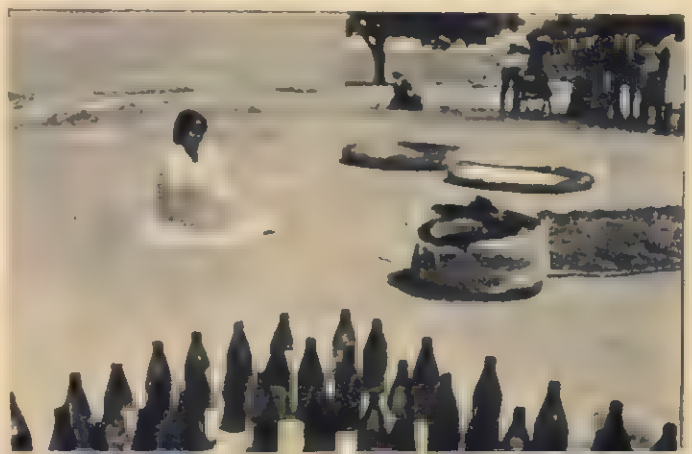

Prețul unei fete este plătit uneori chiar și în sticle goale...

ÎN SCHIMB... STICLE GOALE

Potrivit unei legende care circulă printre locuitorii satelor lacustre din lagunele africane, sufletele celor mai importanți șefi răposați trec în trupurile unor crocodili. Unii indigeni se pretind a fi rude ale sacrelor animale. Ei sînt numiți *„bărbați-caimani"*. Aceștia constituie o adevărată asociație, cu regulile ei precise, și al cărei obiectiv de bază este negoțul cu fete. *Fata dusă în oraș* — arată Quilici — *știe că nu se va mai putea întoarce în sat decît riscînd să fie blestemată de naivii și superstițioșii ei consăteni; iar a nu da ascultare traficantului, socotit „bărbat-caiman", o poate costa viața. Stăpînul poate dispune de ea după bunul plac... Teama și superstiția leagă pe victime de exploatatori, împiedicînd orice denunț sau proces. Cine sînt și ale cui sînt aceste așa-zise „fete-crocodil" o știe toată lumea...*

Dacă în unele orașe din zonele încă neeliberate ale Africii negoțul cu fete este mascat oarecum de combinații adesea complicate, în îndepărtatele sate el se desfășoară fățiș, cu singura ficțiune a așa-zisei „dote de cumpărare", sub care se ascunde de fapt prețul sclavei. Din mărturiile cineaștilor italieni reiese că în unele locuri, de pildă, „dota de cumpărare" a unei fete e stabilită la cîteva blocuri de sare sau la un număr de animale domestice. În alte părți, prețul e fixat în cămile, iar în zona de deșert, unde recipientele au căutare, o fată este vîndută în schimbul unor sticle goale...

★

Iată cîteva aspecte dramatice ale sclavajului într-o serie de regiuni ale globului unde popoarele tînjesc încă după libertate luptînd împotriva rînduielilor și practicilor inumane, rămășițe ale trecutului întunecat.

Relatările lui Quilici vin să se adauge nenumăratelor mărturii care solicită atenția opiniei publice din lumea întreagă asupra unor astfel de stări de lucruri, într-un secol în care aspirațiile omenirii spre libertate și progres se concretizează în acțiuni de o amploare fără precedent

Z. VASILIU

U M O R

de peste hotare

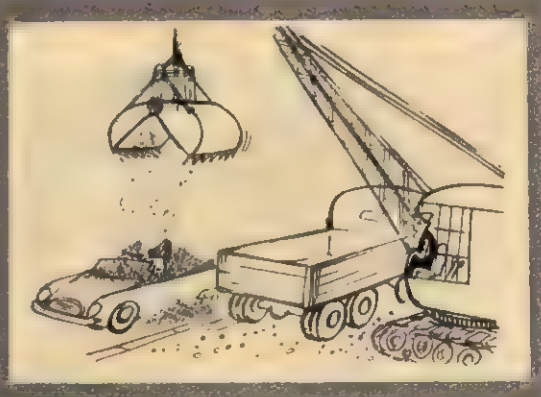

Scuzaţi, vă rog...

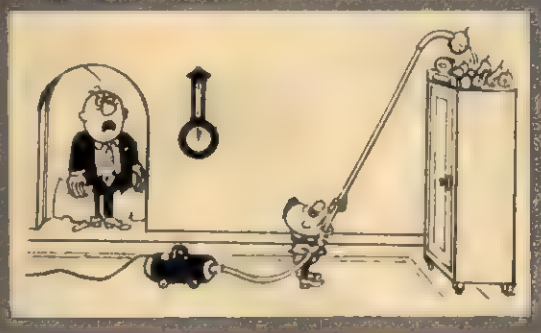

Fără cuvinte.

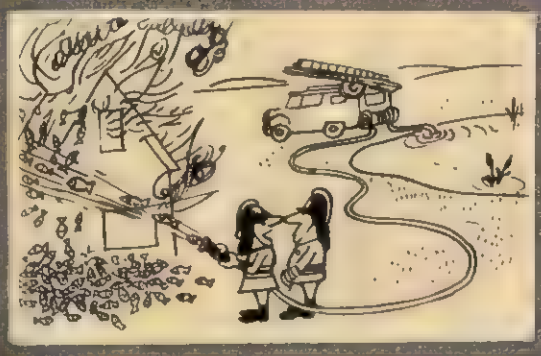

E grozav! Duminica vin aici la pescuit...

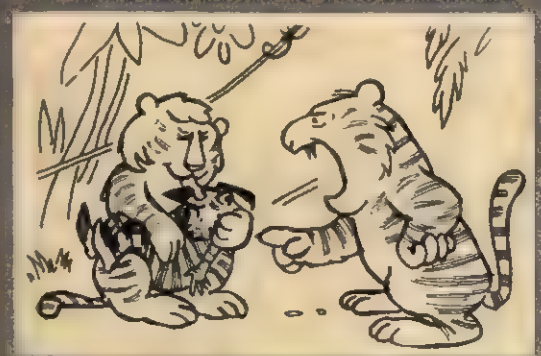

De cîte ori să-ţi spun că ăsta nu-l puiul nostru?

Nava basculantă FLIP

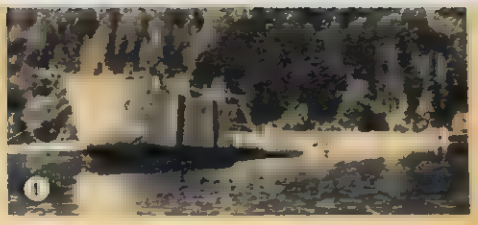

La un institut ştiinţific din S.U.A. a fost construită o navă basculantă care se poate ridica în apă, plutind în poziţie verticală. Nava are o construcţie curioasă, fiind alcătuită din două elemente diferite : prova, de forma obişnuită a unui vas, şi pupa, de forma unui cilindru cu un diametru de 3,75 m. Lungimea totală a navei este de 107 m, iar deplasarea ei de 600 tone. Botezată FLIP (Floating Instrument Platform — platforma plutitoare pentru instrumente), nava este folosită în Oceanul Pacific pentru studierea propagării în mediul marin a undelor ultrasonore.

Un remorcher duce FLIP-ul în poziţie normală de la baza lui de la San Diego în largul coastelor de vest ale Statelor Unite. Ajuns la punctul unde urmează a fi efectuate cercetările, se pune în funcţiune un dispozitiv care ridică vasul în poziţie verticală.

Partea cilindrică, perfect etanşă, se afundă în apă, permiţînd cercetătorilor de pe vas să coboare, fără nici un fel de echipament special, pînă la o adîncime de 45 m sub linia de plutire a navei.

Prova, care rămîne la suprafaţa apei, are înălţimea unui bloc cu mai multe etaje şi adăposteşte echipajul, laboratorul şi sala maşinilor.

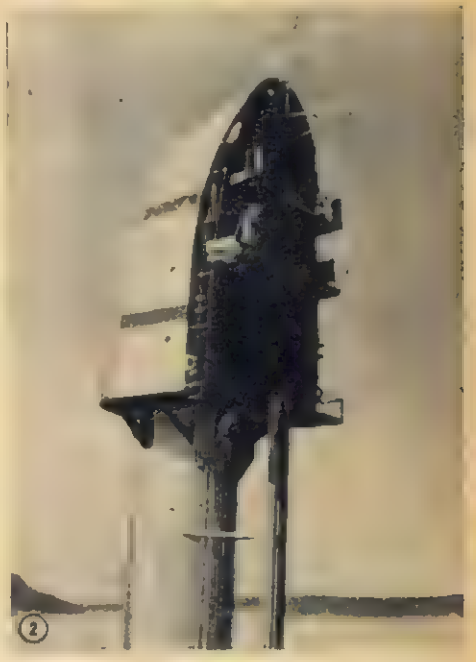

În fotografii : FLIP — în poziţie normală (foto 1) şi pe verticală (foto 2).

Povestea vorbei

IDENTIC ŞI TOTUŞI... DIFERIT

Aproape în toate exemplele pe care le dăm pentru evoluţia unui cuvînt de-a lungul secolelor trebuie să ţinem seama de schimbarea învelişului sonor. Unele sunete dispar, altele se adaugă, în sfîrşit altele se transformă. Există modificări superficiale (latinescul **bene** devine în românește **bine**) şi altele mult mai profunde, care „desfigurează" cu totul forma veche (latinescului **experiavare** îi corespunde în românește **spălare**).

Datorită schimbărilor fonetice, cuvinte o dată bine diferenţiate ajung la o rostire identică. Numeralul latin **novem** s-a transformat în **nouă**, iar adjectivul **nova** a devenit tot **nouă**. Dacă la aceasta adăugăm şi pronumele **nouă** (de ex. **nouă ni se pare că...**), vedem că limba română are o serie de cuvinte care sună absolut la fel, dar n-au nimic comun în privinţa înţelesului.

Romanii n-aveau nici un motiv să confunde formele **dies** (= zi) şi **die** (= spune !, un imperativ), dar în rostirea românească orice diferenţă exterioară s-a şters : amîndouă au devenit **zi**.

Amintim în sfîrşit o serie de patru cuvinte de acest tip, la care diferă nu numai forma veche, dar şi limba de proveniență.

Începe în luna **mai** ; nu **mai** vine ; bate cu un **mai** ; ficatul se numeşte în unele regiuni **mai**. Şi iată acum care a fost punctul de plecare : **maius** era numele lunii, **malleus** se chema instrumentul, iar **mai** din propoziţia **nu mai vine** se rostea **magis**. **Maius**, **malleus** şi **magis** sînt latineşti, iar numele dat ficatului e de origine maghiară (máj).

Sorin STATI

Sub... acoperiş

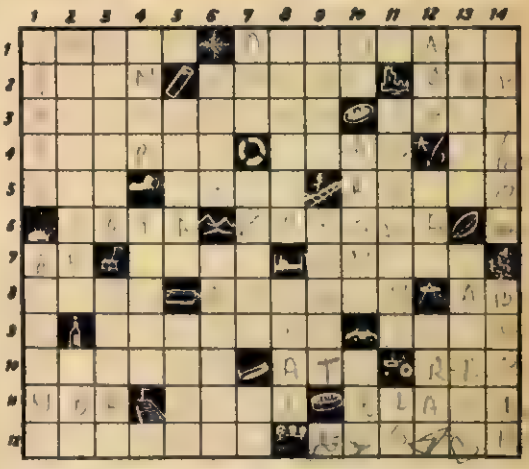

ORIZONTAL : 1) Acoperitoare mobilă sau semimobilă — Acoperiţi... de tot 2) Acoperă unele acoperişuri (sing.) — A acoperi (fig.) — „Acoperişul" pămîntului. 3) Acoperă toată suprafaţa pămîntului — Acoperă capul ! 4) Acoperit cu... ceaţă ! — Macagiu — Antete ! 5) Terci de mămăliguă (reg.) — Oraş în Pakistan — Dărîmătură. 6) Priveşte ! — Aşternut de... iarnă. 7) Măsură agrară — A suspina — Mîţişor. 8) Acoperitoare contra... muştelor — Populaţie de origine română din sudul Dunării (sing.) — Primele în alfabet. 9) A învelí — Îi şade bine în... cuptor. 10) Învelişul... amintirilor — Poate acoperi... cheltuielile ! — Drug de fier. 11) Paravan... solar — Se foloseşte în construcţii moderne — Acoperă corpul a numeroase animale (pl.). 12) Mobilă de obicei tapisată — Fără perdea !

VERTICAL : Peste pupăza din zicală — Acoperit (fig.). 2) Acoperiri juridice — Nimic. 3) Acoperitori — Marcă de automobil. 4) Comună în Franţa — Numele popular al constelaţiei Pegas. 5) Serveşte pentru acoperirea minereior sau capacelor unor obiecte preţioase — Comună în Elveţia. 6) Boală de vite — Acoperămînt pentru pereţi (pl.). 7) Acoperă 4/5 din scoarţa pămîntului — Degradare — Pronume. 8) Acoperă... în versuri enigmistice — Verbal. 9) Teamă la... scenă — „Acoperişul lumii". 10) Unu şi una ! — A acoperi un metal cu aramă — Mareele la englezi. 11) Nu riscă — Cules ! 12) Acoperă corpul aricilor — Interjecţie — Par de viţă. 13) La jocul de fotbal îi acoperă mijlocaşii — Acoperă camerele ! 14) Enervat — Loc de înot.

Cuvinte rare : ANOR, ORON, DAUD, RAZ, EBB.

Dezlegarea jocului „RECE", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL : 1) Distant — Car. 2) Amoniac — Ra. 3) Rr — Pol — Olac. 4) Ana — Tîrcaţi. 5) Calmi — Oaş — T. 6) E — Temut — Asu. 7) Ap — Şprit — Pr. 8) Late — A — Alei. 9) Alo — Tremur. 10) Tra — If — Mie. 11) Moină — Ocean. 12) Indiferente.

actualități cinematografice

POIUL NE AMINTEȘTE DE REGII COMEDIEI

Unul din cei mai populari comici ai cinematografiei americane a poposit de curînd și pe ecranele noastre. În filmul „A dispărut o navă", realizat de un regizor de categoria a doua, Norman Taurog, Jerry Lewis stîrnește cascade de ris printr-un comic burlesc ce abuzează uneori de gesticulația grotescă și de grimasele clovnerești. Dar, în ciuda unei incontestabile prezențe cinematografice și a simpatiei cuceritoare pe care o iradiază, prima noastră întîlnire cu Jerry Lewis — pe un drum presărat cu gaguri în mare parte uzate — ne-a oferit o colecție incompletă și prea puțin convingătoare de eșantioane din gama posibilităților tînărului comic american.

Presa de specialitate de peste hotare îl prezintă însă pe Jerry Lewis, actor și regizor, drept o personalitate demnă de luat în seamă. Să ne oprim deci asupra lui.

S-a lansat în urmă cu vreo 10 ani în cadrul cuplului Jerry Lewis—Dean Martin, care suplinise pe ecranele americane și în simpatia publicului un alt cuplu deosebit de popular, Abbot și Costello. Întocmai ca la predecesorii lor, comicul perechii Lewis și Martin își trăgea armele din arsenalul farsei. Treptat, un iscusit regizor de comedie — Frank Tashlin, fost „gagman" la producțiile de desen animat — izbutește să dea mai multă suplețe evoluțiilor cuplului. În filme ca „Artiști și modele", „Un cinefil pasionat" sau „Zarvă la Hollywood", Jerry Lewis a realizat un erou capabil să ne emoționeze, un dezmoștenit al soartei care se zbate fără răgaz pentru atingerea unui ideal, fiește inaccesibil.

Însă de-abia în filmele pe care le-a semnat ca regizor izbutește Jerry Lewis să-și afirme adevărata personalitate. Stilul său se precizează pe linia burlescului aflat eu o anumită gingășie, chiar dacă în majoritatea scenelor personajul se mai dedă unei gesticulații frenetice, obositoare.

Ecouri din presa străină semnalează în cea mai recentă realizare a lui „Doctor Jerry și Mister Love" — pastișă a celebrului „Doctor Jekyll și Mister Hyde" — apariția unei etape noi în comicul lui Jerry Lewis. Debarasat pe o bună porțiune a filmului de ticurile grotești cu care se ridiculizează dinadins, el se dezvăluie ca un actor multilateral, capabil de un umor subtil, inteligent, de nuanță satirică. Să nădăjduim că vom avea prilejul să-l cunoaștem mai bine pe acest talentat continuator al școlii comice americane, vizionînd opere mai reprezentative decît prea puțin semnificativul „A dispărut o navă".

E. R.

SPANIA DE AZI ÎN FILMELE LUI BERLANGA

Un umor acid și înclinația spre limbajul esopic propriu regizorului spaniol Luis Berlanga ne fuseseră revelate de filmul „Bun venit, Mr. Marshall", realizat în urmă cu vreo zece ani împreună cu Juan-Antonio Bardem. Fabula cu satul ce visa să-și aducă raiul pe pămînt, grație binefacerilor „planului Marshall", sfîșia fără milă vălul trandafiriu și pitoresc al unei „Andalusia felix", cu care unii încercaseră să mascheze mizeria poporului spaniol. Filmul exprima sub o formă figurată dezamăgirea profundă a maselor populare care avea să se transforme, în perioada mai recentă, într-o opoziție fățișă și generalizată față de regimul franchist.

Întreaga operă ulterioară a lui Berlanga avea să pornească din aceeași vină satirică, din aceeași necruțătoare ironie față de moravurile filistine și retrograde ale cercurilor conducătoare din Spania de azi. —

Interesul său pentru problemele actualității și-au găsit expresia în comedia-parabolă „Calabuig". Eroul el. un savant atomist american, se refugiază în pustietatea unui cătun de pe litoralul spaniol, pentru a nu fi silit să făurească arme de distrugere. Concluzia filmului — eșecul tentativei de evadare a bătrînului profesor — lăsa să se înțeleagă atitudinea autorului : o condamnare netă a evazionismului și a așa-zisei „rezistențe pasive" în fața răului.

Cu filmul „Placido", satira lui Berlanga țintește fățărnicia unei societăți unde filantropia și caritatea creștină se practică în scopuri nu tocmai dezinteresate.

Moment din filmul „Placido".

Într-un orășel spaniol de provincie, apropierea crăciunului prilejuiește bogătașilor desfășurarea unei campanii de reclamă sub paravanul operelor caritabile. Fiecare dintre mai marii orașului pofterte cîte un sărac la masa de sărbătoare. Împovărat cu o familie numeroasă, Placido acceptă să joace și el un rol în mascarada filantropică. Speră că va putea încropi astfel o sumă de bani și că-și va putea plăti rata scadentă pentru tricicleta cu ajutorul căreia își cîștigă existența. Păpănițile sale, în care bufetul se învecinează nu o dată cu tragicul, sînt povestite cu o vervă feroce, demascînd bufonada acestei pretinse opere de binefacere.

Același dramaturg care semnează scenariul filmului „Placido" — Rafael Azcona — i-a oferit lui Berlanga și subiectul recentei sale realizări, filmul „Călăul". Eroul, un tînăr fără slujbă, în speranța de a se lansa în cariera administrativă, este nevoit pentru început să accepte funcția de călău. În scene de un umor macabru, aproape intolerabil, sînt descrise încercările omului de a se sustrage obligațiilor sale profesionale. În cele din urmă, însă, el trebuie să tragă concluziile compromisului încheiat cu propria sa conștiință și să se împace cu situația. O dată mai mult, concluzia aparent pesimistă a filmului lui Berlanga constituie o aspră condamnare a soluțiilor de compromis și a comodelor tranzacții cu conștiința.

Ana ROMAN

SE FILMEAZĂ „TREI SURORI"

Regizorul S. Samsonov și-a făcut debutul în cinematografie cu o ecranizare după Cehov, filmul „Zvăpăiata" distins la Festivalul de la Veneția cu premiul „Leul de argint" și cu Premiul criticii cinematografice italiene.

Încă de pe atunci regizorul luase hotărîrea de a ecraniza piesa „Trei surori". Dar au trebuit să treacă anii, să realizeze cîteva filme — printre care s-au remarcat „De o vîrstă cu secolul" și „Tragedia optimistă" — pînă cînd acest vis a devenit realitate. După ce a purtat atîta vreme în minte acest proiect, lui S. Samsonov nu i-a venit greu să scrie scenariul într-un timp record. Mai complicată a fost problema alegerii interpreților principali. Celebrul spectacol pus în scenă de N. Nemirovici-Dancenko la MHAT a rămas în amintirea tuturor. De altfel și publicul românesc l-a cunoscut în interpretarea actrițelor Elanskaia, Tarasova și Stepanova cu prilejul unui turneu întreprins în R.P.R. în urmă cu cîțiva ani.

În rolul Irinei debutează tînăra actriță Tatiana Malcenko, iar Tuzenbach e interpretat de Oleg Strijenov.

Dar regizorul filmului s-a hotărît să renunțe la tradiția teatrală și — ca în toate filmele sale precedente — a apelat la actori de cinema. În rolul Olgăi apare actrița Liubov Sokolova, cunoscută spectatorilor din filmele „Calvarul", „Prologul" și „Drumul spre cheie". Masa va fi interpretată de Margarita Volodina care a deținut rolul Femeii Comisar din recenta ecranizare a „Tragediei optimiste". În rolul înflăcăratului Tuzenbach vom revedea un actor de film foarte îndrăgit de spectatori — pe Oleg Strijenov, iar în cel al lui Solionîi, pe Vladimir Drujnikov. Dar regizorul nu s-a putut limita, firește, la forțele actoricești ale studioului actorului de film și a invitat și o seamă de artiști de teatru. În rolul Irinei, personajul căruia Cehov pare să-i fi acordat o căldură și o simpatie deosebite, spectatorii vor întîlni o debutantă, proaspătă absolventă a școlii de teatru „Scepkin" — Tatiana Malcenko. Ce se poate spune despre ea ? Deocamdată doar că a avut mare noroc : imediat după absolvire, un rol mare în film și încă acela al Irinei din „Trei surori" ! . Verșinin va fi întruchipat de actorul L. Ivanov de la MHAT, iar rolul lui Kulighin, soțul Mașei, va fi jucat de L. Gallis.

În colectivul de filmare domnește în prezent încordarea caracteristică perioadei de filmare. Mai mult ca oricare, personajele cehoviene, complexe, multilaterale și contradictorii uneori, pretind o elaborare minuțioasă pentru a permite dezvăluirea precisă a conținutului lor lăuntric. În fața regizorului mai stă și sarcina de a defini și a pune în evidență atitudinea artistului sovietic, a artistului contemporan față de lumea lui Cehov și de oamenii lui. Scriitorul însuși i-a iubit dar i-a privit cu o oarecare ironie, văzînd în ei nu luptători, ci victime ale realităților Rusiei provinciale din anii prerevoluționari. Ecranizînd capodopera dramaturgiei cehoviene, regizorul Samson Samsonov își propune totodată să dea expresie în filmul său acelui presentiment al unor mari schimbări care străbate piesa „Trei surori".

I. N.

PICAȚE

O imagine din filmul sovietic „Legea Antarctidei", realizat de regizorul Timofei Levciuk.

LEGEA ANTARCTIDEI

La baza filmului stă un eveniment autentic : eroica acțiune de salvare a unei expediții de savanți belgieni din Antarctica de către echipajul unui avion sovietic. Filmul „Legea Antarctidei", care vine să îmbogățească repertoriul cinematografului panoramic în stagiunea 1964, a transpus aceste întîmplări reale în formele unei drame a conștiințelor.

Nesfîrșitele întinderi ale continentului antarctic sînt aci teatrul unei puternice încleștări între voința omului și vrăjmășia naturii, luptă în care se dezvăluie cele mai nobile trăsături omenești bărbăția, camaraderia, spiritul de sacrificiu

ZBOARĂ, PASĂRE!

În 1961, la Karlovy Vary, juriul Festivalului de scurtmetraje acorda marele său premiu filmului vietnamez „Zboară, pasăre !", o producție a studiourilor din R.D. Vietnam, realizat de regizorul și scenaristul Nguyen Van Thong. Era prima mare distincție internațională primită de un film vietnamez și venea să se alăture unui alt succes al tinerei cinematografii naționale, premiul atribuit filmului „Doi soldați" în cadrul competiției cinematografiilor din țările Asiei, Africii și Americii Latine, ocazionate de simpozionul organizat pe marginea festivalului.

Originar din Vietnamul de sud, tînărul cineast Nguyen Van Thong a luptat, asemenea tovarășilor săi de generație, încă de la vîrsta de 18 ani în războiul pentru eliberarea țării. El a găsit totuși în acest răstimp răgazul de a se forma ca scriitor. Urmînd apoi cursurile școlii superioare de cinematografie din Hanoi, el s-a manifestat ca un artist matur, dotat cu o fină cunoaștere a vieții și un stil original.

Avînd drept eroină o fetiță care a căzut victimă atrocităților războiului, filmul „Zboară, pasăre" e un gingaș poem dedicat frumuseții și vieții

filmul românesc

CASA NETERMINATĂ

Povestea personajelor „Casei neterminate" se consumă în cîteva ore. Fiecare clipă are însă semnificația ei, încărcătura ei emoțională, fiecare clipă comunică ceva nou. Orele devin astfel dense, pline, bogate.

„Prin parbrizul unui troleibuz se vede un oraș nou, în construcție. Plouă rar, cu soare". Această imagine deschide scenariul lui Dimos Rendis. Și ea este reprezentativă pentru întreg filmul. Un oraș modern, suplu, cu frumusețile înălțate pe verticală, un oraș romantic cu parcuri tainice și cu uverturi de operă străcurate dincolo de sălile de spectacol, un oraș vesel, însuflețit de ritmurile noii vieți populează scenariul, îi dă certificatul contemporaneității.

Pe eroi, scriitorul i-a numit, fără căutări de nume sonore, Lia, Petre, Andrei. Toți trei studenți (Lia, viitoare actriță ; Petre și Andrei, viitori arhitecți). Și-n după-amiaza aceea de toamnă autorul i-a lăsat — pe doi dintre ei — să vorbească despre fericire, despre ideal, despre mîine. Micile universuri sufletești ale acestor tineri s-au legat în atmosfera favorabilă, ocrotitoare, a marelui univers al orașului, al lumii înconjurătoare. Urmărindu-le căutările, descifrîndu-le calea, poetul nu și-a lăsat eroii să devină retorici, nefirești, să-și piardă căldura. Din lectură, l-am simțit totdeauna alături de Lia și Andrei, ajutîndu-i să-și dezvăluie caracterele, să dea la iveală ce au mai bun și mai sincer în ei. În același timp, autorul condamnă, prin felul de a fi al lui Petre, indiferența, superficialitatea, nesinceritatea manifestate față de cei din jur. Ce se întîmplă, în cele din urmă, cu participanții la această dezbatere etică ? Lăsăm scriitorului Dimos Rendis și regizorului Andrei Blaier dreptul de a răspunde, mai concludent, prin film.

Și „Casa neterminată" ? Doar un titlu simbolic ? Mai mult decît atît. Scriitorul izbutește o conexiune între real și imaginar, între prezența concretă și metafora inspirată de aceasta. Casa a cărei scară de beton a rămas suspendată în vid, spre locul unde va fi cel de-al 8-lea etaj, casa nelocuită încă, devine un loc prielnic visurilor, imaginației înaripate, trimiterilor spre viitor.

Acest film despre tinerețe și aspirațiile ei a fost turnat în zilele toamnei lui '963 de o echipă condusă de Andrei Blaier (realizatorul filmului „A fost prietenul meu"). În mai puțin de o lună întreg materialul a fost filmat. Probabil că mii de bucureșteni își amintesc încă de această echipă, pe care au văzut-o la lucru în multe părți ale orașului, de la Complexul studențesc din Grozăvești, la Operă. Pentru cei care n-au întîlnit-o, vrem să amintim că echipa filmului „Casa neterminată" a fost alcătuită, în majoritate, din tineri (operatorul Al. David, monteura șefă Gabriela Nasta, inginerul de sunet Bogdan Cavadia, maestrul de lumini Matei Alexandru, fiind la primul film în care au primit aceste responsabilități importante). Pentru a completa imaginea, adăugăm : cei trei interpreți (Valeria Seciu, Valeriu Săndulescu și Alexandru Repan) sînt studenți la Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale", primii doi făcîndu-și debutul în „Casa neterminată".

Aceste însemnări dedicate în special scenariului n-au spus decît foarte puțin despre regizorul Andrei Blaier, despre strădaniile sale creatoare. O va face, desigur, filmul care trece acum — la Buftea — prin ultimele operații ale procesului cinematografic ce duce la copia standard

AL. RACOVICEANU

Debutanta Valeria Seciu, interpreta eroinei principale.

„Flacăra" mulțumește pe această cale tuturor cititorilor care cu prilejul Anului nou i-au adresat felicitări și urări de succese în muncă.

În același timp îi asigură că multe din sugestiile lor, exprimate cu ocazia tradiționalelor urări, vor contribui la continua îmbunătățire a conținutului și prezentării grafice a revistei.

PORUMBELUL ȘI ORIENTAREA LUI...

„Cum se orientează porumbeii călători?

Elena SZIGETI
Lugoj

Răspunde AUREL PAPADOPOL, ornitolog la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" din București.

Intîi o lămurire generală. *Porumbeii domestici* — după cum a dovedit chiar Ch. Darwin — provin din specia sălbatică numită porumbel de stîncă (Columba livia). Această specie, domesticită încă în antichitate, a dat prin încrucișări zeci și sute de rase de varietăți domestice. Porumbeii domestici se împart în: porumbei decorativi cu penaje variate, porumbei crescuți pentru carne (din rasele de talie mare) și porumbei călători. „Călătoria" acestora din urmă se bazează pe posibilitatea ce o au de a se reîntoarce la locul de unde au fost aduși. Zborul lor într-o singură direcție poate fi susținut pe distanțe de sute de km, uneori chiar de mii de km. Porumbeii zboară, în general, la o înălțime pînă la 150 metri deasupra pămîntului, iar viteza de zbor, în funcție de curenții de aer și de alte date, variază între 60 și 120 km pe oră. Porumbeii călători, în special cei tineri, sînt antrenați pentru zbor. Întoarcerea la un punct fix se bazează mai ales pe orientarea vizuală și memorarea locului. Spre deosebire de păsările migratoare la care instinctul de migrație se declanșează numai toamna și primăvara, porumbeii călători se pot deplasa oricînd. Experiențele au arătat că porumbeii călători se întorc de la locul unde au fost transportați, putînd percepe direcția și poziția în spațiu a porumbarului. Această posibilitate de orientare dobîndită, corespunde de fapt însușirii ce o au păsările (inclusiv cele migratoare) de a percepe curenții magnetici ai pămîntului și de a se orienta în spațiu prin organele lor de simț (care se presupune că sînt canalele semicirculare din urechea internă).

Liniile magnetice dintre cei doi poli magnetici ai pămîntului variază, în diverse puncte, ca direcție și intensitate, și deci nu sînt identici în locul unde se află porumbarul și cel în care a fost transportat porumbelul. După eliberarea din cușca de transport, în urma rotirii largi în zbor „de căutare", păsărea va găsi direcția bună spre locul de unde a fost adusă datorită variațiilor de intensitate magnetică față de poziția sa și va regăsi apoi porumbarul, ajutată de toate organele de simț (văz, auz, organele de simț calorice, de umiditate etc.). S-a constatat că aparatele care emit unde electromagnetice, cum sînt instalațiile radar, influențează zborul porumbelor călători, ca și pe cei ai migratoarelor. Deci ele percep astfel de curenți.

Dar și în această problemă — deși s-au făcut mari progrese pe baze experimentale — știința nu și-a spus încă ultimul cuvînt.

MARIO LANZA

„Am întîlnit în paginile «Flacării» articole închinate marilor cîntăreți ai lumii. Vă rog să publicați și un material despre regretatul cîntăreț italian Mario Lanza, interpretul marelui Caruso din filmul cu același nume".

E. ENACHE
str. M. Kogălniceanu 3, Craiova

Răspunde ADA BRUMARU, critică muzical.

Pentru mulți melomani Mario Lanza este întruchiparea imaginii ideale a lui Enrico Caruso, al cărui interpret a fost în filmul ce evocă viața marelui cîntăreț. De altfel prin însușirile sale muzicale—cu precădere prin glasul său de amploare și strălucire sonoră excepționale — Lanza a fost supranumit de admiratorii săi „micul Caruso", pe bună justificată și de unele extravaganțe ale vieții sale personale; bunăoară, pe cînd

era în culmea gloriei, Lanza imita chiar comportarea marelui său predecesor, îmbrăcămintea, manierele; ca și Caruso, el își luase obiceiul să fie însoțit în toate turneele de coaforul, croitorul și garderobierul personal! Dar mai presus de toate Lanza reprezenta acea fascinantă vocație a cîntului plin de pasiune și intensitate a lirismului, caracteristice maeștrilor italieni ai artei lirice.

Scurta sa viață a fost și ea conformă acestei deosebite înclinații spre exces, spre dăruire fără limite, care au fost proprii firii sale. S-a născut la Philadelphia, la 31 ianuarie 1921, purtînd numele de Alfred Arnold Coccozza. Părinții săi, emigranți italieni, locuiau în cartierul sărăcăcios denumit „mica Italie". Un profesor de canto îl descoperă (după ce tînărul încercase tot felul de meserii modeste) și îi dă lecții; mai tîrziu, Lanza devine elevul celebrului Enrico Rosatti, profesorul lui Benjamino Gigli. A făcut o ascensiune uluitoare după debutul în „Boema" — la vîrsta de 21 de ani — care a avut loc la Boston. Contracte, cronici entuziaste, admiratori fervenți, succese strălucite, întemeiate pe calitățile sale remarcabile, au determinat celebra casă de filme Metro Goldwyn-Mayer să-i propună rolul principal în filmul „Marele Caruso", în care a repurtat apoi pretutindeni în lume un succes fără rezerve.

În plină glorie, cîntărețul nu-și poate stăpîni porniri neînfrînate ale temperamentului său; el nu dă ascultare sfaturilor prietenilor și medicilor de a-și menține sănătatea: mănîncă enorm (ajunsese să cîntărească aproape 120 de kg), bea în aceeași măsură. Devine din ce în ce mai irascibil, de o nervozitate fără judecată; într-unul din turneele sale europene, la Hamburg, în iunie 1958, Lanza suferă o comoție cerebrală și este transportat la un sanatoriu de lîngă München. În ciuda nestăpînirii sale, medicii reușesc totuși să-l vindece în parte.

Lanza nu se mai întoarce în America, stabilindu-se la Roma împreună cu familia sa. Turnează filme, înregistrează mult (discurile sale la casa R.C.A. Victor au primit distincția „Discul de aur"), se pregătește să cînte la operele din Roma și Neapole. Dar boala sa recidivează și progresează rapid. La 25 septembrie 1959 intră din nou într-un sanatoriu unde moare la 7 octombrie, încheind prematur și tragic una din cele mai prodigioase și meteorice cariere muzicale ale timpurilor noastre.

DE CÎND FUMĂM?

„Cînd s-a introdus tutunul în țara noastră"?

Ionică APOSTOL
str. Bucureștii Noi nr. 19, Galați

Răspunde ing. ILIE GRIGORESCU, cercetător la Institutul de cercetări alimentare, secția tutun.

În Țările Române și în Transilvania tutunul s-a introdus în secolul al XVII-lea. Există în această privință o seamă de referiri în documentele vremii. Astfel într-un document se arată că în Muntenia, în anul 1680, satul Petri-Vlașca a fost scutit de haraciul tutunăritului de unde reiese, evident, că tutunul era cunoscut aici înainte de această dată.

În Moldova, la Suceava, tutunul fusese introdus încă din 1605-1610. Este cert că la nunta fiicei lui Vasile Lupu, după ospăț, s-a fumat... Iar în 1694, în Moldova apare și impozitul pe tutunărit: 4 lei pe pogon.

Tutunul a fost adus la noi în țară de către turci. Primul soi de tutun cunoscut la noi provenea din Macedonia, care era ocupată de turci. Este vorba de un soi din care derivă „Drăgășanul" de azi.

Pentru a încheia, iată și o mențiune curioasă dintr-un document: „la Mediaș, în anul 1621, s-a interzis fumatul"...

PE SCURT

P.A.M. Cluj. Îi puteți scrie academicianului Gheorghe Oprescu pe adresa: Institutul de istoria artei, calea Victoriei nr. 11, București.

Nicolae Dumitrescu, Craiova. Lăsînd la o parte imperfecțiunile de tehnică rebusistă și mai ales cele de versificare care abundă în cele trei șarade trimise de dv. vă informăm că „Flacăra" nu poate cuprinde în spațiul jocurilor decît un singur careu de cuvinte încrucișate. Regretăm deci că, pentru motivele arătate, nu putem reține cele trimise.

Un grup de abonați din Roman. Aveți dreptate: din motive tehnice, în nr. 45 al „Flacării" a lipsit rubrica de cuvinte încrucișate. În general, această rubrică apare cu regularitate. Careul dv., din păcate, deși corect, nu poate apărea datorită dimensiunii sale reduse (9 x 10).

Ion Pădureanu, Deva. Pentru a obține informația de specialitate în legătură cu valorificarea tabloului amintit, vă sfătuim să vă adresați Muzeului de artă al R.P. Române, calea Victoriei nr. 11, București.

Ion Popescu, Turda. Sfatul popular al regiunii Cluj ne instiințează că piatra de sub podul peste Arieș provine de la un pod mai vechi, distrus în timpul ultimului război mondial. Piatra respectivă nu merită a fi recuperată, întrucît scoaterea ei ar costa foarte mult.

ISCĂLITURI PE ZIDURI...

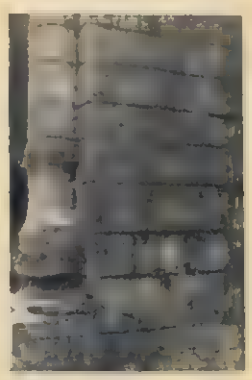

Există la unii tineri craioveni care vizitează parcul orașului dorința de a-și „imortaliza" numele pe bănci, pe copaci sau pe ziduri (vezi „hieroglifele" din fotografia de mai sus). Cînd timpul nefavorabil nu le permite plimbări în parc, ei își exercită indeletnicirile grafice pe pereții unor instituții publice sau săli de așteptare.

Este de așteptat ca tinerii în chestiune să încetere de a-i mai imita pe autorii hieroglifelor de acum cîteva mii de ani și să înțeleagă că sînt nu numai anacronici, dar și lipsiți de respect față de monumentele orașului.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

UNELTE ȘI PODOABE DIN COMUNA PRIMITIVĂ

Cu ocazia unor lucrări de terasare întreprinse de colectiviștii din com. Băleni, reg. Galați, s-a descoperit un depozit de obiecte de bronz din timpul orînduirii comunei primitive. Acest depozit numără 280 de piese și are o mare valoare documentară și istorică. E vorba de unelte, de obiecte de podoabă, arme, piese de harnașament, precum și diferite piese semifinite.

Deși greutatea totală a pieselor descoperite aici este relativ mică față de alte depozite străvechi de bronzuri, diversitatea lor demonstrează în schimb stadiul dezvoltării mijloacelor de producție la care ajunsese societatea omenească în timpul orînduirii comunei primitive. Iar faptul că cele 280 de piese au fost descoperite în același loc, iar obiectele se află în diferite stadii de prelucrare, însoțite chiar de rebuturi de la turnarea bronzului, ne dă posibilitatea să presupunem că avem de-a face cu un depozit de turnătorie.

În urma unui studiu minuțios, cercetările noastre viitoare vor putea stabili amănunte în legătură cu

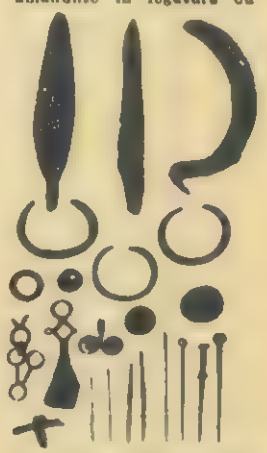

Cîteva din cele 280 piese de bronz descoperite la Băleni.

proveniența acestui depozit de bronz și date cu privire la prelucrarea metalelor în urmă cu cîteva mii de ani. De asemenea, se vor cunoaște amănunte despre evoluția și perfecționarea uneltelor în timpul orînduirii comunei primitive la sfîrșitul epocii bronzului și începutul primei epoci a fierului, pe teritoriul regiunii Galați etc.

Prof. I. T. DRAGOMIR
directorul Muzeului regional de istorie, Galați

AUTOAREA „TĂUNULUI"

„Aș vrea să cunosc cîte ceva din viața scriitoarei Ethel Voynich, autoarea romanului «Tăunul», despre care am aflat din cartea lui Boris Polevoi «Impresii din America», că acum cîțiva ani mai trăia la New York".

Vasile MUTU
com. Bărăganu, rn. Feteștl

Scriitoarea Ethel Lilian Voynich s-a născut la Cork (Irlanda) în 1864. A fost fiica matematicianului englez J. Buli și soția unui revoluționar polonez evadat din Siberia. Din 1920 a locuit la New York. Și-a început activitatea literară traducînd numeroase opere ale unor scriitori ruși.

Participarea ei la activitatea revoluționarilor persecutați de țarism a ajutat-o în zugrăvirea unuia din cele mai veridice chipuri de revoluționari din literatura universală, eroul romanului „Tăunul" (1897). Acest roman, închinat luptei duse de poporul italian pentru eliberare și unitate națională în anii 1830-1840, s-a bucu-

cu cititorii

rat de un mare succes în Anglia, S.U.A. și apoi în toate țările lumii, printre care și țara noastră.

Scriitoarea a mai publicat romanele „Jack Raymond", „Olive Latham", „Prietenia întreruptă" și „Descalță-te". Aceste două ultime lucrări

istorisesc viața strămoșilor „Tăunului" din secolul al XVIII-lea. A compus și un oratoriu, intitulat „Vavilon" (1948), închinat răsturnării autocrației țariste.

Ethel Lilian Voynich a încetat din viață la 28 iulie 1960 la New York, în vîrstă de 96 de ani.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze: Sandu Vasilian, student, Timișoara, căminul nr. 2, str. Mihai Viteazu nr. 1: construcții, ilustrate; Nic. Lucrețiu, student, Cluj, str. Hașdeu nr. 45, bloc 3: teme diverse; Constantin Aron, Hunedoara, O.M., bloc 74, sc. A, ap. 5: teatru, film, ilustrate; Constantin Rădulescu, impiegat de mișcare, stația C.F.R. Jiul, rn. Craiova: literatură, sport, ilustrate; Frank Ranocha, Ryohitovy, Szerebicka 59, pow. Rybnik, R.P. Polonă: muzică, cinema (în poloneză, engleză, rusă); Florin Tudor, muncitor, Piatra Neamț, str. Victoriei nr. 111: teme diverse; A. Bulică Craiovean, student, București-4, str. Stejarului nr. 3: muzică, arhitectură, ilustrate; Maria Mihai, elevă, Suceava, Sc. pedagogică: cinema, ilustrate; Dorin Arghir, Sulina, palatul A.F.D.J., reg. Dobrogea: cinema, sport, ilustrate; Sașa Costel, oțelar, Hunedoara, bd. Republicii, bloc nr. 2, ap. 46, et. III, sc. C.: ilustrate; Virginia Dobrotă, profesoară, Gurasada, rn. Ilia, reg. Hunedoara: ilustrate.

Din partea redacției. Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind mare, numele lor vor apărea în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENȚI

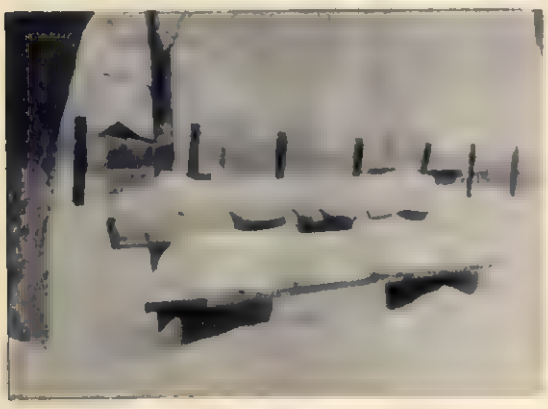

Iarnă. *(F. Toth, com. Beclean, rn. Dej)*

Lumini la noul complex sportiv al Universității din Timișoara. *(D. Pătrnțl, student)*

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

CAZUL ELEVULUI D.

Oricine pe lumea asta ar socoti nota nouă ca pe o notă foarte bună. Însă eu, cînd am văzut-o în carnet, am simțit că mi se face rău. Cum să mă duc acasă cu o notă sub zece?

Încă din prima zi de școală părinții mi-au impus ca obiectiv suprem și unic al următorilor unsprezece ani colecționarea notei zece. Cunoștințele mele reale îi interesează mai puțin, activitatea complexă pe care mi-o cere școala aproape că n-o cunosc. O singură preocupare: carnetul de note! O unică și tiranică obsesie: cît mai mulți „zece". O singură ambiție: fie că-mi îngăduie puterile, fie că nu, să fiu mereu primul.

Sînt în clasa a VII-a și după un marș forțat de șase ani învățătura mi se pare un hipodrom, o pistă de alergări și aud parcă în spate hărțuiala părinților: mai repede, mai repede. Nu m-am jucat aproape niciodată. N-am timp. Sînt mereu în urmărirea notei zece, deoarece toate celelalte note îi se par părinților mei niște grave delicte școlare. De cîte ori am fost pedepsit pentru un... nouă! Cîte ceasuri de spaimă am petrecut în zilele de sfîrșit de trimestru cînd se încheiau mediile! Mereu obsedat de goana după nota zece, de cîte ori am învățat superficial, căutînd să reții cît mai multe în pofida calității! De cîte ori am copiat! De cîte ori am lipsit de la vreo lecție pentru că s-ar fi putut să mă asculte și eu n-o știam „de zece". Cifra asta a ajuns să mă terorizeze într-un asemenea grad, încît pe vremea cînd la întrebarea „cîți ani ai?" nu puteam răspunde decît „opt ani" sau „nouă ani" — mă simțeam vinovat de prezența acestor cifre în viața mea. Primul la învățătură n-am ajuns. În schimb, sînt fără îndoială primul la... tactica și strategia capturării, smulgerii și uneori a... furtului notei zece. Am învățat aritmetica meschină a socotelilor mărunte, ambiția deșartă, umilința. Am mereu conflicte cu profesorii, deoarece nu pot fi niciodată mulțumit de note. Colegii m-au poreclit *„Încă un punct"* pentru că, speriat de tot ce nu este zece, caut să ajung la el cu orice preț. Și părinții mă susțin... în felul lor. Au devenit și ei celebri în școală pentru nesfîrșitele lor reclamații în legătură cu „nedreptățirea" mea.

Sînt obosit pentru că fac eforturi mai mari decît îmi îngăduie puterile. Sînt singur, fără prieteni, deoarece fiecare coleg îmi este un concurent posibil. Și, ceea ce este mai grav, am început să cred că sînt cu adevărat nedreptățit și că nu există pe lume un elev mai grozav decît mine. Cînd mi se repetă asta de o sută de ori pe zi, în toate împrejurările, cum să n-ajung să cred?

Poate că se află printre dumneavoastră cineva care să-i convingă pe părinții mei că notele sînt numai un mijloc de măsurare a cunoștințelor și nu scopul învățăturii, că goana după succes cu orice preț poate strîmba pentru totdeauna un caracter în formare și că strălucirea de suprafață se șterge repede în contact cu morala noastră comunistă. Poate că-i convingeți să nu facă din mine un ban falsificat la care poleiala ascunde numai „lipsa de acoperire". Dacă veți reuși, vă încredințez de recunoștința mea.

Elevul D.
Pentru conformitate
Sen ALEXANDRU

Minunata istorie a scrisului (III)

Alfabetul

Scrierea arabă, cu puncte-vocale și semne diacritice, cu liniile sinuoase care reprezintă numai consoane, înșiruiește complicate... arabescuri.

Încheind seria de articole consacrate istoriei scrisului, abordăm acum ultimul — și cel mai important — capitol: alfabetul.

Apariția alfabetului într-o vreme cînd orice activitate intelectuală trebuia să plătească birul greoaiei scrieri ideografice, are semnificația unei uriașe cuceriri a minții omenești. Oamenii au început să comunice între ei cu o ușurință pînă atunci de neînchipuit, dezvoltarea culturală a dobîndit un nou impuls, cercetarea științifică a fost ușurată. Alfabetul s-a dovedit a fi un sistem de scriere atît de simplu și de perfect, atît de ușor de învățat, încît a putut să fie însușit de mase largi. Monopolul preoților a dispărut, omul de rînd a bătut la porțile științei.

De fapt, ce este alfabetul și prin ce calități a contribuit el, mai mult decît celelalte sisteme de scriere, la progresul culturii?

Am arătat în articolele precedente că în cel mai primitiv sistem de scriere, adică în pictografie, se putea reda numai semnificația concretă a cuvintelor, în timp ce în ideografie s-a ajuns să se fixeze și semnificația abstractă a ideii. Dar acela care dorea, în antichitate, să se dedice studiului trebuia să cerceteze biblioteci întregi pentru a putea citi ceea ce s-a scris în domeniul respectiv. Biblioteca de scrieri ideografice a lui Asurbanipal, cea mai bogată bibliotecă antică pe care o cunoaștem azi, se împarte în două grupe egale, prima fiind alcătuită din lexicoane și dicționare fără de care nu se puteau descifra scrierile din cea de-a doua. De ce? Pentru că în ideografie fiecare idee are semnul ei și pentru că, deci, într-o astfel de scriere avem tot atîtea semne cîte idei deosebite exprimăm. Și cine poate ține minte zeci de mii de semne?

Folosul uriaș al alfabetului constă, evident, în aceea că permite, cu ajutorul cîtorva semne (literele alfabetului variază între 25 și 45) să se redea scriptic orice idei, oricît de complicate. El mai prezintă și alte calități incontestabile: se adaptează practic oricărei limbi și este accesibil oricui, pînă și copiilor de 6-7 ani; Champollion, de pildă, copil fiind, a învățat singur să scrie și să citească. Nimeni nu-și putea imagina o asemenea ispravă pe vremea scrierii ideografice.

CÎND ȘI CUM A APĂRUT ALFABETUL?

Semne alfabetice, *litere* în concepția de azi, au existat — și acest lucru va surprinde poate pe unii — atît în cuneiforme cît și printre ideogramele chinezești; și în hieroglifele lor egiptenii aveau 24 de litere pure. Și totuși ei nu scriau alfabetic. De ce? Pentru că scribii nu erau oameni de concepție, ci simpli tehnicieni ai scrisului. Rolul lor în lumea antică se reducea la acela de executanți ai poruncii stăpînului. Pentru munca lor primeau o plată mai bună sau mai rea. Dar autoritatea scrierilor ideografice era prea mare, uzul lor prea adînc înrădăcinat în milenara civilizație antică, folosasele pentru casta preoților prea concrete, pentru ca scribii — aceste mărunte personaje — să-și poată impune o concepție nouă, revoluționară, chiar presupunînd că ar fi avut-o.

Abia după pieirea civilizațiilor egiptene și asiro-babiloniene au apărut alfabetele hieroglifice (în cetatea Meroe din Abisinia) și cuneiform (la vechii perși).

Totuși aceste două alfabete nu s-au impus lumii. Se pare că alfabetele zilelor noastre provin de la o veche populație levantină numită paleosinaitică, vechii locuitori ai peninsulei Sinai, care au trăit pe la începutul mileniului al II-lea î.e.n. Există posibilitatea ca paleosinaiticii să se fi inspirat fie din sistemul hieroglific, fie din cel cuneiform, căci alte surse de inspirație nu aveau; problema nu a fost lămurită pînă astăzi. Cei care au răspîndit în lume alfabetul au fost însă fenicienii, neam semitic care făcea negoț prin toate cetățile Orientului antic. Ei au folosit și răspîndit semnele alfabetice tocmai din necesitatea de a înlesni relațiile comerciale, care reclamau o scriere simplă, accesibilă tuturor. De la fenicieni alfabetul a fost preluat de greci, iar din alfabetul grecilor derivă cel latin și cel chirilic.

Fenicienii au dus alfabetul lor în Răsărit și semnele lui au ajuns foarte departe în Extremul Orient unde popoarele l-au preluat și adaptat specificului limbii lor.

Însuși cuvîntul *alfabet* cuprinde numirile primelor două litere grecești, *alfa* și *beta*, corespunzînd denumirilor primelor două litere feniciene, *alăf* și *bet*, care înseamnă *bou* și *casă*.

CALIFUL DIN KORASAN SE SIMTE JIGNIT

Alfabetul fenicienilor conținea 22 de semne, toate consonantice; vocalele nu se scriau, ci se deduceau în timpul citirii. La popoarele semitice din sudul Feniciei vocalele apar mult mai tîrziu, sub forma așa-numitelor semne diacritice, niște puncte și linioare care se așezau sub consoane spre a arăta în ce fel se citeau acestea. La evrei, de exemplu, semnul *mem*, care reprezintă litera *m*, se citea *ma*, *me*, *mu*, *mi* etc., după numărul și poziția punctelor așezate sub el. Semnele diacritice nefiind de sine stătătoare, vocalele nu se puteau nici citi, nici pronunța singure, la fel cum la noi nu se pot citi sedilele de la ș, ț sau căciulițele de pe ă și î.

La arabi, care au și ei o scriere consonantică, lucrurile se complică. Arabii au izbutit să creeze litere cu forme sinuoase, armonioase. Năzuința spre înfrumusețarea scrisului a făcut ca aceeași literă să aibă o anumită formă la începutul cuvîntului, o alta la mijloc și în fine o a treia la sfîrșit. Astfel, multe litere au căpătat un aspect asemănător și, pentru a le diferenția, s-a recurs tot la ajutorul semnelor diacritice, care în cazul de față diferențiau consoanele, nu vocalele, iar pentru acestea din urmă se foloseau așanumitele puncte-vocale.

Pe vremea aceea semnele diacritice se colorau într-un fel, punctele-vocale în altul, consoanele în altul. Așadar, datorită culorilor și formelor unduioase, scrierea arabă apărea mai degrabă ca un motiv decorativ. Astfel au apărut cunoscutele arabescuri care încîntă atît de mult ochiul, de pildă în catedrala Sfînta Sofia din Istanbul (transformată în moschee mahomedană) sau în palatul califilor mauri din Granada.

În trecutul îndepărtat punctele care transcriau vocalele nu erau văzute cu ochi buni nici la evrei, nici la arabi. Se povestește că un calif din Korasan, Abd Allah ibn Tahir, a primit în anul 844 e.n. o scrisoare frumos colorată și caligrafiată cu puncte-vocale, pentru ca sensul ei să apară cît mai lămurit. Califul și-a mascat jignirea cu o frază prin care critica aspectul artistic al scrisorii și a exclamat: „Ce capodoperă ar fi fost dacă n-ar fi avut grăunțele astea de coriandru cu care a fost împestrițată". Fără îndoială, înaltul personaj socotise punctarea cu vocale ca o impoliteță, crezînd că trimițătorul punea astfel la îndoială cunoștințele califului în materie de citire.

Scrierea arabilor apuseni, adică a celor aflați la apus de Libia, se numește *magrebină* (magreb = apus), iar a celor răsăriteni *maşrachină* (maşrach = răsărit). Aceasta din urmă prezintă mare însemnătate și pentru noi, românii, fiindcă multe documente privitoare la istoria noastră au fost redactate de turci tocmai în această scriere. Tot cu litere maşrachine călugărul Antim Ivireanul tipărește la Snagov, în 1701, un liturghier. Un exemplar se găsește în colecția de manuscrise a Academiei R. P. Române, unde

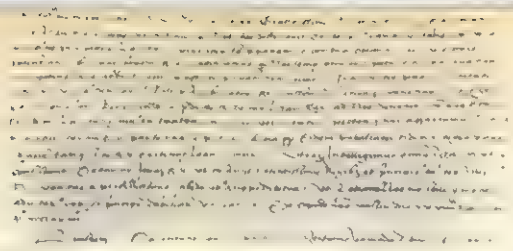

Unul din cele mai vechi texte cu caractere latine redactate pe teritoriul țării noastre. Ia această scrisoare, redactată la Vaslui, la 29 noiembrie 1474, Ștefan cel Mare anunță papei Sixt IV propunerile șahului Persiei, Uzum Hassan, de alianță împotriva turcilor. (Din „Manual de paleografie latină", de C. I. Andreescu, Iași. Originalul se află la Veneția.)

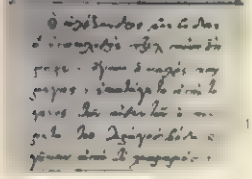

„Alexandru Voievod, numit cel Bun și Mare, se trăgea din neamul domnilor care veniră din Maramureș după Dragoș" — se citește în acest manuscris datînd din 1728 (!). Grafie grecească este caracteristică pentru multe documente vechi privitoare la istoria patriei noastre. (Din „Documente privind istoria României", introducere, vol. I. Originalul se află la Academia ← R.P. Română, ms. rom. 1354.)

Un interesant exemplu de scriere gotică, cu trăsături exagerate, dacoreții și influențe ale bastardei (anul 1500). Se citește: „conseiller du roy en son parlement, Nicolas Gilles, notaire et secrétaire..." — consilier al regelui în parlament, Nicolas Gilles, notar și secretar (al sus-numitului senior).

↓

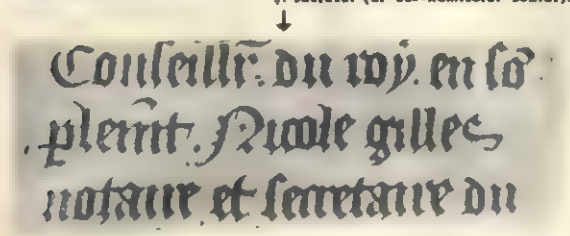

M.T. CICERONIS EPISTOLARVM FAMILIARI
VM: AD: P: LENTVLVM: LIBER PRIMVS: IN
CIPIT: FELICITER ÷

Scrisorile lui Cicero, copiate la Paris în 1458, în scriere umanistică.

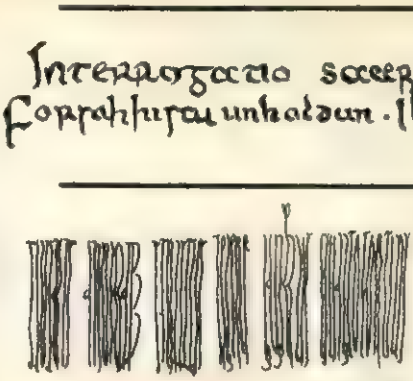

Scrierea merovingiană, cu majuscule și minuscule, a fost folosită în Galia în secolele al VII-lea și al VIII-lea. Textul se citește: „Interrogatio sacerdotis. Forsahhistu unholdun ih forahu", adică: „Întrebarea preotului: Te lepezi de diavol? Mă lepăd".

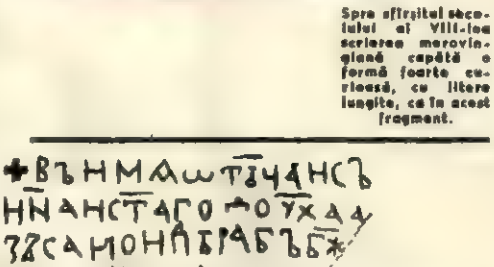

Spre sfîrșitul secolului al VIII-lea scrierea merovingiană capătă o formă foarte curioasă, cu litere lungite, ca în acest fragment.

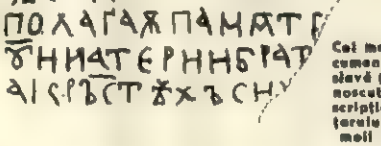

Cel mai vechi document de scriere slavă (chirilică) cunoscut azi este inscripția funerară a țarului bulgar Samoil (993 e. n.).

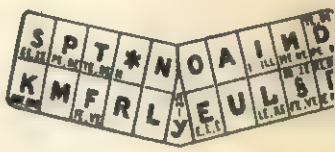

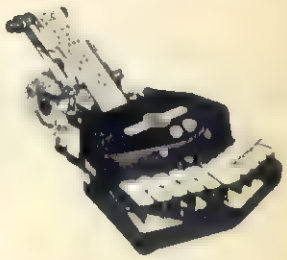

„Stenotipia permite dactilografierea în ritmul vorbirii normale". În fotografie, un operat francez cu care s-a imprimat această frază (dreapta). Sus: claviatura stenotipului.

se află și o frumoasă psaltire, tipărită în limba arabă la Alep, în 1706, și purtînd stema lui Constantin Brîncoveanu.

„FINICHIA GRAMMATA" SE RĂSPÎNDESC ÎN LUME

Primul alfabet în accepțiunea deplină a cuvîntului, cuprinzînd adică atît consoane cît și vocale, apare la greci prin secolul al VIII-lea î.e.n. Legenda spune că el a fost adus de la fenicieni de Cadmos. Fiul unui rege fenician, Cadmos, a plecat pe Marea Mediterană în căutarea surorii lui, Europa, răpită de Zeus. Tot călătorind, a ajuns în Beoția, pe locul unde avea să întemeieze cetatea Tebei. Acolo el a ucis un balaur și i-a semănat în pămînt dinții, din ei răsărind apoi, gata de luptă, niște giganți înarmați: sparții. Cum au dat ochii unii cu alții, sparții s-au încăierat și nu au mai rămas în viață decît cinci, care au devenit apoi capii celor cinci familii principale din Teba. Ei l-au ales pe Cadmos rege, iar acesta le-a dăruit alfabetul fenician.

De fapt, forma veche a denumirii alfabetului la greci era „finichia grammata", adică „literele feniciene". Problema grea pe care au avut-o de rezolvat grecii cadmeeni a fost de a găsi sunetele vocalice, pe care fenicienii nu le transcriau. Notarea vocalelor constituie deci originalitatea alfabetului grecesc și totodată aportul elen la dobîndirea acelei formule de scriere care a fost adoptată ulterior în cea mai mare parte a lumii.

Alfabetul grecesc, la rîndul lui, a dat cîteva derivate mai importante: alfabetele latin, slav, armean, georgian, alban (din Caucaz), gotic al lui Ulfila (goticul contemporan derivă din alfabetul latin) și copt (în Egipt).

Nu este de mirare că neamuri atît de numeroase cum sînt slavii, latinii sau goții au împrumutat scrierea de la micul popor grec. Împrumuturile culturale nu sînt, de regulă, rezultatul unor preferințe personale, ci al unor cerințe sociale specifice. Răspunzînd nevoilor reale ale societății, împrumuturile culturale devin, la rîndul lor, factori creatori de noi forme de cultură.

Cu scurgerea timpului, alfabetele derivate din cel grecesc au suferit numeroase și felurite transformări. Alfabetul latin de pildă se scria la început numai cu litere capitale. Apoi au apărut forme cursive ale capitalelor, care se numeau litere unciale, fiindcă aveau mărimea unei uncii (2,5 cm). Cum titlurile cărților și inițialele se scriau tot cu capitale, s-a dezvoltat treptat scrierea cu majuscule și minuscule, așa-numita scriere diplomatică merovingiană.

După ce în anul 789 împăratul Carol cel Mare emite un decret de reformă a scrierii, apar literele carolingiene, din care au luat naștere, o dată cu înflorirea arhitecturii gotice, prin secolul al XIII-lea, literele gotice, al căror prestigiu în toată Europa occidentală s-a menținut neștirbit. Aceasta, pînă prin secolul al XVI-lea, cînd încep să se tipărească operele autorilor clasici latini și se revine la literele vechi latine. Dar acum ele capătă o nouă formă, rotunjită, scrierea respectivă numindu-se umanistică; din aceasta derivă forma actuală a literelor.

În Țările Române alfabetul latin s-a întrebuințat încă din veacurile XIV-XV, cancelariile domnești avînd și secretari cunoscători ai scrierii latine, folosite în redactarea actelor referitoare la legăturile internaționale ale acestor țări.

La noi alfabetul latin a fost adoptat în mod oficial abia în anul 1863. Pînă atunci se folosise aproape numai alfabetul chirilic și, mai rar, cel grecesc.

DE LA STENOGRAFIE LA... CARTEA ÎNSUFLEȚITĂ

Necesitatea de a comunica și nota ideile cît mai exact și mai rapid a făcut să se nască diferite procedee speciale de scriere, cunoscutele sisteme stenografice (adică de scriere rapidă). Se cunoaște însă mai puțin poate faptul că primii care le-au folosit au fost grecii. Xenofon nota cu semne abreviate învățămintele pe care le primea de la preceptorul său, Socrate. Latinii aveau și ei sistemul lor stenografic, pe care unii cercetători l-au atribuit libertului Tiro, prieten al lui Cicero. Din acest sistem ne-au rămas o serie de prescurtări foarte des folosite pînă în ziua de azi, de ex. *P.S.* și *no.*

În prezent există numeroase sisteme stenografice, care utilizează în locul formei sinuoase a literei clasice trasee mult simplificate. Cu alte cuvinte, stenografia folosește tot un alfabet, însă mult mai simplu.

Cu ajutorul stenografiei se scrie într-adevăr foarte repede, dar ea prezintă două dezavantaje: în primul rînd, textul nu poate fi citit decît de cel care a învățat sistemul respectiv (și azi există destul de multe!); în al doilea rînd, stenograful trebuie să piardă din nou timp ca să transcrie în alfabetul curent ceea ce a stenografiat. Astăzi însă munca stenografului poate fi înlocuită, pînă la un punct, de magnetofon.

Un alt sistem de scriere rapidă este stenotipia. Stenotipul — o mașină de stenografiat cu o claviatură de mașină de scris, însă cu mult mai puține clape — folosește literele cunoscute ale alfabetului clasic și, în plus, cîteva semne care reprezintă, convențional, grupe de sunete cu pronunțare asemănătoare. Cu o singură apăsare pe claviatură se poate imprima o silabă sau chiar un cuvînt întreg, aproape cu viteza vorbirii. Dar pentru că aparatul folosește o bandă îngustă de hîrtie, ca a mașinii de calculat, pe care literele se imprimă neregulat în mai multe șiruri verticale, este necesar și de această dată să se transcrie textul pe șiruri orizontale și pe hîrtie obișnuită.

Fără îndoială că în domeniul scrierii, mai bine-zis al transcrierii instantanee a vorbirii, își vor spune cuvîntul și cibernetica și automatica. Cît despre viitorul mai depărtat, cine știe? Dacă atîtea din previziunile lui Jules Verne s-au realizat, nu este exclus să se înfăptuiască și cea a lui H.G. Wells din povestirea „Cînd se va trezi acela care doarme", în care scriitorul imaginează o carte vorbită, cu personaje însuflețite...

Nu ne rămîne decît să așteptăm.

Șerban ANDRONESCU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 22. Telefon 17.60 10 — int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Vlad Mușatescu.

41.505

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR DIN R. F. G.
„FONO-FILM" ÎMPREUNĂ CU JOCHEN SEVERIN

PODUL

SCENARIUL: Michael Mansfeld, Karl Wilhelm Vivier, împreună cu Bernhard Wicki.
REGIA: Bernhard Wicki
IMAGINEA: Gerd von Bonin
MUZICA: Hans-Martin Majewski

CU: Volker Bohnet, Fritz Wepper, Michael Heinz, Frank Glaubrecht, Volker Lechtenbrink, Bunther Hoffman, Siegfried Schurnenberg

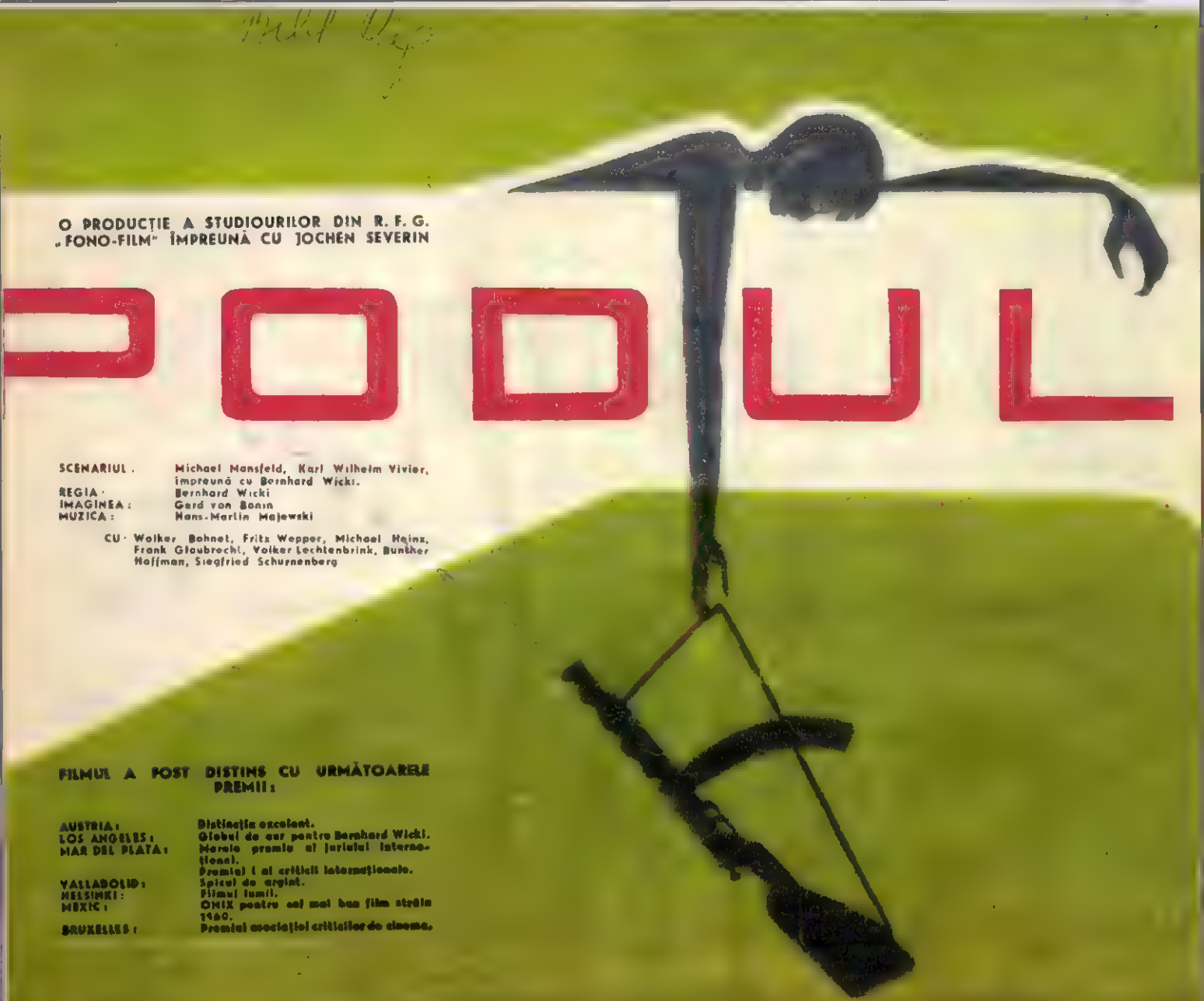

FILMUL A FOST DISTINS CU URMĂTOARELE PREMII:

AUSTRIA:	Distincția excelent.
LOS ANGELES:	Globul de aur pentru Bernhard Wicki.
MAR DEL PLATA:	Marele premiu al juriului internațional.
	Premiul I al criticii internaționale.
VALLADOLID:	Spicul de argint.
HELSINKI:	Filmul lumii.
MEXIC:	ONIX pentru cel mai bun film străin 1960.
BRUXELLES:	Premiul asociației criticilor de cinema.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

4

MATERIALELE PLASTICE ÎN 1964

Descifrînd „codul genetic"

Olimpiadele albe

Anul XIII nr. 4 (452) — 25 ianuarie 1964

CARNETUL FLACĂRII

ACEEAŞI ÎNTRECERE ŞI ALTA

Îmi pare rău că în clipa cînd scriu rîndurile acestea nu am la îndemînă presa anilor '45 sau '48.

Îmi pare rău că în clipa cînd citesc angajamentele colectivelor noastre în întrecerea pornită pentru cinstirea celei de-a 20-a aniversări a Eliberării, n-am la îndemînă (Biblioteca academiei e departe) chemările la întrecere din '45 sau '48. Va trebui odată să punem faţă-n faţă tăieturile din gazete. Va trebui să alăturăm, precum două culori izbitor deosebite, sarcinile pe care şi le-au propus muncitorii, uzinele şi, deci, istoria, de la un deceniu sau două la altul. Va trebui să săvîrşesc cîndva această alăturare pentru că adevărul poate fi descifrat numai prin comparaţie.

Ce hotărau în mitinguri oamenii cu 15 sau 18 ani în urmă? Ne aflam la sfîrşitul războiului, străzile erau pline de moloz şi tineretul pornea să degajeze curţile fabricilor şi să strîngă fier vechi. A construi? Verbul acesta era foarte departe, problema era să înlături, mai întîi, distrugerea.

Era secetă, se abătuse peste noi seceta, şi brutarii nu-şi propuneau să mărească productivitatea colacilor sau numărul sortimentelor la covrigi, ci pur şi simplu să scoată din cuptoare pîine neagră, cît o fi, cum o fi, cînd o fi, dar să scoată pîine.

Am fost în 1947 la Reşiţa, uzinele lucrau cam la un sfert din capacitate, din patru cuptoare Martin trei zăceau stinse şi organizaţia de partid nu se preocupa de ridicarea combinatului la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale, ci de lichidarea sabotajului şi refacerea, cum s-o putea, cît s-o putea, a producţiei de fier. Era nevoie de fier, pur şi simplu de fier, de fier pentru pluguri.

Au trecut foarte mulţi şi puţini ani şi astăzi:

...Constructorii de la Şantierele navale Galaţi au hotărît să execute *peste plan* o motonavă de 2.000 de tone înzestrată, bineînţeles, cu aparatajul cel mai fin impus de tehnica modernă.

...Colectivul termocentralei de la Paroşeni, care îndată după Eliberare nu şi-a luat nici un angajament pentru că o asemenea construcţie nu exista nici măcar în proiectele Institutului de proiectare, care la rîndu-i nu există în nici un proiect, a hotărît să reducă cu 1,5—2 milioane kilowaţi ore consumul propriu de energie electrică.

...Combinatul chimic de la Borzeşti (să mai amintim că în legătură cu Borzeştii nu se putea vorbi decît despre stejarul istoric?) s-a angajat să dea peste plan 200 tone policlorură de vinil (să mai amintim că, acum 20 ani, dacă spuneai policlorură de vinil...)

Al. MIRODAN

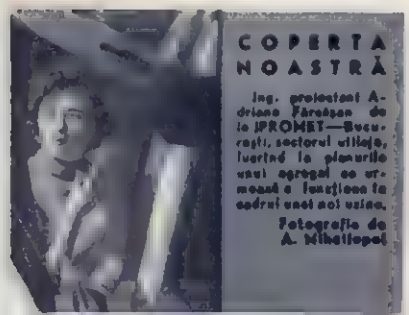

COPERTA NOASTRĂ

Ing. proiectant Adriana Fărăşan de la IPROMET—Bucureşti, sectorul utilaje, lucrînd la planurile unui agregat ce urmează a funcţiona în cadrul unei noi uzine.

Fotografie de A. Mihailopol

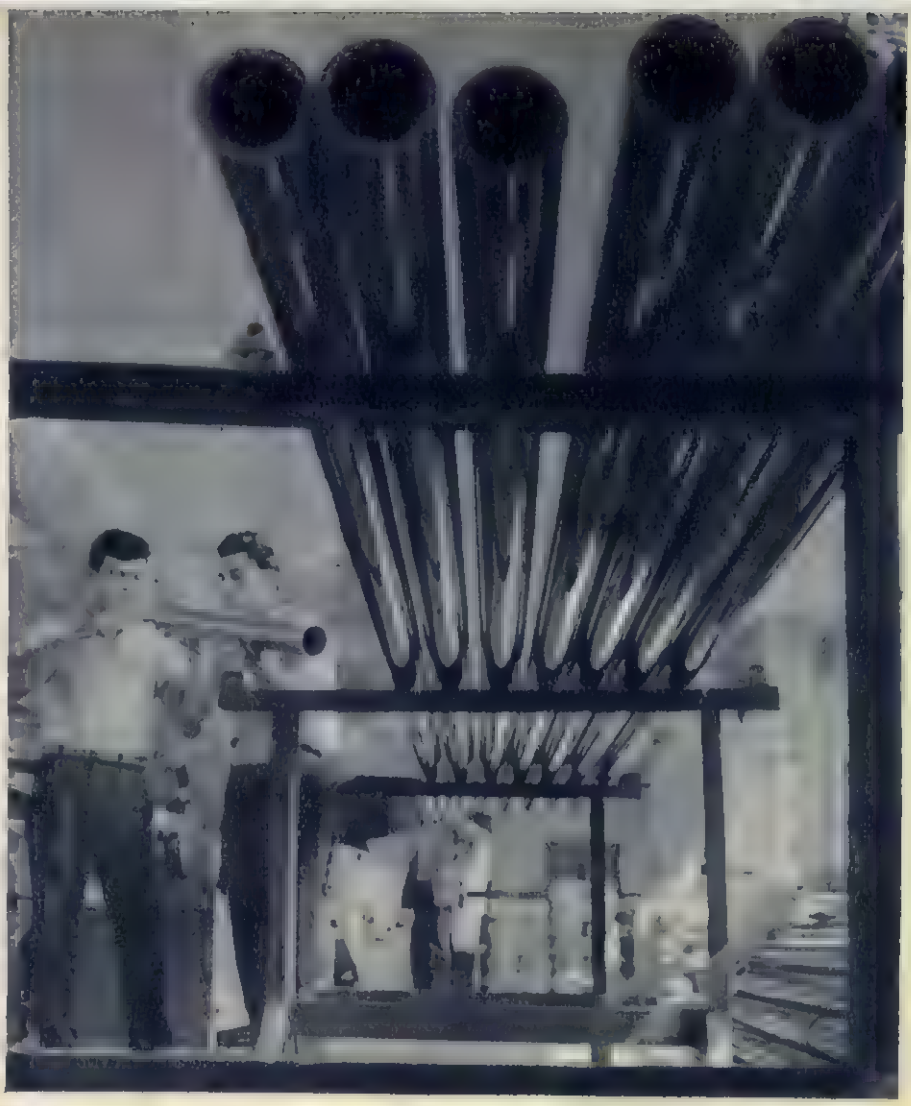

Numele Fabricii de mase plastice Bucureşti a devenit cunoscut în ultimii ani publicului consumator pentru numeroasele şi frumoasele produse de larg consum puse în circulaţie. Ceea ce ştie mai puţin publicul e că această fabrică contribuie cu preţioase produse la dezvoltarea multor ramuri industriale. În fotografie, o imagine din atelierul de extrudere a ţevilor din p.c.v.

MATERIALELE PLASTICE în 1964

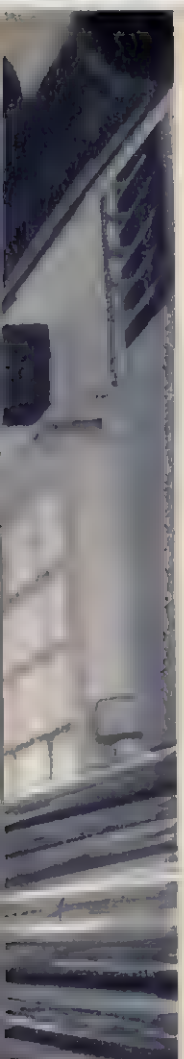

Și în agricultură, masele plastice își fac loc din ce în ce mai insistent. Iată în imaginea de față un colț din vilele de la Greaca, acoperite cu folii din polietilenă.

Convorbire cu Ion DELEANU, adjunct al ministrului industriei petrolului și chimiei

■ PETROLUL, CĂRBUNELE, METANUL ȘI SAREA SE TRANSFORMĂ ÎN HAINE ȘI MATERIALE DE CONSTRUCȚIE ■ COVOARE ȘI DALE DIN MASE PLASTICE ■ POLISTIRENUL EXPANDAT VA FACE CA LOCUINȚA DV. SĂ FIE CALDĂ IARNA ȘI RĂCOROASĂ VARA ■ DE LA 125 LA 180 PRODUSE DE LARG CONSUM DIN MASE PLASTICE

REDACȚIA : Descoperirile — de-a dreptul uimitoare — din ultimii ani, în producerea, prelucrarea și utilizarea maselor plastice sînt de notorietate. În legătură cu acestea am vrea să cunoaștem încă unele lucruri noi. Astfel, v-am ruga, în primul rînd, să împărtășiți cititorilor noștri dacă în afara materiilor prime cunoscute pînă acum a fi apte de transformare în mase plastice, este de prevăzut într-un viitor apropiat utilizarea de noi resurse de care țara noastră dispune în suficientă măsură.

MIN. ADJ. I. DELEANU : Referindu-ne la materii prime în sensul resurselor naturale, baza industriei de materiale plastice rămîne în general aceeași : *petrolul, metanul, cărbunele, sarea.* Industria chimică modernă, mergînd pe linia ridicării gradului de valorificare a acestor resurse, creează necontenit — din aceste materii prime de bază — produse intermediare pentru o gamă tot mai largă de materiale plastice și fibre sintetice. Această linie duce și la substituirea unor materii prime prin altele. Astfel, de pildă, benzenul, care multă vreme s-a obținut prin procesele de distilare a cărbunelui la cocsificare, se obține în prezent pe cale sintetică, pornind de la petrol, după cum formaldehida, acidul acetic sau alcoolul nu se mai obțin din lemn și alte materii prime vegetale, ci pe cale sintetică, din metan.

Industria chimică realizează astfel nu numai o nouă bază de mare capacitate pentru materii prime, ci eliberează în același timp materiale de bază pentru alte întrebuințări mai economice. Mai trebuie să menționăm că pentru utilizarea rațională a resurselor naturale ne vom strădui să asigurăm o înaltă valorificare a tuturor produselor ce rezultă din procesele de prelucrare a acestor resurse. În prezent obținem formaldehidă și polimeri acrilonitrilici din metan și altele, iar în anii următori vom produce polietilenă, polipropilenă și polistiren din gazele de cracare a petrolului.

În același timp se vor spori capacitățile de producție pentru materialele plastice mai cunoscute, ca policlorura de vinil sau poliacetatul de vinil. Pentru realizarea acestor obiective prevăzute în directivele Congresului al III-lea al Partidului sînt în curs de construcție mari unități industriale în combinatele chimice de la Borzești, Onești, Brazi și Craiova. Totodată se construiesc unități noi sau se lărgesc cele existente pentru prelucrarea materialelor plastice în obiecte finite.

REDACȚIA : În industria construcțiilor, masele plastice au în prezent o bogată utilizare. Există, în perspectivă, posibilitatea de a lărgi gama de asemenea produse folosite la construcția de locuințe pentru oamenii muncii din țara noastră ?

MIN. ADJ. I. DELEANU : Începînd din anul 1964 construcția de locuințe va primi un variat și valoros sortiment de noi materiale. Vom aminti numai pe cele care prin volumul producției și al cerințelor au o însemnătate deosebită. Noua întreprindere de prelucrare pentru materiale plastice din Iași va produce materiale stratificate pentru pardoseli (covoare și dale) cu calități de utilizare și estetice superioare produselor folosite în prezent. Capacitatea instalației va asigura materiale pentru pardosirea a peste 2 milioane m p construcții, adică aproximativ 70.000 apartamente anual. Aceeași întreprindere va produce tubulatură și accesorii din p.c.v. pentru instalațiile de canalizare, eliberînd astfel pentru alte întrebuințări cantități însemnate de fontă și plumb. Noua fabrică de polistiren de la Combinatul de cauciuc sintetic din Onești va produce, printre alte sortimente, polistiren expandat. El se prezintă sub forma unor plăci cu grosimi diferite și cu o greutate specifică de 10 ori mai mică decît pluta și va servi la izolarea pereților și planșeelor în locuințe și alte clădiri. Noul produs reduce grosimea pereților, creînd deci spațiu ; în același timp, el reduce considerabil pierderile de căldură în timpul iernii (și implicit consumul de combustibil), iar în timpul verii evită supraîncălzirea încăperilor. Vor mai fi produse noi articole pentru instalații sanitare, plăci pentru căptușirea camerelor de baie în locul plăcilor de faianță etc.

Industria de mobile și de perdele va dispune de un nou sortiment, în cantitate mare, de fibre pentru cele mai variate țesături, covoare etc. În-

(Continuare în pag. 4)

Da, pare mulțumită de felul în care s-a îmbrăcat pentru plimbarea de după-amiază: pălărie asortată cu poșeta (ambele din policlorură de vinil), fulgarin din fibre sintetice pe pelicuță plastică, pulover de relon, fustă de tergal, ciorapi din fibre sintetice supraelastice...

dustria de binale și mobile va mai primi adezivi și lacuri care, înnobilînd lemnul, vor oferi locatarilor un confort evident îmbunătățit.

REDACȚIA: În ce alte ramuri industriale în plină dezvoltare la noi își vor face intrarea masele plastice și ce materii prime și produse valoroase (metale, lemn, ciment etc.) vor fi eliberate cu această ocazie?

MIN. ADJ. I. DELEANU: Din cele peste 95.000 tone de materiale plastice și rășini sintetice ce se vor produce în 1965 — ultimul an al șesenalului — o parte importantă va fi destinată înlocuirii materialelor tradiționale în diferite ramuri ale industriei. Agricultura va beneficia de asemenea de aportul materialelor plastice.

Dintre principalele domenii de folosință a materialelor plastice în industrie vom menționa pe cele în care materialele tradiționale vor fi înlocuite cu materiale plastice. Astfel în industria constructoare de mașini se va extinde înlocuirea cu materiale plastice a bronzului, alamei, cuprului etc. În această direcție rezultatele obținute de Combinatul chimic Făgăraș, Fabrica de mase plastice București, Fabrica de mase plastice Buzău, secția pentru experimentarea materialelor plastice din ICECHIM sînt dintre cele mai interesante și încurajatoare atît pentru constructorii de mașini cît și pentru chimiști.

O extindere importantă capătă materialele plastice în construcția utilajelor pentru industria chimică și alimentară, înlocuind cu succes oțelurile scumpe și fonta emailată, așa cum au arătat lucrările executate de întreprinderea „Anticorozivul".

Industria electrotehnică este un mare consumator de materiale plastice, și în acest domeniu materialele plastice nu sînt înlocuitori ci constituie nemijlocit materiale unice, ca de exemplu în tehnica aparatajelor de înaltă frecvență.

Agricultura, care folosește pe o scară relativ largă folii de polietilenă pentru sere și răsadnițe, va primi noi produse. Astfel se va extinde utilizarea foliilor pentru însilozarea nutreturilor și căptușirea canalelor de irigație. Se vor introduce în folosință conductele flexibile din polietilenă pentru irigații.

Industria piscicolă a experimentat cu succes sfori și parîme din polipropilenă și polietilenă, rezultatele obținute asigurînd eliminarea treptată a firelor de sisal și cînepă manila folosite în prezent.

REDACȚIA: Este de la sine înțeles că perspectiva îmbogățirii sortimentelor la bunuri de consum prin noi utilizări ale maselor plastice interesează în mare măsură publicul nostru larg. Ați putea să ne dați unele informații în această direcție?

MIN. ADJ. I. DELEANU: Folosirea materialelor plastice în producția bunurilor de consum înseamnă întotdeauna preț de cost scăzut, greutate redusă, aspect și calități igienice superioare. Industria chimică, pe lîngă că asigură materialele plastice pentru unitățile prelucrătoare ale Ministerului Industriei Ușoare și ale industriei locale, produce un sortiment bogat de articole de menaj și uz casnic. Ar fi greu să le enumerăm aici pe toate. E destul însă să amintim că în 1963 numărul articolelor de larg consum din mase plastice a fost de 125 și în 1964 se prevede a fi de 160.

Toate ziarele, posturile de radio și televiziune au ținut timp de cîteva zile întreg globul cu răsuflarea tăiată, relatînd scenele cutremurătoare, viziunile de groază pe care le-au trăit în noaptea dramei pasagerii și echipajul vasului grec „Lakonia", care a fost cuprins de incendiu în zona insulelor Canare și s-a scufundat.

Povestirile supraviețuitorilor, constatările primelor cercetări, supozițiile experților lasă să se desprindă acum din ce în ce mai limpede cauzele care au dus la

NOAPTEA DE COȘMAR A „LAKONIEI"

Două imagini impresionante, după salvarea pasagerilor de pe „Lakonia": 1) [illegible] 2) [illegible] un rănit.

De două ori — la 4 și la 25 iunie 1963 — expertul vest-german C. A. Efford a urcat toate scările și a cutreierat toate punțile „Lakoniei", vas ancorat la Southampton, spre a verifica instalațiile de salvare.

De amîndouă dățile expertul a putut număra: 133 stingătoare de mînă și 82 de pompe, iar pe punțea superioară și pe cea de plimbare cîte o instalație completă de luptă împotriva incendiilor. Cu conștiința împăcată, expertul și-a sintetizat în scris rezultatele constatărilor sale în formula categorică: „No defects". Așadar, totul era în ordine.

NOAPTEA DE COSMAR A „LAKONIEI"

■ PROSPECTELE FĂGĂDUIAU:
■ O URIAȘĂ TORȚĂ ÎN ATLAN

Matheos Zarbis, căpitanul vasului „Lakonia".

Cinci luni și trei săptămîni mai tîrziu — avînd la bord 648 de excursioniști și un echipaj de 384 de oameni — impunătorul vas „Lakonia", cu un tonaj de 20.314 tone-registru, avea coordonatele 35 de grade latitudine nordică, 15 grade și 15 minute longitudine vestică și se afla la 150 mile marine de Madeira, prima etapă a croazierei în care tocmai pornise.

Noaptea era senină și calmă. Temperatura aerului — 17 grade. Temperatura apei — 17 grade. Dinspre nord adia un vîntuleț abia simțit. „Lakonia" sălta ușor pe valuri, purtîndu-și pasagerii într-o vacanță pe care nu aveau s-o uite, cum le făgăduiseră și prospectele societății „Greek Line", proprietara vasului și organizatoarea croazierei.

După masa de seară cei mai mulți dintre pasageri se duseseră la un bal mascat oferit de căpitan. Diana Redfern, o fetiță de 13 ani, fu răsplătită, în aclamațiile generale, cu o sticlă de vin de Bordeaux pentru cel mai original costum. Pasagerii care preferaseră o distracție mai puțin zgomotoasă se amuzau la cinematograful vasului, urmărind peripețiile unei comedii cu popularul Bob Hope. Astfel, la ora 23 și 29 de minute totul părea să decurgă cît se poate de normal.

La ora 23 și 30 de minute, radiotelegrafistul Dimitrios Zeghenis transmitea însă în eter : *„Foc la bord"*.

CATASTROFA...

După cum s-a stabilit, incendiul a luat naștere din cauza unui scurt-circuit survenit în salonul de coafură. Scînteile au căzut, se pare, pe o substanță pentru îngrijirea părului, ușor inflamabilă... Și în ciuda celor 133 de stingătoare de mînă, a celor 82 de pompe și a celor două instalații complete de luptă împotriva incendiilor — certificate de C. A. Efford — la ora 0,10 Dimitrios Zeghenis a trebuit să transmită : *„Focul ia proporții"*.

După încă 12 minute, radiotelegrafistul lansa disperata chemare : „Nu mai pot rămîne în cabina radio. Părăsim vasul... *Ajutor !*"

A doua zi dimineața, epava „Lakoniei", mult înclinată spre babord, nu mai era decît o grămadă de fier vechi care se putea scufunda în orice clipă.

Ce se întîmplase între timp ?

La 4 și 25 iunie 1963 expertul Efford numărase pe „Lakonia", în afara stingătoarelor și a pompelor de incendiu, 1.800 de centuri de salvare, 52 de colaci de salvare, 25 de șalupe, dintre care două cu motor, putînd cuprinde un total de 1.730 de persoane, și 20 de plute pătrate de care, la nevoie, se puteau agăța cîte 20 de naufragiați. De aceea expertul socotise întrunite toate condițiile de securitate cerute de contracte și își încheiase raportul cu formula : *„No defects"*.

Dar în noaptea de 22 decembrie cînd, după al doilea semnal, căpitanul Matheos Zarbis a dat ordin pasagerilor și echipajului să treacă în bărcile de salvare, s-a văzut că patru din ele, la babord, nu puteau fi de loc urnite... Și pînă la urmă au ars acolo, nemișcate.

O altă barcă a rămas agățată la jumătatea distanței dintre punte și mare. O alta, de la tribord, n-a putut fi pusă în mișcare decît după ce echipajul ei i-a tăiat cu topoarele cablurile de susținere. În sfîrșit, alta s-a răsturnat înainte de a atinge suprafața mării, rănindu-i grav pe ocupanți, ba pe unii din ei chiar omorîndu-i.

A doua zi dimineața, cînd căpitanul Matheos Zarbis a părăsit cel din urmă vasul, agățîndu-se de o plută aruncată dintr-un avion american, fiecare al optulea ins din cei 1.032 de pasageri și membri ai echipajului „Lakoniei" murise — ars, asfixiat, ucis sub sfărîmături sau, în fine, înecat, dat fiind că nici una din cele 1.800 de centuri de salvare numărate de expertul Efford în iunie 1963 n-a fost găsită atunci cînd a fost într-adevăr nevoie de ele.

...ȘI TOTUȘI S-AR FI PUTUT EVITA?

După ce a fost salvat, stewardul Georgios Demokritos a declarat : nimic nu funcționa la bord ; în multe cabine nu curgea apa, pompele nu funcționau, măștile de gaze nu asigurau nici o protecție.

— Am văzut un stingător care a fost încercat pentru ultima oară în 1933 — și-a amintit la rîndul său ajutorul de bucătar Horst Schumann.

Într-adevăr, „Lakonia" trecuse de mult de prima tinerețe. Vasul fusese construit în 1929, în Olanda, și chiar în cursul primei călătorii, la 6 mai 1930, suferise o ciocnire. Pe atunci nava se numea „Johan van Oldenbarnevelt". Ulterior, pînă la intrarea vasului în posesia familiei de armatori Gulandreis, adăugîndu-se la flota de 120 de vapoare a acesteia, clopotele de alarmă au răsunat de 6 ori pe „Johan van Oldenbarnevelt", anunțînd incendii la bord.

La 8 martie 1963, sub noul nume „Lakonia" și arborînd culorile negru-albastru-galben ale societății „Greek Line", nava și-a început o nouă carieră — aceea de vas de croazieră.

Așadar, „Lakonia" avea o vîrstă la care de fapt ar fi putut rîvni la pensionare, iar instalațiile de bord funcționau cel puțin defectuos.

Și totuși, în ciuda ruginei care acoperea macaralele bărcilor de salvare, a stingătoarelor goale, a colacilor de salvare putreziți și a altor lipsuri și neglijențe inadmisibile, cei 128 de oameni care au pierit în această catastrofă n-ar fi trebuit să moară.

După cum au stabilit însă cercetările ulterioare, echipajul „Lakoniei" nu fusese instruit și n-a putut mînui nici stingătoarele și nici mijloacele de salvare aflate în stare bună. În al doilea rînd, după cum afirmă revista vest-germană „Stern", cînd a izbucnit panica la bord, căpitanul Zarbis și-a pierdut capul și n-a mai stăpînit situația.

Stewardul Norbert Eisnann din Bremerhaven afirmă : nimeni n-a dat vreun ordin să se ia măsuri de salvare. Am acționat așa cum am crezut noi că e mai bine...

De altfel nici unul din cei 98 de membri vest-germani ai echipajului — care funcționau în cea mai mare parte la cambuză, la bar sau în orchestra vasului — nu știa măcar în ce barcă de salvare e repartizat sau încotro să se îndrepte în caz de alarmă.

În al treilea rînd, pasagerii debarcați după salvare în Anglia — cei mai mulți sînt chiar englezi — au relatat și cazuri de acest fel : 20 de membri ai echipajului, agățați de o plută, și-ar fi apărat locurile cu cuțitele ; un ofițer și 7 marinari s-ar fi depărtat de vas într-o șalupă care ar fi putut adăposti 80 de inși ; în sfîrșit, un număr de membri ai echipajului, în loc să ajute la salvarea pasagerilor, s-au repezit spre cabine ca să-și umple buzunarele cu bijuterii și alte obiecte de valoare.

În zăpăceala generală stîrnită pe vas, cei care trebuiau salvați în primul rînd — femeile și copiii (43 de copii sub 12 ani) — au fost lăsați pe ultimul plan.

Rezumînd aceste tragice împrejurări, săptămînalul britanic „Sunday Express" a conchis : *„nici o viață n-ar fi trebuit jertfită"*. Dacă bineînțeles operațiile de salvare s-ar fi desfășurat așa cum s-ar fi cuvenit.

De altfel și căpitanul Zarbis e de aceeași părere, dar pentru alt motiv : „vasele care ne-au sărit în ajutor — afirmă căpitanul — n-au venit de ajuns de aproape de noi. Asta a fost tragedia". Ambarcațiunile de pe vasele venite în ajutor s-au ținut realmente destul de departe de uriașa torță plutitoare care era „Lakonia". Cauza ? Cargobotul „Montcalm" răspîndise printr-o radiogramă teama că cele 500 de tone de combustibil pentru motoare diesel aflate pe „Lakonia" puteau exploda în orice moment, posibilitate pe care însă experții o exclud.

Motivul invocat de căpitanul Zarbis nu stă totuși în picioare. Și iată de ce :

La 700 mile marine est de punctul unde „La-

„O VACANȚĂ PE CARE NU O VEȚI UITA" ■ LA ORA 23 ȘI 30 DE MINUTE... TIC ■ CĂPITANUL ZARBIS ÎȘI PIERDE CAPUL ■ FEMEILE ȘI COPIII LA URMĂ...

konia" s-a afundat pentru vecie în apele Atlanticului, un incendiu de proporții similare, izbucnit pe un alt vas, a dovedit limpede că ceea ce contează în primul rînd în asemenea împrejurări este păstrarea sîngelui rece. Vasul britanic „Empire Windrush" — despre care este vorba — a avut la bord 1.494 soldați englezi cu familiile lor cînd i-au explodat cazanele. Mai rău încă decît pe „Lakonia", din cauza exploziei pe „Empire Windrush" n-a putut fi folosit nici un semnal de alarmă, nici o instalație de stingere și multe din macaralele de lansare a bărcilor de salvare.

Cu toate acestea, în afară de patru mecanici uciși pe loc de explozia cazanelor, nu s-a înregistrat nici o victimă. Ștafete trimise numaidecît de căpitan către toate colțurile vasului au înlocuit semnalele de alarmă și i-au trezit pe cei care dormeau ; acolo unde macaralele de lansare a bărcilor de salvare fuseseră scoase din uz au lucrat brațele echipajului ; pasagerii s-au aliniat într-o ordine desăvîrșită și au așteptat liniștiți rîndul să fie coborîți în bărci...

De aceea este probabil că există mult adevăr în concluzia la care a ajuns „Sunday Express" : „Pe «Lakonia» nici o viață n-ar fi trebuit jertfită".

CUM POT FI SALVAȚI NAUFRAGIAȚII?

Arătînd că naufragiul „Lakoniei" nu este un caz izolat — în ultimii 10 ani au pierit 4.200 de oameni în 20 de naufragii — săptămînalul francez „L'Humanité dimanche" publică o anchetă semnată de Lilian Crousil, în care sînt analizate insuficientele condiții, măsuri și mijloace de salvare puse la dispoziția pasagerilor de pe liniile maritime occidentale.

După catastrofele vaselor „Titanic" (1912 — 1.690 morți), „Lusitania" (1915 — 1.537 morți), s-au ținut de-a lungul anilor o serie de conferințe internaționale pe tema măsurilor de securitate și salvare pe vase (la Londra, Paris, Rotterdam, Göteborg, Oslo, Ostende, Lisabona și ultima în 1960 la Londra) ale căror hotărîri s-au dovedit ineficiente, deoarece n-au fost respectate de companiile maritime, preocupate mai mult de rentabilitate decît de viața pasagerilor.

De altfel majoritatea navelor dispun de mijloace de salvare învechite, insuficiente pentru cazuri de incendiu sau abordaj, iar exercițiile de salvare nu sînt luate în serios, ele făcîndu-se în cele mai multe cazuri pe timp frumos, fără a se ține seamă de eventualitatea furtunii sau a unui incendiu puternic. Rare sînt vapoarele înzestrate cu mijloace de salvare pentru un număr îndoit de pasageri, așa cum ar fi necesar ; abia dacă există un plus de locuri de 15% și încă în condiții proaste.

Pe de altă parte, bărcile de salvare clasice sînt grele, iar manipularea lor e dificilă. Bunăoară, bărcile de pe pachebotul „France" au cîte 165 locuri ! Cînd sînt coborîte în apă, ele se pot răsturna cu ușurință. Și apoi, mai există primejdia frigului. Trei marinari salvați de pe cargoul „Doula", recent naufragiat, au murit de frig în barcă, iar alți doi au fost striviți între barca de salvare și pereții vasului „Sir Humphrey", în timp ce erau pescuiți.

Pentru a se preîntîmpina pierderea de vieți omenești pe mare, autorul sus-amintitei anchete propune înzestrarea vaselor cu bărci pneumatice (de tipul celei cu care a navigat celebrul doctor Bombard), care pot fi umflate automat și aruncate în apă în cîteva secunde, luînd forma unui iglu plutitor. Aceste bărci sînt acoperite, nu se pot răsturna sau scufunda și plutesc pe oricare dintre cele două fețe ; ele nu se pot zdrobi prin ciocnirea de stînci sau de pereții vaselor, sînt înzestrate cu generatoare și instalații electrice, cu mijloace de semnalizare, hrană, apă dulce, materiale de pescuit. În interiorul lor, care poate adăposti 20 de persoane, se menține o temperatură constantă de 14 grade.

Rămîne deci ca și companiile maritime să analizeze faptele ; să tragă concluziile cuvenite.

A. B.

„Femeile și copiii la urmă. Pasagerii «Lakoniei» arzînde acuză". Sub acest titlu revista vest-germană „Stern" publică un amplu reportaj pe marginea catastrofei petrecute în zona insulelor Canare, în care se arată, printre altele, că pieirea multor pasageri ar fi putut fi evitată dacă Matheos Zarbis, căpitanul vasului, și-ar fi păstrat sîngele rece.

G. Călinescu: LAUDA LUCRURILOR

Ipostaza G. Călinescu poet nu e o surpriză pentru cititori. În 1937 a apărut la „Cultura națională" o culegere de unsprezece „Poesii". În cele patru secțiuni ale volumului apărut astăzi, după douăzeci și șapte de ani: „Lauda materiei", „Statornicie", „Doina lui Orfeu", „Cu gloria cîntării" — dovedește un exercițiu poetic neîntrerupt, pe care abia l-au lăsat să se ghicească unele poezii publicate în presă. Lucruri începute atunci sînt împlinite într-o nouă viziune.

Unui scriitor cu experiență și consacrare i se servește curent epitetul de „mereu tînăr" și procedeul capătă uneori o stereotipie supărătoare. Dar scrisul actual al lui G. Călinescu impune constatarea. Poetul participă la contemporaneitatea socialistă cu pasiune și prospețime. Cînd se evocă anii scurși, tonul capătă plinătate gravă. Insula „Viitor" visată în adolescență a fost descoperită: „Timpul, fără să știu, m-a dus pe a lui punte / Ostrovul n-a fost vis". Dar tonul general al versurilor e de trăire jubilantă, de bucurie a prezentului, sorbită în faptul grandios și în cel obișnuit. Elogiul firii se adresează în primul rînd „rînduielii noi" și schimbărilor pe care le aduce socialismul, electrificării — „De scuturi la uzină în ivăr mare seara / Se face dimineața pe loc în toată țara"; tractorului — „E bivol sau e rinocer? Pe nară are-un corn de fier"; grîului nou etc. De aceea împietrirea omului și a lucrurilor, care în „Cartea nunții" și în volumul din 1937 („Ghenea") stîrnea ironia, dar și o anumită atracție spre pitoresc — „Dulapul e-o vitrină cu obiecte milenare / Dulcețurile-s grele de vișin și caise / Cu zeama ca de sticlă elină, bloc de vise" — stimulează azi notații sarcastice. Mătușa care „șade pe-o canapea / Severă, țanțoșă ca-ntr-o cupea /... A astupat fereastra cu macaturi / Spre a nu vedea un bloc cu zece caturi".

Sentimentul prezentului, interesul pentru înnoirea socială ca și prospețimea impresiei, traduse într-o formă aluzivă, cu voite referiri cărturărești, dau întregului volum un farmec particular. Nu e un volum egal și denivelările artistice nu lipsesc. Dar, în genere, referirile mitologice și aluziile literare sînt ferite de uscăciune. Mobilitatea uneia dintre cele mai strălucite inteligențe pe care le cunoaște scrisul nostru contemporan se face simțită în această trecere de la cuvîntul grav la detaliul malițios, la fantezia zîmbitoare a vreunei încheieri: „Închin Cotnar pentru Echo / Care-mi răspunde: O!o!o!".

De aici structura clasică a acestui volum în care cultura și prospețimea impresiei nu se contrazic. G. Călinescu e apărătorul unei viziuni estetice clasice. Credem că ansamblul operei sale e prea complex pentru a încăpea în caracterizarea de clasicism. Dar „Lauda lucrurilor" adună cîntecele unei personalități împăcate cu lumea, în stare să sesizeze grandoarea lucrului și a ființei mărunte, ca și marile legi ale firii. Sub acest unghi se poate vorbi de viziune clasică. Dar nu vom afla alte trăsături, precum perspectiva nemișcată, în afară de timp și de spațiu. Ea ar fi greu de conceput pentru un poet care cîntă schimbările socialiste și satirizează încremenirea, ființele cu ochi ațintiți spre trecut. O asemenea „Laudă a lucrurilor" nu generează tonuri învăluite, un intimism mărunt și confortabil. Fotoliile, rochia de moar a mătușii Magdalina stîrnesc visare din care nu lipsește umorul: „Mătușa-și împreună mănușile de ață... / De poala hainei mele îngenunchind s-agață / Și implorînd burlesc îmi zice: sprijin dă-mi / Să trec nevătămată prin douăspatru vămi". Zăpada sau focul, greierele sau pepenele verde sînt percepute cu aceeași jubilare sensibilă la toate formele existenței. Poezia erotică e și ea plenitudine, bucurie în care afectul și carnalitatea nu se separă. Cîteva versuri răsună grav, dureros: „Iubirea mea-i făcută din grijă și așteptare / Să merg cu tine alături îmi este interzis..." Dar nu dragostea lui Tristan respiră aceste notații de o grație atît de precisă: „Obrazul tău e proaspăt, îmbălsămat și rece / Ca mărul abia rupt".

Meditația are în poezia lui George Călinescu același caracter de acceptare înțeleaptă. Versul e înaripat, dar nu străbătut de neliniști. Există la capătul volumului cîteva variațiuni pe motivul epilogului horațian. „Mai tare decît bronzul" se intitulează modest parafraze. Reluarea motivului are însă originalitate spirituală, păstrînd grandoarea punctului de pornire: „Am lăudat zăpada și floarea de cireș, / Peste meridiane trecea lira-mi în vaier / Aveam aripi măreție și deci zburam prin aer". „Exegi monumentum" tratează însă motivul horațian prin simetrii opuse. Creația fixată pe hîrtie nu are trăinicia aramei, ci fragilitatea „balonului de păpădie". Grandoarea creației umane nu e micșorată în aceste versuri antologice. Ca și în „Dacica" lui Arghezi, omul a știut să fixeze clipa. „Cînd mi-e teamă ca Sirius să nu explodeze / Și să nu înghețe soarele, e greu să dureze / Niște foi de hîrtie în mileniul cellalt, / Ca munții de cremene și de bazalt. / Dar ăsta-i singurul meu document. / Printr-un vers dovedesc că am existat cîndva în univers". E cea mai potrivită caracterizare a modului în care poezia lui G. Călinescu extrage din mărunt, grandiosul.

Silvian IOSIFESCU

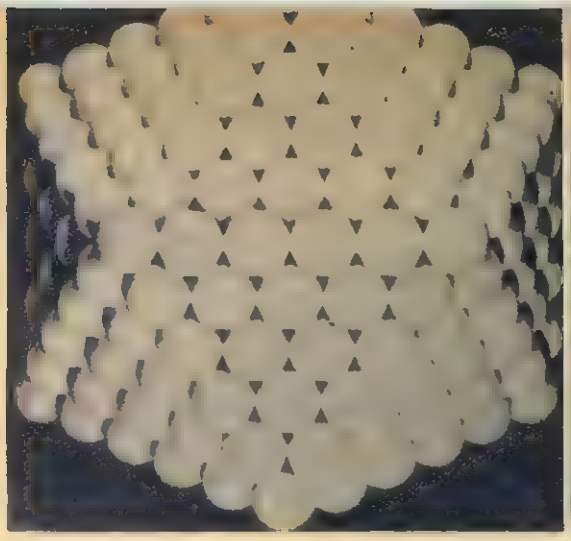

DESCIFRÎ

– BIOLOGIA

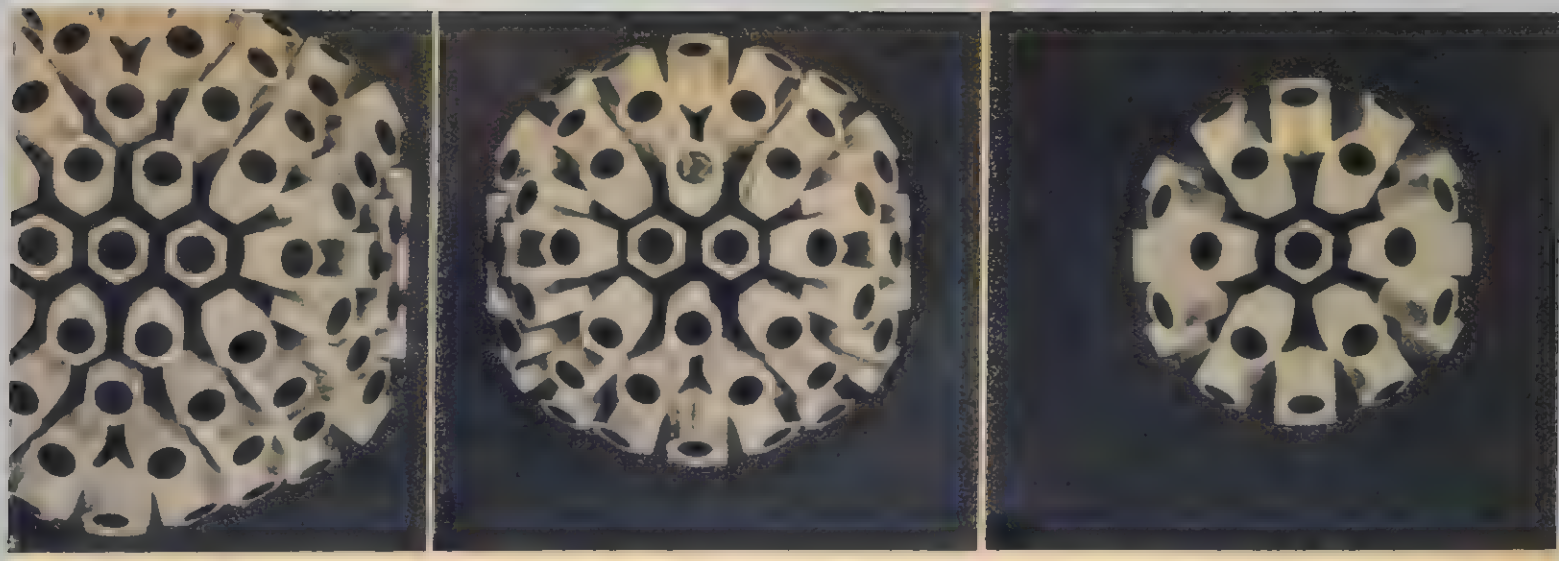

La granița dintre viu și neviu se situează virusurile. Arhitectura lor ridică probleme complexe, a căror rezolvare necesită cunoștințe profunde de geometrie. Fotografiile arată cîteva dintre modurile de orînduire spațială, simetrică, a componentelor din teaca proteică a virusurilor.

ND „CODUL GENETIC"

PĂTRUNDE ÎN LUMEA MOLECULELOR –

În momentul de față biologia trece printr-o perioadă de efervescență, se pregătesc condițiile pentru o adevărată revoluție în această știință. Prin eforturile unite ale biologilor, fizicienilor, chimiștilor și matematicienilor, în fața omului veacului XX încep să se dezvăluie „mecanismele" vieții.

Biologia, știința despre organismele vii și despre fenomenele vieții, se găsește astăzi într-un avînt extraordinar. Una din caracteristicile perioadei actuale de dezvoltare a biologiei — în care trebuie căutate, în mare măsură, forțele care explică acest avînt — este sprijinul pe care i-l dau, împreună, trei științe, la rîndul lor în rapidă dezvoltare : chimia, fizica și matematica.

Este poate mai puțin cunoscut faptul că această colaborare — într-o formă incipientă — dintre fizică, chimie și matematică, pe de o parte, și biologie, pe de altă parte, are o tradiție de cîteva sute de ani. În secolul al XVII-lea, secolul în care Galileu și Newton au întemeiat mecanica modernă, Borelli a folosit datele științei nou apărute pentru a studia mișcările animalelor, fuga, zborul. La începutul aceluiași secol, măsurători și raționamente cantitative i-au ajutat pe Harvey să fundeze, pe bază experiențelor sale, concepția justă despre mișcarea sîngelui : circulația. La sfîrșitul secolului următor, Lavoisier a arătat că la izvorul căldurii animale stau procesele de oxidație din organism ; în fine, la începutul veacului al XIX-lea, s-a stabilit că plantele sintetizează substanțe nutritive pornind de la apă și de la bioxidul de carbon atmosferic. Iată numai cîteva exemple despre modul în care fizica și chimia au ajutat, pe parcursul drumului pe care au evoluat, științele vieții. Cît despre matematică, și ea și-a găsit în biologie, în ultimele două-trei sute de ani, cele mai variate aplicații, de la studiul geometriei formelor vii pînă la ipotezele asupra eredității.

FIZICĂ, CHIMIE... ȘI CEVA MAI MULT

Fenomenele vieții sînt însoțite de manifestări chimice și fizice dintre cele mai variate. Medicul de astăzi cercetează un bolnav măsurîndu-i tem-

(Continuare în pag. 10)

Acidul ribonucleic (ARN) pare să joace un rol important în fenomenele de memorie. Această ipoteză rezultă din studii făcute pe animale foarte diferite: viermi sau mamifere. La planarii „memoria" poate fi ștearsă, tratînd viermele cu o substanță (ribonuclează) care distruge ARN. Șoarecele învățat să facă acrobații (ca în fotografie) are mai mult ARN în celulele creierului, și un ARN de altă compoziție, decît șoarecele neantrenat.

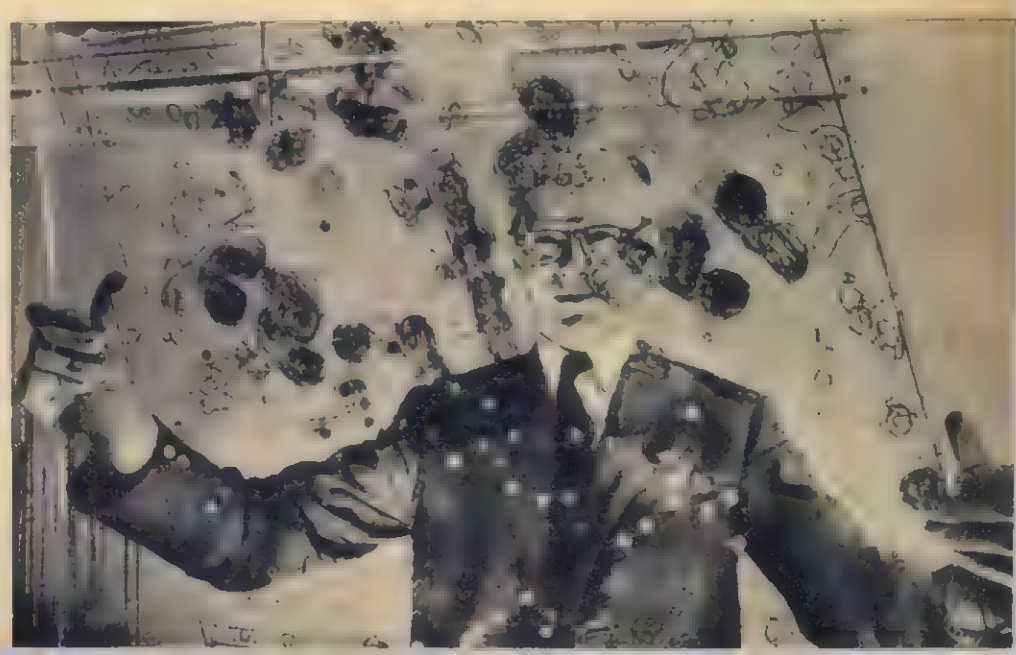

O metodă modernă de investigare a sintezei proteinelor constă în cercetarea fotografiilor (mai exact: a spectrelor de difracție) obținute prin „iluminare" cu raze X. În imaginea noastră: „fotografia" mult mărită a unei molecule de țesut muscular.

DESCIFRÎND „CODUL GENETIC"

peratura sau presiunea sîngelui din artere, determinîndu-i consumul de oxigen în condiții de repaus (metabolismul bazal), dozîndu-i glucoza sau clorurile în sînge și urină, înregistrîndu-i curenții electrici produși în inimă sau în creier etc. În toate aceste cazuri, biologia se servește de indicatori fizici sau chimici, exprimați cifric, ai stării de sănătate sau de boală. Interpretarea lor este de competența matematicii aplicate la biologie, adică de competența biometriei. Iată un alt rol jucat de metodele fizice, chimice și matematice în biologie.

Dar scopul științei este de a găsi explicații pentru fenomenele observate, de a le cerceta și înțelege mai profund pentru a le dirija după voie. Pătrunzînd în intimitatea fenomenelor biologice,

Unul dintre descoperitorii „codului genetic", dr. M. Nirenberg, lucrînd în laboratorul său din Bethesda, S.U.A.

Nivelul		Ordinul greutății moleculare	Reprezentanții
Molecule	Metaboliți	$10^1 - 10^2$	
	Enzime, proteine	10^4	
	ARN (inribozomi)	$10^5 - 10^6$	
	ADN	$10^7 - 10^8$	
Nucleul		$10^{13} - 10^{15}$	
Celula		$10^{14} - 10^{20}$	
Organul		$10^{18} - 10^{41}$	
Organismul		$10^9 - 10^{43}$	

Biologia de azi distinge diferite „nivelure de organizare" ale materiei organice și vii: de la molecule relativ mici care intervin în metabolism (metaboliții), pînă la organisme ce pot atinge mărimi uriașe (ca balena). În schema noastră sînt trecute elemente caracteristice fiecărui nivel, „cîntărite" în raport cu greutatea unui atom de hidrogen. O moleculă de zahăr cîntărește de cîteva sute de ori mai mult decît un atom de hidrogen, în timp ce o balenă — cît un număr de atomi de hidrogen egal cu 1 urmat de 43 de zerouri. Molecula de ADN cîntărește de milioane de ori mai mult decît un atom de hidrogen și poate avea, desfășurată, o lungime mai mare decît o celulă. Ea este alcătuită dintr-o ființă dublă.

găsim — la baza lor — procese fizice și chimice particulare, care trebuie studiate cu metodele și mijloacele fizicii și ale chimiei. Cunoașterea lor ne furnizează cheia pentru înțelegerea proceselor fiziologice și patologice. Astăzi, în medicină, s-a conturat un curent puternic, acel al patologiei chimice. Cauza multor boli, explicația simptomelor, ca și indicațiile pentru tratament, sînt considerate, în primul rînd, sub aspectul chimic.

Din aceste boli fac parte diabetul sau obezitatea (boli de nutriție), ca și tulburările glandelor cu secreție internă (boli hormonale sau endocrine). În unele boli deficiența a putut fi găsită în alcătuirea anormală a moleculelor unor substanțe de mare importanță biologică, cum este hemoglobina (boli moleculare). O notă distinctivă a colaborării actuale dintre fizică și chimie, pe de o parte, și biologie, pe de altă parte, este

SĂ NE ÎNCHIPUIM UN BIOLOG DIN MARTE...

Oamenilor de știință li se deschide astăzi în față un teritoriu necuprins — biologia moleculară — care promite să dea omului o putere de nebănuit, capacitatea de a „mînui" după plac natura, într-un mod încă greu de imaginat. Pionierii noii științe se numesc „biologi moleculari". Mulți din ei au fost întîi matematicieni, fizicieni și chimiști, și doar mai tîrziu și-au îndreptat atenția, tehnicile lor îndrăznețe de cercetare și instrumentele de precizie asupra organismului viu. Munca lor de pionierat a dat roade, cunoștințele omului au progresat cu pași gigantici.

Ceea ce distinge biologia moleculară de întreaga biologie dinaintea ei este faptul că ea pătrunde pînă la nivelul moleculei individuale — molecule de genul acidului dezoxiribonucleic sau acidului ribonucleic. Odinioară, biologii se limitau la studiul organismelor ca atare sau al unor părți din acestea. Mai tîrziu, ei și-au perfecționat tehnica, extinzîndu-și observațiile asupra celulelor individuale. Dar posibilitatea de a merge și mai în adînc, de a „manipula" molecule izolate, constituie o realizare revoluționară.

Pentru a-i înțelege semnificația, să ne închipuim un om de știință din planeta Marte care studiază viața de pe Pămîntul nostru. El și-a dat toată silința, de acolo de unde se află, ca să ne urmărească pe noi, pămîntenii, prin cele mai moderne instrumente — la fel ca și biologul care privește atent în obiectivul microscopului. Dar tot ce poate observa marțianul este activitatea de masă a unor întregi populații. El nu-și dă seama dacă pe Pămînt există un Napoleon sau un Einstein, și în ce mod faptele acestora influențează soarta a milioane de oameni. Lesne de înțeles, de aceea, că și cunoștințele marțianului despre comportarea oamenilor vor fi limitate.

Dar deodată, datorită descoperirii unor tehnici de investigație și instrumente remarcabile, marțianul nostru poate urmări oameni izolați, indivizi. El constată că aceștia comunică între ei și își orînduiesc viața folosind un anume limbaj. Mai mult, cercetătorul descifrează toate literele alfabetului lor. Acum nu-i mai rămîne decît să scrie el însuși cuvintele... Vă închipuiți entuziasmul lui, vă dați seama cît de repede vor progresa cunoștințele sale despre viața pe Pămînt.

Biologii au ajuns exact la acest punct. Pînă în prezent ei puteau observa doar celule. Celula nu este un individ, ci o comunitate — o comunitate cu un înalt nivel de organizare în care o populație numeroasă și variată de molecule își vede de treabă... Atunci cînd dr. James Watson de la universitatea Harvard și dr. Francis Crick de la Cambridge au elucidat structura în formă de spirală a acidului dezoxiribonucleic, biologii au înțeles cum se prezintă moleculele individuale. Apoi au aflat alfabetul format din patru litere al limbajului molecular — codul genetic.

Ei sînt mult mai entuziasmați decît imaginarul om de știință din Marte, deoarece ei nu studiază viața de pe o altă planetă, ci viața pulsînd în propriul lor corp.

Alicia HILLS
și Albert ROSENFELD
(din revista „Life")

Dr. Holger Hiden, de la Universitatea din Göteborg (Suedia), care a făcut experiențele cu „șoareci acrobați", în fața unui model gigant al celulelor creierului.

orientarea spre *descifrarea „mecanismelor" fizice și chimice ale vieții.*

ÎNTRE OM ȘI BACTERIE — O TRĂSĂTURĂ DE UNIRE BIOCHIMICĂ

În ultimele decenii cercetările de biochimie s-au axat tot mai mult pe probleme dinamice, compușii chimici fiind văzuți în transformarea, în nașterea și dispariția lor.

În celulele organismelor se petrec procese catalitice cu totul speciale, procesele „fermentative" la nivelul enzimelor.

Ce sînt enzimele? E vorba de niște edificii proteice care, pentru lumea moleculelor, sînt adevărați „giganți". Pentru buna desfășurare a vieții unui organism oricît de simplu, de exemplu al unei bacterii, este necesară conlucrarea cîtorva zeci de enzime, fiecare realizînd o *anumită* transformare a unei *anumite* substanțe, „atacînd" un *anumit* substrat.

Transformări biochimice interesante și importante s-au petrecut în cursul sutelor de milioane de ani în care a evoluat viața pe pămînt. Acum o sută de ani, cînd Darwin susținea ideea evoluției speciilor, el nu dispunea — pentru a stabili înrudirea dintre specii și genealogia lor — decît de argumente derivînd fie din compararea formei și structurii organelor la animale și plante asemănătoare, fie din studierea modului de formare la embrion. Din aceste date se puteau trage concluzii, ipotetice dar de mare valoare. Astăzi, biochimia ne pune la dispoziție argumente suplimentare. Clasificările plantelor și animalelor se revizuiesc în lumina asemănărilor și deosebirilor de compoziție chimică sau de dinamică a enzimelor. „Evoluția biochimică" este astăzi studiată cu aceeași pasiune cu care altădată se cerceta evoluția creierului sau a sistemului osos.

O concluzie impresionantă se desprinde din toate aceste studii : în ciuda marii diversități a formelor, a structurii interioare, a funcțiilor, analiza biochimică pune în evidență *uniformitatea mecanismelor biochimice esențiale vieții.* Bacteria și omul au numeroase trăsături biochimice comune. Nu numai aceleași tipuri de compuși bioorganici le alcătuiesc substanța, ci și aceleași tipuri de reacții enzimatice sînt folosite în producerea de energie sau în asimilație.

APARE MUSCULIȚA DROSOPHILA

Sîntem încă departe de a cunoaște mecanismele transmiterii însușirilor de la o generație la alta. Cu o sută de ani în urmă s-au putut stabili primele reguli matematice (numerice) privind asocierea și despărțirea caracterelor exterioare la plante. Cu cincizeci de ani în urmă s-a început studiul rolului nucleului celular în ereditate și s-a recunoscut importanța cromozomilor — formațiuni constituite din substanță nucleară, avînd, la o specie dată, o formă determinată și întîlnindu-se într-un număr determinat (46 cromozomi la om).

Mii și mii de experiențe de biologie a eredității s-au călăuzit după însușirile *exterioare* (mărime, formă, culoare etc.) ale ființelor cercetate (mai ales plante superioare sau animale ca musculița de oțet, *Drosophila*). Iată însă că, în ultimul deceniu, biologia eredității (genetica) s-a orientat net spre biochimie. *Însușirile a căror transmitere de la o generație la alta o urmărim reprezintă în fond proprietăți de ordin chimic,* mai ales capacitatea de a efectua o anumită reacție enzimatică.

Materialele de studiu cele mai potrivite au devenit ciupercile inferioare sau bacteriile. De asemenea, omul însuși constituie un izvor prețios de date pentru noua orientare, deoarece este ființa despre care s-au strîns cele mai bogate date biochimice.

Schimbarea însușirilor ereditare se efectuează brusc, organismul pierzînd sau cîștigînd o anumită capacitate de transformare biochimică. Asemenea mutații se cunosc nu numai la bacterii, ci și la om. Pierderea capacității de a sintetiza o anumită enzimă duce la o tulburare precisă de metabolism, cu simptome de intoxicație (dacă se acumulează un produs toxic) sau de lipsă, de carență (dacă nu se poate sintetiza un compus necesar organismului, cum ar fi o vitamină). La om, asemenea „erori înnăscute" de metabolism se află la baza unor boli de sînge, a unor boli endocrine și de nutriție, dar și a unor boli de

Conf. univ. dr. V. SĂHLEANU

(Continuare în pag. 17)

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

IERONIM ȘERBU — Podul amintirilor. Roman. Editura Tineretului — 590 pag.

H. G. WELLS — Războiul lumilor. Opere alese vol. II. Editura Tineretului — 687 pag.

TATIANA NICOLESCU — Tolstoi și literatura română. Editura pentru literatură — 304 pag.

A. ASSIS ESPERANÇA — Servitute. Roman. Editura pentru literatură universală — 551 pag.

Debut în teatru. Cunoscuta actriță de film Irina Petrescu trăiește primele emoții artistice în luminile rampei: ea interpretează rolul Ilenei din spectacolul cu piesa „Noaptea e un sfetnic bun", prezentat de teatrul „Lucia Sturdza Bulandra". În piesa lui Al. Mirodan ea întruchipează o studentă în anul III la arhitectură iar, cu numai cîteva luni în urmă, mai era încă — în noul film romînesc „Străinul" — o sfioasă liceeană îndrăgostită. Dincolo de scenă și de ecran, Irina Petrescu își desfășoară activitatea de asistentă la I.A.T.C.

În teatrul francez contemporan, actorul Georges Wilson — cunoscut de noi din filmele „O absență îndelungată", „Caldul" etc. — s-a impus ca o personalitate artistică de prim rang. În noua sa calitate de director al Teatrului Național Popular din Paris, Georges Wilson continuă opera predecesorului său, Jean Vilar, punînd în scenă lucrări dramatice de valoare unanim recunoscută. Printre ele „Copiii soarelui" de Gorki, în care Wilson este atît interpretul lui Protasov (în fotografie), cît și semnatarul regiei.

După aproape 20 de ani de la prima sa expoziție personală (în 1946 expusese sculptură și desen), cunoscutul caricaturist Cik Damadian prezintă la Galeriile de artă din București un număr de 75 de lucrări — grafică de șevalet, ilustrații de carte, desene satirice și... foarte puține caricaturi. Cik se dovedește din nou un grafician multilateral, un fin portretist (reținem portretele lui Arghezi, Jalea, Menuhin, Richter, Barbirolli, Haciaturian) și un bun comentator grafic al textelor literare (vezi ilustrațiile la Gogol și Caragiale).

Prezentă la unul din spectacolele vestitului circ „Orfei" din Roma, cunoscuta actriță Gina Lollobrigida a fost surprinsă de un fotoreporter într-un moment palpitant: se pare că mama e mai impresionabilă decît fiul ei, Milko, care, deși în vîrstă de 7 ani, își păstrează cu bărbăție stăpînirea de sine. Cîteva noutăți despre activitatea ei artistică: după succesul repurtat cu filmul „Venera imperială", Gina Lollobrigida a terminat de curînd primul său film realizat în coproducție cu cineaști englezi: „Femeia de paie".

Opera „Motanul încălțat" (pe muzica lui Cornel Trăilescu), în pregătire pe prima noastră scenă lirică, sub conducerea regizorului Hero Lupescu, va prilejui cîntărețului Valentin Teodorian o realizare interesantă. El va da viață unui personaj principal din spectacol: Împăratul. După cum vedem în fotografie, Valentin Teodorian se acomodează greu cu coroana imperială pentru simplul motiv că, deocamdată, îl... strînge. Pînă la premieră, ei ne-a asigurat însă că va fi un autentic împărat de basm, avînd în plus... barbă și mustăți.

Vă prezentăm, pe cîntăreața de muzică ușoară Petula Clark din Anglia, care va fi la începutul lunii februarie oaspete al țării noastre. Cîntăreața, deținătoare a Marelui Premiu al discului, interpretează în diferite limbi melodii din repertoriul universal de muzică ușoară, avînd un program bogat și variat. Ea este totodată și compozitoare, semnînd recent muzica filmului francez „Cu cuțitele scoase". Petula Clark va da în Capitală, în sala Palatului R.P. Romîne, o serie de concerte, fiind acompaniată de o formație instrumentală.

Anna Karenina, celebra eroină tolstoiană care a inspirat pînă acum nenumărate versiuni cinematografice, mute sau sonore, eroină întruchipată de-a lungul anilor de mari actrițe, ca Asta Nielsen, Greta Garbo, Alla Tarasova, Vivien Leigh, reînvie în aceste săptămîni în studiourile sovietice. Regizorul Aleksandr Zarhi a început realizarea celei mai noi ecranizări a romanului „Anna Karenina". După nenumărate probe cu actrițe cunoscute sau debutante, alegerea s-a oprit asupra unei apreciate actrițe: Tatiana Samoilova.

Compozitorul George Grigoriu depune o rodnică activitate în cadrul Ansamblului artistic al U.T.M., în calitate de dirijor al orchestrei de muzică ușoară. În vederea concertului pe care orchestra îl pregătește și care va avea loc în sala Palatului R.P.Romîne, George Grigoriu compune cîteva noi melodii. De asemenea, compozitorul a scris muzica filmului romînesc „Poiana soarelui", în curs de realizare. Printre melodiile ce vor fi lansate în film sînt: „Poiana soarelui", „Ești fotogenică", „Bănuța dragostei".

De cîtva timp, vechea cetate a Efesului de pe coasta Mării Egee, cunoscută prin celebrul templu al Dianei (considerat drept una din cele șapte minuni ale lumii) a stîrnit interesul și prin altă descoperire. Un grup de arheologi vienezi, în frunte cu dr. Franz Miltner și dr. Hermann Vetters, au găsit într-o casă romană din Efes o pictură murală înfățișîndu-l pe celebrul filozof grec Socrate. Se crede că pictura, care fusese acoperită de alte fresce, a fost realizată în secolul I al erei noastre.

SHAKESPEARE

ANUL 400

Întîlnire de zile mari:

Pe scenele lumii, versul shakespearian va răsuna anul acesta cu o strălucire deosebită : omenirea se înclină cu capul descoperit în fața memoriei celui mai mare dramaturg al tuturor timpurilor, cel pe care cu patru sute de ani în urmă, la 26 aprilie 1564, un funcționar mărunt îl înscria cu indiferență în registrele parohiei din Stratford-on-Avon drept Gulielmus, filius Iohannis Shakespeare, mănușarul.

Făcînd un malițios joc de cuvinte, un confrate al lui Shakespeare, dramaturgul Robert Green, l-a numit într-un moment de acră invidie „Shake-scene", adică „Scutură-scenă" (parafrazînd numele shake-speare care înseamnă scutură-lance). O ironie care l-a făcut mai celebru pe Green decît însuși dramele sale, căci i-a atribuit daruri profetice : de patru secole, piesele marelui Will zguduie scenele întregii lumi, aducînd noi și noi generații de interpreți ai lui Romeo, Hamlet, Lear, Othello, Macbeth, în fața a noi și noi generații de spectatori, mereu uluiți de frumusețea și adîncimea gîndirii shakespeariene. „Anul Shakespeare" anunță pe tot globul sute de noi versiuni scenice și cinematografice ale nemuritoarelor piese.

Teatrul românesc, dintotdeauna iubitor al dramaturgiei shakespeariene (precum o dovedea încă din 1839 traducerea, rămasă în manuscris, alcătuită de către brașoveanul Ioan Barac a piesei „Amlet, Prințul de la Dania", sau cea dintîi piesă tipărită în românește, „Iuliu Cesare", tradusă de căpitanul Stoica și apărută în tipografia lui Eliade în preajma revoluției pașoptiste), va cinsti cum se cuvine evenimentul, jucîndu-i piesele pe aproape toate scenele țării. Debutul l-au făcut cei mai tineri slujitori ai Taliei, studenții Institutului „I. L. Caragiale", cu comedia „Cum vă place", după care a urmat unul din evenimentele stagiunii : premiera lui „Richard al III-lea" cu artistul poporului George Vraca în rolul titular.

„Richard al III-lea" și Vraca : o dublă și irezistibilă chemare adresată iubitorului de teatru. *Vraca*, pentru bineștiutu-i har artistic și pentru vechea-i practică shakespeariană : „Richard" e al 13-lea rol, după cele din Hamlet, Romeo și Julieta, Troilus și Cressida, Henric al V-lea, Regele Lear, Negustătorul din Veneția, Macbeth etc. *Richard*, pentru prea îndelungata-i absență de pe scenele noastre. Sînt exact treizeci de ani de cînd, în aceeași stagiune, Manolescu și Ciprian l-au creat, deodată dar nu la fel, pe cel mai sîngeros și crud din eroii lui Shakespeare, primul — cu un șuierat perfid de reptilă, celălalt — cu izbucniri temperamentale paroxistice.

Cum îl „face" Vraca pe „Richard al III-lea" ? Care e versiunea scenică 64 a piesei jucate pentru prima oară în 1597 ? Se știe că „Richard" a adus totdeauna actorului care l-a interpretat cu talent și pasiune laurii triumfului : marele artist Richard Burbage, contemporan cu Shakespeare și a cărui glorie a eclipsat — vai ! — pe cea a dramaturgului de-a lungul întregii vieți a acestuia, a dat o asemenea primă întruchipare scenică lui Richard, încît premiera a fost o biruință răsunătoare. Se și povestește, de altfel, că ghidul unei excursii, conducîndu-i pe episcopul de Oxford la Bosworth, pe cîmpul de bătaie unde Richard a jucat și a pierdut ultima carte, a dat prelatului următoarea explicație : *„Aici și-a oferit Burbage regatul pentru un cal... Aici a fost ucis Burbage"*.

„RICHARD AL III-LEA" ȘI VRACA

L-am văzut, destul de recent, pe Laurence Olivier în ecranizarea din 1956 a piesei și păstrăm încă imaginea acelui ghem de ură și urîțenie omenească, rostogolindu-se și otrăvind totul în jurul-i. El continuă tradiția rolului creat, de-a-lungul secolelor, de mari actori britanici cum au fost Colley Cibber (1700), James Quin (1735), David Garrick (1741), Charles Macklin (1750), Stephen Kemble (1783), Edmond Kean (1813), Charles Kean (1840), Thomas Burke (1825), Henry Irving (1877) etc. Se pare că și actorul francez Charles Dullin a dat, în 1934, o interpretare remarcabilă lui Richard...

Așadar, ce cuvînt nou au avut de spus azi, despre „Richard al III-lea", regizorul Ion Șahighian și actorul George Vraca ? Iată, în fotografii, demonstrația actorului în cîteva din momentele cheie ale spectacolului. Să vedem ce ne spun ele.

„Ei bine, iată, vreau tîlhar să fiu"

...Din întunericul scenei se desprinde o siluetă strîmbă, prost alcătuită. Știm la ce trebuie să ne așteptăm — o spune pe dată însuși Richard, în amaru-i monolog de la început : „eu ce-am fost.../ jefuit la chip de firea hoață/ pocit, sluțit și prea de timpuriu/ zvîrlit în lume, un neisprăvit.../ încît și cîinii latră cînd mă văd..."

Dar pe scenă nu apare un monstru hidos, concepția rolului nu a mers pe ideea unui tip Quasimodo, realizat pe efecte naturaliste : de sub tunica de culoarea vișinii putrede, se sugerează vag spinarea cocoșată a lui Richard, mîna-i uscată ca un vreț e discret îmbrăcată într-o mănușă cenușie, piciorul mai scurt e tîrît pe scenă fără ostentație. În schimb, pe chipul cu trăsături apăsate solipesc arzător ochii, ochii în care s-a îngrămădit toată forța colosală a acestui spirit răzvrătit, tot focul lăuntric ce-l mistuie (foto 1).

Monologul acesta e momentul marii sincerități, al profesiunii de credință, e momentul în care Richard se explică și anunță, lucid, calm, conștient de ferocitatea planurilor sale, toate fărădelegile ce le va făptui : „Cum n-am să pot să fiu iubit vreodată/ nici să țin pas cu vremea-n vorbe dulci,/ ei bine, iată, vreau tîlhar să fiu/ și să urăsc răsfățul ăstor vremuri".

Vraca rostește versurile simplu, firesc, cu stăpînirea de sine a marilor hotărîri (și, de bună seamă, cu cea caracteristică jocului modern), enunțînd astfel modul cu totul nou în care a fost înțeles și jucat Richard de astă dată : el nu e un caz patologic, un simbol al viciului, o ființă construită, pe plan psihic, în pofida legilor naturii. Richard e un caracter determinat — și chiar justificat — istoricește. Vitregit de natură, trăind într-o societate în care violența sîngeroasă, fățărnicia, crima chiar erau realități cotidiene, Richard declară război tuturor, în dorința sa aprigă de a se realiza. Dacă iubirea — pînă și iubirea maternă — i-a fost refuzată, dacă frumusețile vieții i-au fost oprite, ei bine, el vrea,

(Continuare în pag. 16)

Întîlnire de zile mari:

„RICHARD AL III-LEA" ȘI VRACA

ca satisfacție compensatoare, coroana Angliei. Shakespeare face din eroul său un personaj machiavelic care, ca și „Il Principe", va folosi orice mijloace pentru a-și atinge scopul.

„A fost vreodată-n lume vreo femeie petită astfel?"

...Și Richard își continuă șirul celor unsprezece omoruri pe care le va săvîrși, uneori cu propria sa mînă. Cum? Cu o drăcesc de inteligentă declarație de dragoste, făcută lady-ei Anne, cea căreia i-a persoană mai încîntătoare ca ducele de Gloster...)

„Un univers în luptă cu neantul"

Meditația lui Richard nu e lipsită de o undă de amărăciune, deși își gustă acum prima clipă de triumf: „A fost vreodată-n lume vreo femeie/ petită astfel? Astfel cucerită?.../ Cum? Eu, ce i-am ucis bărbatul, socrul/ să-i fur și inima plină de ură", se întreabă el uluit nu atît de propria-i forță, cît de precaritatea morală a lumii sau trup. Și spectacolul e astfel conceput de maestrul emerit Ion Șahighian, ca cei ce vor cădea uciși de mîna diabolică a lui Richard să nu trezească compasiunea publicului, pentru că fiecare are la rîndul său conștiința încărcată de crime și gîndul apăsat de setea puterii.

„Vreți să port jugul unei lumi de griji?"

Tăvălugul înfricoșătoarelor crime ale lui Richard se rostogolește fără clipă de răgaz și în jurul lui cad, unul după altul, capetele. Drumul spre tron e scăldat în sînge, dar pe Richard nimic nu-l înfricoșează, nimic nu-l poate opri din cumplita ascensiune. Coroana va fi a sa.

Richard vrea să joace acum marea scenă a fățărniciei: se vrea rugat fierbinte de „popor" să primească „povara tronului" — el, cel cufundat doar în rugi pioase și sfinte meditații. E una din marile scene ale lui Vracа: cu cartea de rugăciuni în mînă, cu rasa de călugăr aruncată peste catifeaua tunicii, cu o figură pe care a lipit un zîmbet dulceag, departe de cele lumești, Gloster-Vracа respinge rugămintea lui Buckingham: „O, pentru ce îmi dați povara grijii!/ Nu sînt făcut să guvernez un stat/ și să fiu rege. Nu vă supărați,/ nu pot și nici nu vreau să vă ascult" (foto 4).

Comedia e dusă pînă la capăt, Richard e rugat insistent, o dată și încă o dată, pentru ca, în cele din urmă, întrucît „n-am inimă de piatră,/ ci una ce se lasă-nduplecată", să accepte. E momentul biruinței, dar încă nu deplin. Urmează încoronarea, apoi uciderea celor care ar mai putea să-l stinghereacă: cei doi nepoți ai săi, apoi lady Anne și chiar Buckingham însuși, omul cel mai apropiat, dar care nu a avut tăria de a-l seconda pînă la capăt în crime.

„Dar gloria o vom avea o zi? Sau va dura, spre bucuria noastră?"

Coroana Angliei se sprijină acum pe fruntea crîncenului Richard. Se poate liniști acum neliniștitul spirit al ducelui de Gloster? Scopul a fost doar atins... Dar nu. Ura stîrnită de nelegiuirile lui e prea puternică: spre țărmul vestic se îndreaptă o flotă condusă de Richmond, și o bătălie aprigă se pregătește pe cîmpia de la Bosworth. E ceasul socotelilor. Dar nu numai cu oștile lui Richmond, ci și cu propria sa conștiință. Căci acum Richard are în sfîrșit răgazul să mediteze asupra faptelor sale. „Iar toate-aceste crime vin-nainte-mi/ și-mi strigă: «Vinovat! Ești vinovat!»/ Pieri-voi, căci nu mă iubește nimeni!.../ Și de ce-ar plînge dacă nici chiar eu,/ în mine, pentru mine, n-aflu milă!" (foto 5).

„Un cal! Un cal! Regatul meu pe-un cal!"

Pe cîmpul de bătălie, Richard nu-și dezminte forța: e un viteaz, care luptă cu bărbăție pînă în ultima clipă. Și Vracа îi conferă personajului acest nimb al eroismului, dînd o nouă accepție celebrei fraze: Richard nu o exclamă sub imperiul fricii și al lașității, ci cu dorința de a putea continua pînă la capăt lupta pentru unitatea regatului său, amenințat de oștile adunate de prin Franța de veneticul Richmond. Richard e consecvent cu sine însuși (foto 6): el moare cu sabia în mînă.

ucis și soțul — Eduard — și socrul — regele Henric al VI-lea — primii ce stăteau în calea lui Richard spre tron. „Doar frumusețea ta a fost pricina/ căci frumusețea ta mă chinuia/ în somn, și-aș fi ucis o lume întreagă/ spre a trăi un ceas la sînul tău", rostește Vracа, cu inflexiuni de voce și cu o expresie al căror farmec stinge parcă minciuna cumplită (foto 2). Richard, duce de Gloster, își dovedește aici putința-i fără seamăn de a simula simțăminte omenești, de a-și folosi inteligența și dinamismul, în ciuda înfățișării sale grotești, pînă și în seducerea unei femei. (Se pare, de altfel, că o contemporană a lui, contesa de Dortmund, declarase după o serbare dată la palat că nicicînd nu a conversat și nu a dansat cu o în care trăiește. Pînă și suava lady Anne, căreia pînă acum cîteva clipe frumoșii ochii îi luceau în lacrimile durerii și urii, se lasă cucerită, la chiar căpătîiul sicriului socrului ei... Da, nici unul din jur nu e mai bun ca el, nici unul nu merită milă sau îngăduință, coroana va fi a celui mai puternic. „Toate-mpotriva mea, fără-un prieten/ avînd drept sprijin iadul și acești ochi/ ce o priveau fățarnici... și să-nving:/ un univers în luptă cu neantul!" (foto 3).

Din ființa schiloadă și strîmbă, Vracа face acum un uriaș, o întruchipare a forței. Puternic, lucid, condus nu de o izbucnire pătimașă, ci de o răzvrătire rațională, Gloster-Vracа se transformă în judecătorul și executorul unei lumi la fel de imperfect alcătuite ca și hulitul

DIN BIOGRAFIA LUI „RICHARD" 1964

— Un caiet de regie de 300 pagini dactilografiate, realizat pe baza studierii a peste 100 de volume — Shakespeare și despre Shakespeare. Autor: „maestrul emerit Ion Șahighian.

— Înainte de intrarea în repetiții: patru ani de studiu regizoral asupra lui „Richard al III-lea" și implicațiile sale istorico-artistice. Pe scenă: șase luni.

— Decorul: lipsă. Un fundal din pînză, șapte scuturi — cu embleme ale caselor nobiliare — în loc de cortină, cîteva elemente de recuzită care sugerează locul acțiunii. Atît. În plus doar tronul, adus simbolic pe scenă, pentru ideea pe care o reprezintă. „E mai dificil să creezi atmosfera unui spectacol fără, decît cu decor" — spune scenograful Ion Ipser. Are dreptate. „Scena nudă silește actorul să ocupe el în întregime atenția spectatorului. Îl obligă" — spune Ion Șahighian. Perfect adevărat. De altfel, pe vremea lui Shakespeare piesele se jucau fără decor. Ne aflăm deci în tradiție.

— Costumul — inspirat strict din documentele epocii. Compensație pentru lipsa de culoare a cadrului scenografic. Richard și oamenii lui îmbrăcați în culori pasionale, apropiate de cele ale humei: roșu, brun, oliv aspru, negru. În tabăra adversă, nuanțele mai clare — bleu, gri, verde pal.

— Versul spus simplu, ca în vorbirea curentă, păstrîndu-i-se însă cadența și muzicalitatea poeziei shakespeariene. Război declarat retorismului, patosului romantic, gesticii grandiloevente.

— Cuvînt de ordine: „nu jucăm cuvîntul, nu spunem monologul, trăim sentimentul și ideea".

Sanda FAUR
Fotografii de N. ȘVAICO

DESCIFRÎND „CODUL GENETIC"

(Urmare din pag. 11)

creştere sau malformaţii. De fapt, metabolismul constituie proprietatea biochimică fundamentală a vieţii, de el depind creşterea şi diferenţierea, calitatea ţesuturilor, rezistenţa organismului la influenţe fizice, la acţiunea toxicelor, la invazia virotică sau microbiană. Diferenţele între specii, între indivizi, între ţesuturi, le considerăm azi ca diferenţe — în ultimă esenţă — *biochimice*.

LA CONFLUENŢA A DOUĂ LUMI: MACROMOLECULELE

Esenţiale pentru înţelegerea fenomenelor vitale sînt proprietăţile moleculelor mari (macromolecule) din clasa proteinelor şi a acizilor nucleici, care alcătuiesc într-adevăr baza materială a vieţii. Ele cîntăresc de zeci de mii sau de milioane de ori mai mult decît atomul de hidrogen (în timp ce o moleculă de glucoză cîntăreşte abia de cîteva sute de ori mai mult); în apă dau soluţii de tip special — soluţii coloidale; unele macromolecule pot fi „văzute" la microscopul electronic.

Lumea macromoleculelor este situată între lumea celulară, pe care o explorăm cu microscopul, şi cea a atomilor şi moleculelor, studiată de fizică şi de chimia clasică. Este o lume a unor structuri particulare, în care comportarea moleculelor depinde nu numai de compoziţia lor chimică, ci şi de mărimea, forma şi calităţile „suprafeţei" lor.

Macromoleculele proteice sînt purtătoare de specificitate, constituie un fel de „cărţi de vizită" ale fiinţei respective. Ele sînt alcătuite din circa 20 de tipuri de pietre de construcţie, denumite aminoacizi. După natura şi ordinea aminoacizilor în macromolecule, se pot obţine extrem de multe „variante pe aceeaşi temă".

Astăzi se admite că specificitatea biologică, adică ceea ce dă caracteristica de specie, de organ, de ţesut, ca şi individualitatea biochimică a organismelor, depind în mod hotărîtor de natura şi structura proteinelor. *Fiecare specie, fiecare organ, fiecare ţesut, fiecare individ posedă proteinele sale constitutive particulare.* În contact cu o proteină străină, organismul reacţionează producînd anticorpi şi mobilizînd celule de un tip special, capabile de apărare şi de atac. Apărarea antimicrobiană, dar şi intoleranţa faţă de grefe şi transplanturi, ţin în mare măsură tocmai de specificitatea biochimică înscrisă în proteine. Iată deci ce am înţeles din afirmaţia că ele constituie un soi de „cărţi de vizită" însufleţite.

Cei care transmit specificitatea, însuşirile materiei vii, sînt acizii nucleici, şi despre modul în care ei acţionează se mai vorbeşte în pagina de faţă. Pe scurt, se poate spune despre ei că prezidează la sinteza proteinelor.

CEL MAI CAPTIVANT CAPITOL AL BIOLOGIEI CONTEMPORANE

Înţelegerea, în ultimii ani, a mecanismului sintezei proteice reprezintă capitolul cel mai captivant al biologiei actuale. Fizica, chimia şi matematica şi-au dat aci mîna într-un chip nou, pentru a rezolva o problemă de uriaşă însemnătate teoretică şi — probabil — practică.

În adevăr, aceasta va permite *dirijarea* mecanismului sintezei proteice a organismelor, ceea ce înseamnă, în mare măsură, dirijarea ereditătii. Acizii nucleici joacă un rol covîrşitor în ereditate. Încă de acum 20—30 de ani se ştia că o rasă A de bacterii poate fi transformată în rasa B, în prezenţa extractelor de bacterii B şi chiar *numai a acizilor nucleici* purificaţi din aceste extracte. În ultimii cinci ani s-a demonstrat că infecţiozitatea virusurilor depinde *exclusiv* de acizii lor nucleici, cu alte cuvinte o moleculă de acid nucleic extras dintr-un anumit virus (de ex. al gripei) poate da boala la un animal sensibil; în acest animal apar miliarde de virusuri complete (avînd şi componentele proteice), sintetizate sub influenţa doar a acidului nucleic iniţial.

În prezent se acumulează date care tind să arate că acizii nucleici au capacitatea de transformare a ereditătii şi la protozoare, la celulele cultivate în afara organismului, la păsări etc. De asemenea, aceste date sugerează că acelaşi „cod" funcţionează la fiinţe atît de deosebite cum sînt bacteriile şi mamiferele. În sfîrşit, ele aruncă o nouă lumină în problema cancerului, în care se pare că este vorba de o alterare a „informaţiei" conţinute în acizii nucleici celulari.

Este o viziune profund materialistă asupra „mecanismelor" celor mai intime ale vieţii.

Cît priveşte sinteza acizilor nucleici, date recente arată că, în laborator, ea se poate efectua şi fără intervenţia materiei vii — astfel încît descoperirea aceasta pune într-o nouă lumină problema sintezei primului sistem viu.

Progresele în domeniul descifrării structurii macromoleculelor sînt de asemenea rapide. Prin aplicarea celor mai moderne metode fizice s-a precizat alcătuirea spaţială a unor molecule cu mare rol biologic: clorofila şi hemoglobina.

ŞI MÎINE?

Iată, aşadar, schiţat sumar şi fugar, profilul unor orientări în biologia de astăzi, care credem că vor fi dominante în biologia de mîine. Largi perspective se deschid colaborării între ştiinţe. Este sigur că un cuvînt greu va reveni specialiştilor în sectoarele ştiinţifice de contact, biochimistului, biofizicianului, biomatematicianului...

O întrebare naturală care se naşte aci este, desigur, următoarea: cît va mai dura pînă la reproducerea, prin sinteză, a vieţii în laborator?

Un pronostic nu este încă posibil. Ştiinţa se dezvoltă în pas accelerat şi aceasta ne obligă la optimism. Trebuie să recunoaştem însă că problema pare mai complexă decît acum o sută de ani, cînd substanţa vie nu se dezvăluise încă în uriaşa ei bogăţie structurală. O caracteristică a ştiinţei contemporane o constituie tocmai elaborarea unor metode şi mijloace de investigaţie din ce în ce mai eficace pentru atacarea problemelor complexe. Aceste metode ne dau posibilitatea într-o tot mai largă măsură — şi mîine, desigur, încă şi mai mult ca astăzi — ca să descifrăm alfabetul vieţii.

Conf. univ. dr. Victor SĂHLEANU

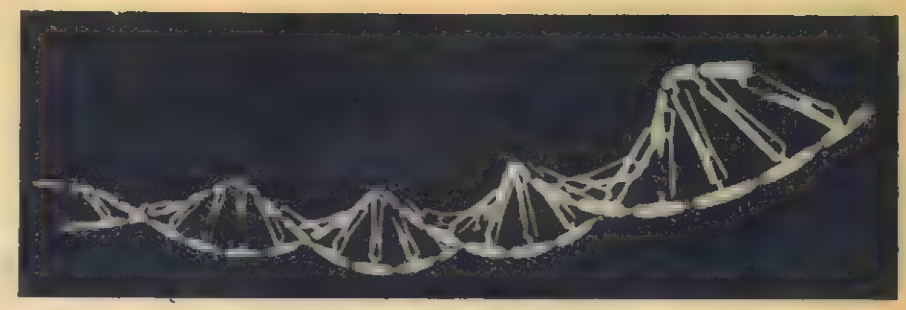

Închipuiţi-vă că această scară cuiată se continuă la dreapta şi la stînga cu mii şi mii de trepte şi că fiecare treaptă este formată din patru împletituri, fiecare de altă culoare. Evident, variind ordinea împletiturilor, putem obţine o infinitate de tipuri de scări, fiecare altfel colorată. Aceasta ar fi o imagine (desigur foarte aproximativă) a ADN-ului, în nenumăratele lui ipostaze. Fotografia reprezintă un „model" al unei asemenea scări.

ŞI ACUM, O TELEGRAMĂ CIFRATĂ*)

Sinteza proteinelor constituie unul din procesele de bază ale vieţii, a cărui înţelegere, în ultimii ani, a reprezentat un uriaş pas înainte în biologie. Întregul proces se aseamănă cu... cifrarea şi descifrarea unei telegrame secrete. Cum? Vom arăta aceasta foarte schematic, pentru a da o idee aproximativă.

În fiecare celulă a unui organism găsim molecula de acid dezoxiribonucleic (ADN), în forma unor duble spirale încolăcite. Acest acid s-ar putea asemui cu un cuvînt foarte lung, format din alternarea a doar patru litere, cele patru litere fiind cele patru componente ale oricărui ADN: adenina, citosina, guanina şi timina. La fel cum din patru litere putem forma o infinitate de cuvinte şi de fraze, tot aşa din aceste patru substanţe (pe care le vom denumi, pentru prescurtare, doar cu iniţiale lor: A, C, G, T) putem alcătui un număr nesfîrşit de combinaţii, de pildă: ACCGTACAA. CTTGACCC, TGCAACGT... etc., fiecare grup de litere reprezentînd un anumit „cuvînt", iar fiecare cuvînt reprezentînd o anumită „instrucţiune" pentru viitoarea sinteză de proteine. „Lanţul" unui ADN este atît de lung, încît poate înmagazina o cantitate uriaşă de informaţii: s-a calculat că *toate detaliile structurale şi funcţionale dintr-un organism uman pot fi înscrise în fracţiuni de gram de ADN.*

ADN reprezintă aşadar un fel de matriţă vie. El nu se deplasează însă la locurile de sinteză proteică din celulă, ci îşi trimite un mesager. Nu este o figură de stil, ci denumirea pe care au dat-o savanţii „copiei" călătoare a ADN-ului, copie care întîi se calchează pe matriţă (adică pe ADN, care conţine „instrucţiunea") şi apoi porneşte la drum să-şi îndeplinească misiunea. Este adevărat, „copia" nu este tocmai fidelă: în ea litera T (timina) este înlocuită cu U (uracilul). Numele ştiinţific al mesagerului este ARN, acidul ribonucleic.

Cum se realizează sinteza proteinelor? Am arătat că acestea sînt formate din 20 de tipuri de pietre de construcţie: aminoacizii; ei plutesc haotic în interiorul celulei, pînă la... apariţia mesagerului. Începînd din acel moment, aidoma unor cărămizi în mîinile unui zidar, ei se ordonează cuminte, în funcţie de informaţia purtată de mesager.

Să presupunem că pe matriţa iniţială (ADN) stă „scris" de pildă: TTTTGCTCGTAATACTTGTAG.

Această instrucţiune cifrată este copiată de mesager, care, după cum am arătat mai sus, aduce o complicaţie în plus, înlocuind pe T cu U. Apoi mesagerul se îndreaptă spre locul de destinaţie din celulă unde se realizează sinteza proteinelor, adică spre aşa-numiţii ribozomi. Mesajul nostru a căpătat între timp forma: UUUUGCUCGUAAUACUUGUAG, obţinută prin înlocuirea lui T cu U în mesajul precedent.

Să pornim acum la descifrare, formînd *grupe de cîte trei litere.* Obţinem:

UUU UGC UCG UAA UAC UUG UAG...

Tocmai aceasta este „codul genetic". Fiecare grup de trei litere înseamnă un anumit aminoacid. Acolo unde pe mesager stă „scris" UUU, se fixează un anumit aminoacid, acolo unde este mercat UGC se instalează un alt aminoacid ş.a.m.d.

Astfel se formează un lanţ de aminoacizi, *în ordinea dictată strict de ADN* prin intermediul mesagerului său. Or, lanţul acesta nu este altceva decît o nouă proteină, o nouă cărămidă vie a organismului.

*) Pentru cititorii care dispun de hîrtie, creion şi... răbdare.

CODUL GENETIC

Fenilalanina	UUU	Izoleucina	UUA
Alanina	UGC	Leucina	UUC, UUG, UU
Arginina	UCG	Lizina	UUA
Acidul aspartic	UAG	Metionina	UAG
Asparagina	UAA, UAC	Prolina	UCC
Cisteina	UUG	Serina	UUC
Acidul glutamic	UAG	Treonina	UAC, UC
Glutamina	UCG (ipotetic)	Triptofanul	UGG
Glicina	UGG	Tirozina	UUA
Histidina	UAG	Valina	UUG

VIAȚA sportivă

SCENARIUL: David Storey
REGIA: Lindsay Anderson
IMAGINEA: Denys Coop
MUZICA: Roberto Gerhard

IN ROLURILE PRINCIPALE:

Richard Harris (Frank Machin), Rachel Roberts (doamna Hammond), Alan Badel (Weaver), William Hartnell (Johnson), Colin Blakely (Maurice), Vanda Godsell (doamna Weaver), Arthur Lowe (Slomer)

O producție engleză

Filmul a obținut premiul FIPRESCI la Festivalul de la Cannes 1963 și Premiul pentru interpretare masculină acordat lui Richard Harris.

Povestea vorbei

NUCLEU, NACELĂ, NAVETĂ

Fiecare profesie își are limbajul ei, caracterizat printr-o serie de cuvinte tipice pentru domeniul respectiv. Dar ce sînt de fapt acești „termeni tehnici" — cum li se spune — ce proveniență au ? Să existe într-adevăr o graniță de netrecut între ei și cuvintele banale, cunoscute de toată lumea ?

La o cercetare mai atentă și privind lucrurile din punct de vedere istoric, limita dintre vocabularul uzual și cel tehnic se estompează pînă la completa dispariție ; în spatele multor termeni descoperim cuvinte dintre cele mai obișnuite, în trecut sau astăzi.

Nucleu, de exemplu, din limbajul fizicienilor, chimiștilor și biologilor, are o origine foarte modestă : *nucellus*, ceea ce pentru orice roman nu însemna altceva decît „nucă mică". Vaga asemănare dintre fruct și partea centrală a unor structuri (formă, soliditate) a putut sugera această asociație de idei neașteptată.

Știința navigației aeriene ne-a obișnuit de mult cu acea cabină atîrnată de un balon, în care se transportă persoane sau numai aparate de măsurătoare. E lesne de ghicit că ne referim la *nacelă*. Cu secole înainte de epoca zborului cu baloane, termenul acesta exista în latinește sub forma *navicella*, ceea ce însemna „corăbioară", adică o corabie *(navis)* mică. Desigur nu se poate spune că noțiunea de corabie nu era familiară romanilor. *Navicella* era deci un cuvînt banal, ca oricare altul și, bineînțeles, nu avea nici o legătură cu tehnica zborului.

„Corabie mică" se mai spunea în latinește și *navitta*, cuvînt redat de francezi sub aspectul *navette*. Cu această intrăm în domeniul meșteșugului țesătoriei, pentru că *navette* e numele francez al suveicii. De la navigație la războiul de țesut ? ! Firește, pentru că a intervenit și aici o vagă asemănare de formă, și chiar e vorba să extindă înțelesul unui cuvînt oamenii fac apropierile și metaforele cele mai îndrăznețe.

Împrumutat de romîni, navette a devenit *navetă*, numai că, pentru cei care nu cunosc vocabularul tehnicii țesătoriei, cuvîntul acesta există exclusiv în expresia *a face naveta* (= a parcurge cu regularitate același drum, dus și întors), unde se ascunde altă comparație — cu mișcarea suveicii.

Am ales trei cuvinte din trei domenii de activitate diferite. Povestea lor are totuși puncte comune : sînt la origine denumiri de obiecte dintre cele mai cunoscute și au devenit termeni tehnici ; sînt toate trei nume de obiecte mici (diminutive), dar ideea de micime nu mai e perceptibilă astăzi ; în sfîrșit, înțelesul lor tehnic se bazează pe observarea unor asemănări, pe niște comparații, ceea ce dovedește că și știința recurge uneori la metafore.

Sorin STATI

CORĂBII

O bătălie navală în secolul al XVII-lea? Nicidecum! Fotografiile noastre vă prezintă cîteva din lucrările unui tînăr din București, Alexandru Fr. Jelenici, care în timpul liber se ocupă cu construirea de nave în miniatură.

În originala sa colecție figurează machete reprezentînd nave din cele mai îndepărtate timpuri — de la bușteanul scobit al omului primitiv pînă la navele de linie din secolul al XX-lea. Lucrate cu migală și un deosebit simț al frumosului, corăbiile fenicienilor sau ale vikingilor, triremele, galerele, caravelele și fregatele reproduc în cele mai mici detalii navele originale. Un amănunt interesant: acest pasionat constructor a descoperit un procedeu original pentru „îmbătrînirea" — de circumstanță! — a velelor și carenelor, pentru a le da un aspect cît mai autentic. Bineînțeles că pentru realizarea unor asemenea adevărate opere miniaturale, Al. Fr. Jelenici uzează de o bogată documentație proprie, alcătuită din tratate, albume și reviste ilustrate de specialitate.

În fotografie: cîteva din modelele create de tînărul constructor.

R. ALEX

Cuvinte încrucișate

MIJLOACE DE TRANSPORT

ORIZONTAL : 1) Zboară fără motor — ...Ca un automotor. 2) Căpitanul goeletei „Speranța" din romanul „Toate pînzele sus" de Radu Tudoran — Mijloace de transport rutiere... 3) ...și unele prin văzduh — Tuna ! 4) Teuri ! — Pusă pe direcție — ...în viteză ! 5) Mare lac în U.R.S.S. — Autorul romanului „Dintre sute de catarge". 6) Joc distractiv — Ungori, punct terminus în cursa liftului. 7) În timp ! — Posesiv — Mediul... elicopterelor. 8) A imaginat „Ocolul pămîntului în 80 de zile" — A hrăni. 9) Trăsuri elegante, cu arcuri foarte flexibile — Literă japoneză. 10) Piante agățătoare tropicale — Bune la urcat și coborît. 11) Negație — Fir — Trepte pe lunga cale a timpului. 12) Capăt de sosea ! — — Mijloace de transport fără motor. 13) Peisaj văzut din teleferic — Fluviu care se varsă în golful Salonic.

VERTICAL : 1) Fac transporturi pe apă — Întîia sau a doua, la personal. 2) Din lume ! — Circulă pe șine — Vas. 3) În jurul navelor — Interjecție — — Aleargă prin tundră. 4) Ține de vapoare — Accelerate. 5) Varietate de agat — Manevrată de pilot (pl.) — ...în tren ! 6) Port pentru corăbiile... deșertului — Intră în metro ! — Posed. 7) Zboară ..pe luciul gheții — Sfîrșit (arh.). 8) A pornit spre Polul Nord cu vasul „Fram" — A transporta. 9) Se schimbă la calea ferată — Face transporturi cu doi cai putere — Cer ! 10) La pupa ! — Observat — Cursă aviatică. 11) Întreprindere regională de transporturi auto — A scris cartea „Călătoria unui naturalist în jurul lumii pe bordul vasului Beagle". 12) La intervale mici — Mijloace de transport pentru iarnă, care se pregătesc... din vară !... — ...și din nou în iarnă.

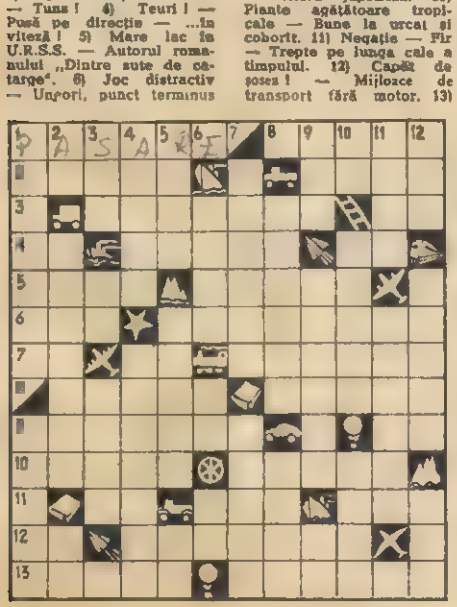

Dezlegarea jocului „SUS... ACOPERIȘ", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Capac — Antupați. 2) Oian — Apără — Car 3) Lișcaferă — Peri 4) Aburit — Acar — Et. 5) Cir — Daud — Ruina. 6) Uito — Zăpadă. 7) Ar — Ofte — Ament. 8) Sită — Aromîn — AB. 9) Acoperi — Tava 10) Uitare — Are — Raz 11) Nor — Otel — Blăni. 12) Scăunel — Obscen.

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

CU PRIVIRE LA DIFERITE METODE DE AJUTARE A COPIILOR LA LECȚII

(Studiu în miniatură) (I)

Cum vă ajutați dumneavoastră copiii la lecții ? Am pus în gînd această întrebare participanților la o imaginară masă rotundă și din discuțiile ce s-ar fi putut purta în jurul ei mi s-a părut că s-ar putea contura următoarele metode sau ripuri de relații ale părinților cu copiii lor, elevi.

A. Metoda substituției. Părinții care utilizează această metodă pornesc probabil de la premisa că orice cetățean, părinte de elev, trebuie să profite de împrejurare și să repete școala elementară, după cum se știe, „repetitio est mater studiorum". Ajutorul pe care-l dau acești părinți copiilor lor la facerea lecțiilor este atît de total, plurivalent și multidimensional, încît elevilor cu pricina nu le rămîne decît rolul de spectatori pasivi ai școlarității tumultuoase a părinților, reînscrută ca pasărea phoenix din propria cenușă. Acești părinți multilaterali fac compuneri, rezolvă probleme, desenează hărți, lucrează la traforaj și stau fermi încredințați că singurul lor regret este neputința de a se substitui copiilor lor la cor sau la ansamblul de gimnastică, aceste activități nefiind prevăzute din păcate cu lecții pentru acasă.

Este drept că uneori le îngăduie și copiilor să-i ajute, însă numai în calitate de „colaboratori externi", încredințîndu-le de pildă trecerea pe curat a [illegible].

O variantă a acestei metode este „ajutorul specializat în echipă". În această variantă avem de-a face tot cu o substituție, numai că elevului nu i se substituie un singur părinte multilateral, ci mai multe persoane, specializată fiecare într-o singură ramură a cunoașterii. În cadrul unei asemenea metode, Costel va face matematicile cu tăticu' citirea cu mămica, limbile străine cu mătușa, geografia cu unchiul, istoria cu bunicul, științele naturii cu un vecin, desenele executîndu-le sora mai mare. Elevii ajutați în acest fel necesită un grad înalt de rezistență nervoasă.

B. Metoda ignorării integrale și consecvente. Ingeniozitatea acestei metode constă în faptul că ea este de fapt negarea oricărei metode, adică o „antimetodă". Pentru a o utiliza, părinții respectivi au trebuit întîi să se convingă pe ei înșiși că n-au nici o legătură cu elevul care locuiește în casa lor, deși parcă ar semăna cu propriul lor fiu. Pare verosimilă afirmația că, dacă i-ai întreba, nici n-ar ști să-ți spună în ce clasă a trecut acesta.

Metoda sau mai exact „antimetoda" mai sus-pomenită permite celor ce o aplică să ignore integral și consecvent orice nevoie de ajutorare a copiilor lor la facerea lecțiilor, să uite sau să refuze ajutorul atunci cînd le este cerut, invocînd fie totala lor incompetență în tainele tablei cu înmulțiri sau în descifrarea subiectului și predicatului, fie lipsa de răbdare ori niște ocupații ce nu suferă amînare sau falsa încredere în copil — „te descurci tu și fără mine"... „eu de cînd le-am făcut... !" etc.

Son ALEXANDRU

În numărul viitor: Despre cîte „metode" și metode.

VĂ MULȚUMIM

Scriu aceste rînduri din partea colectivului cultural de pe lîngă uzinele „Electronica". Artiștii noștri amatori vă mulțumesc pentru reportajul „Luni, stagiune permanentă", apărut anul trecut în revista dumneavoastră, reportaj care a constituit un imbold în activitatea noastră culturală. Sîntem convinși că și în acest an „Flacăra" va sprijini în continuare mișcarea artistică de masă de la orașe și sate

Alexandru HRISCĂ
tehnician, uzinele „Electronica"
București

dialog

ÎN SATUL SATELOR...

Pe o stîncă din... Muzeul satului.

„Ce cuprinde și cum se prezintă azi Muzeul satului?"

Duduca MIRON
str. Răscoalei din 1907, nr. 42
Constanța

Răspunde GH. FOCȘA, directorul Muzeului satului.

Muzeul satului a fost la început (în 1936) o simplă și firavă expoziție temporară, deschisă pe malul lacului Herăstrău. Dezvoltarea lui pe baze științifice ca muzeu etnografic permanent în aer liber a început abia în 1948, ajungînd astăzi o vastă și originală sinteză a arhitecturii populare, un puternic centru de atracție pentru tot mai mulți vizitatori. Numai în ultimii doi ani Muzeul satului a fost vizitat de peste 300.000 persoane, între care circa 120.000 de străini din 42 de țări diferite.

Originalitatea muzeului constă în sistemul de expunere și bineînțeles în conținutul său. El cuprinde 212 construcții diferite, grupate în 57 complexe, ale căror inventare înumerează peste 16.500 obiecte etnografice expuse la vedere.

Între acestea un loc important îl ocupă principalele tipuri de locuințe, construcțiile anexe, instalațiile industriale, atelierele de meșteșugari specializați și unele edificii publice create și folosite de poporul nostru în secolele XVII—XX.

Aduse din principalele zone etnografice și grupate după vecinătatea locurilor de origine în sectoare reprezentînd toate regiunile istorico-administrative ale țării, piesele expuse constituie documente autentice valoroase pentru cunoașterea vieții istorice a poporului român și a minorităților naționale.

O altă calitate esențială a materialelor etnografice din Muzeul satului constă în varietatea și perfecțiunea formelor, bogăția decorului interioarelor, originalitatea și frumusețea aranjamentului artistic al acelor, combinarea armonioasă a culorilor în țesături, port, ceramică, diversitate și varietate în compozițiile decorative, în stilizarea motivelor ornamentale.

Selecționînd în mod științific, adunînd și păstrînd cu grijă monumentele valoroase ale culturii populare, Muzeul satului aduce contribuții multilaterale la dezvoltarea științei etnografice.

ÎNAPOI... DESPRE... ATLANTIDA

„Care sînt rezultatele cercetărilor științifice în legătură cu Atlantida ?"

Ștefan BALIC
Suiaș, str. Cpt. Bârbia 1 A
și Vasile CĂLIN
București

Răspunde AUREL DIMBOIU, autorul lucrării „Pe urmele atlanților" (Editura științifică, 1968).

Istoricii, arheologii și etnografii contemporani au descoperit între culturile popoarelor despărțite astăzi de Oceanul Atlantic o serie de similitudini (în modul de organizare socială, în tradiții, credințe și ritualuri religioase, în arhitectură și artă), care nu se pot explica decît admițînd fie existența în trecut a unor legături deosebit de strînse între aceste popoare (deci o punte continentală de legătură între ele), fie o sursă comună de inspirație.

Pentru exemplificare, ne mărginim să redăm, în imaginea alăturată, o comparație între diferite simboluri din scrierea cretană liniară tip A (Mediterana răsăriteană) și simbolurile corespunzătoare din scrierea vechilor mayași din Yucatăn (America centrală). Oceanografii și geologii nu neagă că într-o epocă veche ar fi putut să existe o legătură între cele două continente și, deci, pentru ei, afirmațiile lui Platon — primul care pomenește în literatura antichității de existența Atlantidei — prezintă, în mare măsură, o probabilitate științifică. La această concluzie concură următoarele :

— caracterul specific vulcanic și seismic al întregii zone ocupate de Oceanul Atlantic, începînd de la insulele Spitzbergen din extremul nord, pînă la vulcanii Erebus și Terror al Antarcticii ;

— descoperirea de întregi sisteme munțoase, scufundate azi sub nivelul apei, a căror tectonică foarte complicată face îndoielnică ipoteza provenienței lor pe calea orogenezei submarine (prin orogeneză se înțelege un ansamblu de fenomene geologice datorită cărora se formează reliefuI uscatului) ;

— găsirea de prelungiri submarine, pe zeci și chiar sute de kilometri, ale văilor unor rîuri, ce pot fi urmărite uneori pînă la adîncimi de cîteva mii de metri ;

— găsirea, departe de țărmurile continentelor, a unor materiale de origine indiscutabil terigenă (nisipuri cuarțoase), a căror existență nu poate fi explicată prin transportul efectuat de ghețarii plutitori.

Hidrologii și savanții atomiști au determinat cu ajutorul radioactivității, vîrsta Golfstreamului, precum și a sedimentelor lăsate de ghețarii din Europa după retragerea lor. Vechimea acestora, cuprinsă între 10 și 12 000 de ani, identică cu a nivel vulcanice dragate de pe fundul Oceanului Atlantic în regiunea insule'or Azore, coincide întru totul cu data indicată de Platon privitoare la prăbușirea uriașei insule Atlantis

Cu toate cunoștințele actuale, rezumate mai sus, elucidarea multiplelor aspecte ale acestei enigme multimilenare nu va putea fi înfăptuită decît prin eforturile unor colective de lucru complexe, înzestrate cu cele mai moderne mijloace de cercetare

UN ECOU DIN BICAZ

Autorul acestor rînduri este un lucrător la cooperativa „Deservirea" (unitatea nr. 1) din Bicaz. „In unitatea noastră sînt cinci lucrători și toți cinci sîntem cititori statornici ai «Flăcării». Din păcate, n-o putem totdeauna procura la debitul local de ziare întrucît revista se epuizează imediat după sosire. Din această cauză, de multe ori am fost nevoiți să ne-o procurăm prin șoferii care fac curse între Piatra Neamț și Bicaz, adică de la 26 de km de localitatea noastră. Considerînd că numărul de exemplare din «Flacăra» care se trimite la Bicaz este azi prea mic față de numărul mare de locuitori ai orașului nostru, vă rugăm a interveni pe lîngă organele de difuzare a presei să ne repartizeze exemplare suficiente. In acest fel vom căpăta și noi revista, iar debitul de ziare nu va mai fi asaltat în fiecare duminică dimineața, așa cum se întîmplă acum".

Toma DRAGOMIRESCU
Bicaz

N. R. — Administrația revistei noastre a cerut organelor de difuzare a presei din reg. Bacău să trimită la Bicaz un număr suficient de exemplare din „Flacăra".

ZESTREA NOUĂ A PORTURILOR

De curînd, porturile dunărene din cadrul Direcției regionale „Navrom"-Galați s-au îmbogățit cu cîteva macarale plutitoare moderne, cu o mare capacitate de ridicare. Ele asigură o descărcare și încărcare rapidă a vaselor și șlepurilor.

Cei 13 membri ai echipajului de pe o asemenea macara plutitoare au cabinele lor, plăcut

mobilate și înzestrate cu aer condiționat : există de asemenea un club, băi, bucătării electrice etc.

Alăturat vă trimit fotografia uneia din aceste macarale.

Dumitru ANGHELATO
comandant de remorcher
Brăila

PE SCURT

MOTESZ ANDRAS, student, București. Orașele Baia Mare și Baia Sprie au o vechime aproximativ egală, primul fiind semnalat de documente încă din a doua jumătate a secolului al XIII-lea, celălalt la începutul secolului al XIV-lea.

La a doua întrebare, răspunsul este următorul : o armată a tătarilor, despre care știm că a incendiat Roda la 31 martie 1241, a ajuns într-adevăr la Cavnic mergînd și mai departe spre nord. Despre „Piatra tătarilor" nu vă putem spune decît că, probabil, originea ei a fost atribuită de legendă vreunui eveniment legat de migrația tătarilor.

P. FALCAȘ, Chirnogeni (reg. Dobrogea). Într-unul din numerele noastre viitoare, în cadrul rubricii „Cadran internațional", veți putea citi — așa cum ne cereți — un material privitor la lupta pentru libertate a poporului din Vietnamul de sud

NOUTĂȚI ÎN CHIRURGIA PLĂMÎNULUI

„Doresc să aflu ce progrese s-au obținut în ultima vreme în chirurgia pulmonară".

Viorica POLEXICI
Jimbolia, reg. Banat

Răspunde prof. dr. C. CĂRPINIȘAN, de la Institutul medico-farmaceutic București.

Progresul actual al chirurgiei toracice s-a realizat în decursul multor ani de eforturi. În care timp au fost puse la punct tehnica operatorie, anestezia și reanimarea. Apariția antibioticelor a adus un element de securitate în plus, lărgind în același timp sfera indicațiilor.

Datele amănunțite — furnizate de metodele moderne de explorare a tuturor funcțiilor organismului — ne permit să învingem multe dificultăți și obstacole, iar în caz de nevoie chirurgul poate conta pe aportul adus de respiratorul sau cordul mecanic.

Dacă în tuberculoză sau în supurațiile pulmonare indicațiile ca și tehnicile operatorii sînt astăzi în general bine stabilite, nu același lucru se poate spune, din păcate, și despre cancerul pulmonar.

Dacă scoaterea unei tumori pulmonare periferice care nu a prins pleura și ganglionii este ușoară, de execuție rapidă și limitată, reducîndu-se de cele mai multe ori la scoaterea unui lob sau cel mult a doi lobi ai plămînului, din contra, cancerul pulmonar extins, fie prin evoluția rapidă a bolii, fie prin depistarea lui tardivă, aduce pe masa de operație bolnavi deja depășiți din punct de vedere chirurgical. În unele cazuri, intervenția, dacă mai este posibilă, devine mult mai dificilă și complexă.

În ultimul timp se practică pe scară din ce în ce mai largă diferite procedee chirurgicale (rezecția bronșică cu sutură, reimplantarea sau bronhoplastia) cu scopul extinderii operabilității și al conservării cît mai mult posibil a parenhimului pulmonar.

Tot în ultimii ani, din necesitatea de a ușura tehnica chirurgicală și a asigura execuția rapidă a unor timpi operatori mai dificili, a fost introdusă pe o scară largă practica suturii mecanice cu ajutorul unor aparate semiautomate de diferite tipuri, create de Institutul de cercetări științifice pentru experimentarea instrumentelor și a aparatelor chirurgicale din Moscova.

Aceste aparate (UKB-16, UKB-25, UKP-30, UUS-23, UKL-40, UKI-60) pot fi utilizate pentru sutura vaselor pedicolului pulmonar sau lobar, a venei cave în cursul anastomozelor cavo-pulmonare, a bontului bronșic și a parenhimului pulmonar în cursul rezecțiilor pulmonare.

Astăzi, așadar, chirurgia, care dispune de cele mai perfecționate metode ale anesteziei-reanimare, intervine cu eficiență într-un număr tot mai mare de cazuri, putînd reda mai repede pe bolnav familiei și societății

TURISMUL SE FACE ȘI IARNA

Aștept cu nerăbdare „Flacăra". La aceasta contribuie și publicarea adesea în revistă a notelor de drum. Printre asemenea însemnări de călătorie și printre reportajele care mi-au plăcut în mod deosebit, se numără : „Itinerar sud-american", „Cu nava «Pace» în țara gheizerelor", „Momente vieneze", „75 de zile prin Japonia". Tin însă să adaug următoarele : „Flacăra" a întrerupt în timpul iernii, din păcate, seria articolelor turistice intitulate „La drum", articole care sînt adevărate cărți de vizită ale celor mai frumoase locuri din țara noastră.

cu cititorii

Sînt de părere că centrele turistice de iarnă din munții noștri pot constitui și ele teme destul de interesante pentru turismul romînesc.

Walter TENDLER
muncitor, Jimbolia

N. R. — Considerăm observațiile tovarășului Tendler juste iar criticile sale întemeiate. În consecință în limita spațiului pe care-l avem va apare și rubrica „La drum", închinată frumuseților hibernale din țară.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ion Wass, elev, Craiova, str. Eminescu nr. 7, ap. 2 : literatură, muzică, sport ; Dan Slăveanu, mecanic auto, București, str. Sold. Mincă Dumitru 28, rn. N. Bălcescu : ilustrate ; Constantin Stancu, student, București, Splaiul Unirii 26, rn. N. Bălcescu : ilustrate ; Vasile Căruțașu, electrician, Reșița, str. Oituz, bloc 1, cam. 23 (Țiglărie) : ilustrate ; Ovidiu Stoian, mecanic, stația foraj Cîmpeni, rn. Panciu, reg. Galați : ilustrate ; Silvia Aurigeanu, elevă, Școala pedagogică mixtă Buzău : ilustrate ; Liliana Giurtă, elevă, Iași, str. N. Bălcescu 10 : teme diverse ; Ana Dinu, elevă, Tîrgoviște, str. Ștefan Gheorghiu 23 : ilustrate ; Ion Alexandru, student, București, str. Peneș Curcanul 6, rn. Tudor Vladimirescu : ilustrate ; Jadowige Rak, Czestochowa, ul. Svebma 90, R. P. Polonă : cinema, ilustrate, muzică ; Krystyna Paciepnik, Truskolasy. ul. Kopernika 5, R. P. Polonă : cinema, muzică, ilustrate ; Boris M. Lander, com. Pescianoe, rn. Ribnovski, reg. Sahalin, U.R.S.S. : filatelie (în rusă și romînă) ; Barbara Walczak, Chorzow Batory, ul. Kochanowskiego 23, m 10, woj. Korowikie, R.P. Polonă : ilustrate, filatelie (în polonă, rusă, engleză) ; Vasile Ifrim, elev, com. Țibănești, rn. Brăila, of. poștal Viziru : teme diverse ; Viorica Hațegan, vînzătoare, Hunedoara, Aleea Obor 19 : ilustrate ; Florian Mitan, zidar-șamotor, Reșița, bloc 800, ap. 232 : cinema, ilustrate.

Din partea redacției. Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apare — în limita spațiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENȚI

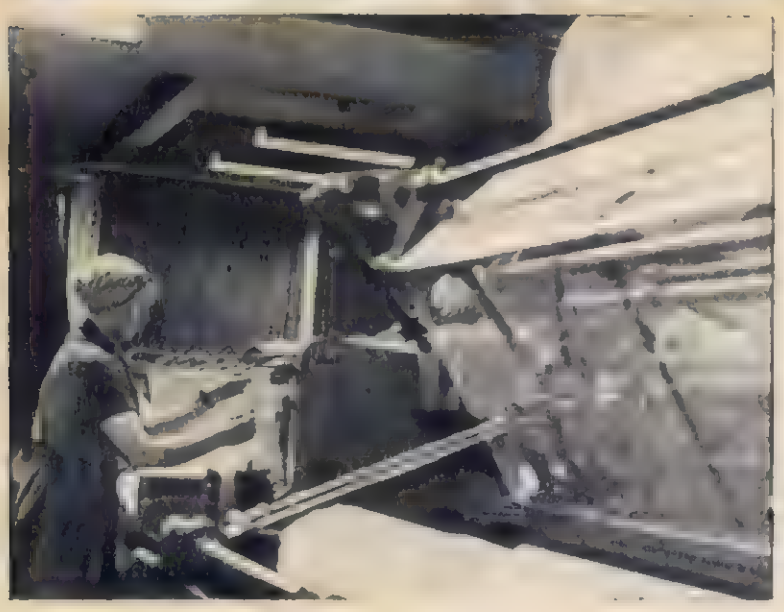

Într-una din modernele hale ale fabricii „Adesgo". *(Gh. Barbu — București)*

Iarnă în parc la Craiova. *(Titi Concu, tehnician)*

La marginea pădurii. *(D. Vinfilă — Suceava)*

MĂGĂRUȘUL

Din expoziția de fotografii de animale a lui Ion MICLEA.

UMOR

pe o singură temă

de A. Poch

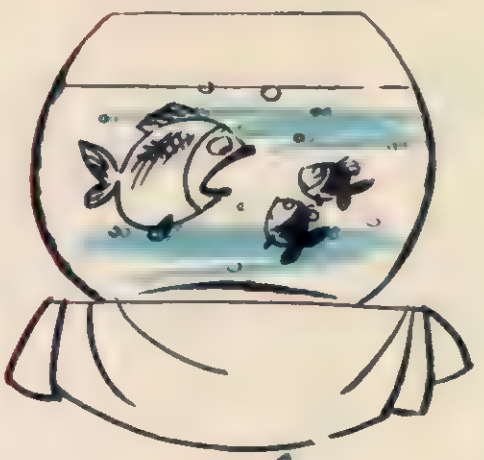

— Și dacă nu sînteți cuminți, vine Goliath și vă papă...

—Ascultă, amice, balena asta ai prins-o—dar la știucă n-ai încercat! Acolo să te văd!

— Dar ieșirea pe unde o fi?

INNSBRUCK 1964

Olimpiadele

Schiorii noștri la antrenamentele din Bucegi — fotografie de S. Steiner

Nu totdeauna statistica, cifrele seci, reprezintă cel mai eficace mijloc de ilustrare, dar, în cazul Jocurilor Olimpice, cîteva exemple vor îndeplini în suficientă măsură acest rol. La prima ediție (Atena, 1896) au participat 13 țări, reprezentate de 484 de sportivi; cifrele preliminare ale ediției din acest an (Tokio) prevăd participarea a peste 80 de țări reprezentate de aproape 7.000 de sportivi! Iar despre performanțe, ca mijloc de apreciere a nivelului de dezvoltare a sportului și, implicit, a gradului de interes de care se bucură el — nici nu mai este cazul să amintim. Aceasta în legătură cu Jocurile Olimpice în general. Cît privește însă pe cele de iarnă, în mod special privite, acestea sînt manifestări proprii olimpiadelor moderne. Eroii Jocurilor Olimpice antice care au văzut în viața lor zăpadă sau gheață se pot număra pe degete, iar despre întreceri pe patine sau schiuri în antichitate nici nu putem să vorbim. Desigur că originea sporturilor de iarnă se pierde în negura timpului și poate că locuitorii ținuturilor albe foloseau patinele și schiurile ca mijloace de transport încă înainte de primul start olimpic antic în alergarea pe un stadium. Primele întreceri mai de amploare ale sporturilor de iarnă au avut însă loc foarte tîrziu, în vremurile noastre. Urmărindu-se reunirea celor mai buni sportivi ai lumii sub egida steagului cu cinci cercuri, în vederea măsurării forțelor în întrecere cinstită, dreaptă, s-a inițiat organizarea Jocurilor Olimpice de iarnă acum 40 de ani.

Renumita stațiune alpină franceză Chamonix a fost, în 1924, prima gazdă a J.O. de iarnă. De la început, s-a dovedit că recunoașterea valorii sporturilor de iarnă și introducerea lor în programul sporturilor olimpice au fost justificate. Succesul a depășit așteptările, nu numai prin faptul că participarea a fost valoroasă cantitativ și calitativ, ci și prin aceea că a permis prima confruntare cu adevărat internațională a așilor gheții și zăpezii din acea vreme. Bineînțeles că țările scandinave și-au tăiat „partea leului", în clasamentul pe națiuni Norvegia ocupînd, distanțat, primul loc în clasamentul neoficial al celor 16 națiuni participante, reprezentate de 306 sportivi.

Tot în Alpi, de data aceasta în stațiunea elvețiană Saint Moritz, s-a disputat, în 1928, cea de a II-a ediție. Figura centrală a fost norvegiana Sonja Henie — „regina gheții" fiind unul dintre cele mai modeste supranume din cîte i s-au acordat. De altfel, renumita patinatoare nu numai că a deținut cu o negalată autoritate supremația în patinajul artistic pînă la izbucnirea celui de al doilea război mondial — cucerind permanent (pentru adversare, obsedant chiar) locul I — dar s-a dedicat și ecranului, cu un succes care a lăsat amintiri nestерse celor ce au văzut-o. Tot această ediție i-a prilejuit și finlandezului Clas Thunberg cucerirea a trei medalii de aur la patinaj viteză.

De semnalat un incident care putea să aibă consecințe tragice din cauza greșitei aprecieri a posibilităților reale ale concurenților: norvegianul Iacob Thams, campion olimpic la sărituri în 1924, a realizat o cu totul neașteptată săritură de 73 de metri. Trambulina nu era însă construită decît pentru sărituri de maximum 65 de metri... După un asemenea zbor, urmat de aterizare pe plat, Thams putea fi mulțumit că a scăpat cu viață.

...Anii au trecut și, în 1932, stațiunea Lake Placid din S.U.A. a găzduit cea de a III-a ediție. Depărtarea a determinat o participare foarte redusă (cea mai redusă, cu excepția ediției inaugurale, din istoria jocurilor „albe"). De semnalat din punct de vedere sportiv victoria gazdelor în clasamentul pe națiuni, reconfirmarea supremației canadiene la hochei și lichidarea supremației suedezului Gilis Grafstrom după trei victorii olimpice consecutive la patinaj artistic, în favoarea austriacului Karl Schafer. Evident, Sonja Henie a cules laurii fără probleme. Mențiune specială norvegianului Birger Ruud, ale cărui sărituri cu schiurile au marcat începutul unui progres tehnic extraordinar.

În ce privește întrecerile de la Garmisch-Partenkirchen (Germania 1936), participarea aproape dublă numeric și în progres calitativ a reprezentat caracteristica cea mai importantă. Surpriza cea mare a fost victoria Marii Britanii la hochei. Adevărat, surprizele dau „sare" competițiilor sportive și în special Jocurilor Olimpice.

Dezvoltarea schiului alpin, impetuoasă în acei ani, a făcut evidentă necesitatea lărgirii numărului de probe alpine. Acest lucru avea însă să se realizeze 12 ani mai tîrziu, după ce s-au risipit norii negri ai celui de al doilea război mondial...

Iată-ne, dar, în 1948, la Saint Moritz, pentru a doua oară în interval de 20 de ani. De data aceasta Suedia, nezguduită de marele flagel mondial, a ocupat locul I în clasamentul neoficial pe națiuni. Nota dominantă a fost saltul valoric al întrecerilor, consecință directă a dezvoltării metodelor de antrenament. Cifrele spectaculoase, măiestria tehnică ridicată la nivel de artă, astăzi încă în continuă creștere, și-au manifestat prezența tocmai la această a V-a ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă. Cele mai evidente progrese s-au înregistrat în schiul alpin, francezul Henri Oreiller, dublu campion olimpic, putînd fi considerat cel mai reprezentativ în acest sens. Moartea lui tragică într-un accident de automobil (se dedicase în ultimii ani acestui sport) a stîrnit un sincer regret.

albe

Innsbruck. Vîrful Hoadl (2.340 m) din Alpii tirolezi. Una din pistele de coborîre pe care se vor întrece schiorii la Olimpiada albă.

La Oslo, în 1952, norvegienii au valorificat la maximum atît bogata lor tradiție în sporturile de iarnă, cît și avantajul de a fi gazde, cucerind cu autoritate primul loc în clasamentul neoficial pe națiuni. Dintre figurile sportive centrale îl vom aminti pe patinatorul Hjalmar Andersen, care a adus Norvegiei 3 medalii de aur din 4 posibile, pe schiorul italian Zeno Colo, învingător în proba de coborîre, și pe fondiștii Hallgeir Brenden (norvegian) și Veikko Hakkulinen (finlandez), prezenți permanent de-atunci încoace (după cum se anunță, poate și anul acesta) în lupta pentru primele locuri.

Un fapt semnificativ în Jocurile Olimpice de iarnă din ultimii ani: nu mai există monopol scandinav în schiul așa-zis nordic, nici monopol canadian în hocheiul pe gheață și nici monopol „geografic", în general vorbind, pentru țările care pînă la Cortina d'Ampezzo (Italia, 1956: a VII-a ediție) dominau fără drept de apel. Eroii de la Cortina d'Ampezzo au fost în primul rînd reprezentanții Uniunii Sovietice, ocupanții primului loc în clasamentul general neoficial pe națiuni. Concurînd pentru prima oară la jocurile „albe", ei au luptat cu dîrzenie și au învins. Vom aminti însă și de austriacul Toni Sailer, „Fulgerul negru din Kitzbühel", care a cucerit toate probele alpine de schi și care s-a retras imediat (adică la un an-doi după aceea, în plină glorie și tinerețe sportivă) din activitatea competițională, cu un palmares și cu o aureolă nemaiîntîlnite. În sfîrșit, de semnalat individual încă trei medaliați olimpici: japonezul Chiharu Igaya (locul II la slalom special), polonezul Gasienica (locul II în combinata nordică) și sovietica Sidorova la slalom special.

Îndepărtata stațiune nord-americană Squaw Valley a găzduit în 1960 cea de a VIII-a ediție a Jocurilor Olimpice, ediție care a confirmat tendințele observate încă la Cortina d'Ampezzo. Din nou sportivii sovietici au ocupat primul loc în clasamentul pe națiuni, iar numeroși sportivi din celelalte țări socialiste s-au afirmat cu tărie. Concurînd în echipa unită a Germaniei, Helga Haase, la patinaj viteză, și Helmuth Recknagel, la sărituri speciale, au cucerit titluri pe deplin meritate.

...Și iată-ne în pragul celei de a IX-a ediții: Innsbruck (Austria), 29 ianuarie — 9 februarie 1964. Mai mult ca sigur, după datele preliminare, că amploarea acestor jocuri va fi cea mai mare, un adevărat record. Participă 35 de națiuni, reprezentate de peste 2.100 de sportivi, iar numărul ziariștilor, fotoreporterilor și crainicilor de radio și televiziune acreditați trece de 1.200.

Țara noastră, prezentă la toate edițiile anterioare cu excepția celei din 1960, va fi reprezentată la Innsbruck de echipa de hochei, de schiorii biatloniști și de boberi.

Pregătiți în condiții bune și animați de dorința fermă de a obține rezultate valoroase, sportivii noștri au prilejul de a reprezenta cu cinste culorile țării. Noi le dorim mult succes.

G. RUSSU-ȘIRIANU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Ion Vulpescu.

41.505

produsem de

FABRICA DE SCULE „RÎŞNOV"

FLACĂRA

5

CU TEORIA
LA FAŢA LOCULUI

Bătălia împotriva deşertului

Actualităţi cinematografice

Anul XIII nr. 5 (453) — 1 februarie 1964

Prezențe românești peste hotare

CÎNTECUL ȘI JOCUL ROMÎNESC PE MALURILE NILULUI

(corespondență specială)

Aiua, Aiua (*) Bravo Rumania! Toți spectatorii erau în picioare, iar mulți dintre ei încercau o pantomimă originală căutînd să dea de înțeles celor de pe scenă că doresc să fie repetat cîntecul. Se auzeau exclamații și urale în limbile arabă, engleză și franceză. Cînd s-au auzit însă din nou triluriile „Ciocîrliei", în sală s-a făcut iar liniște.

Sală, este totuși un cuvînt impropriu folosit aci la Asuan, unde ansamblul folcloric de artiști amatori ai țării noastre își dădea reprezentația. Spun impropriu, pentru că ne aflăm într-un cort enorm, înțgbebat în grabă, din covoare de un colorit uimitor de frumos. Cortul a fost ridicat de aceiași muncitori, constructori și ingineri care, luptînd cu apele tulburi ale bătrînului Nil, au început prima etapă a construirii marelui baraj.

Să revenim însă la spectacol. În timp ce una dintre soliste cînta frumoasa melodie „Aita e Moldova mea", în sală a început un murmur care pentru o clipă a produs derută pe scenă. Mare a fost surpriza tinerilor reprezentanți ai folclorului românesc cînd și-au dat seama că sute de spectatori fredonau melodia. Aplauzele care nu mai conteneau au adus din nou la rampă solista care, de această dată, a repetat cîntecul împreună cu aproape întreaga sală.

„A fost un spectacol minunat — spunea Ezzat Salama, guvernatorul provinciei Asuan. Ne-a plăcut și varietatea de culori a costumelor. Spectacolul a dat posibilitate publicului nostru să cunoască bogăția folclorului poporului romîn și putem spune că aduce o contribuție la întărirea prieteniei care există între popoarele noastre".

Orașul următor, Asyut. Aci, locuitorii aflaseră de succesul obținut de ansamblul folcloric românesc la Asuan și s-a hotărît ca spectacolul să aibă loc în cea mai mare sală de teatru a orașului, cu o capacitate de 2.500 de locuri. Spectacolul a început mai devreme, întrucît sala era deja plină cu mult înainte de ora anunțată. De această dată călușarii au culeș cele mai multe aplauze. Multe numere au trebuit să fie repetate și chiar programul întregului ansamblu a fost repetat în două noi spectacole care nu fuseseră prevăzute. La clubul tineretului spectacolul s-a încheiat cu o horă românească la care s-au alăturat și spectatorii. Pe străzile orașului Asyut tinerii noștri folcloriști erau aclamați și aplaudați. Cuvintele „Bravo Rumania!" i-au întîmpinat pretutindeni.

Culorile naționale ale țării noastre au împodobit apoi scenele teatrelor din Mansura și Alexandria. După spectacolul din Mansura, Eduard Gemoyd, poet și critic de artă egiptean, ne-a spus: „Muzica a fost splendidă. Am dori să vă reținem încă o zi în orașul nostru pentru a ne putea exprima și noi într-un fel recunoștința".

Consulul Greciei, Kuzopoulos, care era prin apropiere, m-a rugat să notez și părerea sa despre ansamblul romîn: „Nu am cuvinte, a spus dînsul, să-mi exprim admirația pentru acest spectacol și bucuria de a-l fi văzut. Coloritul viu și variat al costumelor românești, exactitatea, siguranța și dinamismul dansurilor, muzicalitatea și tonalitatea melodiilor ne-au făcut ca, deși nu cunoaștem limba dumneavoastră, să pricepem și să resimțim înțelesul cîntecelor și dansurilor".

Telegramele sosite la Cairo pe adresa juriului Concursului internațional de folclor — în cadrul căruia a evoluat și ansamblul țării noastre, format după cum se știe numai din țărani colectiviști și muncitori — sînt unanime în aprecierea calităților deosebite ale acestui ansamblu. Potrivit aprecierilor forurilor culturale de aici Ansamblul folcloric de artiști amatori al R. P. Romîne candidează pentru unul din locurile fruntașe ale clasamentului.

Îi urăm mult succes!

C. ALEXANDROAIE

Cairo, ianuarie 1964

*) Excelent, în limba arabă.

COPERTA NOASTRĂ

Actorul Mihai Ciocă, unul din tinerele elemente care s-au afirmat în ultimii ani pe scena Teatrului satiric-muzical „C. Tănase".

Fotografie de S. STEINER

cu tec

● Motoarele asincrone au o turație greu reglabilă, sau la ce ne gîndim cînd mergem cu tramvaiul ● Doi prieteni nesentimentali ● Ce se vorbește la Reșița se aude la Timișoara ● Miezurile de ferite au memorie bună și sînt și politicoase ● Unde s-a născut proiectul de diplomă: la facultate sau la fabrică?

Printre lucrările izvorîte din necesitățile producției se numără și modelul de rețea de curent alternativ cu utilizare în sistemul energetic național. Lucrarea ține de catedra de electronică și automatizări. În fotografie, asistentul ing. Ovidiu Crișan și Ana Dălălau, studentă în anul V.

ria la fața locului

Ne aflăm la Institutul politehnic din Timișoara. Vizităm cancelarii și cabinete de prorectori și decani, cercetăm laboratoare, stăm de vorbă cu studenți, asistenți, șefi de lucrări. Notăm în carnet și fotografiem. Vrem să aflăm, pentru cititorii noștri, răspuns la două întrebări de mare însemnătate: Ce legături are Institutul politehnic din Timișoara cu producția? Pe ce căi se interesează de problemele acesteia și în ce măsură contribuie la rezolvarea lor?

Am aflat multe. Atît de multe, încît ne-a fost tare greu să selecționăm materialul cules. Din care pricină a trebuit pînă la urmă să ne limităm la informațiile culese la o singură facultate (cea electrotehnică) și cu osebire la o singură catedră (cea de mașini electrice).

Să ne închipuim un moment că ne aflăm în tramvai în drum spre serviciu. Ne gîndim la multe lucruri, la unul singur nu: la dificultățile înlocuirii motorului de curent continuu (ca cel din tramvaiul în care ne aflăm) cu motorul asincron din pricina reglabilității grele a turației acestuia. Dar dacă ținem seama că motorul asincron, mai ieftin și mai robust, ar fi indicat nu numai pentru tramvaie ci și pentru locomotive diesel-electrice, nave și pentru acționări grele etc., va trebui să cădem de acord că — chiar dacă nu ne gîndim noi — cineva trebuie s-o facă. Și o fac. O fac oamenii de știință prin numeroasele lor lucrări de specialitate, prin aprofundatele studii și cercetări de laborator care încearcă să dea o rezolvare favorabilă problemei. Dar între timp modificarea turației la motorul asincron continuă să se facă greu și neeconomic.

Prin anul 1961 colectivul catedrei de mașini electrice a facultății timișorene de electrotehnică, în frunte cu decanul Toma Dordea, s-a alăturat celor ce se străduiau să găsească o soluție dificilei și importantei probleme tehnice mai sus-menționate. Ea a fost înscrisă în planul de activitate al catedrei. De atunci au trecut aproape patru ani și după îndelungate și laborioase cercetări soluția a fost găsită. Modificatorul de frecvență pentru reglarea turațiilor mașinilor asincrone creat la facultate se află într-un stadiu avansat. Așadar nu va mai trece multă vreme pînă cînd înșiși constructorii de motoare asincrone se vor putea plimba cu tramvaiul gîndind la orice altceva decît la dificultățile provocate de turațiile motoarelor asincrone.

Consfătuire de producție la Uzina de motoare electrice din Reșița. În centrul dezba-

E. DASCĂLU

(Continuare în pag. 4)

terilor, o delicată problemă de sudură electrică. Vorbitorii subliniază însemnătatea sudurii electrice în realizarea planului uzinei. Nimeni n-o contestă. Dar nimeni n-a găsit încă remediul pentru înlăturarea încărcării nesimetrice a rețelei trifazate de către transformatoarele de sudare. Reieșea limpede (limpede pentru oameni de specialitate, evident) că nu era vorba doar de născocirea vreunui dispozitiv, de vreo oarecare modificare măruntă, ci de o concepție tehnică nouă în sudura electrică. Era nevoie de intervenția teoriei, a științei.

Ecoul dezbaterilor de la Reșița a ajuns pînă la Timișoara, la catedra de mașini electrice, solicitată să conlucreze cu consiliul tehnic al întreprinderii pentru găsirea soluției celei mai bune.

În momentul de față, Ministerul Construcției de Mașini se află în posesia unei documentații ca răspuns la problema ridicată în pomenita consfătuire de producție.

Între uzina „Electromotor" din Timișoara și catedra de mașini electrice despre care am mai vorbit există o veche și temeinică prietenie. Sobră, fără efuziuni lirico-sentimentale, ci plină de dinamism, prietenia aceasta aduce celor doi parteneri multilaterale satisfacții.

Cu ajutorul tovarășului Alex. Popovici, directorul „Electromotorului", și al inginerului B. Oprendeck, șef de lucrări la catedră, ne-am lămurit o seamă de lucruri interesante în legătură cu fundamentul acestei prietenii.

Motoarele asincrone produse de „Electromotor" sînt cunoscute și apreciate nu numai la noi în țară, ci și în multe țări unde le exportăm. În căutarea de noi și noi căi pentru îmbunătățirea calitativă a produselor, colectivul a introdus în planurile de măsuri tehnico-organizatorice, ca și în planul de inovații, o seamă de prevederi menite să ridice necontenit indicii de calitate a motoarelor. Conform indicațiilor date de partid, cei mai buni ingineri din întreprinderi își pun cunoștințele și priceperea lor în slujba muncii de proiectare. Sînt totuși unele cazuri cînd obiectivul vizat în plan depășește — prin profunzimea cercetării științifice — posibilitățile interne din întreprindere, oricît de bine pregătiți ar fi inginerii de aci ; în asemenea cazuri intervine prietenia cu facultatea. Mai întîi sub forma prozaică (dar necesară) a unor convenții care precizează obligațiile reciproce. După care, în planul de activitate al catedrei apar obiective similare cu cele din planurile „Electromotorului". Și așa se nasc fructuoase studii și cercetări de laborator, experiențe, încercări etc. la care participă ingineri și tehnicieni din uzină, cadre didactice și studenți din facultate. Iată cîteva din roadele prieteniei :

Metodă pentru determinarea curbei cuplului la mașini asincrone. S-ar putea traduce așa : găsirea unui mijloc de control calitativ, de mare eficiență, al motoarelor. S-a găsit o asemenea metodă. Lucrarea a fost înaintată și la oficiul de stat pentru invenții spre a fi brevetată. Deocamdată însă, „Electroprecizie" din Săcele a cerut fără întîrziere documentația pentru a studia și ea noua metodă.

Reostat autoreglabil cu efect pelicular. Sau : un dispozitiv simplu și ieftin care să-l înlocuiască pe cel complicat și scump pentru pornirea mașinii asincrone. De o mare eficiență economică, dispozitivul realizat a fost preluat recent pentru studiu și adaptare și de „Electroputere" Craiova.

Metodă pentru debavurarea tolelor în construcția mașinilor și aparatajului electric. Adică, părăsind metoda „clasică", care constă într-o debavurare mecanică (cu ajutorul polizorului) cercetătorii din facultate, împreună cu specialiștii din fabrică, au mers pe o cale

Cercul științific studențesc, sub conducerea șefului de lucrări B. Oprendeck (dreapta) și a preparatoarei Doina Irhaș, deținătorul unui premiu I pe țară la seminarul național al cercurilor științifice studențești (București, 1963).

cu totul originală, care îmbunătăţeşte mult întregul proces tehnologic de fabricaţie a motoarelor. Verificată pe loturi mari de maşini, metoda a dat rezultate.

De altfel, asemenea convenţii catedra a încheiat nu numai cu „Electromotor", ci şi cu Uzina de motoare electrice Reşiţa. Potrivit acestora, catedra a efectuat trei studii pregătitoare pentru proiectarea agregatelor destinate hidrocentralei de pe Argeş, un studiu pentru proiectarea unor maşini speciale de mare putere ş.a.m.d.

— Din tot ce ne-aţi spus — ne adresăm inginerului Oprendeck — reiese limpede avantajele ce rezultă pentru unităţile industriale cu care aveţi convenţii. Mai puţin clar însă apar cele de care se bucură catedra.

— De ce? — se arată surprins interlocutorul nostru. Vă închipuiţi oare că am putea organiza procesul de învăţămînt la nivelul cerinţelor actuale fără a-l îmbina cu problemele cele mai arzătoare ce se nasc nemijlocit în fabrică, în producţie? Ce fel de ingineri ar ieşi de pe băncile institutului dacă ei n-ar cunoaşte încă din anii de studiu cărui scop practic îi este destinată învăţătura lor? Alături de practica în producţie, participarea studenţilor la lucrările de cercetări ale catedrei în legătură cu problemele de producţie constituie laturi importante ale formării lor ca viitori ingineri.

Am înţeles şi mai bine acest lucru atunci cînd ni s-a arătat că activitatea cercurilor ştiinţifice studenţeşti este orientată tot în direcţia familiarizării studenţilor cu problemele producţiei.

Un exemplu. Politehnicienii timişoreni au prezentat la Cel de-al III-lea seminar naţional studenţesc pentru lucrări de electrotehnică-automatică-electronică (Bucureşti 1963) tema intitulată „Metodă statistică pentru interpretarea datelor controlului de serie al maşinilor asincrone". A obţinut premiul I pe ţară, lucru remarcabil, desigur. Dar plin de semnificaţie e faptul că lucrarea premiată face parte dintr-un studiu aplicativ mai larg (folosirea maşinilor electronice de calcul pentru controlul de producţii de maşini electrice), nemijlocit legat de progresul industriei constructoare de maşini asincrone, pe linia îmbunătăţirii calităţii lor.

Cercurile ştiinţifice ale politehnicienilor timişoreni au îmbrăţişat alte multe şi interesante teme legate de producţie. Printre acestea: folosirea semiconductorilor (efectul Hall) în scopuri industriale — lucrare solicitată pe şantierul Combinatului siderurgic Galaţi; maşini electronice de calcul ultrarapid; lucrări privind reţele de transport ale curentului electric şi multe altele.

Vizităm laboratorul catedrei de electronică şi automatizări. Sîntem conduşi de şeful catedrei, profesorul Alexandru Rogojan, prorector al institutului. Cu legitimă mîndrie, domnia-sa ne prezintă o mică capodoperă tehnică, rod al muncii colective a cadrelor didactice şi studenţilor. De fapt, capodopera se prezintă singură. După ce i s-a introdus fişa-program, pe un mic ecran asemănător celui de televiziune apare în puncte strălucitor-luminoase: CETA şi dedesubt I.P.T. (Institutul politehnic Timişoara).

CETA este o „memorie" experimentală. În afară de viteza cu care calculează, CETA prezintă însemnătatea de a fi prima încercare de acest fel care foloseşte miezuri de ferite fabricate la noi în ţară, conform unei concepţii ştiinţifice româneşti şi din materii prime existente la noi.

Înainte de a ne despărţi, CETA este invitată discret să-şi amintească de anul trecut ceva... politicos. CETA se execută fără mofturi şi pe ecranul ei apar în puncte strălucitor-luminoase: LA MULŢI ANI!

Mulţumim CETEI pentru urare. Mulţumim prorectorului Rogojan pentru amabilitatea de a ne fi prezentat interesantul laborator unde se plămădesc idei tehnice îndrăzneţe, un laborator cu ferestrele larg deschise spre viitor...

În plină atmosferă universitară să ne închipuim acum că ni se dă şi nouă o problemă spre rezolvare.

Datele: Octavian Taşcău; tema proiectului de diplomă: „Metode de măsurare a turaţiei micromotoarelor".

Se cere: să se determine locul de naştere al proiectului.

Nu, nu. E inutil să mai faceţi calcule. Octavian Taşcău se va întoarce zilele acestea ca inginer la „Electromotor", de unde, acum cîţiva ani, a plecat ca muncitor. Unde vreţi să se fi născut ideea proiectului său de diplomă decît din frămîntarea colectivului în care a trăit şi va trăi Taşcău? La ce l-au trimis tovarăşii săi să înveţe, dacă nu să le dea un sprijin mai serios în muncă? Găsirea unei metode pentru măsurarea turaţiei micromotoarelor e o sarcină pe care colectivul a încredinţat-o lui Octavian Taşcău, fost muncitor, actualmente inginer. Iar sarcinile — oricine o ştie — trebuie îndeplinite întocmai şi la timp.

Şi pentru că a venit vorba de proiectul de diplomă, să amintim şi rotoscopul. Că merită. Absolventul Ştefan Pethö şi-a ales ca proiect de diplomă conceperea şi construcţia unui rotoscop, a unui adaptor oscilografic pentru controlul în serie foarte mare a microrotoarelor cu colector. Ştiţi ce soartă a avut acest proiect de diplomă? Să v-o spunem noi. A devenit o inovaţie de certă valoare, aplicată cu succes la „Electromotor". Rotoscopul lui Pethö este — după părerea multor specialişti — mai bun şi, evident, mai ieftin decît piesa corespunzătoare din import. Superstiţioşii ar spune că tînărul absolvent a călcat cu dreptul...

Am plecat din mijlocul politehnicienilor timişoreni, cadre didactice şi studenţi, cu impresii bogate şi observaţii multe. Dacă am pune între ele semnul plus, am trage o linie şi le-am aduna, rezultatul ne-ar arăta în primul rînd că în facultăţile Institutului politehnic din Timişoara se duce o activitate complexă şi multilaterală, organizată şi planificată pentru traducerea în viaţă a preţioaselor indicaţii de partid cu privire la sarcinile oamenilor de ştiinţă în introducerea cuceririlor ştiinţei şi tehnicii moderne în economie.

E. DASCĂLU

Fotografii de S. STEINER

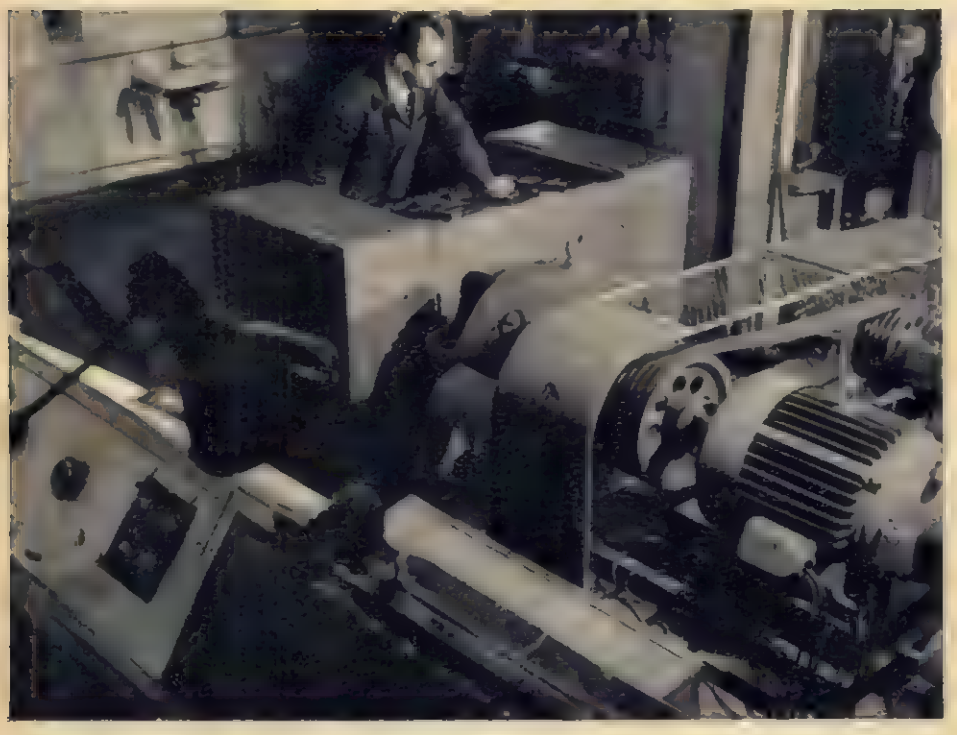

Printre alte numeroase lucrări ştiinţifice efectuate de studenţi se află şi metoda determinării curbei cuplului la maşini asincrone, pe care o vedeţi aplicată în una din secţiile uzinei „Electromotor" din Timişoara.

Profesorul Alex. Rogojan în faţa complicatei scheme a memoriei cu miezuri de ferite.

CADRAN internațional

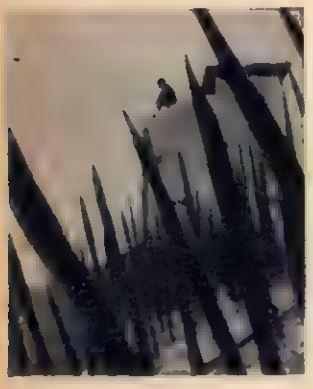

Un sat strategic.

Un bilanț edificator

Săptămînalul american „Newsweek" publică un articol în care încearcă să schițeze bilanțul înfrîngerilor suferite în Vietnamul de sud de către guvernanții de la Saigon și sprijinitorii lor. Deplîngînd aceste înfrîngeri, „Newsweek" afirmă : „În cursul anului trecut, Vietcongul (Frontul național de eliberare care controlează un teritoriu cu o populație de 7 milioane de oameni — n.n.) a capturat de la soldații vietnamezi 7.500 de arme de cea mai bună calitate, fabricate în S.U.A.

Și mai îngrijorătoare este situația satelor strategice pe care, atît defunctul Ngo Dinh Diem, cît și generalul american Paul D. Harkins le considerau cîndva cel mai bun mijloc de apărare. Numai în luna noiembrie a anului trecut, într-o singură provincie, 75 la sută dintre ele au fost invadate. În regiunea deltei fluviului Mekong, care aprovizionează Saigonul, unitățile de guerilă sînt acum mai puternice decît pe vremea cînd erau francezii în Vietnam, iar în 13 provincii ale țării trupele de guerilă reîmpart pămîntul și recrutează întăriri, acționînd ca autorități legale.

Operînd în batalioane extrem de mobile, de cîte 450 de oameni, Vietcongul poate depăși astăzi, în ce privește capacitatea de luptă, cele mai bune trupe vietnameze guvernamentale...

Fără îndoială că planul Vietcongului are în vedere intensificarea incursiunilor bazate pe strategia loviturii urmate de repliere, pînă cînd Saigonul va fi izolat de restul țării și apoi să treacă la un război de uzură.

Că un astfel de rezultat este posibil o confirmă însuși conținutul mesajului ministrului american al Apărării, Robert McNamara, adresat generalilor vietnamezi, în urmă cu două săptămîni. De fapt McNamara spunea : «o dată cu anotimpul secetos... dați uitării îngrijorarea pricinuită de pierderi și purtați războiul ca și cum ar fi ultima voastră șansă. Căci s-ar putea foarte bine să fie chiar așa». Dar sfatul lui McNamara se referea numai la una din problemele guvernului sud-vietnamez"...

Or, problema cea mai grea pentru guvernul lui Duong Van Minh este ostilitatea pe care o manifestă populația din Vietnamul de sud față de el. „Este limpede — conchide «Newsweek» — că războiul vietnamez, care costă pînă acum Statele Unite 3 miliarde de dolari și care înghite și în prezent 1.500.000 de dolari pe zi sub formă de ajutor, nu este cîștigat. Iar ceea ce e necesar pentru a-l cîștiga nu rezidă numai în multe tunuri sau într-o strategie mai bună, ci în ceva care este cu mult mai greu de obținut"

Scrisoarea unui grup de intelectuali francezi

Recent, conducerea Radiodifuziunii franceze a hotărît o reducere cu 30 la sută a bugetului destinat emisiunilor radiofonice artistice. Aceasta va avea drept consecință reducerea la jumătate a emisiunilor literare, dramatice și muzicale, suprimarea concertelor date de orchestrele din provincie, interzicerea retransmiterii festivalurilor. Un grup de reprezentanți ai intelectualității franceze a publicat o scrisoare în care, exprimîndu-și dezacordul față de aceste măsuri, atrage atenția asupra faptului că „se manifestă tot mai mult tendința de a uita că radioul nu este numai un instrument de informare ci și de culturalizare... Diminuarea spațiului rezervat creației artistice va reduce în mod practic la zero posibilitățile de a se comanda și realiza opere originale dramatice, muzicale sau literare". Apoi, se amintește faptul că această măsură e luată concomitent cu darea în folosință a noii baze a Radiodifuziunii (în fotografia de sus), cea mai costisitoare din Europa — 20 de miliarde de franci vechi — realizare despre care se credea că va marca un mare avînt al Radiodifuziunii franceze.

Arătînd că scăderea nivelului calitativ al programelor radiofonice duce la îndepărtarea marii mase a ascultătorilor, reprezentanții intelectualității franceze avertizează asupra „gravelor consecințe ale dispozițiilor deja aplicate sau care sînt preconizate pentru un viitor apropiat și care, încă de pe acum, pun în primejdie atît pe plan național cît și pe plan internațional strălucirea și chiar existența culturii franceze... Dacă trebuia întreprinsă vreo reformă, era necesar ca ea să devină o operație distructivă ?"

Scrisoarea de protest intitulată „Metamorfoza opiniei" e semnată de peste 200 de scriitori și creatori de artă printre care : Louis Aragon, Armand Lanoux, François Mauriac, Jean Effel, André Jolivet, Claude Roy, Samuel Beckett, Pierre Seghers, Jorge Semprun, Françoise Sagan, André Spire, Raymond Aron, Jean-Louis Barrault, René Clair, Eugène Ionesco, Marguerite Long, André Maurois, Darius Milhaud, Jean Rostand, Alain Robbe-Grillet și alții.

O problemă spinoasă: numele!

Cartea care a cunoscut în ultima vreme cel mai mare succes de librărie în Danemarca este o lucrare menită să ajute pe cei care nu au suficientă fantezie pentru a născoci un nou nume. Volumul oferă, în ordine alfabetică, o sumedenie de nume noi...

După cum afirmă ziaristul danez Manfred Mechow, peste trei sute de mii de danezi sînt nemulțumiți de numele de familie moștenite și doresc să dobîndească altele. Aceasta nu se datorează însă capriciului sau modei, ci izvorîște din faptul că în Danemarca există sute de mii de Hanseni, Jenseni, Sörenseni și mulți alții ale căror nume se confundă. Din această cauză chiar și acei care nu doresc să-și schimbe numele sînt siliți ca, la locul lor de muncă, să adopte totuși un nume care să nu poată fi confundat cu omonimii respectivi. Cu numele adoptat ei semnează în statele de plată, cu acest nume de împrumut sînt recunoscuți de tovarășii de muncă, pînă ce, cu timpul, schimbarea se oficializează de la sine.

Dacă se răsfoiește cartea de telefon a orașului Copenhaga se constată că numele Hansen ocupă 208 coloane ; Nielsen — 204 ; Jensen — 190 ; Andersen — 120 ; Petersen — 114... Pentru a se ușura oarecum găsirea numărului de telefon al unuia dintre cei douăsprezece mii de Hanseni, de pildă, cartea îi grupează după profesiuni.

Cunoscînd toate acestea nu mai apare atît de surprinzătoare căutarea de care se bucură „cartea cu nume noi". Candidatul la schimbarea numelui consultă volumul, apoi plătește o taxă de patruzeci de coroane și din acel moment Hansen se preschimbă în Eregt sau alt nume. Noul nume este luat în evidență pentru ca să nu mai poată fi atribuit și altor persoane.

Adoptarea unui nou nume este, pe cît se pare, o treabă destul de ușoară. O condiție însă se cere respectată : noul nume trebuie să aibă... rezonanță daneză. Deci Hansen nu poate deveni niciodată Schmidt, Niedertupfinger sau Mecleidy...

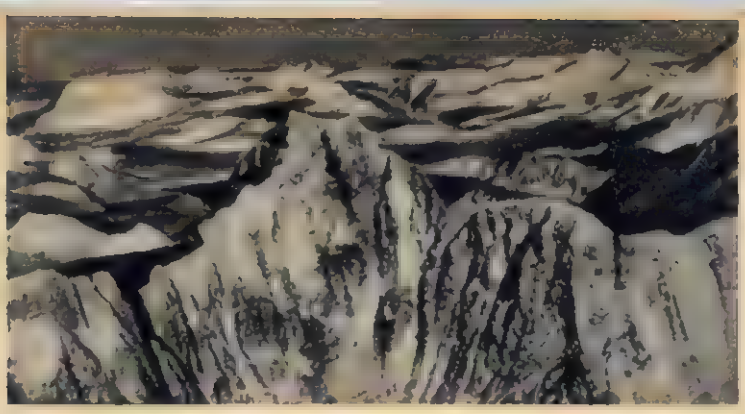

De multe ori analizele de laborator constată ineficacitatea unor medicamente.

Congres neobişnuit

Ancheta unei comisii senatoriale a stabilit că cetăţenii S.U.A. cheltuiesc anual 250 milioane de dolari pentru medicamente lipsite de valoare terapeutică, iar un miliard de dolari sînt cheltuiţi pentru tratamente de întinerire şi slăbire, pentru tincturi, vitamine, hormoni, injecţii etc. cam de aceeaşi „eficacitate".

Referindu-se la această situaţie, ziarul vienez „Die Presse" arată că una din cauzele pentru care americanii cheltuiesc sume atît de mari pentru vraci şi pentru leacurile lor înşelătoare rezidă în costul ridicat al tratamentelor medicale şi spitaliceşti, precum şi al medicamentelor. Potrivit anchetei Congresului american s-a stabilit de pildă că în timp ce costul fabricării a o mie de tablete dintr-un anumit somnifer revine producătorului la 65 de cenţi, ele sînt vîndute farmaciilor cu 39,50 dolari, iar bolnavii trebuie să le cumpere la preţul de 65,38 dolari...

Nu demult, Asociaţia medicilor şi Agenţia pentru medicamente de pe lîngă guvernul federal s-au întrunit la Washington într-un „Congres împotriva şarlataniei" pentru a dezbate cele stabilite de ancheta comisiei senatoriale cu privire la industria farmaceutică.

Dr. Annis, preşedintele Asociaţiei medicilor, a arătat într-un referat prezentat congresului că „Krebiozonul", medicamentul „miraculos" la care au recurs mii de bolnavi de cancer, este de fapt cea mai mare escrocherie a secolului. De curînd el a fost declarat de Agenţia pentru medicamente şi alimente ca fiind „complet ineficace". Pe lîngă ineficienţa şi preţul lor ridicat, multe dintre leacurile şi aparatele puse în vînzare sînt adesea chiar foarte vătămătoare. De exemplu, aşa-zisele „droguri sufleteşti", menite chipurile să dea energie persoanelor lipsite de voinţă, dăunează organismului şi lasă adesea urme de nevindecat.

În cadrul aceluiaşi congres, funcţionari ai Ministerului Sănătăţii au prezentat nu mai puţin de 60 de diferite „aparate de vindecat". Astfel, a fost prezentat „Magnetronul", aparat pentru vindecarea reumatismului, care, supunînd pacientul unor şocuri electrice, ar avea darul de „a-l transpune într-o astfel de stare sufletească încît să-şi dea seama că se simte mult mai bine"...

Trecînd la producţia de masă a acestor aparate, fabricanţii lor desfăşoară o zgomotoasă reclamă prin presă, radio şi televiziune pentru momirea cumpărătorilor naivi. Aşa se explică, de pildă, cum o firmă din Chicago a reuşit ca într-un timp scurt să vîndă cinci mii de „maşini de diagnosticat" la preţul de 875 de dolari bucata.

Se va topi gheaţa Antarcticii?

Referitor la expediţia întreprinsă de grupul de savanţi sovietici şi francezi care nu demult s-au îmbarcat pe nava sovietică „Estonia" spre baza „Mirnîi", comentatorul francez Pierre Juin scrie despre programul şi obiectivele acestui important asalt ştiinţific asupra tainelor Antarcticii.

Timp de 7-8 săptămîni geofizicienii, glaciologii, topografii şi inginerii electronişti vor culege din acest imens laborator natural date şi materiale care vor contribui la găsirea unui răspuns întrebării: calota glaciară a Antarcticii se îngreunează sau, dimpotrivă, are tendinţa de a se topi?

În expediţiile sovietice precedente s-au culese date asupra temperaturii din tot cursul anului, a abundenţei căderilor de zăpezi şi a grosimii gheţii în diferite locuri. Sondajele au revelat că soclul stîncos al Antarcticii suportă uneori o crustă glaciară groasă de 4.000 m. Dar pentru a putea scrie istoria ultimelor milenii şi a prevedea viitorul climatic al Pămîntului, ştiinţa trebuie să descopere noi date.

Se ştie că acum 160 de milioane de ani marele deşert alb se bucura de o climă subtropicală şi că glaciaţiunile succesive au modificat în mai multe rînduri faţa planetei. Deci nu e lipsit de importanţă să aflăm dacă evoluţia actuală a Antarcticii va duce spre o nouă glaciaţie sau spre o topire a gheţurilor. În acest caz nivelul oceanelor s-ar ridica cu circa 60 m, continentele ar fi parţial înecate, iar majoritatea metropolelor ar dispare sub apă.

Înfruntînd timp de 50 de zile viscolul nemilos, un detaşament de oameni curajoşi va studia legile formărilor gheţurilor. Specialiştii francezi sînt înarmaţi cu un telurometru, instrument de măsură de tipul radarului, pe care l-au experimentat în Arctica, iar cercetătorii sovietici vor examina rezultatele analizelor izotopice a gheţii „carotate" la diferite adîncimi. Savantul Albert Bauer şi-a propus să transporte în Franţa o tonă de mostre de gheaţă, din a căror analiză se vor putea deduce fenomenele atmosferice desfăşurate odinioară pe continentul antarctic.

Printre obiectivele expediţiei glaciologice sovieto-franceze — întreprinse în cadrul celor doi „Ani internaţionali ai Soarelui calm" inauguraţi la 1 ianuarie 1964 — se mai numără: explicarea influenţei meteorologice pe care o exercită Antarctica asupra regiunilor îndepărtate ale globului prin intermediul curenţilor aerieni şi oceanici, studiul raporturilor dintre Soare şi frig. Expediţia va prilejui totodată o fructuoasă cooperare ştiinţifică internaţională.

În jurul unei dispoziţii

După cum relatează publicaţia ilustrată „Revue", care apare la München, din documentele oficiilor de ocrotire a tineretului din R. F. Germană reiese că, în fiecare zi, treizeci de tinere fete părăsesc pe ascuns casa părintească. „Revue" deplînge faptul că anual zece mii de fete îşi caută norocul vagabondînd pe străzi, în pericol la fiecare pas de a fi ademenite.

Referindu-se la aceeaşi situaţie, revista „Zeit im Bild" consideră că multe din miile de fete din R. F. Germană care-şi părăsesc căminul părintesc visează să parvină pe o cale uşoară, ca urmare a influenţei exercitate asupra lor de filme, de o anumită literatură, cît şi de povestirile senzaţionale din revistele ilustrate occidentale. Nu este de mirare că numeroase fete sînt implicate în scandalurile de moravuri care ajung la cunoştinţa opiniei publice. Fiecare săptămînă, scrie revista, aduce noi cazuri.

În urma numeroaselor scandaluri şi a protestelor opiniei publice, Ministerul federal al muncii a dat o dispoziţie potrivit căreia „activitatea" tinerelor în baruri, circiumi, localuri de noapte nu poate fi admisă decît dacă fac parte din „personalul de serviciu". Ca urmare, scrie „Zeit im Bild", tinerele fără angajament care pînă atunci făceau strip-tease ca „amatoare" pot deveni profesioniste chiar de la vîrsta de 16-17 ani angajîndu-se „fete de ser-

viciu" în localurile respective. Un reporter al săptămînalului „Vorwärts", dorind să obţină unele explicaţii în legătură cu lacunele pe care le prezintă dispoziţiile ce reglementează angajarea fetelor în localuri rău famate, s-a adresat unui factor de răspundere din Ministerul pentru problemele tineretului şi familiei care a declarat reporterului că articolul 2 al constituţiei federale garantează dreptul alegerii libere a profesiunii şi a locului de exercitare a ei. „De aceea nici nu se poate măcar stabili cîte tinere între 18 şi 21 de ani lucrează în baruri, localuri de noapte şi alte localuri rău famate"...

„Operaţiunea canoniera"

În partea răsăriteană a protectoratului britanic Aden se află sultanatul Mahra, care ocupă o vastă regiune de deşert, înaintînd aproximativ două sute de mile în oceanul de nisip din sudul Peninsulei Arabe. Conducătorul formal al populaţiei de aici este considerat sultanul din Socotra, subordonat protectorilor englezi. Locuitorii sultanatului Mahra nu s-au supus însă nici sultanului şi nici regimului de protectorat englez instaurat în Aden din 1886.

Recent în sultanatul Mahra a avut loc o stranie desfăşurare de trupe — o companie a legiunii de beduini din Hadramaut, condusă de ofiţeri englezi şi protejată de o canonieră britanică a ocupat regiunea de litoral şi a construit acolo fortificaţii. Motivul? Săptămînalul londonez „Observer", care a relatat faptul sub titlul semnificativ „Operaţia canoniera", scrie că scopul principal al acesteia a fost asigurarea *„protecţiei intereselor companiei petroliere «Pan American Hadramaut Oil Co», filială a trustului american «Standard Oil of Indiana», care desfăşoară lucrări de prospecţiuni geologice în partea de nord a sultanatului Mahra, în apropierea frontierei cu Arabia Saudită"*.

Interesul arătat de compania americană se explică — aşa cum arăta „Observer" — prin faptul că „prospecţiunile geologice şi seismice efectuate de aceasta au dat rezultate *promiţătoare* (sublinierea ns.) şi în curînd se va începe forajul". Iar interesul manifestat de britanici prin această „operaţie-canonieră" îşi are substratul în faptul că veniturile provenite din petrolul găsit pe teritoriul oricărui sultanat din cadrul federaţiei urmează să fie administrate de aceasta — adică, în ultimă instanţă, de Anglia...

au rămas încă necercetate, ele putînd să ascundă multe surprize. De pildă

UN GEAMĂN AL NILULUI... SUB NIL

Acum cîțiva ani hidrologii au identificat în Egipt un curs subteran al Nilului, ce-și poartă apele la adîncimi de 100 pînă la 500 de metri sub matca fluviului, cale de peste 1.000 de km. Acest Nil nevăzut curge lent spre delta geamănului său...

Specialiștii au calculat că, din acest rezervor subteran s-ar putea pompa — cu ajutorul unui sistem hidrotehnic relativ simplu — circa 1.400 de milioane de metri cubi de apă anual, cantitate ce ar asigura irigarea a 45.000 pînă la 100.000 de hectare. Astfel, circa opt milioane de persoane ar putea trăi într-o zonă în care azi domnesc doar ierburile palide, spinoase, ale pustiului. Este adevărat că apa aceasta nu ar fi în întregime disponibilă pentru irigație, o parte din ea fiind necesară pentru echilibrarea hidrostatică a debitului fluviului de la suprafață.

Dar nu numai în continentul african există atari rezerve subterane. Sondele acustice ale geologilor le-au semnalat prezența și în subsolul pămînturilor aride din Asia Centrală și în Extremul Orient. În Kazahstan, în Asia Centrală și în Transbaikalia a fost descoperită o vastă rețea de ape subterane, întinsă cît șase mări Azov la un loc. Astfel de rezervoare tăinuite au mai fost depistate și în deșertul din vestul Mongoliei centrale, cît și în provinciile chineze Sinkiang, Kansu, Tingai, Șansi și Ningsia. O rețea de rîuri subpămîntene a fost descoperită și în pustiul Taklamakan. În fine, șase mari bazine de ape subterane se găsesc în Australia, cel mai important dintre ele aflîndu-se în regiunile răsăritene ale continentului, zonă în care au fost săpate pînă în prezent 5.000 din cele 7.000 de fîntîni arteziene cîte există pe cel de-al cincilea continent.

MUNȚII DE GHEAȚĂ PUȘI LA LUCRU

O altă rezervă de apă o constituie masele ghețarilor și ale zăpezilor eterne din munții înalți care limitează unele deșerturi din Asia. Apa încremenită în trupul uriaș al ghețarilor așteaptă să fie descătușată și să-și reînceapă ciclul întrerupt. Ghețarii pot alimenta cu apă pămînturi aride care, avînd asigurate umiditatea necesară, s-ar transforma în ogoare și grădini fertile.

Această perspectivă nu trebuie considerată doar ca o ipoteză optimistă sau ca un plan îndrăzneț. Jaloanele acestei acțiuni le-au împlîntat nu demult cercetătorii sovietici care au inițiat măsuri complexe în vederea topirii unor ghețari din munții Tianșan și a folosirii apelor rezultate pentru irigarea ținuturilor aride din vale. Această încercare cu totul neobișnuită a fost dusă la bun sfîrșit cu ajutorul hidrologilor, aviației și... al Soarelui.

O escadrilă de avioane a lansat de la o mică înălțime deasupra coamei ghețarilor vizați un nor de cărbune pulverizat care, așternîndu-se într-un strat compact pe gheață, a constituit un uriaș covor negru. Acesta a absorbit razele solare, ridicînd sensibil temperatura straturilor de aer înconjurătoare și determinînd astfel topirea straturilor superioare ale masei de gheață. Repetîndu-se de cîteva ori aceste operațiuni în timpul sezonului secetos, s-au colectat în canale și rezervoare mari cantități de apă pentru irigarea cîmpurilor.

Acțiunea a avut un caracter experimental limitat. Ea deschide însă perspective hidrologilor și agricultorilor de mîine, demonstrînd marile posibilități ce le oferă ghețarii continentali pentru irigarea deșerturilor limitrofe.

SOARELE ÎMPOTRIVA DEȘERTULUI

Printre sursele de energie care pot fi utilizate în bătălia împotriva deșertului trebuie menționat, în primul rînd, oarecum paradoxal, tocmai Soarele, pe drept cuvînt numit de savanți cea mai mare centrală nucleară din lume. În adevăr, în fiecare minut, el radiază în spațiul cosmic o uriașă cantitate de energie. Este adevărat că din această cantitate planeta noastră primește doar o părticică, și anume $\frac{1}{2.200.000.000}$, energie cu care, totuși, s-ar putea încălzi de la zero grade pînă la vaporizarea completă o cantitate de patru miliarde tone de apă! Aceasta reprezintă o cantitate de energie echivalentă cu cea care ar fi furnizată de *85 milioane de hidrocentrale* de tipul celei instalate la Kuibîșev (U.R.S.S.), a cărei putere este de 2.100.000 kilowați.

Utilizarea căldurii solare în scopuri practice constituie preocuparea noii ramuri a energeticii, helioenergetica, iar unul din obiectivele ei de bază constă în convertirea directă a energiei solare în energie electrică.

Bateriile solare cu semiconductori marchează o nouă și interesantă etapă în energetica mondială. Cristalele de siliciu deschid largi perspective, cu atît mai mult cu cît rezervele planetare de siliciu sînt practic inepuizabile.

S-a calculat că dacă s-ar acoperi cu baterii solare numai o zecime din aria deșertului Karakum, s-ar obține energie suficientă pentru toate necesitățile Uniunii Sovietice. Este ușor de închipuit ce s-ar putea realiza utilizîndu-se spațiile nemărginite ale Saharei și ale altor regiuni similare.

Ce frînează extinderea helioelectrostațiilor și în general introducerea pe scară mondială a heliocentrelor? Prețul de cost încă ridicat al semiconductorilor. Această piedică va putea fi probabil înlăturată într-un viitor apropiat, așa cum s-a reușit ca în numai cîțiva ani să se ridice randamentul fotoelementelor — respectiv al bateriilor solare — care acum zece ani nu converteau decît 8-10% din energia solară radiantă, iar azi dau un randament îndoit. Recente experimentări în laborator au dat rezultate și mai promițătoare: un randament de 25%.

BARAJE DE... VÎNT

Vîntul a furat apa. Trudind, el o va aduce înapoi din adîncuri. Energia eoliană — forța vînturilor — poate fi folosită pe scară largă pentru a asigura o parte din energia necesară atît pentru pomparea

SPORT

se făurește o tradiție

1960—ediția a doua a cupei, dar prima cîștigată de noi. În fotografie, un aspect din meciul București —H.G. Copenhaga.

Rubrica noastră de sport are astăzi ca oaspete „Cupa orașului București." Să nu credeți, însă, că este vorba de cupa oferită cîștigătorului tradiționalului turneu internațional de hochei pe gheață, ci de sora ei mai mică, disputată în fiecare an în cadrul unor întreceri nu mai puțin spectaculoase.

La 5 februarie are loc a cincea ediție a „Cupei orașului București". Lăsînd la o parte orice modestie trebuie să remarcăm că deși nu are un... stagiu prea vechi, la această competiție au luat parte cei mai buni handbaliști din Europa. Existența ei este legată de un campionat mondial. În 1958, la întrecerea celor mai bune echipe de handbal în 7 din lume — era în R. D. Germană — reprezentativa noastră masculină nu a strălucit. La întoarcerea ei în țară, tehnicienii noștri au ajuns la concluzia că rezultatele modeste se datoresc și lipsei de contact cu echipele de peste hotare. Toată lumea era de acord că progresul jucătorilor noștri, însăși dezvoltarea handbalului ar putea fi ușurată printr-o competiție anuală care să aducă la București echipe din cele mai valoroase și cu jucători renumiți. Și din aceste frămîntări s-a născut „Cupa orașului București".

Competiția a început să se bucure de prețuire din ce în ce mai mare și din partea oaspeților, și din partea gazdelor. A devenit repede cunoscută și de ea se vorbește acum la Copenhaga și Praga, la Budapesta, Belgrad și Berlin, la Moscova și Magdeburg și în alte orașe din Europa. Și cred că nu peste multă vreme va rivaliza în popularitate cu alte cupe mai... în vîrstă. Cît despre dragostea spectatorilor bucureșteni pentru handbal, nici nu mai vorbim; sălile au fost mereu pline la Floreasca. Au evoluat la București echipe mari, ca H. G. Copenhaga, Dukla, Praga, reprezentativele U.R.S.S. și Budapestei, Banja Luka etc. În meciurile spectaculoase disputate sub cupola de la Floreasca au evoluat portari faimoși ca Bent Mortensen și Jiri Vicha; și-au demonstrat virtuozitatea jucători ca Herman, Rada, Mareș, Nielsen, Țertvadze, Ivakin, Pfeiffer, Karadja și mulți alții. În primul an (singurul, de altfel, cînd n-a fost cucerită de ai noștri), Mozer — care mai tîrziu avea să devină unul din cei mai buni jucători de pe continent — a fost o adevărată spaimă pentru portari: el a marcat 40 de goluri din cele 63 înscrise de Știința Timișoara (unde juca pe atunci), devenind golgeterul turneului. Iar alături de el, jocurile au dat prilejul de afirmare și altor tineri handbaliști printre care Cornel Oțelea și Mircea Costache II, actuali maeștri emeriți ai sportului.

Următoarele trei ediții au coincis cu trei victorii ale echipei Bucureștiului. Revanșa cu H. G. Copenhaga din 1960 nu o vom uita ușor. A fost un joc splendid și o victorie atît de clară încît jucătorii veniți din țara lui Andersen au fost nevoiți să-și scoată pălăria în fața handbalului românesc.

În dreptul anului 1961: deplasare la Cluj. Și aici, însă, adversari de valoare, jocuri de rară frumusețe, spectacole cu „casa închisă" și... din nou victoria Bucureștiului. Au evoluat atunci și mulți jucători tineri. În 1962 s-au remarcat jucători ca Samungi, Eftimie, Paraschiv, I. Popescu, Goran, Marinescu și alții, dintre care unii au ajuns în echipa națională. (Pe cînd și ceilalți?)

„Cupa orașului București" a reușit să corespundă scopului pentru care a fost creată, avînd un rol major în impulsionarea handbalului la noi. A cincea ediție — jubiliara — are loc cu o lună înainte de începerea campionatului mondial de handbal. Sperăm într-o continuitate a victoriilor românești atît în cadrul cupei cît și la campionat, unde avem de apărat titlul mondial cucerit acum 3 ani.

Petre GAȚU
Adrian VASILIU

Fază din meciul București—Magdeburg (ediția 1962). O aruncare la poartă, executată de Virgil Knat.

AGENDA FLACĂRA

PENTRU MERITE DEOSEBITE în activitatea desfăşurată în domeniul teatrului, muzicii şi artelor plastice, numeroşi oameni de cultură şi artă au fost distinşi cu titlurile de : „Artist al poporului din Republica Populară Romînă", „Maestru emerit al artei din Republica Populară Romînă" şi „Artist emerit al Republicii Populare Romîne".

Vă prezentăm cîţiva dintre artiştii recent distinşi.

Pictorul Alexandru Ciucurencu, artist al poporului.

Actorul Ştefan Ciubotăraşu, artist al poporului.

Sculptorul Ion Irimescu, artist al poporului.

Actriţa minunitoare Dorina Tănăsescu, artistă emerită.

Actorul Ştefan Mihăilescu Brăila, artist emerit.

În cursul lunii februarie vor sosi în ţara noastră surorile Josette şi Ivette Roman, pianiste din S.U.A. Artistele, de origine franceză, au studiat la Conservatorul naţional din Paris, făcînd apoi parte din Orchestra simfonică din San Francisco. Ele au desfăşurat o bogată activitate în sălile de concert ale lumii şi la posturile de radio. Surorile Roman vor prezenta un recital la Bucureşti (în repertoriu: lucrări de Mozart, Schumann, Bruch, Ravel etc.), urmînd să concerteze şi la Filarmonica din Timişoara.

Prezentarea paginilor celor mai însemnate din istoria teatrului constituie o preocupare a multor instituţii teatrale din ţară. Pe această linie, un corespondent al nostru ne semnalează că nu demult la Timişoara a avut loc deschiderea unui ciclu de conferinţe (ce vor fi însoţite de exemplificări scenice) închinat tradiţiilor progresiste ale teatrului romînesc. Cea dintîi prelegere — o incursiune în perioada de început a teatrului nostru — a fost ţinută de academicianul Victor Eftimiu, în faţa unui numeros public iubitor de teatru.

Fotoreporterul nostru a făcut de curînd o vizită în atelierul sculptorului Corneliu Medrea, artist al poporului. În plină activitate creatoare, artistul lucrează actualmente la o compoziţie intitulată „Apoteoza poetului Mihail Eminescu" (în fotografie: maestrul Corneliu Medrea în faţa proiectului acestei lucrări) şi totodată are în studiu o altă sculptură, „Victoria", care exprimă izbînda poporului nostru în lupta sa pentru eliberare. Ea este închinată celei de-a XX-a aniversări a Eliberării de sub jugul fascist.

Vă prezentăm pe cunoscutul cîntăreţ francez Gilbert Bécaud care, în luna aceasta, va fi oaspetele ţării noastre. Artistul, absolvent al Conservatorului din Nisa, este deopotrivă pianist, solist vocal şi compozitor. El a compus muzica filmului „Babette pleacă la război" care a rulat şi pe ecranele noastre. A apărut de asemenea în cîteva filme, ca principal interpret şi compozitor al muzicii acestor filme. Unele din cîntecele sale au făcut parte din repertoriul celebrei cîntăreţe Edith Piaf.

Cu prilejul festivităţilor „Anului Wagner", cineaştii din R.D.Germană au început turnarea unui film după opera „Olandezul zburător" a marelui compozitor. Regia este semnată de Joachim Herz, directorul Operei din Leipzig. Pentru rolul principal feminin, cel al Sentei, a fost solicitată Anna Prucnal (în fotografie), tînără artistă poloneză remarcată în emoţionantul poem cinematografic „Soare şi umbră". Alături de ea apare actorul Fred Düren, iar vocile aparţin Gerdei Hannemann şi lui Ratner Lüdeke.

„Audrey Hepburn demonstrează o dată în plus că e de neînlocuit", afirmă revista franceză „Jours de France" despre această înzestrată actriţă americană, în legătură cu creaţia ei din filmul „Şarada", realizat de regizorul Stanley Donen. Făcînd un interesant cuplu împreună cu Cary Grant, unul din actorii vechii generaţii a Hollywoodului, neuitata interpretă a Natașei Rostova din „Război şi pace" îşi dovedeşte din nou talentul, personalitatea şi umorul (deşi filmul este o istorie poliţistă, presărată cu nenumărate cadavre).

Muţi ani de aile fraţii Eduardo, Peppino şi Titina De Filippo au jucat un rol dintre cele mai însemnate în viaţa artistică a Italiei. Primul, dramaturg consacrat şi actor de teatru şi film, secundul, un comic deosebit de înzestrat, iar cea de-a treia, actriţă de dramă şi comedie. Prin moartea Titinei De Filippo teatrul italian suferă o pierdere grea. În fotografie: scenă din actul III al piesei „Filumena Marturano" de Eduardo De Filippo (jucată şi la noi cu succes). Interpretează Titina şi Eduardo De Filippo.

Prima manifestare a Teatrului de stat Tg. Mureş în cadrul „Anului Shakespeare" a fost prilejuită de reluarea comediei „A douăsprezecea noapte", în interpretarea colectivului secţiei romîne. Regia e semnată de Eugen Mercus. Vor mai fi prezentate premierele festive cu capodoperele „Othello" (secţia română), „Richard al III-lea" (secţia maghiară) şi „Romeo şi Julieta" (studioul Institutului de teatru „Szentgyörgyi István"). În fotografie: Viola (Maya Indrieş) şi Orsino (Valeriu Popescu) în „A douăsprezecea noapte".

Tînărul actor şi cîntăreţ englez Cliff Richard (în octombrie 1963 a împlinit 23 de ani) continuă să confirme succesul obţinut în primele sale apariţii cinematografice. După filmul „Tinerii", care l-a făcut cunoscut şi publicului nostru, el a realizat „Vacanţă de vară", un alt film muzical. În prezent Cliff Richard turnează, alături de Susan Hampshire, în „Wonderful Life", peliculă ce ni-l înfăţişează pe Cliff Richard şi ca pe un remarcabil dansator. Fotografia de faţă pare să demonstreze că şi aparatul de filmat este o pasiune a sa.

Drumul cămilelor, al deșertului, devine drumul gazului și al industriei. Pe întinderile aflătoare pustii ale acestei regiuni din Asia Centrală se transportă acum țevi pentru construirea unei conducte de gaz.

apelor subterane, cît și pentru alimentarea cu electricitate a unităților agricole ce se vor dezvolta în deșerturi.

V-ați întrebat ce putere are vîntul? Considerabilă. S-a socotit că un vînt ce bate cu o viteză doar de trei metri pe secundă poate produce anual — rotind paletele unor motoare eoliene dispuse în serie, ca pionii pe o tablă de șah, la o distanță unul de altul egală cu 15 diametre ale roții de vînt — 445.000 kilowați-oră. Și aceasta doar de pe o suprafață de un kilometru pătrat, fiecare motor eolian avînd o putere de circa 300 kilowați.

Desigur, în ariile vaste ale deșerturilor, unde vîntul bate aproape permanent și cu viteze mult mai mari, energia eoliană ar crea „din nimic" adevărate fluvii de electricitate. *Vîntul — „cărbunele albastru" — poate asigura de 3.000 de ori mai multă energie decît cea furnizată de cărbunele folosit azi în acest scop pe plan mondial.*

Vîntul poate fi luat astfel și el ca tovarăș de muncă, alături de Soare în bătălia împotriva deșertului.

ÎN DEȘERT, UN FAGURE DE O JUMĂTATE DE KM

Închipuiți-vă înălțîndu-se din orizontul deșertului un catarg metalic înalt, de care este fixat, vertical, un disc perforat de zeci de alveole, ca celulele descoperite ale unui fagure. Pe acest disc, cu un diametru de 500 metri, sînt fixate cu ajutorul unor ampenaje speciale, în fiecare alveolă, rotoare eoliene. Mai precis: 224 de rotoare — tot atîtea generatoare, cu o putere considerabilă: 100.000 kilowați. Acest sistem complex de rotoare este orientat de mecanisme automate astfel încît să ia „în piept" vîntul din orice parte ar sufla, discul rotindu-se în jurul axei-suport în direcția cuvenită.

Iată doar unul din proiectele energeticienilor...

Este adevărat că instalațiile de forță eoliene prezintă neajunsul că nu funcționează decît în perioadele cînd bate vîntul, iar în orele cînd acesta încetează să sufle, ele stagnează. Aceasta poate produce perturbări în desfășurarea activității industriale locale, căreia trebuie să i se asigure un debit permanent de energie electrică. O serie de soluții au fost găsite și la această problemă. În primul rînd, evident, acumulatoarele obișnuite.

S-au elaborat, de asemenea, proiecte pentru o serie de tipuri de stații de compensare: termo și hidroacumulatoare. Cele din urmă sînt cele mai economice și funcționează pe următoarea schemă: în perioadele de activitate intensă a curenților eolieni, centrala pompează o cantitate excedentară de apă, pe care o debitează într-un mare bazin de retenție. În perioadele de acalmie, apa se scurge din rezervorul respectiv de la o anumită înălțime, antrenînd în cădere paletele unei serii de hidrogeneratoare care dau naștere energiei electrice. Evident, acest circuit determină un consum de energie relativ ridicat, astfel încît s-au prevăzut și alte variante, cea mai interesantă fiind aceea de a se echilibra randamentul generatoarelor eoliene dintr-o regiune mai vastă prin așa-zisa autocompensare.

Formula e simplă. Centralele eoliene situate în zonele aride — ce s-ar întinde pe mii de kilometri pătrați, cu climate locale diferite — ar fi conectate într-un sistem unic, prin linii de înaltă tensiune astfel încît surplusurile unităților din zonele cu o intensă activitate a curenților aerieni să compenseze producția de energie electrică redusă a generatoarelor eoliene aflate în zonele de acalmie.

Iată dar că se apropie ziua cînd vechiul proverb „cine seamănă vînt culege furtună", va suna: „cine seamănă vînt culege... energie electrică".

GEOTERMOCENTRALE ORIGINALE

În zonele aride o altă sursă locală de energie, ieftină și practică, aproape inepuizabilă, o constituie utilizarea apelor termale subterane. Unele zone continentale, ca cele din Asia Centrală și Australia, cuprind în subsolul lor ape fierbinți, a căror temperatură atinge în unele cazuri 80° Celsius. Teoretic, geotermocentralele funcționînd cu această apă caldă pot asigura, în permanență și foarte economic, o putere mare. Dar aceste surse sînt rare și restrînse ca debit.

Regiunile litorale oceanice în zonele toride oferă condiții prielnice pentru instalarea de centrale termoelectrice care să funcționeze utilizînd diferențele termice sensibile dintre apele superficiale ce scaldă coastele continentale și păturile de apă reci din fundul oceanului în zonele cu țărmuri abrupte. În adevăr, în zona tropicală și ecuatorială, apele oceanului ating 20° pînă la 27° Celsius, în vreme ce în straturile mai profunde, la 300-500 metri, temperatura coboară pînă la 8-10°.

Cum se prezintă o centrală funcționînd pe baza acestor diferențe termice?

Apa mai caldă, introdusă în cazane la presiuni de 0,03 atmosfere, fierbe chiar la 25-30°. Aburii rezultați antrenează turbogeneratorul, apoi se condensează cu ajutorul apei reci din adîncul oceanului, aduse la suprafață cu ajutorul unui sistem simplu de conducte și electropompe. Atari instalații pot produce cantități însemnate de energie electrică și, eventual, în secundar, apă potabilă (rezultată din demineralizarea apei oceanice înainte de a fi introdusă în cazane), gheață și sare comestibilă și industrială.

Încă în zilele noastre funcționează astfel de centrale în unele regiuni tropicale, deocamdată însă cu un randament redus. Principiul lor de funcționare vădindu-se a fi eficient, se întrevăd posibilități reale ca în viitor ele să devină una din pîrghiile de ridicare a potențialului energetic al regiunilor aride și semiaride.

...Desigur, în cele de mai sus nu am putut aminti decît cîteva din asemenea „pîrghii". În realitate, ele sînt mult mai numeroase.

Mereu alte și alte descoperiri științifice vin să completeze arsenalul pașnic cu care omul va putea lupta cu tot mai mult succes împotriva secetei și a foametei, pentru a aduce belșugul pe întinderi din ce în ce mai vaste ale planetei noastre și a apropia ziua cînd va transforma în grînare toate deșerturile pămîntului.

Mihai Gheorghe ANDRIEȘ

FUMAȚI ? NU FUMAȚI ? TUTUNUL PRO ȘI CONTRA

• Raportul Comitetului federal consultativ, recent publicat la Washington, devine „cartea cea mai cerută" din Statele Unite ... „Fumatul și sănătatea" : 387 de pagini, 1.123.000 de persoane studiate • „O țigaretă ?" „Nu, mulțumesc, am citit" • Un lucru este sigur: abuzul de tutun dăunează.

Fumați?
Nu fumați?
Tutunul - pro și contra

În auditoriul Departamentului de Stat, rezervat de obicei conferințelor de presă ale președintelui, așteaptă peste 200 de ziariști. În fața culoarului lateral, unde se află cabinele telefonice de presă, sînt postați polițiști; nimeni nu are voie să le folosească. La ora 9,40 se distribuie raportul: 387 de pagini, 171.000 de cuvinte. În sală, fumatul oprit! Din cînd în cînd, unuia sau altuia dintre ziariști i se permite să iasă într-o săliță alăturată ca să tragă un fum. Și această săliță este păzită.

După ce participanții au parcurs întreg raportul, la ora 12 fix începe conferința de presă.

Prima întrebare: Membrii comitetului sînt fumători?

Răspuns: Cinci nu fumează, trei fumează țigarete (unul se va strădui să renunțe la acest obicei), iar doi — țigări de foi.

S-ar fi putut crede că întrebarea (și răspunsul) nu era la locul ei și că în orice caz constituia un preludiu ciudat la o conferință de presă convocată în marele auditoriu al Departamentului de Stat. Și totuși „întrarea în materie" ținea de fapt de miezul problemei. Căci raportul dat publicității la Washington acum cîteva zile, în aceste condiții oarecum neobișnuite, se ocupa numai de o singură problemă: aceea a **legăturii dintre fumat și sănătate.** Este de altfel titlul oficial al raportului întocmit de un comitet federal consultativ, care, lucrînd sub conducerea șefului serviciului sănătății al S.U.A., dr. Luther Terry, și-a început activitatea în vara anului 1962. Misiunea comitetului consta în elaborarea unor recomandări pentru o eventuală acțiune a guvernului federal în problema fumatului.

După o muncă de aproape doi ani — răstimp în care a fost studiat un material statistic de un volum impresionant — comitetul și-a întocmit raportul. Ținînd secrete, pînă în ultima zi, concluziile sale, el a fixat pentru conferința de presă o zi de simbătă, în scopul de a evita repercusiuni bruște la bursă asupra acțiunilor companiilor producătoare de țigarete.

DE LA PACIFIC LA ATLANTIC

După cum era de așteptat, raportul federal a suscitat un uriaș interes. Atît pe plan pur medical, cît și prin implicațiile sale asupra „businessului". Fără a mai vorbi de faptul că el vizează, doar în Statele Unite, într-o măsură mai mare sau mai mică, 70.000.000 de fumători...

„Televiziunea și radioul — scrie corespondentul revistei «Paris Match» — au difuzat programe de informații de o jumătate de oră sau de un ceas, explicînd pozițiile **pro** și **contra.** Or, **contra** domină. De la Pacific la Atlantic nu se vorbește decît de această problemă. Unii declară că vor renunța la fumat. Pretutindeni oamenii refuză țigaretele spunînd: «Nu, mulțumesc. Am citit...» Sînt de așteptat reacții serioase din partea unor fumători speriați... Totuși, nici financiarii din Wall Street, nici producătorii, nici firmele de televiziune nu se arată prea neliniștite. «Publicul va uita, așa cum s-a întîmplat și prima dată» — se spunea pretutindeni. Și drept exemplu se amintește că raportul din 1962 al Colegiului regal al medicilor din Marea Britanie a făcut să scadă vînzările de țigarete cu 12,5%, în cele două luni care au urmat publicării, pentru ca în iunie 1962 vînzarea să revină la nivelul din 1961" — conchide corespondentul din Washington al revistei „Paris Match".

Dacă pare încă prematur a desprinde, în ansamblul lor, implicațiile și urmările raportului „Fumatul și sănătatea" — cu atît mai mult cu cît înșiși autorii, specialiști cu reputație, și-au formulat concluziile cu circumspecție — principalele sale constatări pot servi de pe acum medicilor și publicului larg ca bază de discuții. O bază de discuții serioasă, deoarece raportul înglobează rezultatele unor studii medicale succesive făcute asupra a **1.123.000 de oameni!**

EXTRASE DIN RAPORTUL COMITETULUI FEDERAL

„...În scopul de a aprecia dacă fumatul și alte utilizări ale tutunului dăunează sănătății sau sînt legate de anumite boli specifice, comitetul a făcut trei studii paralele:

1) EXPERIENȚE PE ANIMALE. Animalele au fost expuse fumului de tutun și gudroanelor, precum și diferiților compuși ai acestora. S-a constatat că șapte din aceștia din urmă (compuși aromatici policiclici) sînt substanțe cancerigene...

2) STUDII CLINICE ȘI AUTOPSII. Observații asupra a mii de pacienți și autopsii efectuate pe mii de fumători și nefumători dovedesc că multe dereglări ale funcțiunilor vitale, ale organelor, celulelor și țesuturilor se întîlnesc mai frecvent și într-o formă mai gravă la fumători...

3) STUDII ASUPRA POPULAȚIEI. Un alt grup de materiale privind legătura dintre fumat și diverse maladii provine din studii epidemiologice.

În studii retrospective, cazurile unor fumători suferinzi de o anumită boală (de pildă cancer pulmonar) au fost comparate cu grupe de control compuse din persoane care nu sufereau de boala respectivă. Numai în ce privește cancerul pulmonar s-au realizat în ultimii ani 29 astfel de studii. În ciuda multor diferențe de concepție și metodă, toate acești studii, cu excepția unui singur (privind femeile), au dovedit că fumătorii de țigarete suferă mai des de cancer pulmonar decît nefumătorii.

...Un alt tip de analiză epidemiologică a relației dintre fumat și mortalitate îl reprezintă șapte studii în masă, înfăptuite începînd din 1951. În cadrul acestor cercetări, un mare număr de oameni au răspuns la întrebări privind obiceiurile lor de fumători sau nefumători. S-au cercetat și actele de deces ale celor care au murit după începerea studiului, și astfel s-a calculat mortalitatea totală, precum și mortalitatea la nefumători și la fumători de diverse tipuri.

...Din cele 1.123.000 de persoane cuprinse în cele șapte studii sus-menționate și care au furnizat date utilizabile privind obiceiurile lor de fumători (precum și informații de altă natură, de pildă vîrsta) 37.391 au decedat în lunile sau în anii care au urmat începerii studiului (1951—n.t.). Cifra se referă la bărbați; deocamdată nu au putut fi folosite datele privitoare la femei.

...Făcînd abstracție de natura bolii care a provocat decesul, mortalitatea în rîndul fumătorilor bărbați întrece cu aproape 70% — mai precis: 68% — pe cea din rîndul nefumătorilor.

Din datele combinate ale celor șapte studii reiese că la fumătorii de țigarete decesele datorate unor boli au fost mai numeroase decît la nefumători. Anume: cancer pulmonar (de 10,8 mai multe decese), bronșită și emfizem (6,1), cancerul laringelui (5,4), cancerul gurii (4,1), cancerul esofagului (3,4), ulcer peptic (2,8), grupul afecțiunilor aparatului cardiovascular (2,6).

...În general, cu cît crește numărul țigaretelor fumate zilnic, cu atît sporește mortalitatea. La bărbații care fumează pînă la 10 țigarete zilnic ea este — conform celor șapte studii — cu 40% mai ridicată decît la nefumători. Pentru cei care fumează zilnic 10-19 țigarete, ea întrece cu aproximativ 79% mortalitatea din rîndul nefumătorilor; la cei care fumează 20-39 țigarete pe zi, este cu 90% mai mare; în fine, pentru cei care fumează peste 40 de țigarete pe zi, mortalitatea este cu 120% mai mare.

...Din două studii care au consemnat și gradul de inhalare a fumului reiese că mortalitatea în cadrul unei anumite categorii de fumători este mai mare la cei care trag fumul în piept.

...S-au analizat în cele șapte studii și relațiile posibile dintre mortalitate și alte forme de folosire a tutunului, constatîndu-se că mortalitatea în rîndul celor care fumează mai puțin de cinci țigări de foi pe zi este practic identică cu cea observată la nefumători. La bărbații care fumează mai mult de cinci țigări de foi pe zi mortalitatea este doar cu puțin mai mare decît la nefumători".

Este interesant de subliniat că raportul comitetului infirmă o părere larg răspîndită privind efectele nocive ale nicotinei; de fapt nu aceasta este cea care joacă un rol important ci, așa cum s-a arătat mai sus, o serie de compuși ai fumului de țigară (hidrocarburi aromate policiclice) care, la animale, au provocat cancer.

În concluzie raportul subliniază că, probabil, între complexul pe care-l reprezintă fumul de tutun și o boală sau alta care se declară într-un organism atît de complex cum este corpul omenesc, **nu există o relație simplă de la cauză la efect.** „Ceea ce constată raportul — observă «New York Times» — este faptul că fumatul țigaretelor reprezintă în mod foarte clar cel mai important factor în anumite boli. De pildă în bolile cronice ale plămînilor și ale bronhiilor s-a constatat că relativa importanță a fumatului țigaretelor, ca un factor cauzal, este «mult mai mare» decît impuritățile aerului sau condițiile specifice anumitor profesiuni".

PISICILE GRASE — CEI „6 MARI" AI TUTUNULUI

În presa americană și în opinia publică americană raportul comitetului Terry a provocat discuții aprinse. Competența științifică a autorilor și imparțialitatea lor nu sînt puse în cauză nici chiar de către companiile din industria tutunului, care s-au declarat de acord, la timpul lor, cu componența comitetului.

Ceea ce nu înseamnă că marile companii sînt de acord și cu concluziile. La Washington, cîteva ore după publicarea raportului, George Allen, președintele Institutului tutunului („Tobacco Institute"), a declarat corespondenților de presă și de televiziune: „Raportul dovedește prea mult sau prea puțin. Doar continuînd cercetările vom putea găsi adevărul".

„Punctul de vedere al lui George Allen este abil — comentează «Paris Match». El urmărește să creeze impresia că producătorii de țigarete sînt de partea publicului".

Este ceea ce remarcă și „Le Monde", care scrie:

„Fabricanții de țigarete vor trebui să dea dovadă de multă flexibilitate. Ei nu pot res-

ROBOTUL CARE FUMEAZĂ... ACEST APARAT PERMITE SPECIALIȘTILOR SĂ STUDIEZE MULTILATERAL EFECTELE FUMATULUI. AVANTAJUL ROBOTULUI: „CONSUMĂ" CONCOMITENT UN NUMĂR IMPRESIONANT DE ȚIGĂRI ȘI... NU SE ÎMBOLNĂVEȘTE.

CU ACEST DISPOZITIV SE MĂSOARĂ CANTITATEA DE NICOTINĂ DINTR-O ȚIGARETĂ. RAPORTUL COMITETULUI FEDERAL CONSULTATIV AFIRMĂ CĂ NU NICOTINA ESTE ACEEA CARE DĂUNEAZĂ SĂNĂTĂȚII.

pinge în mod categoric concluziile comitetului guvernamental de studii, la a cărui constituire și-au dat girul; se vor mulțumi însă să exploateze pasajele din raport în care, din probitate științifică, se face distincție între **cauzele sigure** și **presupușii cu mare probabilitate de adevăr.** Producătorii vor afirma că lucrurile nu sînt de loc clare în ceea ce privește efectele cancerigene ale tutunului. Nu implică oare aceasta necesitatea unor noi experiențe? Firmele interesate vor pleda pentru «stringerea de noi informații» în laborator — acțiune pe care se declară gata s-o subvenționeze".

Marile companii dispun de multe posibilități de manevră. Cifra de afaceri a businessului tutunului se ridică la 7.500.000.000 dolari anual, adică la aproape zece la sută din întregul buget al Statelor Unite! Nu degeaba cei „6 mari" — companiile „Philip Morris", „Ligget and Myers", „American Tobacco Company", „R. I. Reynolds", „Lorillard and Company", „Brown and Williamson Tobacco Corporation" — sînt denumite „Fat Cats" (pisicile grase). Pe de altă parte, milioane de americani trăiesc aproape exclusiv de pe urma tutunului: 750.000 de cultivatori din sud, aproape 100.000 de muncitori în fabricile de țigarete, sute de mii de comercianți mici și mijlocii, fără a mai vorbi de marile firme de distribuție și agențiile de publicitate (doar într-un singur an pentru reclama făcută produselor de tutun s-au cheltuit numai la radio și televiziune 170.000.000 dolari).

Toată această structură uriașă, peste care tronează Pisicile Grase, are o pondere prea mare în viața economică a S.U.A. pentru ca un simplu raport, fie el cît de voluminos și de documentat, s-o zguduie prea serios. De altfel, înșeși concluziile comitetului au în vedere în special efectele dăunătoare ale abuzului **țigaretelor.** Drept care, fabricanții de țigări de foi au toate motivele să se felicite. „De pe acum — jubila Edgar Cullman, președintele companiei «General Cigar», ale cărei birouri somptuoase sînt instalate în cele 44 de etaje ale unui zgîrie-nori cu pereți «de sticlă» — vînzarea produselor firmei s-a înviorat. Tinerii revin la **cigarillos,** iar tot ceea ce industria va pierde prin țigarete o va recîștiga prin țigările de foi" — a declarat Cullman.

„NIMIC MAI ÎMBIETOR, NIMIC MAI ÎNSPĂIMÎNTĂTOR"

Ce s-ar putea spune în concluzie?

Lectura atentă a raportului învederează, pe de o parte, existența încă a multor necunoscute în ceea ce privește efectele fumatului asupra organismului omenesc; pe de altă parte, evidențiază că fumatul moderat și fără „tragere în piept" exercită o acțiune relativ neglijabilă asupra stării sănătății. Meritul doctorului Terry și al colaboratorilor săi constă însă în aceea că atrage atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă **excesul** — pericol pe deplin real, confirmat și de acest ultim studiu științific de anvergură întreprins în Statele Unite.

Recent, unul din cei „6 mari", „Philip Morris", a hotărît să-și diversifice producția. De acum înainte, 20% din profiturile sale vor proveni nu din țigarete, ci din vînzarea de ambalaje plastice, foarfeci și lame de ras... Să fie oare, aceasta un semn al timpului?

În orice caz, raportul „Fumatul și sănătatea" îi va face pe unii să evoce — desigur, cu adaptările de circumstanță — observația lui Victor Hugo din romanul „'93": „Nimic nu este mai îmbietor decît fumul și nimic nu este mai înspăimîntător. Există fumul păcii și fumul mișeliei... Fumul care se prefiră printre copaci poate însemna lucrul cel mai încîntător din lume: căminul, sau cel mai teribil — o conflagrație".

Ilonel NIȚESCU

Raportul „Fumatul și sănătatea" pe scurt

— La vîrstă egală, mortalitatea la fumătorii de țigarete este cu 70% mai ridicată decît la nefumători.

— Fumătorii de țigarete sînt mai expuși la: cancer pulmonar, bronșită, emfizem, cancerul laringelui, al gurii și al esofagului; afecțiuni ale aparatului cardiovascular.

— Un fumător mijlociu de țigarete riscă de 9-10 ori mai mult decît un nefumător să contracteze cancer pulmonar, iar un fumător înveterat — de 20 de ori.

— În comparație cu țigaretele, efectele dăunătoare ale pipei, țigărilor de foi și ale altor forme de utilizare a tutunului sînt minime (cu excepția cancerului gurii).

— Femeile gravide care fumează în timpul sarcinii au tendința să nască copii de o greutate subnormală, dar nu se știe dacă acest factor are o influență asupra însăși constituției copilului.

— Substanțele pe care le depune nicotina în corpul uman sînt puțin toxice; în schimb gazele inhalate o dată cu fumul de țigară exercită o acțiune dăunătoare asupra bronhiilor și traheii.

— Nu s-a putut stabili dacă filtrele modifică în mod substanțial nocivitatea țigaretelor.

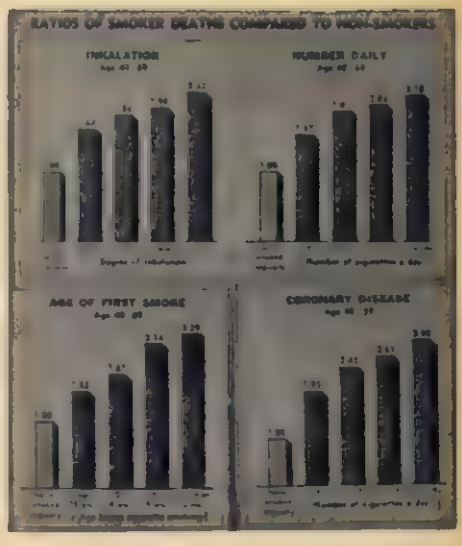

MORTALITATEA ÎN RÎNDUL FUMĂTORILOR ȘI NEFUMĂTORILOR, ÎN FUNCȚIE DE... A) GRADUL DE INHALARE. VÎRSTĂ: 40—69 DE ANI. NU FUMEAZĂ ÎN MOD REGULAT. GRADUL DE INHALARE: DE LOC, UȘOR, MIJLOCIU, ADÎNC (SUS STÎNGA). B) NUMĂRUL DE ȚIGARETE FUMATE PE ZI. VÎRSTA: 40—69 DE ANI. NU FUMEAZĂ ÎN MOD REGULAT. NUMĂRUL DE ȚIGĂRI FUMATE PE ZI: 1-4, 10-19, 20-39, PESTE 40 (SUS DREAPTA). C) VÎRSTA LA CARE A ÎNCEPUT FUMATUL. NU FUMEAZĂ ÎN MOD REGULAT. VÎRSTA LA CARE PERSOANA RESPECTIVĂ A ÎNCEPUT SĂ FUMEZE: PESTE 25 DE ANI, 20-24 DE ANI, 15-19 ANI, MAI PUȚIN DE 15 ANI (JOS STÎNGA).

MORTALITATEA DATORITĂ MALADIEI CORONARIENE: ÎN RÎNDUL NEFUMĂTORILOR (INDICE 1,00) ȘI AL FUMĂTORILOR, ÎN FUNCȚIE DE NUMĂRUL ȚIGARETELOR FUMATE PE ZI (JOS DREAPTA).

Sursă: „Scientific American"

FOTOCRONICA FLACĂRII

Moment din piesa „Febre" a dramaturgului român Horia Lovinescu, pusă recent în scenă la „Deutschen Theater" din Berlin, în regia lui Gotthard Müller. În rolul lui Neil — Helga Labudda (stînga), iar în cel al Anchi Mares — Lissy Tempelhof.

Hewlett Johnson, fost decan de Canterbury, eminent luptător pentru pace, a împlinit la 25 ianuarie vîrsta de 90 ani. Cu acest prilej sărbătoritul a primit scrisori de felicitare din partea a numeroase personalități ale vieții publice din Anglia și alte țări.

„Help !" — Ajutor !, cere proprietarul unui automobil surprins, pe o stradă din Albany (statul New York), de o puternică furtună de zăpadă care s-a abătut asupra Statelor Unite.

Majoritatea cîștigătorilor medaliilor de aur la campionatele europene de patinaj artistic de la Grenoble (Franța) stat favoriți și la întrecerile din cadrul Olimpiadei de la Innsbruck. Fotografia înfățișează perechea vest-germană Marika Kilius și Hans Jürgen Bäumler, cuplul ceh Eva și Pavel Roman, olandeza Sjoukje Dijkstra și învingătorul Alain Calmat la festivitatea de premiere de la Grenoble.

În Cipru, unde continuă să domnească o situație încordată, a sosit generalul indian Prem Singh Gyani, trimisul special al secretarului general al O.N.U., U Thant. El are misiunea de a sonda posibilitățile de rezolvare a conflictului dintre populațiile de origine greacă și turcă prin intermediul Organizației ← Națiunilor Unite.

În arena din Olimpia (Grecia) flacăra olimpică aprinsă, potrivit tradiției, cu ajutorul unei oglinzi puternice, este predată ștafetei (în fotografie), care o poartă pînă la Atena. Transportată cu avionul la Innsbruck, ea va rămîne aprinsă în tot timpul Jocurilor olimpice de iarnă. →

EDUCAȚIE PENTRU TOATE VÎRSTELE

CU PRIVIRE LA DIFERITE METODE DE AJUTARE A COPIILOR LA LECȚII (Studiu în miniatură) (II)

C. Metoda ultraexigenței tiranice. Părinții care utilizează această metodă pornesc de la ipoteza că orice elev trebuie să știe perfect lecțiile pe a doua zi înainte de a le fi învățat, că trebuie să gîndească repede dacă părintele însuși gîndește repede, și încet dacă acesta gîndește încet, că de fapt copilul nu se pricepe la nimic, dar ar trebui să se priceapă la tot și că, din principiu, ei, părinții, este un pedagog infailibil, așa că cine nu-i înțelege imediat explicațiile este ori înapoiat mintal, ori de rea-credință. De aceea, acest fel de părinți cer din prima clipă elevului care-și învață lecțiile o reușită integrală : poezia să fie reținută de la întîia citire, problemele să fie rezolvate înainte ca tocul să atingă hîrtia și așa mai departe. Închipuindu-și că-și ajută copilul, părintele stă de fapt la pîndă și dacă elevul care urcă drumul spinos al cunoașterii alunecă sau se oprește cît de puțin, „ajutorul" se prăvale peste el sub formă de admonestări, insulte sau aprecieri pesimiste în legătură cu intelectul său. În asemenea condiții este încă bine dacă elevii astfel „ajutați" nu se aleg cu un dezgust adînc pentru tot ce are legătură cu lecțiile. Din acest punct de vedere metoda s-ar mai putea numi „a ajutorului scump plătit".

D. Metoda stimulării prin troc sau trampă. Părinții care utilizează această metodă sînt cei care au izbutit să transforme îndeplinirea obligațiilor școlare într-un șir de schimburi în natură numite de istoria comerțului : „troc sau trampă". Prezenți alături de elev în tot timpul (de obicei foarte lung și puțin productiv) al facerii lecțiilor, metoda lor de a ajuta este stimularea prin oferirea unor recompense corespunzătoare diferitelor teme a căror realizare întîrzie : „dacă termini problemele mergem la film" ; sau „dacă scrii îngrijit te duc la circ" ; sau chiar „nu capeți bicicletă dacă nu faci compunerea". Se pare că numai stimulați în acest fel izbutesc elevii să-și îndeplinească obligațiile școlare.

★

Din fericire toate metodele enumerate mai sus au un număr din ce în ce mai mic de reprezentanți. Cei mai mulți părinți folosesc o altă metodă. Este vorba despre :

E. Metoda sprijinului. Ipoteza pe care se sprijină această metodă este fundamental deosebită de celelalte ; exigența față de copii trebuie îmbinată cu respectul față de personalitatea lor în formare.

Oferind copiilor sprijinul lor numai atunci cînd este necesar, părinții se străduiesc să dezvolte încrederea copiilor în propriile lor posibilități. Prezența părintelui alături de copii, discretă dar nu mai puțin eficientă, se manifestă atunci cînd în calea copilului apare o greutate pe care acesta nu o poate învinge cu propriile lui forțe. Dar nici atunci cel ce ajută nu se substituie celui ajutat. El se mulțumește să sugereze alte căi mai accesibile puterii de înțelegere a copilului, să întărească o deprindere încă șubredă, să îndrepte o greșeală frecventă, să adauge un surplus de informație sau să exemplifice o explicație. Dar, în tot ce face, are ca scop să înlesnească participarea activă și conștientă, activitatea personală a copilului și nu să-l scutească de muncă.

Pe temelia acestui fel de ajutor se clădește acel tip de autoritate care devine o necesitate pentru copii.

Ion ALEXANDRU

Din expoziția de fotografii de animale a lui Ion MICLEA

CUVINTE PLĂCUTE ȘI NEPLĂCUTE

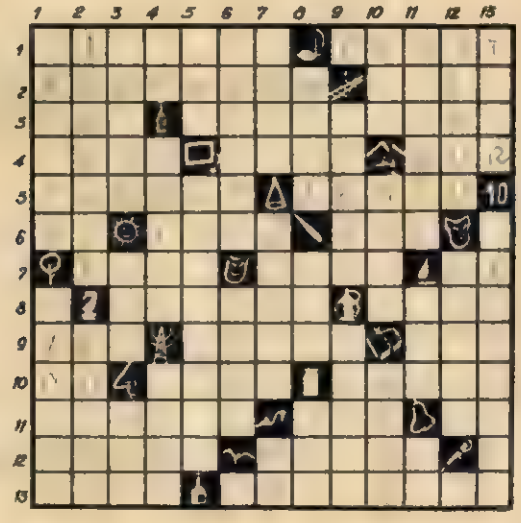

ORIZONTAL : 1) Plăcuțe — Îi place să creadă. 2) Plăcută la vedere — Folositor. 3) Fruct... necomestibil — Plăcute dar... fără sare (pl.). 4) Omenesc — Lucrează cu ace — Cu părul cărunt. 5) Înclinație — Cer... plăcut ! 6) Acut ! — Pom cu fructe galben-portocalii, gustoase și parfumate — Pană. 7) Gust de obicei neplăcut, plăcut însă la un anumit soi de cireșe... — ...și un ingredient neplăcut la gust, luat ca atare, plăcut însă în murături și salată — 110 la romani. 8) Obicei statornic (pl.) — Fază palpitantă în sport. 9) Acesta — Vesel — Cară ! 10) Net ! — Grații — Joacă... „Cum vă place". 11) Plină de viață — Plin de viață — Terminație latină. 12) Fapte neplăcute — Loc cu fructe. 13) Fără plăcere — Face... pe plac.

VERTICAL : 1) Nu-i place să vorbească... mult (fem.) — Mîndru. 2) Cu arome (fem.) — Informații. 3) Nu mai place — Tăcut din fire — Localitate în Suedia. 4) Culte ! — Nepăsare — A istorisi. 5) Metaloid — Obiceiuri neplăcute. 6) Betezați — Piesă de Ibsen. 7) Un neplăcut rezultat — Consoarte — Fluviu italian. 8) Anexă în transporturi — Teodor... cel mic — Plăcut la gust, dar... cu măsură. 9) Se dă-n vînt după pui ! — Postav de casă (mold.). 10) E plin cu apă rece — Dacă-l mare e bună — Sînt neplăcute... pe față. 11) Alcool extras din cereale, fructe etc. — Tot (mold.) — Campion. 12) Unt... neplăcut — Plăcere de ocazie... 13) Luat după plac — Călătorie de plăcere.

Dezlegarea jocului „MIJLOACE DE TRANSPORT", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Pianor — Rapid. 2) Lupan — P — Care. 3) U — Avioane — Ts. 4) Tt — Axată — Za. 5) Aral — Zincă — S. 6) Șah — Mansardă. 7) Im — Ta — Aerian. 8) Verne — Nutri. 9) Caleși — T — Wi. 10) Liane — Scări. 11) A — Nu — Ață — Ani. 12) So — Remorci — A. 13) Alpin — Vardar.

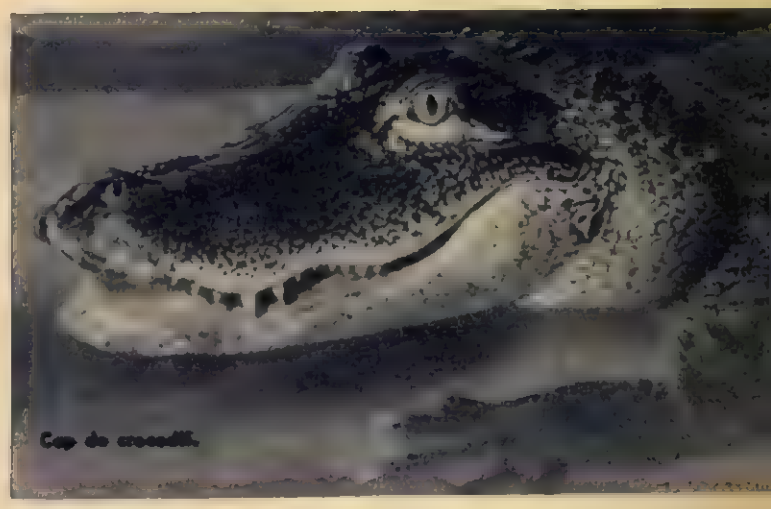

Cap de crocodil.

ÎNTRE MEDIC ȘI CREIERUL ELECTRONIC

La Tokio a avut loc un concurs de diagnostic. La start : zece medici și o mașină electronică de calcul.

În ce a constat concursul ? S-au introdus în mașină date în legătură cu 123 de cazuri de malformații congenitale ale inimii. Aceleași date au fost puse și la dispoziția celor zece medici. Rezultatul : 90,1% din diagnosticele puse de mașină s-au dovedit absolut exacte, în timp ce procentul diagnosticelor corecte stabilite de medici n-a depășit 78%.

Dar după ce medicii au primit o serie de informații suplimentare, radiografii etc., ei au învins mașina.

TERMOMETRUL CU PETROL

Înlocuind, în fabricarea termometrelor, „clasicul" mercur sau toluenul cu petrol, întreprinderea „Eprubeta" din București a obținut două importante avantaje : unul de ordin tehnic — precizie în măsurarea temperaturii — și altul de ordin economic — un preț de cost mult mai scăzut.

Tot la „Eprubeta" s-a realizat — pentru prima oară în țara noastră — termometrul special de mare precizie pentru măsurarea temperaturii la șinele de cale ferată.

Scrisoare din Pașcani

În nr. 46/1963 „Flacăra" mi-a publicat o corespondență în care prezentam o serie de recente realizări edilitare și culturale din orașul Pașcani, realizări cu care noi, locuitorii săi, ne mîndrim. Țin să vă transmit mulțumirile mele și ale concetățenilor mei pentru care rîndurile din „Flacăra" au constituit un imbold spre noi realizări în slujba continuei dezvoltări a orașului nostru.

Constantin BEJAN
str. Ștefan cel Mare 226, Pașcani

dialog

RADAR

„Ce este radarul și ce noutăți există în tehnica radarului ?"

T. PANGHEL
str. N. Bălcescu nr. 14, Adjud

Răspunde lector univ. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU, candidat în științe tehnice.

Prin radiolocație (radar) se înțelege acel domeniu al radiotehnicii care se ocupă cu metodele și mijloacele tehnice de utilizare a fenomenului de reflectare a radioundelor, în scopul stabilirii locului unde se găsesc anumite obiecte, de regulă în mișcare. Apărute în tehnica militară în anii imediat premergători celui de-al doilea război mondial, stațiile de radiolocație s-au perfecționat continuu, în prezent ele putînd determina precis coordonatele obiectivelor descoperite. Această operație este efectuată de radiolocator astfel : prin antena care se rotește în toate direcțiile sînt trimise impulsuri de unde electromagnetice concentrate în fascicule înguste. De îndată ce un asemenea fascicul se lovește de un obstacol (de ex. un avion), el se va reflecta și va reveni la antenă, care de această dată îl recepționează și apoi îl evidențiază pe un ecran, sub forma unui punct luminos. În funcție de timpul scurs de la emisie pînă la recepționarea ecoului și de direcția antenei în momentul recepției se pot stabili depărtarea precum și unghiul sub care este „văzută" ținta.

La stațiile moderne de radiolocație măsurarea unghiurilor se face electronic, iar citirea direct pe conturul ecranului ; de asemenea antena urmărește automat obiectul descoperit. Acesta este cazul stațiilor radar care urmăresc continuu sateliții artificiali pe anumite porțiuni ale traiectoriei acestora. Și tot în acest fel este urmărit, de pildă, satelitul Telstar folosit pentru emisiunile de televiziune peste Atlantic.

Radiolocatorul are foarte multe utilizări. Fără a putea intra în amănunte, amintim folosirea radarului pentru descoperirea avioanelor, navelor și rachetelor și urmărirea evoluției lor. Aparatul radar montat la bordul avioanelor permite observarea suprafeței terestre precum și determinarea înălțimii de zbor. În combinație cu sistemele de radionavigație, radarul de bord permite pilotajul pe orice vreme și chiar așa-numita „aterizare oarbă", adică coborîrea pe un aerodrom complet fără vizibilitate. Prin combinarea radarului cu o stație de televiziune se rezolvă aproape complet problema zborului sigur, fără vizibilitate.

În meteorologie, radarul ajută la stabilirea prognozei timpului (de ex. prin urmărirea deplasării norilor noaptea) ; în telecomunicații, prin utilizarea reflexiei ionosferice, radarul stabilește poziția și deplasarea rapidă a straturilor ionosferice.

Radarul îi ajută pe astronomi să descopere meteoriții, să stabilească radiația stelelor (în acest caz aparatul se numește radiotelescop), să măsoare distanțele la alte corpuri cosmice precum și felul cum variază mișcarea acestora pe traiectorie.

În comonautică, stațiile radar sînt de un folos neprețuit ; grație lor se stabilesc legături pe calea undelor radio cu stațiunile interplanetare și navele cosmice la distanțe tot mai mari. Cercetarea prin radiolocație a planetei Venus sau urmărirea la peste 100 milioane km a stației „Marte 1" dovedesc cît de uriașe sînt posibilitățile tehnicii moderne a radarului.

ÎNFRUNTÎND SLOIURILE

D. Anghelato, comandantul remorcherului „Poiana țapului", corespondent al revistei noastre ne transmite :

Iarna geroasă din anul acesta a creat celor ce asigură navigația pe Dunăre o seamă de greutăți. De la Galați în amonte, Dunărea este înghețată pe o distanță de 22 km. Grosimea gheții, pe această porțiune, este de 8 pînă la 20 cm, iar pe alocuri, prin suprapunerea sloiurilor, gheața atinge grosimi între 0,50 și 3 m.

Frîns între gețuri la mila 75, cargoul ISTIKBAL sub pavilion turc nu putea ieși la mare ; aflat în aceeași situație la mila 71 cargoul PANDORA sub pavilion grec nu putea intra în portul Galați pentru a încărca mărfuri. Direcția NAVROM a încredințat misiunea de a debloca cele două nave remorcherele „Cărbunești", „Poiana țapului", „Motru", „Istria" și „Turnu-Severin". În condiții excepționale de grele, echipajele celor cinci remorchere și-au făcut pe deplin datoria dăltuind în gheață un canal prin care cele două cargouri au putut ieși din strînsoarea sloiurilor. În afară de aceasta, NAVROM a întreprins lucrări pentru asigurarea navigației între Tulcea și Sulina cu ajutorul remorcherelor „Farul", „Poarta albă", „A.F.D.J." și „Sulina".

PANTEON ȘI PARTENON

„Aș dori să cunosc unele date despre Panteon și Partenon".

Vasile VICOL
str. Burdujeni nr. 89, Hîrlău

Partenonul este templul doric de pe muntele Acropole, închinat zeiței Atena, construit în sec. V î.e.n. și împodobit cu sculpturi ale lui Phidias. Ruinele sale se mențin și azi, în ciuda repetatelor devastări suferite de-a lungul mileniilor. Sculpturile cu care fusese ornat se află azi în mare parte la „British Museum" din Londra. Partenonul are 69,54 m lungime și 30,89 m lățime, e construit din marmură pentelică și e înconjurat de coloane dorice.

Prin denumirea *de Panteon* (din grecește : *pan* = tot și *theos* = zeu) se înțeleg templele închinate tuturor zeilor de către vechii greci și romani. În Roma antică a fost construit un Panteon pe cîmpul lui Marte, în anul 28 î.e.n., care, restaurat în mai multe rînduri, se menține și azi. A existat un Panteon și în Atena antică, remarcabil prin cele 120 de coloane din marmură prețioasă. Ulterior, începînd din sec. al XVIII-lea, Panteonul a căpătat înțelesul de monument național închinat oamenilor iluștri ; atunci a fost construit Panteonul din Paris (catedrala St. Geneviève), unde sînt depuse urnele cu rămășițele lui Mirabeau, Voltaire, J. J. Rousseau, Victor Hugo, Emile Zola, Jean Jaurès ș.a. Pe frontispiciul Panteonului parizian se află inscripția : „Marilor oameni, patria recunoscătoare".

SUB DEALUL FLĂMÎNDA

La Cîmpulung-Muscel, funcționează, începînd din acest an școlar, un institut pedagogic cu durata de doi ani, pentru învățători, paralel cu școala pedagogică de 4 ani. Viitorii învățători se bucură aici de condiții optime de școlarizare și cazare. Clădirea institutului (în fotografie), care adăpostește și școala medie nr. 2, este situată sub dealul Flămînda. Dealul, în ciuda numelui său, a devenit prin hărnicia membrilor gospodăriei agricole colective „23 August", un teren agro-pomicol umbrat și un loc de recreere pentru oameni

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cîmpulung-Muscel

TOT DESPRE CACTUȘI

În rubrica „Dialog cu cititorii" a revistei „Flacăra" am întîlnit mai multe corespondențe însoțite de imaginile unor cactuși fotografiați în timpul înfloririi. Ca cititori ai „Flacării" și ca pasionați horticultori, vă trimitem alăturat fotografia unui cactus (o varietate a lui cereus jusbertii) avînd vîrsta de 11 ani, și care în

ultimii trei ani a înflorit cu regularitate, ultima oară cu 10 flori, care n-au trăit — după cum se știe — decît 24 de ore.

V. și N. IONIȚĂ
str. Anastasiu nr. 6 B
București

N. R. Corespondențe și fotografii reprezentînd cactuși înfloriți am mai primit în ultima vreme de la : Dimitrie Sferdean, com. Buteni, rn. Gurahonț, reg. Crișana ; Iarmila Schmidt, com. Baloteşti, rn. Răcari, reg. București ; Petru Foca, Pașcani, str. 23 August nr. 11 ; Tiberiu Daș, com. Covăsînț nr. 129, rn. Arad, reg. Banat.

ALTE URME STRĂVECHI

În orașul Bistrița, la punctul numit „Cîghir", colectivul muzeului local a scos la lumină urme de viață omenească din epoca bronzului. În același loc, mai la suprafață, au fost descoperite urme din epoca feudală. Materialul arheologic găsit aici este valoros pentru stabilirea trecutului orașului Bistrița. S-au descoperit urmele unor locuințe vechi, de formă dreptunghiulară (3,50 × 4 m), vase, precum și un cuptor în formă de potcoavă care a aparținut unei gospodării din epoca feudală.

Fotografia de jos redă înfățișarea acestui cuptor.

Ștefan DĂNILĂ
directorul muzeului din Bistrița

DUPĂ ZECE ANI

Nu demult, la căminul cultural din Techirghiol s-au sărbătorit cei zece ani de activitate scenică ai artistului amator Gheorghe Zisu.

Tînărul muncitor de la T.C.E.H. Constanța s-a dovedit un talent multilateral. Ca actor a jucat în multe piese cu care echipa sa artistică a participat la festivalurile bienale de teatru amator, ajungînd pînă la finala pe țară ; ca regizor a colaborat la punerea în scenă a spectacolelor ; ca desenator a lucrat la decoruri ; ca interpret de muzică populară românească și-a înscris în repertoriu 55 de cîntece ; ca interpret de muzică ușoară, solist al orchestrei căminului cultural, a devenit cunoscut în localitățile dobrogene. Gheorghe Zisu este în același timp membru al echipei de dansuri, prezentator de programe ale căminului și ale brigăzilor artistice de agitație din întreprindere, precum și autor de texte umoristice, cuplete etc. Iar bogata sa activitate legată de viața culturală nu influențează cu nimic munca profesională. Dimpotrivă, este frantaș în producție.

Muncitorul Gheorghe Zisu este unul din miile de talente din popor formate în marea mișcare artistică de amatori.

Constantin MOCANU
activist cultural
Techirghiol

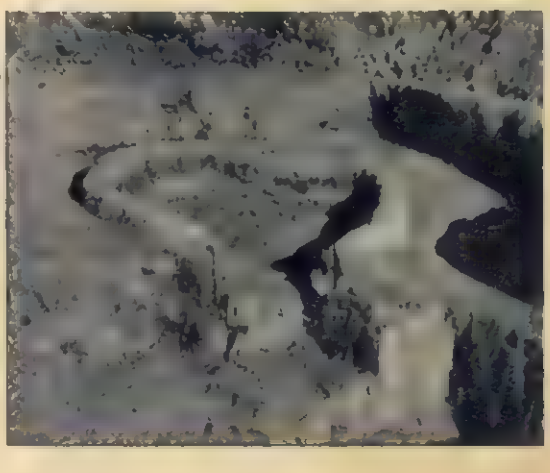

cu cititorii

COLECȚIA MEA DE ILUSTRATE

În nr. 52/1963 al revistei „Flacăra", o cititoare din Brașov își exprima dorința de a cunoaște felul în care se poate organiza o colecție de ilustrate. Ca urmare, redacția revistei a adresat colecționarilor mai experimentați invitația de a împărtăși experiența lor. În calitate de colecționar cu ...ția mea se numără și ilustrate vechi, datînd din jurul anului 1900.

În munca de profesor, îmi folosesc colecția și ca material didactic. În unele ocazii organizez chiar expoziții și fotomontaje cu anumite tematici. În același timp, ilustratele mi-au îmbogățit cunoștințele de

București la începutul secolului al XX lea : bulevardul Colțea

Așa arătau băile de la Eforie Sud în urmă cu un sfert de veac.

Unul din primele tramvaie ale Brăilei (stația de la Lacul Sărat).

...un stagiu de cîțiva ani, voi încerca să arăt cum am organizat colecția mea de ilustrate, care totalizează aproximativ 6.800 de piese.

Cărțile poștale ilustrate pot fi clasate pe țări, atunci cînd e vorba de fotografii ale unor localități, peisaje etc. sau pe școli și epoci, în cazul reproducerilor de opere de artă plastică. Casele memoriale și muzeele e bine să constituie un compartiment aparte. Imaginile din țara noastră le-am clasat pe ani de apariție și pe regiuni, în ordine alfabetică, peisajele românești — în ordinea anotimpurilor respective. În colecția de geografie, istorie, arte plastice, mi-au educat gustul pentru frumos, determinîndu-mă să devin și fotograf amator. În această calitate, intenționez să întreprind un tur al României pentru a-mi alcătui un album cu imagini din realizările celor 20 de ani de la Eliberare, care îmi vor folosi și pentru o expoziție în școala noastră.

Vă trimit cîteva exemplare rare din colecția mea de ilustrate.

Prof. Ștefan ANDRONACHE
com. Cudalbi, rn. Tecuci
reg. Galați

Cu o floare nu se face primăvară. Cîteva flori însă pot schimba aspectul interiorului dv.

FLORILE DIN MATERIAL PLASTIC
SÎNT VEȘNIC FRUMOASE ȘI ATRĂGĂTOARE

Un produs al I. I. S. Flamura roșie-Sibiu.

Iată-l pe Făniță, așa cum apare în interpretarea lui Sebastian Papaiani

CTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

O debutantă în film : Florina Luican.

filmul românesc

un surîs în plină vară

Cea de-a doua comedie românească a anului cinematografic '64 vede lumina ecranului în zilele primăvăratice ale lui martie deși, după cum anunță titlul, e vorba de... „Un surîs în plină vară". Cunoscut publicului mai ales prin aparițiile sale actoricești din unele filme („S-a furat o bombă", „Partea ta de vină"), Geo Saizescu, semnatar în mai multe rînduri pe generice ca regizor secund, realizează de astă dată primul său film de lung metraj. Debutul regizoral și-l făcuse însă acum cîțiva ani cu metrajul mediu „Doi vecini", arătîndu-se de la început înzestrat cu simțul noului și transpunînd cu dibăcie în imagini valorosul text arghezian.

Poate pentru că alte comedii cinematografice românești au suprasolicitat (adesea, fără succes) anumite procedee clasice ale genului, sîntem tentați să începem cu ce „n-are" filmul „Un surîs în plină vară". Așadar, ne aflăm în fața unei comedii **fără** qui-pro-quo-uri, **fără** „șaguri" cunoscute (la urma urmei, nu rîdem doar de tarte cu frișcă aruncate în obraz), **fără** un limbaj echivoc.

Autorii „Surîsului" (scenarist D. R. Popescu) au tins, în schimb spre comedia de caracter. Și-au ales drept erou un flăcău năstrușnic, pe Făniță. Rămas în urmă față de noua mentalitate a satului (fusese plecat o bună bucată de vreme după chiverniseală), omul nostru, plin de idei, încearcă diferite „afaceri", încăpățînindu-se să nu intre în gospodăria colectivă (acțiunea se petrece în 1958). Robinsonada comică a personajului nu este însă privită de sat doar ca un lucru amuzant. Oamenii îl cunosc pe Făniță, știu că este inimos, activ. Alături de familia lui, colectiviștii îl ajută să deschidă ochii, să vadă lumea mai bine și s-o înțeleagă.

Să nu uităm însă (nici personajele filmului n-o uită) că e vorba de o comedie — și încă de una cu o evidentă coloratură populară. Situațiile, chiar și cele cu o nuanță mai gravă, sînt rezolvate deci în spiritul comediei. La rîndu-le, vorba de duh, zicala sau proverbul joacă un rol important în „Un surîs în plină vară". Iar pe amatorii de comedie lirică îi informăm că nu vor fi lipsiți de satisfacții : mica poveste sentimentală între Făniță și Liorica va aduce în film necesara notă de duioșie, de tandrețe.

Transpunînd pe peliculă scenariul „Un surîs în plină vară", regizorul l-a avut totdeauna aproape pe scriitor. Departe de acei autori cinematografici care își regăsesc abia la premieră opera devenită film, D. R. Popescu s-a integrat echipei, a participat la căutările ei de creație, a urmărit zilele de pregătire, a asistat și nu o dată și-a spus cuvîntul în timpul filmărilor. Despre Gh. Cornea, „stăpînul" aparatului de filmat, se poate spune că a dovedit promptitudine și iscusință în cele mai dificile momente ale turnării.

La un film, publicul îndrăgește în mod deosebit pe actori. „Un surîs în plină vară" va prilejui o reîntîlnire, sperăm plăcută, cu Sebastian Papaiani (interpretul lui Făniță). Pe Liorica nu trebuie să o căutați pe generic altor filme, ci în cataloagele de școală : eleva Florina Luican își face debutul o dată cu acest lung metraj. Din restul distribuției notăm pe Dem. Rădulescu, Matei Alexandru, George Constantin, Draga Olteanu și Catița Ispas.

AL. RACOVICEANU

POI

Cunoștință cu Bernhard Wicki

Cinematografia vest-germană postbelică a revelat în Bernhard Wicki un actor cu o prezență fizică masivă și cu un stil de joc interiorizat, în care umorul de bună calitate tempera clocotul unui temperament puternic. Una din cele mai remarcabile creații ale sale, partizanul iugoslav din filmul lui Helmuth Käutner „Ultimul pod", l-a realizat alături de Maria Schell care, pentru rolul doctoriței germane din filmul amintit, a primit la Cannes „Premiul celei mai bune interpretări feminine".

Dar întîlnirea cu regizorul Käutner avea să aibă pentru desfășurarea ulterioară a carierei lui Bernhard Wicki o importanță covîrșitoare : i-a sugerat ideea de a trece în spatele aparatului de filmat. După ce l-a asistat pe

Bernhard Wicki.

PELICULE

PREȚUL UNUI OM (VIAȚA SPORTIVĂ)

Teoretician și animator al grupului Free Cinema, care a dat cinematografiei britanice cele mai originale și vii creații ale sale din ultima vreme, Lindsay Anderson este ultimul care a pășit în arena filmului artistic. Tony Richardson, Karel Reisz, John Schlessinger au fiecare cîte două-trei filme de lung metraj la activul lor, dar se pare că lui Anderson i-a fost de ajuns o singură manifestare — filmul „This sporting life" (Viață sportivă — Prețul unui om) — pentru a se alătura cu drepturi depline pleiadei celor mai buni.

Remarcat încă din primăvara anului 1963 la Festivalul de la Cannes (unde hazardul premierilor nu l-a acordat decît o „primă de consolare": premiul pentru cea mai bună interpretare masculină lui Richard Harris) filmul „Prețul unui om" și-a continuat de atunci cariera pe ecranele lumii cu un succes crescînd.

Întocmai ca și tovarășii săi de idei, cineaștii noului val englez, Anderson și-a ales eroul din lumea oamenilor simpli, care de-abia acum își cuceresc dreptul de a trăi pe ecranul britanic. Fostul miner de subteran care visează să se realizeze printr-o carieră de sportiv profesionist nu e poate un personaj reprezentativ. Dar drama acestei conștiințe rudimentare, în luptă cu o lume pe care nu o poate descifra, care nu ține cont de sensibilitatea lui, existentă totuși, de nevoia lui de căldură și înțelegere omenească, emoționează și captivează. Construită pe o serie de retrospective suscitate de un traumatism (eroul a fost grav rănit în cursul unui meci de rugbi), biografia lui se recompune din momente brutale sau lirice, pînă la finalul amar. Moartea femeii iubite survine tocmai în clipa cînd eroul pare să fi găsit limbajul în măsură s-o convingă de sentimentele sale.

Nu știm în ce măsură pesimismul, lipsa de perspectivă a acestui film sînt condiționate de subiect sau sînt caracteristice autorului. Următoarele realizări ale lui Lindsay Anderson vor arăta drumul pe care-l va urma cineastul englez.

Foto 1: cadru din filmul „Prețul unui om".

1

OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN 80 DE ZILE

Lui Phileas Fogg i-au fost de ajuns 80 de zile pentru a face ocolul pămîntului. Costisitoarea superproducție a lui Mike Todd a pornit-o însă mai gospodărește: de șase ani tot dă ocol pămîntului fără a-și fi epuizat încă succesul, atrăgînd mereu în fața ecranului panoramic adepți mai noi sau mai vechi ai creației lui Jules Verne.

Născut din inventivitatea unui antreprenor de spectacole dotat cu simțul publicității, filmul „Ocolul pămîntului în 80 de zile" a beneficiat în primul rînd de răsunetul public al biografiei producătorului însuși. Acela care avea să-și ia mai tîrziu pseudonimul de Mike Todd, nevoit fiind de timpuriu să-și cîștige existența, își face veacul în cartierul de distracții al Chicagoului unde, din crupier, agent de loterie și regizor de spectacole de strip-tease, ajunge antreprenor de spectacole. Succesele alternează cu falimentele, dar tînărul nu se descurajează și se lansează în acțiuni de anvergură tot mai mare. Se lasă, firește, atras și de cinema. Achiziționează drepturile unui sistem tehnic nou — filmul pentru ecran panoramic pe peliculă de 70 mm — cunoscut drept urmare sub numele de Todd AO. Pe acest sistem trece la ecranizarea romanului lui Jules Verne. Mijloacele puse în slujba acestei superproducții sînt demne de ambițiile dinamicului producător. Cîteva zeci de vedete de talie internațională sînt angajate pe contracte fabuloase pentru o simplă apariție. David Niven (Fogg) și popularul comic mexican Cantinflas (Passepartout) salută din mers pe Buster Keaton, Marlene Dietrich, Frank Sinatra, Fernandel, Martine Carol, celebrul matador Dominguin și mulți alții. Ca din întîmplare, terminarea filmului coincide cu un eveniment fericit în viața producătorului căsătoria sa cu cea mai frumoasă vedetă a ecranului american, Elisabeth Taylor. Comentată cu lux de amănunte în presa mondială, această căsnicie a slujit în mod eficace publicitatea filmului „Ocolul pămîntului". Premiera de gală, care a deschis Festivalul de la Cannes din 1958, a consacrat triumful lui Todd. Trecuse pe primul loc printre producătorii americani. „Ocolul pămîntului" își începea „ocolul", iar o dată cu el Todd cutreiera lumea, pornind în curînd o nouă afacere de proporții: un „Don Quijote" pe ecran supralat și cu o montare grandioasă. Destinul avea să curme însă prodigioasa carieră a lui Mike Todd: el moare, în urma unei catastrofe aeriene.

Realizat de regizorul englez Michael Anderson, „Ocolul pămîntului în 80 de zile" restituie în mod fidel cunoscutele peripeții ale eroilor lui Jules Verne de-a curmezișul globului și reînvie cu farmec personalitatea originalului gentleman englez și a istețului său valet. Filmul este însă mai întîi de toate opera lui Mike Todd, care i-a imprimat temperamentul său vulcanic, gustul pentru lux și culoare, atracția pentru colosal și un sentimentalism naiv, copilăresc. Deasupra lui plutește însă spiritul lui Jules Verne, cu generozitatea și setea de cunoaștere care i-au asigurat fidelitatea cîtorva generații de cititori.

Foto 2: scenă din versiunea cinematografică americană a „Ocolului pămîntului în 80 de zile" cu Cantinflas, David Niven, Marlene Dietrich și Frank Sinatra.

2

ARIPI NEGRE

Beata Tyszkiewicz, populara vedetă a ecranului polonez, cunoscută publicului nostru din „Vizita președintelui" și „În noaptea asta moare un oraș", este protagonista filmului „Aripi negre" pe care îl vom vedea în actuala stagiune cinematografică. Realizat de regizorii Ewa și Czesław Petelski, filmul a fost distins în vara aceasta cu Medalia de Aur a Festivalului internațional al filmului de la Moscova. Pe fundalul unor puternice conflicte de clasă ce se desfășoară în anii dintre cele două războaie mondiale într-o localitate minieră din Silezia, acțiunea pune față în față bărbăția și umanitatea unor muncitori și corupția, lașitatea și fățărnicia reprezentanților păturii dominante.

Foto 3: Beata Tyszkiewicz și Czesław Wollejko într-o scenă din filmul „Aripi negre".

A. R.

3

Kăutner la realizarea a două filme. Wicki întreprinde prima sa creație independentă în anul 1959. Filmul de debut poartă în mod semnificativ un titlu ce amintește de întîlnirea sa cu maestrul. „Podul" lui Bernhard Wicki e însă în același timp și o replică la „Ultimul pod" al lui Kăutner. Dramei neputinței de a alege, filozofiei defetiste din filmul „Ultimul pod", el îi opune un mesaj mult mai lucid.

Fenomen neobișnuit pentru un film de debut, „Podul" a cumulat cîteva distincții internaționale — Premiul Națiunilor Unite pentru cel mai bun film antirăzboinic, Marele Premiu la Festivalul de la Mar del Plata 1960, Globul de Aur acordat la Hollywood pentru cel mai bun film străin, Premiul Asociației criticilor belgieni, Premiul Ligii Austriace a filmului etc. — și s-a bucurat de un călduros succes la Festivalul de la Moscova din 1961, unde a fost prezentat în afara concursului.

Următoarea realizare a lui Bernhard Wicki a fost filmul „Minunea sfîntului Malachias". Cu mijloacele comediei fantastice, autorul satirizează moravurile corupte ale societății suspuse din Germania Federală. Un bar de noapte dintr-un oraș german dispare într-o bună dimineață fără urme. Printre locuitori se răspîndește zvonul că, revoltat de prezența în preajma bisericii a unui asemenea lăcaș de desfrîu și pierzanie, sfîntul Malachias l-a ras de pe suprafața pămîntului. Bogătașii care frecventau barul intră în panică și încearcă să-și „răscumpere" păcatele. Dar iată că într-o zi, fără vreo explicație logică, barul reapare ca la început. Și, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, oamenii își liniștesc de dată conștiința și-și reiau viața obișnuită. Pocăința lor a fost doar o încercare de a se „aranja" cu divinitatea. „Minunea" ar fi fost dacă păcătoșii ar fi învățat ceva din această pățanie...

Tema aleasă pentru cea mai recentă realizare cinematografică a lui Wicki arată că el stăruie pe făgașul satirei. Este vorba de ecranizarea cunoscutei piese a lui F. Dürenmatt „Vizita bătrînei doamne", în curs de turnare pe platourile din Roma.

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 1907, Of. 13. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Vlad Mușatescu.

41.505

Un film în culori pe ecran panoramic.

O producție a studioului A. P. Dovjenko din Kiev.

În rolurile principale: V. Safonov, R. Muratov, A. Movcian, P. Morozenko, V. Volcik, V. Kolokolțev, G. Tonunț.

Scenariul: Serghei Alekseev
Bogdan Ciakîi
Regia: Timofei Levoiuk
Imaginea: S. Sahbazian
Muzica: G. Jukovski

LEGEA ANTARCTIDEI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

6

Anul XIII nr. 6 (454) — 8 februarie 1964

MICHELANGELO BUONARROTI
de acad. prof. G. OPRESCU

Mărturii milenare
de C. S. NICOLAESCU-PLOPȘOR, membru corespondent al Academiei R. P. Române

Q. E. D.
de prof. univ. Edmond NICOLAU

Prezenţe românesti

peste hotare

AGRICULTURA ŞI CUCERIRILE ŞTIINŢEI

Centrul internaţional pentru coordonarea cercetărilor în agricultură (organism ce face parte din Confederaţia internaţională a inginerilor şi tehnicienilor din agricultură, afiliată la F.A.O.) a organizat cel de-al II-lea Congres internaţional al cercetărilor agricole care s-a desfăşurat la Roma, în decembrie 1963. Printre cele 40 de ţări participante la acest congres se numără şi ţara noastră, care a fost reprezentată de o delegaţie formată din profesorii N. Giosan şi D. Davidescu, membri corespondenţi ai Academiei R.P. Romîne.

Spicuim mai jos cîteva date în legătură cu congresul, reţinute dintr-o convorbire avută de un redactor al revistei noastre cu tov. prof. univ. D. Davidescu.

— Care este în general scopul congreselor asupra cercetărilor agricole, tovarăşe profesor ?

— Congresele de acest gen reunesc pe cei mai calificaţi reprezentanţi ai ştiinţei agronomice şi prilejuiesc un interesant schimb de păreri în problemele majore ale cercetărilor agricole. Scopul lor este ca agricultura în genere să beneficieze de rezultatele cuceririlor ştiinţifice obţinute în toată lumea, atît în domeniul cercetărilor fundamentale, cît şi în cel al cercetărilor aplicative sau experimentale. Aceasta pentru satisfacerea nevoilor de trai crescînde ale oamenilor.

— Vreţi să ne comunicaţi cîteva din temele mai importante discutate la al doilea congres ?

— Da. S-au discutat, de pildă, pe baza unui raport prezentat de dr. E. Feisst din Elveţia, „Problemele de perspectivă ale ştiinţelor agronomice". Profesorul irlandez dr. T. Walsch a referit despre „Rolul cercetărilor agronomice pentru progresul agriculturii în viitor". Un foarte interesant raport a fost acela al profesorului francez dr. S. Henin privind „Utilizarea apei în agricultură". Despre „Dezvoltarea producţiei de furaje — rezultate recente şi perspectivele cercetării" a vorbit profesorul dr. A. Stäehlin din R.F. Germană, iar despre „Plantele industriale" a comunicat profesorul italian dr. Ugo de Cillis. Altă întrebare ?

— O întrebare care de fapt... sînt două : care au fost temele comunicărilor făcute de delegaţia noastră şi cum sînt în genere apreciate cercetările agricole din R. P. Romînă ?

— Pe marginea temelor discutate în cadrul congresului, din partea ţării noastre s-a prezentat intervenţia tovarăşului academician profesor Gh. Ionescu-Sisești intitulată „Cercetările agronomice cu privire la conservarea şi la lupta contra eroziunii solului în R.P. Romînă" şi intervenţia profesorului D. Davidescu despre „Cercetările în domeniul solului şi fertilităţii în R.P. Romînă".

În ceea ce priveşte cea de-a doua parte a întrebării dv., trebuie să amintim, în primul rînd, atenţia de care se bucură în ţara noastră cercetările ştiinţifice şi condiţiile create din indicaţia partidului, pentru realizarea unei agriculturi moderne. Rezultatele acestor cercetări se introduc necontenit în practică contribuind la îmbunătăţirea folosirii resurselor disponibile şi la crearea de noi mijloace pentru sporirea producţiei. Datorită acestui lucru, cercetarea ştiinţifică romînească în domeniul agriculturii este bine apreciată peste hotare. În referatul prezentat de prof. Fenaroli la acest congres cu privire la dezvoltarea culturii porumbului hibrid în Europa s-au apreciat rezultatele deosebite obţinute în ţara noastră în acest domeniu de activitate. Bunele aprecieri se reflectă şi în recenzarea în diferite periodice a lucrărilor de cercetare făcute în ţara noastră, în schimbul intens de publicaţii cu institute ştiinţifice similare, ca şi în participarea specialiştilor din ţara noastră la diferite organe, comitete şi consilii cu caracter internaţional. De pildă, mi-a revenit cinstea să fac parte — ca reprezentant al ţării noastre — din Comitetul internaţional de organizare a congresului, fiind ales apoi vicepreşedinte al biroului de conducere a lucrărilor acestui congres, şi din Consiliul de administraţie al „Centrului internaţional pentru cooperare în cercetările agricole".

COPERTA NOASTRĂ

La patinoar

Fotografie de Vasile MOLDOVAN

Mărf

Tezaurul monetar de la Vîrtej

Brăţară de argint dintr-o singură bară.

Rozetă de harnaşament capete de cal stilizate

urii milenare

de C. S. NICOLAESCU-PLOPȘOR
membru corespondent
al Academiei R. P. Romîne

Caracteristic pentru monedele dacice este un călăreț stilizat, de o rară finețe.

Cupe de argint de la Sînnicolau.

Moneda dacică tipul Ianus.

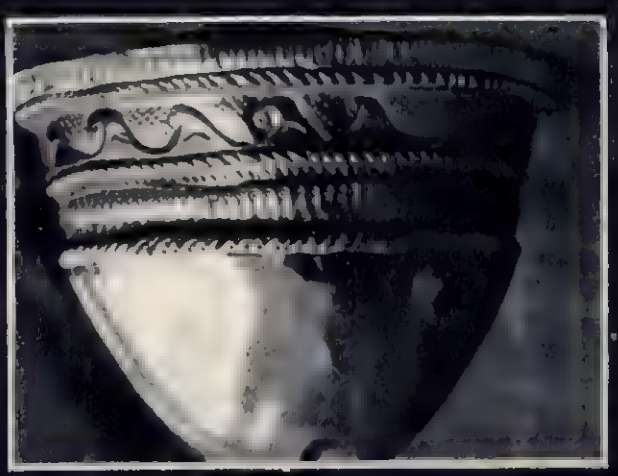

Cupă de argint cu motive decorative specifice.

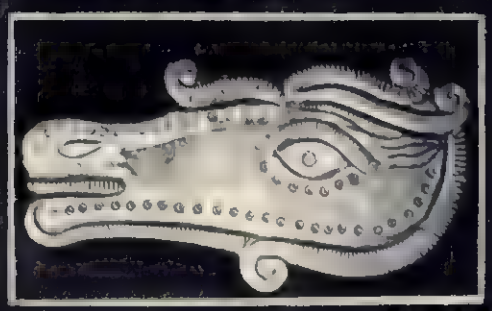

Piese de harnașament

La începutul acestui an, Biblioteca Academiei R. P. Romîne a deschis pentru public expoziția „Tezaure și podoabe geto-dacice", organizată de Institutul de arheologie.

Obiectele, prezentate după un judicios plan tematic, oglindesc capitole largi din procesul istoric în care triburile geto-dacice, uniunile tribale și mai apoi statul dacic s-au afirmat prin crearea unei culturi proprii superioare. Începînd cu perioada de formare a culturii geto-dacice (450—300 î.e.n.) și pînă la perioada de maximă înflorire și conturare a acestei culturi din vremea lui Burebista și Decebal, cînd cetățile din munții Orăștiei devin centrul politic al triburilor geto-dacice, putem vorbi de o epocă de mare dezvoltare economică, politică și militară, documentată prin bogăția culturii materiale, așa cum dovedesc numeroasele tezaure de podoabe și monede, calitatea și diversitatea uneltelor și armelor, ingeniozitatea construcțiilor militare și a celor cu caracter religios.

Cultura dacică s-a format în timp, în directă legătură cu triburile tracice din sudul Dunării, cu triburile scitice, cu cetățile grecești din zona pontică și cu triburile celtice.

După cum la un moment dat fiecare dintre aceste populații a ajuns la forme culturale proprii, același proces s-a petrecut și cu triburile geto-dacice. Obiectele prezentate în expoziție sînt forme originale, chiar dacă unele amintesc fie stilul ornamental scitic — căștile de la Coțofenești și Hagighiol sau piesele de harnașament de la Craiova — fie forma și ornamentele vaselor elenistice de la Delos. Această expoziție arată nu numai gradul de dezvoltare al orfevrăriei geto-dacice, ci și o superioară exprimare artistică cu caracter hotărît autohton.

Metalurgia, ca îndeletnicire și ramură economică geto-dacică, s-a dezvoltat nu numai sub impulsul influențelor din afară. Ea avea deja o veche tradiție la vremea aceea, datorită bogatelor resurse de metale aflate pe teritoriul Transilvaniei. Noua dezvoltare, abordînd cu deosebire prelucrarea argintului, este un rezultat firesc al ascensiunii istorice spre o nouă organizare socială, care se caracterizează și prin afirmarea unei aristocrații conducătoare, mai pretențioasă, într-o societate înfloritoare din punct de vedere economic și politic.

Categoriile de obiecte din argint și aur se referă la diferite grupuri sociale și preocupări. Astfel, avem coifurile de aur sau argint aurit și piesele de harnașament ale călăreților din clasa conducătoare, împodobite cu ornamente în stilul reprezentărilor scitice — sec. IV î.e.n.

(Continuare în pag. 4)

Mărturii milenare

O piesă de o excepțională valoare artistică și științifică: coiful de aur descoperit la Poiana Coțofenești, regiunea Pitești. Unic în lume, coiful cîntărește 770 g aur de 20 carate.

Fibulă — un gen de agrafă folosită la închiderea celor două părți ale veșmintelor — componentă a tezaurului descoperit la Coada Calului, raionul Telega, regiunea Pitești.

Scenă de sacrificiu (detaliu din coiful de aur).

Apoi brățările simple, șerpuitoare, lucrate dintr-o singură bară de argint, împodobite cu elemente geometrice sau zoomorfe — mereu prezent șarpele, comun civilizațiilor indo-europene ; sau vase de cult în forme plăcute dacilor, pe care se disting deopotrivă ornamentele grecești, dar și cele tradiționale ale artei triburilor dacice și geto-dacice ; și, în sfîrșit, monedele.

Nici în arta greacă, nici în cea scitică sau celtică, aceste elemente nu sînt stilizate cu atîta finețe și fantezie, într-o îmbinare decorativă armonioasă, așa cum o vedem în aceste obiecte geto-dacice.

Din punct de vedere istoric monedele dacice documentează o practică superioară comercială a vremii, iar seriile lor de tipuri, cu numeroasele variante, atestă o circulație în unele zone locuite de diferite triburi sau uniuni tribale ; din punct de vedere artistic, încercările de a crea chiar pe o mărunță monedă un stil propriu sînt evidente.

Puterea cu care dacii au absorbit unele elemente traco-scitice, grecești sau celtice, este caracteristică societăților în plină ascensiune spre forme înnoitoare superioare, dar ea se afirmă mai ales prin interpretarea în forme cu totul originale, care alcătuiesc un tot stilistic propriu geto-dacic. Unele din aceste elemente zoomorfe stilizate au fost atît de organic integrate și dezvoltate în cultura geto-dacică, încît numai așa se explică persistența unora dintre ele pînă în vremurile noastre cînd, ca o înnounare a unei tradiții artistice multimilenare, au culminat cu măiestria dălțuirilor brîncușiene.

Pe această linie, expoziția Institutului de arheologie aduce o reală contribuție la răspîndirea cunoștințelor asupra unui vechi și profund substrat al culturii românești, moștenitoare a unor străvechi elemente de artă prezente și astăzi prin unele aspecte în creația artistică populară.

ÎN CINSTEA CELEI DE-A XX-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII

OAMENI ȘI ANGAJAMENTE

Cu aparatul fotografic în cinci întreprinderi bucureștene

Veștile din întreprinderi în legătură cu întrecerea socialistă pornită în cinstea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării patriei sînt zilnic mai bogate, mai pline de semnificație. Angajamentele luate în fața partidului și a întregului popor se transformă acum în vii și puternici factori stimulatori în activitatea colectivelor aflate în întrecere. Noi inițiative creatoare, noi măsuri organizatorice, noi metode de muncă sînt menite laolaltă să îmbunătățească procesul de producție, să ducă la îndeplinirea cu succes a angajamentelor.

În paginile de față, „Flacăra" prezintă cititorilor săi cîteva imagini realizate în cinci întreprinderi din Capitală angajate în întrecere.

UZINA DE MAȘINI ELECTRICE DIN BUCUREȘTI

Brigada de montatori condusă de Ion Precup s-a angajat să producă peste plan un număr însemnat de demarori. În fotografia noastră, membrii brigăzii controlează calitatea unei tranșe de demarori.

ÎN CINSTEA CELEI DE-A XX-A ANIVERSĂRI A ELIBERĂRII

OAMENI ȘI ANGAJAMENTE

FABRICA DE CONFECȚII ȘI TRICOTAJE „BUCUREȘTI"

Brigada condusă de meșterul Gheorghe Nicula din secția a III-a s-a angajat să realizeze în 1964 planul de calitate în proporție de 100,5%. În cinstea celei de-a XX-a aniversări a Eliberării patriei, ei vor lucra zilnic cinci paltoane peste plan.

UZINELE DE MAȘINI ȘI UTILAJE AGRICOLE „SEMĂNĂTOAREA"

În numele brigăzii pe care o conduce, tovarășul Radu Lache s-a angajat să dea peste plan, pînă la 23 August, piese pentru 10 combine și să realizeze personal 1.500 lei economii. Iată-l lucrînd la îndeplinirea angajamentului.

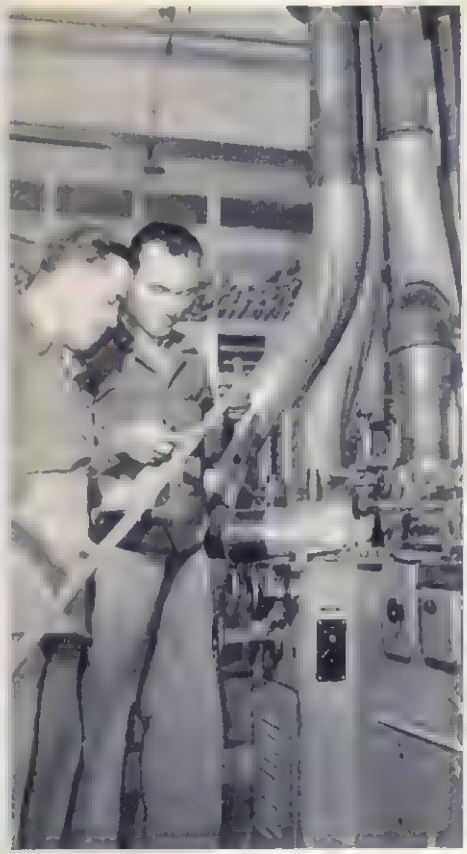

IPROFIL „TEHNICA LEMNULUI"

Colectivul întreprinderii și-a luat importante angajamente privind depășirea planului producției globale și producției marfă. Maistrul Constantin Lărgean și muncitorul Nicolaie Ciutu verifică cu atenție produsele, pentru ca acestea să corespundă cotelor din desene.

UZINA „ELECTROMAGNETICA"

Pentru traducerea în viață a angajamentelor luate, numeroși muncitori, ingineri și tehnicieni vin cu inițiative și fac propuneri de inovații. Matrițerii Petre Cantea și Gheorghe Nicolaie, din fotografia noastră, studiază un proiect de matriță prin aplicarea căreia se vor obține economii de material.

OLIMPIADA ALBĂ

CÎȚIVA DINTRE CÎȘTIGĂTORII MEDALIILOR DE AUR

Eero Mantiuranta (Finlanda), dublu campion olimpic la 30 și 15 km fond.

François Bonlieu (Franța), slalom uriaș.

Liudmila Belousova și Oleg Protopopov (U.R.S.S.), patinaj artistic-perechi.

Lidia Skobilkova (U.R.S.S.), cvadruplă campioană olimpică la patinaj viteză: 500 m, 1.000 m, 1.500 m, 3.000 m

Sjoukje Dijkstra (Olanda), patinaj artistic-femei.

Austriacul Egon Zimmermann (stînga), medalia de aur la schi-coborîre, îl felicită pe francezul Léo Lacroix, medalia de argint la aceeași probă.

MICHELANGELO BUO

400 DE ANI DE LA MOARTEA ARTISTULUI

de acad. prof.
G. OPRESCU

Michelangelo era toscan. Ne e cunoscut ca o fire meditativă, cercetătoare, indiferent aproape la tot ce-l atingea direct, în afară de ceea ce era în legătură cu arta lui. Suflet pasionat, luînd parte afectivă la evenimentele mari ale timpului, inclinat spre o interpretare pesimistă a vieții, el consideră rolul lui ca fiind cel de interpret tragic al acestor evenimente. E un solitar orgolios, de o energie neînfrîntă, violent, dar tăcut în genere, explodînd uneori cînd nu era de acord cu ceea ce i se cerea și atunci făcînd să tremure de accesele lui de furie pe cei care-l mîniaseră, indiferent dacă era vorba de papă sau de un cardinal. Este nu numai unul din cei patru sau cinci mari artiști pe care i-a produs Europa, dar poate și cel mai complet dintre ei; la darurile sale de sculptor, de pictor, de arhitect, el adaugă pe cele de poet și de filozof. Se consideră însă, el însuși, ca sculptor, deși, după părerea unor oameni cu autoritate, plafonul pictat al Capelei Sixtine este ansamblul de pictură cel mai minunat ce există pe lume.

Trăiește 89 de ani, de la 1475 pînă la 1564. Ziua de 18 februarie este data ce prilejuiește, în acest an, comemorarea pe plan mondial a patru secole ce au trecut de la stingerea sa din viață. Cu o activitate care, ca întindere în timp, este inferioară numai celei a lui Tizian, el a umplut centrele mari ale Italiei cu operele sale sculptate sau pictate și a făcut ca arta lui să radieze, nu numai asupra țării sale de origine, dar asupra lumii întregi.

Giuliano de Medici

Bachus

NARROTI

Educația sa artistică și-o face în atelierul lui Ghirlandajo, dar mai ales studiind operele înaintașilor săi Donatello și Iaccopo della Quercia. Aceasta în ce privește sculptura propriu-zisă, căci în ce privește modelarea sufletului său o parte însemnată îi revine lui Savonarola, călugărul cu sufletul înfocat ca și al lui Michelangelo, dictatorul moral al Florenței. De aceea, cînd analizăm nu numai formația lui Michelangelo, dar chiar arta sa, nu trebuie să uităm, în ce privește cristalizarea însușirilor sale, predicile lui Savonarola.

Ne vom opri mai întîi, vorbind despre arta sa, la sculptură, fiindcă totuși, obișnuit, sub această formă ne gîndim la rolul lui Michelangelo în cultura vremii sale.

Pentru a-și exprima ideile și sentimentele pe care i le inspiră viața omenirii și istoria timpului în care trăiește, Michelangelo consideră trupul omului drept elementul cel mai potrivit și mai expresiv. Căci orice sentiment și orice idee care ar mișca sufletul omenesc se traduc în exterior printr-o anume expresie a trăsăturilor feței, printr-o anume atitudine, prin mișcări care ne fac să înțelegem tot ceea ce se petrece în interiorul individului. Fiecare din figurile create de genialul sculptor ni se prezintă astfel conștientă de seriozitatea vieții, de gravitatea ei.

Printre primele sale lucrări, ce i-au sugerate de grupul lui Laocoon și de Apollo de Belvedere, care constituiau atunci obiecte ale admirației artiștilor din Roma, el imaginează un David colosal (azi la Florența) nu în mînă cu capul lui Goliat, cum îl reprezentaseră cea mai mare parte din înaintașii lui, ci măsurîndu-și oarecum adversarul înaintea luptei, pregătindu-se să-i dea lovitura cea mai sigură, avînd într-o mînă piatra și într-alta praștia. Puțin după aceea, el execută grupul minunat din bazilica Sf. Petru din Roma, reprezentînd-o pe Fecioară, ținînd pe genunchi trupul lui Isus, mort. În această operă, tot atît de renumită ca și David, Michelangelo exprimă, evident, alte sentimente, dă dovadă de alte însușiri. Ca formă s-ar putea spune că în costumul Fecioarei aproape tot atît de tînără ca și fiul ei, pe care îl privește îndurerată dar stăpînă pe sine, a rămas ceva din tratarea gotică a draperiilor pictorilor din Țările de Jos. Grupul se prezintă ca o piramidă, a cărei bază amplă sînt tocmai stofele din costumul Fecioarei.

Ceva mai tîrziu, Florența îi comandă pentru domul ei pe cei doisprezece apostoli, comandă neexecutată, din care însă a rămas o singură statuie, neterminată, însemnată prin aceea că ea ne luminează asupra felului cum maestrul înțelegea să execute o operă. El dă impresia că în fiecare bloc de piatră consideră ascunsă o formă, și rolul lui, al sculptorului, este să înlăture tot ceea ce ascundea această formă. El nu vine cu un proiect preconceput. Opera de artă rezultă oarecum din dialogul lui, în timpul execuției, cu materialul din care ea va lua naștere. E curios că Brîncuși, cu atîtea sute de ani mai tîrziu, are exact aceeași atitudine și aceeași convingere în fața materialului, lucru demn de ținut în seamă cînd îi judecăm și pe unul, și pe celălalt.

Către 1505, papa Iuliu al II-lea îi comandă un mausoleu care să ocupe, cu proporțiile lui colosale, centrul bazilicii Sf. Petru. Acest monument este una din cauzele amărăciunilor lui Michelangelo, amărăciuni care i-au îndurerat toată viața: fiindcă papa, sub o influență sau alta, schimbîndu-și mereu planurile (cum a fost atunci cînd l-a însărcinat pe Michelangelo să picteze plafonul Sixtinei), l-a determinat pe artist să întrerupă

(Continuare în pag. 10)

MICHELANGELO BUONARROTI

VITTORIEI COLONNA

O știu prea bine, Doamnă și totuși spune-mi cum
se poate ca icoana tăiată într-un stei
să dăinuie în veacuri, cînd creatorul ei
e preschimbat — de anii ce repezi trec — în scrum?

Urmările au vlagă, izvoarele-s deșarte,
cum și natura este de artă-ngenuncheată.
Da, știu — doar măiestria sculpturii mi-o arată —
că opera de artă înfrînge timp și moarte.

Deci, marmura de-o dăltui ori dacă-ntind culori
— dînd chipurilor noastre ceruta-asemănare —
eu din noi doi pot face să fim nemuritori.

Astfel, vor trece veacuri — de mult vom fi murit,
și lumea tot vedea-va nespusa ta splendoare,
iar eu — va ști că n-am fost nebun că te-am iubit.

Traducere de Luscăr SEBASTIAN

Aurora (de la mormîntul lui Lorenzo de Medici)

MICHELANGELO BUONARROTI

Noaptea (de la mormîntul lui Giuliano de Medici)

efectuarea mausoleului. Aşa încît, de fapt, monumentul n-a putut să fie îndeplinit decît mulţi ani după moartea papei, redus la proporţii şi aşezat în altă biserică decît în cea a Sf. Petru. Iar din planul iniţial n-au mai rămas decît celebra statuie a lui Moise şi alte cîteva, cele ce n-au găsit loc în planul definitiv şi se află astăzi răspîndite, unele, cum sînt cei doi sclavi, la Luvru. Este interesant de constatat că în înfăţişarea lui Moise, de pildă, mulţi cercetători au găsit o potrivire psihică cu Michelangelo însuşi. Trăsături din temperamentul violent al acestuia se citesc sau se ghicesc pe faţa şi în atitudinea profetului.

O altă comandă, de astă dată pentru un mormînt al familiei Medici din Florenţa, are acelaşi efect de piedică în cariera lui Michelangelo, pe care l-a avut şi mormîntul papei Iuliu. Şi aici, ordine şi contraordine fac ca din planul iniţial să nu rămînă decît o statuie a Fecioarei şi cele ce ocupă două firide care stau faţă în faţă în capela unde se găsesc monumentele, una cu statuia lui Lorenzo de Medici, il Pensieroso, alta cu cea a lui Giuliano şi cu cele două statui ce însoţesc fiecare din imaginile celor doi principi. Aici se găsesc reprezentate cele patru momente esenţiale ale zilei, simbolizate de bărbaţi şi de femei, între care renumita statuie a Nopţii.

In Capela Sixtină, partea ce revenea de decorat lui Michelangelo ocupa o suprafaţă imensă. La început el refuză cu indignare să lase celelalte ocupaţii, tot aşa de stringente, şi să picteze tavanul capelei, căci se considera sculptor, nu pictor. Are violente discuţii cu papa, dar în cele din urmă cedează, cu condiţia ca, cît va ţine pictarea, timp de patru ani, nimeni să nu aibă voie să-l întrerupă şi nici să-l examineze cum şi-a îndeplinit datoria. In tavanul împărţit în compartimente, printre motive simulînd arhitectură, avînd dedesubtul lor spaţii triunghiulare, rezultate din configuraţia zidurilor, el imaginează, pe baza relatărilor biblice, o istorie legendară a lumii, de la creaţia omenirii pînă la potopul lui Noe, iar dedesubtul scenelor, pe pereţii de la dreapta şi de la stînga, în triunghiuri, profeţii şi sibilele şi nişte figuri goale de tineri, Ignudi.

Tot în legătură cu Capela Sixtină, mai tîrziu, i se comandă să acopere peretele ce rămăsese gol, pe care el compune Judecata de apoi, de proporţii colosale. In toată pictura pînă la această dată nu se pomenise o compoziţie de aceste dimensiuni, cu o avalanşă de corpuri goale, de o parte fericiţii care intrau în rai, în sînul lui Abraam, de alta nefericiţii care intrau în iad.

Dacă la aceste opere, care reprezintă maximum la care imaginaţia şi îndemînarea unui artist a putut ajunge, adăugăm lucrările de arhitectură ale lui Michelangelo, dintre care cea mai importantă este cupola bazilicii Sfîntului Petru, tot atît de grandioasă ca cea a Sfintei Sofia din Constantinopol, şi nenumăratele lui sonete, tot aşa de frumoase ca cele ale celor mai celebri poeţi din vremea lui, ajungem să reconstituim foarte sumar personalitatea acestui titan al artei, care pînă în vremea noastră a rămas unul dintre reprezentanţii de frunte, nu numai ai artei italiene, ci ai posibilităţilor de exprimare artistică ale omenirii.

Îngeri

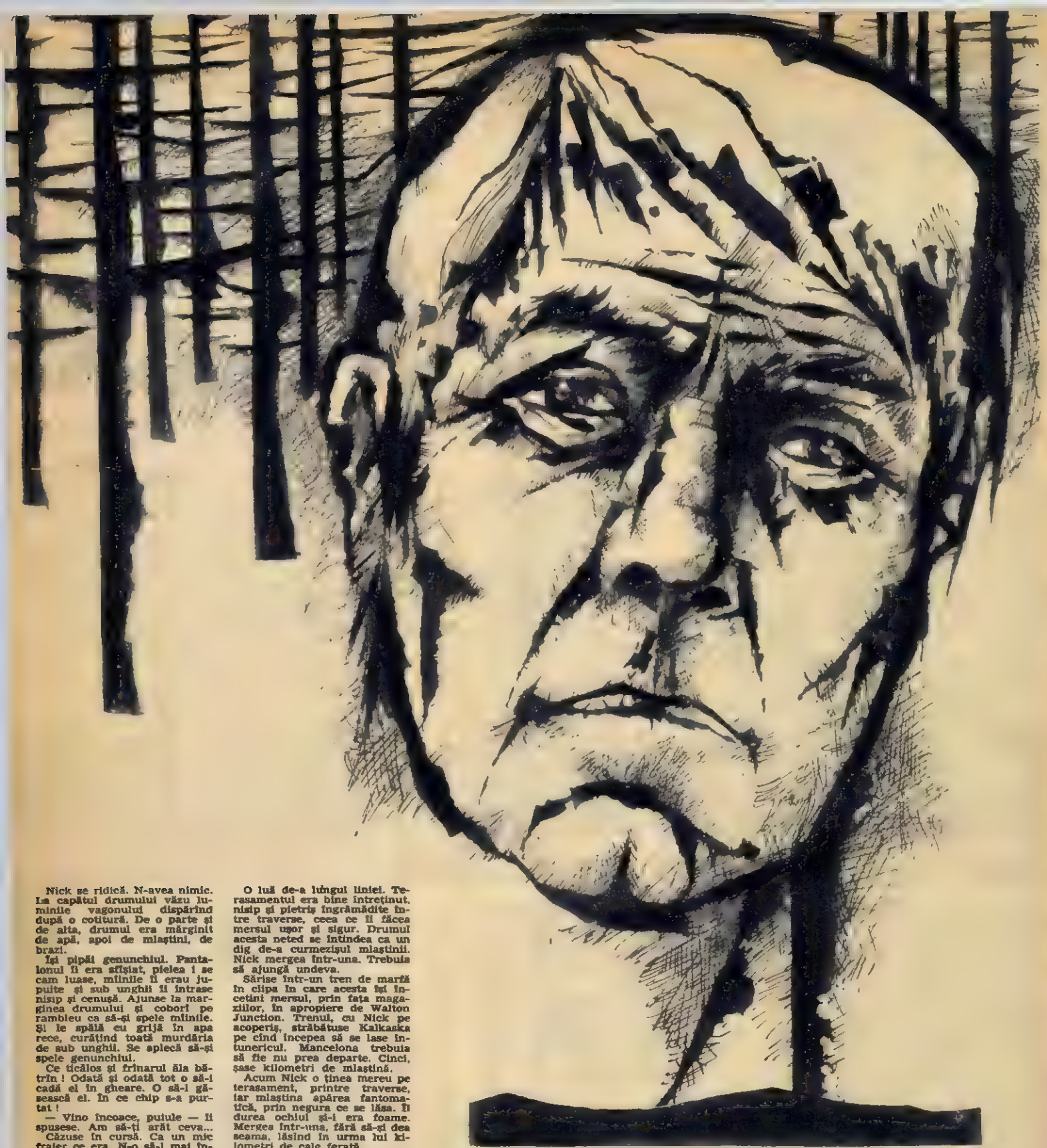

CAMPIONUL

de Ernest HEMINGWAY

Nick se ridică. N-avea nimic. La capătul drumului văzu luminile vagonului dispărînd după o cotitură. De o parte și de alta, drumul era mărginit de apă, apoi de mlaștini, de brazi.

Își pipăi genunchiul. Pantalonul îi era sfîșiat, pielea i se cam luase, mîinile îi erau jupuite și sub unghii îi intrase nisip și cenușă. Ajunse la marginea drumului și coborî pe rambleu ca să-și spele mîinile. Și le spălă cu grijă în apa rece, curățind toată murdăria de sub unghii. Se aplecă să-și spele genunchiul.

Ce ticălos și frînarul ăla bătrîn! Odată și odată tot o să-i cadă el în gheare. O să-l găsească el. În ce chip s-a purtat!

— Vino încoace, puiule — îi spusese. Am să-ți arăt ceva...

Căzuse în cursă. Ca un mic fraier ce era. N-o să-l mai înhațe, așa, altă dată.

— Vino încoace, puiule, am să-ți arăt ceva.

Și atunci, bum! Zburînd prin aer, se pomenise jos, pe pămînt, de-a bușilea, lîngă linia ferată.

Nick își frecă ochiul. Avea o umflătură zdravănă. Îl durea. Păcătosul ăla de frînar!

Își pipăi cu atenție umflătura de deasupra ochiului. Nu era decît un cucui. Din toată pățania se alesese doar cu atîta. Scăpase ieftin. Ar fi vrut să-și observe ochiul, privindu-se în apă, ca într-o oglindă, dar nu era chip. Se făcuse întuneric. Își șterse mîinile de pantaloni, se ridică în picioare și începu să se cațere pe rambleu pînă la șinele de tren.

O luă de-a lungul liniei. Terasamentul era bine întreținut, nisip și pietriș îngrămădite între traverse, ceea ce îi făcea mersul ușor și sigur. Drumul acesta neted se întindea ca un dig de-a curmezișul mlaștinii. Nick mergea într-una. Trebuia să ajungă undeva.

Sărise într-un tren de marfă în clipa în care acesta își încetini mersul, prin fața magaziilor, în apropiere de Walton Junction. Trenul, cu Nick pe acoperiș, străbătuse Kalkaska pe cînd începea să se lase întunericul. Mancelona trebuia să fie nu prea departe. Cinci, șase kilometri de mlaștină.

Acum Nick o ținea mereu pe terasament, printre traverse, iar mlaștina apărea fantomatică, prin negura ce se lăsa. Îl durea ochiul și-i era foame. Mergea într-una, fără să-și dea seama, lăsînd în urma lui kilometri de cale ferată.

Mai încolo întîlni un pod. Îl trecu făcînd să răsune a gol barele metalice. Jos, jos de tot printre golurile dintre traverse, se zărea apa neagră. Nick dădu cu piciorul într-un șurub rătăcit și-l zvîrli în apă. De partea cealaltă a podului se ridicau coline.

Erau înalte și întunecate, proiectîndu-se și pe o parte și pe alta a drumului. Deodată, în fața lui se ivi pîlpîirea unui foc.

Fără să coboare de pe șine, înaintă cu precauție. Nu zărise decît reflexele luminii. Drumul trecea printr-un luminiș și în locul unde ardea focul cîmpia se deschidea, iar în fund se zăreau pîlcuri de arbori. Coborî cu atenție de pe

MOMENTE DIN VIAȚA LUI MICHELANGELO

1475 — Martie, 6 — la Caprese, în Toscana, se naște Michelangelo Buonarroti, fiul unui modest funcționar.

1488 — În vîrstă de 13 ani, Michelangelo intră — după ce tatăl său se pusese cîțiva ani în calea cultivării vocației sale artistice — ca ucenic al marelui pictor florentin Domenico Ghirlandajo.

1489 — Michelangelo începe să deprindă tainele sculpturii de la Bertoldo, un elev al lui Donatello.

1489—1492 — Michelangelo lucrează în grădinile San Marco din Florența, încurajat fiind de Lorenzo Magnificul, și creează primele sale opere.

1494 — La doi ani după moartea lui Lorenzo Magnificul, Michelangelo este nevoit să fugă din Florența, temîndu-se de cei ce se răsculaseră împotriva tiranului Piero de Medici și care-l considerau și pe artist un partizan al familiei stăpînitoare a Florenței.

1494—1495 — Michelangelo stă la Bologna.

1495 — Revine la Florența.

1496—1501 — Creează la Roma primele sale lucrări importante : *Bachus* și *Pieta*

1501 — Revine la Florența și creează prima sa capodoperă : *David*

1505 — Papa Iuliu al II-lea îi comandă un vast ansamblu de monumente funerare pentru mausoleul său. Dar schimbările ulterioare duc la conflicte între papă și artist, conflicte care i-au amărît și tulburat viața și creația.

1508—1512 — Schimbîndu-și gîndul inițial, papa Iuliu al II-lea îi comandă pictura tavanului Capelei Sixtine, la care Michelangelo lucrează patru ani.

1513 — Artistul reia lucrul la mausoleul proiectat al papei Iuliu II, creînd printre altele uriașa statuie a lui *Moise* și o serie de *Sclavi*, în care sculptorul simbolizează dorința de descătușare a omului din beznă și nedreptate.

1516—1520 — Patru ani pierduți zadarnic din ordinul puternicilor zilei pentru deschiderea unei cariere de piatră în vîrful muntelui Santa Pietra și alegerea blocurilor pentru statui

1529—1530 — Un alt an pierdut, de astă dată pentru fortificațiile cetății Florența asediată de trupele papale.

1531—1534 — Michelangelo sculptează statuile din Capela Medicișilor de la Florența, un mare ansamblu de grupuri statuare.

1534 — Din nou la Roma, unde papa Paul III îi comandă uriașa frescă din Capela Sixtină, înfățișînd *Judecata de apoi*, la care lucrează timp de opt ani (pînă în 1542)

1546 — I se încredințează terminarea bazilicii Sf. Petru din Roma, pe baza planului de odinioară al arhitectului Bramante, modificat de Michelangelo.

1546—1564 — Diferite opere de arhitectură la Roma, printre care cupola desăvîrșită a bazilicii Sf Petru, curtea interioară a palatului Farnese, construcția Capitoliului ș.a.

1564 — februarie, 18 — Michelangelo încetează din viață, în vîrstă de 89 de ani. A fost înmormîntat la Florența, la funeraliile sale participînd o mulțime imensă, în ciuda încercărilor autorităților locale de a-i face o înmormîntare discretă.

Capul Sibyllei din Cumaea

Sclav

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

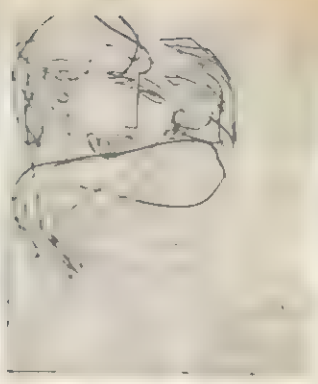

Eugen Jebeleanu: Cîntece împotriva morții (versuri). Editura tineretului, 156 pag

Boris Leapunov. Oceanul ne așteaptă. Editura științifică, 198 pag

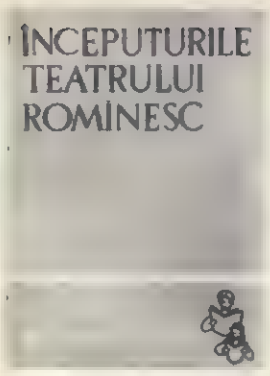

Începuturile teatrului românesc. Biblioteca școlarului, 127 pag.

Radu Theodoru: Muntele. Editura pentru literatură, 866 pag.

Acum cîțiva ani, spectatorii noștri vizionau o emoționantă peliculă cinematografică, investigînd universul sufletesc al cîtorva elevi francezi care porniseră pe drumul spinos al luptei antihitleriste. Filmul se numea „Secerișul verde" și ne făcea cunoștință cu foarte tînăra actriță Dany Saval. În acest răstimp, cu toată tinerețea ei (nu are azi decît 21 de ani), Dany Saval s-a impus ca o excelentă comediană care, așa cum arată o revistă franceză, „vorbește cum trebuie, joacă veridic, se exprimă fără nici o notă falsă".

Iubitorii artei marelui nostru Tonitza au prilejul de a revedea acum, strînse laolaltă, peste două sute din lucrările sale de pictură. Sălile Muzeului de artă al R.P. Române adăpostesc în prezent o bogată expoziție retrospectivă, în care picturii lui N. Tonitza i se adaugă o serie de desene, fotocopii, scrisori și documente. Selecționate din colecțiile Galeriei naționale și din colecții particulare, lucrările expuse oferă un tablou amplu al activității acestui artist, grafician militant pe tărîm social, pictor al gingășiei copilăriei.

Unul dintre actorii a cărui activitate teatrală și cinematografică face cinste artei franceze este Jean-Louis Barrault. Cei din generația mai veche au avut prilejul să-l vadă mai de mult în binecunoscutul film „Copiii paradisului", în regia lui Marcel Carné. Azi, ca și în trecut, Jean-Louis Barrault este o glorie a teatrului francez. Iată-l, de pildă, alături de actrița Simone Valère (Rosalinde), interpretînd pe scena teatrului „Odeon" din Paris rolul ducelui, în comedia „Cum vă place", prezentată cu prilejul anului Shakespeare.

După ce i-au cunoscut din filele romanului și de pe ecrane, oràdenii au prilejul să-i urmărească pe eroii „Colegilor" lui Axionov și pe scena secției maghiare a Teatrului de stat din localitate. În regia actorului Gábor József, interpreții au căpătat identitatea foștilor studenți leningrădeni proaspăt intrați în producție. Un spectacol tineresc și de mare actualitate, în care pot fi remarcați printre alții Földes László (Zelenin) și Gábor Katalin (Inna), pe care vi-i prezentăm în fotografie.

Trecătorii de pe strada 35, cartierul de vest al New Yorkului, au fost nu demult martorii unei scene neobișnuite: un bărbat și o femeie străbăteau strada purtînd o pancartă cu cuvintele: „Decît mort, mai bine însurat". Erau doi dintre cei mai cunoscuți și înzestrați actori americani de film — Natalie Wood și Steve Mc Queen — care încercau să facă astfel reclamă ultimului lor film — „Dragoste cu străinul cuviincios". După cum se vede, chiar și niște artiști consacrați sînt nevoiți să-și facă uneori singuri publicitate.

Artiști de frunte ai Teatrului de stat de operetă din Capitală — printre care Ion Dacian, Silly Popescu, Virginica Romanovschi, Maria Vauvrina, Nae Roman, Bimbo Mărculescu, George Groner, Nicolae Tăranu — s-au întîlnit de curînd la primele repetiții ale viitoarei premiere. E vorba de cunoscuta operetă a lui Kalman, „Prințesa circului" (regia: Ion Dacian și Ion Mavrodin). Ion Dacian va avea o interesantă apariție în Mister X, iar Silly Popescu (în fotografia noastră) o va interpreta pe Contesa Lidia.

Tamara Siomina, desemnată de revista „Sovetski ekran" drept cea mai bună actriță de film a anului 1962, interpreta feminină din filmele „Învierea" și „Colegii", este eroina unei noi realizări a studioului „Lenfilm". Este vorba de filmul „Actrița iubagă" — o adaptare, în regia lui Roman Tihomirov, a cunoscutei operete „Haiopka" de Streinikov. În film Tamara Siomina interpretează rolul actriței Anastasia Batmanova, care, prin căsătoria sa cu iubagul Andrei Tumanski, împărtășește soarta acestuia.

Elev al maeștrilor Antonin Ciolan și Sigismund Toduță, tînărul dirijor Emil Simon s-a remarcat la pupitrul Filarmonicii din Cluj ca un șef de orchestră matur și competent, ale cărui interpretări se disting prin acuratețe și relief. Îmbogățindu-și continuu repertoriul personal și cel al orchestrei, Emil Simon va prezenta în această stagiune, alături de Simfonia a III-a de Arthur Honegger și Concertul în fa pentru pian și orchestră de G. Gerahwin, și prima audiție clujeană a piesei muzicale „Petruşka" de Igor Stravinski.

Renumitul om de teatru german Erwin Piscator a împlinit 70 de ani. Încă de la începutul carierei sale, el s-a orientat spre un teatru de avangardă, progresist, conducînd prin anii 1920 „Teatrul proletar", iar între 1924 și 1927 celebra „Volksbühne" din Germania. În timpul nazismului, Piscator a emigrat în S.U.A. De doi ani, Piscator conduce „Theater am Kurfürstendamm" din Berlinul occidental. Lui Piscator îi aparține dramatizarea romanului „Război și pace" de Tolstoi, prezentată și la teatrul „Lucia Sturdza Bulandra".

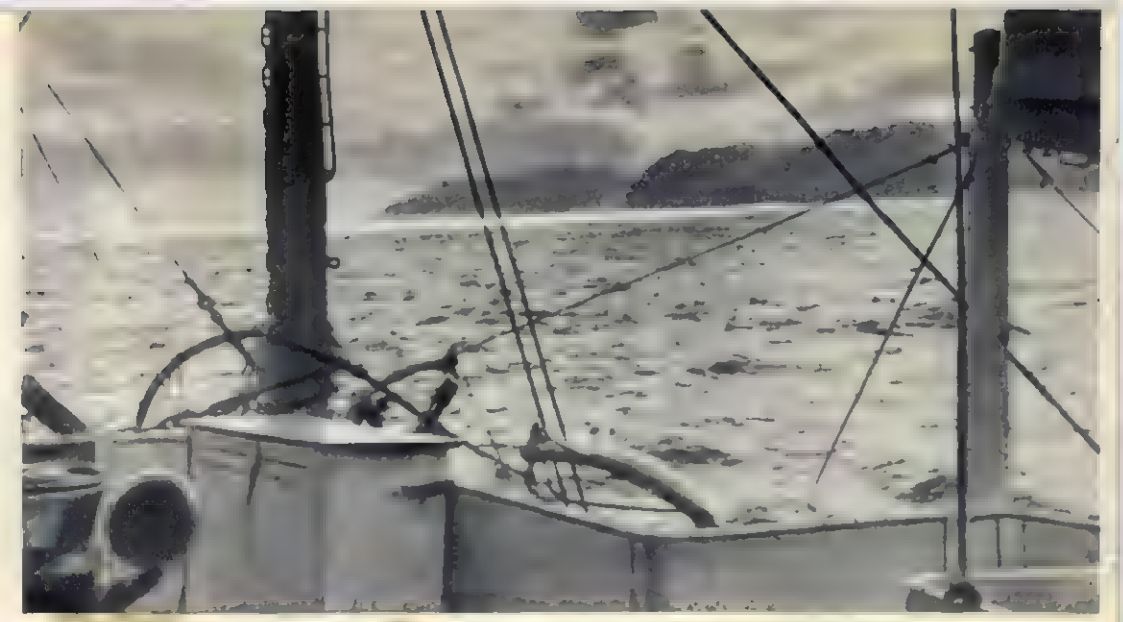

Scriitorul chilian Baltasar CASTRO prezintă ÎN ACEST REPORTAJ:

CHILE

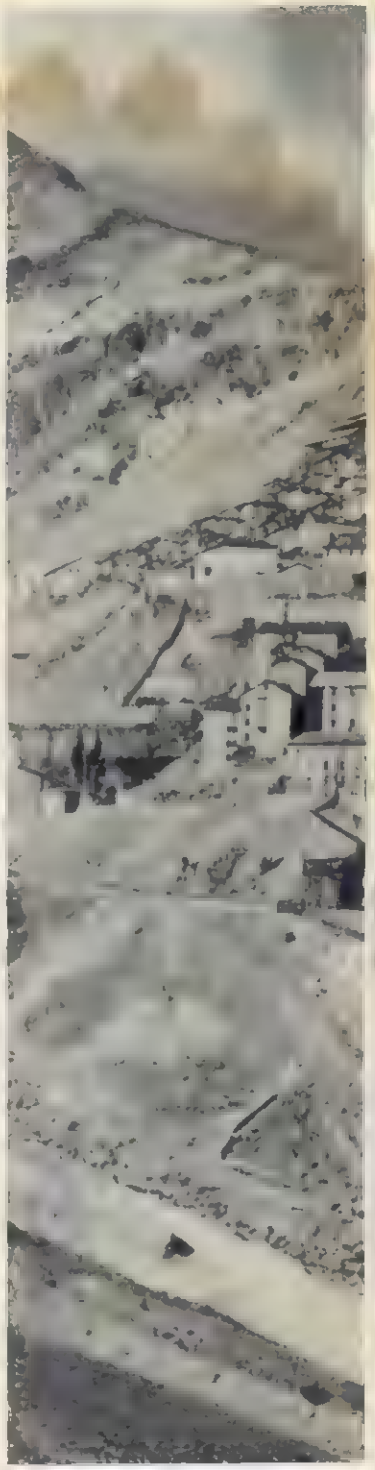

De fiecare dată cînd am ocazia să vorbesc despre Chile, declar fără falsă modestie că patria mea este foarte frumoasă.

Cunoscutul scriitor chilian Benjamin Subercaso, distins în 1962 cu Premiul național pentru literatură, a intitulat una din cele mai bune lucrări ale sale *„Chile — țara geografiei dezlănțuite"*. Într-adevăr, Subercaso nu putea alege un titlu mai bun, căci geografia patriei mele abundă în cele mai variate peisaje. Privind țara din avion poți învăța cea mai completă lecție despre felurile de relief descrise în manuale.

Am citit într-o carte o legendă veche, puțin cunoscută, despre originea țării mele. În aceasta se spune că, atunci cînd atotputernicul a terminat crearea lumii și, obosit, s-a adîncit într-un somn lung, a fost trezit de un înger care era ajutorul lui:

— Doamne, cînd am terminat treaba am văzut că ne-au mai rămas în plus aceste insule, lacuri, văi, munți, vulcani, peninsule, fiorduri, golfuri. Ce facem cu ele?

Supărat că a fost deranjat din odihna mult dorită, atotputernicul a luat tot materialul care se dovedise de prisos și l-a aruncat într-un colț al pămîntului. Așa s-a născut Chile.

ȚARA POEȚILOR

Nu știu cum se explică — dar pe lîngă frumusețea naturii și bogăția istoriei sale — Chile a devenit o țară vestită și prin poeții săi. Cu mulți ani în urmă Premiul Nobel a fost decernat Gabrielei Mistral, fostă învățătoare într-o mică școală din nordul țării. Cu timpul ea a atins culmea prestigiului pedagogic, iar operele ei literare se numărau printre cele mai bune lucrări în limba spaniolă. Poeziile lui Pablo Neruda sînt apreciate și citite în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. După părerea multora, lui Neruda i se cuvenea de mult Premiul Nobel, dar din motive de ordin politic, care influențează pare-se uneori decernarea premiului, el a fost lipsit de această recompensă oficială. În schimb Neruda se bucură de recunoștința popoarelor.

Să nu credeți însă că prin individualitatea ei poezia noastră este legată numai de Mistral și Neruda. Nicidecum. În Chile există numeroși poeți buni ale căror opere apar din cînd în cînd în librării și ocupă totdeauna un loc

Navigînd de-a lungul coastelor chiliene.

Pitorescul orășel Sewel, locuit în marea sa majoritate de muncitori de la minele de cupru, este așezat în inima Anzilor, la 3.000 metri înălțime.

de seamă în antologiile editate în celelalte țări ale continentului, ca și în S.U.A. și Spania.

UN POPOR REZISTENT ȘI PERSEVERENT

La început, spaniolii nu manifestau pentru Chile prea mult interes, denumind țara o simplă provincie și subordonînd-o viceregelui din Peru. Spaniolii nu se simțeau niciodată liniștiți pe teritoriul Chile. Chiar atunci cînd întregul continent a fost trecut prin foc și sabie, indienii araucani chilieni au continuat cu perseverență războiul, apărîndu-și pămîntul lor. Străduindu-se să extermine triburile de indieni nesupuși, conchistadorii au recurs la cele mai perfide mijloace. Prin aceasta se explică în parte caracterul înverșunat al luptei araucanilor pentru libertate.

Între anii 1500—1600 spaniolii plecau fără prea mult entuziasm în Chile. Primii coloniști proveneau din Castilia și Țara Bascilor, erau rezistenți și deosebit de harnici. Pentru lucrarea noilor pămînturi ei nu dispuneau decît de palmele lor bătătorite de muncă. Aceste calități ale coloniștilor au contribuit, de asemenea, la formarea individualității poporului chilian. Pe de o parte natura, pe de altă parte moștenirea araucanilor, iar pe de alta stoicismul și abnegația castilienilor și bascilor — toate au contribuit la formarea caracterului chilienilor, oameni măsurați, oarecum liniștiți și, ceea ce este cel mai important, rezistenți la orice încercare.

ARISTOCRAȚIE ȘI PROLETARIAT

Aristocrația chiliană contemporană este alcătuită din urmașii locuitorilor chilieni proveniți din Castilia și Țara Bascilor. Moștenind pămîntul de la întemeietorii familiilor lor, ei se împăunează acum cu titluri de noblețe, deși în Castilia sau în Biscaya oamenii ar muri de rîs dacă i-ar auzi.

Spre deosebire de această pseudo-aristocrație, proletariatul chilian este conștient de rolul său în procesul istoric al țării. Muncitorii chilieni au ridicat, printre primii în America Latină, steagul luptei pentru drepturi sociale, în ciuda execuțiilor în masă, într-o perioadă cînd era de ajuns să pomenești de drepturile oamenilor muncii ca să fii socotit criminal. La începutul secolului, în nordul statului Chile — țara salpetrului și a vieții active din porturi — a apărut Luis Emilio Recabarren, învățătorul proletariatului chilian, care, cîțiva ani mai tîrziu, a întemeiat Partidul Comunist din Chile. Recabarren a explicat muncitorilor drepturile și datoriile lor istorice, a creat primul ziar muncitoresc și, sfidînd de mii de ori moartea, a cutreierat în lung și în lat regiunile minelor de silitră. El a fost primul

În cartierele mărginașe ale capitalei: mizerie, barăci șubrede, copii fără căpătîi.

muncitor care a trecut pragul Parlamentului, apărîndu-și acolo cu consecvență ideile și luptînd împotriva tuturor celorlalți congresmeni, a presei corupte și a oportuniștilor. Viața pilduitoare a lui Recabarren este demnă de condeiul celor mai buni maeștri ai cuvîntului, pentru că ea conține un material inepuizabil despre vitejie și virtute.

Trezirea proletariatului în Chile, care a început aproximativ în anul 1910, nu a fost pe placul dreptei din Chile, nici pe placul capitalului străin, care pe vremea aceea deținea zăcămintele de salpetru din nordul țării. În Chile s-a întîmplat ceva neobișnuit pentru întregul continent. Muncitorii uniți în sindicate revendicau condiții mai bune de viață, organizau greve. Guvernul a răspuns cu mitraliere. În extremul sud al țării, la Punta Arenas, Federația muncitorilor din

(Continuare în pag. 16)

CHILE

Vedere din avion a portului Iquique.

Chile a convocat un congres. Poliția a înconjurat clădirea, a instalat la intrare un tun, a incendiat-o. Un singur delegat a reușit să scape, dar a fost prins de polițiști, care i-au atîrnat o piatră de gît și l-au aruncat în strîmtoarea Magellan. Acesta însă s-a eliberat de piatră și, cu eforturi supraomenești, a reușit să înoate pînă la malul cel mai apropiat, fără să fie văzut de polițiști. El a fost ascuns de tovarăși timp de mai multe luni. Acest om a devenit o mărturie vie a faptelor eroice ale crescătorilor de oi din extremul sud al țării. Toate acestea amintesc despre trecut, cutremurele de pămînt le servesc drept jaloane care despart intervalele de timp — „s-a întîmplat cu puțin înainte de cutremurul din Chillan", „se pare că a avut loc pe vremea cutremurului din Talca". Numai cu cîțiva ani în urmă, lumea întreagă a venit în ajutorul țării după cutremurul care distrusese cîteva provincii din sudul țării. Dizlocarea scoarței pămîntului și agitația mării provocate de formarea crăpăturilor pe fundul oceanului au transformat regiuni înfloritoare ale țării în zone de pustiu, de lacrimi și de moarte.

Intervențiile poliției chiliene împotriva demonstrațiilor pașnice ale forțelor democratice se fac simțite adesea.

tea s-au petrecut la începutul secolului nostru. Mai tîrziu pe locurile acestea au avut loc noi lupte ale oamenilor muncii care nu o dată au dat riposta cuvenită dușmanilor lor.

JALOANELE CATASTROFELOR

Poporul chilian a trecut printr-o școală aspră a vieții. Istoria sa este marcată de jaloanele catastrofelor. Cînd cercetătorii scriu despre dezvoltarea țării sau

Firește că nu numai forțele naturale subterane îi pun la încercare pe chilieni.

Cîndva, după ce mi-am terminat studiile la colegiu, am lucrat la o societate nord-americană care dispunea de cele mai mari zăcăminte de cupru din provincia mea. Mina la care lucram se numea „El Teniente" și aparținea societății Braden Cooper Company. O dată, într-o galerie a izbucnit un incendiu care a cuprins curînd întreaga mină. În această catastrofă au pierit circa 350 de mineri. Țara s-a cutremurat de durere. Am scris un roman despre această catastrofă. Cartea s-a bucurat de mult succes atît în rîndurile criticilor, cît și pe piața chiliană. Se pare însă că societatea nord-americană nu împărtășea părerea criticilor. Administrația ei m-a pus în fața alternativei: ori scrisul, ori funcția la societate. Trebuia să aleg. Am preferat să scriu și am fost dat afară.

DE CE SUFERĂ CHILE

Adeseori cercurile guvernamentale din Chile, pentru a-și justifica greșelile în conducerea țării, vin cu argumente despre „sărăcia" resurselor naturale ale țării. De fapt, Chile nu este de loc o țară săracă. Firește că ea nu dispune de bogății naturale atît de mari ca Brazilia și ca alte țări ale continentului american, ale căror rezerve nefolosite sînt aproape inepuizabile. Dar poate fi oare calificată drept săracă o țară care are cupru, salpetru, fier, cărbune și a cărei populație de 7,5 milioane locuitori dispune de terenuri arabile suficiente pentru a hrăni 40 de milioane de oameni?! Este oare săracă o țară ale cărei țărmuri au o lungime de 4.000 km, iar oceanul care le scaldă ascunde uriașe rezerve pentru hrana populației?

Toată nenorocirea este că țara mea suferă de aceleași racile care sfîșie și economia altor țări sud-americane. Principala dintre ele este repartiția anormală a bogățiilor, concentrate în mîna unui mic grup de oameni care se opun reformelor sociale, împărțirii pămînturilor și dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei. Latifundiile frînează producția, împiedică dezvoltarea culturii maselor țărănești, se străduiesc să le îndepărteze de la participarea la viața politică a țării. Extragerea cuprului și salpetrului se află în mîna companiilor străine

TRADIȚII ȘI ALEGERI

Nimic nu trezește atîta mîndrie în inima chilienilor ca amintirea vechilor lor tradiții democratice. Și ei au motive să se mîndrească, căci în haosul latino-american de comploturi, puciuri militare și lovituri de stat înfăptuite de clicile militariste — Chile este o insulă ferită de asemenea „intemperii" politice.

Actualul președinte al republicii, Jorge Alessandri, este urmașul unei vestite familii politice care a dat doi senatori, avocați, medici. Necăsătorit la peste 60 de ani, omul acesta care exprimă de fapt concepțiile celor de dreapta și-a organizat campania electorală pe platforma lipsei de loialitate față de partide și de coalițiile lor. Revistele umoristice îl prezintă ca pe un... geniu. Situația economică a țării în timpul guvernării lui Alessandri nu s-a îmbunătățit. Totuși activitatea lui a fost marcată de unele realizări, în special pe planul relațiilor internaționale. Chile nu a rupt relațiile cu Cuba, s-a pronunțat pentru respectarea autodeterminării popoarelor și a fost unica țară din Organizația statelor americane care a votat împotriva propunerilor S.U.A. cu privire la crearea unei poziții anticomuniste pe continent.

Din cei 4 candidați în alegerile din septembrie 1964, numai trei pot conta pe succes. Este vorba de radicalul susținut de partidele de dreapta, care reprezintă în ultimă instanță guvernul, de candidatul forțelor de stînga, adică al Frontului acțiunii populare, și de reprezentantul partidului creștin-democrat. Dacă judecăm după rezultatele ultimelor alegeri municipale, ar trebui să cîștige Julio Duran, candidatul partidului radical, pentru că blocul care propune candidatura lui deține cel mai mare număr de voturi. Totuși experiența îndelungată ne învață că în perioada dintre alegerile municipale și cele prezidențiale acționează forțe care răstoarnă orice pronosticuri. Ceva asemănător s-a întîmplat la alegerile prezidențiale precedente, cînd, potrivit pronosticurilor, Duran trebuia să învingă. Dar, din cauza cîtorva mii de voturi, el a scăpat din mînă victoria. Astăzi încrederea în victoria lui Salvador Allende, candidatul stîngii, este împărtășită de partidul comunist, partidul socialist, partidul național-democratic, de grupurile care fac parte din Frontul acțiunii populare, precum și de puternicele forțe independente. Toate aceste forțe se bazează pe faptul că țara nu mai poate fi condusă ca pînă acum și că principalele reforme, expuse în programul Allende, trebuie înfăptuite în cel mai scurt timp.

★

Chile este într-adevăr o țară foarte frumoasă. Cînd vom lichida foametea din căminele chiliene și vom mătura de pe suprafața pămîntului nostru mizeria, Chile va deveni cu adevărat minunată, pentru că frumusețea ei se va reflecta în inimile oamenilor

O veche ȘCOALĂ ROMÎNEASCĂ

Una din cele mai vechi școli românești a luat ființă la Brașov acum cinci secole în cartierul cunoscut sub numele de Scheiul Brașovului.

După cum o atestă documentele, această școală datează încă de la sfîrșitul secolului al XV-lea. Corpul profesoral al școlii era format dintr-un „meșter", pentru cursul elementar, iar pentru cursul superior din mai mulți „dascăli" dintre care unul numit „mai mare", adică un fel de director al școlii.

Școala era adăpostită într-o clădire despre care s-au găsit date într-un manuscris din anul 1570, în care se arată că „slomnul și chiliile s-au vechit și au scăzut" și nu mai puteau folosi ca mai înainte școlii. De aceea s-a hotărît „să se ceară danii de la lume", ca să se facă o altă clădire, după cum scrie autorul anonim al manuscrisului, presupus, după unele cuvinte întrebuințate, a fi originar din Țara Românească.

Noua clădire a școlii s-a ridicat însă de-abia în anul 1597, cu bani dăruiți de voievodul Moldovei Aron Vodă, care, trecînd în două rînduri prin Brașov (în anii 1594 și 1595), a făcut danii însemnate. Din documentele găsite în arhiva orașului reiese că această școală avea un local cu două caturi, cel mai mare și mai bun local dintre toate școlile existente pe atunci în țările românești.

Așadar, oameni din toate cele trei țări românești își au partea de contribuție la înființarea și supraviețuirea peste veacuri a acestui lăcaș de cultură. În anul 1760 localul școlii a fost reparat iar în prezent folosește ca muzeu de istorie al vechiului cartier în care se află.

O inscripție săpată într-o lespede de piatră, așezată deasupra boltei de intrare în catul de jos al clădirii, amintește istoria acestei școli, vechi de circa 480 de ani. Ca instituție, ea își continuă existența prin actuala școală elementară a cartierului.

P. V.

În fotografie : vechiul local al școlii din Scheiul Brașovului.

Pisică sălbatică.

DIN EXPOZIȚIA DE FOTOGRAFII DE ANIMALE A LUI ION MICLEA

Pui șor.

TURN DEASUPRA MĂRII DE FLORI

Grădinarii din întreaga lume fac pregătiri pentru o mare confruntare a frumuseții florilor, care va avea loc în primăvară : expoziția internațională de horticultură de la Viena.

Expoziției îi sînt afectate 100 de hectare de pe malul Dunării. Una din cele mai mari atracții ale viitoarei expoziții va fi un turn cu o înălțime de 252 metri, care va servi ca antenă de transmisiune pentru televiziunea vieneză.

Pe o fundație de oțel și beton adîncă de 8 m se va ridica primul segment de oțel, înalt de 182 m. Deasupra lui, pe o axă de 61 m, va fi montată o construcție cilindrică. Apoi, în continuare, un arbore de oțel de nouă metri, — antena propriu zisă.

La o înălțime de 150 de metri pe axa turnului va fi situată o platformă în formă de elipsă. De aci circa 350 de vizitatori vor putea privi orașul, Dunărea și, evident, expoziția.

Marea surpriză, care denotă și ingeniozitatea proiectanților o constituie capsula glisantă de dimensiunea a patru etaje, împărțită în tot atîtea secțiuni. Între pereții de aluminiu ea va adăposti o cofetărie cu 125 locuri, un restaurant cu 80 de locuri, birouri și dependințe pentru cele două localuri. Capsula se va roti de 2—3 ori pe ceas în jurul axei sale, dînd posibilitatea vizitatorilor să parcurgă vizual întreaga panoramă a Vienei și a împrejurimilor.

Întinderea neobișnuită a expoziției a pus destule probleme organizatorilor. Pentru deplasarea fluxului de oameni pe aleile mării de flori sînt preconizate trenuri minaturale.

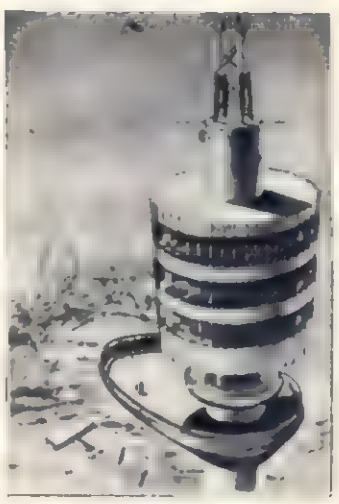

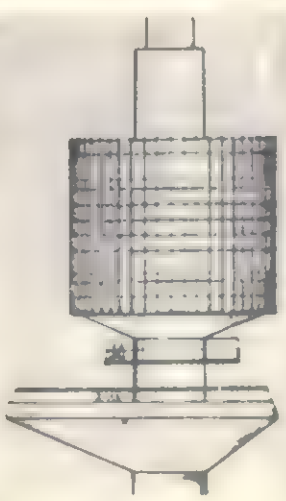

O DOMINANTĂ DE ALB

ORIZONTAL : 1. Lumina dinaintea răsăritului soarelui — Substanță organică de culoare albă. 2. Înnegurați — Viteji (fig.). 3. Lebede — Ued în Algeria — Patru roman. 4. Material alb cu care se cos unele... minciuni — Albi. 5. Transportă ! — Scînteietor — Oferit. 6. Pînză rară și subțire — Patina albă a zorilor din noiembrie. 7. Vînt de răsărit (pop.) — Salut intim — Ce n-au versurile albe. 8. Inventatorul sportului pe pătrățele albe și negre — Cel „alb" are de fapt culoarea gălbui-aurie — Calc ! 9. Aviator (abrev.) — Materie primă pentru alivancă — Instrument în orchestră. 10. Șut expediat în direcția liniei albe ce mărginește pe lungimea sa terenul de fotbal — Iubita lui Ferhad din „Balada dragostei". 11. Pajură — Oameni în alb. 12. Nici albă, nici neagră — Arbore cu mai multe specii, dintre care una poartă numele de alb.

VERTICAL : 1. Comparativ pentru culoarea albă — Un cal alb, cu șaua verde... 2. Flori albe numite și ghiocei bogați — Bălăioara, Joiana și Dumana. 3. Țigaie sau merinos (ting.) — — Egalitate în sport — În temă... fără a fi cuvînt imaculat. 4. Cureluș de meșină — Practică un sport cu arme albe (pl.). 5. A scoate peri albi (fig.) — Lipsit. 6. Aparițiî albe din undele lacurilor întîlnite în basme — Albă la față. 7. Cutie ! — Prințesă... tematică dintr-un basm cu pitici — Tematic 100%. 8. Alb fără goluri ! — Șase roman — Radu Florescu. 9. Alb în ou (pl.) — Alb și negru. 10. Adevărat — I s-a spus alb în loc de negru (fem.) 11. Sînt albe și înflorate — Nume masculin — Alba Iulia sau Alba Regia. 12. Fir — Încărunțiri. 13. Produs alb din albuș de ou, zahăr, miere, nuci și amidon — Colț Alb !

Dezlegarea jocului „CUVINTE PLĂCUTE ȘI NEPLĂCUTE", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Tăblițe — Speră. 2) Arătoasă — Util. 3) Con — Dietetice. 4) Uman — Acar — Lis. 5) Talent — Senin. 6) At — Cais — Toc — E. 7) Amar — Oțet — CX. 8) T — Uzanțe — Atac. 9) Ăst — Voios — Adu. 10) Nt — Nuri — Actor. 11) Tînără — Viu — Us. 12) Orori — Piață — I. 13) Silă — Concesie.

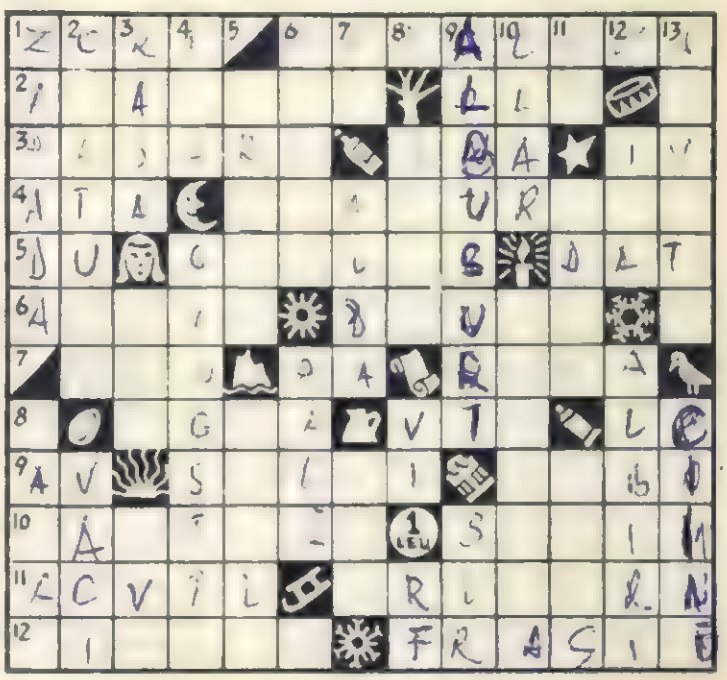

Q.E.D.

Aceste trei litere reprezintă prescurtarea uzuală pentru latinescul „Quod erat demonstrandum", adică „ceea ce era de demonstrat", expresie care încheia demonstrarea unei teoreme în vechile tratate de matematică, în special de geometrie.

Şi astăzi expresia este uneori imprimată la sfîrşitul demonstraţiei unei teoreme de geometrie, dar nu de către un om, ci... de o maşină, care stabileşte singură demonstraţia. Într-adevăr, în momentul de faţă există posibilitatea de a programa calculatoarele electronice în acest scop.

Care sînt implicaţiile şi perspectivele pe care le deschide acest nou progres în cibernetică?

CALCULATORUL ELECTRONIC... ELEV ÎN CLASA A 7-a

Unui calculator i se dă următoarea problemă : să se demonstreze că într-un triunghi dreptunghi dreapta ce uneşte vîrful unghiului drept cu mijlocul ipotenuzei are o lungime egală cu jumătate din ipotenuză.

Este o problemă care în sistemul nostru de învăţămînt, o rezolvă elevii de clasa a 7-a. Demonstraţia nu se dovedeşte a fi grea nici pentru maşină, care reuşeşte în scurt timp să o facă şi s-o imprime la ieşire.

Mult timp s-a crezut că problemele de geometrie obişnuită — aşa-numita geometrie sintetică — nu pot fi rezolvate cu uşurinţă, neexistînd anumite reguli care, aplicate mecanic, să conducă la rezultat. Din acest punct de vedere, geometria analitică prezintă un avantaj, în sensul că, fiind vorba de „traducerea" proprietăţilor geometrice prin expresii algebrice, manipularea lor de către maşină este mai uşor realizabilă. De altfel, se spune în general că soluţionarea problemelor de geometrie analitică necesită mai mult îndeminare tehnică, subînţelegîndu-se că rezolvarea problemelor de geometrie sintetică este o adevărată artă. Dar şi în acest ultim caz eforturile desfăşurate în ultimii ani de matematicieni şi ciberneticieni au condus la obţinerea unui sistem de reguli care ajută la stabilirea demonstraţiei, indiferent dacă ea este încredinţată omului sau maşinii.

Mai mult, avînd în vedere că actualele calculatoare dispun de o memorie foarte cuprinzătoare şi lucrează cu o viteză considerabilă, devine cu putinţă ca demonstraţiile să se efectueze foarte rapid. Există astfel un calculator care, într-un singur minut, stabileşte peste 200 de teoreme de geometrie !

O PROBLEMĂ SIMPLĂ, DAR FOARTE COMPLICATĂ

În prezent calculatoarele se utilizează cu succes şi în rezolvarea unor probleme de logică matematică. Dar, între această ramură a matematicii şi schemele cu contacte şi relee folosite în tehnică există o legătură strînsă, ceea ce oferă noi posibilităţi de utilizare practică a calculatoarelor.

De exemplu, se poate formula următoarea problemă, foarte simplă pentru un specialist de înaltă calificare, dar practic de nerezolvat pentru cineva care nu posedă cunoştinţe de specialitate :

Să se proiecteze un sistem de asigurare a circulaţiei într-o staţie care are trei linii : A,B,C. Se cere ca circulaţia să fie blocată pe o linie atunci cînd ea este ocupată de un tren. În acelaşi timp, pe linia B accesul trebuie să fie interzis dacă pe linia A sau B se află un tren. Linia C trebuie să fie blocată pentru circulaţie dacă liniile A şi C sînt ocupate.

Astfel de probleme intervin în mod curent în proiectările de centre feroviare, dar bineînţeles cu o complexitate mult mai mare şi ele pot fi rezolvate cu uşurinţă de calculatoarele electronice.

Este interesant de arătat — în legătură cu construirea schemelor de contacte şi relee — că prin aplicarea metodelor generale puse la dispoziţie de matematică, se ajunge adeseori la scheme destul de complicate, care însă în ultimele situaţii pot fi simplificate. Şi aceasta tot cu ajutorul electronicii.

De exemplu, în matematicile elementare se poate întîmpla ca soluţia unei probleme să apară sub forma $x=36/12$. Noi însă ştim că putem simplifica fracţia, găsind rezultatul simplu $x=3$.

O situaţie asemănătoare intervine şi în cazul circuitelor cu contacte şi relee, în sensul că schema la care se ajunge într-o primă etapă poate să conţină unele elemente nenecesare.

Evident, problema simplificării unei scheme cu contacte şi relee este incomparabil mai complicată decît aceea a simplificării unei fracţii. Există însă metode speciale care permit şi realizarea acestei operaţii, în general dificilă. Dar, aci în fond, complicaţia nu înseamnă decît parcurge-

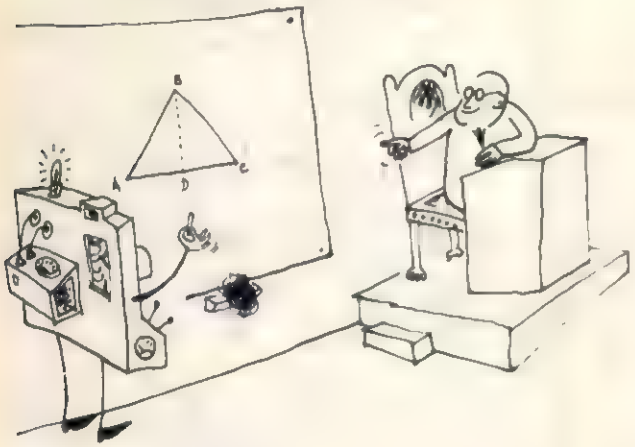

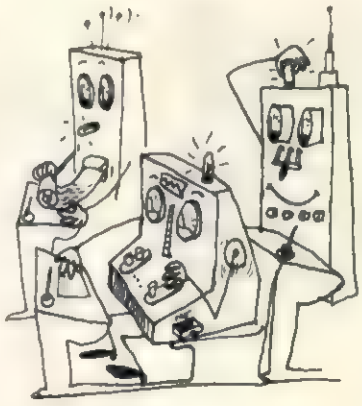

de prof. univ.
Edmond NICOLAU

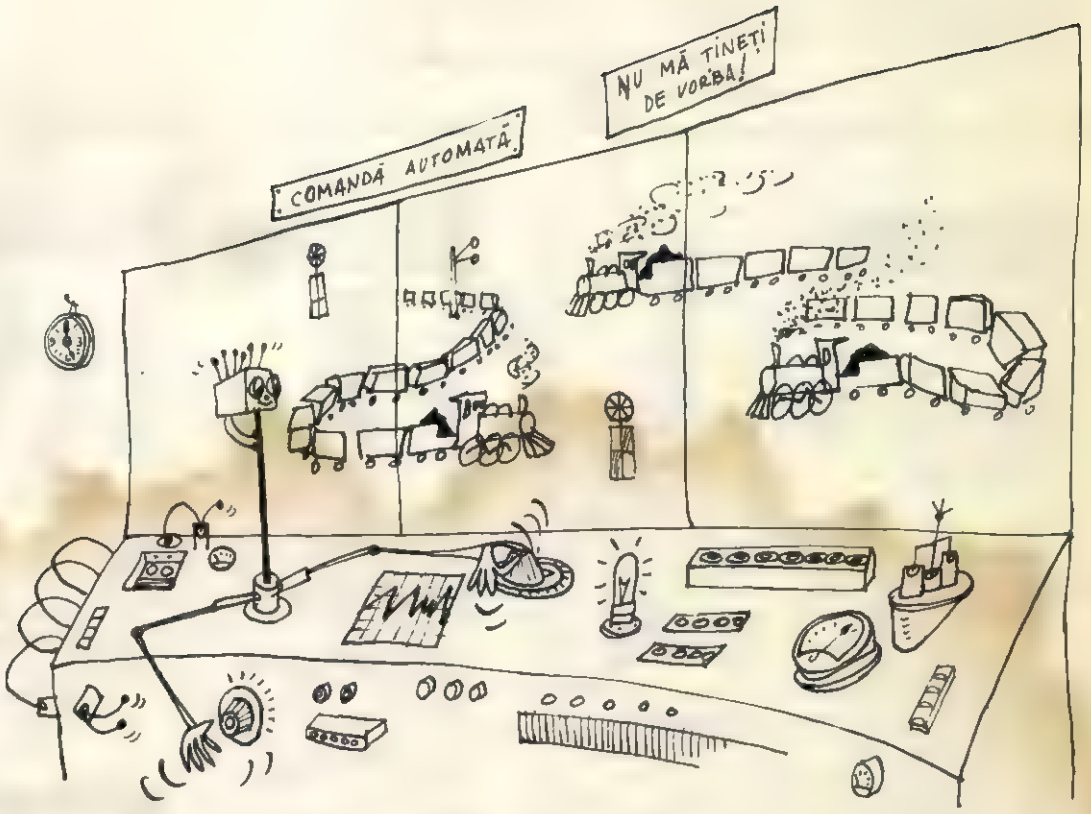

rea a numeroase trepte intermediare. În acest caz este necesar un volum mare de calcule, pe care însă calculatoarele le pot efectua într-un timp acceptabil.

UN MOMENT DE COTITURĂ ÎN DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI

Revenind la problema stabilirii de către calculatorul electronic a unor demonstrații, trebuie remarcată posibilitatea descoperirii de către acesta a unor teoreme necunoscute încă de matematicieni. Faptul este deosebit de important.

Să reamintim cîteva date din istoria științei. În antichitate, atît în civilizația sumeriano-babiloniană cît și în cea egipteană, se utilizau în mod curent tabele ajutătoare pentru înmulțiri, deoarece pe atunci se foloseau sisteme nepoziționale de scriere a numerelor, ceea ce conducea la complicații serioase în calcule. Se știe că într-un sistem pozițional, aceeași cifră are valori diferite în funcție de locul pe care-l ocupă : de exemplu, în numărul 271, cifra 2 (fiind a treia de la dreapta la stînga) indică numărul sutelor ; 7 arată numărul zecilor. Latinii ar fi scris : CCLXXI, de unde se vede numaidecît diferența : atît primul cît și al doilea C înseamnă tot 100 etc. Astăzi, pentru a efectua înmulțiri nu avem nevoie de tabele ajutătoare, tocmai pentru că folosim un sistem pozițional. Încercați să efectuați o înmulțire simplă în notația latină (de pildă CCLXXII înmulțit cu XXVI, adică 272×26) și vă veți convinge că sistemul pozițional de scriere a numerelor simplifică în mod esențial calculele.

Astfel de situații, în care apar simplificări considerabile în înțelegerea unor fenomene sau în ceea ce privește anumite procedee tehnice, se ivesc adeseori în știință. În fizică, de pildă, dezvoltarea teoriei electromagnetismului a făcut ca la un moment dat electrostatica, electrodinamica, studiul fenomenelor magnetice și optice să se subsumeze unei singure concepții : cîmpul electromagnetic. Toate fenomenele menționate sînt redate de un singur sistem de ecuații, cunoscute sub numele de ecuațiile lui Maxwell sau ecuațiile cîmpului electromagnetic.

Se poate considera că ne aflăm într-un astfel de moment nodal în dezvoltarea științei, moment în care cibernetic ienii descoperă unele din legile fundamentale ale gîndirii umane.

CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC — MAȘINA ?

Plecînd de la ideea posibilității de a cunoaște înseși legile gîndirii, cibernetic ienii consideră că nu este departe momentul în care va fi cu putință ca mașinile cibernetice să fie programate pentru ca, aplicînd aceste legi, să efectueze singure unele munci de cercetare științifică. Analizele spectrale, de pildă, erau înainte efectuate numai de specialiști de înaltă calificare. Astăzi aparatele electronice pot face automat astfel de analize. Există și programe pe baza cărora calculatoarele electronice stabilesc singure dacă datele de observație corespund unei legi și, în caz afirmativ, dau chiar expresia acesteia. Un exemplu : plecînd de la datele de observație (perioadele de revoluție ale planetelor în jurul Soarelui, axele orbitelor pe care se mișcă planetele) calculatorul electronic arată că e vorba de o lege, și chiar stabilește una din legile lui Kepler.

Astfel, în descoperirea unor noi adevăruri științifice omul este astăzi ajutat (dar bineînțeles, nu înlocuit) de mașinile cibernetice — minunată expresie a puterii creatoare a intelectului uman.

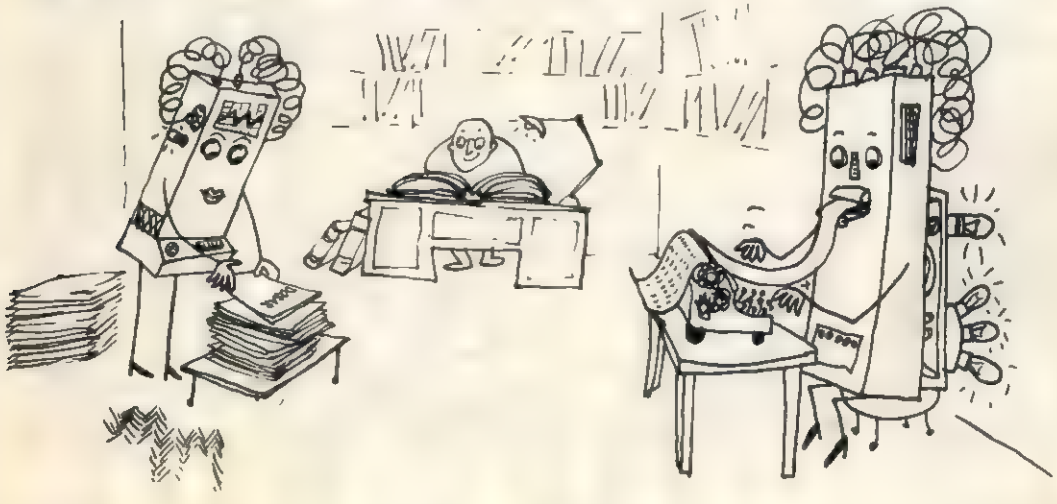

Ilustrații de Liliana ROȘIANU

DESPRE UNELE ILUSTRATE

Nu demult mi-a căzut în mînă o carte poştală ilustrată conţinînd cîteva imagini din parcurile Capitalei. Din toate aceste imagini am recunoscut numai un colţ din Grădina botanică — şi aceasta numai datorită faptului că lucrez la Institutul ce funcţionează aici. Celelalte parcuri din ilustrată n-am reuşit să le identific — şi aceasta pentru că, socot eu, n-au fost alese aspectele cele mai caracteristice.

De aceea sugerez Editurii Meridiane, care editează cărţile poştale ilustrate, ca atunci cînd va mai întocmi asemenea lucrări să se folosească şi de sprijinul celor ce cunosc, prin natura muncii lor, respectivele parcuri. De asemenea cred că e strict obligatoriu ca scurte texte explicative (legende) să însoţească fotografiile în cauză.

Andreea DĂNESCU
cercetător la Grădina botanică din Bucureşti

N. R. Am trimis această sesizare Editurii Meridiane

dialog

PRIMUL RULMENT ROMÎNESC

„Cînd şi în ce condiţii a început producţia de rulmenţi românăşti ?"

V. CORBU
mecanic, Roman

Răspunde ing. C. PÎNZARU, director general în Direcţia generală autocamioane, tractoare şi rulmenţi din Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini.

Pînă în anul 1944 România importa anual, din diverse ţări, circa 200—300.000 bucăţi de rulmenţi. Pentru satisfacerea necesităţilor mereu crescînde ale industriei socialiste, conducerea partidului şi statului nostru a hotărît începerea fabricaţiei de rulmenţi la noi în ţară, pe scară industrială. Această sarcină a fost încredinţată la început uzinelor „Steagul roşu"-Braşov, în martie 1949. Problema prezenta sub toate aspectele multe dificultăţi. Fără specialişti, fără maşini-unelte potrivite, fără literatură de specialitate, fără materiale necesare deosebit de pretenţioase, fabricaţia trebuia totuşi pornită şi asigurată. Astfel, s-a creat un prim nucleu de 5 tehnicieni, 6 muncitori calificaţi şi 20 muncitori auxiliari. Parcul de maşini a fost format, în primul rînd, din disponibilul uzinelor „Steagul roşu" şi completat ulterior cu alte maşini de la alte întreprinderi din ţară. Pentru elaborarea oţelurilor de rulmenţi s-a apelat la „Industria sîrmei" Cîmpia Turzii şi la Combinatul siderurgic Hunedoara.

În aceste condiţii, colectivul însărcinat cu fabricarea rulmenţilor şi-a început concret activitatea acum 15 ani, în luna mai 1949. Tot în mai, spre sfîrşitul lunii, prin activitatea entuziastă a acestui tînăr colectiv, au putut fi livraţi industriei constructoare de maşini primii rulmenţi de fabricaţie românească.

În anii 1953—1954 se introduc o serie de maşini pentru perfecţionarea procesului tehnologic, se construiesc aparate noi de control apoi, la sfîrşitul anului 1955 şi începutul anului 1956, se organizează fabricaţia în flux, asigurîndu-se o ritmicitate stabilă şi o creştere accentuată a productivităţii muncii.

În 1959, locul modestei secţii de rulmenţi de la uzinele „Steagul roşu" a fost luat de moderna uzină „Rulmentul" din Braşov. Acum, după 15 ani de la fabricarea primului rulment românesc, această uzină, dotată cu utilaje din cele mai moderne de mare productivitate şi precizie, este bine cunoscută nu numai în ţară, dar şi peste hotare.

Încet timp, în Moldova, la Bîrlad, s-a născut o nouă şi modernă fabrică de rulmenţi (de profil mai mare), fabrică ale cărei produse se bucură de asemenea de mare prestigiu atît în ţară cît şi peste hotare.

RÎNDURI DE LA O STUDENTĂ

Urmăresc cu interes „Flacăra" şi tin să vă mulţumesc din partea mea şi a altor cititori pentru felul îngrijit şi interesant în care apare revista. M-au interesat în mod deosebit reportajele legate de activitatea tineretului în producţie şi manifestările lui culturale. Continuaţi, deci.

Doina POPA
studentă, Facultatea de geologie-geografie Bucureşti

ÎN PRIMA CURSĂ

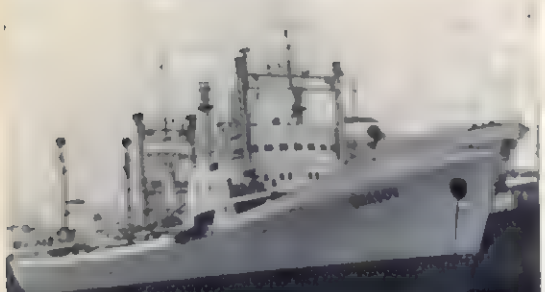

A sosit de curînd în portul Constanţa, venind de la Şantierul naval Galaţi, cargoul românesc „Braşov". După probele de mare, noul cargou românesc de 4.500 de tone a încărcat mărfuri pentru prima sa cursă.

Aurel CONSTANTINESCU
Constanţa

PE SCURT, DESPRE FOTONI

„Ce este fotonul ?"

Ştefan BALIC
elev, Sulina

Răspunde RADU GRIGOROVICI, membru corespondent al Academiei R. P. Romîne.

Pe scurt, fotonul este particula elementară de lumină, adică cel mai mic fragment în care poate fi fărîmiţat un fascicul de lumină. Dar pentru a-i înţelege particularităţile, trebuie să ne întoarcem cu sute de ani în urmă, cînd era în toi cearta dintre adepţii a două concepţii diferite despre natura luminii.

Unii, care se bizuiau pe autoritatea lui Newton, susţineau că lumina constă dintr-un şuvoi de mici „corpuscule" care, pătrunzînd în ochi, provoacă senzaţia de lumină. După aceşti teoreticieni, corpusculii se mişcă cu o viteză enormă în linie dreaptă şi aceasta este raza de lumină.

Ceilalţi, care se bizuiau pe autoritatea lui Huygens, susţineau că lumina constă din „unde", care se răspîndesc prin spaţiu, la fel ca undele pe suprafaţa apei. Senzaţia de lumină provocată de aceste unde depinde de înălţimea crestei undei (amplitudinea ei), iar culoarea — de repeziciunea cu care urmează una după alta crestele undei (frecvenţa).

Pînă în urmă concepţia ondulatorie s-a dovedit mult superioară celei corpusculare, deoarece putea explica faptul că, în anumite împrejurări, lumină „adunată" cu lumină poate da întuneric.

Dar încă de la sfîrşitul secolului al XIX-lea au început să se observe unele fenomene — ca scoaterea electronilor din metale cu ajutorul luminii — care au se puteau explica decît presupunînd din nou că lumina constă din corpusculi, în timp ce pentru restul fenomenelor rămînea valabilă teoria ondulatorie.

Cum să se împace această contradicţie ?

Astăzi se admite existenţa unor *corpusculi* de lumină, numiţi fotoni, dar proprietăţile lor sînt strîns legate de caracteristicile undei luminoase, a cărei existenţă este de asemenea admisă.

Fiecare foton duce cu el o cantitate minusculă de energie. Astfel un bec de 60 waţi emite lumina sa sub forma unui şuvoi de 20 milioane de milioane de milioane de fotoni pe secundă. Energia purtată de fiecare foton este proporţională cu frecvenţa undei ; de aceea fotonii de lumină roşie poartă cu ei mai puţină energie decît fotonii de lumină albastră.

Încă mai curioasă este regula după care se stabileşte drumul parcurs de fotoni. Fără a putea preciza exact pe ce drum s-a mişcat fiecare dintre ei, putem şti cu precizie că numărul lor într-un loc dat va fi proporţional cu amplitudinea undei luminoase în acelaşi loc, ridicată la pătrat.

În felul acesta concepţia modernă despre natura luminii împacă cele două concepţii, pînă acum opuse, despre natura luminii, contopindu-le în mod dialectic într-una singură. Lumina dobîndeşte astfel simultan două aspecte : unul ondulatoriu, căruia îi corespunde unda electromagnetică, altul corpuscular, căruia îi corespunde fotonul.

PROPUNERILE MELE

În legătură cu întrebarea pusă de o cititoare în „Flacăra" nr. 52/1963 asupra modului cum se organizează o colecţie de ilustrate, aş vrea să fac şi eu unele propuneri colecţionarilor care corespondează cu ajutorul binevoitor al rubricii „Dialog cu cititorii" din „Flacăra" :

— Cărţile poştale ilustrate pe care le expediaţi pentru schimb să fie cît mai frumoase şi variate.

— Trimiteţi ilustratele în plicuri închise, pentru ca să ajungă la destinaţie în stare perfectă.

— Dacă doriţi să aveţi o colecţie cît mai bogată, e bine să răspundeţi cu promptitudine corespondenţilor dv.

— Scrieţi-vă citeţ numele, prenumele şi adresa exactă.

— E bine să corespondaţi numai în cadrul temelor propuse. Evitaţi întrebările inutile.

Mitică CURSARU
Şcoala Boldeşti
raş. Ploieşti

VALURI URIAŞE

În nr. 1 al revistei „Flacăra" aţi publicat în pagina „Dialog cu cititorii" un material despre uragane. În legătură cu o temă înrudită, am citit recent în lucrarea sovietică „Taină oceanu" un material mai amplu, din care am reţinut o serie de lucruri ce mi se par demne a fi publicate ca o completare la articolul dv. mai sus-amintit.

Ing. A. BĂRBULESCU
Bucureşti

În anul 1900 un val uriaş a năpustit asupra oraşului Galveston din statul Texas (S.U.A.) şi a târît cu el peste 6.000 de oameni, după ce a inundat în întregime oraşul.

Un val asemănător a distrus în 1932 localitatea Santa-Cruz-Del-Sul din Cuba. 2.500 din cei 4.000 de locuitori ai orăşelului au pierit atunci înecaţi. În 1935 un val de 9 m s-a năpustit pe coasta Floridei şi a luat cu el peste 400 de oameni ; în 1938 valurile uriaşe au înecat 600 de inşi pe coasta de nord a Angliei, iar în 1953 gigantice valuri uriaşe au rupt digurile care apără Olanda de inundaţii ; peste 1.500 de oameni s-au înecat în această catastrofă, iar pagubele materiale s-au ridicat la mai multe milioane de lire sterline.

După cum se vede, catastrofele marine pot fi provocate nu numai de furtuni de forţa ciclonului, ci şi de valuri uriaşe. Aceste valuri, cunoscute sub denumirea japoneză de tsunamis, se formează fie din cauza erupţiilor unor vulcani submarini şi a cutremurelor submarine, fie din cauze meteorologice.

Valurile tsunamis înaintează în ocean cu viteza uluitoare de cîteva sute de kilometri pe oră. În unele cazuri înainte de apariţia valului, apa se retrage subit la mare depărtare. Locuitorii bucuroşi se grăbesc să adune peşti, crabi şi moluşte comestibile rămase pe plajă. Pe neaşteptate, un val înalt cît un bloc de zece etaje se apropie cu o viteză uluitoare. El năvăleşte peste localităţile din apropierea litoralului, distruge porturile, casele, aruncă pe uscat vasele ancorate şi tîrăşte cu el în largul oceanului oameni, vite, păsări şi tot ce întîlneşte în cale.

În anul 1946 un cutremur submarin din apropierea insulelor Aleutine a provocat un val tsunamis care s-a năpustit cu o forţă uriaşă asupra insulelor Hawaii. Înălţimea valului era de 6—8 m, lungimea de 189 km, iar viteza depăşea 220 metri pe secundă. Tsunamiul a provocat în 1952 mari pagube localităţilor de pe litoralul peninsulei Kamceatka şi al insulelor Kurile.

Istoria catastrofelor marine cunoaşte şi alte calamităţi provocate de valuri de tip tsunamis, datorită unor împrejurări ciudate. Astfel, în 1930, de pe ţărmul stîncos al insulei Madera s-a prăbuşit în mare o stîncă de la o înălţime de 200 m. Valul ce s-a format a atins o înălţime de 15 m şi s-a năpustit asupra ţărmului. În 1934 au căzut în mare în Norvegia stînci în greutate de vreo trei milioane tone. Prăbuşirea stîncilor de la înălţimea de 500 m a provocat un val de 37 m care a aruncat pe uscat mai multe vase la o distanţă de 100 m de ţărm şi a distrus un sat de pe litoral.

UN SPECTATOR PROPUNE

Citesc cu interes în „Flacăra" şi în alte publicaţii rubricile de actualităţi artistice, unde găsesc adesea îndrumări preţioase pentru a mă orienta în multitudinea de spectacole teatrale, muzicale şi cinematografice oferite publicului bucureştean. Dacă pe linia informării spectatorilor asupra programului spectacolelor s-a ajuns la forme de popularizare corespunzătoare prin presă, radio şi afişe, consider că modul de difuzare a biletelor mai poate fi îmbunătăţit.

Pentru a putea viziona un spectacol, trebuie să faci cel puţin două drumuri pînă la teatrul respectiv, primul fiind prilejuit de cumpărarea biletelor (fără a mai pune la socoteală probabilitatea de a te întoarce cu mîinile goale). Şi cum unele teatre se află în locuri mai puţin centrale — ca de pildă Teatrul Muncitoresc C.F.R. Giuleşti — sau situate în diferite puncte ale oraşului — cum sînt Teatrul de operă şi balet, Teatrul de operetă sau Studioul de concerte al Radioteleviziunii — e limpede cîte greutăţi întîmpină spectatorul pentru a ajunge în posesia biletelor dorite. Deoarece numai cîteva din teatrele bucureştene au case de bilete în centru (iar acelea în locuri diferite), unele în localuri improprii, aş propune să se creeze o agenţie centrală de difuzare a biletelor la spectacole sau un local unic care să cuprindă toate casele de bilete. Aceasta

cu cititorii

ar prezenta avantaje atît pentru difuzorii de bilete din întreprinderi și instituții, cît și pentru spectatori.

Alfred ANTONIU
str. Al. Sahia 48, București

N.R. Propunerea părîndu-ni-se interesantă, am sesizat Comitetul orășenesc pentru cultură și artă.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Petrică Lamschi, controlor tehnic, Reșița, blocul „23 August" ; ilustrate ; Stelea Vilcu, electrician, Brăila, str. Brîncoveanu nr. 60 (cartierul Brăiliței) ; ilustrate ; Vane Sunda, Deva, str. Karl Marx nr. 2, bloc C, ap. 20 ; ilustrate ; Silvia Trincoleff, elevă, Timișoara, str. Cpt. Dumăescu nr. 26, ap. 7 ; ilustrate ; Ion Iuga, student, Iași, str. Sărăriei nr. 220, bloc A ; ilustrate ; Grișa Dureiu și Gabriela Floru, eleve, Pitești, str. M. Kogălniceanu nr. 11 ; ilustrate ; Nelu Drăgulin, strungar și C. Romașcanu, funcționar, Bacău, str. Horea nr. 28 ; ilustrate ; Florea Cotoi, muncitor, Craiova, str. Reforma Agrară nr. 95 ; teme diverse, ilustrate ; Nicu Ionescu, muncitor, Moinești, str. Sf. Gheorghe nr. 24 ; ilustrate ; Zsbador Katalin, Zalaegerszeg, Petőffi S., utca 18, cs. R. P. Ungară ; teme diverse, filatelie, ilustrate ; Ador Katalin, Sugarosvezag, Zalaegerszeg, Tenyo utca 6/12, R. P. Ungară ; teme diverse, filatelie, ilustrate ; Edward Szulc, Lodz, Szycerska nr. 3, ap. 16, bloc 433, R. P. Polonă ; filatelie, sport ; Aniela Gauron, Siemianowice 311, ul. Barlichego 3/1, Iat 16, woj. Katowice, R. P. Polonă ; teme diverse, ilustrate ; Gicuța Corina Orzea, profesoară, și Teo Frecățeanu, profesor, com. Sălieni, reg. Ploiești ; ilustrate ; Margareta Beke, Zalău, str. Decebal nr. 28 ; ilustrate ; Carmen Chiriceanu, elevă, com. Șiria, str. Bălcescu nr. 34, reg. Arad ; ilustrate ; Iuliana Bînea, elevă, Arad, str. Griviței nr. 13 A ; ilustrate ; Iuliana Țicu, tehnician, Eforie Sud, str. A. Ianeu nr. 18, reg. Dobrogea ; ilustrate ; Tatiana și Elena Haralambie, muncitoare, Galați, str. Brateș nr. 13 ; ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

Iarnă la Bucegi. (*Emilian Bîrsănescu, Giurgiu*)

☆

În sala de lectură a noii biblioteci a clubului de pe lîngă uzinele „Progresul" - Brăila. În raftul de la perete: ultimele noutăți literare. (*Paul Popa, Galați*)

CANCATURA ILUSTRATIE

LITOGRAFIE MONOTIP DESEN LITOGRAFIE MONOTIP

CikDAMADiAN

Vă prezentăm în pagina de față câteva lucrări din expoziția personală a lui Cik Damadian: 1) Sir John Barbirolli, 2) Sviatoslav Richter, 3) Ion Jalea, 4) Prof. dr. N. Lupu, 5) Yehudi Menuhin, 6) G. Storin în Regele Lear.

1

XPOZITIEXPOZITIEXPOZITIE XPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIE

2

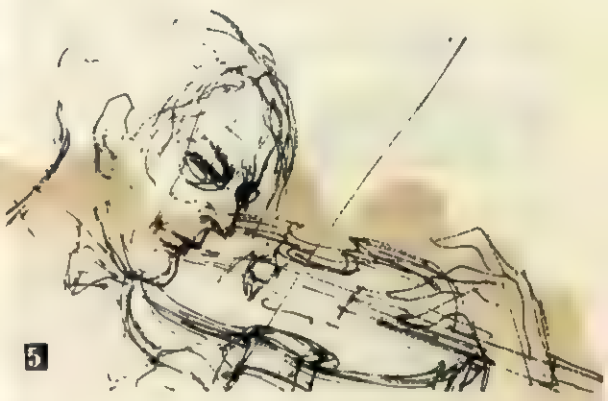

5

3

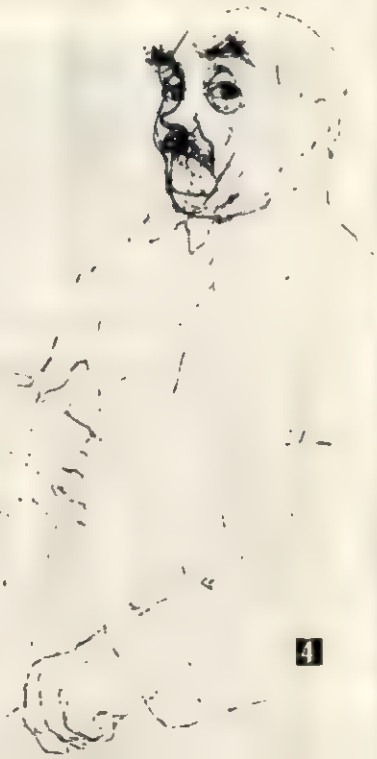

4

6

EXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXPOZITIEXP

FOTOCRONICA FLACĂRII

Timp de cîteva săptămîni, circa 20.000 de muncitori metalurgiști și din industria chimică din orașul belgian Gand s-au aflat în grevă, cerînd mărirea salariilor. În fotografie: un grup de greviști în fața sediului întreprinderii de aparataj telefonic din Gand. ←

În centrul capitalei Greciei a fost organizată o vitrină cu fotografii înfățișînd variate aspecte din Republica Populară Română. Totodată sînt expuse obiecte de artizanat, precum și țesături cu motive populare. →

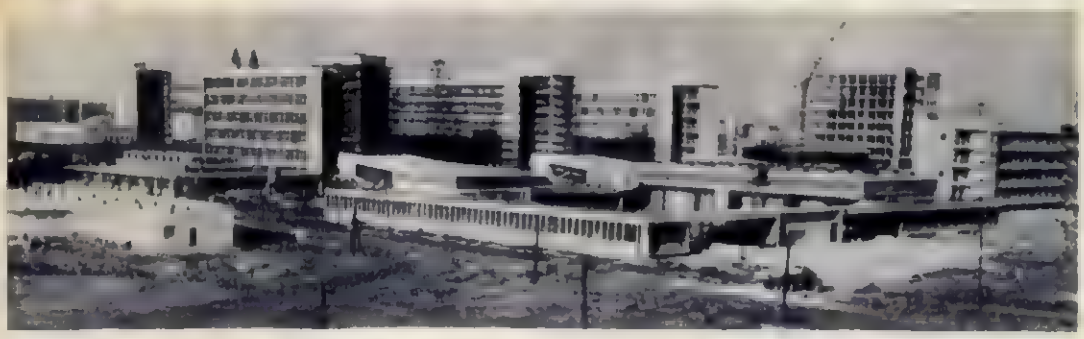

Aspect de pe șantierul de construcție a noului complex universitar din Bratislava (R.S. Cehoslovacă).

Cinci kilometri va măsura podul dintre Beveland și Schouwen-Duiveland (Olanda), actualmente în curs de construcție în golful Ooster Schelde. Podul va fi, la terminarea sa, cel mai mare din Europa.

În semn de protest împotriva discriminărilor rasiale, un pichet format din muncitori de culoare din industria de automobile a orașului Buffalo (S.U.A.) demonstrează în fața hotelului din Chicago, unde are loc conferința Uniunii muncitorilor din industria de automobile. ←

Puternicul uragan care s-a abătut asupra Taivanului a făcut numeroase victime—peste 100 morți și 450 răniți—provocînd totodată mari pagube materiale, 1.700 case fiind total sau parțial distruse. ←

FLACĂRA Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3677, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Ion Vulpescu.

PAȘI SPRE LUNĂ

Scenariul și regia: ION POPESCU-GOPO ● Imaginea: ȘTEFAN HORVATH ● Muzica: DUMITRU CAPOIANU ● Decorul: MARCEL BOGOS ● Sunetul: ING. DAN IONESCU ● Cu: RADU BELIGAN, GRIGORE VASILIU-BIRLIC, EUGENIA POPOVICI, EMIL BOTTA, ION MANU, MARCEL ANGHELESCU, GEORGE DEMETRU, LILIANA TOMESCU, ȘTEFAN TAPALAGĂ, IRINA PETRESCU, CADET NICULESCU, VIORICA OANA POPESCU, HORIA SERBĂNESCU, OVID TEODORESCU, DEM. SĂVU, FLORIN PIERSIC, JEAN LORIN FLOREȘCU, TUDOREL POPA, ILEANA FIREA

© PRODUCȚIE A STUDIOULUI CINEMATOGRAFIC BUCUREȘTI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

7

AI BIRUIT, GALILEI!

DIN EXPOZIȚIA TOKITZA

Cadran internațional

Anul XIII nr. 7 (455) — 15 februarie 1964

peste hotare

LA PARIS ŞI RENNES

La rugămintea redacţiei noastre, tovarăşul acad. prof. Miltiade Filipescu, protectorul Universităţii Bucureşti — care a vizitat recent Franţa — ne-a vorbit despre activitatea pe care a desfăşurat-o cu acest prilej

Am fost la Paris şi Rennes — în cadrul acordului cultural încheiat între Franţa şi R.P. Română. Am ţinut mai multe conferinţe şi lecţii, am făcut comunicări şi am participat la foarte interesante discuţii ştiinţifice.

La Universitatea din Rennes, de pildă, am ţinut o prelegere în faţa studenţilor din ultimii ani ai Institutului de geologie şi, la cererea lor, le-am vorbit despre cercetările mele în domeniul sedimentologiei. La discuţiile care au urmat, au luat cuvîntul atît studenţi cît şi cadre didactice. Tot la Rennes am ţinut o conferinţă cu tema „Opera ştiinţifică a prof. L. Cayeux şi influenţa ei în Romînia". Aci, au asistat personalul didactic în frunte cu decanul Facultăţii de ştiinţe, cercetători din domeniul geologiei de la Universitate şi de la Şcoala superioară de horticultură din Rennes şi numeroşi studenţi.

Dar cea mai mare parte a activităţii mele s-a desfăşurat la Paris. La Laboratorul de micropaleontologie de pe lîngă Universitatea din capitala Franţei, în faţa a peste o sută de auditori, între care profesori de specialitate de la Sorbona, cercetători din diferite instituţii ştiinţifice din Paris şi numeroşi studenţi, am vorbit despre : „Microorganisme fosile din formaţiuni mezozoice şi terţiare din Romînia". M-a bucurat apoi vizita făcută la Societatea geologică din Franţa — al cărei membru sînt de peste 30 de ani — unde am prezentat o comunicare pe tema : „Geologia Carpaţilor Orientali", iar la Institutul francez de petrol şi la Centrul geologic de la Orsay am prezentat „Harta structurală a Carpaţilor Orientali şi a legăturilor acestui sector cu Carpaţii Nordici", pe marginea căreia am purtat discuţii fructuoase privind concepţiile mele ştiinţifice în legătură cu structura geologică a Carpaţilor Orientali, expuse în această hartă.

Vizita mea în Franţa — continuă academicianul Miltiade Filipescu relatarea sa — mi-a prilejuit numeroase şi utile luări de contact cu personalităţi şi instituţii ştiinţifice din Paris, dintre care voi aminti doar Laboratoarele de ştiinţe biologice ale Universităţii pariziene, precum şi Laboratoarele de geologie din centrul Orsay. Mi-a plăcut îndeosebi Laboratorul de micropaleontologie al Muzeului de istorie naturală, unde am putut vedea o excelentă organizare şi o producţie ştiinţifică de mare valoare.

Deosebit de interesante şi utile au fost vizitele pe care le-am făcut la Institutul francez de petrol, unde cercetările privind geologia şi geochimia petrolului precum şi cercetările asupra explorării, exploatării şi valorificării lui se fac la un înalt nivel ştiinţific.

În cadrul acestor vizite am făcut interesante schimburi de păreri ştiinţifice şi de lucrări cu cercetători francezi, informîndu-i asupra preocupărilor cercetătorilor din ţara noastră în domeniul geologiei şi geografiei.

Nu pot încheia această foarte succintă relatare fără a aminti de cuvintele profesorului J. Cuvillier, directorul Laboratorului de micropaleontologie din Paris care, prezentîndu-mă auditoriului şi mulţumindu-mi pentru conferinţa ţinută, a vorbit cu multă căldură despre prestigiul de care se bucură în Franţa activitatea ştiinţifică geologică din R.P. Română şi şcoala geologică al cărei reprezentanţi de frunte au fost profesorul L. Mrazec şi acad. Gh. Macovei.

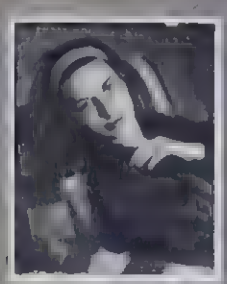

COPERTA NOASTRĂ

Actriţa Valeria GAGIALOV de la Teatrul Naţional „I.L. Caragiale". În această stagiune actriţa s-a remarcat în rolul titular din piesa „Nora" de Ibsen.

Cele şase motoare electrice ale locomotivei sînt capabile să dezvolte împreună 2.100 c.p. Cu o singură condiţie: dispozitivele şi mecanismele instalaţiilor de forţă să funcţioneze ireproşabil. De aceea verificarea lor periodică e încredinţată unor oameni cu o înaltă pregătire tehnică de specialitate. Iată, în fotografie, pe trei dintre aceştia: maistrul Liviu Drăgoi şi electricienii Ion Moţiu şi Carol Copi.

Pînă și în cele mai întunecoase unghere ale mașinii trebuie să pătrundă privirea atentă a celui ce execută verificarea ei. În fotografie: electricienii Ladislau Covaci și Octavian Moraru.

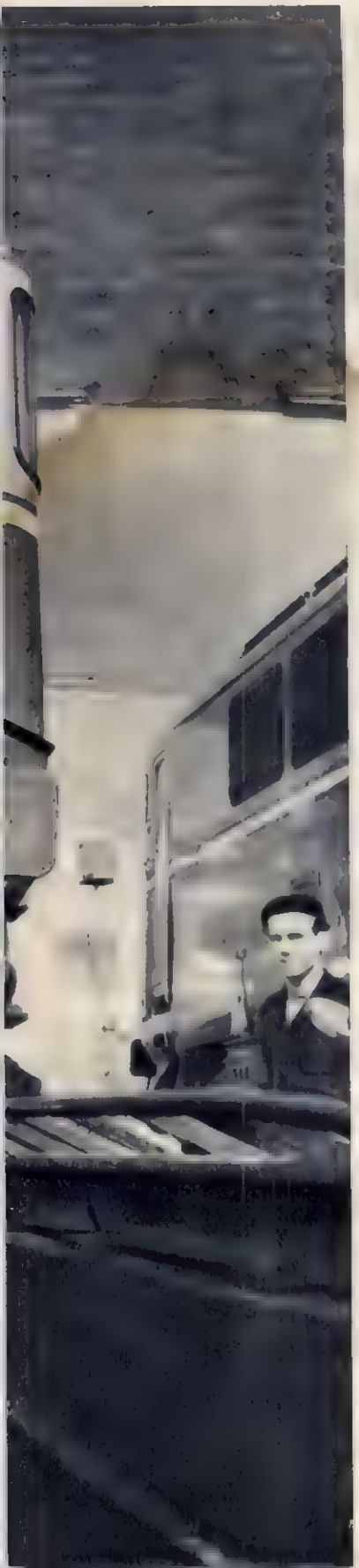

CEFERIȘTI 1964

Ora plecării și ora sosirii... Funcționarea uriașului și complexului mecanism al circulației feroviare se întemeiază pe aceste două coordonate elementare înscrise în legea de bază a căii ferate, numită orarul de mers al trenurilor. Sute de garnituri se formează zilnic în triaje. Intră și ies din gări. Întretaie pășienjenișul de linii, făcînd să vibreze pîrghiile de oțel ale macazurilor. Pentru fiecare din ele o locomotivă a ieșit din depou chiar în secunda prevăzută pe grafic. Pentru fiecare din ele există o secundă în care va trebui să ajungă undeva, cu o punctualitate măsurată pe cadranele celor mai exacte oronometre. De această precizie matematică cu care se desfășoară circulația feroviară răspund sute și mii de oameni și în primul rînd muncitorii din depourile de locomotive ce pregătesc pentru cursă materialul circulant.

Plecări și sosiri, separate între ele prin minutele necesare alimentării cu combustibil sau prin orele și zecile de ore ale reviziilor și reparațiilor curente, iată ce marchează scurgerea timpului într-un depou de locomotive.

Poposind în depoul Timiș-Triaj, fotoreporterul nostru a înregistrat pe peliculă cîteva momente din activitatea ceferiștilor de astăzi, care îndeplinesc importanta muncă de întreținere și exploatare a locomotivelor diesel-electrice.

N. RĂDULESCU
Fotografii de Traian PROȘAN

CEFERIȘTI
1964

Ora plecării. Mecanicul Gheorghe Mărgineanu a făcut contactul de pornire. În cîteva clipe locomotiva va părăsi depoul, îndreptîndu-se spre ținta prevăzută pe grafic.

Schimbarea personalului de pe locomotivă se face totdeauna la o oră precisă.

Teatrul—pasiune comună a balerinei Lăcrămioara Stan, a muncitorului Vasile Jolea și a încă cîtorva sute de studenți ai Universității populare.

ÎN ORELE LIBERE STUDENȚI

„Carte mică, carte ieftină, cartea intelectualului romîn".

Nu știu ce negustor de cărți (el își zicea editor) își însoțea, acum vreun sfert de veac, cărțuliile cu această subliniere pe prima pagină. Îngîmfarea, prostia sau interesul comercial nu-i îngăduise negustorului să priceapă că, dincolo de intenția reclamei, se află un adevăr: „așadar cărțile mici, cărțile ieftine" erau socotite pe măsura intelectualului romîn. E în zadar să te întrebi „bine, bine, dar ce se găsea atunci de cuviință că ar fi pe potriva neintelectualilor ?" Gîndul se oprește aici; nu cred că putea să

Magda MIHĂILESCU

(Continuare în pag. 6)

Nicicodată nu e prea tîrziu să înveți.

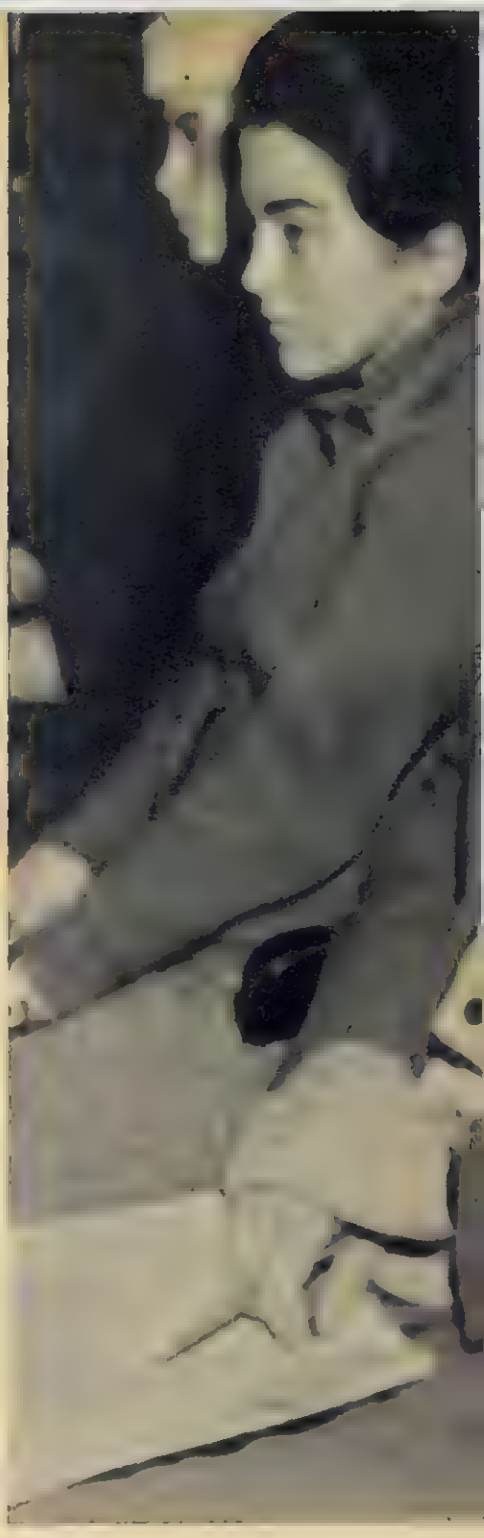

Unii își iau notițe asemenea unor studenți obișnuiți. Alții ascultă cu atenție.

existe altceva dincolo de această oribilă carte (i-aș spune mai degrabă simbol) „mică, ieftină, pentru intelectualul romîn". Cine știe prin ce biblioteci or fi stînd uitate cărțile acelea ; din cînd în cînd însă ele nu dau pace celor cărora le-au căzut cîndva în mînă. Bunăoară acum, cînd am în față o carte neobișnuită pe care o „citesc" în fiecare săptămînă 8.000 de oameni, studenții Universității populare București (și în întreaga țară încă vreo cîteva zeci de mii), de la muncitorul strungar la elevul de liceu, de la arhitect la bătrîna care a ieșit acum cîțiva ani un act de pensionare.

În paginile ei, Shakespeare stă lîngă Einstein sau Griffith, hidrocentrala de pe Angara lîngă Onești, dar nu într-o simplă caracterizare de enciclopedie. Iată : capitolul „Literatură universală" — 30 de cursuri ; „Tehnica secolului XX" — alte 32 ; să mai adăugăm teatrul și astronomia, istoria filozofiei și geografia și încă vreo 15 discipline. Așa, din lecții și prelegeri aflate la îndemîna și înțelesul tuturor, în închipuirea reporterului a prins ființă o astfel de carte, simbol bineînțeles, cu care ar vrea să acopere amintirea acelei maculaturi „mici și ieftine" ce i-a înghețat cîndva bucuria învățăturii.

★

Întrebarea este cea mai banală cu putință — știu asta : „ce v-a îndemnat să urmați cursurile Universității populare" ? Totuși am s-o adresez. Nu se poate ca în cuvintele interlocutorilor să nu se strecoare un fragment din propria lor biografie, iar din cîteva răspunsuri care chiar dacă vor începe cu „îmi place literatura..." să nu se închege viața de fiecare zi și rostul universității.

★

— Mulți tineri, după primele șapte cuvinte rostite corect pe o scenă, vor să devină cu orice preț actori. N-aș putea spune că nu mă atrage de loc scena, nu, dar m-am întrebat mai demult ce se întîmplă dincolo de ea ; asta voiam să știu : cum se naște un spectacol ? E drept că gîndurile mi-au sărit apoi de la scenă la ecran. Întrebarea pe care mi-o puneam era aceeași : care este drumul unui film ? Se înțelege, voiam să cunosc amănunte, să asist la demonstrații practice ; mi-ar fi fost greu să le aflu pe toate numai din lectură. Universitatea populară m-a ajutat să le împac pe amîndouă : urmez și cursurile de teatru, și pe cele de cinematografie. Lunea, să zicem, mă familiarizez cu arta regizorului de teatru, joia iau cunoștință de specificul muncii actorului de film...

Nu e greu de ghicit că în cazul lui Vasile Jolea, muncitor la uzinele „Griviția roșie", dragostea pentru artă este vecină cu o anume chibzuință : pînă la sfîrșitul anului va avea serioase cunoștințe teoretice. Asta ar da mai multă siguranță unui eventual debut pe scena uzinei.

★

Timp de 27 de ani, Maria Vasilescu a deschis abecedarul în fața multor generații de elevi. Orice s-ar spune, după o tinerețe și maturitate petrecute în multe școli din satele regiunii București, amintirile parcă cer să fie puse în ordine și lectura scrisorilor sosite de la foștii elevi pare să fie o îndeletnicire plăcută.

— Nimic de zis, numai nu care cumva să ne oprim aici. Cînd am ieșit la pensie — povestește fosta învățătoare — tocmai de lucrul acesta mă temeam. Am aflat că la o bibliotecă de casă din cartier numărul cititorilor nu izbutise să treacă de 4. Voiam să fac ceva, să nu mai văd cărțile în rafturi, dar m-am întrebat atunci dacă propriile mele lecturi sînt suficiente pentru a ști să pun în mîna cîtorva zeci de gospodine cartea cea mai potrivită. Înțelegeți acum de ce m-am înscris la cursurile de literatură romînă și universală. Nu pentru că pur și simplu îmi place să citesc, ci pentru că nici acum, cred, nu e prea tîrziu să mai învăț. Am nevoie de această învățătură.

★

Interlocutorul meu este un elev, Tiberiu Popescu, din clasa a XI-a, școala medie nr. 3 „Ion Neculce". „Mecanica cuantică... mecanica cuantică..." Face ce face și după o propoziție sau două iar aduce vorba de ea. Nu e de mirare. Mulți dintre elevii clasei a XI-a vorbesc astăzi despre fizica contemporană cu aceeași asiduitate cu care în clasa a VI-a îi învățau pe Coșbuc pe de rost. Dacă totul s-ar datora unei nevinovate vanități juvenile, poate că am zîmbi numai. Dar cum lucrurile nu stau așa, nu ne rămîne decît să privim digresiunile elevului de clasa a XI-a cu seriozitatea cuvenită. Aflat la vîrsta cînd trebuie să se hotărască ce va face în anii următori, Tiberiu a ales : în toamnă va da examen la „fizica nucleară". Pînă atunci însă, vrînd să afle mai repede unele noțiuni de fizică aplicată la tehnică, a început un fel de prolog al studenției : în fiecare marți după-amiază, cursurile de „Probleme de fizică contemporană" îl apropie cu un pas

de viitoarea facultate. Şi desigur zecele din catalog la obiectul fizică nu este nici el străin de „activitatea studenţească" a elevului Tiberiu Popescu.

★

— Să ne gîndim numai la Julieta. Care balerină ar începe să danseze în baletul lui Prokofiev fără să o cunoască bine pe Julieta lui Shakespeare? Şi nu numai pe ea. Atîţia şi atîţia alţi eroi.

Lăcrămioara Stan, o foarte tînără balerină, nu a fost încă nici Julieta, nici Maria, nici Giselle. Abia a terminat şcoala de coregrafie. Are însă ceva din fiecare, o suavitate neostentativă ce nu o părăseşte după ce a ieşit din scenă. Ştiu că dacă un reporter ar întreba-o „ce pregăteşti?" n-ar răspunde: „Julieta, Giselle..." Şi totuşi, într-un anume fel, fata se gîndeşte la toate, chiar dacă nu le repetă paşii de dans. În orele libere, se apropie de eroinele celebre ale teatrului şi literaturii; unele, se ştie, au ieşit din paginile cărţilor devenind eroine de balet, altele au trăsături a căror cunoaştere poate îmbogăţi orice personaj. Lăcrămioara le-a întins tuturor mîna. Dar nu numai cu o carte lîngă ea. Cu creionul şi caietul de notiţe în faţă, aşa cum am cunoscut-o la universitate.

★

...Muncitoarea Magdalena Bacinsky lucrează piese pentru export şi vrea să cunoască bine toate ţările în care ajung produsele „Made in Rumania". De mai bine de un an „Geografia economică şi politică a lumii", „Istoria diplomaţiei" o ajută să călătorească pe mapamond.

Arhitectul Silviu Toganel proiectează întreprinderi dar planşele sale stau în bună vecinătate cu lecţiile de cinematografie.

Ţesătoarea Alexandrina Stănculescu... inginerul Vasile Mormazin... 8.000 de bucureşteni au semnat în acest an (şcolar) cererile de admitere la cursurile Universităţii populare.

Pentru ei, un colectiv de aproape 800 de specialişti pregăteşte lecţiile zilnice. Imaginate într-un volum masiv, ar trebui poate să aibă coperte de piele şi litere aurite, căci 8.000 de oameni îl „citesc" nu numai pentru că le place; în viaţa de toate zilele, multe din paginile ei le vin în ajutor.

Magda MIHĂILESCU

Fotografii de S. STEINER

CADRAN internațional

Un nou Canal Panama?

În ultima vreme, o dată cu agravarea situației în zona Canalului Panama, se vorbește din ce în ce mai mult despre posibilitatea construirii unui nou canal în această zonă.

Actualul canal, care leagă Oceanul Atlantic de Oceanul Pacific și care împlinește 50 de ani (a fost terminat în 1914) este și astăzi una din cele mai rentabile întreprinderi ale lumii. Pe aici trec zilnic 30 de vase, iar drumul nu durează decît 7-8 ore. Trecerea prin această cale navigabilă artificială reduce distanța pe care o parcurg vasele, între New York și San Francisco de pildă, cu 14.600 kilometri. Taxa de trecere pentru fiecare vas este în medie 5.000 de dolari.

Se știe că după proiectul lui Ferdinand de Lesseps, constructorul Canalului de Suez, Canalul Panama ar fi trebuit să nu aibă ecluze. O serie de scandaluri financiare au silit însă pe executanții proiectelor să construiască un canal cu ecluze, soluție mai ușoară și mai puțin costisitoare. Canalul însă, care a fost considerat în urmă cu decenii drept o valoroasă creație inginerească, a îmbătrînit... Înainte de recenta criză panameză, s-a anunțat că Statele Unite au luat unele măsuri pentru a-l moderniza. Intrarea de la *Gaillard Cut* urmează să fie lărgită de la 90 la 150 de metri. În felul acesta în 1980 s-ar putea circula în ambele sensuri. Pentru asigurarea unei alimentări corespunzătoare cu apă, se prevedea construirea unui nou lac artificial, lacul Trinidad.

Cu toate acestea, măsurile de modernizare nu vor putea prelungi prea mult viața Canalului Panama. Savanții, inginerii și tehnicienii Societății Canalului Panama proiectează acum — după cum relatează revista „Science Digest" — un nou canal într-un loc unde între cele două oceane nu există dificultăți de teren. După unele păreri, noul canal ar urma să fie săpat în regiunea *Darien* prin care Republica Panama se învecinează cu Columbia. Costul noului drum pe apă este evaluat la 2-3 miliarde de dolari. Evident, realizarea unui asemenea proiect presupune implicit asigurarea unor condiții politice și economice prielnice în zona Canalului Panama, ceea ce este posibil numai prin rezolvarea rezonabilă a litigiului dintre S.U.A. și statul panamez.

Nouă adevăruri

Philip Noel Baker, cunoscutul fruntaș laburist englez, membru al Camerei Comunelor, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, a publicat o broșură intitulată *„Drumul către dezarmarea generală și totală, o sarcină de primă urgență"*. Pornind de la declarațiile recente ale unor conducători de state în favoarea dezarmării, Baker face un scurt istoric al încercărilor de a se preîntîmpina războiul, făcute în ultimele decenii. Nenumăratele rezoluții și hotărîri adoptate în diferite organizații internaționale nu au reușit încă să pună o stavilă definitivă războaielor. „Principala cauză a acestei situații, susține autorul, este cursa înarmărilor. A sosit timpul nu numai să declarăm că dezarmarea generală și totală este singurul mijloc eficace de apărare națională, ci chiar, acum, în anul acesta, să se treacă la încheierea unui tratat internațional de dezarmare...

Philip Noel Baker (stînga) la solemnitatea înmînării Premiului Nobel pentru Pace, în anul 1959. Din partea comitetului norvegian pentru acordarea premiilor Nobel pentru pace, Baker este felicitat de Gunnar Jahn, președintele acestui comitet.

Viața internațională — continuă Baker — e dominată de următoarele nouă adevăruri incontestabile în ce privește cursa înarmărilor: 1) Cursa înarmărilor este legată de cumplite primejdii, căci nimeni nu-și imaginează riscul la care se expune zi de zi atît timp cît se păstrează actualul sistem al armelor nucleare. 2) Primejdia unui război declanșat accidental sau premeditat sporește. 3) Se creează o stare de tensiune, provocînd crize internaționale. 4) Cursa înarmărilor cere cheltuieli uriașe, însemnînd o povară grea pentru toate statele. În 1914 — an de vîrf în cursa înarmărilor — cheltuielile militare s-au ridicat în întreaga lume la cinci sute de milioane de lire sterline. În 1963, ele au atins suma de patruzeci și cinci miliarde de lire sterline. 5) Cursa înarmărilor nu întărește ci slăbește securitatea internațională a fiecărui stat în parte și a tuturor țărilor lumii. 6) Ea distruge speranța în posibilitatea unui control democratic al hotărîrilor luate de guverne în problemele păcii și ale războiului. 7) Tot ea a făcut ca războiul să devină absurd și monstruos. 8) Cursa înarmărilor trebuie să înceteze, războiul trebuie nimicit. În ultimul veac, știința și tehnica au înlăturat barierele timpului și spațiului. Fiecare națiune formează o parte a comunității mondiale, și interesele ei vitale sînt interese generale, cărora li se poate da viață numai prin eforturi comune. 9) Comunitatea mondială a statelor are azi la dispoziție sistemul tot mai larg de instituții internaționale și dreptul internațional. Numai dezarmarea generală poate da acestor instituții și acestui drept forța necesară de a realiza aspirațiile tuturor oamenilor.

Fiecare dintre noi — afirmă Noel Baker — trebuie să aleagă. Se pot ignora propunerile și avertismentele oamenilor de știință, ale oamenilor de stat. Dar ne revine obligația de a folosi întreaga forță a rațiunii și voinței noastre, drepturile noastre democratice pentru a-i determina pe oamenii de stat să transforme declarațiile lor în clauze ale unui tratat care să asigure omenirii un viitor înfloritor și plin de speranțe".

Catastrofe, calamități naturale...

Statisticile mondiale au înregistrat în cursul anului trecut un mare număr de accidente și calamități naturale care au pricinuit numeroase victime omenești și imense pagube materiale. După unele aprecieri, numărul victimelor s-ar ridica la peste o jumătate de milion.

În cursul anului 1963, aproape în fiecare săptămînă s-a scufundat un vas. Conform statisticilor oficiale ale UNESCO, mările și oceanele provoacă anual cel puțin 200.000 de victime. Anul trecut a fost mai tragic pentru vase chiar decît anul 1962 cînd s-au scufundat vapoare cu un deplasament de 507.530 tone.

După date neoficiale, în 27 mari catastrofe aeriene au pierit 1.405 persoane; în alte 30 de accidente mai mici și-au pierdut viața 30 de persoane. Numărul celor ce au murit în accidente de automobil se apreciază la aproximativ 200.000. La fiecare mort se mai adaugă 10-15 grav răniți și 30-40 răniți ușor. În Europa au fost peste 75.000 morți, iar în S.U.A. peste 100.000 de morți și aproximativ 15 milioane de răniți.

În numeroasele ciocniri sau deraieri de trenuri au pierit cîteva mii de oameni. Numai în accidentul de cale ferată din Japonia au fost ucise 98 persoane, iar peste 1.500 au fost rănite.

Pe lîngă accidente, calamitățile naturale au pricinuit și ele mari pierderi. Cutremurul care s-a produs în Libia a distrus în întregime orașul Barka, iar în Iugoslavia a fost greu lovit orașul Skoplje. Taifunurile distrugătoare care au bîntuit în Cuba, Haiti, Jamaica, Republica

Localitatea Longarone după revărsarea apelor lacului Vajont.

În drum spre Varșovia, Marlene Dietrich acordă un interviu pe aeroportul Schönefeld din Berlinul democrat. În dreapta, cunoscutul actor Wolf Kaiser, de la „Berliner Ensemble".

Dominicană au cauzat moartea a cel puțin 100.000 de oameni, iar alte sute de mii au rămas fără adăpost.

În urma ciclonului care s-a abătut în luna mai asupra Pakistanului de est și-au pierdut viața 11.942 de oameni și peste 2 milioane și-au pierdut avutul.

Incendiile din pădurile Braziliei au pricinuit moartea a 300 persoane, peste 500 au fost grav rănite și aproximativ 300.000 au rămas fără lucru ca urmare a marilor suprafețe de păduri mistuite de incendiu. Erupția vulcanului de pe insula Bali a provocat moartea a 1.584 persoane, iar 78.000 au rămas fără adăpost. În orașul Longarone din Italia și-au găsit moartea 2.500 de oameni în urma revărsării apelor lacului Vajont.

Un franc pentru un vagabond

Unul din cei mai „înstăriți" cloșarzi parizieni — „regele cloșarzilor"...

Asemenea turnului Eiffel, vagabonzii din Paris, așa-numiții cloșarzi, s-au contopit într-atît cu peisajul capitalei franceze, încît parizienii trec pe lîngă ei aproape fără să-i bage în seamă. Doar pentru turiști ei mai constituie un punct de atracție.

Uitați și ignorați multă vreme, cloșarzii au devenit dintr-o dată obiectul „atenției" autorităților. „Poliția pariziană — arată revista vest-germană «Bunte Illustrierte» — care trăia în pace cu cloșarzii, le-a declarat război : febra curățeniei care a cuprins Parisul trebuie să se extindă, potrivit voinței consiliului municipal, nu numai asupra clădirilor și monumentelor... ci și asupra cloșarzilor. Oameni în salopete albastre îi caută pe vagabonzi în ascunzișurile lor, îi suie în camioane și-i duc în suburbia Nanterre... Pînă acum aproximativ 6.000, din cei peste 10.000 de vagabonzi ai Parisului, au fost supuși Operației PP (operația împotriva puricilor și păduchilor)... Cele cîteva zile pe care le petrec în încăperile încălzite nu sînt acum, cînd nopțile sînt friguroase, chiar atît de neplăcute. Lucrul care-i deranjează însă pe cloșarzi este faptul că sînt strînși în echipe de oameni care poartă mănuși de cauciuc și care se comportă cu ei de parcă ar fi vorba de șobolani. Pentru fiecare cloșard prins, oamenii în salopete albastre primesc o recompensă : un franc de cap de om".

„Îngerul albastru" la Varșovia

Recentul turneu pe care Marlene Dietrich, neuitatul „Înger albastru", l-a întreprins în Polonia, a stîrnit printre iubitorii de artă din țara prietenă un interes excepțional.

La primul concert de la Varșovia au asistat 3.000 de spectatori, care au ascultat-o pe Marlene interpretînd selecțiuni din marile ei succese. Ovațiile publicului au durat zece minute.

A doua zi, Marlene Dietrich a adus un emoționant omagiu luptătorilor care și-au jertfit viața acum 20 de ani în timpul răscoalei din ghetoul Varșoviei. Cu ochii în lacrimi ea a depus un mare buchet de liliac alb la picioarele monumentului închinat eroilor rezistenței. În timp ce se afla acolo, Marlene Dietrich a observat că lîngă buncărul în care au pierit ultimii insurgenți se jucau neștiutori cîțiva copii. Profund mișcată, artista a spus : „Copiii sînt pretutindeni la fel. Ei nici nu bănuiesc unde se joacă..." Iar cu prilejul unei conferințe de presă ea a declarat ziariștilor : *„Nu-mi reneg trecutul ; mă mîndresc de a fi luptat contra Germaniei lui Hitler"*.

Este atitudinea unui artist cinstit, care s-a aflat și continuă să se afle printre cei care repudiază nazismul și urmările lui.

Consilierii președintelui

După moartea lui John F. Kennedy, noul președinte al S.U.A., Lyndon B. Johnson, și-a asigurat în continuare colaborarea foștilor consilieri ai defunctului președinte. Pe lîngă aceasta, Johnson a chemat la Casa Albă pe unii din vechii săi colaboratori. Astfel, cele două echipe de consilieri trebuiau să conlucreze pentru a se asigura continuitatea, fără mari perturbări, în munca aparatului de stat.

În ultima vreme, comentatorii de presă vorbesc tot mai insistent despre anumite modificări ale rolului pe care unele personalități de la Casa Albă sînt chemate să-l joace în diferite compartimente ale activității președințiale. Astfel, potrivit săptămînalului „U. S. News and World Report", povara conducerii administrative apasă tot mai mult pe umerii lui Walter W. Jenkins. Originar din Texas, el este de aproape douăzeci și cinci de ani principalul colaborator al lui Johnson în problemele administrative. După cum declară foștii consilieri ai lui Kennedy, Jenkins „conduce de fapt singur munca aparatului noului președinte".

Un alt colaborator foarte apropiat al președintelui Johnson este Bill Moyers, în vîrstă de 29 de ani, care deține funcția de director adjunct al „Corpului păcii". El îl ajută pe președinte la stabilirea programului zilnic, fixează audiențele, urmărește ca datele necesare discursurilor lui Johnson să parvină la timp și se ocupă de probleme financiare.

Caracterizînd actualul stil de muncă de la Casa Albă, unul din foștii colaboratori ai lui Kennedy arată : „Noi lucrăm pe două canale. Rapoartele mele le trimit în dublu exemplar : noului președinte și ajutorului său, Jenkins". O altă personalitate care actualmente deține un rol important la Casa Albă este Mc George Bundy, fost colaborator al lui Kennedy. Bundy este consilier principal al președintelui Johnson în problemele securității naționale. După cum relatează publicația vest-germană „Der Spiegel", Bundy „adună ca și în trecut... toate comunicările importante ale serviciului secret și ale diplomaților pentru președinte".

Printre oamenii apropiați președintelui Johnson, a căror importanță a crescut considerabil, se mai numără : ziaristul George Reedy, colaborator al lui Johnson din 1951 ; Clifton Carter, care a funcționat ca om de legătură între Washington și reședința lui Johnson din Austin (Texas) ; Jack Valentin, care a adus un aport important în campania electorală din 1960.

Membrii cabinetului și alți funcționari — arată „U. S. News and World Report" — își trimit, de pe acum, rapoartele noilor consilieri ai lui Johnson. Tot mai puține asemenea rapoarte sînt îndreptate spre foștii consilieri ai lui Kennedy.

Într-un comentariu referitor la schimbările de la Casa Albă, ziaristul James Reston de la „New York Times" spune : „Orice nou președinte dorește ca în cele mai importante posturi de încredere să aibă oameni pe care-i cunoaște perfect și de mult timp. Mai devreme sau mai tîrziu el schimbă echipa — de obicei mai devreme decît mai tîrziu"...

Sub povara dovezilor zdrobitoare

La 22 ianuarie purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german a adus la cunoștința opiniei publice suspendarea temporară din slujbă a lui Hans Krüger, ministru pentru problemele persoanelor strămutate și refugiaților, și deschiderea unei anchete asupra activității lui în timpul regimului hitlerist.

Documente aflate în posesia guvernului R. D. Germane dovedesc fără posibilitate de tăgadă că Hans Krüger a luat parte la puciul hitlerist din 1923, a fost conducător al grupelor locale ale partidului nazist din Chojnice (în Polonia vremelnic ocupată) și judecător în tribunalele speciale naziste.

Revista vest-germană „Stern" a furnizat recent noi date din care reiese că autobiografia pe care și-a întocmit-o Krüger conține multe falsuri și denaturări.

Deși mai întîi Krüger declarase că nu a avut nici în clin nici în mînecă cu evenimentele din 1923, ulterior el și-a adus aminte subit că a participat la dezlănțuirea terorii anticomuniste din Turingia.

Treptat-treptat Krüger a trebuit să-și aducă aminte însă și de alte lucruri. Un nou document adus la cunoștința opiniei publice arată că atunci cînd președintele tribunalului din Chojnice l-a propus pe Krüger spre avansare, el l-a caracterizat în felul următor : „În patrie a activat în rîndul partidului ca conducător de grupă", iar „în ce privește atitudinea lui politică nu poate exista nici o îndoială".

În sfîrșit, un ultim aspect. Krüger a tăgăduit că ar fi făcut parte din tribunalele speciale naziste, prezentîndu-se doar ca un magistrat obișnuit. Dar și de astă dată memoria i-a fost împrospătată cu ajutorul documentelor oficiale, care arată limpede că „în afară de funcția de judecător la tribunalul civil din Chojnice" Krüger mai figura pe o listă a autorităților de ocupație din anul 1942 ca prim membru al tribunalului special Chojnice.

Facsimilul fișei personale a lui Krüger din care reiese apartenența sa la partidul nazist.

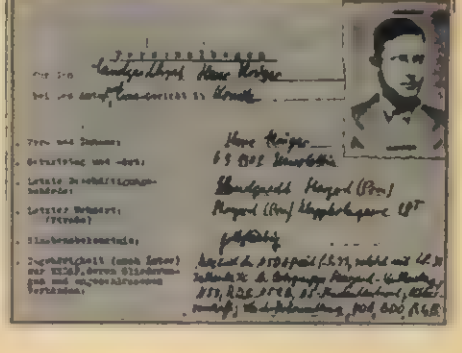

TONITZA

Portret de fetiţă (1931).

Expoziția retrospectivă a pictorului și graficianului N. N. Tonitza (1886-1940) oferă binevenitul prilej de a cunoaște, în amploarea ei, opera unuia dintre cei mai străluciți și mai umani artiști ai noștri. Marea afluență de vizitatori ai retrospectivei deschise în sălile Muzeului de artă din Palatul Republicii dovedește interesul crescînd al maselor față de creația acestui adevărat artist-cetățean, cu o neobosită activitate nu numai de pictor și desenator, dar și de critic de artă, scriitor și profesor.

În perioada ce a urmat primului război mondial, Tonitza a fost unul dintre cei mai combativi demascatori ai dușmanilor proletariatului, un apărător neînfricat al oamenilor trăind în suferință, lipsuri, nedreptate. Nu a pregetat să acuze monarhia de masacrul de la 13 decembrie 1918, cum nu s-a eschivat nici de la demascarea celorlalți conducători ai guvernelor burghezo-moșierești. Desenele sale, publicate în numeroase ziare și reviste, constituiau un curajos și virulent rechizitoriu împotriva apusei orînduiri.

Picturile sale, cu un colorit cald, viu, strălucitor, au fost dedicate celor mulți, au fost create cu gîndul la omenia și virtuțile celor umili, celor năpăstuiți și în unele din ele vedem tristețea, amărăciunea, revolta artistului în fața nedreptei lor situații. Neîntrecut interpret al vieții oamenilor din popor, Tonitza a fost un mare liric, la care culorile și liniile vibrau din adîncul inimii și dezvăluiau relele orînduiri sociale și, în contrast cu ele, frumu-

Coadă la pîine (1919).

„Ar trebui un nou război să mai descongestioneze lumea" (1919).

Vedere din București, iarna (1925).

seții sufletești sau morale ale omului de rînd și ale naturii de la noi. A fost și un pictor al copiilor, pe care i-a înfățișat cu prospețimea, candoarea, dar și cu întristările pricinuite de traiul anevoios al părinților. Ochii copiilor lui Tonitza nu-i poți uita datorită acelei expresii de căutare și curiozitate, nevoii de înțelegere și dumirire în fața vieții cu care iau contact.

Calitatea emotivă a picturii sale, fascinația coloritului și sobrietatea desenului său, în care se continuă cele mai bune tradiții ale artei noastre populare și culte, îl situează pe Tonitza în rîndul maeștrilor plasticii noastre și îl relevă ca o valoare romînească reprezentativă pe plan mondial.

În arta lui se îmbină tradiția cu înnoirea, apar înțelegerile mai adînci față de drepturile și virtuțile poporului; se dezvoltă trăsăturile morale și estetice ale școlii noastre de pictură, atît de bogată și de emoționantă. Alături de Grigorescu și Luchian, Tonitza devine acum cel mai popular pictor din trecutul artei noastre.

Petru COMARNESCU

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

GRAFICA MILITANTĂ ROMÎNEASCĂ — Editura Meridiane, 340 pagini (cu reproduceri).

ELENA VIANU: Moraliștii francezi — Editura pentru literatură, 448 pagini.

ACAD. C. I. GULIAN: Metodă și sistem la Hegel (vol. II) — Editura Academiei R.P. Romîne, 552 pagini.

LAURENȚIU FULGA: Steaua bunei speranțe — Editura tineretului, 729 pagini.

Fotoreporterul nostru, aflat la Teatrul de stat din Timișoara în perioada repetițiilor la piesa „Egor Buliciov și alții" de Maxim Gorki, a surprins pe peliculă cîteva momente interesante din crearea spectacolului. Am ales dintre acestea scena din fotografia de mai jos, în care îi vedem alături pe Ștefan Iordănescu și Dan Nasta. Nu e însă o scenă de spectacol, ci una în care regizorul Dan Nasta (dreapta) dă indicații interpretului lui Egor, jucînd împreună — precum se vede — cu multă convingere.

Scurtă convorbire cu actrița Coca Andronescu, într-o pauză de spectacol:

— Ce roluri pregătiți?

— La Teatrul Național „I. L. Caragiale" rolul unei muncitoare, Doichița Nedelea din „Ștafeta nevăzută" de Paul Everac. Iar pentru ecran, Miza din „Titanic vals" (rol pe care l-am jucat și pe scenă dar care acum îmi ridică cu totul alte probleme de interpretare) și șoferița Ilinca Bogdan din comedia muzicală „Poiana soarelui".

E încă vie în memoria spectatorilor remarcabila creație a lui Richard Burton în rolul lui Jimmy Porter din filmul „Privește înapoi cu mînie". Acest înzestrat actor, provenind din familia unor mineri săraci din Țara Galilor, se relevă azi ca una din cele mai de seamă personalități artistice engleze. În prezent el turnează în Mexic filmul „Noaptea din Iguana" după o piesă a lui Tennessee Williams, în regia lui John Huston, în care interpretează rolul fostului pastor american Shaunon (în fotografie) devenit în Mexic un paria.

Scriitorul slovac Peter Karvaș este autorul a numeroase piese de teatru. Una dintre ele, „Liturghia de la miezul nopții", jucată și la noi, a fost ecranizată de către studiourile cehoslovace, în regia lui Jiri Krejcik. Printre actorii care vor da viață eroilor filmului — membrii familiei Kubiș — se numără Bara Margit (R.P.Ungară), Hana Melickova, Ladislav Chudik și Ivan Mistrik (R.S. Cehoslovacă), Hannjo Hasse (R.D. Germană) și alții. În fotografie: Bara Margit, interpreta unui rol principal din piesă, cel al Angelei Kubiș.

Romanele unuia dintre cei mai mari scriitori italieni contemporani, Alberto Moravia, lucrări ce oferă o imagine grăitoare a Italiei de azi, au constituit subiecte interesante pentru cineaști. După ele au fost realizate filme ca „Ciociara" cu Sophia Loren, „Disprețul" cu Brigitte Bardot, „Indiferenții" cu Claudia Cardinale, „Pilotul" cu Catherine Spaak, Horst Buchholz, Isa Miranda. Cea mai recentă lucrare literară a lui Moravia este romanul „Atenția", apărut la Editura „Bompiani" din Milano. În fotografie: A. Moravia.

După aparițiile din „Giselle", „Lacul lebedelor", „Romeo și Julieta", balerina Alexa Dumitrache-Mezincescu, artistă emerită, laureată a concursurilor de la Moscova și Viena, deține un nou rol de mare ampioare în baletul românesc „Iancu Jianu" (muzica de Mircea Chiriac; libretul și regia — Oleg Danovschi). Alexa Dumitrache-Mezincescu dă viață personajului Ileana, sora lui Iancu Jianu, rol ce-i permite desfășurarea unei bogate game a posibilităților sale coregrafice și interpretative.

Piesa „Eminescu" a dramaturgului Mircea Ștefănescu (în fotografie) va constitui una din viitoarele premiere ale primei noastre scene. Regia aparține maestrului Sică Alexandrescu. În același timp scriitorul a mai predat o lucrare a sa, aceasta tratînd despre viața și opera lui Ion Creangă, Teatrului regiunii București. Mircea Ștefănescu semnează totodată scenariul la filmul în curs de realizare „Politică și delicatețe", după o schiță de I.L. Caragiale, pe care îl va realiza pe platourile de la Buftea regizorul Haralamb Boroș.

Ca în fiecare an, în Anglia au fost desemnați cei mai buni actori de teatru ai anului 1963. Titlul de actriță nr. 1 a Angliei a revenit cunoscutei Joan Plowright (în fotografie) pentru creația ei strălucită din piesa „Ioana d'Arc" de G. Bernard Shaw. De altfel, artista și-a vădit însușirile actoricești și în interpretarea rolului principal feminin din filmul „Cabotinul", care a rulat nu demult la noi. În film ea l-a servit drept parteneră soțului ei, actorul și regizorul de prestigiu Laurence Olivier.

Un alt oaspete de peste hotare cu care vom face curînd cunoștință: pianista Marcela Pasquali (Italia). Artistă, cu o bogată activitate concertistică în țara sa și în străinătate, a studiat cu excelente rezultate la Conservatorul din Foggia, apoi în Austria și în cele din urmă, cu Carlo Zecchi, între anii 1957-1960. Marcela Pasquali își va da concursul luna viitoare, în cadrul unor concerte ale filarmonicilor din Oradea, Satu-Mare și Timișoara și va apărea la posturile noastre de televiziune.

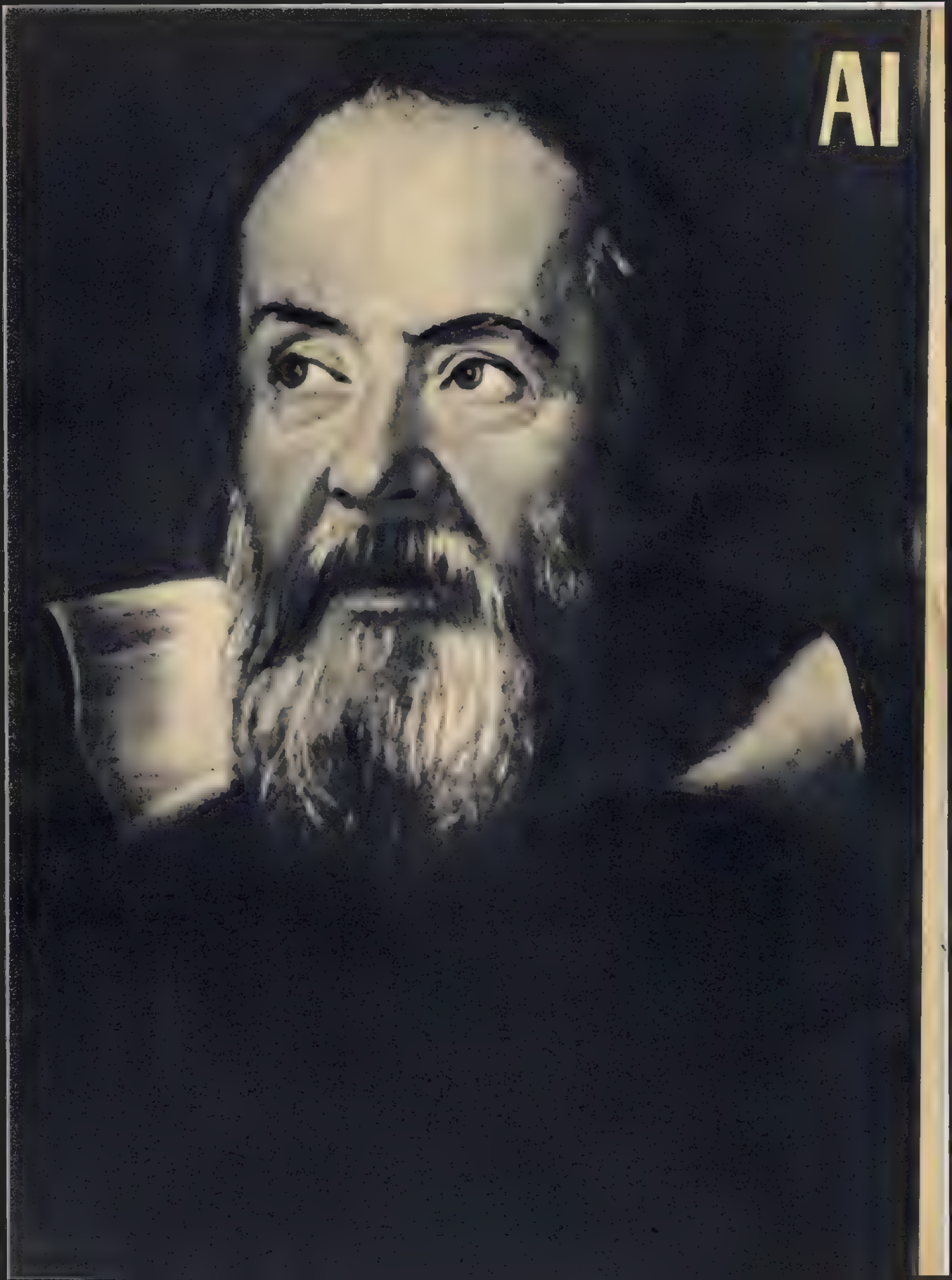
AI

BIRUIT, GALILEI!

400 DE ANI DE LA NAȘTERE

„Cea mai măreață carte: natura".

GALILEI

Spre sfîrșitul veacului al XVI-lea, la Pisa, oraș important al Toscanei, avea loc o „experiență publică" devenită apoi celebră. Însăși efectuarea ei constituie un fapt neobișnuit în acea epocă de domnie aproape absolută a dogmei religioase, cînd credința în biblie și în tezele, în mare măsură răstălmăcite, ale învățăturii lui Aristotel erau contrapuse cercetării științifice vii, creatoare, iar experimentarea era socotită inutilă, ba chiar eretică.

La Pisa deci, din vîrful vestitului turn înclinat, un om lăsa să cadă trei sfere, diferite ca volum și ca greutate. Și totuși... timpul necesar globurilor pentru a atinge solul — măsurat cu ceasornicele de nisip — s-a dovedit a fi același pentru toate trei.

Realizatorul experienței era cel mai tînăr profesor al Universității din Pisa: nu avea nici treizeci de ani. Se numea Galileo Galilei.

ARISTOTEL NU SCRISESE NIMIC ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ...

Încă în 1590-1592, Galilei elaborase cunoscuta lucrare „De motu" (Despre mișcare), primul studiu științific de dinamică în istoria mecanicii. Aci el s-a ocupat pentru întîia dată de ceea ce va fi numit mai tîrziu principiul inerției. Totodată, autorul contesta concepția curentă după care corpurile ar cădea spre pămînt cu atît mai repede cu cît sînt mai grele. El arăta, dimpotrivă, că de la aceeași înălțime toate corpurile cad spre pămînt cu aceeași viteză (dacă se neglijează rezistența aerului) și sublinia, de asemenea, că viteza nu este constantă, ci crește cu timpul, adică suferă o accelerație.

Este drept, Galilei nu știa de ce Pămîntul atrage corpurile, imprimîndu-le o accelerație egală. Mai mult decît atît, nu avea o noțiune clară despre forță, nu cunoștea formula care leagă forța și accelerația. Dar — lucru esențial — savantul nu se pierdea în căutări nesfîrșite ale cauzei fenomenului, cum ar fi făcut un adept al școlii lui Aristotel, ci se adresa faptelor. El experimentează, experimentează... Nu afirmase oare însuși celebrul medic și chimist al evului mediu, Paracelsius, că „teoria neconfirmată de fapte este ca un sfînt care n-a făcut minuni"?

Galilei este primul, cel puțin în fizică, care pune la baza întregii sale activități științifice principiul cercetării și analizării experimentelor, al practicii. El citește, după cum îi plăcea lui însuși să spună, „în cea mai măreață carte: natura" și... răstoarnă întreaga mecanică.

În timp ce Aristotel considera că pentru menținerea unei viteze constante este necesară aplicarea unei forțe constante, Galilei ajunge la o concluzie diametral opusă: viteza unui corp variază doar în prezența unei cauze externe de accelerare sau de încetinire, iar dacă asupra lui nu acționează nici o forță, viteza rămîne constantă. Astfel, Galilei pune bazele noii mecanici, al cărui edificiu avea să-l întregească cîteva decenii mai tîrziu Newton.

Scolastica nu și-a mărturisit însă înfrîngerea o dată cu înfrîngerea din Pisa. Reprezentanții ei sfidau faptele, mulțumindu-se cu argumentarea că „Aristotel nu scrie nimic în această privință".

Cu aceasta începea greaua luptă pe care Galilei avea s-o ducă mulți ani la rînd împotriva forțelor retrograde, izbutind, cu toate opreliștile, să creeze o operă care a înfruntat veacurile.

EPOCA AVEA NEVOIE DE TITANI — ȘI I-A CREAT

Cine era omul pe care Universitatea din Pisa îl numise profesor la 25 de ani, vîrstă la care alții abia își terminau studiile?

Se născuse acum exact patru veacuri, la 15 februarie 1564, la Pisa, într-o familie cu înclinații artistice și interes pentru știință, mai ales pentru matematică și medicină. De la tatăl său, Galileo dobîndește în copilărie principalele cunoștințe de matematici, fizică, astronomie, latină și elină. Apoi, la mănăstirea Sancta Maria din Vallombroso, se perfecționează în domeniul limbilor clasice și al literaturii.

În anul 1581 este înscris la Universitatea din Pisa pentru a urma medicina și filozofia. Dar studiile acestea nu-l atrag, deoarece predarea se făcea în mod dogmatic, prin buchisirea la nesfîrșit a unor texte învechite. Preferă matematica și fizica, domenii în care stavilele scolastice erau mai puține. Științele naturii exercită asupra sa o atracție puternică.

La Pisa și mai apoi la Florența, unde pleacă după abandonarea studiului medicinei, Galilei face primii pași pe calea creației științifice. Studiază micile oscilații ale unui pendul (ca obiect de experiență servindu-i marele candelabru al catedralei din Pisa), realizează balanța hidrostatică, întreprinde cercetări originale în legătură cu centrul de greutate al solidelor. În aceeași perioadă, contactul cu învățătura lui Copernic îi zdruncină încrederea în teoria geocentrică, conform căreia Pămîntul și nu Soarele (teoria heliocentrică) se află în centrul sistemului planetar.

Treptat, faima savantului crește, și nu e de loc de mirare că Pisa îl cheamă, așa cum am văzut, ca profesor la universitatea unde, doar cu cîțiva ani în urmă, își începuse studenția.

...Iată schițate cîteva momente care au precedat faimoasa experiență din Pisa. Dar pentru înțelegerea ascensiunii tînărului toscan trebuie să amintim că el s-a născut într-o epocă cînd burghezia orășenească în plină dezvoltare se ridică împotriva nobilimii feudale aliate cu biserica. Umanitatea renaște din întunericul evului mediu, deschizînd drumuri noi științei și tehnicii, al căror progres îl reclama însăși dezvoltarea socială.

Engels a caracterizat sugestiv acest moment de cotitură din istoria civilizației drept „cea mai mare răsturnare progresistă din cîte trăise omenirea pînă atunci, o epocă care avea nevoie de titani și care a creat titani, titani ca gîndire, pasiune și caracter, cu multilateralitate și erudiție".

Unul dintre aceștia a fost neîndoielnic Galilei.

„UNEALTA DIAVOLULUI" REVOLUȚIONEAZĂ ASTRONOMIA

La Pisa, Galilei primea 60 de scuzi pe an, o remunerație cu care abia se putea trăi. Împotriva acestei situații el scrie lucrarea satirică „Cu privire la purtarea togei", care nu-i sporește veniturile, în schimb îi atrage vrăjmași. Pe de altă parte, el trebuie să țină cursuri universitare după principiile scolasticii, printre care cu greu strecoară luminile științei noi. Iată de ce primește cu bucurie oferta de a deveni profesor la Universitatea din Padova, care îi asigura o remunerație anuală de 180 fiorini. Și astfel, în 1592, la 28 de ani, ocupă cea de-a doua catedră universitară. În puțin timp, prelegerile sale devin un punct de atracție, auditoriul său ajungînd pînă la 2.000 de persoane, astfel încît sălile cele mai mari abia puteau să cuprindă pe cei dornici să-l audă pe tînărul savant.

Printre invențiile sale din această perioadă se numără termoscopul, precursor al termometrului actual, compasul geometric și militar, străbun al riglei de calcul, precum și o mașină destinată irigațiilor. Totodată întreprinde o serie de cercetări importante privind rezistența materialelor, traiectoriile corpurilor aruncate sub un unghi cunoscut în raport cu orizontul, căderea liberă a corpurilor etc.

Galilei nu izbutește să se ridice deasupra materialismului mecanicist, el reducînd toate fenomenele și procesele din natură la fenomene și procese mecanice și considerînd mișcarea doar ca o deplasare mecanică și nu ca o schimbare în general. Dar poziția sa înlătura explicațiile mistice, urmărea înțelegerea rațională a fenomenelor și era de aceea profund progresistă. „Viața trebuie consacrată adevărului", proclama el.

Dar dacă studiile de mecanică îl pasionează și îl duc la descoperiri dintre cele mai însemnate, nu mai puțin îl interesează astronomia, care trăia în acei ani marea dispută a geocentrismului și heliocentrismului. Galilei aduce în sprijinul concepției lui Copernic cea mai însemnată invenție a sa: luneta astronomică (1609). Ea fusese de fapt inventată cu puțin înainte în Olanda, dar Galilei construiește un model perfecționat și este primul care o utilizează în observații astronomice.

Dezvăluirile lunetei, primul instrument care „mărește" corpurile cerești, le aduce „mai aproape", sînt covîrșitoare. Scolastica este atît de zdruncinată de descoperirile făcute cu luneta, încît mulți clerici declară instrumentul o unealtă a dia-

I. M. ȘTEFAN

(Continuare în pag. 16-17)

GALILEO GALILEI

În sprijinul concepției heliocentrice a lui Copernic, Galilei a adus o însemnată invenție a sa : luneta. (Muzeul de fizică și istorie naturală din Florența.)

Recunoașteți în acest „compas geometric și militar", construit de Galilei, pe străbunul riglei de calcul ?

volului. Într-adevăr, luneta demonstrează că Luna și Soarele, deși corpuri cerești (pe care Aristotel le considerase de aceea „perfecte"), au — primul — munți și văi, iar cel de-al doilea — „pete". Calea laptelui se desface în miriadele ei de stele, în loc să reprezinte „picăturile de lapte căzute din sînul Fecioarei".

Tot atunci Galilei descoperă fazele planetei Venus, ceea ce constituie încă o infirmare a sistemului lui Ptolemeu. În sfîrșit, luneta îi îngăduie să confirme apariția unei stele noi în constelația Săgetătorului, ceea ce arăta că cerul nu este „inalterabil", cum proclamase scolastica.

La 12 martie 1610 apare „Sidereus nuntius" (Vestitorul stelelor), în care aceste descoperiri epocale sînt consemnate. Cartea se răspîndește fulgerător în toată lumea. Kepler, descoperitorul celor trei legi fundamentale ale mișcării planetelor, îi scrie entuziasmat : „Galilaee, vicisti !" (Ai biruit, Galilei !). „Legiuitorul cerului" — cum a fost denumit Kepler în istoria astronomiei — aducea astfel cel mai înalt omagiu genialului său contemporan.

„SFÎNTUL OFICIU" AL INCHIZIȚIEI

Galilei nu rămîne în Republica Veneția, deși Senatul îl numise profesor pe viață și-i oferise un salariu de 1.000 fiorini pe an, ci preferă să revină în Toscana ca „prim matematic și filozof" al marelui duce și „matematic" al Universității din Pisa. Un an mai tîrziu, în 1611, însuși papa Paul al V-lea îl primește în audiență, iar Academia dei Lincei îl alege printre membrii ei. Cu toate aceste onoruri, dușmanii lui Galilei se agită tot mai mult. Ideile sale științifice sînt evident potrivnice dogmelor. „Sfîntul Oficiu" strînge informații împotriva lui și deschide o cercetare asupra învățăturii sale.

La 15 februarie 1616, Inchiziția declară învățătura heliocentrică drept „absurdă din punct de vedere filozofic și sigur eretică, deoarece este cu totul contrară Sfintei Scripturi". Cîteva zile mai tîrziu, Galilei este chemat la Roma pentru a i se cere să nu mai propage ideile lui Copernic. Dornic să-și continue munca de cercetare și conștient de ceea ce mai putea da tezaurului științei, Galilei se hotărăște să accepte formal porunca bisericii, pentru a evita rugul.

Întors la Florența, el reia însă lupta împotriva scolasticii, este drept, pe căi mai ocolite. Astfel, în 1623 publică o lucrare polemică în care îl atacă violent pe iezuitul P. Grassi, ironizînd pe oamenii cu idei înapoiate care în fața descoperirilor epocale ale științei nu mai au altă soluție decît... să condamne astronomia și să oprească pe oameni să privească cerul. „Eu spun însă — declară Galilei, polemizînd indirect cu dogma religioasă — că nu vreau să fac parte dintre acei oameni atît de ignoranți și ingrați față de natură și de Dumnezeu, încît, fiind dotați cu inteligență și puterea de a discuta, să risipească aceste daruri atît de mari, crezînd afirmațiile lipsite de sens ale unui om și admițînd cu orbire și fără judecată tot ceea ce aud, să pun libertatea mea intelectuală în serviciul cuiva care se poate înșela tot atît de bine ca și mine".

Pentru a deruta pe dușmanii săi de idei, Galilei dedică cartea sa noului papă, Urban al VIII-lea, care îi fusese pînă de curînd, pe cînd era cardinalul florentin Maffeo Barberini, bun prieten. Mai mult, se duce la Roma și încearcă să obțină, fără succes însă, ca înaltul pontif să revoce condamnarea heliocentrismului.

„EU, GALILEO,... CHEMAT PERSONAL ÎN JUDECATĂ ȘI ÎNGENUNCHEAT ÎNAINTEA VOASTRĂ"...

Întors la Florența, Galilei se hotărăște să publice o lucrare, încă de mult începută, în care în mod indirect ia apărarea învățăturii lui Copernic. Este vorba despre faimosul „Dialog despre cele două sisteme principale ale lumii", conceput ca o dezbatere vie și spirituală între trei interlocutori. Nu e greu însă de ghicit de partea cui se află Galilei, cînd unul din cei trei, Sagredo, spune atît de clar : „Și cum Pămîntul se încadrează între corpurile cerești care neîndoielnic se mișcă în jurul Soarelui, adică deasupra lui Mercur și Venus, și sub Saturn, Jupiter și Marte, de ce, în mod analog, n-ar fi foarte probabil și poate necesar să admitem că și ei se învîrtește în jurul Soarelui ?"

„Dialogul" cunoaște un succes extraordinar, dar dușmanilor lui Galilei le servește ca un teribil act de acuzare împotriva autorului. Retipărirea e interzisă, iar exemplarele rămase la Florența — arse. Și ceea ce era de așteptat se întîmplă. În 1632, inchizitorul din Florența primește dispoziția să-l trimită pe savant, sub pază severă, la Roma, pentru a fi judecat ca eretic.

În 1633, după patru interogatorii, dintre care ultimul în camera de tortură, Inchiziția îl osîndește pe Galilei la detențiune, îi impune severe practici de pocăință și-l obligă să-și abjure în public concepția științifică.

Galilei a rostit abjurația redactată de Inchiziție, care astăzi sună ca o gravă învinuire împotriva însăși celor care au scris-o : „Eu, Galileo, fiul răposatului Vincenzio Galilei din Florența, în etate de 70 de ani, chemat personal în judecată și îngenuncheat înaintea voastră... jur că am crezut mereu, cred acum și, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi crede și în viitor, în tot ceea ce respectă, predică și învață Sfînta Biserică Catolică și Apostolică". El făgăduiește solemn să nu mai susțină „părerea falsă că Soarele ar fi centrul lumii și că nu se mișcă, și că Pămîntul nu e centrul lumii și că se mișcă", și că va îndeplini „pe de-a-ntregul toate pedepsele" impuse de „Sfîntul Oficiu".

PRIZONIERUL DIN ACETRI

Abjurînd formal ideile sale, Galilei dobîndește posibilitatea de a-și continua munca științifică. Deși sever supravegheat de Inchiziție, i se permite după un timp să se întoarcă la Florența, în vila sa din Acetri. Aceasta cu condiția ca „să trăiască în singurătate și să nu cheme acolo, ori să primească pe acei care ar veni pentru convorbiri".

Asupritorii știau că adevărul e contagios și se temeau...

În ultimii ani ai vieții, savantul izbutește să conceapă una din lucrările sale fundamentale, „Dialoguri asupra științelor

Casa din Pisa în care s-a născut Galilei.

Ultimele zile, la Acetri (tablou de N. Barabino).

noi", în care problema mișcării și inerției sînt elaborate într-o formă superioară. Principiul relativității, enunțat aici de Galilei, a fost folosit și dezvoltat de Newton și apoi, secole mai tîrziu, de un alt geniu al fizicii : Einstein.

Despre „Dialoguri" marele matematician Lagrange avea să scrie : „Dinamica este știința forțelor acceleratoare sau întîrzietoare și a mișcărilor variate pe care ele trebuie să le producă. Această știință se datorește modernilor și Galilei este acela care i-a pus primele fundamente... Descoperirea sateliților lui Jupiter, a fazelor lui Venus, a petelor solare etc. nu cer decît telescoape și perseverență ; este însă necesar un geniu extraordinar ca să deslușească legile naturii în fenomene care au fost veșnic în fața ochilor, dar a căror explicare scăpase totdeauna cercetării filozofilor".

Astăzi, descoperirile lui Galilei, încorporate și duse mai departe de știința modernă și contemporană, și-au arătat din plin roadele. Fizica, matematica și astronomia nouă îl celebrează pe Galilei ca pe unul din întemeietori. Sărbătorind cei patru sute de ani scurși de la nașterea sa, oamenii din vremea energiei nucleare și a zborurilor cosmice îi contemplă opera ca pe unul dintre cele mai înalte piscuri pe care s-a ridicat cunoașterea umană. Și astăzi, peste secole, răsună cuvintele lui Kepler : „Ai biruit, Galilei !"

I. M. ȘTEFAN

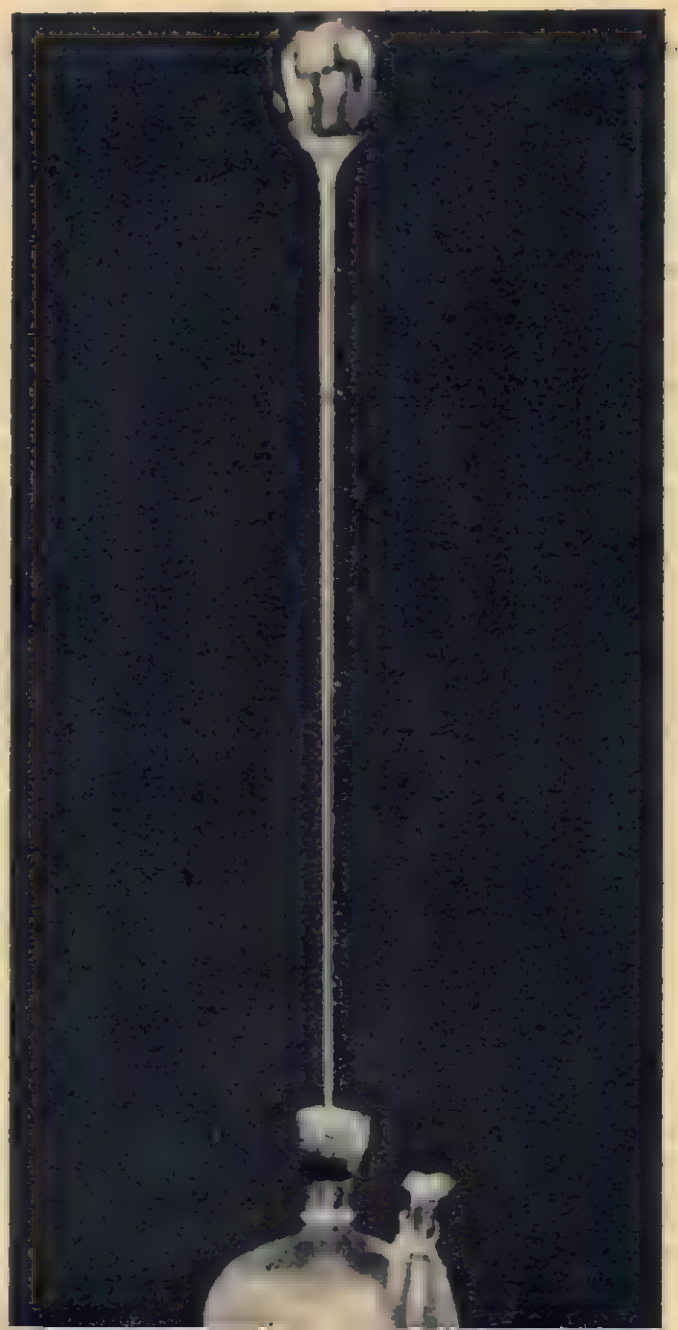

Termometrul de azi a avut drept precursor termoscopul, una din invențiile lui Galilei.

În faimosul „Dialog", a cărei copertă o reproducem aci, trei interlocutori discută despre „cele două sisteme principale ale lumii, al lui Ptolemeu și al lui Copernic". Urmărind argumentele lui Sagredo, unul din interlocutori, nu este greu de deslușit de partea cui se situează autorul. De aceasta și-a dat foarte bine seama și Inchiziția.

LA DRUM

ieri și azi pe Postăvarul

Acum mai bine de un secol — mai precis : în luna noiembrie 1857 — mai mulți tineri brașoveni au pornit într-o extraordinară aventură, urcînd pe Postăvarul acoperit de o jumătate de metru de zăpadă. Înaintea lor nimeni nu îndrăznise să înfrunte, iarna, teribilul urcuș, socotit o performanță și în lunile frumoase de vară.

Dar acei tineri îndrăzneți erau hotărîți să ducă la bun sfîrșit ascensiunea. Și au dus-o, cu prețul unor eforturi care au durat o zi întreagă și care le-au oferit prilejul unei emoționante povestiri.

Ascensiunea de iarnă a Postăvarului a rămas însă și după aceea o încercare dificilă și puțini au fost cei care au pornit să o înfrunte. În martie 1895 alți îndrăzneți, de data aceasta înarmați cu schiuri, au pornit la cucerirea pașnicului munte. Și pentru ei încercarea a fost deosebit de grea. Dar copilăria schiului se apropie de sfîrșit și la noi, unde acest sport a apărut mai tîrziu ; și drumurile Postăvarului au început să fie tot mai umblate.

Fără să mai constituie o performanță deosebită, ascensiunea Postăvarului a rămas însă, cîteva decenii, doar la îndemîna unui mănunchi de prieteni ai iernii — schiorii — puțini la număr, fiindcă puțini erau altădată cei ce puteau să-și permită luxul practicării acestui sport.

În iarna 1950-1951 s-a întîmplat însă una din minunile care au devenit în anii noștri fapte obișnuite : în Poiana Brașovului s-a înălțat un mare hotel, iar pe pantele Postăvarului — „urcușurile teribile" de mai înainte — s-au înșirat stîlpii metalici ai unui teleferic. Drumul spre vîrful muntelui, drum al îndrăzneților, a fost deschis pentru toată lumea.

De atunci zeci de mii, sute de mii de tineri și vîrstnici au urcat acest munte, fără să cunoască teribilele eforturi ale pionierilor ; sute de mii de oameni ai muncii au putut să admire desfășurarea unei priveliști alpine de neuitat și să facă astfel primii pași spre apropierea de acest bun ce li se pune cu dărnicie la dispoziție și care se numește cu un termen consacrat : turism.

Desigur că cei mai mulți din oaspeții Postăvarului l-au cunoscut vara, sub haina lui verde. Postăvarul este însă mai ales un munte al iernii, un munte al schiorilor. Sub haina albă, frumusețea lui sporește, peisajul capătă măreție. Sclipirile zăpezii te transportă parcă în pădurile de argint din țara feerică a zînelor din poveștile copilăriei.

Și totuși, față de muntele alb, încă mulți din cei ce l-au îndrăgit vara, au rețineri. Li se pare mai neprimitor, mai dificil. Desigur că într-un fel au dreptate. Iarna, zilele însorite sînt ceva mai rare ; gerul este uneori mușcător, iar vîntul aspru. Un echipament potrivit face însă ca aceste neajunsuri ale iernii să fie înlăturate și să rămînă doar plăcerea peisajului alb.

O dată trecut acest hop al începutului, mai rămîne un singur pas pînă la schi, sportul cel mai complet al iernii. Aveți îndoieli ? Urcați pe Postăvarul. Din bătrîna piață a Prundului brașovean, o mașină curioasă, cu multe roți, vă duce pînă în Poiana Brașovului. De aici telefericul vă ajută să faceți, fără efort, un salt de la 1.000 la 1.800 de metri, unde vă așteaptă primitoarea cabană Cristianul Mare. Sînteți aproape de vîrful muntelui, de care vă mai desparte doar o jumătate de oră de urcuș pe panta pe care schiorii își arată măiestria prin abile șerpuiri printre fanioanele slalomului.

Din vîrf, de la 1.802 metri altitudine, priveliștea se deschide cuprinzătoare în fața ochilor uimiți la descoperirea șirurilor de munți acoperiți de mantia strălucitoare a iernii. Revenind spre cabană veți invidia desigur pe schiorii care zboară pe tălpicile lor, stîrnind norișori de zăpadă. Aveți de ce să-i invidiați — dar puteți să-i și imitați. Și în Postăvar (în poienile Ruia și Doamnei), și în Poiana Brașov sînt minunate locuri pentru primele lecții de schi. Vor fi ele însoțite de căzături, dar și acestea sînt plăcute în decorul feeric al iernii.

Gh. EPURAN
Fotografia autorului

SCULPTURI MEDIEVALE „REÎNVIATE"

Este vorba de șapte sculpturi turnate în metal, în înălțime de mai bine de 1 m ce înfățișează zilele săptămînii. Acestea fac parte din complexul arhitectonic denumit „Turnul cu ceas", datînd din secolul al XIV-lea, ce împodobește poarta de intrare în cetatea medievală a orașului Sighișoara.

În anul 1648 meșterul localnic Johann Kirschel a completat acest ceas cu un mecanism, care făcea ca la miezul nopții, la a 12-a bătaie de ciopot, dintr-o nișă aflată în dreapta ceasului să apară o sculptură înfățișînd — în chip simbolic — ziua ce începea.

De mai bine de o sută de ani însă, sculpturile stăteau înțepenite, deoarece mecanismul ce le punea în mișcare se stricase. Recent, electricianul Fr. Konrad, de la Complexul industrial de faianță și sticlă din localitate, care are în sarcina sa și îngrijirea bunei funcționări a acestui ceas, a reușit să repare mecanismul ce pune în mișcare sculpturile, astfel încît acestea au „înviat" și au reînceput să-și facă apariția, în nișa lor, în fiecare zi cîte una, la ora zero — la fel ca și acum 318 ani...

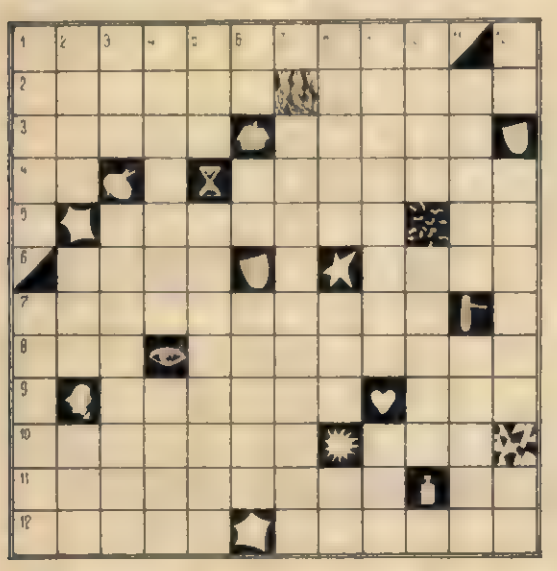

APROPO DE GER...

ORIZONTAL : 1) Crapă pietrele (pl.). **2) Face din șubă... sobă — Sora mai scundă a sobei. 3) Folosiți la încălzire — Gheață. 4) 3,14 — Friguri. 5) Gheață — Măsură... mică. 6) Nea — Lac în Italia. 7) Valoare producătoare de plusvaloare** (pl.). **8) La gura sobei ! — Așezări în linie dreaptă. 9) Ca gheața** (pl.) — **Posesiv. 10) Dușmană — Taur** (ban.). **11) Mină cu care spargi gheața** (masc.) **— Începe iarna (în ianuarie !). 12) Nume feminin — Rece** (fem.).

VERTICAL : 1) Degerată proverbială — A patina. 2) A arunca praf în ochi ! — Se dezgheață la ger ! — Naș. 3) Anul... de la întîi gerar — Răceală. 4) Furnizor de căldură — Uit. 5) Măsuri agrare — Polei. 6) Reflexiv — M — Grăunțe de plumb. 7) Înghețați... de teamă. 8) Nu-i așta ! — A lega — În palton ! 9) Apariția soarelui (pl.) — **Apelativ familiar. 10) Căpetenie feudală arabă — Lui însuși. 11) Nedrepte — Pătruns de ger. 12) Începe... iarna — Friguri — De două ori în ianuarie.**

Povestea vorbei

ÎNCERCĂRI DE ADAPTARE

Există în vocabularul romînesc un număr de cuvinte comune și altor limbi europene. E vorba de denumiri care au circulat relativ repede, au trecut granițe și s-au impus în numeroase țări. În romînește ele n-au fost folosite de la început exact în forma în care le cunoaștem astăzi. A existat o perioadă, uneori de zeci de ani, de încercări, de dibuiri, pînă ce cuvintele acestea s-au fixat definitiv în limba literară.

De exemplu, în secolul trecut termenii **alfabet, a aresta, clasă, metodă, obiect, a recomanda, societate,** circulau și sub forma (sau numai sub forma) **alfavita, a arestui, clas, metodă, oget, a recomandarisi, soțietate.**

Au fost oameni de cultură care țineau ca aspectul romînesc să fie cît mai apropiat de cel din limba franceză, alții preferau asemănarea cu limba greacă (primii scriau și pronunțau, de pildă, **caracter** — cum se zice și astăzi — ceilalți propuneau forma **haractir**), în sfîrșit alții recomandau apropierea de aspectul fonetic italienesc sau latin. Așa ne explicăm de ce I. Eliade Rădulescu scria ciarlatanie și scheletru (pentru șarlatanie, schelet) : sub această formă cele două cuvinte semănau mai bine cu corespondentele lor din limba latină.

Unii filologi din școala latinistă au propus ca un număr de cuvinte internaționale să fie adaptate după niște reguli care în general nu s-au bucurat de succes. După ei ar fi trebuit să scriem **clasificăciune, conchisiune, demustrăciune, inconsecință, inteligință, oppusăciune.**

Cititorul a recunoscut desigur, sub această haină ortografică bizară, cuvintele noastre **clasificare, concluzie, demonstrație, inconsecvență, inteligență** și **opoziție.**

Sorin STATI

ÎN OBIECTIV

AURORA BOREALĂ

Oamenii de știință sovietici care fac cercetări în legătură cu aurora boreală sînt ajutați în prezent de un „colaborator" prețios. Este vorba de aparatul fotografic special „S-180" (fotografia de sus) al cărui ochi îndreptat spre cer cuprinde întreaga boltă pînă la orizont și care înregistrează pe peliculă automat tot ce „vede". „S-180" n-are nevoie de supraveghetor. Omul nu se apropie de pupitrul automat decît pentru a-i înlocui caseta cu film.

UMOR DE PESTE HOTARE

— Și nu puteai să vii după ce ți-a trecut guturaiul ?

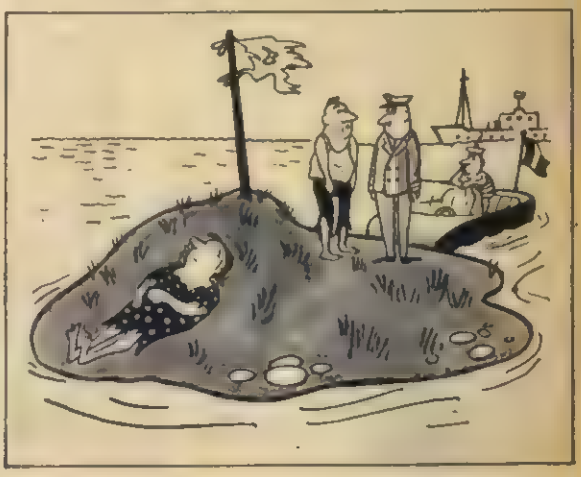

— Sust ! Să plecăm în liniște... Nu-i place să fie treziți.

Diviziunea muncii... în unele familii.

PENTRU CERCURILE DE FOTOAMATORI

În dorința de a sprijini activitatea cercurilor de fotoamatori de pe lîngă casele de cultură și cluburile sindicale, „Flacăra" pune la dispoziția membrilor acestor cercuri spațiul necesar publicării unor fotografii interesante și bine executate.

În acest scop, fotoamatorii se pot adresa direct redacției trimițînd fotografii de calitate bună, cu o tematică din cele mai diverse domenii și de un format acceptabil (minimum 9×12). Fiecare fotografie trebuie să fie însoțită de cîte o explicație care să-i indice exact conținutul, precum și adresa și profesia celui care a realizat-o.

dialog

THEODOR AMAN

„Vă rog să publicați cîteva date în legătură cu viața și activitatea pictorului Theodor Aman".

Andrei COSTINAȘ
Caransebeș

Răspunde conf. prof. G. OPRESCU.

Theodor Aman (1831-1891) nu este numai un valoros pictor și gravor, dar, inspirat de amintirea și exemplul maeștrilor Renașterii, el practică și arhitectura (este autorul planului casei-muzeu Aman), și sculptura (a sculptat în lemn tot mobilierul casei sale). Și, dacă la toate acestea adăugăm inițiativele pe care le-a luat în ce privește organizarea învățămîntului artistic și prezentarea diverselor lucrări de artă prin expoziții, înțelegem de ce trebuie să-l considerăm ca un participant de seamă la fluirea culturii noastre din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. El mai are un merit : a participat activ la revoluția de la 1848, ceea ce dovedește că sentimentele și aspirațiile sale erau de partea democrației.

S-a născut la Craiova și, după studii în țară, pleacă la Paris. Aici, elev fiind, expune la Salonul anual un autoportret care pînă astăzi a rămas o operă importantă din cariera sa artistică. Întors în țară, Aman are o activitate intensă și felurită. Pictează vaste compoziții istorice în care sînt tratate evenimente importante, unele contemporane cu el, cum ar fi cea în care redă entuziasmul provocat de actul Unirii în orașul Craiova, sau altele petrecute în decursul istoriei noastre în care celebrează fapte memorabile din vremea lui Vlad Țepeș, a lui Mihai Viteazu, a lui Ștefan cel Mare etc. Nu s-a mărginit însă numai la genul istoric, atît de prețuit în vremea lui. A pictat și tablouri de gen, peisaje, naturi moarte și mai ales portrete. Portretul este genul în care Aman ne-a lăsat poate cele mai bune lucrări ale sale. Cel al lui Iancu Văcărescu, al Zoei Brîncoveanu, autoportretele ca și portretele soției sale sînt demne de a sta alături de opere similare ale marilor săi contemporani din Apus. În momentul în care țara noastră avea nevoie de un spirit activ și perseverent pentru a răspîndi învățătura artelor și a da putință marelui public de a judeca operele de artă, rolul lui Aman ca organizator este remarcabil. Aman este în fruntea celor care reușesc să înființeze o Școală de arte plastice în București. Învingînd multe dificultăți — și în primul rînd neînțelegerea oficialității — Theodor Aman, director al școlii, a adus mari servicii învățăturii artelor în țara noastră. Tot el este organizatorul primelor expoziții din București care și ele au contribuit la educarea gustului artistic.

Ca artist, deși academismul își pune pecetea asupra artei lui, Aman a știut totuși, printr-un desen viguros și veridic, printr-un colorit plăcut, prin compoziții armonioase, prin accente specifice personalității sale artistice, să treacă dincolo de ceea ce în mod obișnuit caracterizează pictura academică. Iată de ce arta sa se bucură și astăzi de admirație și prețuire.

FOTOGRAFIEREA STEREOSCOPICĂ

„Ce este fotografierea stereoscopică și cum se obțin imaginile stereoscopice?"

C. STERIA
str. Eliade Rădulescu nr. 14
Ploiești

Răspunde Eugen IAROVICI, fotoreporter.

Fotografierea stereoscopică are la bază principiul imitării în fotografiere a vederii binoculare. După cum omul vede cu doi ochi a căror distanță interpupilară este, în medie, de 6,5 cm, percepînd imagini diferite din unghiuri diferite, tot astfel un aparat fotografic special, aparatul stereoscopic, echipat cu două obiective distanțate la 6,5 cm, obține două imagini diferite. Aceste imagini, vizionate apoi prin stereoscop — un dispozitiv care separă unghiurile de cuprindere a ochilor, astfel ca ochiul stîng să vadă numai imaginea din stînga și cel drept numai imaginea din dreapta — reeditează pe cale fotografică fenomenul vederii binoculare, ceea ce dă omului posibilitatea să vadă lucrurile în relief. Deci fotografierea stereoscopică are drept rezultat obținerea a două imagini care, vizionate prin stereoscop, redau relieful obiectelor și impresia de perspectivă, de adîncime, detașînd unul de celălalt planurile succesive. Pentru obiectele în mișcare trebuie neapărat utilizat un aparat fotografic stereoscopic special care, după cum am văzut, are două obiective identice, cu reglarea cuplată a diafragmei, a timpului de expunere și a distanței. Declanșarea se face simultan la ambele obiective. În ultima vreme au apărut dispozitive stereoscopice care se montează pe obiectivul aparatelor de fotografiat obișnuite, permițînd fotografierea stereoscopică a obiectelor în mișcare.

Pentru obiectele statice, peisaje, fotografii de arhitectură etc., fotografierea stereoscopică se poate face cu un singur aparat, realizîndu-se clișee succesive prin deplasarea laterală a aparatului cu 6,5 cm sau prin deplasarea sau rotirea obiectului (dacă este vorba de obiecte mici). Există dispozitive simple care se montează pe trepied în acest scop.

Deoarece impresia de relief la distanța interpupilară de 6,5 cm este prezentă numai pînă la depărtarea de 50-60 m, s-a experimentat și s-a reușit să se obțină imagini stereoscopice foarte pregnante printr-un ecartament mult mai mare între cele două poziții de fotografiere. Aci intrăm în domeniul foarte interesant al hiperstereoscopiei. Peisaje de munți îndepărtați realizate la ecartamente de 100-150 m, fotografii realizate din avion la ecartamente de 1-2 km și fotografii astronomice realizate la distanțe de 2-3 zile au dat efecte de relief dintre cele mai surprinzătoare.

ÎN TOIUL IERNII, HRANĂ PENTRU VÎNAT

Datorită zăpezii și în special al gheții, toate speciile de vînat din jurul localității noastre (fondul de vînătoare 38) au rămas fără hrană. În urma acestei situații s-au luat măsuri pentru hrănirea vînatului.

Timp de mai multe zile vînătorii, sprijiniți de elevi de la școlile din localitate hrănesc vînatul. Pînă în prezent potrivnicii și fazanii au primit peste 13.000 kg gozuri, iar iepurii și căprioarele 3.500 kg fîn și lucernă.

În fotografie : o grupă de vînători duclnd hrană iepurilor și căprioarelor în locurile unde nu se poate merge cu sania.

Mircea PĂUN
Uivar, reg. Banat

ȘARJĂ JUBILIARĂ

Este vorba de-a o mia șarjă de lapte praf, produsul principal al fabricii „Rarăul" din Cîmpulung-Moldovenesc, obținută recent (în ianuarie) o dată cu împlinirea a trei ani de la darea în funcțiune a acestei moderne întreprinderi de industrializare a laptelui. În fotografia pe care v-o trimit, una din muncitoarele fabricii prezintă produsele obținute din cea de-a o mia șarjă.

F. PLOPU
Cîmpulung-Moldovenesc

CARTOTECI ÎN LOC DE ALBUME

Doresc să aduc și eu o modestă contribuție la schimbul de experiență dintre colecționarii de cărți poștale ilustrate, organizat în rubrica „Dialog cu cititorii" din „Flacăra".

Cele 2.000 de ilustrate ale colecției mele se află în plicuri, pe fiecare plic fiind scrise datele esențiale : țara și localitatea, atunci cînd ele reprezintă vederi din orașe sau peisaje, autorii, denumirile operelor respective, cînd e vorba de reproduceri de artă etc. Plicurile sînt așezate ca în cartoteci (poziție verticală), în cutii de carton, în ordine alfabetică. În compartimente pe țări sau regiuni, despărțite prin cartonașe puțin mai înalte decît plicurile. După părerea mea, cartotecile prezintă avantajul că pot fi mai ușor „răsfoite" decît albumele.

Colecția mea numără cîteva grupe tematice, ca de pildă : teatrele de operă din Europa, casele memoriale din țara noastră, oameni celebri, stiluri arhitectonice, muzee celebre, reproduceri ale operelor de artă plastică etc. La acestea colecționarii pot adăuga teme interesante ca : aspecte de ieri și de azi din patria noastră, puse față în față, vechi edificii culturale ș.a.

În încheiere aș face o propunere : dat fiind marele număr de colecționari de cărți poștale ilustrate, ar fi binevenită înființarea de cercuri de colecționari, așa cum sînt organizați și colecționarii de timbre filatelice. Poate că ele ar putea să ia ființă în cadrul caselor de cultură, al cluburilor din întreprinderi, al căminelor culturale din comune.

Alfred REINER
str. Nacuiștă nr. 33, București

DESPRE „ARITMETICA DEZARMĂRII"

În „Flacăra" nr. 2/1964 am citit articolul intitulat „Din aritmetica dezarmării" pe care îl socotesc deosebit de interesant. Din conținutul materialului am aflat ce s-ar putea construi din fondurile cheltuite pentru înarmare. De aceea, socotesc că ar fi bine dacă ați publica și mai mult în revista dv. despre asemenea teme, prezentîndu-le cititorilor așa cum ați făcut recent în articolul mai sus-menționat.

Grigore DUMITRU
str. 13 Decembrie nr. 5
Ploiești

LA BACĂU, ÎN PIAȚA GĂRII

Recent au fost date în folosință noile blocuri din cartierul gării Bacău. În această parte a orașului se vor construi în continuare clădiri cuprinzînd cîteva sute de apartamente. Viitoarele blocuri avînd o linie arhitectonică modernă vor avea între patru și nouă etaje.

C. BURSUC
Bacău

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Alex. Robu și Elena Platon, elevi, Brad, Orașul nou, bloc 15, et. II, ap. 10,sc. 1, reg. Hunedoara : literatură, cinema, ilustrate ; Dorina Copăceanu, studentă, Timișoara, str. Cluj, bloc 7, complexul studențesc : ilustrate ; Maria Ardeleanu, elevă, com. Cernica, rn. 23 August — București : ilustrate ; Ion Mihulin, funcționar, București, str. Dioșig nr. 19, rn. 1 Mai : literatură, ilustrate ; Domnica S. Vochiu (Aura), elevă, Găești, str. Gh. Nicolescu nr. 8, reg. Argeș : ilustrate ; Ștefan Voicu, electrician, Ion Grigore, zugrav, și Andrei Constantin, lăcătuș, Ploiești, str. Gh. Doja nr. 142 : muzică, sport ; Elena Roșu, elevă, Brăila, str. Colectori nr. 7 : literatură, cinema, ilustrate ; Rica Hagioglu, elevă, Galați, str. Vitrosu Nicolae nr. 7 : teme diverse, ilustrate ; Zofia Wysykowska, Czelada, ul. Tuwina 4/1, woj. Katowice (R. P. Polonă) : teme diverse, ilustrate (în limba polonă și rusă) ; Raisa Andreevna Moraru, studentă, și Ana Alexeevna Kozacenko, Bălți, str. Leningradului 20, R.S.S. Moldovenească (U.R.S.S.) : teme diverse, ilustrate (în rusă, română, franceză).

cu cititorii

CONSULTAȚIE MEDICALĂ PRIN RADIO

Ziarele au publicat recent știrea că un marinar de pe vaporul italian „Laura" — rămas într-un accident — a fost salvat datorită intervenției medicului Teodor Ursache de pe petrolierul românesc „Prahova". Fotografia pe care v-o trimit a fost făcută în timp ce medicul indica cu ajutorul radiotelegrafistului Mircea Geanoglu măsurile ce trebuiau luate pentru salvarea marinarului. Această consultație prin radio a fost dată în timp ce ambele vase navigau în Marea Egee la o distanță de circa două mii de mile unul de altul.

A. CONSTANTINESCU
Constanța

PÂRTIA DE PE COZLA

Pîrtia deschisă pe muntele Cozla din apropierea orașului nostru atrage în momentul de față schiori din întreaga regiune. În afara concursurilor locale pe pîrtia respectivă se antrenează toată iarna elevii școlii sportive.

Emil BUCUREȘTEANU
Piatra Neamț

DE LA CORESPONDENȚI

Călătorul care vizitează Clujul este plăcut surprins de prefacerile petrecute în ultimul an în acest oraș. Cine ar recunoaște, de pildă, în această modernă și eleganță sală a ghișeelor, vechiul hol al Poștei centrale din Cluj ? *(Radu Horia, București)*

Câțiva elevi ai Școlii petrochimice din Bacău în drum spre pîrtia de schi. *(B. Constantin)*

La ferma avicolă a G.A.S. „Progresul"-Dorohoi. *(D. Vintilă, Suceava)*

Sandu MENDREA: Roșia — Peisaj industrial. Premiul I

Florentin OIȚĂ: București — Șoseaua Ștefan cel Mare. (Premiul III)

Expoziția concursului „Cărți poștale ilustrate"

Pînă nu demult, aprecierea unei fotografii drept „carte poștală" nu era prea măgulitoare pentru cel care o realizase! Faptul în sine desigur că se datora însuși caracterului — mai mult „documentar" — al cărților poștale ce se editau altădată. Într-adevăr, pentru mai toate localitățile se reproduceau, în primul rînd, fotografiile diferitelor clădiri oficiale — primăria, gara, poșta etc. — fie că ofereau sau nu vreun aspect arhitectonic mai deosebit. Cît privește pitorescul diferitelor localități sau regiuni ale țării, fotografiile reproduse erau departe de a întruni calitățile artistice necesare unor asemenea lucrări.

Astăzi, cărțile poștale ilustrate se bucură la noi de o atenție cu totul deosebită, pentru editarea lor stimulîndu-se realizarea de fotografii cît mai bune, cu reale calități artistice.

În modul cel mai firesc, cărțile poștale trebuie să prezinte în imagini cele mai interesante și tipice locuri, cele mai frumoase și pitorești peisaje, dintr-un cît mai mare număr de regiuni și localități ale țării.

Încă din anul trecut, centrala editurilor — prin Editura Meridiane și în colaborare cu Asociația artiștilor fotografi din țara noastră — a organizat un concurs de fotografii artistice pentru editarea unor cît mai bune și mai corespunzătoare cărți poștale ilustrate. Din cele peste 5.000 fotografii trimise au fost achiziționate peste 300 lucrări alb-negru și color, dintre care 112 au fost prezentate în cadrul Expoziției de la sediul A.A.F. (str. Brezoianu 23-25).

Au fost acordate cîte 3 premii I, premii II și premii III, respectiv cîte un premiu pentru fiecare dintre cele trei grupe tematice : aspecte urbanistice, industriale, arhitectonice ; stațiuni balneoclimaterice și peisaje ; monumente ale naturii. De asemenea s-au acordat și 13 mențiuni.

Realizarea unor fotografii pentru cărți poștale este departe de a fi atît de ușoară cum s-ar putea crede. Și aceasta, întrucît, în afară de cunoștințele tehnice și aparatura indispensabilă, intervin și o serie de alți factori deosebit de importanți ca : perfecta cunoaștere a locurilor și obiectivelor, dar mai ales dragostea pentru meleagurile patriei și simțul artistic al fotoreporterului care-l îndeamnă să aleagă cea mai bună iluminare, cei mai frumoși nori, cea mai potrivită ambianță. Căci nu orice fotografie, chiar foarte bună, poate servi drept carte poștală !

Dr. Spiru CONSTANTINESCU

Dan CĂLINESCU: Păgărez — Cabana Bîlea-lac. (Premiul II)

Rinocerii

LA TEATRUL DE COMEDIE

„Rinocerii" lui Eugen Ionescu au urcat pe scena Teatrului de comedie și, peste puține săptămîni, un nou spectacol — jucat în limba maternă a scriitorului stabilit din 1938 în Franța — se va adăuga versiunilor scenice de la Paris, Varșovia, Londra, Düsseldorf, Napoli, Praga. Se repetă intens : piesa e demontată în scene și momente, replicile sînt dezlegate una de alta, fiecare în parte e gîndită și analizată, fiecăreia i se caută sensul, intenția și intonația înainte de a fi din nou legată de cea care o urmează.

— De fapt — ne spune regizorul spectacolului, Lucian Giurchescu — mie mi se pare că metafora piesei e foarte limpede și poate fi deslușită fără vreun efort de imaginație : transformarea în rinoceri a unor personaje, această rinocerizare surprinsă în piesă în diversele ei stadii, e ușor de identificat cu procesul de dezumanizare pe care l-a implicat — într-un moment istoric de tristă și nu prea îndepărtată amintire — fascismul. Însuși dramaturgul spunea că piesa lui ar putea fi asemuită cu o analiză medicală a etapelor prin care o boală socială devine epidemie.

— Da, intenția aceasta e clară în piesă. Există și un foarte evident sentiment de repulsie față de rinocerizare, exprimat și prin aceea că la contaminarea generală rezistă un personaj, rezistă pînă la capăt, cu orice preț. Deși s-ar putea spune că istoria depune ea însăși mărturie că omenirea a reacționat altfel — și nu doar prin reacții singulare — în fața fascismului.

— Vreau să subliniez totuși că Bérenger, personajul pe care autorul l-a mai plimbat prin cîteva piese (printre care și „Ucigași fără simbrie") fără a-i fi dat putința de a acționa, de a se împotrivi, de astă dată simte nevoia imperioasă de a lua atitudine.

— Dar Bérenger, acest mărunt funcționar, nu are inițial date care să-l facă mai bun, mai deosebit ca ceilalți.

— Tocmai aici mi se pare că se află o idee prețioasă a piesei : ca să te opui acestui dezgustător proces de rinocerizare nu e de loc nevoie să fii un erou, ci un *om* — un om în care să nu se fi stins licărul de umanitate.

— Dar celelalte personaje, toate celelalte personaje ale piesei, care acceptă, unele cu plăcere chiar, să se transforme în rinoceri ?

— E o lume foarte precis identificată social, o lume filistină, ascunzînd sub un joc al aparențelor, sub „onorabilitate", sub „principii", toată goliciunea ei morală, toată predispoziția ei spre această cumplită maladie socială. Din această contradicție între ce sînt personajele în realitate și ce vor să pară va rezulta umorul. Un umor cu atît mai frapant cu cît actorii vor juca tot timpul foarte firesc, fără a face apel la mijloacele comicului mecanic sau buf, fără a transforma această comedie tragică într-o farsă.

— Și comedia, totuși ? Ne aflăm pe scena unui teatru al cărui nume îl obligă...

— Spectacolul cu „Rinocerii" nu se cere făcut pe „gaguri" (deși există cîteva binevenite scene de umor grotesc), ci — în ceea ce privește personajele care se rinocerizează — cu o morgă care trebuie dezumflată pe parcurs. Vorbeam mai înainte, nu întîmplător, de o comedie tragică și aceasta tocmai pentru a sublinia faptul că piesa lui Ionescu, dezbătînd o problemă gravă folosește în egală măsură — în descrierea caracterelor sau a situațiilor — modalitatea comică și cea dramatică.

— După cîte se știe pînă acum, pe Bérenger îl va interpreta Radu Beligan. Vă dați seama cu cît interes este așteptată de public creația sa...

— Bérenger e, într-adevăr, un rol care a tentat pe mari actori ai lumii. L-au jucat Laurence Olivier, Jean-Louis Barrault, Marcello Moretti, Bernhard Wicki... Beligan îl rezolvă acum cu modalitățile sale personale de expresie artistică, în care se îmbină inteligent umorul de bună calitate cu o înțelegere a sensului dramatic, totul redat printr-un joc simplu, modern.

— Montarea piesei ridică probleme scenografice și tehnice foarte dificile. După cîte sîntem informați, colaboratorul dv. în aceste probleme e pictorul Dan Nemțeanu. Cum veți rezolva metamorfoza oamenilor în rinoceri, cum veți plimba pe scenă turmele de rinoceri turbați ?

— Nu va apare nici un cap de rinocer : ne-am gîndit, împreună cu Nemțeanu, să excludem cu totul butaforia din spectacol. Trecerile prin scenă ale pahidermelor vor fi sugerate prin proiecții cinematografice ale unor forme imprecise, pete verzui, murdare, a căror succesiune să evoce un cataclism. Decorul are două componente complet distincte : locul în care se joacă, aflat în mijlocul scenei și dotat cu elemente de recuzită absolut funcționale — pat, birouri, scaune, scară — și cîteva panouri laterale care reprezintă perspectiva orașului. Aceste panouri, luminoase, netede, albe la început, se înmulțesc din ce în ce mai mult (de la trei ajung la șapte) și fiecare trecere a rinocerilor le murdărește, le înverzește, le dă o formă și un contur neplăcut. Prin ele se creează din ce în ce mai mult senzația de apăsare, de sufocare, și ideea că rinocerii distrug tot ce e frumos.

— Și rinocerizarea ? Cum va fi ea redată prin jocul actoricesc ? Jean suportă transformarea chiar pe scenă, sub ochii spectatorilor se înverzește tot mai tare și cornul îi crește din ce în ce mai agresiv.

— Aceasta nu e o problemă. Pur și simplu Lucian — interpretul lui Jean — se va pudra cu un praf din ce în ce mai verde... Dar de fapt, acestui artificiu nu i se dă o importanță deosebită. Procesul rinocerizării îl vom sugera mai ales prin dezumanizarea personajelor : ele vor căpăta mersul neliniștit al unor fiare în cușcă, se vor freca de toate lucrurile, își vor pierde îndemînarea — trăsătură firească doar oamenilor — vor scăpa toate din mînă, vor sparge totul. Și toate acestea într-un ritm mereu mai accelerat, pe măsură ce însăși acțiunea se precipită și tensiunea ei crește. Cred că mijloacele artificiale, aplicurile de corn sau capetele de rinoceri din carton presat ar fi minimalizat importanța ideii pe care o dezbate piesa ; și cred de asemenea că expresivitatea dovedită în atîtea rînduri de Ion Lucian va permite sugerarea rinocerizării numai prin jocul său nuanțat.

— Efectul nu va fi mai curînd dramatic decît comic ?

— Ne aflăm în imperiul comediei dramatice, zîmbetul va fi sarcastic și chiar amar — nu putem cere piesei să solicite hohotul unei senine bune dispoziții. Dar replica e suplă, spirituală, captivantă și sperăm că spectacolul nostru să dea din plin piesei ce e al piesei.

În fotografie : artistul poporului Radu Beligan, la una din repetițiile pregătitoare ale rolului Bérenger.

Sanda FAUR

FOTOCRONICA

FLACĂRII

În timp ce la O.N.U. și în diferite capitale occidentale se desfășoară o intensă activitate diplomatică în legătură cu situația din Cipru, la Nicosia au loc numeroase manifestații în cursul cărora cipriotii își manifestă opoziția față de planul de a se trimite în această țară forțe de poliție N.A.T.O.

Autoritățile sud-africane au refuzat să primească grupul de experți ai O.N.U. care urmau să ia cunoștință de situația creată în R.S.A. prin aplicarea politicii de apartheid de către regimul guvernului Verwoerd. În fotografie : U Thant împreună cu grupul de experți.

La Nisa, în ciuda soarelui care n-a vrut să-și facă apariția, s-a desfășurat tradiționalul carnaval, cu originale care alegorice.

Peste 350.000 cărți pornografice, dintre care o parte tipărite în New York, au fost confiscate de vameșii londonezi (în fotografie).

Cu prilejul recentei sale vizite la Londra, Valentina Nikolaeva Tereșkova a primit Medalia de aur a Societății britanice pentru comunicații interplanetare. Fotografia o înfățișează pe cosmonauta sovietică și pe prof. Bernard Lovell (stînga), directorul observatorului de la Jodrell Bank.

Aviatoarea franceză Brissa Pellissier a reușit să traverseze Atlanticul la bordul unui avion cu un singur motor, zburînd 3.607 km fără escală, de la Dakar (Senegal) la Natal (Brazilia). Iat-o în fotografie, lîngă avionul cu care a zburat.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 17m.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

MACHETA : Dan Bîrlădeanu.

Noi doi, băieți

O PRODUCȚIE
A STUDIOULUI
„A. DOVJENKO"
DIN KIEV.

SCENARIUL:
Anatoli Kuznețov

REGIA:
Iuri Lisenko

IMAGINEA:
Serghei Lisețki

MUZICA:
Evgheni Zubkov

ÎN ROLURILE
PRINCIPALE:
Vasili Șukșin,
Valerik Korol

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

8

DRUM BUN, ȘTEFANEI...

Imperiul diamantelor

INTERVIU CU NATURA

Anul XIII nr. 8 (456) — 22 februarie 1964

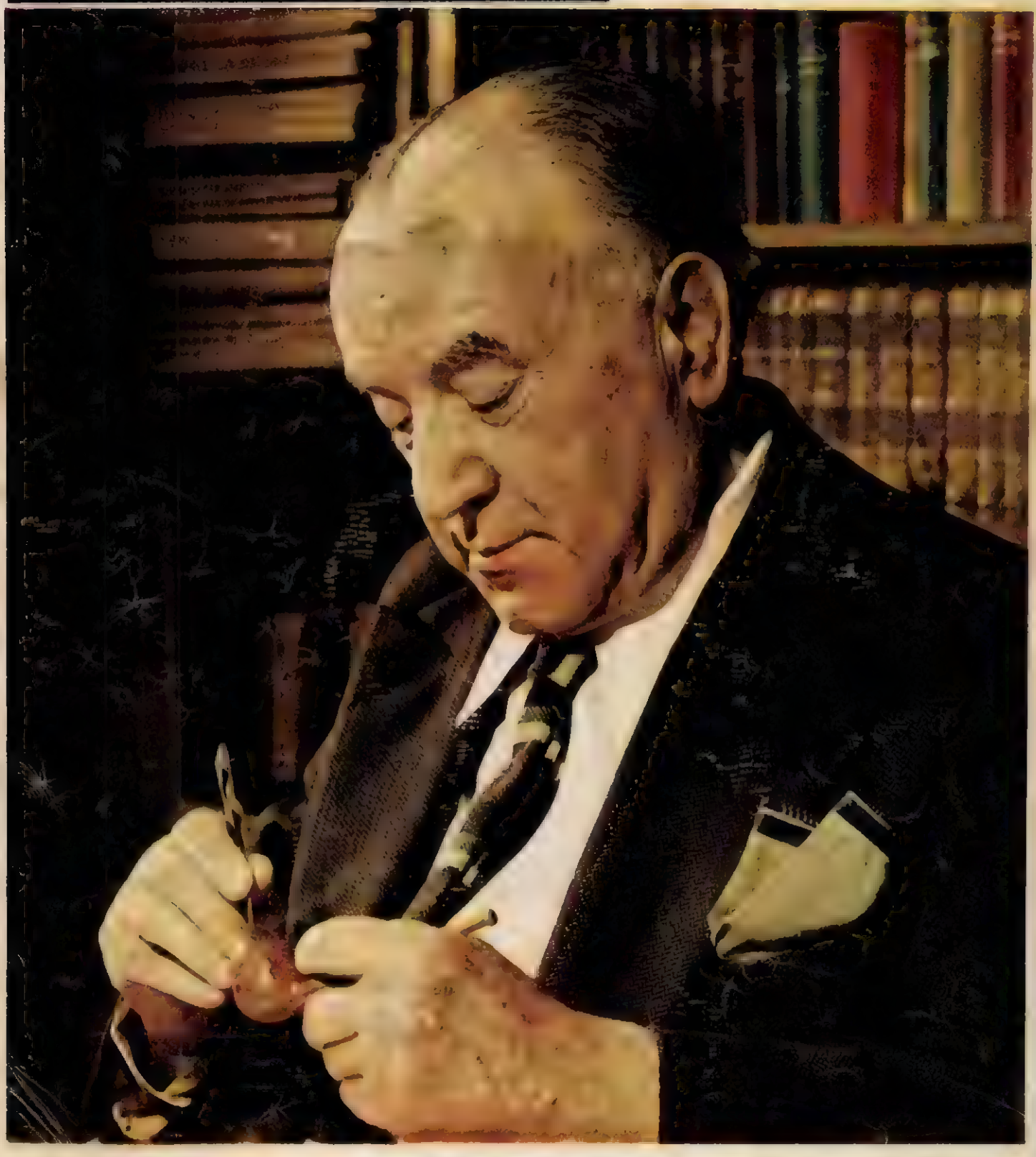

peste hotare

ŞEDINŢA BIROULUI ASOCIAŢIEI INTERNAŢIONALE DE STUDII SUD-EST EUROPENE

În scopul de a promova colaborarea internaţională în domeniul ştiinţelor sociale şi umanistice, anul trecut s-a constituit la Bucureşti, sub auspiciile U.N.E.S.C.O., Asociaţia internaţională de studii sud-est europene. Recent a avut loc la Atena prima şedinţă a Biroului acestui for ; despre lucrările acestei şedinţe ne vorbeşte tovarăşul ACAD. PROF. EM. CONDURACHI, secretar general al Asociaţiei.

Iniţiativa de a aduna în jurul aceleiaşi mese de lucru cît mai multe instituţii ştiinţifice, personalităţi şi cercetători în domeniul istoriei culturii sud-estului european, indiferent de opiniile lor politice sau ideologice, a stîrnit un viu interes, fiind susţinută de organele superioare ale U.N.E.S.C.O. La noi în ţară, Academia R.P. Romîne a urmărit cu consecvenţă realizarea acestui nobil ţel. Dar pentru a-l atinge pe deplin, este nevoie de multă stăruinţă şi de înţelegere reciprocă. Această primă reuniune a Biroului a prezentat o deosebită însemnătate, deoarece analizînd activitatea depusă de Asociaţie, de la înfiinţarea ei şi pînă astăzi, a întocmit planuri de lucru ce vor putea fi realizate numai prin activitatea susţinută a comitetelor naţionale, a institutelor de cercetări şi prin colaborarea internaţională între specialiştii în istoria civilizaţiilor sud-est europene. Progresele ce se vor înregistra vor crea o bază serioasă de colaborare ştiinţifică internaţională.

Planul de lucru pentru anul 1964 al Asociaţiei prevede cîteva capitole de o deosebită importanţă. Problema centrală care a preocupat pe participanţii la prima şedinţă a Biroului a fost pregătirea primului Congres internaţional de studii sud-est europene ce va avea loc în anul 1966. În acest sens, Comitetul naţional bulgar, condus de acad. Vl. Gheorghiev, a primit sarcina de a alcătui planul de organizare şi tematica acestei importante manifestări internaţionale, prima de acest fel. O atenţie deosebită s-a dat pregătirii lucrărilor şedinţei Comitetului general al asociaţiei ce urmează să aibă loc în luna aprilie a.c., şi constituirii primelor comisii de lucru pe probleme şi specialităţi. Astfel, Comitetul naţional turc va definitiva planul de lucru al comisiei pentru studiul arhivelor otomane iar Comitetul naţional iugoslav pe acela al cercetărilor arheologice.

A fost subliniată însemnătatea temei „Studiul pătrunderii ideilor progresiste în perioada iluministă în sud-estul Europei", propusă din iniţiativa Comitetului pentru studii sud-est europene din R.P. Romînă, de profesorul M. Berza, directorul Institutului de studii sud-est europene al Academiei R.P. Romîne.

Propunerea Comitetului romîn de a se lansa un apel către oamenii de ştiinţă şi forurile ştiinţifice internaţionale în scopul de a sprijini refacerea Bibliotecii universitare din Skopije, distrusă de cutremurul din anul trecut, ca şi alte propuneri adoptate de Birou, printre care şi aceea de a se organiza schimburi de conferenţiari şi de documentaţie ştiinţifică între ţările membre ale Asociaţiei, sînt întemeiate pe înţelegeri cordiale, care ne bucură, deoarece numai pe această cale va fi atins ţelul iniţial al Asociaţiei noastre internaţionale.

Lucrările primei şedinţe a Biroului Asociaţiei au prilejuit verificarea primilor paşi ai acestui nou organism de colaborare internaţională de sub egida U.N.E.S.C.O., şi organizarea pe o bază mai largă a diferitelor forme concrete de lucru. Şi avem toate motivele să credem că planul pe 1964 se va desfăşura în cele mai bune condiţiuni.

COPERTA NOASTRĂ

Academicianul Victor EFTIMIU.

Fotografie de Eugen Iarovici

Studentul s-a întors în satul său ca să-şi petreacă vacanţa de iarnă. Reporterul l-a însoţit. A căutat să treacă cît mai neobservat. A reuşit? În orice caz, iată „filmul" unei vacanţe.

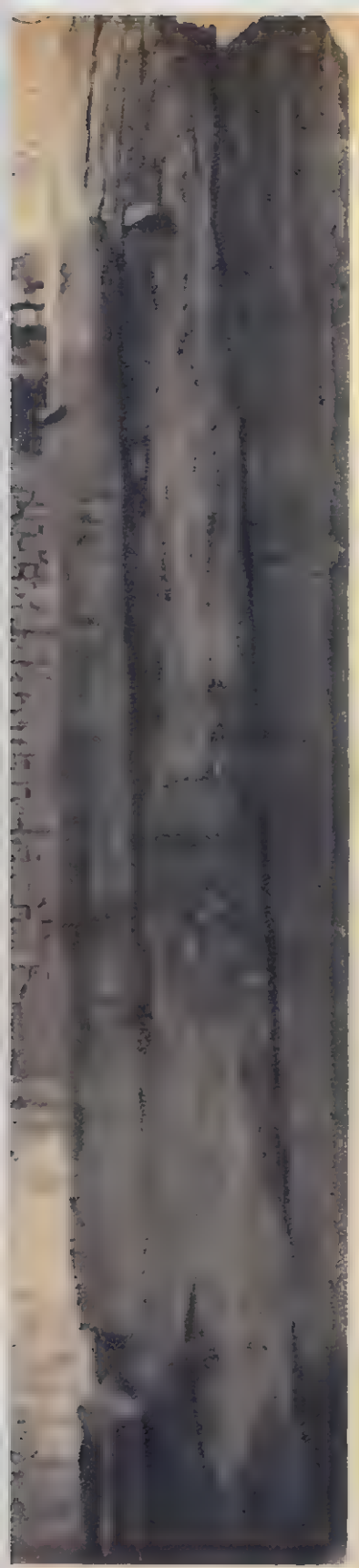

Revedere cu mama.

Drum bun, Ștefane!...

Te-ai întors Fănică ?

Sigur că s-a întors. Mai întîi, vestea au adus-o uliței cele cîteva cămăși bărbătești puse la uscat pe prispa casei, în bătaia soarelui iernatic. Mezinul e încă copil, iar gospodarul, tatăl, a murit acum un an. Deci numai ale lui Ștefan Mirică pot fi cămășile.

S-a întors în vacanță la Nicolești, de unde, nu cu mulți ani în urmă, a plecat la școala medie din Rîmnicu-Sărat și apoi la București, la Facultatea de matematică-mecanică.

Vacanța lui Ștefan Mirică, o spunem de la început, nu are nimic neobișnuit. Și totuși... Dar mai bine judecați dumneavoastră.

★

Mașina care își hurducă pasagerii spre Nicolești este arhiplină. Oameni, boccele, damigene, geamantane din lemn de brad. Într-un colț se desfășoară o discuție „strategică" :

— Am avut trei. Unul greu, două ușoare. Pe cel greu l-am pus la mijloc. Mi-a mers bine. Le-am luat pe toate. La vară, om vedea.

Studentul de la electronică, anul II, discută cu un coleg ; merg acasă la părinți. Alături, alți doi tineri privesc în negura dimineții de iarnă. Ce-o fi acasă ? Ea urmează chimia, el — o facultate de mecanizare a agriculturii. Lîngă Nicolești coboară și o pornesc direct peste cîmp spre comuna învecinată, unde autobuzul nu ajunge.

★

Pe Ștefan Mirică nu-l găsim acasă, a plecat la școală ca să discute cu profesorii — care au fost și ai săi — despre fratele mai mic. Băiatul nu „merge" prea bine. Înzestrat, viol, dar nu se prea ține de carte.

Mama, luată de grijile gospodăriei, nu are totdeauna răgazul să îndrume învățătura băiatului. Și apoi temele cu „passé composé", care tocmai acum îi dau de furcă lui Ion, nu fac parte, la drept vorbind, din sfera ei de preocupări. Este deci de datoria lui Ștefan să-și ajute fratele. Nu numai la „passé composé", ci și la alegerea drumului în viață : fi ține doar loc de tată. Iată, de altfel, unul din motivele pentru care și vacanța aceasta Ștefan nu și-o petrece în vreo tabără de studenți — ca atîția din colegii lui — ci în satul lui.

★

— Mă, Ionică, mă, de ce înveți carte numai cînd alții trag de tine ? Ai 5 la fizică, 5 la chimie, 7 la matematici, un 4 și un 8 la română. Și singurul 10, la muzică. Treabă-i asta ? Frate-tău, Mitică, care învață la Rîmnic, a luat numai 8, 9 și 10. Și e în clasa a XI-a, unde trebuie să înveți, nu glumă ! Și problema la matematică : 90/30, asta-i viteza, raportul vitezelor. Cîți dinți are roata ? N-ai înțeles problema și ai greșit. M-am uitat în caietul tău aseară. Și-apoi, scrii urît, tare urît. Cînd primesc o scrisoare de la tine, vai de capul meu...

Așa se deapănă dojana acasă. Mai mult ca un monolog la care fratele mai mare primește răspunsuri monosilabice. Și tot timpul ai impresia că de fapt fiecare vorbă are un subînțeles, un substrat mai adînc, că sub fluviul vorbelor rostite curge un alt fluviu, subteran, așa cum se întîmplă uneori și în natură, și în viața oamenilor.

Înțeleși că este vorba în fond nu numai de roți dințate și de cinciul de la chimie, ci și de viața destul de grea pe care a dus-o bătrîna

Lionel NIȚESCU

(Continuare în pag. 4)

Apariția pe prispă a cărții „Mașini electronice cifrice și programare" — „cartea de căpătîi" de care Ștefan nu se dezlipește nici în vacanță — vestește și ea sosirea studentului. Este drept că datele amănunțite despre CIFA-3, CIFA-101 și MECIPT-1 provoacă nedumeriri... la unii. →

Drum bun, Ștefane!...

de cînd i-a murit „omu'", de familia numeroasă care a căzut în grija lui Ștefan. E vorba de dragostea, de răspunderea fratelui mai mare pentru mezin. Va merge și Ion pe drumul lui Ștefan? Numai de el depinde. Și privind fața vioaie a copilului, ochii lui inteligenți și neastîmpărați, parcă deschiși mari spre viitor, nădăjduiești, ești încredințat că așa va fi.

De altfel, însuși Ștefan e la începutul drumului. Un început făcut cu dreptul.

Tatăl său a bolit șapte ani la rînd, apoi s-a sfîrșit. „L-a luat cu năduf", explică văduva. Dar n-au rămas singuri, i-a ajutat colectiva — părinții lui Ștefan sînt printre primii care, în 1953, au pus bazele G.A.C. „1 Mai" din sat — și doar astfel mama a putut să înnoade capetele, să-și trimită cei patru copii la școală, să-l vadă azi pe Ștefan student (ca și alți tineri consăteni ai săi).

★

Discuția purtată în amurg în casa părintească (casa e cam micuță, bătrînul n-a apucat s-o termine înainte de moarte) trece de la una la alta, parcurge treptele unei „cariere", în înțelesul nostru socialist.

Mama și vecinele torc în tăcere, doar una exclamă:

— Ești *zlab*, Fănică. Carte multă.

Da, carte multă. În acompaniamentul lătraturilor dulăului din curte, Ștefan povestește prietenului despre preocupările lui, despre specialitatea pe care și-a ales-o, pe care și-a putut-o alege în anii noștri. Un post înaintat al științei contemporane: mașinile de calcul. Mașinile electronice, care sînt învățate să orchestreze singure partiturile compozitorilor. Calculatoarele utilizate pentru detectarea textelor apocrife, prin determinarea pe bază statistică a cuvintelor și construcțiilor gramaticale folosite cel mai frecvent de un autor. Dispozitivele electronice care abordează probleme complexe de psihologie, electrofiziologie și neurologie, din puncte de vedere noi și neașteptate.

...Dar să lăsăm asta. Ștefan e în vacanță. A venit să se odihnească, să citească literatură și, bineînțeles, să se vadă cu ai săi. Nu numai cu cei ai casei, ci și cu familia mai cuprinzătoare a satului.

★

Se reînnoadă discuțiile cu vecinul Mitache Ion, „prietenul meu vechi", după cum îl consideră Ștefan. Pe vremuri — adică acum cîțiva ani — bătrînul era acela care izvodea minunate basme; azi a venit rîndul lui Ștefan să-i spună povești, povești adevărate despre minunile științei și să satisfacă astfel curiozitatea veșnic trează a moșului. Nu e o vorbă la întîmplare. L-a găsit pe Ion Mitache cufundat în Geografia continentelor, manualul de clasa a VI-a (moșul ia și citește cărțile de școală la rînd). Un singur lucru îl nemulțumise în ziua aceea: nu și-a putut procura la bibliotecă harta politică a lumii (cea fizică nu-l mai interesa).

Doar nevasta moșului pare puțin dezamăgită.

— Cînd te-am văzut de departe, Fănică, am crezut că a venit Titi, fecioru' meu.

Apoi, drept elogiu al celui absent, adăugă:

— Titi are un acordeon de prăpădește pămîntul.

★

Ștefan își face negreșit drum și pe la G.A.C. „1 Mai". Cu colectiviștii de acolo, cu brigadierii și socotitorii, cu flăcăii și cu cei mai

Cine știe ce vor deveni acești copii? Toate căile le sînt deschise. Fetița aceasta — observă Ștefan — va lucra poate pe o astronavă. La drept vorbind, doar acum cîțiva ani, presupunerea că Ștefan al lui Niță va ajunge specialist în mașini de calcul nu ar fi părut la fel de fantezistă?

La gospodăria colectivă, cu tractoristul Alexandru Ion, colectivistul Petrache Manolache, brigadierul Vasile Stoian și alți tovarăși de muncă. Tovarăși de muncă „la propriu". În vacanțe de vară, pe cînd studia la liceu, Ștefan lucra alături de ai și de mama lui, și ea membră a G.A.C. „1 Mai" din comuna Nicolești, raionul Rîmnicu-Sărat. →

vîrstnici, sub ochii lor sau împreună cu ei a crescut, alături de ei a lucrat. În vacanțele de vară, pe cînd era elev la școala medie, tot aci, la G.A.C., mai punea din nou mîna pe sapă, ca s-o ajute pe maică-sa.

— Îmi sînt prieteni și tovarăși de muncă — spune despre ei Ștefan.

Cu ei schimbă glume, păreri. Poate „ar fi făcut bine în gazetă" ca prima discuție din această vacanță între student și colectiviști, în fața tractoarelor nou-nouțe, să fi avut drept subiect tehnica nouă, căreia, la urma urmei, îi pot fi subsumate atît cel mai modern tip de tractor, cît și mașina de calcul. Totuși prima întrebare adresată tînărului, mai în glumă, mai în serios, sună :

— Cum sînt fetele la București, măi, Mirică ?

★

Și așa trec zilele vacanței. Cu ai săi și printre ai săi, Ștefan prinde noi forțe pentru eforturi viitoare.

— Pe noi, matematicienii, mulți nu ne înțeleg. Pe mine m-a atras totdeauna practica. Or, matematica înseamnă și ea practică. Mașinile de calcul sînt și ele practică. Este adevărat, chiar și unii matematicieni consideră drept demnă de atenție numai latura speculativă, abstractă. Dar eu nu cred așa.

★

Vacanța s-a terminat.

Nu este nimic poetic în geamantanul cu care studentul pleacă pe drumul de întoarcere, la București. Și totuși, chiar cerul plumburiu de iarnă care privește neprietenos ; mușcătura aerului rece din care răzbește adierea apropiatei primăveri ; clipocitul firicelelor de apă care se strecoară prin vechea albie a Rîmnicului ; cîmpia care se întinde chemătoare pînă hăt-departe, toate parcă întregesc imaginea acelui orizont larg și necuprins către care se îndreaptă Ștefan Mirică, colegii săi, generația sa.

Ilonel NIȚESCU
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

Căutarea unei cărți îi dă prilejul de a da o mînă de ajutor și la biblioteca căminului cultural.

Mă, Ionică, de ce înveți carte numai cînd alții trag de tine ?

Drum bun, Ștefane !

M. UTRILLO: Peisaj din Montmagny

acest tablou un maximum de preciziune psihologică asupra căreia atenția privitorului este puternic atrasă, dar nu brutal sau ostentativ, ci cu multă finețe, apărind ca titlul principal al unei poezii făcute din linii și culoare, din fermitatea liniilor cu subtila, delicata armonie a culorilor. Importanța liniei în pictura lui Pallady a fost subliniată de pictor însuși în unele din însemnările sale, foarte tirzii, scrise la o vîrstă cînd experiența totalizată timp de o viață i-a permis să se observe cu luciditate și cu autoritate: „...Desenul ajunge. Pictura este un surplus și, adesea, un prisos. Cîte desene n-am distrus, vrînd să fac din ele pictură". Cu toate că este șarjată, afirmația lui Pallady indică precis structura fundamentală a gîndirii sale plastice.

Personalitatea acestui pictor atît de conștient și de exigent cu sine însuși, nu lipsită de ciudățenii în reacțiile caracteristice unei firi singuratice, este evident dominată de una din cele mai nobile aspirații ale artistului autentic, aspirația de a alege și exprima din tot ceea ce îi oferă viața numai esențialul. „A vedea caracterul, esențialul, cu toate amănuntele reduse la tăcere, depășite", iată cum își definește Pallady crezul.

„PEISAJ DIN MONTMAGNY" DE M. UTRILLO

Urcînd scările către încăperea de la etajul muzeului, ajungem în mica sală în care sînt adăpostite lucrări ale impresioniștilor și post-impresioniștilor francezi. Lucrările sînt puține, dar reprezentative pentru direcțiile diferite ale artei moderne.

Unul din tablouri este opera pictorului Maurice Utrillo, atît de renumit astăzi. Operele lui, care la licitațiile publice din Franța și din alte țări sînt vîndute pe sume imense, sînt mărturii simple și sincere ale unei sensibilități artistice în necontenită și copilărească mirare față de lucrurile înconjurătoare. Utrillo este un poet al străzilor și caselor modeste. Succesul lui este fără îndoială meritat, dar a fost din plin alimentat și de legenda care s-a țesut în jurul persoanei sale. Născut la Paris în 1883, el este fiul natural al Suzannei Valadon, devenită pictoriță după ce ani de-a rîndul s-a îndeletnicit cu meseria de model în atelierele de pictură. Fără altă cultură artistică decît cea culeasă din sfaturile mamei sale, ducînd o viață dezordonată și pradă fiind alcoolismului, Utrillo a fost o încarnare a tipului „boemului naiv", oropsit de societatea burgheză conformistă, singur în lupta cu strădaniile și căutările sale, pe jumătate „pictor de duminică", practicîndu-și adică arta cu o degajare de amator, pe jumătate artist rafinat, chiar dacă numai instinctiv la curent cu preocupările actualității în materie de pictură.

Tabloul din colecția Zambaccian, intitulat „Peisaj din Montmagny", datează din prima perioadă de activitate a lui Utrillo. Un alt peisaj, inspirat din priveliștile aceleiași localități și luat din același unghi de vedere, se află într-o colecție franceză. Ca în toate picturile lui de tinerețe, Utrillo este și în acest tablou încă tributar unui colorit mai întunecat și unei paste puțin cam îmbîcsite. Dar soliditatea formelor, construcția planurilor, simțul puțin infantil al spațiului denotă trăsăturile caracteristice întregii lui arte. E o evocare calmă, puțin melancolică, cu mijloace simple, a unui tîrgușor de provincie. Atît și nimic mai mult. Și, totuși, sentimentul care se desprinde din această imagine stăruie cu un farmec tainic în amintirea noastră.

„CORRIDA" DE PICASSO

Un nume ilustru pe alta din pînzele micii săli de la etaj: Picasso. Este o lucrare de dimensiuni reduse, tratată de altfel într-o viziune delicat miniaturală — așa însă cum un artist ca Picasso o putea face, cu un rar simț al conciziei și al detaliului, semnificativ pînă la simbolizare. Tabloul, intitulat „Corrida", înfățișează o luptă de tauri într-un amfiteatru spaniol. Imaginea e clară, aproape cuminte. Gloria contemporană a lui Picasso și operele care i-au stîrnit faima ne fac adeseori să uităm de prețioasele creații ale tinereții sale celei dintîi, care se cuprind în categoriile atît de poetic numite „perioada bleu" și „perioada roz", ca și de unele din cele apropiate nouă prin dragostea lor de adevăr, din perioada anilor 1920-1925.

Descins la Paris în 1900, tînărul Picasso își uimea contemporanii prin originalitatea sa, prin pasiunea pentru artă și prin fecunditatea sa artistică rar întîlnite. Trei picturi pe zi — iată norma lui de debut. Calitatea muncii nu suferea din pricina acestei rapidități. „Trebuie să știi ceva ca să poți picta un tablou", spunea în 1901 pictorul. Excelentele sale desene confirmă acest respect în fața valorilor măiestriei profesionale, garanție a autenticității vocației sale. O mînă sigură servea un ochi ager în a detecta și observa realități interesante, emoționante. Peisajul sau natura moartă nu ocupă un prea mare loc în preocupările lui Picasso. Omul, situat în toate felurile de ambianțe, este pentru el un stimulent tematic mai puternic.

Pictura din colecția Zambaccian prezintă fin și subtil siluetate, cîteva personaje minuscule — toreadorii — care își filfîie vălurile roșii trandafirii cu un eroism festiv, discret ironizat de pictor. Arena galbenă, vastă, în care personajele se pierd, aduce în tablou o notă de lirism reținut, care exprimă melancolie și compasiune pentru vanitatea jocului. În fund, concis indicate, figurile spectatorilor. Într-o ritmare de culori nervoasă, agilă, dar fără stridențe, Picasso își manifestă sentimente și păreri. Printre personaje, linii și culori, el este, ca de obicei, prezent. Picasso este un artist a cărui operă nu se desprinde niciodată de personalitatea autorului ei. Dincolo de ceea ce, în arta lui, este străin de aspirațiile noastre estetice, această personalitate stăruie ca un exemplu de hotărîre în strădanii, de neprevăzut în fantezie și loialitate în meserie.

Amelia PAVEL

P. PICASSO: Corrida

De la „Steaua Sudului" și „Koh-I-Noor" la miliardul lui Oppenheimer

IMPERIUL DIAMANTELOR

File din istoria luptei pentru comorile din „blue ground"

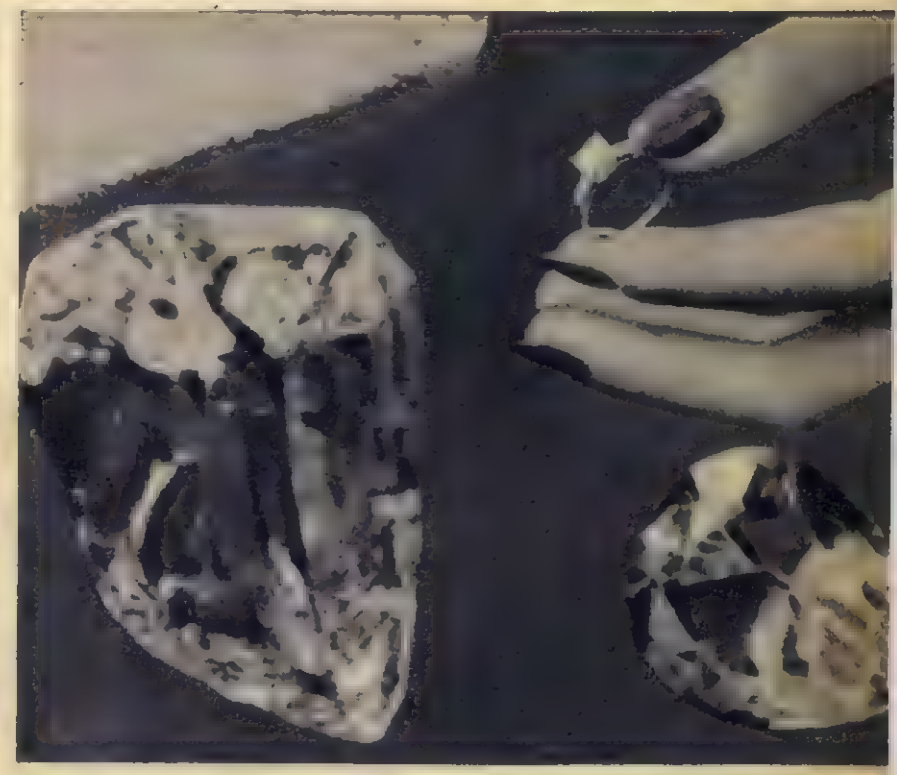

„Cullinan", actualmente cel mai mare diamant din lume, avînd alături de el un briliant și — spre comparație — un inel cu un diamant de 1,1/2 carate.

Harry E. Oppenheimer.

— Would you, please be so kind? — vreți să fiți așa de amabil să completați? — întreabă zîmbind stewardessa, întinzînd călătorului un cuprinzător chestionar. Un ceas mai tîrziu avionul aterizează pe pămîntul Republicii Sud-Africane. Dacă ai răspuns satisfăcător la examen, ușile ferecate ale imperiului diamantelor, aurului și discriminării rasiale se deschid în fața ta.

Ce cuprinde chestionarul? Să vedem: Numele? Religia? Ocupația? De unde veniți? Sînteți de origine europeană?... Cum adică... „origine europeană"? Chestionarul are o notă explicativă. Dacă veniți, de pildă, din Noua Zeelandă sau sînteți nord-american veți fi considerat „european", căci aveți pielea albă... Dacă posedați un pașaport al Statelor Unite, dar culoarea pielii dumneavoastră este neagră sau arămie, vă rugăm să treceți la rubrica respectivă: „indigen". În general, dacă nu sînteți „european", trebuie să vă declarați evreu, asiatic sau indigen...

Aveți bani? Suferiți de sifilis? Aveți în bagajul dumneavoastră aur sau diamante? Dat fiind că ați sosit în patria celui mai mare monopol de aur și diamante, vă atragem atenția că sînteți dator să răspundeți foarte sincer. În caz contrar...

IMPERIUL DIAMANTELOR

INCURSIUNE ÎN TRECUTUL „INVINCIBILULUI"

Diamantul este mai dur decît orice alt corp din natură — de unde i se trage de altfel și numele. *Adamas* în limba greacă înseamnă invincibil... Trebuie să treacă milioane de ani și sînt necesare condiții speciale pentru ca substanța vegetală care se carbonizează să se transforme într-un diamant. „Invincibilul" nu este atacat nici măcar de acizii cei mai corosivi, dar dacă este încălzit în anumite condițiuni dispare, transformîndu-se într-un gaz incolor, așa cum se întîmplă și cu „Steaua Sudului" în romanul cu același nume al lui Jules Verne...

În antichitate, diamantele erau mai puțin răspîndite decît azi. Romanii, de pildă, preferau smaragdele aduse din Egipt diamantelor care le soseau din îndepărtata Indie. În evul mediu și mai tîrziu, însă, negustorii străini au început să aducă tot mai multe diamante din India. Unul dintre aceștia — negustorul francez Tavernier povestește că în 1665 a văzut în India piatra prețioasă supranumită „Marele Mogol" care, neșlefuită, avea 787 carate (1 carat = 0,205 grame). Printre alte minuni sclipitoare găsite în această țară se află și „Koh-I-Noor" (muntele de lumină — în limba hindusă) de 279 de carate, care se găsește și azi în vistieria regală a Marii Britanii. Există o literatură întreagă cuprinzînd povestiri despre diamante celebre cu diferite denumiri. Acest lucru este lesne de înțeles, căci diamantele întrec prin frumusețea lor toate celelalte pietre nestemate. Șaua pe care o folosea regele Carol I al Angliei la marile sărbători era încrustată cu 421 diamante. Iar Ludovic al XIV-lea l-a primit pe trimisul șahului Persiei într-o hlamidă împodobită cu briliante valorînd 12 milioane de franci.

În urmă cu un secol, din pămîntul Indiei sau al Africii de Sud, se extrăgeau anual doar cîțiva pumni de diamante echivalînd cu 5 la sută din extracția anuală de azi. Extraordinara duritate a acestui cristal l-a făcut să devină un auxiliar de neînlocuit al producției industriale moderne. Cu ajutorul „invincibilului" toate materialele, chiar oțelurile dure, pot fi prelucrate. Iar astăzi, trei sferturi din extracția anuală de diamante este folosită în scopuri industriale. Numai 25 la sută îa drumul atelierelor de bijuterii. Dar adevărata goană după comorile scînteietoare s-a dezlănțuit o dată cu descoperirea zăcămintelor din Africa de Sud. Și iată cum...

„BIG HOLE" ÎN MÎINILE LUI CECIL RHODES

În 1866 fermierul Schalk van Niekerk a sosit în ospeție la un prieten al său, posesor al unei proprietăți pe malul rîului Vaal din Africa de Sud. Într-o zi, privind niște copii, observă printre pietricelele cu care aceștia se jucau, una care avea o scînteiere deosebită. Pietricica nu era altceva decît un diamant de două carate și jumătate. Fermierul o luă și o vîndu pentru 500 de lire sterline. Puțin timp după aceea, același Niekerk găsi la un vraci indigen o piatră deosebit de mare. De astă dată o plăti, cu 500 de oi, 10 boi și un cal. Vînzînd piatra, el a obținut 11 mii de lire sterline. Iar cînd diamantul acesta a devenit proprietatea lordului Dudley, a fost evaluat la 23.000 de lire! Acesta avea să devină celebra piatră prețioasă cunoscută sub numele de „Steaua Sudului".

Stratul superior, steril, al cîmpurilor de diamante denumit „yellow ground" (pămînt galben) a fost scormonit cu îndîrjire ani de-a rîndul de către căutătorii de comori. Nu se știe cine a fost fericitul care, cel dintîi, și-a înfipt tîrnăcopul în „blue ground" (pămînt albastru) aflat sub yellow ground, și a găsit primele diamante. Se știe însă că cele mai mari diamante ale ultimelor decenii au fost găsite în blue ground. Printre acestea și „Cullinan", descoperit în 1907, care cîntărea, în stare brută, 3.025 carate.

Cei care, în 1871, au invadat malurile rîurilor Vaal și Orange în căutare de diamante erau tot felul de indivizi, aventurieri veniți din toate colțurile lumii. Printre ei se afla și Cecil Rhodes, unul dintre aventurierii epocii de trecere la stadiul imperialist al capitalismului și care și-a început cariera aici, în preajma minelor din Kimberley. Cecil Rhodes, lucrînd în stil mare și avînd ajutorul financiar al Băncii Rothschild, a acaparat cele mai bune mine individuale din „Big Hole" — groapa mare — și, în 1889, ajunse unicul proprietar de mine de diamante din Africa de Sud. Rhodes a cîștigat averi considerabile și la minele de aur din Transvaal, dar voia și mai mult aur și mai multe diamante. A trecut la realizarea unui vechi plan al său: supunerea tuturor triburilor de băștinași. Pe uriașul teritoriu cuprins între Egipt și Africa de Sud trebuia să fluture numai steagul britanic și să fie stăpîn numai capitalul englez. În oarecare măsură și-a atins țelul. Iar drept omagiu, urmașii săi au dat numele de Rhodesia uneia dintre coloniile engleze de la sud de Ecuator...

Din fiecare mie de muncitori africani care sînt ținuți departe de orice calificare — cinci mor la scurtă vreme după ce au coborît în mină, iar șaptezeci se îmbolnăvesc grav de silicoză sau tuberculoză.

La începutul goanei după diamante, în 1871, un fermier olandez, de Beer, și-a vîndut proprietatea aflată pe malul rîului Vaal cu 6 mii de lire sterline. În deceniile următoare din „De Beers Mines" au fost extrase diamante valorînd multe zeci de milioane de lire. Dar fostul proprietar nu a tras nici un folos de pe urma acestui lucru, și doar numele minei mai amintește de faptul că el a trăit cîndva pe acele meleaguri. Societatea „De Beers Mines", înființată de Cecil Rhodes, mai controlează și astăzi un procent considerabil din producția mondială de diamante.

În prezent, de „imperiul diamantelor" se leagă nemijlocit numele familiei Oppenheimer.

ÎN KIMBERLEY SE NAȘTE: O DINASTIE...

Nu sînt decît șaizeci și cinci de ani de cînd tînărul fiu al unui tutungiu din orașul german Friedberg a sosit în Africa de Sud. Se numea Ernest Oppenheimer și venise aici mînat de dorul aventurii și al îmbogățirii. Pietricelelor lucitoare le datorează fiul tutungiului din Friedberg averea sa evaluată azi la un miliard de dolari.

Primele mine achiziționate de Oppenheimer erau situate în jurul orașului Kimberley. După primul război mondial el mai obținu de la guvernul englez, pe un preț de nimic, o concesiune pe teritoriul fostei colonii germane Africa de Sud-Vest. Mai tîrziu, în al doilea deceniu al secolului nostru, cînd au fost descoperite noi cîmpuri diamantifere și cînd acționarii concernului „De Beers Mines" au fost cuprinși de panică din cauza supraproducției, Oppenheimer a cumpărat acțiunile devalorizate, devenind președintele concernului.

Ajuns la această situație înaltă, Oppenheimer și-a amintit de deviza lui Cecil Rhodes: „Dacă în lume ar exista numai patru oameni, ar trebui vîndute atîtea diamante încît numai doi dintre ei să fie satisfăcuți". Aceasta echivala, în practică, cu înființarea monopolului asupra extracției și comerțului de diamante. Cum a acționat Oppenheimer?

Prima măsură pe care a luat-o în calitatea sa de președinte a fost aceea de a frîna producția mondială de diamante. Astfel, valoarea producției de diamante a scăzut în 1929 de la 12,5 milioane la 1,5 milioane de lire sterline. Avioanele concernului zburau în permanență deasupra zăcămintelor, împiedicînd orice exploatare secretă. În 1930 el a înființat societatea „Diamond Trading Corporation", cunoscută sub numele de „sindicatul diamantelor"

Interviu cu NATURA

DE 500 DE ORI... Picătură de apă văzută la un microscop obișnuit.

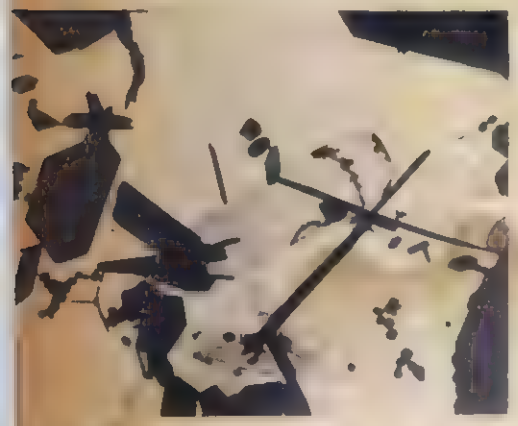

DE 28.000 DE ORI... Pulbere de oxid de molibden, la microscopul electronic

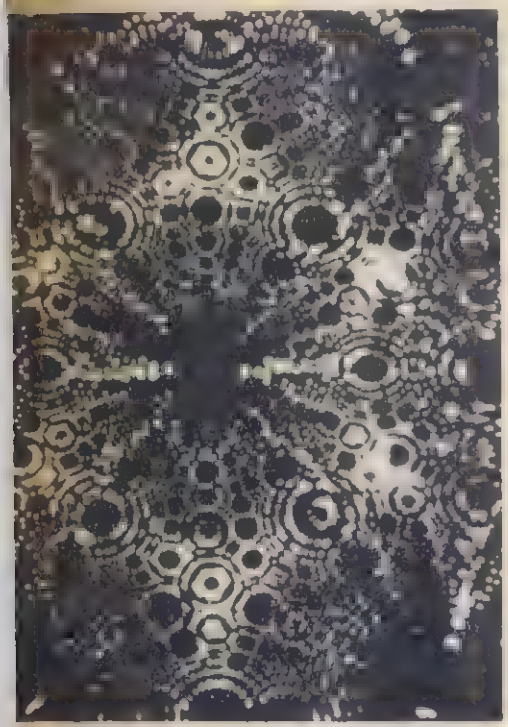

DE 2.700.000 DE ORI... Cristalul de tungsten, fotografiat la un microscop ionic, dezvăluie regularitatea aproape perfectă a așezării atomilor în rețeaua cristalină.
Fotografiile de mai sus evidențiază progresele continue realizate în investigarea microuniversului.

Chiar și o mărire relativ puțin însemnată transformă această modestă algă — o diatomee — într-un ornament plin de grație și... neprevăzut. →

atomi înseamnă o structură, poate vibra într-un fel anumit.

Substanțe și lumină. Lumină și substanțe. Iată o cheie de pătrundere în labirintul materiei.

Spectrul de emisie și spectrul de absorbție al unei substanțe, fie ele obținute prin supunerea fragmentului de materie unui fulger artificial, întrerupt sau neîntrerupt, fie prin punerea unui tub cu soluție în calea luminii, sînt semnale prețioase, informînd despre structura intimă a materiei.

Aparatele cu care se lucrează sînt complicate: prisme și lentile din cleștar sau din sare gemă, o tensiune de alimentare de mii și zeci de mii de volți, aparate adaptate pentru măsurarea intensității luminii și umbrelor, legate cu dispozitive de fotografiere automată. Dar toate acestea sînt necesare pentru o fărîmă de cunoaștere.

...Dacă vizibilul, ultravioletul și infraroșul pot aduce informații dinăuntrul substanței, alte radiații, mai pătrunzătoare, vor putea desigur spune mai mult. Razele X nu se reflectă, nu se refractă, nu sînt deviate de magneți și pătrund ușor prin carne, prin sticlă fără plumb, prin ebonită. Ne este tuturor familiar acest mijloc de fotografiere a invizibilului. Dar din urmele întîlnirilor dintre razele X și straturile de particule care alcătuiesc cristalele — din aceste arabescuri de umbre și lumini — se poate, oare, trage vreo concluzie? Prezentă, matematica rezolvă șarada.

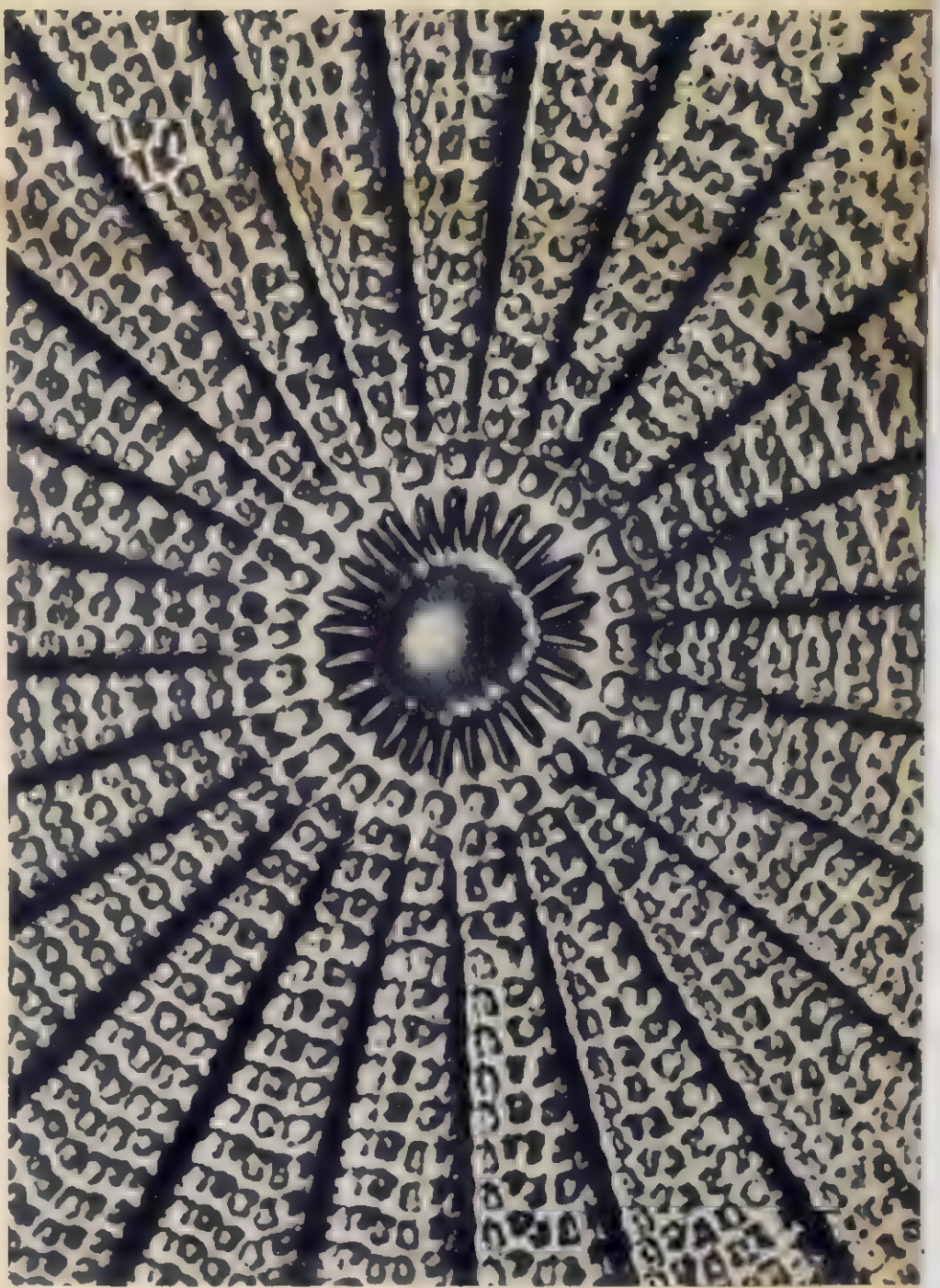

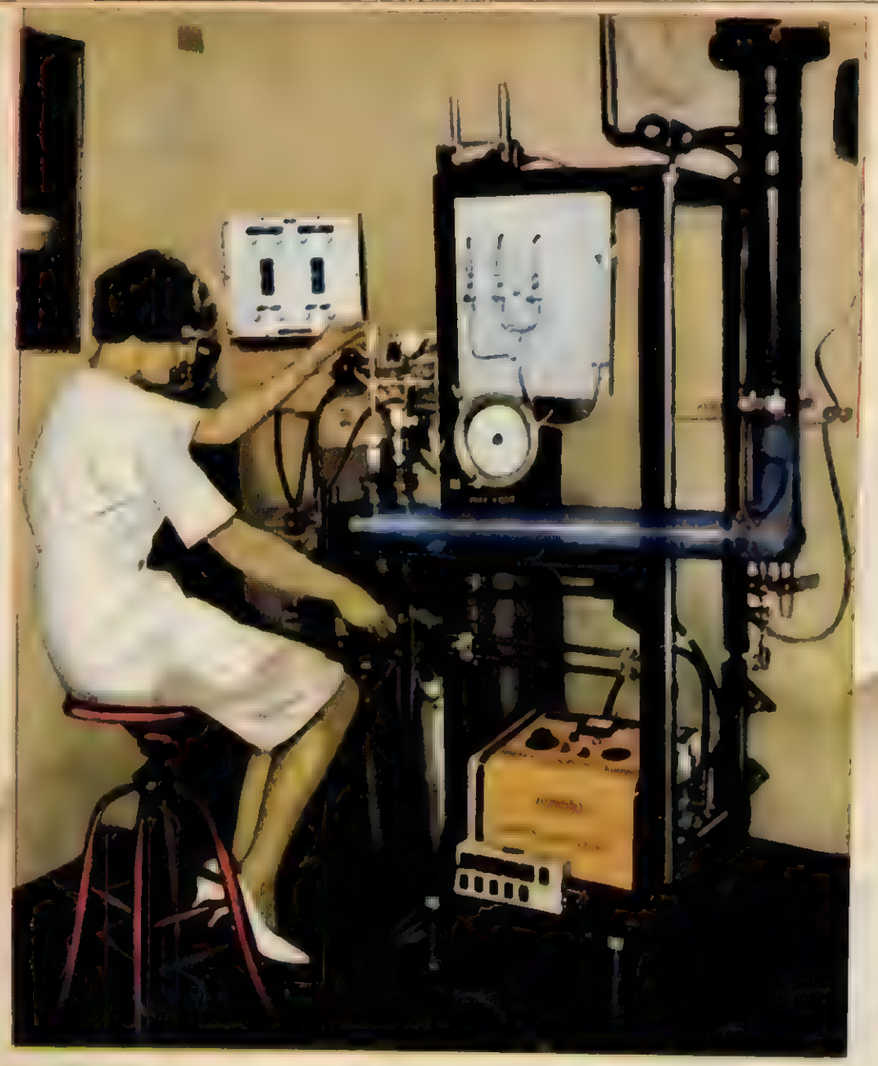

Flacăra atomică... Iată unul din procedeele cele mai moderne și sensibile pentru a lua un „interviu" naturii. Fotografierea rapidă a flăcărilor atomice și a luminii colorate de emisie în urma descărcărilor electrice în gaze rarefiate, permite cercetătorului să surprindă evoluția unei reacții într-o *infimă fracțiune de secundă*. De la stînga la dreapta: aparatul în care se produc descărcările; lumine colorată produsă de azot pur (fotografia nr. 1) și de un amestec de nitrogen cu heliu (fotografia nr. 2). Flacăra atomică: azot cu adaos de clorură de metilen (fotografia nr. 3); oxigen cu acetilenă (fotografia nr. 4).

Metode moderne de investigație a micro-universului

Interviu cu NATURA

„Marele Verulam", Francis Bacon, „adevăratul părinte al materialismului englez și al întregii științe experimentale moderne" — cum îl numeau Marx și Engels — compara arta și știința cu „un atelier de fierărie unde zgomotul lucrărilor noi și al produselor viitoare răsună pretutindeni".

Atelierele științei sînt laboratoarele de cercetare, locul unde se desfășoară „interviurile" cu natura, unde se dezvăluie adevărurile despre substanțe, despre materia inertă și vie.

Iată-i pe fizicieni și pe chimiști la lucru, manipulînd instrumente ciudate la prima vedere. Mîini mecanice efectuează operații de o incredibilă delicatețe și precizie. Oameni în halate albe și albastre examinează cele ce se petrec în reactoare, unde se ciocnesc mirade de particule în permanentă agitație. Această agitație este pretutindeni prezentă, pînă și în calmul aparent al picăturii de apă captive de sute de milioane de ani în ocluziunile unei roci de cuarț. Mișcarea pulberilor în bătaia razelor de soare este și ea o imagine și un model al mișcării moleculare. La această mișcare se referea poetul roman Lucrețiu ca la o dovadă a existenței particulelor ultime din care este alcătuită materia.

În experiențele de laborator, semnale luminoase și delicate scînteieri, zgomote abia perceptibile și cifre, mereu alte cifre, informează despre fenomenele ce se petrec în baloane și cuptoare, în corpul plantelor și animalelor, în bulgări de pămînt, în picătura de apă sau de sînge.

Secțiuni minuscule din țesuturile cobailor, șoarecilor, cîinilor, obținute cu ultramicrotomul și observate la ultramicroscop, dezvăluie mereu alte amănunte din țesătura infinit de complicată a materiei vii. Dar această lume a materiei organizate este relativ ușor accesibilă, microscopul electronic dîndu-ne putința să pătrundem adînc în întunericul celulei.

Cercetătorii coboară însă mult mai adînc, în abisul materiei, dincolo de limitele celui mai puternic microscop. Cum ?

ARABESCUL SPECTROSCOPIEI

Faldul greu al unei perdele negre, o găurică fină, o prismă de sticlă — și iată că apare policromia superbă, care a emoționat și pe omul cavernelor și-l emoționează și pe actualul locuitor al Pămîntului, sub înfățișarea majestuoasă a curcubeului. Spectrul luminii ! De la Newton la Vavilov și pînă la cercetătorii de azi, el a ținut treaz interesul fizico-chimiștilor, căci este un semn venit din adîncurile materiei.

Soarele, materie incandescentă, emite lumină albă, alcătuită din suprapunerea tuturor culorilor spectrului. Sodiul emite lumină galbenă, potasiul violetă... Fiecare element, în parte, își are propria sa linie spectrală sau grup de linii spectrale... Substanțele emit și absorb selectiv în toate domeniile spectrului de lumină. Fiecare astru sau grup de

Max SOLOMON

(Continuare în pag. 14)

care exercită și azi monopolul vînzării diamantelor în întreaga lume capitalistă. Acest „Diamond Corporation" a devenit o uriașă instituție, avînd o poliție proprie și un corp special de agenți răspîndiți pe întreg globul. În același timp, prin „Diamond Corporation", Oppenheimer a achiziționat toate diamantele aflate în comerț.

Ca prin farmec, marfa aflată pe piața mondială a dispărut. Și firește, prețurile s-au urcat. Numeroase fabrici a căror producție era legată de utilizarea diamantelor industriale au început să întîmpine mari dificultăți. Prețul cristalelor brute s-a ridicat la sume astronomice. Producția minelor a fost sever planificată. „Sindicatul" lui Oppenheimer a avut grijă ca producția să nu depășească niciodată jumătate din cerere. Fiecare societate ce exploata mine de diamante era obligată să livreze „sindicatului", cu sediul central la Londra, întreaga cantitate extrasă. „Sindicatul" achiziționează diamantele la prețuri foarte scăzute în comparație cu prețul pe care-l fixează pentru vînzare.

Undeva în lume s-a descoperit un nou zăcămînt? Imediat „sindicatul" este informat prin poliția sa secretă iar emisarii lui Oppenheimer își fac apariția. Ei folosesc toate mijloacele — banii, intrigile sau forța — pentru a asigura dreptul exclusiv de exploatare. „Pot spune cu certitudine că negoțul de diamante este acum mai lipsit de riscuri și mai intangibil decît oricînd în trecut. Nu trebuie să ne mai temem de concurența unor noi cîmpuri de diamante" — afirma Ernest Oppenheimer la un banchet al acționarilor. Și totuși...

BREȘĂ ÎN MONOPOLUL „DIAMOND CORPORATION"

Înaintea morții lui Ernest Oppenheimer nori de furtună începuseră să amenințe „sindicatul" său. Comerțul ilicit și contrabanda cu diamante sau cum i se mai spune, I.D.B. — Illicit Diamond Buying — a început să ia proporții uriașe, amenințînd cu prăbușirea întreaga piață a diamantelor. Comercianți al căror cartier general se afla în Liberia, ofereau prețuri superioare celor stabilite de „sindicat". Ca urmare, spre Liberia au început să se îndrepte caravane ce străbăteau pădurile virgine și deșerturile, aducînd cu ele adevărate comori. Aceste caravane veneau atît din îndepărtata Africă de Nord cît și din mai apropiata Sierra Leone, unde exploatarea zăcămintelor de alți căutători de diamante întrecea deja producția minelor lui Oppenheimer din această țară.

Ghana și Guineea, după ce s-au eliberat de stăpînirea colonială, au fondat societăți independente de extragere a diamantelor, hotărîte să se smulgă din mrejele monopolului internațional. Trebuie să menționăm că Ghana ocupă locul al treilea pe continentul african în producția de diamante făcînd astfel parte, alături de Republica Congo și Republica Sud-Africană, dintre țările cu cea mai mare producție de diamante din lume (exclusiv țările socialiste), cu o

Ion ASZODY

(Continuare în pag. 21)

Un muncitor negru căutînd diamante în pămîntul scos din fundul minei. Muncă istovitoare, plătită foarte prost, care aduce însă profituri fabuloase stăpînilor imperiului de diamante.

Semnalele radiante se transformă în cifre, cifrele în concluzii logice.

Aparate cu raze X se folosesc astăzi și în laboratoare uzinale, răspunzînd unor probleme curente de analiză.

SE NUMĂRĂ ATOMII

Spectrul... Cuvîntul pătruns în știință, pentru a desemna distribuția razelor divers colorate, s-a generalizat, urmînd astfel soarta tuturor noțiunilor esențiale. Între o mie de oameni ordonați după înălțime, se vor găsi cîțiva foarte înalți, cîțiva foarte scunzi, și între aceste limite, grupe mai mari și mai mici de diferite înălțimi.

Dacă se orînduiesc toate numerele care reprezintă grupurile de diferite înălțimi, se obține spectrul de distribuție a înălțimilor. La fel se poate vorbi despre spectrul de masă al unui număr mare de particule, adică despre ordonarea, clasificarea particulelor în funcție de *masa* lor.

Natura nu cunoaște identitate absolută. Nici două picături de apă — simbol al asemănării — nu sînt strict identice. La fel, moleculele, atomii, nucleele atomice.

Pe vremea cînd filozofii greci inventaseră cuvîntul „atom", atît de larg folosit astăzi, ei nu bănuiau că s-ar putea vreodată încerca să se grupeze atomii după mărime și masă. Cercetătorii veacului nostru au izbutit această performanță. Ei obțin spectrul de masă al unei combinații, separînd atomii de mase diferite și numărîndu-i. Această treabă o face spectrograful de masă, unealtă care a pătruns și ea, din laboratorul de cercetare ultraspecializat, în uzină.

În interiorul acestui instrument, cîmpuri magnetice și electrice creează cărări pe care nu încap decît particule de anumită masă și încărcare electrică proprie. Așa cum un separator de rulmenți, bunăoară, separă mecanic rulmenții, oferind spectrul de distribuție al diametrului rulmenților, spectrograful de masă separă atomii invizibili în funcție de masa lor. Colectori electrici preiau sarcinile particulelor separate și transmit semnale corespunzătoare acestor șocuri.

Cu asemenea aparate se separă între ei izotopii, adică atomii de același fel, de mase diferite. O căsuță a lui Mendeleev este, de fapt, un apartament locuit de o întreagă familie... De pildă, patru asemenea membri, mai „grași" și mai „slabi", formează familia hidrogenului : H_1, H_2, H_3 și H_4.

DIALOG MAGNETIC CU MATERIA

Cercetătorul este, în felul lui, un nesătul. Niciodată nu-l satisface ceea ce știe. Sînt puțini ani de cînd și-a propus, pentru întîia oară, să încerce un dialog magnetic cu materia. De astă dată, se baza pe un amănunt de structură dinăuntrul atomului.

Fiecare nucleu al atomului de hidrogen, adică fiecare proton, se învîrtește într-un sens sau altul, ca un titirez ; și de această învîrtire este legat un cîmp magnetic bine determinat, purtînd numele bizar de *spin*. Așadar, protonul își poartă cu el propriul cîmp magnetic. Venind cu un cîmp magnetic exterior, noi orientăm acești magneți elementari, îi ordonăm în conformitate cu sensul cîmpului nostru. Dacă suprapunem un magnet rotitor peste cel „fix" (al protonului) atunci, în momentul în care frecvența cîmpului rotitor se potrivește cu aceea a învîrtirii proprii a protonului, se produce așa-numita rezonanță între cîmpul nostru rotitor și cel al protonului. Acest moment se observă la un osciloscop și obținem astfel un spectru de cu totul alt tip : de rezonanță magnetică nucleară, pe scurt, RMN.

Spectrul depinde de ecranul ce se interpune între protonii de hidrogen și cîmpul exterior, deci de modul cum sînt așezați atomii în moleculă. Iată deci un nou mijloc de a căpăta informații din adîncurile moleculei. Limbajul este, de astă dată, cifrat în cod magnetic.

„ARHITECȚI LA SCARĂ MOLECULARĂ"

Să ne închipuim niște ochelari fantastici care însumează însușirile unor aparate prezentate (și neprezentate) în rîndurile de mai sus. Să ne închipuim, așadar, că sîntem înarmați cu niște ochelari avînd proprietățile spectrografului, ale spectrometrului de masă, ale spectrometrului de rezonanță nucleară, ale aparatului Röntgen și, în plus, ale microproiectorului electronic și ale microscopului ionic. Acești ochelari fantastici nu sînt o pură plăsmuire : în prezent se lucrează tocmai pe această linie, a *combinării* proprietăților diferitelor categorii de aparate de investigație.

Din imaginea amorfă a lichidului în fierbere sau din pulbere informă se va degaja, așadar, o imagine a moleculei. Să alegem o moleculă de polietilenă mărită prin acești ochelari pînă la dimensiunile vizibilului. Ea își va desfășura amănuntele de structură. Centri de materie densă, înconjurați de cîmpuri puternice ; protoni și electroni ; mișcări de rotație, de vibrație, de lunecare ; deplasări de goluri și de noduri de rețea. Fixitatea cristalului, fixitatea atomilor în moleculă sînt aparente, cu totul aparente. În aceste mișcări se găsesc explicațiile a nenumărate fenomene macroscopice, cum sînt : dizolvarea, evaporarea și fierberea, curgerea și deformarea corpurilor, dilatarea, capacitatea de a fi folosite ca izolatori sau conductori ori semiconductori, tensiunea superficială, difuziunea gazelor, a metalelor și altele și altele.

Un nou nivel al cunoașterii realității este atins : pătrundem în universul submicroscopic al moleculei. Dar cu aceasta, oamenii de știință nu se pot încă mulțumi. Ei își propun literalmente să *construiască* molecule care să răspundă unor proprietăți dinainte impuse, unor dorințe dinainte exprimate.

Ei devin „arhitecți la scară moleculară", după expresia academicianului Costin Nenițescu. Un grup de atomi schimbat, un unghi interior modificat, o rînduire nouă a aceloraș grupe de atomi în moleculă și substanța va deveni mai cristalină sau mai amorfă, mai elastică sau mai plastică, mai ușor sau mai greu fuzibilă.

Și astfel, visul nostru poate să-și desfășoare larg aripile. Da, vom crea materiale atît de elastice, încît le-ar putea invidia un iluzionist. Vom crea fibre atît de rezistente, încît firul de oțel va fi moale în raport cu ele. Vom fabrica mobilă necrezut de ușoară, pereți de casă cu greutate proprie aproape nulă. Și apoi... o picătură de materie vie, autoreproductibilă ? Da, fără îndoială. Dar, aceasta, dragi cititori, este o altă poveste.

Max SOLOMON
Șef de laborator
Institutul de metrologie

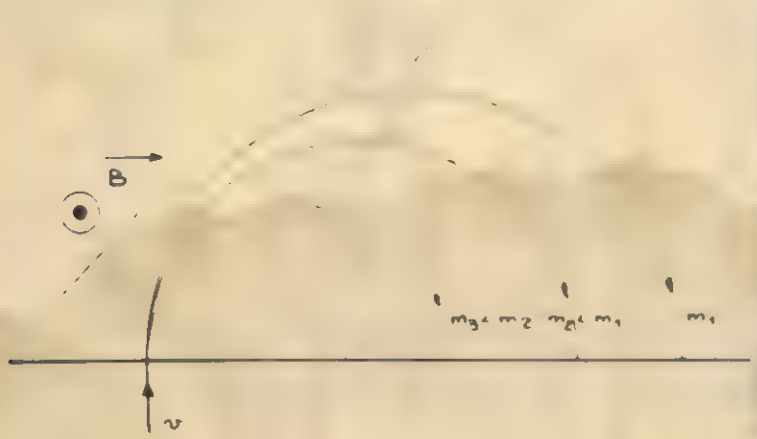

Spectrometrul de masă acționează pe baza unui principiu extrem de simplu, după cum reiese și din desenul de mai sus : în cîmp magnetic atomii încărcați cu electricitate se mișcă în mod diferit, în funcție de masa lor. Astfel ei pot fi separați, numărați și înregistrați în mod automat, ca și cum ar fi cernuți printr-o sită foarte fină. În realitate, aparatul este complicat : o întreagă uzină într-un laborator. Pompe de vid, conducte și robinete de gaz și lichid, generator de cîmp magnetic, stabilizatori de tensiune, amplificatori electronici, înregistratori...

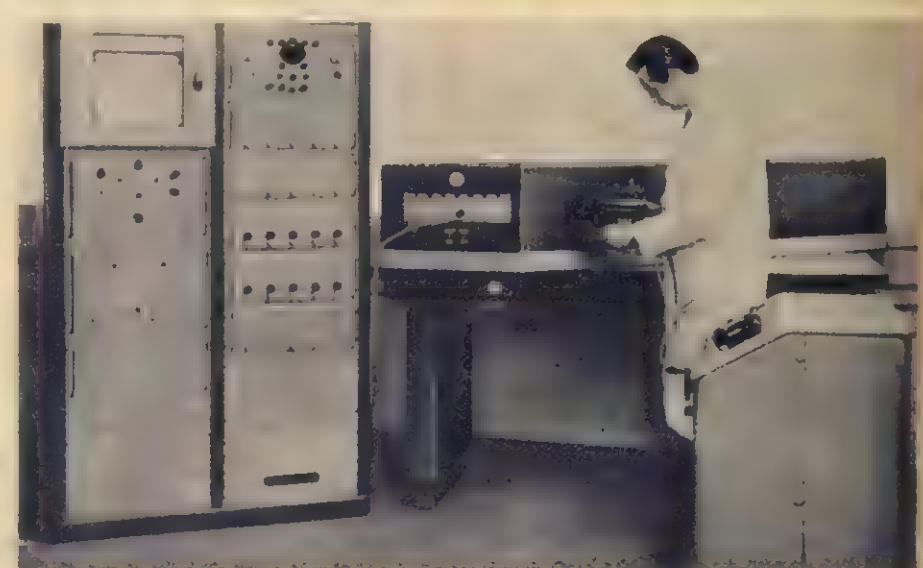

Din timpul lui Newton pînă azi, spectrul luminii a ținut treaz interesul cercetătorilor, deoarece este un semnal venit din adîncul materiei și spune multe despre structura ei intimă. În fotografie, un spectrograf de emisie modern.

SPORT

Sonny Liston la un antrenament.

LISTON

La 25 februarie, la Convention Hall, directorul ringului îmbrăcat obligatoriu în pantaloni negri, cămașă albă și papion îi va invita pe Sonny Liston și Cassius Clay să înceapă mult așteptatul meci pentru desemnarea campionului lumii la categoria grea.

Din anul 1882 și pînă astăzi, lista campionilor mondiali, a coloșilor ringului, cuprinde 22 de nume. Primul campion oficial a fost John Sullivan, care a „domnit" timp de 10 ani. Pe atunci luptele aveu loc cu pumnii goi. Între 1897 și 1919 sînt consemnate numele unor boxeri ca Bob Fitzimons, James Jeffries, primul pugilist care a părăsit ringul neînvins, Tommy Burns, Jack Johnson și Jess Willard. Primul boxer negru care s-a încins cu centura de campion al lumii a fost Johnson, învingătorul canadianului Burns (1908). J. Willard, predecesorul celebrului Dempsey, este deținătorul unui record de durată; el a purtat centura de campion timp de 14 ani (1905—1919). Nici un alt boxer greu n-a mai reușit să egaleze acest record.

Boxul modern are primul reprezentant strălucit în Jack Dempsey (1919—1926), un maestru al directelor, un adevărat vulpoi al ringului, care timp de 7 ani a făcut ravagii prin tehnica sa desăvîrșită. În plină glorie a lui Dempsey, sportul cu mănuși dă la iveală un alt element excepțional în studentul Gene Tunney care-l învinge pe Dempsey la puncte după 15 reprize dramatice. Cu acest prilej amatorii de statistică sportivă își îmbogățesc documentarea cu două cifre: 120.000 de spectatori — asistență nemaiîntîlnită pînă atunci — și primul meci pentru titlul mondial care este dus pînă la limită.

După alți campioni ai lumii organizatorul Leon Lee a adus în arenă pe uriașul Primo Carnera (2,05 m — 120 kg), care nu strălucea prin tehnică dar avea „dinamită" în pumni. El nu a rezistat nici un an, fiind învins prin k.o. după 11 căderi la podea de frumosul Max Baer, devenit mai tîrziu rival de platou la Hollywood al celebrilor artiști Robert Taylor și Tyrone Power.

După alte cîteva nume, îngropate în anonimat, Joe Louis, poreclit „bombardierul din Detroit", (96 kg), devine campion în 1937, cînd îl învinge prin k.o. în rundul 10 pe J. Braddok. În analele boxului a rămas celebră corecția pe care Joe Louis i-a administrat-o lui Max Schmeling (mai tîrziu parașutist nazist în Creta). Meciul a durat mai puțin de 2 minute, Schmeling fiind internat de urgență la spital. Din 1956 și pînă în 1959 campion al lumii a fost italo-americanul R. Marciano, care, neînvins, în plină glorie, a predat centura de campion federației internaționale de specialitate. Floyd Patterson a fost cel de-al 19-lea campion. Apoi, după 25 de ani, suedezul

Johansson, un camionagiu din Göteborg, aduce cu pompă și trimbițe centura în Europa. El nu rezistă însă revanșei și centura face cale întoarsă intrînd din nou în patrimoniul lui Patterson, care la rîndul lui, o cedează lui Liston, actualul campion mondial.

...Și acum, mult așteptatul meci: Liston—Clay. Sonny Liston 29 de ani, învins o singură dată în carieră de un oarecare Marshall. Are 96 kg și 1,90 m înălțime. „Studiile" și le-a făcut... la o casă de corecție, fiind condamnat pentru furt și huliganism. Este un adevărat colos, cu laba mîinii lungă de 34 cm, încît nu boxează decît cu mănuși de comandă.

Cassius Clay, 24 ani (89 kg — 1,87 m), campion olimpic la Roma (categoria semigrea), învingător net al polonezului Pietrzykowski. L-a învins prin k.o. pe celebrul Archie Moore. Cassius Clay, este un palavragiu, cum spun americanii. Înaintea fiecărui meci, el indică ziariștilor repriza „în care-și va lichida adversarul". Clay a declarat acum că Liston va fi „executat" în rundul 8, în timp ce deținătorul centurii i-a răspuns că... nu va avea timp, deoarece în rundul 2 îl va trimite pe Clay în „patria viziunilor". Rezultatul, în mod normal, nu poate fi favorabil decît lui Liston, care are o mai mare experiență a ringului. Dacă totuși va cîștiga Clay, înseamnă că în contract a fost inclusă o clauză „secretă" pentru ca revanșa să aducă încasări triple. Oricum, meciul de la 25 februarie este așteptat cu mare interes.

Paul OCHIALBI

RECLAMA — SUFLETUL MECIULUI

Reclama zgomotoasă care se face de cîtva timp în jurul meciului de box dintre Sonny Liston, campion al lumii și Cassius Clay campionul olimpic, îi prezintă pe acești ași ai ringului profesionist american drept cei mai înverșunați dușmani posibili. Ei înșiși participă din plin la răspîndirea acestui zvon, fiind interesați să-și asigure poziții cît mai avantajoase în „războiul nervilor" care precede întîlnirea de box din 25 februarie. Cassius Clay a deschis primul seria de provocări la adresa adversarului său. Adăpostit într-un autobuz închiriat, pe caroseria căruia scrisese : „Eu sînt cel mai mare" (!) el a trecut pe sub fereastra locuinței lui Liston înjurîndu-l cît îi ținea gura — pînă cînd poliția s-a simțit obligată să intervină spre a-l potoli.

Și totuși sînt motive să se creadă că dușmănia lor gălăgioasă nu e decît un truc publicitar, un mijloc de intensificare a reclamei. Amatorii de box își amintesc desigur de „incidentul" survenit între Liston și antrenorul său în timpul unui antrenament dinaintea întîlnirii lui cu Patterson. Împușcat de antrenor — drept răspuns la o lovitură de pumn pe care i-o dăduse (chipurile pentru că l-ar fi scos din sărite) — viitorul campion mondial s-a prăbușit la podea, scăldat în sînge, spre stupefacția celor prezenți. Dar în clipa următoare el s-a ridicat sprinten și l-a îmbrățișat pe „ucigaș". Revolverul avusese cartușe oarbe iar sîngele nu era altceva decît suc de roșii.

Gluma aceasta, făcînd ocolul presei americane, a constituit pentru Liston o reclamă foarte binevenită înaintea meciului cu Patterson.

E drept că ea seamănă întrucîtva cu un fel de reprezentație de bîlci, ca — de altfel — orice reclamă țipătoare. Dar principalul pentru organizatorii meciului nu-l constituie aprecierile de ordin estetic sau moral, ci încasările. Și din acest punct de vedere o asemenea reclamă poate să dea bune rezultate !

N. R.

Reclama e reclamă... Înaintea unui meci, Cassius Clay a apărut într-un veșmînt ce aduce cu o hlamidă purpurie și pe cap cu... o coroană.

CONTRA CLAY

JOHN CRADDOCK ŞI BABA LUI

Schiţă de Erskine CALDWELL

Julia Craddock a trăit treizeci şi cinci de ani şi niciodată n-a fost nici frumoasă, nici înzestrată cu vreo graţie feminină. Trecuseră treizeci şi cinci de ani şi, o dată cu ei, tinereţea şi maturitatea, dar frumuseţea sau feminitatea nu-i înfloriseră pe chip în nici un fel. Dimpotrivă : cu fiecare an care trecea, se urîţea mai mult. Şi, după cincisprezece ani petrecuţi deasupra oalelor din bucătărie şi a albiei de rufe, trupul i se uscase, iar părul fi încărunţise, devenind aspru, uscat. Faţa i se brăzdase şi ea cu riduri deforme, de muncă istovitoare ; sînii plaţi i se lăsaseră în jos. Bărbaţii nici nu vedeau în Julia altceva decît o vită de muncă. Chiar şi Jo, soţul ei. Pentru Jo, ea a fost întotdeauna „baba lui".

Iar într-o zi Julia a murit.

Pentru ea moartea a fost o adevărată răsplată. Răsplată pentru urîţenia feţei şi a trupului, răsplată pentru toată viaţa ei. Cît trăise, ea nu aflase ce-i fericirea. A avut doar unsprezece copii, patrusprezece vaci, nenumărate găini şi opt porci rău mirositori. În ultimii zece ani nu părăsise de loc ferma. Muncă, muncă şi iar muncă, de la ora patru dimineaţa, pînă la nouă seara ; n-a avut sărbătoare, n-a avut timp pentru plimbare în oraş şi nici să se spele din cap pînă-n picioare. Jo, de asemenea, muncise şi el tot timpul. Nu avusese însă nici un folos de pe urma muncii lui, ci numai dureri în şale, necazuri şi sărăcie. Cu cît muncea mai mult, cu atît era mai sărac. Dacă toamna strînsese douăzeci de baloturi de bumbac, preţul lui scăzuse atît de mult, încît cu banii luaţi de-abia putea să îngraşe ogorul — şi nici asta totdeauna. Şi dacă preţul creştea pînă la treizeci de cenţi de livră, asta se întîmpla numai cînd recolta era compromisă fie din cauza ploilor torenţiale, fie din pricina secetei, aşa că de vîndut nu-i mai rămînea nimic.

Fără îndoială că o asemenea viaţă, sortită lui Jo şi Juliei, nici nu merita să fie trăită prea mult timp.

Şi iată că Julia a murit. N-a fost niciodată frumoasă, şi niciodată nu s-a simţit frumoasă. Niciodată n-a avut prilejul să îmbrace lenjerie de mătase, niciodată să-şi pudreze nasul şi să-şi rumenească obrajii şi niciodată să-şi cureţe toată murdăria de sub unghii.

A venit însă maestrul pompelor funebre, a luat-o pe răposata şi a doua zi de dimineaţă a adus-o din nou la fermă, ca să poată fi înmormîntată în cimitirul de lîngă casa de rugăciuni metodiste *).

Dar ce minune a fost adusă la fermă ! Lui Jo, multă vreme nu i-a venit să creadă că aceea pe care maestrul pompelor funebre o adusese îndărăt, era chiar Julia. De aceea s-a apucat să scotocească prin toate sertarele ca să găsească fotografia pe care răposata i-o dăruise cu cîteva săptămîni înainte de nuntă. Şi abia atunci s-a convins că moarta adusă de maestrul pompelor funebre, era într-adevăr nevastă-sa. Julia devenise din nou fată tînără.

O îmbăiaseră din cap pînă-n picioare, îi spălaseră părul cu şampon ; mîinile îi deveniseră albe, cu manichiură făcută ; faţa se făcuse şi ea curată şi catifelată, datorită fardului şi pudrei, iar obrajii căzuţi fuseseră sprijiniţi cu vată.

Acum Julia era într-adevăr frumoasă. Jo, pur şi simplu că nu-şi putea lua ochii de la ea. O zi întreagă a stat lîngă sicriu, plîngînd încet şi admirîndu-i frumuseţea. Îmbrăcată în cămaşă şi ciorapi de mătase şi peste cămaşă cu o rochie, de culoarea valurilor mării, tot de mătase, fără mîneci şi cu o garnitură albastră, datorită artei maestrului pompelor funebre, ea semăna acum cu o fată într-adevăr tînără şi frumoasă.

Şi cînd veni seara, o înmormîntară — aşa frumoasă cum era — în cimitirul de lîngă casa de rugăciuni. Cu puţin înainte de înhumare Jo a cerut ca înmormîntarea să fie amînată pînă a doua zi, însă maestrul pompelor funebre nici n-a vrut să audă de aşa ceva ; nici nu înţelegea rostul acelei cereri stranii.

Nici chiar copiii Juliei, afară de doi, cei mai mari, n-au ştiut ce anume se petrecuse cu mama lor. Au trebuit să treacă cîţiva ani pînă ce au înţeles că răposata care a fost adusă atunci în casa lor de către maestrul pompelor funebre, era mama lor, Julia.

— Femeia aceea din sicriu era o frumoasă lady, spuneau ei deseori.

— Da, le răspundea atunci Jo, Julia, mama voastră, a fost într-adevăr o frumoasă lady.

Şi, mergînd la scrin, scotea din sertar fotografia de demult şi le-o arăta.

Ilustraţie de Tia PELTZ

*) Metodism — doctrină religioasă practicată de o sectă anglicană, întemeiată în sec. al XVIII-lea (nota trad.).

Povestea vorbei

ŞCOALĂ

Cuvîntul acesta există astăzi în multe limbi, în forme mai apropiate sau mai depărtate de rostirea românească, dar cu aproximativ aceleaşi înţelesuri (în italieneşte *scuola*, germană *schule*, engleză *school*, franceză *école* în rusă, bolgară şi sîrbă *zkola*, în poloneză *szkoła* etc). Toate aceste forme, mai mult sau mai puţin deosebite, au o origine comună, în limba greacă veche, dar cu un sens care contrastează nimitor cu accepţiunea actuală.

Skholé însemna în limba vechilor eleni nu „instituţie de învăţămînt", ci „ocupaţie în timpul liber" ! Împrumutat de romani *(schola)* îl găsim folosit cu înţelesul de „discuţii filozofice" sau „loc de întîlnire unde se purtau discuţii de acest gen". Dar nu e vorba de sediul unor instituţii culturale, ci de... sălile de aşteptare ale băilor publice (aşa-numitele *terme*). Ştim din diverse surse că şi filozofii greci foloseau aceste locuri de întîlnire ca decor potrivit pentru dezbaterea problemelor celor mai înalte ; Socrate era unul dintre aceştia.

Cu vremea, cum era şi firesc, şi alte locuri unde se purtau discuţii similare au căpătat această denumire, apoi s-au numit *scholae* lecţiile, conferinţele de filozofie şi chiar doctrinele filozofice (*se spune şi astăzi, de pildă, şcoala lui Platon* cu înţelesul de „Curentul filozofic inspirat de ideile lui Platon").

De aici şi pînă la accepţiunile de „instituţie de învăţămînt", „clădire în care este instalată o astfel de instituţie", cuvîntul latin *schola* nu mai avea de străbătut un drum prea lung.

Sorin STATI

În articolul „Încercări de adaptare" („Flacăra" nr. 7/1964) finalul paragrafului al treilea se va citi corect : cu corespondentele lor din limba italiană.

INGENIOZITATE TURISTICĂ...

De cîtăva vreme Parisul cunoaşte o categorie nouă de turişti. E vorba de numeroşi tineri între 18 şi 24 de ani, originari din diferite ţări occidentale, mai cu seamă din R. F. Germană, care, sosind în Franţa cu bani foarte puţini sînt siliţi să recurgă la expediente pentru a se putea întreţine în timpul şederii lor la Paris. Cel mai folosit mod de a procura bani este cel al picturii pe asfalt şi al apelului adresat generozităţii trecătorilor. Turiştii-cercetători — cum îi numeşte o revistă elveţiană — şi-au ales ca loc al desfăşurării activităţii lor Podul Artelor, situat între Luvru şi Academia franceză.

În fotografiile noastre înfăţişăm două aspecte ale modului original în care turiştii-cercetători îşi constituie veniturile : o inscripţie în germană, spaniolă, franceză şi engleză a cuvîntului „mulţumesc" lîngă autoportretul artistului ocazional, şi alături un pantof-puşculiţă...

UMOR

CU SCHIURILE

de Neli COBAR

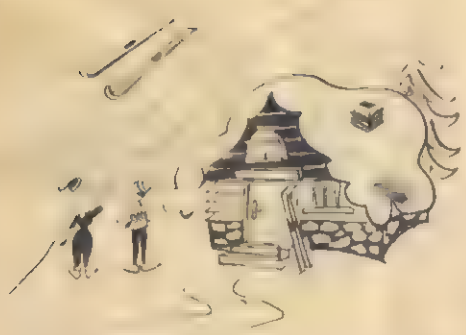

— Ulte-l schiurile, înseamnă că acum trebuie să apară şi el.

BEŢIA VITEZEI

— Iar aici ! Parcă te-am mai îngrijit şi iarna trecută !...

— Nu, atunci era varăl Eu sînt şi motociclist.

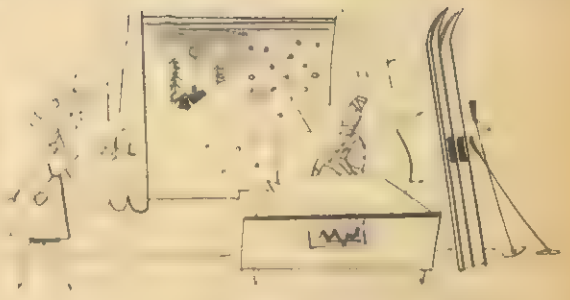

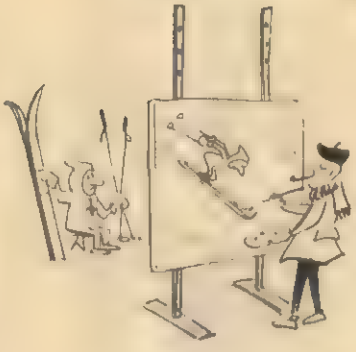

Suvenir de la munte.

Pasiune... sau schi cu orice preţ !...

SPUSE-N FEL ŞI CHIP

ORIZONTAL : 1. Spun drept — Ştie dar nu spune ! 2. Spune, spune şi iar spune (pl.) — Spuneţi-i-o lui., dacă nu vă place (art.). 3. Una spune şi-alta face, cu aluzie la una din fabulele lui Gr. Alexandrescu — Acum spus de-un moldovean. 4. Toţi spun la fel (sing.) — Nu duce lipsă — Textilă. 5. Nume masculin — Trus de limbă (doar o spune). 6. Nu în altă parte — A merge — A spus-o Vodă dar nu şi Hîncu. 7. Se mai spune despre necaz — Şi altele — Se spune pe de rost. 8. A spune... invers ! — Nume masculin — Onomatopee. 9. A spune... poezii — Trădează pe cei ce spun minciuni (dimin.). 10. Jocurile Olimpice — Nu spune, ci bate... — Oraş, centru raional în U.R.S.S. 11. Intrare — Nu spun prea mult (fem.). 12. Felul propriu de a se exprima al unei persoane — Cîc ai spune peşte. 13. Onomatopee spusă dînd din cap — Nu mai ştiu ce-au spus.

VERTICAL : 1. A spune ceva cuiva — Că bine spui ! 2. Tot ce spune... pişcă (pl.) — A spune ceva. 3. Expunerea unui fapt, eveniment etc. — Usturoiaş (mold.). 4. Piatră — Va să zică ! — Luni ! 5. Unitate de măsură pentru diametre (pl.) — Ei i se spun gîndurile. 6. Într-o zicală a nimerit-o... cu oiştea în gard — Adormit, dar nu de tot. 7. Ţîşt ! — Sud-sud-est — Am spus de două ori ! 8. Subînţeles, fără a mai fi spus (masc. pl.) — Liber cugetător. 9. Culoare — Figură geometrică ? — Port pescăresc în Sumatra. 10. Leu ! — Lampă de radio — Buimăcit de nu mai ştie ce spune. 11. Cîntec de leagăn — Spune... din nou ! — În expresie cu semnificaţia : „a spune deschis, fără înconjur". 12. Spus pe nume — Vîrf în Bucegi — Suspect ! 13. Pom fructifer — Spune verzi şi uscate.

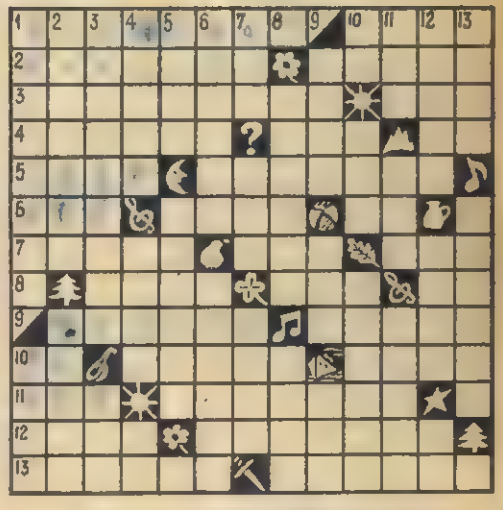

Dezlegarea jocului „APROPO DE GER..." apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Concasoare — A. 2) Eroare — Cămin. 3) Aburi — Peşin. 4) Pi — B — Malarie. 5) A — Numerar — Cm. 6) Neme — A — Iseo. 7) Capitaluri — T. 8) Uşa — Alinieri. 9) L — Solzi — Săi. 10) Inamică — Bic. 11) Surîzător — Ia. 12) Aneta — Inertă.

Michelangelo, Rembrandt, Brîncuși...

„Flacăra" ne-a prezentat în ultima vreme pe cîteva dintre titanii picturii și sculpturii universale: Michelangelo, Rembrandt, Brîncuși, Delacroix... De asemenea, ne-a reamintit de marele Grigorescu, de Tonitza, de Luchian. În acest fel mulți tineri sînt ajutați să-și lărgească sfera de cunoștințe în domeniul artei. Rog redacția revistei să prezinte și în viitor, dacă este posibil, cele mai reprezentative figuri ale artei universale.

A. ZAHARIA
Tg. Frumos

ÎN SLUJBA PRODUCȚIEI POMICOLE

Într-un pitoresc decor natural, nu departe de Cîmpulung-Muscel, la o altitudine de 800 m, se află stațiunea experimentală a Institutului de cercetări horticole Bilcești. Aci s-au făcut — cu titlu experimental — lucrări de terasare a dealurilor, în condițiile pedoclimatice specifice regiunii. Rezultatele obținute au fost transmise gospodăriilor agricole colective. De asemenea s-au aclimatizat noi soiuri de pomi fructiferi și arbuști; rezultate deosebite au dat merii și perii pitici de mare productivitate.

La stațiune vin mereu colectiviști, briqadieri sau agronomi, pentru a li se da lămuriri, pentru a se vorbi cu cercetătorii asupra diferitelor probleme ridicate de practica pomicolă. Mulți dintre ei sînt foști elevi ai școlii horticole profesionale ce funcționează în stațiune.

Ion DOBRESCU
activist cultural,
Cîmpulung-Muscel

MAGISTRALA TRANSSIBERIANĂ

„Doresc să cunosc unele date despre calea ferată transsiberiană".

Zaharia LAZEA
lăcătuș,
com. Baia de Criș, rn. Brad

Marea magistrală pornește de la Moscova și ajunge pînă departe de țărmul Pacificului — la Vladivostok. Între cele două puncte: 9 200 kilometri. Construcția acestei căi ferate care trece prin două continente — Europa și Asia (Asia fiind literalmente străbătută de la un capăt la altul), a început în 1891.

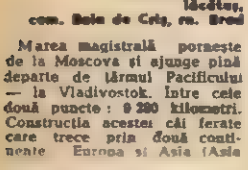

În drum spre Vladivostok

Magistrala transsiberiană este drumul cel mai drept care leagă Moscova cu Uralul, cu regiunile nordice ale Kazahstanului și Siberia răsăriteană și apuseană, de unde i se poate ușor deduce importanța economică. De-a lungul ei se înșiră, ca într-un colier uriaș, orașele Riazan, Kuibișev, Celeabinsk, Omsk, Novosibirsk, Irkutsk, Cita, Habarovsk ș.a.

În ultimii ani, oamenii sovietici au înscris printre marile lor realizări electrificarea unei întinse porțiuni a căii ferate transsiberiene. E vorba de magistrala electrică Moscova—Irkutsk. Ea însumează 5.357 kilometri, fiind totodată cea mai lungă cale ferată electrificată din lume.

Pentru a ne da mai bine seama de amploarea acestei lucrări, să amintim că muncitorii și tehnicienii care au lucrat la construcția ei au avut de înfruntat în condiții climatice vitrege numeroase obstacole naturale în sălbatica taiga siberiană. Prin pădurii seculare, peste mlaștini și defileuri, peste văi adînci și ziduri vijelioase, ei au întins zeci de mii de kilometri de cablu gros, au înfipt 204.000 stîlpi, au montat sute de kilometri de rețele de contact, au construit 194 substații de tracțiune, 37 depouri pentru repararea locomotivelor, zeci de poduri. S-a lucrat pe viscol și pe ger, pe ploi și pe arșiță.

Dintre uzinele pe care le-a avut electrificarea liniei ferate [illegible] anual se economisesc 18 milioane tone de cărbune; drumul de la Moscova la Irkutsk, care se făcea înainte în 124 de ore, durează acum cam 100 de ore; în multe locuri liniile electrice ale magistralei au rolul de artere energetice care furnizează curent punctelor populate din vecinătatea ei sau chiar unor raioane întregi. În felul acesta magistrala aduce și o originală contribuție la planul general de electrificare a întregii Uniuni Sovietice.

DE UNDE VINE DENUMIREA „LACUL ROȘU"

„Ce a fost înainte pe locul stațiunii climaterice „Lacul Roșu", cum s-a format acolo un lac și de unde-i vine denumirea ?"

Mariuca PARIS
rn. Istria, reg. Dobrogea

Stațiunea Lacul Roșu e situată între culmile Gherghiului, pe locul în care acum mai bine de un veac curgea pîrîul Bicaz în anul 1838, de pe povîrnișul muntelui Ghilcoș s-a prăvălit o pădure de brazi, închizînd valea și oprind cursul pîrîului Bicaz. Valea a fost acoperită de apele aduse din munți de pîraiele care alimentau Bicazul. Astfel s-a format Lacul Roșu, care a primit această denumire deoarece un perete înalt al muntelui Suhard, care se înalță pe marginea lacului, își reflectă în lac, în zilele înnorate, culoarea sa roșiatică; de asemenea în perioada ploilor de primăvară și toamnă, pîraiele aduc aici un nisip de culoare roșiatică.

CEVA DESPRE JAZ

„Cînd și unde s-a născut jazul ?"

Mircea ROTH
str. Tudor Vladimirescu 33,
[illegible]

Răspunde ALEXANDRU PAȘCANU, conferențiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București.

În înțelesul strict, jazul este o muzică și un stil de execuție născute din caracterul artei negrilor africani duși în America, unde au asimilat o serie de influențe „albe".

Deși nașterea jazului este relativ recentă (1912—1914), explicațiile privind etimologia și începuturile jazului sînt nesatisfăcătoare, prea numeroase, discutabile și contradictorii. E de ajuns să amintim că cinci orașe revendică paternitatea: Chicago, New Orleans, Memphis, San Francisco și New York.

Unii autori pretind că termenul de „jaz" ar proveni dintr-un dialect negru, în care acest cuvînt ar avea semnificația: a încinge, a înflăcăra, a excita — fiind folosit încă de multă vreme, frecvent și la creolii din New Orleans, de la care poți auzi expresia: „Jazz them boys", ceea ce ar însemna cam „Haideți !" sau „Curaj, flăcăi !"

Alții îi precizează proveniența, amintind faptul că într-una din formațiile vremii, la Memphis, cînta la baterie un oarecare Charles Washington cu o extraordinară vervă și fantezie ritmică. Alintat pe scurt Chas (din Charles) și strigat de șeful formației cînd se dezlănțuia în solo-urile sale, avea să devină substantiv comun cu ortografia schimbată: jaz.

Chicagoul vine cu emisiunile mai precise, pretinzînd că prin 1914, la cafeneaua Schiller, negrul Jasbo Brown, împreună cu 50 de muzicanți, practica acest gen de muzică a cărui paternitate îi aparține. Stilul său cîștiga o violență ce stîrnea auditorii, care strigau „Inc-odată Jasbo, inc-odată Jas"... Și, iată-ne din nou în preajma cuvîntului jaz.

Louis Armstrong.

Majoritatea cercetătorilor sînt de acord că leagănul jazului poate fi considerat orașul New Orleans, unde, de altfel, s-au născut unii din cei mai cunoscuți interpreți de jaz și creatori ai stilului, cum sînt trompetiștii negri King Oliver și neîntrecutul Louis Armstrong, considerat părintele „Jazului clasic", clarinetistul Bechet, pianistul Jelly Roll Morton ș.a. Și tot aici își face debutul un grup alb vestit „Originaal Dixieland Jazz-band" care contribuie foarte mult la popularizarea numelui și a stilului de jaz.

Jazul nu este invenția unui singur muzicant sau orchestre, ci rezultatul unei evoluții și a unei sinteze în care se recunosc mai multe filoane printre care: blues-ul (în argoul negru, cîntec de inimă albastră), cîntecele profane și înfruntările exercitate de muzica populară occidentală din secolul al XIX-lea.

ANUL VA AVEA 13 LUNI ?

„În ultimul timp se vorbește din ce în ce mai mult despre o reformă a [illegible], despre introducerea unui calendar universal. În ce ar consta o asemenea reformă ?"

Const. STEREA
Ploiești
Victor ANDREI
Brăila

Răspunde CORNELIA CRISTESCU, candidat în științe fizico-matematice, de la Observatorul astronomic din București.

Problema întocmirii unui calendar este o problemă grea, deoarece, după cum se știe, anul nu conține un număr întreg de zile, ci 365,242185 zile în calendarul gregorian, pe care îl folosesc în zilele noastre majoritatea statelor, un an conține 365,2425 zile. Diferența dintre această durată și durata exactă a anului face necesar ca la 3.280 ani o dată să se aducă o corecție de o zi calendaristică. Prin urmare, calendarul gregorian este suficient de precis în această privință. Deci nu se pune problema corectării calendarului în ceea ce privește lungimea anului.

Calendarul gregorian este acceptat de majoritatea statelor din lume, însă unele țări se conduc după alte calendare (de pildă în India se utilizează concomitent, din considerente religioase, mai multe [illegible]).

Calendarul gregorian prezintă însă unele dezavantaje. Lunile anului nu au același număr de zile: unele au 31 zile, altele 30, iar luna februarie are 28 sau 29 zile (în anii bisecți). Datorită și faptului că lunile cu durată diferită se succed neordonat (de ex. iulie și august au ambele 31 zile), trimestrele nu sînt la fel de lungi. De asemenea nici semestrele nu au aceeași durată: primul este cu 3 (sau 2) zile mai scurt decît al doilea. Zilele săptămînii nu corespund unei anumite date fixe, deoarece atît anul cît și trimestrul sau luna nu cuprind un număr întreg de săptămîni de 7 zile. Se întîmplă ca numărul zilelor lucrătoare din diferite luni ale anului să varieze între 23 și 27. Toate acestea influențează defavorabil, producînd greutăți în planificarea muncii, în calculele financiare, în munca administrativă etc.

Încă din secolul trecut au fost făcute diferite propuneri menite să înlăture aceste dezavantaje prin introducerea unor noi reguli de împărțire a anului în trimestre, luni, săptămîni, și prin noi reguli de ordonare. În ultimul timp, Consiliul Economic și Social al O.N.U. a examinat nenumărate variante de calendar prezentate de comitetele naționale pentru reforma calendarului din diferite țări, de organizații științifice sau de persoane particulare.

În general toate proiectele se pot împărți în două grupe principale: într-o grupă anul are 13 luni, în cealaltă, 12 luni.

În calendarul cu 13 luni fiecare lună are 28 zile, deci 4 săptămîni. În total cele 13 luni conțin 364 zile. Rămîne o zi care se propune să se adauge la sfîrșitul anului. Această zi nu va avea „dată" și nici nume, ci va fi o zi de sărbătoare internațională. Ziua suplimentară a anilor bisecți se va adăuga la sfîrșitul lunii a 6-a și de asemenea această zi nu va avea „dată" și nici nume. Proiectul acesta este foarte simplu și foarte convenabil. Astfel, prima zi a anului va fi totdeauna duminică; toate lunile anului vor începe tot duminica. Rămîne însă să se hotărască cum se va numi cea de-a 13-a lună.

Proiectul anului cu 12 luni aparține Indiei. Conform acestuia, anul se împarte în două semestre cu 182 zile fiecare, sau în 4 trimestre având cîte 91 zile. Fiecare trimestru este alcătuit din 3 luni dintre care prima are 31 zile, iar celelalte cîte 30 zile.

Prima zi a anului este duminică. Fiecare trimestru începe duminica și se termină simbăta, deoarece conține un număr întreg de săptămîni. Dar cele 4 trimestre la un loc conțin 364 zile. Ca și în calendarul cu 13 luni, și aici se adaugă o zi suplimentară, la sfîrșitul anului (după 30 decembrie), zi care nu va avea dată. Ziua suplimentară a anilor bisecți se va adăuga la sfîrșitul lunii iunie. Ca și ziua de la sfîrșitul anului, această zi va fi fără „dată", o zi de sărbătoare internațională — sărbătoarea colaborării internaționale și a păcii. Așadar proiectul acesta are avantajul că anul se împarte în trimestre și semestre egale, că mereu anul începe duminica, cum de altfel și fiecare trimestru. Datorită faptului că și pînă acum s-a folosit un calendar tot cu 12 luni, acest proiect s-ar putea introduce destul de ușor.

cu cititorii

De exemplu în anul 1967, în care 1 ianuarie este duminică, ar fi foarte simplu să se treacă la acest calendar

Pînă în prezent nu s-a luat nici o hotărîre în această privință. Introducerea unui calendar universal care asentimentul tuturor statelor din lume. Multe state resping această propunere din motive religioase.

Discuțiile continuă, totuși, și tot mai mulți sînt aceia care sprijină reforma calendarului, avînd în vedere avantajele practice ce ar rezulta.

CE SĂ ÎMBRAC LA BANCHET?

„Ce rochie credeți că mi-a sta mai bine la banchetul organizat la sfîrșitul anului școlar ?"

Eugenia GALDĂU, elevă, Cugir

Răspunde inginer BLUMETA DARIE, șefa serviciului tehnic de la Fabrica de confecții și tricotaje „București".

La banchetul de sfîrșit de an, ca și la orice altă reuniune de tineret ce are loc în sezonul de primăvară-vară, o tînără poate purta o rochie dintr-o stofă subțire, din mătase uni ori imprimată sau din-

tr-o dantelă din bumbac. Esențialul este ca alegerea pe care o face să fie potrivită vîrstei sale și să-i „stea bine".

În general recomandăm o rochie simplă ca linie, de culoare mai ales pastel, înviorată de unele elemente de ornamentație care de asemenea trebuie să corespundă vîrstei.

Dintre nenumăratele soluții posibile, propunem două modele de rochii.

1) O rochie albă din dantelă de bumbac, cu corsajul strîns pe corp, cu un decolteu rotund, nu prea mare, pe marginea căruia, ca și la mînecă, se prinde un volănaș îngust, ușor încrețit. Fusta puțin evazată se va purta peste un jupon de aceeași formă.

Cordonul este din mătase, dintr-o culoare pastel, galben, bleu, frez, aceeași din care sînt executate și florile din buchetul de la talie.

2) Cealaltă rochie e din mătase imprimată, fie pe fond alb cu buline albastre ori galbene, fie pe fond bleu cu buline albe. Țesătura poate fi mătase naturală sau vegetală ; plisarea este în toată lungimea rochiei, marginea decolteului fiind conturată de o bandă din care se formează și bretelițele.

În talie un cordon îngust, înnodat într-o parte, din catifea sau mătase în culoarea bulinelor.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Vasile Ifrim, elev, Tîbănești, rn. Brăila, of. Viziru : teme diverse, ilustrate ; Badiu Pojoacă, elev, Brăila, bd. Victoriei nr. 59 (cartierul Negru Vodă) : ilustrate ; Elisabeta Tărăk, elevă, Cluj, str. Prof. Scriban nr. 5 : filatelie, ilustrate ; Emanuil Murgu, tehnician, Craiova, str. N. Urzu nr. 34 : sport, filatelie, ilustrate ; Tiberiu Pîrțulescu, student, Timișoara, bd. Mihai Viteazu nr. 1 : sport, cinema, ilustrate.

IMPERIUL DIAMANTELOR

(Urmare din pagina 11)

extracție anuală de aproape 2,5 milioane de carate, adică 480 kilograme diamante. Așa se face că „Diamond Corporation", care în 1950 controla 95 la sută din comerțul mondial de diamante, a suferit pierderi serioase, fiind obligat să-și restrîngă controlul.

Monopoliștii au pornit deschis lupta împotriva comerțului pe care ei îl numesc „ilicit". În acest scop, în 1954, a fost angajat fostul șef al serviciului britanic de contraspionaj, Sir Percy Sillitoe, care a organizat o uriașă armată de agenți. „Sindicatul" a alocat 20 milioane de lire sterline pentru cheltuielile acestei armate. Și totuși Sir Percy Sillitoe, nu mai poate convinge populația băștinașă de drepturile „exclusive" ale lui „Diamond Corporation".

Specialiștii, poate nu tocmai dezinteresați, afirmau că zăcăminte de diamante se pot găsi numai în regiunile sudice ale globului. Potrivit acestor teorii, era inutil să se cerceteze subsolul altor regiuni și deci toate țările erau tributare marelui monopol al lui Oppenheimer. Dar iată că în cel de-al treilea deceniu al secolului nostru savanții sovietici care au studiat structura geologică a Siberiei, au ajuns la o concluzie, pe atunci foarte temerară : în Siberia trebuie să existe diamante ! Cercetările întreprinse ulterior au confirmat această concluzie. Dintre numeroasele zăcăminte descoperite, unele s-au dovedit a fi dintre cele mai bogate din lume. Era o dovadă în plus că părerea răspîndită de monopolul internațional după care diamantul s-ar găsi numai în regiunile controlate de el constituie o afirmație neștiințifică, o ficțiune.

LEAGĂNUL DE AUR ȘI HOTARELE „FORTĂREȚEI ALBE"

Cînd, în 1908, la Kimberley, „orașul diamantelor", s-a născut Harry Oppenheimer, dinastia fondată de tatăl său, Sir Ernest Oppenheimer, era de mult consolidată. Leagănul moștenitorului a fost făcut din aur și încrustat cu diamante. Un simbol grăitor al puterii familiei Oppenheimer, care se bazează pe minele de aur și de diamante. Cel care a văzut doar aur și diamante, chiar din prima clipă cînd a început să perceapă mediul înconjurător, controlează azi societățile „De Beers Mines", „Rhodesian Anglo-American Corporation", exploatează minele de cupru din fosta Rhodesie de Nord (astăzi Zambia), „Anglo-American Corporation of South-Africa", care exploatează treisprezece din cele 58 de mine de aur din Africa de Sud, „Tanganyika Concession", posedă o mare parte a acțiunilor minelor din Katanga, „Diamond Corporation", și încă multe altele. În spatele Oppenheimerilor și al societății „Anglo-American Corporation" se află „British South African Company", fondată încă în 1889 de Cecil Rhodes.

Acest „imperiu al minelor" care se întinde de la Capetown și pînă la granițele Kenyei, unii autori îl numesc și „fortărețaa albă", deși această „fortăreață" se bazează pe munca a sute de mii de muncitori de culoare.

Într-o declarație apărută în „New York Times" din 31 mai 1959 Sir Harry Oppenheimer afirma că întreprinderile pe care le patronează au adus „beneficii tuturor raselor și standardul de viață al africanilor... a crescut — de fapt — mult mai rapid decît standardul de viață al europenilor..."

Standardul de viață al oamenilor de culoare ? Să lăsăm faptele să vorbească.

DINCOLO DE SÎRMA GHIMPATĂ

În mine, pe plantații sau în fabrici, un metis este mai bine plătit decît un negru, dar primește mult mai puțin decît un alb. În uzine salariul unui muncitor de culoare, reprezintă 5 pînă la 12 la sută din salariul unui lucrător alb care prestează aceeași muncă. Cei 500.000 de muncitori africani din minele de aur lucrează pentru un salariu standard — 2 șilingi și 9 pence — care pentru cel sătul reprezintă doar prețul unui pachet de țigări dar pentru acești paria, singurul mijloc de a se hrăni ei și familiile lor. Din fiecare mie de muncitori necalificați, care coboară zilnic în bezna minelor, în scurt timp mor cinci, iar șaptezeci se îmbolnăvesc grav de silicoză sau tuberculoză.

O lege din 1956 interzice indigenilor accesul la muncile calificate. Intrarea în școlile tehnice le este oprită. Negrul nu poate nădăjdui să-și ridice nivelul de trai devenind muncitor calificat. Viitorul lui este strict determinat de bariera discriminării ; el nu va fi niciodată decît un muncitor necalificat, prost plătit. Cînd iese din fabrică, muncitorul de culoare care lucrează în oraș se întoarce fierște acasă. Dar această casă nu se aseamănă de fel cu aceea a unui alb. Ea nu poate fi plasată în altă parte decît în așa-numitele „Shanty Towns", ghetouri aflate la periferia orașelor albilor. Și ca să ne dăm seama de „confortul" de care se bucură ei aici, e de ajuns să amintim că densitatea populației se ridică la 40.000 de locuitori pe kilometru pătrat !

Și muncitorii din minele de diamante au ghetourile lor. Lîngă fiecare mină se află cîte un lagăr de concentrare ce poartă numele de „compound". Fiecare „compound" este înconjurat de un zid înalt îndărătul căruia, după mărimea minei, trăiesc opt pînă la douăsprezece mii de muncitori africani, în condiții infernale. Nu le este permis nici măcar să iasă din aceste lagăre.

Tot pe teritoriul minei se află, înconjurat de copaci înalți, și cartierul de vile al conducătorilor albi. Îndărătul copacilor sînt amenajate terenuri de tenis, piscine moderne, baruri, cluburi și cinematografe. În schimb în „compounds" există sîrmă ghimpată, o poartă grea și turnuri pentru sentinele. Aici nu sînt nici măcar cantine ; mîncarea, luată direct de la bucătărie în gamelă, e consumată sub cerul liber. Proprietarii minelor sînt însă foarte grijulii cu muncitorii lor. Experți ai societății miniere controlează zilnic cantitatea de calorii necesară unui muncitor negru, calculată astfel încît el să poată rezista la cel puțin trei sute de schimburi. Exact ca o mașină, care de îndată ce s-a uzat poate fi aruncată la fier vechi...

★

Producția anuală de diamante a lumii este de aproximativ cinci tone. Știința modernă produce azi diamante pe cale artificială, reducînd la cîteva ore durata unui proces de creație pentru care natura are nevoie de milioane de ani. Dar diamante cît pumnul nu pot fi găsite nici astăzi decît în fundul pămîntului. Lupta continuă deci în jurul acestei minunate pietre extrase din adîncul întunecos al globului.

Ion ASZODY

Decada cadourilor pentru femei
28 februarie — 8 Martie

FOTOCRONICA

FLACĂRII

„Sînt profund convins că nici o forță militară nu poate rezolva problemele noastre interne, atîta timp cît ciprioților — greci și turci — nu li se va acorda posibilitatea de a-și manifesta bunăvoința și dorința de a trăi în pace pe această insulă" — a declarat președintele Makarios într-o cuvîntare consacrată situației critice prin care trece Republica Cipru. Fotografia înfățișează o demonstrație de tineret la Nicosia, împotriva intervenției străine. ←

Ciocnirile care au avut loc în ultima vreme în Ruanda, între populațiile bahutu și batutsi, s-au soldat cu aproximativ 10.000 de morți. În fotografie : la un post de poliție din Kigali, unde soldați și civili bahutu organizează expedițiile de reprimare a populației batutsi. →

O imagine emoționantă. Între miile de demonstranți din Saint-Nazaire (Franța) care au protestat împotriva șomajului s-au aflat și mulți copii, cerînd de lucru pentru părinții lor. ←

După cum a comunicat un purtător de cuvînt al marinei australiene, au fost pierdute speranțele de a-i regăsi pe cei 79 ofițeri și marinari dispăruți în urma scufundării contratorpilorului „Voyager", datorită ciocnirii cu portavionul „Melbourne". În fotografie : o barcă de salvare cu un grup de supraviețuitori de pe „Voyager". →

„Exodul savanților" — astfel caracterizează presa britanică tendința care se manifestă în rîndul unor oameni de știință din Anglia de a-și părăsi posturile și a emigra în alte țări — îndeosebi în Statele Unite, deoarece „nu pot dispune de resursele de care ei consideră că au nevoie" — cum sublinia Sir Robert Aitken, vicerector al Universității din Birmingham. În fotografie : prof. Ian Bush de la Universitatea din Birmingham, care s-a hotărît să plece în S.U.A. →

Celebra statuie „Venus din Milo" părăsește Muzeul Luvru din Paris pentru o călătorie spre Tokio, unde urmează să fie expusă cu prilejul Jocurilor Olimpice. ←

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni—52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

Un film
în culori

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR JAPONEZE

OMUL CU RICȘA

FILM DISTINS CU MARELE PREMIU „LEUL DE AUR"
LA FESTIVALUL FILMULUI DE LA VENEȚIA 1958

Scenariul: Mansaku Itami
Hiroși Inagaki
Regia: Hiroși Inagaki
Imaginea: Kazuo Yamada
Muzica: Ikuma Dan

Cu: Tosiro Mifune, Hideko Takamine, Hiroși Akutagava, Choko Iida, Chioko Ryu, Haruo Tanaka, Yun Tetara

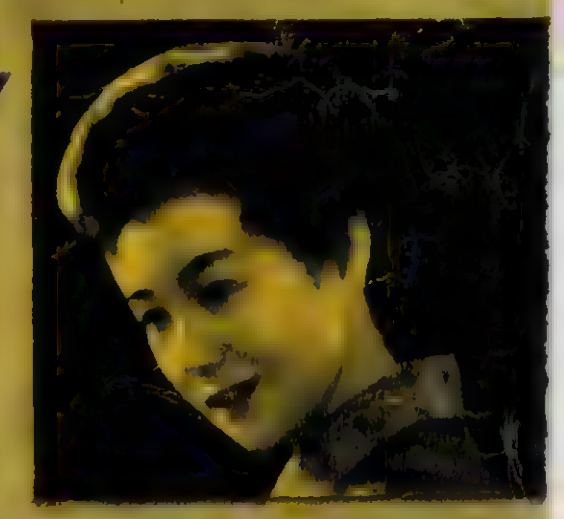

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

9

BRIGANZII MUZEELOR
— file din arhivă —

Campionul
schiță de E. HEMINGWAY

O MIE ȘI UNU DE RĂSPUNSURI

Anul XIII nr. 9 (457) — 29 februarie 1964

CARNETUL FLACĂRII

O ZI

Reporterii au fost întotdeauna ispitiți de asociații și calcule surprinzătoare. De pildă, și-au imaginat ce se întîmplă în aceeași zi, și în aceeași oră, în diferitele orașe ale lumii. Cîte accidente sînt posibile, într-o secundă, pe diferite meridiane ; cu imaginație și statistică aproximativă, cîți pași pot face cele trei miliarde de exemplare umane în decurs de un minut.

Aritmetica aceasta epatează psihologia amatorilor de publicitate extravagantă. Madam cutare are conversație cu vecinele, depășind în amploare și interes faptul divers al cartierului. Lăsînd la o parte gimnastica gratuită a reportajului de cifră senzațională, anume reflecții pot releva, într-adevăr, semnificații majore. Cele 29 de zile ale lui februarie din acest an, ni le-a prilejuit. O zi în plus... Ce se întîmplă într-o singură zi ? Ce înseamnă o zi în contextul nostru socialist?

În cele [illegible] de minute petrecute cu zeci de ani în urmă într-un tîrg provincial, Geo Bogza definea, cu metaforă simplă, aspectul moral al unei societăți, fișa ei sociologică. Pe spații întinse de geografie provincială nu se întîmplă nimic cu lunile și cu anii. Viața se desfășura într-o curgere lentă, abia perceptibilă, abătută din drumul ei doar de înmormîntări, de drame pasionale ori de scandaluri publice cu adulter și, vorba lui Caragiale, palme cafiné Central.

O zi, acum, în acești ani, e o dată memorabilă.

Într-o singură zi pot avea loc evenimente ca : un muncitor își ia diploma de inginer ; se dau în primire cheile unui întreg cartier de locuit ; o fabrică lansează un produs pentru prima oară purtînd eticheta „made in Romania" ; un țăran ține prelegeri de știință agricolă ; un altul își cumpără televizor — fabricat în țară ; producția unei zile a întreprinderilor din București este egală cu producția obținută în 10 zile de întreprinderile Capitalei anului 1938 ; producția unei fabrici realizează o cantitate de mărfuri pentru care în trecut era necesară o lună ; în trei orașe europene se vorbește despre arta și cultura românească ; în locuri unde altădată cea mai... sublimă formă de industrie era moara sau daracul, se aude sirena unei fabrici moderne ; zece muncitori interpretează o piesă de Goldoni ; se lansează un vas maritim ; țărani colectiviști din Maramureș calcă pe fostele dale regale și dau cu ochii de Rembrandt și Tizian în Palatul Republicii ; un film românesc la premiu la Cannes ; un cioban își păzește oile, ascultînd simfonia a 3-a de Beethoven la un aparat de radio cu tranzistori ; un pescar din Deltă devine campion mondial. O zi socialistă are dimensiuni istorice. Expresia „de s-ar întîmpla o minune" era folosită, în trecut, chiar și pentru o biată pensie soștă cu întîrziere. Acum oamenii fac minuni în fiecare zi. Oamenii simpli. „Minunile", devenite fapte cotidiene, sînt expresia unei activități creatoare, asemănătoare unui fluviu căruia i s-au ridicat stăvilarele.

C. N. CONSTANTINIU

COPERTA NOASTRĂ

Violonistul Ion VOICU, artist al poporului.

Casa de odihnă de la Moneasa.

ACASĂ LA

Acum 15 ani, cînd se topeau zăpezile și mugurii se pregăteau să plesnească pentru vestirea primăverii, a apărut un document istoric care — materializat în mai puțin de un deceniu și jumătate — avea să schimbe din temelii destinul a milioane de oameni din Romînia. Se împlinesc 15 ani de la elaborarea acestui document. Memoria noastră îl reține însă și acum cu prospețime : „Sarcinile Partidului Muncitoresc Romîn în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și pentru transformarea socialistă a agriculturii". După apariția acestei hotărîri, în satele noastre au început să crească mlădițele socialismului. Reportajul de față va încerca să înfățișeze o suită de aspecte dintr-o gospodărie agricolă colectivă înființată la puțină vreme după istorica Plenară a C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949.

Un fost argat cu luna și cu anul : Gheorghe Goina, președintele gospodăriei colective din Sintana, Erou al Muncii Socialiste.

600 DE FOȘTI ARGAȚI

Martie 1949. Sintănenii iau cunoștință de hotărîrile Plenarei C.C. al Partidului Muncitoresc Romîn.

Oamenii cei mai luminați din comună, membrii de partid, discută despre felul cum trebuie muncit pentru ca hotărîrile plenarei să fie cît mai bine înțelese, pentru ca într-un viitor apropiat și la Sintana să se muncească ogoarele în chip socialist. Un om voinic, în puterea anilor, Gheorghe Goina, vorbește în cadrul ședinței de partid :

— Doresc să subliniez cîteva idei din documentele plenarei. Așadar, e vorba ca să facem socialism la sate. E un lucru extraordinar de frumos, dar și foarte greu. Munca cu oamenii, zic eu, să fie cea dintîi preocupare a noastră. Și să nu ne pripim. Să muncim cu dragoste și răbdare și atunci viitorul îl tragem încoace, către noi.

— Și ce vrei să spui tu, Goino, cu asta ?

— Ce spune partidul. Sîntem la început. Socot că am greși dacă am neglija formele intermediare de asociere.

— Și ce facem în formele intermediare ?

— Învățăm să muncim împreună. Ne educăm, ne pregătim pentru ceea ce vrem să facem : gospodărie agricolă colectivă.

UN SINGUR DRUM

N-a trecut nici un an și oamenii s-au simțit în putere să înjghebe o colectivă.

Comuniștii din Sintana duc o necontenită muncă de educație. E greu. Unii țărani mijlocași, cînd aud de colectivă nu zic nici da, nici ba. Face omul azi cerere și poimîine și-o retrage. E foarte greu. Comuniștii întîrzie în casele oamenilor. Să-i convingă. Dumitru Pantea zice că nu se înscrie pentru următorul motiv :

— Am patru copii. Și nici unul n-are căbat nou. Vreau mai întîi să le fac căbat nou și apoi mă scriu.

Unul din copii, mai mărișor și mai mintos, îl ajută pe tatăl său :

— Scrie-te, tată, că atunci om avea și căbat nou.

În sfîrșit, în februarie 1950, la Sintana are loc evenimentul : inaugurarea gospodăriei agricole colective „Viață nouă". Sînt deocamdată numai 35 de familii. Toate pe un singur drum. E modestă gospodăria. La capitolul „animale proprietate obștească" are numai 10 cai. Fond de bază : 25.432 lei. Construcții zootehnice — nici una. Nu face nimic. Așa-i la început. Oamenii sînt ajutați. Lîngă ei e partidul și ușmarul statului.

TREPTE

Cu fiecare an colectiva din Sintana urcă noi trepte. Pe linia belșugului, a organizării, a lărgirii holdelor fără răzoare. În 1952 gospodăria numără 521 de familii. Fondul de bază e încă mic : 492.269 lei. Deci bătălie în direcția aceasta și în alte direcții unde mai sînt multe de

George CIUDAN

(Continuare în pag. 4)

ACASĂ LA 600 DE FOȘTI ARGAȚI

făcut. În 1959 numărul familiilor ajunge la 847. Fondul de bază a crescut foarte frumos: 8.525.680 lei. Producțiile de cereale sporesc an de an. Mecanizarea și agrotehnica își spun cuvîntul. În 1951 grîul dă 1.601 kg la hectar, în 1955 — 1.736 kg, în 1963 — 2.340 kg. Porumbul urcă și el treptele belșugului: 1951 — 2.813 kg, 1959 — 4.577 kg, 1961 — 5.347 kg. Zootehnia e în continuă dezvoltare. În 1951 începe o intensă și susținută muncă pentru dezvoltarea sectorului zootehnic. Ați reținut: la înființare gospodăria avea 10 cai. Atît! În cîțiva ani se obțin rezultate excelente: la sfîrșitul lui 1959 Sîntana are 249 taurine, 1.258 porcine, 1.642 ovine, pentru ca la sfîrșitul lui 1963 cifrele acestea să fie complet modificate: 1.008 taurine, 2.119 porcine, 1.732 ovine, 7.170 păsări.

Toate acestea au reclamat și construcții. La acest capitol Sîntana a pornit de la zero. Azi vizitatorul numără aici peste 20 construcții zootehnice. Toate moderne.

MODEL PENTRU ALȚII

Poate îl obosim pe cititor cu atîtea cifre. Socotim însă că cifrele în unele cazuri pot suplini cu succes comentariul reporterului. Pentru că cifrele acestea și multe altele au făcut din gospodăria colectivă din Sîntana un punct de atracție pentru mulți țărani din satele învecinate.

La Sîntana s-a muncit cu răspundere, cu spirit de partid. Cei mai buni colectiviști au pus problema întăririi economico-organizatorice a gospodăriei ca o problemă fundamentală, în care își au izvorul toate succesele de natură economică. Trebuie să amintim aici numele unor oameni ca Gheorghe Goina, Cosma David, Teodor Tăutan, Florea Crișan, Francisc Pop, Dumitru Pantea, Mihai Cașa, Dumitru Selejan... Ei n-au precupețit nici un efort pentru ca gospodăria colectivă să devină o unitate agricolă socialistă fruntașă. Conducerea gospodăriei și organizația de bază au ținut în permanență seama de indicația Plenarei partidului din 3-5 martie 1949: „Aceste prime gospodării agricole colective vor avea rolul unor gospodării colective model, de la care țăranii săraci și mijlocași neorganizați să învețe ce este o gospodărie agricolă colectivă și să se convingă cu ochii lor de avantajele acestei forme superioare de lucrare a pămîntului".

Multe sînt satele din jur — Șimand, Șiclău, Sintea Mică, Avram Iancu, Socodor, Șepreuș — pe care le-a ajutat Sîntana. Brigadierii de la „Viață nouă" au făcut drum de multe ori în aceste sate. Au dat o mînă de ajutor în organizarea muncii pentru ca „în toate satele de cîmpie să se lucreze ca la Sîntana".

Vizitele care au fost organizate la această unitate agricolă socialistă fruntașă au avut darul să-i atragă pe calea socialismului pe mulți care au vrut să vadă mai întîi cu ochii lor „dacă merită ori ba să intre în colectivă".

ACESTEA SÎNT FAPTELE

Iarăși ne ferim de comentariu. Poftiți faptele: pînă în 1964, 650 de colectiviști și-au construit case noi. Toate din cărămidă. Cu cîte 3-4 camere. Unele și cu baie.

Pentru ca să nu dăm prea multe cifre privind aragazurile, mobila, mașinile de cusut, de spălat rufe, bicicletele etc., ne mulțumim doar să arătăm o dinamică a vînzărilor cooperativei pe cîțiva ani: 1952 — 5.618.610 lei, 1958 — 10.830.215 lei, 1962 — 19.857.670 lei, 1963 — 22.930.114 lei. Acestea sînt sumele care reprezintă valoarea diverselor mărfuri pe care le-a vîndut cooperativa colectiviștilor din Sîntana. Ele nu spun însă totul. Pentru simplul fapt că unele produse au fost cumpărate direct de la oraș și nu de la cooperativă. La Sîntana există 83 de televizoare.

Cum se explică acestea? Printr-un singur lucru: întărirea economico-organizatorică a gospodăriei colective a însemnat creșterea permanentă a nivelului de trai al colectiviștilor.

Sporirea producției la hectar, dezvoltarea zootehniei au adus însemnate venituri bănești. Contractările cu statul au mărit simțitor veniturile. Dacă în 1957 capitolul venituri bănești s-a ridicat la 3.069 681 lei, în 1962 acesta a ajuns la 8.368.904 lei.

Creșterea fondului de bază și a averii obștești au avut drept consecință sensibile modificări în ridicarea nivelului de trai. La ora actuală gospodăria colectivă din Sîntana are un fond de bază de 14.667.106 lei, iar averea ei obștească este de 18.300.000 lei.

Acum, la sfîrșitul acestui capitol, ne permitem o constatare: colectiva din Sîntana este o gospodărie puternică, bogată, cu oameni harnici și pricepuți.

CULTURĂ, ARTĂ ȘI... SFECLĂ DE ZAHĂR

La Sîntana holdele au rodit din plin. Sfecla de zahăr a dat producții nemaicunoscute pe aici.

Dar e bine să amintim și fapte de altă natură. 358 copii de colectiviști învață la școala medie din comună. Dimensiunile revoluției culturale sînt demne de luat în seamă: fanfară, orchestră de muzică ușoară, brigadă artistică de agitație. Amintim că brigada este de două ori laureată pe țară în cadrul concursurilor artiștilor amatori. E bine să se știe: mulți din artiștii de la Sîntana care i-au fermecat pe bucureșteni, acum 15 ani erau analfabeți. Au pornit de la o-i = oi, și într-un deceniu și jumătate au devenit artiști cunoscuți în întreaga țară.

Asta spune mult. Gîndiți-vă puțin.

DOUĂ POVEȘTI ADEVĂRATE

La Sîntana e un colectivist bătrîn. Îl cheamă Dumitru Selejan. E din părțile acestea, dar pînă în 1944 a umblat prin toată lumea. Prin „toată lumea", moș Selejan înțelege toată țara. A fost slugă la Bibescu și la Știrbei. Nana Catița, nevastă-sa, i-a zis:

— Mitrule, și așa ești tu om sărac. Zic să te fac om bogat.

— Fă-mă dacă poți.

Și l-a făcut. I-a dăruit 21 de copii. Dar slugă fiind, i-a crescut cu „puțină pită și multe răbdări prăjite". 15 copii au murit din pricina mizeriei. 6 au rămas în viață. 5 sînt la colectiva din Sîntana; toți sînt fruntași. Unul e strungar la oraș. Acum, Selejan bătrînul e la pensie. Are grijă de nepoți. În fiecare an merge la băi la Moneasa, stațiune unde gospodăria are o casă de odihnă pentru 100 de oameni.

— Ai mai fost la Moneasa, baci Selejan?

— Fost. Cînd eram tînăr. Da' nu m-am dus să mă hodinesc și să prind pește. Eram „negustor". Făceam fluiere și le vîndeam la domni.

Alta. Cînd au venit moții la Sîntana purtau opinci grele de cauciuc. Mai tîrziu, cînd gospodăria a devenit tot mai puternică și oamenii au răzbit la un trai mai bun, au înlocuit opincile cu cizme de box și cu bocanci. Dar opincile nu le-au aruncat. Continuau să le păstreze. Unii le așezau chiar la vedere. Într-o zi, Goina a chemat vreo zece foști opincari:

— Mîine să vă bărbieriți și să vă îmbrăcați în hainele cele mai bune.

— Mergem cu lămurirea, tovarășe președinte?

— Nu, mergem în altă parte.

— Ce facem?

Goina zîmbea:

— Facem... o crimă. Pe șoseaua națională.

De la complexul zootehnic spre saivane circulă de cîte ori este nevoie un trenuleț făcut de specialiștii gospodăriei. Ingeniozitatea colectiviștilor a transformat un tractor nefolosit într-o locomotivă pitorească care-și aduce zilnic contribuția la furajarea animalelor.

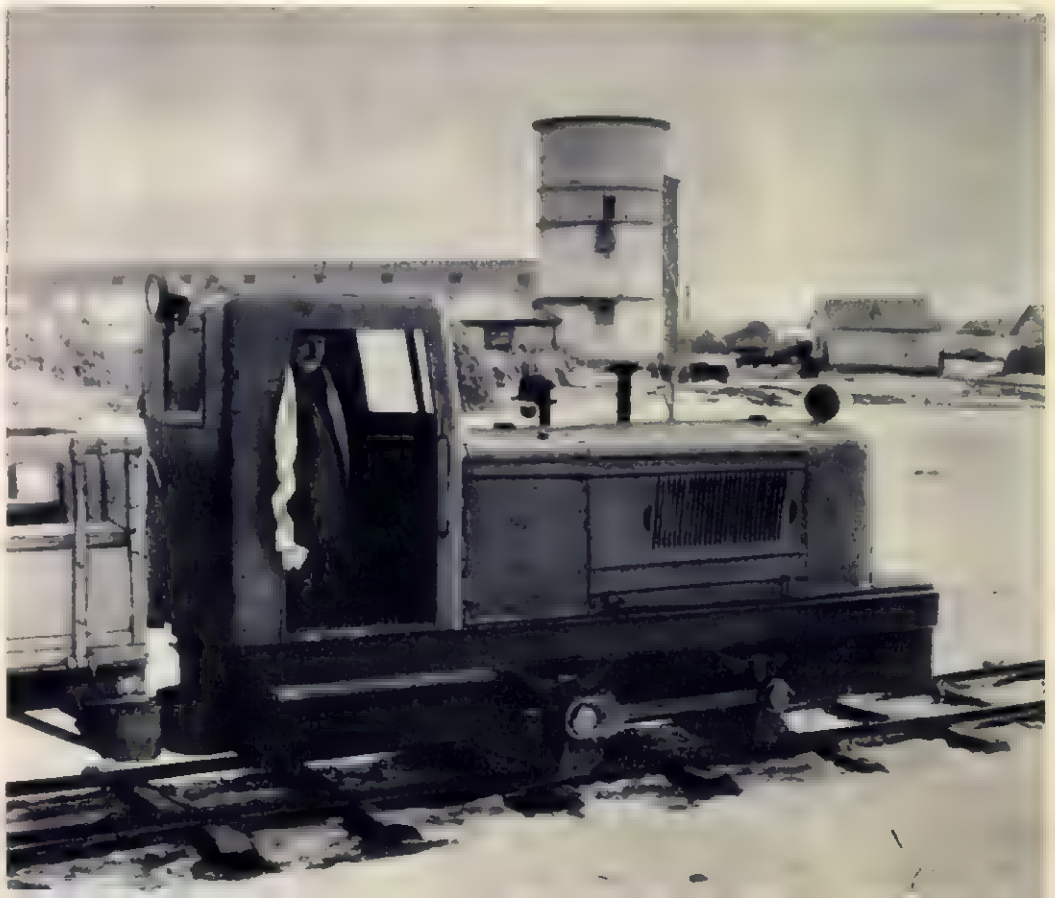

Vacile se simt bine în grajdurile moderne care strălucesc de curățenie.

Oamenii nu știau ce să creadă. Goina a precizat :

— Să veniți și cu opincile.

A doua zi dimineață, duminica, s-au urcat moții în camion, toți puși la punct, și au pornit spre șosea. În șir, veneau tractoarele. Cînd au ajuns în dreptul lor, Goina a spus moților :

— Aruncați opincile sub tractoare !

— Ce-i asta, tovarășe președinte ?

— Asta-i crima de pe șoseaua națională. Nu ne pedepsește nimeni pentru ea. Ce naiba, pînă cînd să mai ținem semnele sărăciei în casele noastre ?

„Crima" aceasta are o mare valoare simbolică. Cui îi dă mîna, s-o transpună într-o schiță.

DISTINCȚII

La sediul gospodăriei numărăm peste 20 de distincții. Diplome de onoare pentru producții mari de cereale (premiul II pe țară la concursul pentru cultivarea porumbului), pentru dezvoltarea sectorului zootehnic, pentru recolte mari de sfeclă de zahăr, pentru curci, pentru găște, pentru păuni, pentru mac etc., etc.

La toate acestea Consiliul de Stat al Republicii Populare Romîne a adăugat o înaltă distincție : Ordinul Muncii clasa I. De la înalta tribună a Sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale din aprilie 1962, președintele acestei gospodării a vorbit în fața a 11.000 de oameni : „Eu, fost argat cu luna și cu anul, la care primarul satului nici nu se uita, am ajuns să mă bucur de cea mai înaltă prețuire din partea conducerii statului nostru, să mi se acorde această Stea de aur, titlul de Erou al Muncii Socialiste... În numele meu și al gospodăriei colective din Sîntana, pe fruntea căreia va străluci Ordinul Muncii clasa I, mă angajez în fața partidului și a statului, în fața dv. personal, scumpe tovarășe Gheorghe Gheorghiu-Dej, că voi munci în fiecare zi mai bine pentru ca gospodăria noastră să strălucească mereu, așa cum strălucesc razele acestor distincții".

PE ALTE FRONTURI

Problemele pe care și le pune gospodăria la ora actuală sînt noi. Pămîntul, orice i-ai face, nu se întinde, nu-i de cauciuc. Producția cerealieră trebuie să crească. De aceea se caută noi căi în acest sens. Se urmărește în primul rînd folosirea celor mai productive soiuri care se pretează la condițiile pedoclimatice ale Sîntanei. Gospodăria de aici are un sector zootehnic puternic. Dar trebuie mers mai departe. Fără bază furajeră puternică și ieftină nu se poate face zootehnie. Dacă intri cu baza furajeră în pămîntul destinat cerealelor n-ai făcut nimic. Cîștigi într-o parte și pierzi în alta. De aceea, la ora actuală, colectiviștii din Sîntana sînt preocupați de organizarea unei baze furajere productive și ieftine. Vor realiza-o prin folosirea plantelor cu capacitate mare de producție. Fapt pentru care extind irigațiile. Anul trecut sîntănenii au cultivat cu legume 40 hectare. Anul acesta legumicultura se va întinde pe 104 ha. În aceste zile constructorii gospodăriei muncesc pentru realizarea unei sere mari : pe un hectar.

Probleme noi, unele de loc ușoare, și le pun colectiviștii din Sîntana. Nu încape nici o îndoială că ele vor fi duse la capăt cu succes. Realizările de pînă acum sînt mărturii elocvente în acest sens.

★

Acum cînd se împlinesc 15 ani de la istorica Plenară a Comitetului Central al partidului nostru, avem un sentiment de legitimă mîndrie. Partidul a deschis țărănimii calea spre fericire și belșug. Lucrul acesta îl dovedesc mii și mii de gospodării colective. Noi am vorbit doar despre una din părțile Crișanei : cea de la Sîntana.

George CIUDAN

Fotografii de Traian PROSAN

La ora actuală sectorul avicol al G.A.C. „Viață nouă" numără 7.170 păsări. Pe cîmpia Sîntanei nu curge nici un rîu. Colectiviștii folosesc însă apele freatice pentru irigații (fotografia din dreapta).

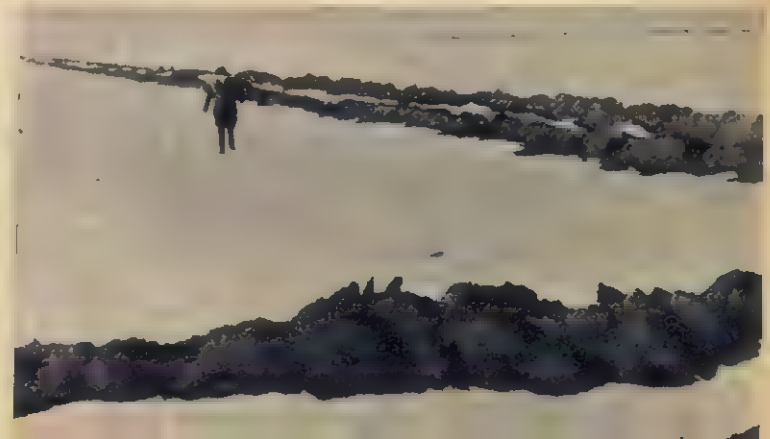

CADRAN internațional

Acum 2000 de ani, astăzi și în anul 2000

Un raport al Academiei de științe din S.U.A., publicat recent, cuprinde date interesante asupra creșterii populației pe globul pămîntesc. După evaluările specialiștilor americani, sporul anual al populației globului — considerată în ansamblul ei — este de circa 2%. În anul 2000 populația globului ar urma să depășească cifra de șase miliarde, în anul 2070 ea ar putea fi de douăzeci și cinci de miliarde, iar peste 200 de ani, de-o sută cincizeci de miliarde.

Se înțelege, sînt estimații bazate pe calcule mai mult sau mai puțin precise și care pot fi luate sub beneficiu de inventar. Un lucru este totuși cert: populația globului crește într-un ritm rapid. Pe vremea lui Iuliu Cezar, acum 2000 de ani, pe întreg teritoriul imperiului roman nu trăiau mai mult de 40 de milioane de locuitori. După 1500 de ani — mai exact în anul 1500 — pe aceeași întindere a globului locuiau 67 milioane de oameni. Pe cînd acum, pe aceeași suprafață viețuiesc peste 400 milioane de semeni de-ai noștri.

Mai mult, specialiștii au socotit că omenirea a avut nevoie de 500.000 de ani spre a ajunge la un miliard de inși, de numai optzeci de ani spre a se dubla (în 1930) și de numai treizeci de ani spre a spori cu încă un miliard (în 1960 — trei miliarde de locuitori). Ei apreciază că în prezent pentru ca populația globului să crească cu încă un miliard de oameni nu vor mai fi necesari decît 15 ani. Așadar, în 1975 vor trăi pe globul pămîntesc patru miliarde de oameni.

Cum se explică oare acest salt rapid intervenit într-un răstimp atît de scurt din istoria omenirii?

Într-un articol apărut în revista elvețiană „Schweizer Illustrierte" se arată cîteva din cauze:

De la apariția speciei umane și pînă către sfîrșitul evului mediu epidemiile, foametea, dușmăniile de tot felul, războaiele decimau mereu populația și o menținеau cvasi-staționară. Din cinci copii care se nășteau, trei nu apucau să crească; din zece femei lăuze, patru-cinci nu se mai sculau din pat. În cursul marilor epidemii de ciumă mureau populații întregi, regiuni întinse deveneau pustii. În sfîrșit, o bună parte a populației europene rămînea celibatară (intra în mănăstiri sau în tagma preoțească) ori nu putea să-și întemeieze un cămin din cauza interdicțiilor impuse de seniorii feudali.

Populația globului a început să crească constant abia după anul 1500, adică în epoca de mare avînt a descoperirilor și invențiilor, de înmulțire a mijloacelor de producție și a celor de comunicație. Iar în ultimii 200 de ani, adică după 1750 (dată considerată, desigur, ca un punct de reper și nu ca un hotar rigid) progresele tehnicii, medicinei și ale științelor naturii în genere au permis omenirii nu numai să producă mai mult și mai ieftin și să poată transporta la mari depărtări o producție de masă, dar să și reducă simțitor mortalitatea copiilor și a mamelor și să înlăture în cea mai mare parte epidemiile devastatoare.

Oamenii au dobîndit posibilitatea de a trăi mai îndestulat și cu mai puține cheltuieli; foametea izbucnită într-o regiune sau alta a putut fi atenuată în consecințele ei datorită sporirii circulației bunurilor.

Toate acestea au făcut să crească nu numai cifra populației globului, ci și durata vieții oamenilor. Acum circa 2000 de ani durata medie a vieții unui om era de 22 de ani; în veacul al XI-lea, de 31 de ani; către 1780, de 35 de ani; astăzi este socotită mică cifra de 70 de ani.

Cercetările de specialitate arată că, datorită dezvoltării impetuoase a științei, punerii în valoare a uriașelor întinderi de pămînt încă necultivate sau pustii, utilizării unor noi resurse alimentare omenirea va putea face față cu succes acestei creșteri a rîndurilor ei.

„Un enorm și tragic bluff"

Astfel e caracterizat în presa franceză șarlatanul „ser anticanceros Anablast", preparat de un anume Gaston Naessens, originar din Roubaix, ce se autointitulează „biolog" fără a avea vreo diplomă universitară.

Descoperirea, datînd încă din 1950, n-a fost niciodată supusă vizei obligatorii pentru utilizarea medicamentelor. În 1954, unul din prietenii lui Naessens l-a pus în legătură cu un profesor de la Facultatea de farmacie, care s-a arătat dispus să-i experimenteze preparatul pe oameni și animale, cu condiția să-i cunoască compoziția, dîndu-i bineînțeles asigurări asupra păstrării secretului și a eventualei priorități științifice. Din motive pe care nu le-a declarat, Naessens a respins această ofertă și și-a continuat „cercetările" pe cont propriu în „laboratorul" său din Chelles, aplicînd tratamente unor creduli cărora le percepea rotunda sumă de 5.000 franci vechi pentru fiecare „ședință", costul întregului tratament depășind de trei ori onorariul pentru o operație făcută de un profesor chirurg. În 1958 o bolnavă, suferind de cancer al colului uterin într-un stadiu operabil, a dispărut din spitalul în care fusese internată pentru operație, ca să urmeze tratamentul Naessens; în scurt timp ea a murit, iar „biologul" a fost judecat și condamnat pentru exercitarea ilegală a medicinei.

Dar Naessens reapare cu serul său în 1963, în Corsica, instalat în casa părinților unuia dintre pacienții săi, micul Bernard Ferran, bolnav de leucemie, despre care lansează zvonul că i-ar fi ameliorat starea. Sprijinit de o zgomotoasă publicitate, organizată din culise de persoane interesate de aspectul mercantil al afacerii, Naessens reușește să-și introducă serul spre experimentare la spitalul din Ajaccio. Numeroși părinți disperați din Franța, Anglia și alte țări încep să sosească în Corsica, sperînd într-o ultimă șansă de salvare, fără a da crezare avertizărilor apărute în presă asupra acestei escrocherii.

Între timp Naessens desfășoară o largă activitate de valorificare a „descoperirii" sale, acordă interviuri, se deplasează la Paris și Edinburgh, se pregătește pentru o călătorie în Statele Unite, intră în contact cu diferite cercuri interesate în comercializarea acestui „panaceu".

„Miracolul" Naessens se apropie însă de sfîrșit. La Paris a fost dat publicității comunicatul Ministerului Sănătății Publice care anunță că expertiza efectuată asupra serului „Anablast" la Institutul *Gustave Roussy* de la Villejuif — sub conducerea profesorului Denoix, directorul pentru Europa al Uniunii internaționale împotriva cancerului — dovedește că acest ser e „lipsit de orice însușire terapeutică anticanceroasă sau antileucemică". În consecință, dosarul Naessens a fost înaintat justiției.

Gaston Naessens acordînd interviuri presei...

NU, armelor nucleare!

Francisco Goya. Autoportret.

Goya la Londra

Transportat, din motive de siguranță, într-un tren de marfă, ascuns îndărătul a 37 de lăzi cu roșii, un colet misterios a străbătut nu demult o distanță de 2.500 de kilometri, fiind apărat rînd pe rînd de spanioli, francezi și englezi.

Păzitorii — polițiști în civil, agenți de asigurare și oameni de artă — știau însă că acel colet care călătorea în chip atît de ciudat din Spania în Anglia conținea două din cele mai celebre tablouri ale lui Francisco Goya — „Maja desnuda" și „Maja vestida".

O dată cu alte 100 de opere ale lui Goya, cele două tablouri au fost aduse din Spania la „Royal Academy of Arts" din Londra, unde — împreună cu încă 240 de pînze adunate din 13 țări — sînt expuse pînă la 1 martie, în cadrul celei mai mari expoziții de opere ale vestitului pictor spaniol organizate pînă acum. Muzeul londonez și-a putut procura sumele necesare pentru transportul, asigurarea și paza acestei neprețuite comori numai prin vînzarea unui desen de Leonardo da Vinci.

Publicul londonez apreciază efortul depus și vizitează cu interes expoziția, care prezintă o vastă retrospectivă a uluitoarei arte de portretist a lui Goya și a graficii lui amare, cu subiecte inspirate de grozăviile războiului („Desastres de la Guerra") și de viciile omenești („Caprichos", „Proverbios").

Punct de atracție al expoziției, cele două „Maja" se află expuse privirilor îndărătul unor geamuri prin care nu pot răzbate nici un fel de gloanțe. Detectivi spanioli și britanici urmăresc cu atenție mișcările vizitatorilor, dat fiind că nimeni n-a uitat încă la Londra de furtul unui alt tablou al lui Goya, portretul ducelui de Wellington. De aceea Charles Wherler, președintele lui „Royal Academy", nu este stăpînit numai de un sentiment de grijă pentru buna desfășurare a marii manifestări artistice, ci și de o speranță pe care ar dori-o cît mai curînd materializată: aceea de a-i vedea pe necunoscuții hoți pocăindu-se. De altfel, într-o scrisoare publicată în „Times" Charles Wherler i-a invitat să depună în ascuns tabloul furat printre tablourile din expoziție sau să-l trimită Academiei într-un pachet.

„Ce înseamnă război atomic?"

Sub acest titlu, ziarul „Neue Politik" din Hamburg publică un articol în care, comentîndu-se potențialul de distrugere într-un război modern, se arată că urmările războiului atomic sînt catastrofale. În limbaj militar, ele s-ar traduce astfel:

„O bombă «obișnuită» cu hidrogen, de 10-20 megatone, are o putere de distrugere egală cu 10-20 milioane de bombe folosite în ultimul război mondial...

O bombă de 20 megatone ar transforma într-o clipă în cenușă unul din orașele cele mai mari ale lumii.

12-20 de asemenea bombe ar pulveriza întreaga Germanie Federală... Să ne închipuim pentru o clipă — spune autorul — că Germania Federală ar dispune de o rețea de adăposturi împotriva bombelor atomice, care ar putea apăra jumătate din populația țării (ceea ce nu e cazul, căci adăposturile de azi nu pot cuprinde decît cel mult 100.000 de oameni). Să ne închipuim că adăposturile sînt aprovizionate cu alimente și apă pentru primele 14 zile de război. Să presupunem că două treimi din adăposturi au rezistat exploziilor atomice. Ce se întîmplă mai departe, cînd oamenii trebuie să iasă din adăposturi? Ce-i așteaptă pe pămînt? O bombă cu hidrogen de 20 megatone distruge totul, pe o rază de 18 km de la epicentrul exploziei... În afara cenușii... nu va rămîne nici un copac, nici un fir de iarbă. Ce e de făcut atunci? Înapoi în adăposturi? Acolo nu mai sînt nici alimente, nici apă. Să cauți hrană în acest deșert infestat de precipitații radioactive? Tot moartea îl pîndește și pe supraviețuitor..."

Deși un război atomic n-ar putea firește nimici omenirea, totuși consecințele lui ar fi catastrofale. De aceea opoziția față de înarmările nucleare continuă să capete o amploare tot mai mare în lumea întreagă. Înfățișînd proporțiile monstruoase pe care le-ar putea avea un război atomic, ziarul sus-amintit nu pomenește însă nimic tocmai despre uriașa forță pe care o reprezintă mișcarea mondială care se împotrivește războiului și care face ca balanța să se încline tot mai mult în favoarea păcii.

Șansele lui Goldwater

Anul 1964 fiind anul alegerilor prezidențiale din Statele Unite, presa occidentală și îndeosebi cea americană a început încă de pe acum să analizeze șansele diferiților candidați în alegerile din toamnă. Una din candidaturile care a suscitat aprinse discuții este cea a senatorului republican Barry Goldwater, ale cărui atît de numeroase ieșiri s-au evidențiat nu numai printr-o serie de rizibile retractări, dar mai ales prin zgomotoase manifestări belicoase. Iată de ce „New York Times" punea întrebarea: „Își poate permite partidul republican să-l lase în continuare pe senatorul Barry Goldwater să se dezlănțuie?" Iar Alain Clement, într-un articol publicat în cotidianul francez „Le Monde" este și mai categoric: „Senatorul nu are nici o șansă să ajungă la Casa Albă în ianuarie 1965 și el trebuie să fie conștient de acest lucru. Va primi oare Goldwater investitura partidului republican? Lucru destul de îndoielnic, deși starea de confuzie totală în care se află partidul republican nu permite nici un pronostic serios".

După cum se știe, guvernatorul statului New York, Nelson Rockefeller, tinde și el spre investitura republicană. „Este foarte probabil — continuă ziarul — că liderii republicani — în măsura în care se poate vorbi de lideri — vor căuta în mod automat «un al treilea om», pentru a evita un duel crîncen între cei doi candidați antagoniști"...

După declarația în care a anunțat că aspiră la desemnarea drept candidat al partidului republican la postul de președinte al S.U.A., Goldwater și-a expus părerile politice într-o declarație-program televizată. În totală contradicție cu spiritul de destindere, care prevalează în momentul de față în relațiile internaționale, el a arătat că Tratatul de la Moscova pentru interzicerea parțială a experiențelor nucleare nu ar fi „avantajos" pentru S.U.A. și a promis că în cazul cînd va fi ales președinte se va pronunța pentru denunțarea tratatului „dacă se va constata că efectuarea de experiențe în atmosferă este în avantajul S.U.A.".

Referindu-se la politica față de Uniunea Sovietică, Goldwater nu s-a dat în lături să declare că va folosi amenințarea cu ruperea relațiilor diplomatice cu U.R.S.S. drept mijloc de presiune la tratativele cu această țară, încercînd totodată să demonstreze că este totuși în favoarea tratativelor.

Printre alte puncte ale programului său, Goldwater s-a pronunțat pentru sprijinirea contrarevoluționarilor cubani, precum și pentru ieșirea S.U.A. din O.N.U. dacă această organizație ar primi R. P. Chineză în rîndul membrilor săi.

Aceste declarații, reprezentînd tot atîtea răbufniri ale războiului rece, nu fac decît să întărească aprecierea ziarului „Le Monde" potrivit căreia senatorul nu are nici o șansă să ajungă la Casa Albă. Iar observatorii politici consideră că programul lui Goldwater îl scutește încă de pe acum de orice emoție electorală..

Cernofonul

Károly Cser și instrumentul care-i poartă numele.

Industria producătoare de instrumente muzicale din R. P. Ungară este pe cale să-și îmbogățească gama produselor cu încă unul: cernofonul.

Tonurile emise de cernofon sînt absolut noi pentru urechea omenească, iar sunetul se apropie doar de acela al vibrafonului electric.

Instrumentul cîntărește numai 16 kg și poate fi așezat pe o masă. Claviatura se folosește fără dificultate. Ca și în cazul pianului, volumul se amplifică printr-o apăsare mai pronunțată a clapelor. Atunci cînd cernofonul este folosit într-o orchestră, poate lipsi chiar violoncelul, deoarece noul instrument reproduce și efectele de pizzicato ale acestuia.

Cernofonul oferă totodată o serie de noutăți tehnice interesante. Un mare avantaj prezentat de instrument rezidă în faptul că rămîne acordat ani de zile. Comparînd cernofonul cu vibrafonul, se constată că în timp ce vibrația acestuia din urmă durează doar 4 secunde, cernofonul vibrează timp de 20 de secunde. Atunci cînd dispozitivul de intensificare este închis, se poate obține un sunet mai catifelat.

Despre noul instrument doar atît. Și acum cîteva cuvinte din partea inventatorului său, Károly Cser: „Am învățat arta de a construi instrumente muzicale la Székesfehérvár — spune el. Aveam treisprezece ani cînd a părăsit atelierul prima vioară construită de mine și încă de pe atunci visam să creez ceva original. Această dorință nu mi-a dat pace niciodată și probabil că tocmai de aceea am fost stimulat să îmbogățesc familia instrumentelor muzicale cu încă unul, complet nou. Am lucrat la el un sfert de veac. În prezent simt, și părerea experților a confirmat acest lucru, că cernofonul a atins un stadiu în care pot să-l las, fără grijă, să se descurce singur".

„Lăzile negre pentru Führer; cele însemnate cu G pentru mine"...

BRIGA

File din arhivă

• Unde au dispărut 200.000 de opere şi obiecte de artă sustrase de hitlerişti din muzeele Europei • Mussolini vinde Leonardo da Vinci, Tintoretto, Veronese... • Reichsmarschall Göring—„regele tuturor pieţelor negre"—repartizează • Cum opera Comisia Rosenberg pentru „ocrotirea monumentelor de artă" • Hitler şi Gestapoul în goană după comorile fabuloase • „Cît valorează totul?" • „Este aproape imposibil de evaluat!"...

Doamna cu hermina (Portretul Ceciliei Gallerani). Pictură de Leonardo da Vinci furată din muzeul Czartoryski din Cracovia pentru „Führermuzeum" din Linz.

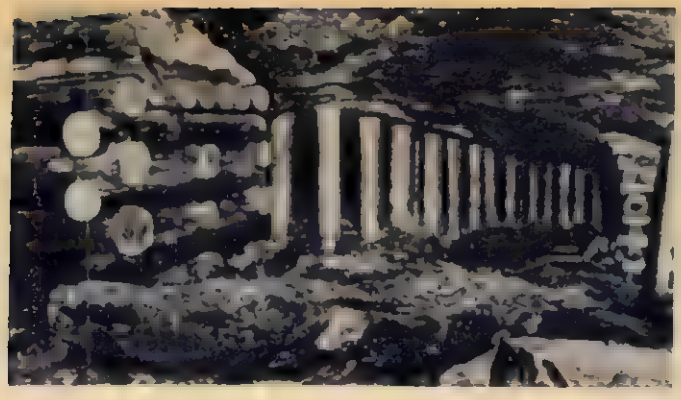

La numai cîțiva kilometri de lacul Toplitz, devenit celebru, în salinele de la Alt-Aussee, au fost găsite, între altele, o mie două sute de picturi de mare valoare, furate de naziști din muzeele de la Budapesta și Györ.

O fotografie-document : Hitler și Göring la împărțirea unui transport de picturi furate. Scena se desfășoară în castelul lui Hitler din Obersalzberg, încărcat pînă la refuz cu obiecte artistice jefuite.

NZII MUZEELOR

În întunecații ani ai agresiunii hitleriste, pe lîngă celelalte orori, omenirea a cunoscut și unul din cele mai monstruoase jafuri de opere de artă. În secolul nostru s-au mai săvîrșit numeroase furturi de opere de artă celebre. Dar oricît de mare a fost „virtuozitatea" hoților specializați în astfel de delicte, oricît de senzaționale au fost la vremea lor furturile respective, totuși analele criminalității n-au cunoscut încă nici un caz care să poată egala jaful practicat de hitleriști.

CÎND GALERIILE UFFIZI NU POT RĂSCUMPĂRA...

Cu cîtva timp în urmă, un oarecare Johann Meindl și soția sa, germani emigrați în S.U.A. în 1950, s-au prezentat la consulatul Italiei din Los Angeles, oferind spre vînzare două tablouri de Antonio del Pollaiolo. Erau celebrele tablouri „Hercule ucigînd hidra" și „Hercule și Anteu" pictate de maestrul italian, la comanda lui Lorenzo di Medici. Cum au ajuns aceste tablouri în posesia soților Meindl ? La început, Meindl a declarat că le-a primit în dar. Apoi, a susținut că le-ar fi cumpărat la München în 1945, la o licitație... N-a fost însă greu de stabilit că, în acea perioadă, la München n-a avut loc nici o licitație. Experții au evaluat cele două pînze la 200.000-500.000 dolari ! De unde la început soții Meindl ceruseră un preț moderat, ei și-au urcat dintr-o dată pretențiile. Rodolfo Siviero, președintele comisiei italiene pentru regăsirea operelor de artă, și Maria Luisa Becherucci, directoarea galeriilor Uffizi, s-au deplasat la Los Angeles, cerînd autorităților sechestrarea provizorie a tablourilor, pînă la elucidarea problemei.

În iulie 1944 cele două picturi, datînd din secolul al XV-lea, se mai aflau încă în galeriile Uffizi din Florența. În timp ce trupele anglo-americane înaintau spre acest oraș, pînzele lui Pollaiolo împreună cu alte 60 de tablouri celebre erau furate de naziști și transportate la reședința lui Göring de lîngă München. Reapariția neașteptată a celor două tablouri ale lui Pollaiolo a scos la iveală noi amănunte privind jefuirea muzeelor italiene de către aliații naziști.

De fapt însuși Mussolini inițiase jaful. Hitler, Göring și Ribbentrop primeau de la el orice tablou pe care-l cereau. Mussolini vindea în dreapta și-n stînga pînze de Leonardo da Vinci, Tintoretto, Veronese... Între 1937 și 1943 din Italia au fost transportate în Germania foarte multe sculpturi antice și tablouri.

În septembrie 1943, după căderea lui Mussolini, hitleriștii au trecut ei înșiși la jefuirea aliaților lor. Dintre operele de artă furate cu douăzeci de ani în urmă din Italia, un număr de șapte sute n-au fost găsite nici pînă azi.

CONSILIU PREZIDAT DE GÖRING

— Cine reprezintă Ministerul de Finanțe ?

— Eu, Reinhardt. Ordonați !

— Herr Reinhardt, spune-i șefului dumitale să suprime taxele vamale dintre Germania și Franța. Ce nevoie mai are de vamă o regiune a imperiului german ! ?... Numai ca să încarce prețul lucrurilor aduse de acolo ? Sînt de acord că trebuie să avem grijă de aparențe și că obiectele aduse nu pot fi etichetate „pradă de război", însă toată povestea asta vamală este de fapt o indiscreție și contravine intereselor Comisiei de arte frumoase. Dacă ați uitat, vă aduc aminte că rostul comisiei este tocmai acela de a aduce din Franța obiecte de artă fără cheltuieli, dar și fără multă zarvă...

Göring se îndreaptă spre masa în jurul căreia stau smirnă membrii comisiei. Apoi ia o hîrtie din mapă și citește :

— ...137 de vagoane, 5.965 de picturi, desene și miniaturi, 2.500 piese de mobilă de artă, 583 goblenuri, covoare, 7.370 porțelanuri, ceramică, bijuterii și pietre scumpe... Herr Eckdorf, ce fel de bijuterii, ce fel de pietre ?

— Piese antice, Herr Reichsmarschall ! Sînt și cîteva exemplare moderne însă foarte frumoase... Și colecția din timpul Renașterii e fără pereche !...

— Cam puțin — constată nemulțumit Göring. Comisia lui Rosenberg a lucrat mai bine. Probabil că au și „colecționat" de sub nasul nostru cele mai frumoase exemplare...

— Nici noi n-am lucrat prost ! Printre picturile noastre sînt : Rubens, Rembrandt, Velasquez, Murillo, Goya, Frans Hals, Palma Vecchio... Din pictura franceză din secolul al XVIII-lea avem pînze

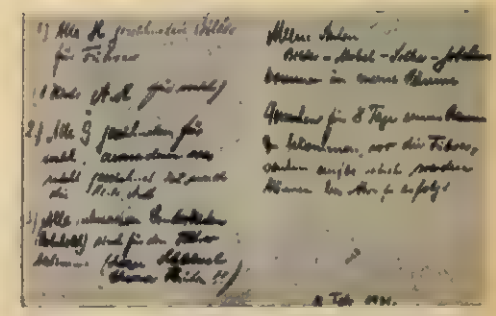

Facsimilul indicațiilor personale date de Göring la 11 februarie 1941 privind împărțirea obiectelor de artă furate din Franța. Reproducem din text : „1. Toate picturile însemnate cu H sînt pentru Führer (o iadă A. H. pentru mine). 2. Cele însemnate cu G sînt pentru mine... 3. Toate lăzile negre speciale sînt pentru Führer... Lucrurile mele, picturi-mobile-argintărie-goblenuri, vor fi plasate în camerele mele"...

Ion ASZODY

(Continuare în pag. 10 - 11)

Sculptura lui Michelangelo: Madonna din Brugge, furată de Göring din Belgia.

File din arhivă

BRIGANZII MUZEELOR

unice care nu pot fi văzute nici în cele mai mari muzee germane: Boucher, Watteau, Rigaud, Nattier, Fragonard, Pater, Jean-François de Troy. Nu ne lipsesc nici opere ale maeştrilor olandezi din secolele XVII-XVIII: Van Dyck, Sălomon şi Iacob Van Ruysdaël, Terborch, Wouwerman, Weenix, Gabriel Metsu, Pieter de Hooch. Mobilele şi goblenurile franceze, covoarele persane sînt şi ele de o mare valoare...

— Şi cam cît valorează totul? — întreabă Göring.

— Este aproape imposibil de evaluat Herr Reichsmarschall — răspunde cel interpelat.

— Bun — aprobă mulţumit Göring şi continuă în şoaptă: ascultă, Eckdorf, oamenii lui Rosenberg au îngrămădit în sălile Luvrului o mulţime de picturi şi sculpturi care, după părerea lui, nu sînt demne de idealurile naţional-socialiste. Prea multă goliciune negermanică, zice profetul nostru, e în stare să nimicească aceste idealuri. Or fi reprezentînd ele o artă degenerată şi nu pot fi expuse în Reich, dar valorează mulţi bani. Aşa că aveţi grijă de ele...

Nu este greu de sesizat ce urmărea de fapt Göring.

„COMISII" ŞI COMORI

Deşi pare de necrezut, totuşi această şedinţă a avut loc. Şi chiar dacă vorbele rostite atunci n-au fost consemnate cu exactitate, conţinutul discuţiilor însă a fost redat întocmai. A existat o comisie Göring, o comisie Rosenberg, o comisie Ribbentrop, după cum a existat şi o comisie a Gestapoului pentru jefuirea comorilor de artă din ţările ocupate.

În Franţa Gestapoul a avut o reţea de birouri denumită „Organizaţia Otto", dirijată de agenţii Hermann Brandl şi Robert Poeschl. Pe lîngă oţel, cupru, cauciuc şi mercur, stofe fine, vinuri şi coniac, ciorapi de mătase şi şine de cale ferată, aceştia „achiziţionau" pietre preţioase, bijuterii şi opere de artă. După război, au fost găsite într-un castel din Champagne lăzi pline cu pietre preţioase. La locuinţa lui Brandl, precum şi la unii din prietenii lui s-au găsit pînze ale maeştrilor Renoir, Boudin, Pissarro, tapiserii de epocă, mobile de o valoare nepreţuită, colecţii de timbre rare. În 1946 Brandl a fost arestat şi s-a spînzurat în celula sa.

Comisia lui Rosenberg, denumită cu făţărnicia proprie naziştilor „Corp pentru ocrotirea monumentelor de artă", se ocupa cu înzestrarea aşa-zisului „Führermuzeum" de la Linz din Austria, unde Hitler intenţiona să organizeze „o formidabilă colecţie de artă frumoasă neîntrecută în Europa". Göring susţinea activitatea lui Rosenberg, dar în acelaşi timp achiziţiona pe cont propriu tot felul de comori pentru muzeul său personal pe care l-a înfiinţat la Karinhall. Dat fiind că şi ceilalţi conducători hitlerişti se îndeletniceau cu furtul obiectelor de artă,

Hitleriştii l-au prădat pînă şi pe aliaţii lor. Iată, în fotografie, un camion cu opere de artă jefuite din Italia şi readuse la Florenţa în 1945.

La moşia lui Hitler din Bad Aussee au fost găsite trei tablouri celebre ale lui Rafael, furate din diferite locuri ale Europei.

Auguste Renoir: Portret de fată. Pictură furată din Franţa.

între diferitele comisii s-a angajat o luptă furibundă de concurenţă. Metodele întrebuinţate de Göring s-au dovedit atît de eficace pentru „completarea" colecţiei sale particulare, încît au stîrnit pînă şi uluirea lui Hitler determinîndu-l să adauge la titulaturile „celui de-al doilea om al Reichului" şi pe cea de „rege al tuturor pieţelor negre".

Metodele de jaf erau diferite. În afară de furtul făţiş, Hitler, Göring şi ceilalţi au mai achiziţionat opere de artă şi prin cumpărare. Aceasta nu era decît o altă formă a jafului, căci banii cu care se plăteau erau în hîrtii fără valoare, tipărite de nazişti în ţările ocupate. Unul dintre acuzatorii francezi la procesul criminalilor de război din Nürnberg a arătat că hitleriştii au şi vîndut în ţările neutre unele dintre aceste comori, primind în schimb devize. O parte din sumele realizate pe această cale au fost depuse — pe nume false — de către Göring, Goebbels, Himmler, Ribbentrop la diferite bănci din străinătate.

Pe lîngă toate acestea, se poate oare evalua uriaşul număr de monumente de artă distruse de naziştii în timpul războiului? Nici o statistică nu poate cuprinde pagubele imense aduse de ei culturii umane. Ruth şi Max Seydewitz publică, în cartea lor „Doamna cu hermina", unele cifre din care ne putem face o idee asupra proporţiilor acestui jaf. Ei afirmă că nu este exagerat dacă presupunem că fasciştii germani au sustras din Franţa, Belgia şi Olanda 25 mii de obiecte de artă. Dar numărul acestor obiecte furate din Polonia şi Uniunea Sovietică este de cîteva ori mai mare, ţinînd seamă că naziştii au jefuit în aceste ţări pînă şi bisericile. Dacă mai adăugăm la acestea şi jaful comis în Austria, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, precum şi Italia, ajungem la cifra de 200 de mii opere şi obiecte de artă, manuscrise rare etc., fără a pune la socoteală milioanele de cărţi distruse sau însuşite într-un chip sau altul de hitleriştii în cadrul celui mai mare jaf din istoria omenirii.

Revista vest-germană „Der Spiegel" relatează că imediat după capitularea armatelor hitleriste autorităţile americane, în numele aliaţilor, au întreprins cercetări în Elveţia pentru a descoperi valorile ascunse acolo de conducătorii hitleriştii. Cercetările, care s-au dovedit a fi extrem de dificile, au scos totuşi la iveală, între altele, celebra pictură a lui Van Gogh „Omul cu pipă", pe care Göring o furase de la Paris. Numai o mică parte din fabuloasele comori jefuite de naziştii a fost regăsită. „Fără îndoială, multe pînze ale înaeştrilor continuă să putrezească în vreo ascunzătoare sigură, alături de argintăria înnegrită şi de hîrtiile de valoare ce se degradează" — spune Jacques Delarue în cartea sa, „Istoria Gestapoului".

SUBMARINUL LUI ROMMEL

Încă nu s-a putut stabili cu precizie locul unde se află epava submarinului feldmareşalului Rommel, scufundat de flota aliaţilor. După unele presupuneri ea s-ar afla în apropierea coastei spaniole, în dreptul portului Alicante, iar o altă versiune susţine că epava ar zăcea pe lîngă insula Corsica.

Silit să părăsească teatrul operaţiilor militare din Africa de nord, Rommel a avut totuşi grijă să pună la adăpost documente secrete, precum şi numeroase lucruri de valoare printre care şi opere de artă furate în timpul campaniei. Fiul feldmareşalului întreprinde în prezent febrile investigaţii pentru a regăsi submarinul. Scafandrii lui Manfred Rommel fac cercetări atît în golful corsican Bonifacio, cît şi lîngă Alicante. Se pune întrebarea: cine finanţează aceste cercetări atît de costisitoare? Cei care ştiu ce comori ascunde submarinul lui Rommel ar putea da probabil un răspuns...

Ion ASZODY

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

I. CERNEA: Karl Marx — geneza marxismului. Editura științifică, 360 pagini.

Gramatica limbii române, ediția a II-a în două volume. Editura Academiei R.P. Române, vol. I,440 pag., vol. II,590 pag.

DUMITRU CORBEA: Puntea — nuvele. Editura pentru literatură, 344 pagini.

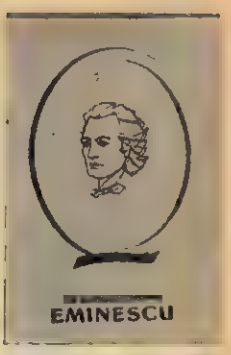

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA: Eminescu. Editura tineretului, 286 pagini.

Avem din nou prilejul de a o prezenta pe marea cîntăreață Maria Callas (în nr. 46/1963 al revistei au apărut cîteva însemnări biografice). De data aceasta, pe scenă, după reprezentarea la Covent Garden a operei „Tosca" de Puccini. Agenția britanică Keystone relatează că „un asemenea triumf n-a fost văzut la Londra de mult" și că „au fost necesare 27 de ridicări de cortină". Succesul este confirmat, după cum se vede, și prin... îmbrățișarea regizorului Zeffirelli. În stînga, tenorul Renato Cioni (Cavaradossi).

Am făcut zilele acestea o vizită, în cabinetul său de lucru, scriitorului Aurel Baranga, laureat al Premiului de Stat. Interlocutorul ne-a declarat că a terminat de curînd comedia intitulată „Fii cuminte, Cristofor" și lucrează actualmente la o piesă dedicată aniversării a 20 de ani de la eliberarea țării de sub jugul fascist.

— Voi preda curînd editurii — a adăugat Aurel Baranga — volumul de versuri „Cartea de vis", în care sînt adunate poezii publicate între anii 1934-1964

În fotografia noastră : Delfina Ambroziak, soprană din Republica Populară Polonă. Și-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Lodz, pe care l-a absolvit cu distincție. În septembrie 1962 a obținut Premiul I la Concursul internațional de la München. Artista își va da concursul luna viitoare în cadrul unor concerte ale Filarmonicilor din Tg. Mureș și Cluj și va apare la posturile noastre de televiziune. Are în repertoriul său lucrări de Händel, Mozart, Verdi, Puccini, Leoncavallo, Debussy, Delibes, Bizet, Offenbach.

Vă prezentăm o scenă din spectacolul cu piesa „Orfeu în infern" de Tennessee Williams, montat de curînd pe scena Teatrului de stat din Piatra Neamț. Spectacolul prilejuiește tinerilor actori Traian Stănescu (Val Xavier) și Ioana Manolescu (Carol) două apariții interesante și totodată două examene grele pe care se străduiesc, o dată cu fiecare spectacol, să le treacă cu tot mai mult succes. Regia este semnată de Cornel Todea. Teatrul de stat din Piatra Neamț a mai prezentat premiera „Noaptea e un sfetnic bun" de Al. Mirodan.

Orașul Gorki a găzduit între 15 și 25 februarie un festival Șostakovici în cadrul căruia au fost interpretate peste 50 de lucrări ale marelui compozitor sovietic. Astfel au fost prezentate opt simfonii, toate cvartetele, două triouri, concerte instrumentale, suite de balet, piese vocale, precum și fragmente din opera „Katerina Ismailova", lucrare ce obține în prezent succes în Franța și Anglia. Reușita festivalului a fost asigurată și de participarea lui David Oistrah, Mstislav Rostropovici, Kiril Kondrașin, Lev Oborin etc.

Artista emerită Lia Hubic, laureată a Premiului de Stat, primă solistă a Operei de stat din Cluj și profesoară de canto la Institutul pedagogic Cluj, a fost de curînd oaspetele primei noastre scene lirice. Lia Hubic a jucat alături de artiștii bucureșteni la Teatrul de operă și balet al R. P. Române în spectacolul cu opera „Lucia di Lammermoor" interpretînd rolul principal. Artista are în repertoriu operele „Boema", „Carmen", „Lakmée", „Mireasa vîndută" : operetele : „Văduva veselă", „Liliacul", „Vînzătorul de păsări" etc.

Pictorul comunist italian Renato Guttuso s-a impus de multă vreme ca unul din cei mai înzestrați artiști plastici ai Italiei contemporane. Pictura sa, deosebit de expresivă, acuză vehement fascismul și ororile războiului și oglindește, în ultimele lucrări, viața socială a țării sale. Recent a fost organizată la Parma o expoziție în care au fost adunate 200 de lucrări ale pictorului, printre care primul său tablou — „Portretul tatălui" — realizat în 1925, cînd Guttuso avea 13 ani, „Fuga de la Etna" (1939), „Plaja" (1956).

Talentul artistic nu e o chestiune de ereditate, deși sînt cunoscute numeroase cazuri cînd părinți actori, muzicieni, pictori au avut copii care le-au moștenit harul. Un asemenea caz este și cel al actorului american Henry Fonda (l-am admirat în „Război și pace"), al cărui copii, Jane și Peter, demonstrează că sînt artiști realmente dotați. Jane Fonda de pildă (în fotografie), a realizat deja numeroase filme ca : „Ni saints, ni saufs", în regia lui René Clement, „La ronde", regizor Roger Vadim, „O duminică la New York" etc.

Din activitatea compozitorului Eugen Cerbu (în fotografie) : recent i-am putut asculta cîteva noi lucrări de muzică ușoară în spectacolul de estradă „Do-re-mi-fa-sol-la... Stroe" de N. Stroe și N. Kanner, prezentat în premieră sub egida OSTA în sala Dalles. De asemenea, împreună cu compozitorul Vasile Veselovschi, Eugen Cerbu semnează muzica noii premiere „La cabana cu melodii" a Teatrului de stat din Pitești (secția de estradă), avînd totodată și direcția muzicală a spectacolului.

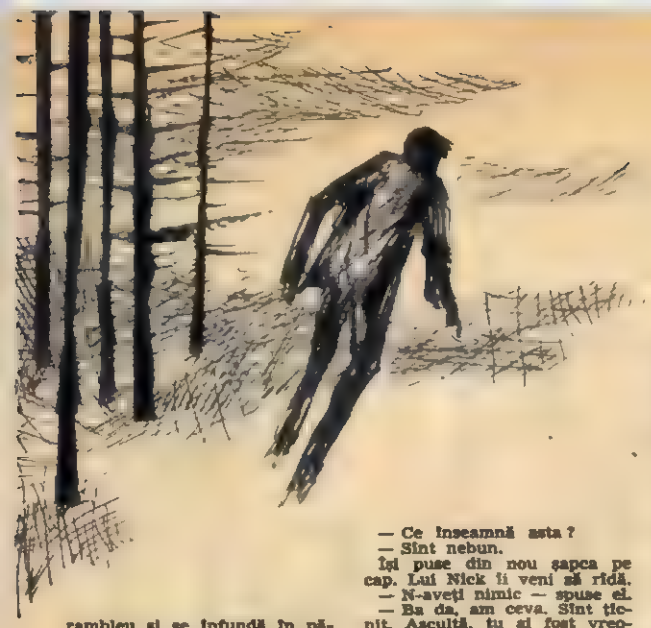

rambleu și se înfundă în pădure, cu gîndul să se apropie de foc la adăpostul arborilor. Era o pădure de fagi și simțea cum calcă peste jir. Focul se vedea acum strălucitor, chiar la marginea pădurii. Lîngă foc stătea un bărbat. Nick se opri în spatele unui fag ca să-l poată examina mai bine. Omul părea să fie singur. Sta acolo nemișcat, cu capul în mîini, și privea la flăcări.

Nick ieși din pădure și înaintă în plină lumină.

Omul privea într-una la flăcări. Nu se mișcă nici cînd băiatul se opri foarte aproape de el.

— Halo ! — spuse Nick.

Omul ridică capul.

— Cine te-a decorat așa ?

— M-a zvîrlit jos un trînar.

— Din mărfar ?

— Da.

— L-am văzut pe ticălosul ăsta — spuse omul. A trecut pe aici cam acum o oră și jumătate. Mergea pe acoperișul vagoanelor dînd din mîini și cîntînd.

— Canalia !

— Se bucura desigur că te azvîrlise jos — rosti omul cu seriozitate.

— O să-l zvîrl și eu jos.

— Cînd o să-l mai întîlnești, aruncă în el cu pietre — îl sfătui omul.

— Chiar așa am să fac și o să-l ochesc bine.

— Tu ești un băiat rău, nu-i așa ?

— Nu — răspunse Nick.

— Vei, puștii, sînteți cu toții răi.

— De nevoie — răspunse Nick.

— E tocmai ceea ce spuneam.

Bărbatul îl privi pe Nick și surise. La lumina focului, Nick văzu că avea figura tare slută. Nasul îi era vîrît înăuntru, ochii mari, niște buze caraghioase. Nick nu-și dădu seama de toate astea dintr-o dată, observă numai că figura necunoscutului, care avea o înfățișare foarte curioasă, era mutilată. Avea o culoare gălbejită și la lumina focului părea cadaverică.

— Nu-ți place mutra mea ? — întrebă necunoscutul.

Nick se simți încurcat.

— Ba da.

— Privește asta — spuse omul scoțîndu-și șapca.

Nu avea decît o ureche, foarte groasă și lipită de craniu. În locul celeilalte urechi nu era decît un ciot de carne diformă.

— Ai mai văzut așa ceva ?

— Nu.

Îl cam lua cu sfîrșeală.

— Știam să încasez — spuse omul. Nu crezi că știam să încasez, puștiule ?

— Dacă o spuneți !

— Și-au zdrobit cu toții mîinile dînd în mine — spuse omul scund. Mie nu-mi făceau rău.

Îl privi pe Nick.

— Șezi. Vrei să mănînci ?

— Nu vă deranjați — spuse Nick. Merg pînă în oraș.

— Ascultă, spune-mi Ad.

— Bine.

— Ascultă — continuă bărbatul. Eu nu sînt ca toți oamenii.

— Ce înseamnă asta ?

— Sînt nebun.

Își puse din nou șapca pe cap. Lui Nick îi veni să rîdă.

— N-aveți nimic — spuse el.

— Ba da, am ceva. Sînt țicnit. Ascultă, tu ai fost vreodată nebun ?

— Nu — răspunse Nick. Cum vă apucă ?

— Nu știu — spuse Ad. Cînd te apucă, nu bagi de seamă. Mă cunoști, nu ?

— Nu.

— Ad Francis.

— Glumiți ?

— Nu crezi ?

— Ba da.

Nick simțea că omul spune adevărul.

— Știi cum le vin eu de hac ?

— Nu !

— Am pulsul rar. Doar patruzeci de bătăi pe minut. Pune mîna.

Nick șovăi.

— Haide o dată — spuse omul apucîndu-l de mînă. Ia-mă de încheietură ! Apucă aici !

Omul scund avea o încheietură groasă și mușchii i se încordau pe os. Nick simți sub degete niște zvîcnituri rare.

— N-ai un ceas ?

— Nu.

— Nici eu. Nu poți să-ți dai seama dacă n-ai ceas.

Nick dădu drumul la încheietură.

— Ascultă — spuse Ad Francis. Pune din nou mîna. Tu ai să numeri și am să număr și eu pînă la șaizeci.

Cînd simți sub degetele lui pulsul rar și tare, Nick începu să numere. Îl auzea pe omul scund cum număra rar, unu, doi, trei, patru, cinci și așa mai departe, cu voce tare.

— Șaizeci — spuse Ad. Asta înseamnă un minut. Cît ai numărat tu ?

— Patruzeci.

— Asta-i — zise Ad satisfăcut. Niciodată nu merge mai iute.

Un bărbat coborî rambleul căii ferate și străbătu luminișul, îndreptîndu-se spre foc.

— Halo, Bugs ! — spuse Ad.

— Halo — răspunse Bugs.

Era un negru. Nick recunoștea după felul cum șăișea că era un negru. Negrul stătea cu spatele la el, aplecat deasupra focului. Se ridică.

— Asta-i Bugs, tovarășul meu — spuse Ad. Și el e cam țicnit.

— Încîntat de cunoștință — rosti Bugs. De unde spuneți că sînteți ?

— Din Chicago.

— Este un oraș strașnic — spuse negrul. Nu v-am reținut numele.

— Adams, Nick Adams.

— El susține morții că n-a fost niciodată țicnit, Buga.

— Nu știe ce fericire îl așteaptă — murmură negrul, ocupat să desfacă un pachet, mereu pe lîngă foc.

— Cînd mîncăm, Bugs ? — întrebă boxerul.

— Numaidecît.

— Ți-e foame, Nick ?

— Am o foame de lup.

— Auzi, Bugs ?

— Așa cum se spune de obicei.

— Nu asta te-am întrebat.

— Da. Am auzit ce-a spus acest domn.

Acum era ocupat să pună niște felii de șuncă într-o tigaie. Cînd tigaia se înfierbîntă, grăsimea începu să sfîrîie și Bugs, aplecat deasupra focului, întoarse feliile de șuncă și ouăle în tigaie, clătinînd-o într-o parte și-n alta, ca să stropească ouăle cu grăsimea încinsă.

— Vreți să tăiați pîinea, Mister Adams ? — spuse el întorcîndu-se. Este în sac.

— Desigur.

Nick băgă mîna în sac și scoase o pîine. Tăie șase felii. Ad, care îl privea, se plecă înainte.

— Dă-mi să-ți . văd cuțitul, Nick !

— Nu, fără glumă, Mister Adams — spuse negrul. Țineți-vă cuțitul.

Boxerul se ridică.

— Vreți să-mi dați pîinea, Mister Adams? — întrebă Bugs. Nick i-o întinse.

— Vă place pîinea înmuiată în grăsimea de șuncă ? — întrebă negrul.

— Cum să nu !

— Poate că-i mai bine să mai așteptați puțin. E mai bună la sfîrșitul mesei. Poftiți !

Negrul luă o felie de șuncă și-o puse pe una din bucățile de pîine, pe urmă mai puse deasupra un ou.

— Vreți, vă rog, să mai puneți deasupra o felie de pîine ca să faceți un sandviș și să-i dați lui Mister Francis ?

Ad luă sandvișul și începu să mestece.

— Fiți atent, curge oul — îl preveni negrul. Asta-i pentru dumneavoastră, Mister Adams. Restul e pentru mine.

Nick mușcă din sandviș. Negrul ședea în fața lui, alături de boxer. Șuncă fierbinte și ouăle aveau un gust nemaipomenit.

— Adevărat, lui Mister Adams îi era foame — spuse negrul.

Scundul, pe care Nick îl știa după nume ca pe un vechi campion de box, tăcea într-una. Nu mai scosese o vorbă de cînd negrul intervenise cu privire la cuțit.

— Pot să vă ofer o felie de pîine înmuiată în grăsime caldă ? — întrebă Bugs.

— Bucuros, mulțumesc frumos.

Scundul cu pielea de culoare gălbejită îl privi pe Nick.

— Vreți să gustați din asta, Mister Adolph Francis ? — îi oferi Bugs o felie, aplecat peste tigaie.

Ad nu răspunse. Îl privea pe Nick.

— Mister Francis... — se auzi vocea blîndă a negrului.

Ad nu răspunse. Îl privea într-una pe Nick.

— Vă vorbesc dumneavoastră, Mister Francis — rosti negrul cu blîndețe.

Ad continua să-l fixeze pe Nick. Își ținea șapca pe ochi. Nick se simțea prost.

— Ce te-a găsit, fir-ai să fii? — strigă cu o voce aspră de sub șapcă. Cine te crezi tu, fir-ai să fii ? Ești un mucos neisprăvit. Vii aici fără să fii poftit de nimeni, le mănînci oamenilor bunătățile și cînd ți se cere să împrumuți și tu cuțitul, faci pe grozavul.

Privirile îi erau ațintite asupra lui Nick, fața îi devenise albă și ochii aproape îi dispăruseră sub șapcă.

— Ești o mutră scîrboasă. Cine te-a poftit să vii aici, lua-te-ar să te la !

— Nimeni !

— Ai perfectă dreptate, nimeni. Și nici nu ți-a cerut cineva să rămîi. Vii aici și faci pe obraznicul din pricina mutrei mele caraghioase, îmi fumezi țigările, îmi bei băutura, îți ștergi botul de cămașă și apoi vorbești ca un mucos obraznic. Cum crezi că or să se sfîrșească toate astea, fir-ar să fie ?

Nick nu răspunse. Ad se ridică în picioare.

— Ți-o spun eu, pungaș de Chicago, pui de năpîrcă. O să-ți sparg capul. Ai înțeles ?

Nick se dădu îndărăt. Scundul se apropie de el încetișor, înaintînd pe picioarele lui plate. Călca cu piciorul sting, iar pe dreptul îl tîra.

— Lovește-mă — spuse el mișcînd capul. Încearcă să mă lovești.

— N-am poftă să vă lovesc.

— N-ai să scapi așa ușor. O să-ți trag o mamă de bătaie, ai înțeles ? Vino și lovește tu întîi.

— Nici nu mă gîndesc — răspunse Nick.

— Cu atît mai rău pentru tine, derbedeule.

Scundul privi la picioarele lui Nick. În timp ce le tot privea, negrul, care se ținuse mereu aproape de el după ce se îndepărtase de foc, ridică brațul și-i lovi în cap pe la spate. Boxerul căzu cu fața în jos, iar Bugs lăsă să-i cadă în iarbă măciuca învelită în piele. Celălalt zăcea întins, cu nasul în iarbă. Negrul îl ridică în brațe, cu capul atîrnînd, și-l duse lîngă foc. Fața lui, cu ochii deschiși, avea un aer jalnic. Bugs îl așeză cu grijă, pe pămînt.

— Vreți să-mi dați găleata cu apă, Mister Adams ? Mi-e frică să nu-l fi lovit prea tare.

Negrul zvîrli cu mîna puțină apă peste obrajii boxerului, după care îl trase ușor de urechi. Ochii i se închiseră.

Bugs se ridică.

— E bine — spuse el. N-avem de ce să ne îngrijorăm. Îmi pare rău, Mister Adams.

— Nu-i nimic.

Nick, cu ochii puțin apleca ți, privea spre omul scund. Văzu măciuca în iarbă și o ridică. Avea un miner suplu și se îndoia în mînă. Era acoperită cu piele neagră veche, iar capătul cel gros era înfășurat într-o batistă.

— Are un miner foarte ingenios — spuse negrul surîzînd. Nu se mai fac din astea. Nu știam dacă v-ați fi putut apăra și, oricum, nu voiam să-i faceți rău sau să-l aduceți într-un hal și mai rău decît e.

Negrul surise din nou.

— Dar dumneavoastră i-ați făcut rău. Dumneavoastră...

— Eu, eu știu cum s-o fac. N-o să-și amintească de nimic. Cînd îl apucă, nu-i altceva de făcut cu el.

Nick privea mereu la omul scund care zăcea întins, cu ochii închiși, luminat de foc. Bugs puse cîteva cioturi de lemn pe foc.

— Nu vă mai faceți griji din cauza lui, Mister Adams. L-am mai văzut de multe ori în starea [illegible].

— De unde i se trage nebunia ? — întrebă Nick.

— Oh ! Dintr-o mulțime de lucruri — răspunse negrul, aplecat peste foc. Vreți să luați o ceașcă cu cafea, Mister Adams ?

Îi întinse lui Nick ceașca și mai potrivi vesta pe care o pusese sub capul nebunului leșinat.

— Mai întîi, a încasat prea multe lovituri — spuse negrul sorbind din cafea. Dar asta, cum s-ar spune, numai l-a îndobitocit. Și pe urmă sora lui îi era manager și se povestea mereu în [illegible] istorii cu frați și surori și cum ținea ea la frate și el la soră... Pe urmă [illegible] căsătorit la New York, și asta le-a pricinuit o grămadă de neplăceri.

— Îmi amintesc.

— Bineînțeles, ei nici vorbă să fie frate și soră, dar erau atîția cărora nu le plăcea nici așa, nici altminterea, și pe de altă parte ei începură să se certe, așa că într-o bună zi ea l-a părăsit și nu [illegible] mai întors.

Își sorbi cafeaua și-și șterse buzele cu palma trandafirie.

— A înnebunit. Mai vreți puțină cafea, Mister Adams ?

— Mulțumesc.

— Am văzut-o o dată sau de două ori — continuă negrul. Era o femeie tare bine. Ea îi seamănă destul ca să-i iei drept gemeni. Nici el n-ar fi urît dacă n-ar avea fața atît de bușită.

Se opri. Povestirea se părea că s-a terminat.

— Unde l-ați cunoscut ? — întrebă Nick.

— L-am cunoscut la închisoare. După ce îl părăsise femeia, tot timpul nu făcea altceva decît să ia la bătaie pe cine întîlnea. De aceea l-au băgat la închisoare. Eu am fost condamnat pentru că am făcut să curgă puțin sînge.

Surise și continuă cu glasul lui blînd :

— Am ținut la el de cum l-am văzut și cînd am ieșit din închisoare m-am dus să-l găsesc. Îi face plăcere să creadă că sînt și eu nebun, dar mie puțin îmi pasă de asta. Mă simt bine cînd sînt alături de el și-mi place să cutreier țara — și astfel n-am nevoie să fur nimic...

— Ce faceți amîndoi ? — întrebă Nick.

— Oh, nimic. Ne plimbăm, asta-i tot. El are bani.

— Trebuie să fi cîștigat mulți bani.

— Cu siguranță. Dar a cheltuit totul. Sau i-au fost luați. Ea îi trimite bani.

El aținti focul.

— E într-adevăr o femeie nostimă — spuse el. Îi seamănă îndeajuns ca să-i iei drept gemeni.

Negrul privi spre omul scund, care zăcea întins și respira greu. Părul blond îi cădea pe frunte. Figura mutilată avea, cînd era liniștită, un aer copilăros.

— Pot să-l fac să-și revie cînd vreau, Mister Adams. Dacă nu vă este, cum să spun, cu supărare, cred că ar fi bine să plecați. Îmi pare rău că nu sînt prea ospitalier, dar s-ar putea să se înfurie din nou dacă v-ar vedea. Nu mi-ar place de loc să fiu obligat să-l dobor încă o dată, dar cînd îl apucă criza, nu-i altceva de făcut. Trebuie, cum s-ar spune, să-l țin departe de lume. Nu vă plictisesc toate astea, Mister Adams ? Nu, nu-mi mulțumiți, Mister Adams. V-aș fi prevenit, dar avea aerul că vă este foarte binevoitor. Credeam că totul o să meargă bine... O să întîlniți un oraș la trei kilometri de aici dacă o țineți pe calea ferată. Se numește Mancelona. La revedere. Aș vrea bucuros să vă poftesc să petreceți noaptea aici, dar e cu neputință. Nu vreți să luați puțină șuncă și pîine cu dumneavoastră ? Nu ? Luați atunci cel puțin un sandviș.

Spuse toate astea cu vocea lui de negru, joasă, blîndă și politicoasă.

— Bine. Atunci, la revedere, Mister Adams. La revedere și [illegible].

Nick se îndepărtă de foc și străbătu luminișul în direcția drumului de fier. Ajuns în afara razelor de lumină ce le arunca focul, se opri să asculte. Se auzea vocea joasă și blîndă a negrului. Nick nu deslușea cuvintele. Pe urmă îl auzi pe omul scund spunînd :

— Mă doare capul îngrozitor, Buga.

— O să vă treacă, Mister Francis — îl consolă negrul. Beți ceașca asta cu cafea caldă.

Nick sări peste rambleu și o porni la drum. Observă că ținea în mînă un sandviș cu șuncă și-l băgă în buzunar. Privind din vîrful pantei, mai înainte ca drumul să [illegible] printre coline, zări încă o dată lumina focului în luminiș.

În românește de Tatiana ULMU
Ilustrația de Val MUNTEANU

Christine (dreapta) și Marielle Goitschel.

Sportul preferat: schiul

Interviu cu Christine și Marielle Goitschel

Într-una din zilele Concursului internațional de schi de la Poiana-Brașov, la o măsuță, dintr-un hol din hotelul „Sport", două fete tinere ale căror figuri te fac să-ți pui imediat întrebarea „unde le-am mai văzut, oare?" stau liniștite de vorbă despre una, despre alta...

Sînt surorile Christine și Marielle Goitschel, care și-au legat atît de strîns numele de ediția Jocurilor Olimpice de iarnă din acest an. Și parcă pentru a demonstra că cele patru medalii (două de aur și două de argint) cucerite la Innsbruck nu s-au datorat nicidecum întîmplării, Christine și Marielle și-au continuat activitatea competițională încă în această iarnă, obținînd alte răsunătoare succese...

Dar mai bine să le lăsăm să spună singure cîteva cuvinte cititorilor „Flacării".

Așadar :

— În Romînia, ca pretutindeni, succesele dv. din iarna aceasta sînt binecunoscute și v-au atras multă simpatie. Am dori însă să cunoaștem cîte ceva din ceea ce considerați că a însemnat pregătirea pentru aceste succese.

Christine : În general mi-e cam teamă de întrebările, uneori întortocheate, ale gazetarilor. De data aceasta însă întrebarea mi se pare simplă — simplu e și răspunsul. Pregătirea pentru titlul de campion olimpic am început-o cînd aveam 5 ani.

— E o glumă ?

Christine : Absolut de loc. Evident, asta nu trebuie înțeles în sensul că la cinci ani aveam în vedere — conștient — dobîndirea titlului. Dar nici nu poate fi pus la îndoială că, început atît de timpuriu, sportul preferat îți va aduce mai tîrziu satisfacții certe.

— Ați spus : sportul preferat, referindu-vă la schi. Mai practicați și alte sporturi ?

Christine : Da. Tenis, volei, înot și chiar schi pe apă... Și n-aș spune că toate acestea n-au o strînsă legătură cu succesele de la schi... Bineînțeles, împreună cu cultivarea calităților morale ce se cer unui sportiv de performanță : voință, dîrzenie, mult spirit de disciplină, adesea renunțări la unele distracții care-l pot tenta pe orice tînăr.

— Prima victorie ?

Christine : La 9 ani, titlul de campioană școlară la schi. Vă rog să mă credeți că victoria aceasta a fost la fel de bogată în emoții și bucurii ca și cele din anul acesta, de pildă.

— Alt succes înainte de Olimpiadă ?

Christine : La Campionatul mondial de la Chamonix, în 1962, cînd am obținut locul 8... Dar despre Chamonix mai bine întrebați-o pe Marielle.

— Domnișoară Marielle, vă putem întrerupe cîteva clipe din tricotat — care pare o adevărată a doua pasiune a dv ? (În timpul liber Marielle poate fi foarte rar văzută fără andrele și ghemuri de lînă.)

Marielle : Dar nici nu mă întrerupeți... Dacă e vorba de Chamonix (și mîinile continuă să tricoteze harnic), am obținut acolo locul I la coborîre, locul II la slalom special, locul IV la uriaș (ciucurile erau spuse ca și cum n-ar fi avut altă semnificație decît: „două pe față, două pe dos, două pe față...").

— Proiecte de viitor, planuri ?

Christine : Evident. Să continuăm să practicăm schiul cu asiduitate. Eventual să răsturnăm unele cifre fatidice cu privire la limita de vîrstă în schiul competițional. De aici, un plan mai concret : Grenoble — 1968...

— Ce ne puteți spune despre cele cîteva zile petrecute în țara noastră ?

Christine (Marielle, cu o andrea în gură, însoțește răspunsul surorii mai mari cu aprobări din cap) : Despre București nu putem spune prea multe... Abia l-am văzut. Brașovul însă, și mai ales Poiana, ne-au lăsat o impresie excelentă. Ca și oamenii din țara dv., amabili și îndatoritori...

★

E tîrziu. Surorile Goitschel, admirabile exemple de disciplină sportivă, își respectă cu strictețe programul care, acum, indică odihna. Le-am urat deci noi succese, iar în zilele următoare m-am bucurat laolaltă cu atîți alți simpatizanți ai celor două tinere din Val d' Isère-Savoie că ele și-au putut continua și pe pîrtiile românești șirul victoriilor lor sportive.

E. DASCĂLU

o mie și unu de RĂSPUNSURI

La masa rotundă: „timpul liber".

„CE FACI DESEARĂ?" „CE FACI DUMINICĂ?"

Sînt întrebări de toate zilele la care răspunsurile pot fi o mie și unu. Fie că mergem la un spectacol sau într-o excursie, fie că rămînem acasă să citim o carte, ceasurile libere, nelăsate să se scurgă printre degete, devin folositoare ore ale frumosului, ale împlinirii spirituale.

Vrînd să aflăm cum își petrec timpul liber oamenii din orașul Sibiu i-am invitat la o discuție în jurul mesei rotunde pe cîțiva tovarăși care, printre preocupările lor zilnice, o au înscrisă și pe aceea de a oferi sibienilor modalități plăcute și în același timp instructive de consumare a orelor libere.

Oaspeții noștri au fost: Dumitru Mironescu, președintele Comitetului orășenesc pentru cultură și artă, Radu Gheorghe, secretar al Comitetului orășenesc U.T.M., Gheorghe Jula, secretar al Clubului sportiv Sibiu, Livius Bera, membru în Comitetul de partid al uzinelor „Independența", Mircea Velica, directorul Școlii populare de artă, directori de cluburi și de biblioteci.

REDACȚIA — **Într-un oraș cu o îndelungată tradiție culturală, cum este Sibiul, desigur că locuitorii lui așteaptă din partea instituțiilor culturale spectacole variate și de calitate, pe măsura exigențelor unui spectator de astăzi; v-am ruga să ne spuneți care sînt preocupările actuale ale Comitetului orășenesc pentru cultură și artă, de a veni în întîmpinarea dorințelor sibienilor?**

DUMITRU MIRONESCU — **Din multimea preferințelor artistice ale oamenilor din orașul nostru, se pare că teatrul întrunește cei mai mulți admiratori. De aceea, în colaborare cu Teatrul de stat, ne-am străduit să asigurăm ritmicitatea premierelor în această stagiune, în așa fel încît, la intervale de timp nu prea mari, iubitorul artei teatrale să fie invitat la un spectacol nou. „Rețeta fericirii" de A. Baranga, un interesant recital de poezii — înscenate — din operele lui Coșbuc, „Dracul uitat" de scriitorul ceh Jan Drda sînt cîteva din ultimele noastre premiere. Pentru lunile următoare pregătim, în cinstea celei de-a XX-a aniversări a eliberării, piesa lui Titus Popovici „Pasacaglia", iar anul Shakespeare va fi sărbătorit în teatrul nostru printr-un spectacol cu „Cymbeline". Nici melomanii nu au fost uitați; întrucît mulți și-au exprimat dorința de a asculta mai des muzică simfonică în interpretarea unor cunoscuți soliști, i-am invitat la filarmonică pe artistul poporului Ion Voicu, pe Ștefan Ruha, Mihai Constantinescu, Vladimir Orlov. E interesant de observat că în rîndul ascultătorilor crește din ce în ce mai mult numărul tinerilor; ei au cumpărat peste 400 din abonamentele permanente.**

REDACȚIA — **Tineretul, pentru care timpul — după cum prea bine spune o poetă — este deopotrivă „frumos și sever", vrea ca unele distracții să poarte pecetea vîrstei, a elanului propriu tinereții. Ce ne-ar putea împărtăși, în această privință, tinerii din Sibiu?**

RADU GHEORGHE — **Oricît ar fi de banal, trebuie să încep cu poezia. În zilele de primăvară și vară, o dată pe săptămînă, parcul Subarini devine un adevărat sediu al versului. „Serile de poezie", în care avem ca oaspeți recitatori îndrăgiți din rîndul profesioniștilor și amatorilor, sînt pe cale să devină o tradiție. Se înțelege, sînt urmate de dans.**

În lunile de iarnă, tinerii s-au întîlnit mai des în sala lor din oraș. Ca să nu se poată pune semnul „egal" între obișnuitele „joi ale tineretului" și restul acțiunilor noastre (căci, să recunoaștem, monotonia plictisește), ne-am gîndit să organizăm cîteva concursuri „Cine știe, cîștigă" mai ample, desfășurate pe etape, cum este bunăoară „Cinematografia românească" (finala va avea loc la sfîrșitul lunii martie) și unele „seri tematice" care totdeauna au stîrnit interes prin inedit. Le spunem „seri tematice" din obișnuință, de fapt sînt un fel de dezbateri colective pe seama unui subiect ce-l întîlnim deseori în discuțiile tinerilor. O astfel de dezbatere, numită „Să trăim și să muncim în chip socialist", a atras în sală

Magda MIHĂILESCU

(Continuare în pag. 18)

cîteva sute de tineri din întreprinderi și școli ; unii dintre aceștia, mai certați cu disciplina, au avut multe de învățat și, desigur, asta am și urmărit. Am vrea să-i invităm acum pe tineri la un colocviu „Despre eroism". E un subiect despre care, cum e și natural, ei vorbesc mult. Trei colective, unul format din tinerii ce se documentează în fabrici, altul din profesori și celălalt din actori (aceștia vor interpreta cîteva fragmente din piese), îi stabilesc deocamdată conturul.

MIRCEA VELICA

E lucrul știut că tineretului îi place poezia, ori să discute despre eroism, că ar vrea să afle totul despre tehnica secolului nostru, mă rog, îi plac o mie și unu de lucruri, dar dintre acestea, cred că nu chiar al o mie unulea sînt muzica ușoară și dansul. În școala noastră, mulți din cei 600 de elevi — fie că sînt înscriși la pictură sau la teatru — fac casă bună cu genul așa-zis ușor. Iubitorilor de muzică din oraș, elevii secției de muzică le-au oferit nu demult, la începutul lunii februarie, o surpriză : au prezentat o primă audiție din seria celor dedicate exclusiv muzicii ușoare. Spectacolul a avut și un caracter demonstrativ : în locul formației obișnuite de muzică ușoară spectatorii au ascultat o orchestră alcătuită în întregime din acordeoane, iar alta din chitare. Toate acestea, pentru a zdruncina puțin șablonul, pentru a arăta că unele melodii, în aparență șterse, fără ritm, pot să capete prospețime printr-o orchestrație îndrăzneață. Sperăm că aceste concerte vor fi nu numai ore de destindere, ci și mici lecții asupra felului cum trebuie privită muzica ușoară.

REDACȚIA

Cu Păltinișul la doi pași, cum s-ar spune, cu Valea Oltului nu prea departe, sibienii sînt deprinși ca în multe ore libere să pornească la drum. Ar fi interesant însă să-i cunoaștem și într-o altă ipostază decît aceea de turiști.

GHEORGHE JULA

E drept. De altfel chiar mi se pare prea știut faptul că locuitorii orașului au îndrăgit excursiile (nu numai în împrejurimi, ci în toată țara), concursurile de orientare turistică. Este ca și cînd am releva în chip de noutate un lucru foarte obișnuit, cum ar fi, bunăoară, acela că mulți oameni din Sibiu au vizitat Muzeul Brukenthal de cîte 9-10 ori.

Cred că despre patinatorii noștri nu se știe mai nimic, pentru simplul motiv că acum o lună și jumătate patinele se odihneau încă, neavînd unde să fie folosite ; pe patinoarul natural de curînd amenajat, vin acum zilnic cîte trei, patru sute de amatori ; sportivii ce nu fac parte din asociații, cei care vor să-și petreacă o parte a timpului liber jucînd tenis de masă sau șah au o sală a lor, anume. Aci are loc o activitate sportivă de recreare, necompetițională, neînsoțită de arbitraje.

REDACȚIA

În zilele cînd oamenii din întreprinderile dv. nu se duc la teatru, la un concert sau la o expoziție și nici în excursie, cînd vor să stea cîteva ore la clubul Independența ce le oferă acesta, tovarișe Bera ?

LIVIUS BERA

Am citit undeva o frază care se pare că circulă foarte des printre unii oameni din țările capitaliste. După ei „distracțiile sînt un mijloc de a compensa absența satisfacțiilor". M-am gîndit deseori că o săptămînă din activitatea oricărui club muncitoresc este cel mai bun contraargument. Mai bine poate decît în altă parte, se observă aici, cum, sub ochii noștri, cuvîntul „distracție" prinde sensuri noi. Vedeți, sînt seri în care oamenii ce ies de la club nu spun „m-am distrat grozav" ci : „am petrecut cîteva ore plăcute" (unii vor adăuga : „folositoare"). N-a fost nici dans, nici spectacol, ci să spunem, o seară tematică cu subiectul : „Istoricul secției «lanț cu role»" (un sector din uzina noastră, mult dezvoltat în ultimii ani). „Istoricul" a fost prezentat de cei care au pus umărul la progresul acestei secții, iar în încheiere a fost vizionat un film ce prezenta o secție asemănătoare complet automatizată. Peste cîtva timp, cu un lucru firesc, cabinetul tehnic a primit de la „lanț cu role" cîteva propuneri de inovații.

Astfel de seri tematice alternează cu manifestările celor 350 de artiști amatori din întreprindere. Zilele acestea ansamblul folcloric pune la punct un spectacol inspirat din viața uzinei, iar echipa de teatru pregătește „Un vis în viitor", o piesă a unui inginer din uzină.

Ca orice club, avem cîteva acțiuni tradiționale dar care nu se arată de loc a fi îmbătrînite, cum ar fi expozițiile pictorilor amatori și ale copiilor unor muncitori din fabrică, sărbătoarea veteranilor, serile de călătorii imaginare cu ajutorul proiecțiilor însoțite de muzică. Fiindcă veni vorba de călătorii, trebuie să spun că acestea au inspirat „o seară" mult apreciată la club : „Povestiri din excursie". Întrucît în uzină sînt foarte mulți iubitori de turism (anul trecut au plecat în drumeție peste 1.400 de muncitori) cărora le place nu numai să bată drumurile, ci și să asculte relatările altora, am încetățenit obiceiul ca, la întoarcerea din excursiile cele mai interesante, participanții, invitați la club, să povestească, cu întîmplările hazlii de rigoare, itinerarul excursiei.

ELISABETA SÎRBU — directoarea clubului „7 Noiembrie"

O idee interesantă, pe care am putea s-o adoptăm și noi. Cu atît mai mult cu cît și în fabrica noastră excursiile sînt la loc de cinste. Le preferăm însă pe cele în locuri mai puțin cunoscute de noi : am vizitat în ultima vreme hidrocentrala Sadu V, am călătorit pe Dunăre ș.a.

★

Ce faci deseară ? Ce faci duminică ? Întrebărilor de acest fel sibienii le răspund cu numele vreunei acțiuni din cele amintite de interlocutorii noștri sau cu altele din șirul celor care n-au putut fi cuprinse în spațiul restrîns al unei discuții. Căci în ceea ce privește petrecerea plăcută și folositoare a timpului liber, răspunsurile pot fi o mie și unu.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

Povestea vorbei

CÎTEVA EXPRESII

Pentru orice vorbitor al limbii romîne, sensul unor expresii **ca de-a valma** sau **a da în vileag** e cît se poate de limpede. Dar cîți dintre noi ar putea să răspundă la întrebarea : ce înseamnă **valma** și **vileag** ?

Cercetarea limbii vechi și a unor graiuri regionale ne dă informațiile cerute : expresia **de-a valma** are la bază substantivul **valmă** (= mulțime, grămadă), iar **a da în vileag** conține cuvîntul care înseamnă „public, obște". Așadar **a da în vileag** are sensul „a face cunoscut tuturor, a face public". Pentru cei care nu cunosc substantivul **vileag** decît din expresia discutată, adăugăm că el nu lipsește din operele unor mari scriitori. Caragiale scrie, de pildă :

„Are să meargă la biserică și cînd o fi tot vileagul strîns, o să strige în gura mare... că fără omul ăsta înnebunește".

Cazul acestor expresii nu e izolat : despre un lucru cîștigat pe nedrept care se pierde repede, se spune **de haram a venit, de haram s-a dus.** Dar ce înseamnă **haram** ? La această întrebare poate răspunde numai cine știe turcește (**haram** = cîștig nepermis, ilicit). În sfîrșit, ne vom referi la binecunoscuta expresie **a da tîrcoale**, pe care oricine o înțelege și o folosește fără să se mire că, de fapt, nu știe ce e **tîrcoale**.

Tîrcoale e pluralul substantivului **tîrcol**, de origine bulgărească (**tărkolo**), care are sensul „cerc, roată". **A da tîrcoale** își justifică deci foarte bine înțelesul de „a se învîrti în jurul cuiva, în jurul unui lucru".

Sorin STATI

LACRIMI DE CROCODIL

De ce plînge crocodilul ? Pentru că la acest animal o serie de fibre nervoase cu destinații diferite se află într-un contact prea strîns, aproape că se confundă. Concluzie științifică care risipește definitiv legenda ipocriziei crocodilului plîngînd înainte de a-și înfuleca victima. În legătură cu fenomenul „lacrimilor de crocodil", medicul londonez Golding Wood s-a ocupat de cercetarea unei maladii rare : unii bolnavi arătau că ori de cîte ori mănîncă îi apucă un plînș de nestăpînit. Cercetîndu-le antecedentele medicul a constatat că înainte de apariția ciudatei boli, toți cei în cauză suferiseră de paralizii ale nervului facial. Din cauza acestor paralizii, a explicat doctorul Wood, nervii salivari din vecinătatea nervului facial, încercînd să-i compenseze inactivitatea, dau naștere unor mici terminații nervoase care se unesc cu glanda lacrimală, formînd un nou arc reflex. Și cînd bolnavul se așază la masă, glandele salivare și cele lacrimale încep să funcționeze concomitent, iar el nu-și poate stăpîni lacrimile...

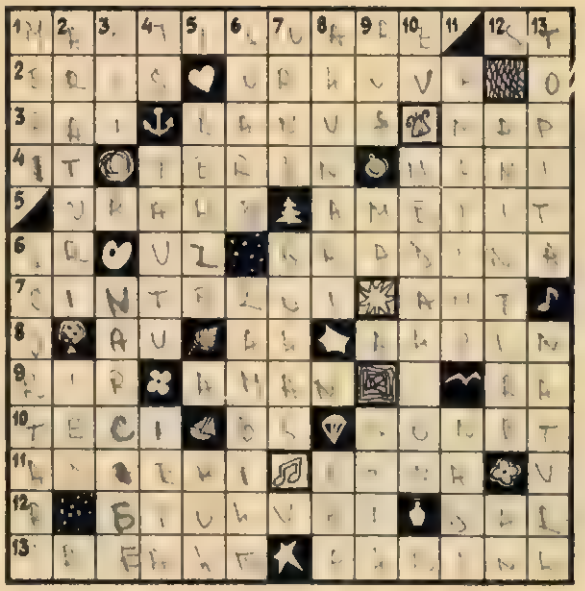

PRIMĂVARA

ORIZONTAL : 1) Darurile primăverii — Liniște. 2) Vestit țintaș, lucrează mai ales primăvara — Deține rolul principal în filmul „Primăvara". 3) Tărîm legendar cu primăvară veșnică — Autoarea poeziilor „Primăvara în cring", „Fragment de primăvară" și „Vînt de martie" — Leguminoasă al cărei tubercul se recoltează primăvara. 4) Iți ! — Întindere terestră — Verb la undiță. 5) Se adresează sărbătoritelor de 8 martie — În stare de extaz, în fața simfoniei de culori, sunete și arome ale primăverii. 6) Sere ! — Folosință — Primăvara o transformă într-un imens buchet înmiresmat. 7) Cîntăreț înaripat — Diviziune administrativă în Danemarca. 8) Aur... — ... și aluminiu — Caracteristic înălțimilor montane. 9) Ued în Algeria — Autorul pînzelor „Scenă cîmpenească" și „În grădină" — Soare deasupra piramidelor. 10) La fasole, mazăre verde și... săbii — Barbu Sorescu — „...de Mart" se intitulează un ciclu de poezii semnate de Șt. O. Iosif și D. Anghel (sing.). 11) Cînd suflă zefirul (pl.) — Vulcan în Sicilia. 12) Pîlcuri de vestitori ai primăverii — Cadou de mărțișor. 13) De vis — Vestita amatoare de nectar.

VERTICAL : 1) Într-un cunoscut tablou al lui Ion Andreescu apar în floare — Păsărea numită și ciocănitoarea mică (pl.). 2) Lucrări agricole de primăvară și de toamnă — Puiul caprei. 3) Familie de albine ce se naște în primăvară — Gingașe flori primăvăratice. 4) Tese ! — Autorul poeziilor „Aprilie" și „Primăvara" — Oraș antic în Sicilia. 5) Vestitori ai primăverii — Distribuire în teatru. 6) Despre ei se spune că primăvara e îmbătător — Primăvăratice cupe înmiresmate. 7) Riu și departament în Franța — Pomii înainte de a înfrunzi (sing.). 8) Găinușă de munte, pasăre cu preferințe pentru nuci și alune (pl.) — Epocă. 9) Ca macul — Două petale de margaretă ! — Poate fi și literar și într-o floare. 10) Ene Voinescu — Mărțișor. 11) Primăvara — A înnădi. 12) Mărțișor — Se numără uneori în primăveri (sing.). 13) Zăpada cînd pornește primăvara în avalanșe — În straie înflorate cu mii de culori, strălucește în razele blînde ale soarelui.

Dezlegarea jocului „SPUSE-N FEL ȘI CHIP" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Cinstiți — Luna. 2) Oratori — Mutul. 3) Moralistă — Amu. 4) Unanim — Are — In. 5) Niță — Iscodit. 6) Ici — Pași — Da — F. 7) Ciudă — Etc — Rol. 8) A — Nega — Ion —Me. 9) Recita — Năsuc. 10) Jo — Inimă — Ulia. 11) Ușă — Apatice — R. 12) Stil — Imediat. 13) Țițiit — Uituci.

ALEEA NESFÎRȘITĂ

O legendă japoneză spune că în urmă cu 340 de ani un sfetnic înțelept și sărac i-a dăruit prințului său un copac. Întrebat care este tîlcul acestui dar, sfetnicul i-ar fi răspuns : copacul simbolizează veșnicia. Această legendă este povestită celor ce vizitează parcul templului Toshogu (sec. XVI) din Nikko. Din imensul parc pornește o alee lungă de 40 km. Ea este străjuită pe ambele părți de 13.000 de arbori din specia cryptomenia, care au vîrsta de 340 de ani...

UMOR DE PESTE HOTARE

— Ce-o fi avînd asta cu Chopin ? Nici nu-l cunoaște măcar...

CĂSĂTORIA SCOȚIANULUI

— Nu mie, prostule.

— Îți dai seama de cînd tot vorbește asta ?...

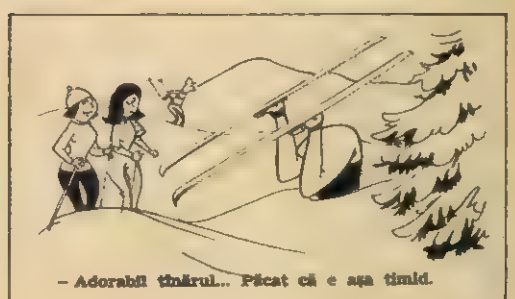

— Adorabil tînărul... Păcat că e așa timid.

„Flacăra" a publicat nu demult un reportaj intitulat „Vernisaj la secția presă", în care se vorbea despre preocupările artiștilor plastici amatori din Uzina de tractoare-Brașov. În urma apariției reportajului, care a fost citit cu interes și comentat de mulți muncitori, preocupările artistice s-au extins și în rîndul tinerilor din alte secții ale uzinei noastre : mulți dintre ei și-au exprimat dorința de a urma școala populară de artă și în prezent se pregătesc să se înscrie.

Ioan SAVU
membru în comitetul de partid al Uzinei de tractoare-Brașov

dialog

BRĂILA DE-A LUNGUL VEACURILOR

„Doresc să cunosc cîteva momente mai importante din istoria orașului Brăila".

Toma MIHAI
marinar, Galați

Răspunde prof. ION T. DRAGOMIR, directorul Muzeului regional de istorie din Galați.

Brăila este unul din cele mai vechi orașe ale Munteniei, fiind primul port al Țării Românești pe Dunăre. Ea este pomenită în documentele grecești sub numele de Proilabum și Proilava, iar în cele turcești sub denumirea de Ibrail sau Ibraila. Piese dezgropate de arheologi pe teritoriul Brăilei, datînd din neolitic (aproximativ 2700 de ani î.e.n.) pînă în sec. X e.n. atestă existența unor străvechi așezări omenești succesive.

În secolul al XIV-lea, Brăila exista ca scheală (port) pentru încărcarea în vase a produselor Țării Românești și pentru tranzitul mărfurilor din Brașov și Lemberg destinate Istanbulului, pe timpul domniei lui Vlaicu Vodă (1368). De atunci Brăila a fost martora frămîntatei istorii a Țării Românești : în 1418 luată de turci, recucerită apoi de domnii români (în 1470 incendiată de Ștefan cel Mare), rază și cetate turcească timp de trei veacuri (1540-1829).

Vase în portul Brăila la începutul secolului trecut (litografie din 1826).

Aici, în anii puterii populare Brăila cunoaște o puternică dezvoltare economică prin importantele sale obiective industriale — uzinele metalurgice „Progresul" și „Laminorul", Fabrica de plăci aglomerate din lemn, Combinatul de celuloză și hîrtie, al căror prestigiu a depășit hotarele țării. S-a schimbat și fața orașului : impunătoare ansambluri arhitectonice, noi instituții culturale, grădini și parcuri de odihnă se află azi pe locurile bătrînei cetăți de odinioară, din care mai dăinuie, ca vestigiu, doar denumirile străzilor : Cetățuia, Fortificației, Cetățuiei și Bastionului.

Azi, în locul cetrei ai Brăilei.

După înlăturarea stăpînirii otomane, cetatea turcească e dărîmată și orașul e reconstruit pe baza unui nou plan. În 1836 Brăila devine port liber, „porto-franc cu antrepo", al cărui trafic comercial în continuă creștere atrage capitalurile româ-nești și străine, mai ales începînd din a doua jumătate a secolului, cînd, concomitent cu rapida și anarhica dezvoltare industrială și comercială, se formează și o numeroasă populație [illegible]

În anul 1868 se desfășoară aici prima grevă muncitorească din regiune, greva ciurarilor, căreia îi urmează și alte acțiuni greviste ale muncitorimii brăilene : în 1874 o grevă la care participă peste 4.000 de lucrători, în 1884 greva lucrătorilor cărăușași din port ; în 1910, lupele muncitorilor portuari se transformă într-o grevă generală la care se ralizează aproape întreaga muncitorime a orașului.

CEVA DESPRE MEMORIE

„Memoria poate fi regenerată"?

C. ȘTEFAN și I. MUȚUȚUC
[illegible]

Răspunde MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P. Române.

La o întrebare ca aceasta, evident, nu se poate răspunde printr-un simplu da sau nu. Dereglările memoriei se datoresc unor cauze foarte variate, de aceea și răspunsul este determinat de natura tulburării.

Fenomenul slăbirii sau pierderii memoriei poate apare ca o consecință a unor boli organice ale creierului, a unor leziuni — de o anumită extindere — ale sistemului nervos, produse în general de intoxicații, infecții, tulburări grave ale circulației sîngelui și tumori. Prin înlăturarea cauzei care le-a generat dispar și tulburările de memorie. Așa stau lucrurile, de pildă, cu *amnezia* (pierderea de memorie), apărută în formele grave ale intoxicației cronice cu alcool și caracterizată prin aceea că bolnavul, deși păstrează relativ bine amintirile vechi, nu mai este în stare să conserve nici o întîmplare de dată recentă. O asemenea tulburare poate fi tratată cu doze mari de vitamină B1 ; dar memoria va fi total recuperată numai dacă vom suprima cu desăvîrșire alcoolul din viața pacientului. Pierderea memoriei, însoțită în general de dezorientarea în timp și spațiu a bolnavului — simptome care apar în tumori localizate în anumite regiuni ale creierului — poate fi înlăturată prin intervenția neurochirurgicală. După extirparea tumorii tulburările dispar și capacitatea de a reflecta din nou trecutul, prin păstrarea urmelor acestuia în creier, revine pe de-a-ntregul.

În afară de această categorie de tulburări ale memoriei există și o anumită dificultate de a memora, ca urmare a unor stări de oboseală fizică și intelectuală, adesea însoțită de insomnie și dureri de cap. Aici nu este vorba propriu-zis de o pierdere de memorie, ci de o greutate în reținerea anumitor fapte din cauza slăbirii capacității de concentrare. Într-adevăr, persoanele care se plîng de asemenea „pierderi de memorie" dau răspunsuri corecte în diversele probe la care sînt supuse, dar greutatea de a se concentra asupra unei anumite probleme determină pe acești oameni să rețină superficial cunoștințele și să le uite imediat.

Este de la sine înțeles că din moment ce tulburările de memorie produse de leziuni organice ale creierului pot fi înlăturate printr-un tratament corespunzător — cu atît mai mult poate fi regenerată memoria tulburată în mod trecător în cursul unei stări de oboseală a sistemului nervos. Nu este vorba numai de tratamentul medicamentos, ci, îndeosebi, de respectarea unui șir întreg de reguli privind regimul de viață și muncă. Trebuie evitate unele abuzuri, în special de tutun și alcool, care creează condiții de intoxicație cronică și de slabă rezistență a sistemului nervos. Esențialul constă într-un anumit mod de a munci, într-o conținuitate bine organizată, cu respectarea riguroasă a odihnei, dar cu înlăturarea pauzelor nejustificate de lungă durată în cursul activității, pauze care reclamă în cele din urmă „asalturile" necesare pentru recuperarea timpului pierdut.

Alternanța dintre perioadele de inactivitate îndelungată și cele de muncă împinsă la extrem este unul din factorii cei mai deși întîlniți în producerea stărilor de oboseală nervoasă. Dimpotrivă, un regim de muncă rațional creează condiții favorabile procesului de concentrare în memorarea cunoștințelor.

KENYA ÎN 1964

„Doresc să apară în «Flacăra» date despre unele probleme actuale ale Kenyei".

P. FALCAȘ
Chirnogeasi, reg. Dobrogea

Răspunde GABRIELA DOLGU, ziaristă.

Bagajul moștenit de la trecutul colonial reprezintă de fapt tocmai problemele urgente cărora tînărul stat kenyot are să le facă față.

1. Caracteristica economiei în această țară, „ce dispune potențial de vaste bogății ale solului și subsolului (cafea, ceai, bumbac, animale, grafit, aur, rare etc., etc.), este lipsa cvasiabsolută a industriei. Se pune problema capitalurilor de investit, a cadrelor tehnice și organizatorice. Desigur că foarte mult, dacă nu chiar total, depinde de natura soluțiilor ce vor fi abordate.

2. În ceea ce privește agricultura, ea pune deopotrivă probleme politice, sociale și economice. Din cei aproape 9 milioane de locuitori ai Kenyei (conform recensămîntului din decembrie 1963) vreo 60.000 sînt europeni. Dintre aceștia din urmă, aproape o treime sînt mari fermieri, posedînd cea mai fertilă parte din pămîntul Kenyei, așa-numitele „White Highlands", o suprafață egală cu a Elveției — 41.000 km p (întreaga suprafață a Kenyei este de 582.646 km p). Alungați încă din perioada colonizării de pe acest podiș fertil, africanii sînt grupați pe pămînturi cu productivitate redusă, mlăștinoase sau uscate de secetă, cărora nu li s-a adus niciodată vreo ameliorare. Îngrijorați de posibilitatea unei reforme agrare, o parte din europeni au părăsit Kenya, stabilindu-se fie în Anglia, fie în Republica Sud-Africană. În plus, circa 1.000 de familii europene — funcționari în administrația de stat sau fermieri — și-au exprimat intenția de a pleca anul acesta. Oarecum liniștiți de asigurările date de guvernul Kenyatta, majoritatea europenilor au rămas totuși pe loc. S-au înarmat însă „pentru orice eventualitate", transformîndu-și fermele în adevărate cetăți. Alții și-au părăsit culturile de pe podiș, plecînd să se stabilească în Kenya de nord-vest, în orașul Algoo, în jurul căruia există multe pămînturi libere. Gestul lor, aparent mărinimos, este de fapt dictat de considerente de profit : ei au primit sau vor primi compensații mari plătite de guvernul din Nairobi.

3. Răspunzînd apelului lansat de primul ministru, conducătorii partidului de opoziție și șefii militari ai mai multor triburi și detașamente armate au declarat sub jurămînt că rivalitățile vor fi uitate și că se vor uni în efortului național pentru păstrarea și întărirea statului independent.

Se pare totuși că dorința de a înfrînge rivalitățile tribale nu a fost abandonată ; ajutorul financiar englez (după proclamarea independenței Kenya a rămas în Commonwealth) este însoțit de o condiție — și anume că armele respective pot fi folosite numai în provinciile centrale ; or, aceasta creează nemulțumiri în rîndurile populației din alte provincii, mai ales din Nyanza, unde se simte o nevoie acută de irigații în agricultură.

4. Evenimentele de la sfîrșitul lui ianuarie și primele zile ale lui februarie a.c. (o încercare de rebeliune în rîndurile unor unități ale armatei naționale) au subliniat acuitatea evacuării bazelor engleze existente pe teritoriul Kenyei : folosind pretextul rebeliunii, trupe engleze au ocupat cîteva puncte-cheie ale orașului Nairobi și au dezarmat soldați kenioți. Guvernul Kenyatta insistă pentru lichidarea acestor baze încă în cursul acestui an.

DIN NOU — YANONAMI

„În numărul 1 al revistei «Flacăra», în cadrul noii rubrici «CADRAN INTERNAȚIONAL» am citit interesante relatări despre expediția prof. Biocca. În legătură cu aceasta aș dori să aflu și alte amănunte despre yanonami și despre jurnalul Helenei Valero".

Romus SUCIU
Sighișoara

Profesorul Ettore Biocca, conducătorul expediției, este directorul Institutului de parazitologie din Roma. Înainte de cercetările întreprinse printre yanonami, el a mai organizat alte expediții în bazinul Amazoanelor pentru a studia în special prepararea de către băștinași a otravei curara. În prezent, prof. Biocca pregătește pentru tipar jurnalul Helenei Valero, care, potrivit știrilor din presa italiană, va apare în curînd. Deoarece în timpul captivității sale Valero a cunoscut aproape toate triburile din regiunea locuită de yanonami, jurnalul ei va constitui un important document de interes științific asupra vieții și obiceiurilor acestor triburi. După apariția lucrării, vom fi în măsură să publicăm date mai ample. Pentru moment, extragem din relatările membrilor expediției următoarele amănunte : la yanonami, bărbații sînt luptători și vînători de animale mari. Aprinderea focului, fiind o operație foarte obositoare, cade tot în sarcina lor. Femeile, pe

Cu cititorii

Locuitori dintr-un sat vizitat de expediția condusă de prof. Biacco.

lîngă treburile casnice, se mai ocupă cu vînarea animalelor mici și cu pescuitul. În ceea ce privește furtul de femei, care se practică la yanonami, membrii expediției afirmă că femeile nu se tem de răpire, ci dimpotrivă se mîndresc cu acest lucru. În multe cazuri, ele însele îi îndeamnă și chiar îi sprijină pe răpitori. În mod obișnuit însă bărbatul trebuie să locuiască în tribul femeii.

Spre deosebire de alte triburi cunoscute de pe Amazoane, yanonamii nu au instrumente muzicale.

Statura yanonamilor este în general scundă ; rareori ei ating înălțimea de 1,68 metri. Noii născuți care prezintă infirmități sau malformații sînt uciși imediat după naștere. Printre bolile mai frecvente la aceste triburi se numără malaria și tuberculoza. În schimb, nimeni nu suferă de carie dentară. Unii cercetători pun acest fenomen pe seama faptului că yanonamii nu consumă sare și beau o apă bogată în fluor.

Vîrsta unui yanonami este greu de stabilit deoarece lipsesc semnele exterioare de îmbătrînire, cu atît mai mult cu cît ei nu-și pierd dinții, nici părul și nici măcar nu încărunțesc.

DE LA CORESPONDENȚI

Onești 1964. (C. Bursuc, Bacău)

Așa se prezintă piața din fața gării Rîmnicu-Sărat. Vă place ? Întrebarea este adresată celor ce gospodăresc orașul. (N. Leonte, București)

SPORT

DE LA DORTMUND LA PRAGA

La 6 martie va începe, în mai multe orașe cehoslovace, a cincea ediție a campionatului mondial de handbal în 7, care adună la start 16 echipe din patru continente, selecționate dintr-un lot de 26. Un record al mondialelor de handbal.

Cele 16 echipe vor susține în zilele de 6, 7 și 9 martie meciuri preliminarii, în patru grupe de cîte patru. Primele două clasate din fiecare grupă vor cuceri dreptul de a continua lupta în alte două serii de cîte patru.

Ce ne vor oferi aceste preliminarii ?

În grupa A (R. D. Germană, R. F. Germană, Iugoslavia și S.U.A.) favorite sînt cele două echipe germane, fără a se omite însă nici pretențiile echipei iugoslave, care, deși învinsă recent în Franța, a înregistrat o victorie asupra R. F. Germane și un scor strîns cu Cehoslovacia. În sfîrșit, nici echipa americană nu poate fi cu totul exclusă din calcule, avînd în vedere că mingea de handbal e și ea totuși... rotundă.

În seria B sînt favoriți suedezii, iar pentru locul doi lupta se va da între echipa Islandei (15-15 cu Cehoslovacia în 1961) și cea a Ungariei. Echipa R.A.U., a patra componentă a grupei, nu emite pretenții prea mari.

În grupa C se mizează în primul rînd pe șansa gazdelor, în timp ce locul doi pare a fi rezervat Danemarcei. Numai că Franța a obținut o victorie asupra danezilor în cursul anului trecut și una, mai recentă, asupra iugoslaviei. Așa că...

În sfîrșit, în grupa D, handbaliștii noștri sînt cei care întrunesc șufragiile. Toate celelalte trei echipe din serie — U.R.S.S., Norvegia și Japonia — au fost învinse de echipa noastră în cursul campionatului mondial din 1961 și, în ciuda progreselor realizate de atunci încoace de fiecare dintre ele, în mod normal, nu pot bara drumul echipei noastre.

Ce se va întîmpla însă mai departe ?

Aici calculele se îngreunează. Poate că marea finală de la Dortmund (Romînia-Cehoslovacia 9-8) se va reedita — bineînțeles în cazul confirmării pronosticurilor din serii — în grupa semifinală. Se poate presupune în continuare că învingătoarea acestui meci va fi — după toate probabilitățile — una din finalistele celei de-a cincea ediții a campionatului mondial.

Campionatul mondial din Cehoslovacia va pune din nou față în față școala scandinavă și cea germană, cărora li se adaugă cu autoritate școala românească. Încă în 1961, după Dortmund, ziarul vest-german „Der Mittag" scotea la iveală originalitatea stilului de joc al echipei române, afirmînd că „romînii n-au copiat nimic de la nimeni".

La Dortmund, tehnica și fantezia scandinavă s-au ciocnit cu ofensiva atletică a școlii germane, pentru ca pînă la urmă ambele să cedeze echipei noastre, care a îmbinat jocul atletic cu tehnica și fantezia cu precizia. Se pare că, pentru actuala ediție, scandinavii au renunțat la purismul tehnic, consolidîndu-se atletic, iar germanii și-au îmbogățit arsenalul tehnic.

★

Handbaliștii noștri sînt gata pentru importanta competiție. Vechea gardă — Redl, Costache II și I, Nodea, Hnat, Moser, Ivănescu, Bulgaru — este susținută de un entuziast eșalon de tineri, printre care Popescu, Nica, Gruia, Iacob și alții.

Nu trebuie să uităm că echipa noastră pleacă la Praga cu titlul de invidiat de campioană mondială. Și cum „trăsnetele cad mai ales pe piscuri", ea va fi, desigur, ținta tuturor echipelor dornice să se afirme. Pentru că orice victorie împotriva campioanei mondiale reprezintă un titlu de glorie.

Avem încredere în echipa noastră. Sîntem convinși că ea este animată de același spirit de luptă care a electrizat-o la Westfallen-Halle din Dortmund. Începînd de vineri, cînd echipa noastră debutează în campionat, la Pardubice, întîlnind echipa U.R.S.S., toți iubitorii de sport (inclusiv zecile de mii de spectatori ai primului cupaj bucureștean fotbalistic al anului) vor fi alături de entuziaștii reprezentanți ai handbalului romînesc.

Ioan CHIRILĂ

CADOURI FRUMOASE ȘI UTILE PENTRU 8 MARTIE GĂSIȚI DE VÎNZARE LA MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM.

O producție a studiourilor „Hunnia" din R. P. Ungară

SCENARIUL: Dezső Radványi, Mariann Szemes, János Erdödy. REGIA: Zoltán Várkonyi. IMAGINEA: István Hildebrand. MUZICA: Frigyes Hidas. În rolurile principale: Eva Ruttkai, Zoltán Latinovits, Antal Páger, Miklos Szakáts, Maria Sulyok, László Csákányi.

FOTOCRONICA

FLACĂRII

În capitala britanică a fost inaugurat recent sediul agenției O.N.T.-Carpați (în fotografie).

←
Stand din expoziția țării noastre la tradiționalul Târg internațional de bunuri de consum de la Frankfurt pe Main (R.F. Germană).

Celebrul tablou al lui Rubens „Capete de negri" (în fotografie) a reintrat în posesia Muzeului de artă din Bruxelles, hoțul — un tînăr de 16 ani — fiind prins de poliția belgiană.

Diferendul de frontieră dintre Somalia și Etiopia continuă. În pofida ordinului de încetare a focului dat de guvernele celor două țări, la frontieră au avut loc noi ciocniri. În fotografie: patrulă etiopiană în zona de frontieră

Avocații lui Jack Ruby — ucigașul presupusului asasin al președintelui Kennedy — întreprind noi manevre, încercînd să tergiverseze desfășurarea procesului. Iată-l în fotografie pe Ruby, adus de polițiști la tribunal.

Aspect din Limassol (Cipru) după ciocnirile care au avut loc aci între ciprioții de origine greacă și cei de origine turcă.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Dan Bîrlădeanu.

41.505

Prilej de surprize și bucurii

MAGAZINELE DE SPECIALITATE VĂ PUN LA DISPOZIȚIE UN BOGAT SORTIMENT DE ARTICOLE PENTRU CADOURI: tricotaje • articole de galanterie și marochinărie • țesături de mătase • confecții și încălțăminte • bijuterii, ceasuri și articole de gablonț • produse cosmetice și de parfumerie • articole de uz casnic • produse zaharoase și ciocolată fină.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

10

LABORATOARE INVIZIBILE

Mari muzicieni ai lumii ascultîndu-și înregistrările

AMATORUL PASIONAT
schiță de Jerome K. JEROME

Anul XIII nr. 10 (458) — 7 martie 1964

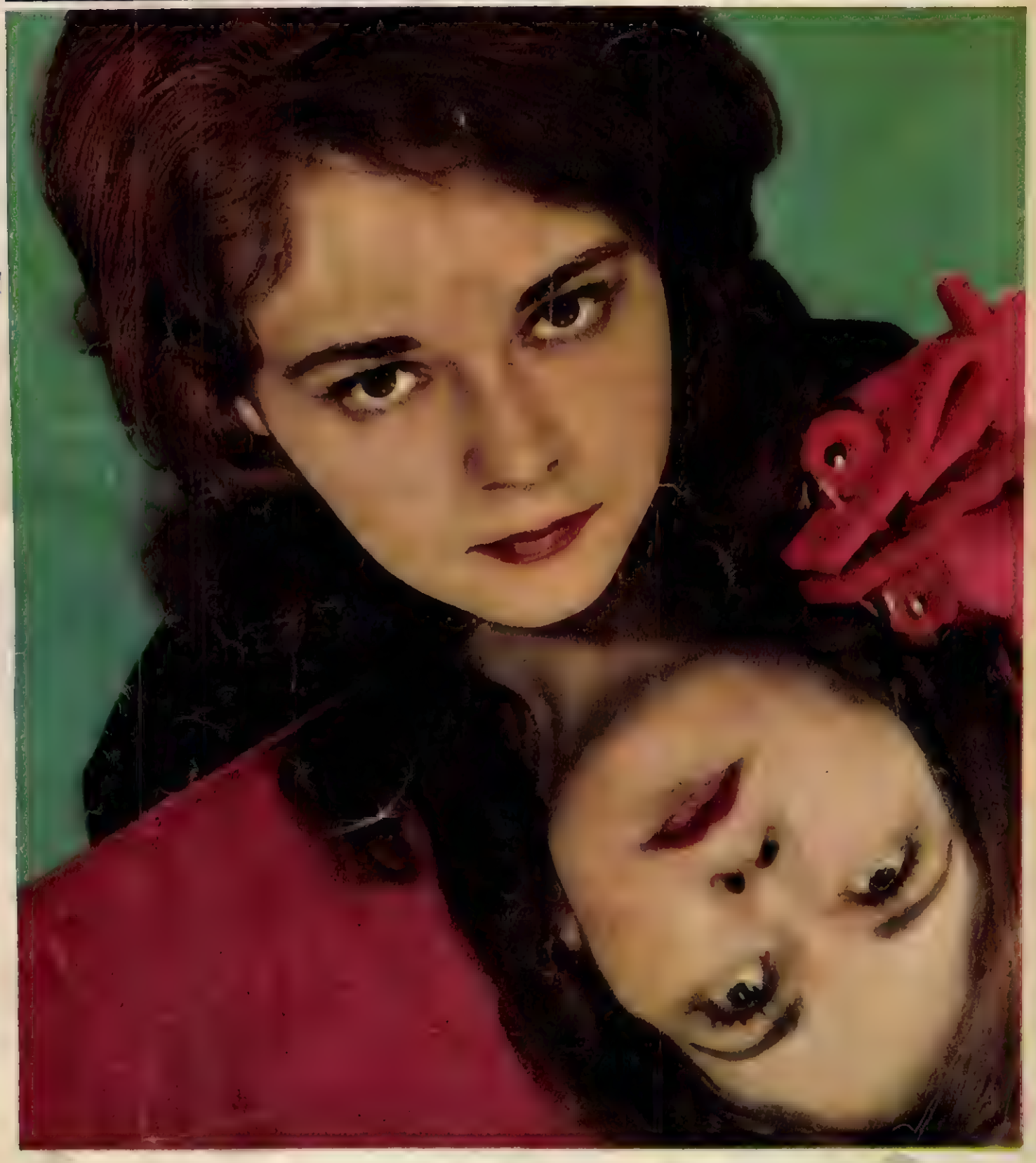

CARNETUL FLACĂRII

Gingăşie

de Maria BANUŞ

Orinduirea noastră, în care cei ce muncesc sînt şi stăpîni, n-a pus numai temeliile dreptăţii sociale. Pe lîngă treptele monumentale, de granit, ale marilor transformări revoluţionare, au încolţit şi noi tradiţii, unele gingaşe ca nişte mănunchiuri de nu-mă-uita. Aşa e Ziua femeii, aşa e Ziua copilului.

Ziua femeii vine cîţiva paşi în urma Mărţişorului. Mai fulgue încă ultima zăpadă, în aer sau în amintire. Dar văzduhul e plin de presimţiri. Parcă nu sînt încă miresmele primăverii, ci doar tulburătoarele lor năluci : năluca ierburilor şi a apelor care curg lin, umbrite de sălcii...

Într-una din zilele acestei agitate luni schimbătoare, plină de farmec şi aşteptări, ca o adolescenţă a anului, bărbaţii dau asalt magazinelor, cumpărînd tot felul de daruri, golesc florăriile sau tarabele de flori din piaţe ; îi vezi, pe stradă, cu pachete şi pachetele, ba chiar cu buchete purtate ţanţoş, ca nişte înduioşători logodnici din comediile de pe vremuri. E o zi delicată şi idilică.

În fiecare an însă, femeile, după ce primesc, surprinse şi încîntate, darul prietenului, al colegului, al soţului sau al fiului, exclamă (de obicei în gînd — gînd pe care îngăduiţi-mi să-l transcriu) :

„Dragul meu, de-ai şti cît sînt de mişcată ! Mai mult chiar decît o pot spune vorbele. N-aş vrea să-ţi stric bucuria curată a dăruirii, umbrind-o cu o uşoară melancolie a mea, cu o vagă aprehensiune, născută din întîmplări trecute. Mă tem că ziua atenţiilor gingaşe va trece ca ultima fulguire a lui martie şi ca vîntul încărcat de dulci presimţiri — prea iute, vreau să spun. Mă tem că vei uita permanenta mea nevoie de căldură sufletească, de gesturi curtenitoare şi delicate. Prezenţa mea alături de tine, zi de zi, în muncă, şi uneori în dificile munci de răspundere, nu-mi atinge, nu-mi sărăceşte complexa mea alcătuire biopsihică, căreia i se zice, frumos, feminitate. Ştiu că nu eşti insensibil la farmecul ei. Dar farmecul acesta, ca şi o plantă, are nevoie de un sol şi de un climat potrivit, ca să nu se ofilească. Climatul este atitudinea ta, păienjenişul fin, dens, al gesturilor cotidiene. Şi anul mai are 364 zile, după ce a trecut ziua de sărbătoare... Nu uita.

Dacă ne-am aminti mai des, şi tu şi eu, cît de reciproc corelată e fericirea noastră, şi, uneori, din cîte lucruri, aparent mărunte, se iscă, ori dispare, am fi, şi unul şi celălalt, mai fericiţi.

Şi doar pentru asta muncim alături, cu rîvnă şi abnegaţie : ca pe graficul vieţii sufleteşti, diagrama fericirii să urce într-o sensibilă şi permanentă ascensiune".

Aceste năzuinţe feminine au rămas tăinuite, ca totdeauna, sub sîncerul şi plăcutul zîmbet cu care se răspunde felicitărilor şi darului. Iar eu, cu binecunoscuta indiscreţie scriitoricească, n-am făcut decît să le divulg cititorilor „Flăcării" — după ce, bineînţeles, am subscris cu entuziasm la cele gîndite şi visate de imaginara mea prietenă.

COPERTA NOASTRĂ

Azi este ziua mea!

Fotografie de Fr. BRANDRUP

„Made

Prezenţe ale ţării noastre la tîrgurile şi expoziţiile internaţionale

de T. CRISTUREANU

Între acele acţiuni care contribuie la promovarea schimburilor noastre cu alte ţări se situează şi prezenţa R.P. Romîne la tîrgurile şi expoziţiile internaţionale.

Participarea ţării noastre la astfel de manifestări oglindeşte progresul continuu al economiei noastre naţionale, varietatea crescîndă a produselor noastre, dezvoltarea multilaterală a resurselor ţării noastre şi capacitatea tehnică a oamenilor muncii din patria noastră. Participările anuale la tîrgurile şi expoziţiile internaţionale au evoluat astfel :

1960 — 19 participări
1961 — 22 „
1962 — 26 „
1963 — 30 „

Produse ale ţării noastre au fost expuse în anul 1963, cu ocazia tîrgurilor internaţionale, în următoarele centre comerciale importante : Tripoli, Tokio, Bruxelles, Göteborg, Barcelona, Izmir, Damasc, Salonic, Viena, Zagreb, Milano, Brno, Alep, Khartoum, Rangoon, Accra, Köln, Lion, Londra, Varşovia, Frankfurt, Poznan, Padova, Bari, participarea noastră repetîndu-se în acelaşi an de două ori în unele din aceste centre.

Sub raportul repartiţiei geografice am participat la 21 tîrguri din Europa, la 4 din Asia şi 5 din Africa.

O caracteristică generală a acestor participări

Două imagini de la pavilioanele româneşti la tîrgurile internaţionale din 1963: vedere interioară a pavilionului de la Zagreb (fotografia din stînga); standul românesc la Bruxelles (fotografia din dreapta).

„... în România"

este faptul că ponderea mare în totalul exponatelor noastre au avut-o produsele industriei constructoare de maşini, fapt care a impresionat cercurile de afaceri din acele ţări, şi a avut totodată un ecou pozitiv în masele mari de participanţi. Presa, radioul şi televiziunea străină au acordat o deosebită atenţie acestei afirmări industriale în continuu progres a economiei Republicii Populare Române. Au impresionat în mod deosebit locomotiva diesel-electrică, tractorul U-650, maşinile-unelte speciale, maşinile de construcţii, maşina combinată pentru prelucrarea lemnului „ILIC" şi altele.

Instalaţiile de foraj petrolier, expuse la Milano, Bruxelles, Brno şi Zagreb au trezit peste tot interesul tehnicienilor străini şi au recoltat comentarii favorabile în presa din alte ţări. În special instalaţia de foraj „T-50" a fost în mod deosebit apreciată, cu ocazia Tîrgului de la Milano, de către tehnicienii şi specialiştii italieni competenţi, care produc şi ei instalaţii similare. Radioteleviziunea italiană a solicitat chiar demonstraţii speciale ale instalaţiei noastre de foraj spre a putea transmite „pe viu" un reportaj.

Un mare răsunet l-a avut participarea R.P. Române la Tîrgul construcţiilor de maşini de la Brno. Expoziţia noastră a avut aci ca temă un „şantier petrolifer", prezentînd astfel în mod unitar instalaţiile de foraj, maşinile-unelte etc. De o deosebită atenţie s-a bucurat la acelaşi tîrg şi locomotiva diesel-electrică expusă în cadrul unei întregi garnituri de tren de fabricaţie românească.

Am menţionat aceste două tîrguri, Milano şi Brno, pentru că ele nu sînt tîrguri cu caracter general, ci tîrguri tehnice, deci specializate, în care este de fapt etalată tehnica mondială. Rezultatele obţinute, aprecierile la adresa produselor noastre venite din partea tehnicienilor străini cu înaltă calificare, fac cinste tehnicii româneşti.

Succese frumoase au repurtat şi produsele româneşti din alte sectoare economice: produsele agroalimentare, produsele chimice şi farmaceutice, bunurile de larg consum — mobila, textilele, confecţiile şi încălţămintea, sticlăria, artizanatul, cărţile şi publicaţiile româneşti.

Este semnificativ cum a apreciat, de pildă, ziarul belgian „Le Sonneur" pavilionul R.P. Române şi exponatele româneşti cu ocazia Tîrgului internaţional din capitala Belgiei. Trecînd în revistă toate sectoarele expoziţiei noastre şi făcînd aprecieri pozitive asupra mărfurilor româneşti, publicaţia amintită a dat acestui larg reportaj, ilustrat şi cu fotografia instalaţiei de foraj, următorul titlu sugestiv: *„Romînia surprinde şi încîntă"*. Numărul vizitatorilor care au luat cunoştinţă în 1963 de realizările ţării noastre la tîrgurile de pe trei continente ale lumii, poate fi evaluat la cîteva milioane. Milioane de admiratori a ceea ce este în stare să realizeze muncitorul, tehnicianul, inginerul român, a ceea ce este în stare să realizeze Republica Populară Română.

În 1964, cînd aniversăm 20 de ani de la Eliberarea ţării de sub jugul fascist, afirmarea peste hotare a varietăţii şi a calităţii produselor româneşti va lua o amploare şi mai mare.

Prin pavilioane, standuri, oficii de informaţii comerciale, prin expoziţii proprii permanente şi prin alte forme noi de prezentare a unor produse de calitate, vom fi prezenţi în următoarele centre (în ordine cronologică): Frankfurt pe Main (R.F.G.) — în două rînduri, Tripoli (Libia), Leipzig (R.D.G.) — în primăvară şi toamnă, Osaka (Japonia), Milano (Italia), Bruxelles (Belgia), Casablanca (Maroc), Göteborg (Suedia), Varşovia (R.P.P.), Budapesta (R.P.U.), Padova (Italia), Poznan (R.P.P.), Izmir (Turcia), Toronto (Canada), Londra (Anglia) — de două ori, Viena (Austria), Plovdiv (R.P.B.), Helsinki (Finlanda), München (R.F.G.), Brno (R. S. C.), Zagreb (R. S. F. Iugoslavia), Salonic (Grecia), Tunis (Tunisia), Belgrad (R.S.F. Iugoslavia), Tokio (Japonia), Alep (Siria), Khartoum (Sudan), Rangoon (Birmania), Accra (Ghana) şi alte cîteva centre din Europa, Asia, Africa şi America Latină.

Noi utilaje, noi maşini — toate aceste realizări de seamă ale tehnicii noastre vor cinsti în toate părţile lumii glorioasa aniversare.

ZANA

Specialiștii din țară și din străinătate o știu de cîțiva ani. Mulți dintre ei, atrași de recordul ei republican au venit la fața locului, la Bonțida, s-o cunoască.

Întrucît Zana are merite excepționale în producția de lapte, am socotit că e bine s-o prezentăm cititorilor noștri.

Deci o poveste adevărată despre Zana, vaca înscrisă la nr. 1 în registrul genealogic republican.

Mîndria stațiunii: Zana.

SCURTĂ ISTORIE LA UN TÎRG

1958. Un om merge la tîrg să-și vîndă vaca. Are nevoie de cîteva mii de lei. Vrea să-și modernizeze casa. Îi pare rău după vacă, dar se împacă cu gîndul că viteaua ce-o are acasă, va fi într-un viitor apropiat tot atît de darnică la muls. Sosesc diverși cumpărători, dar cum stăpînul vacii cere cam mult (5.800 lei), oamenii se lasă păgubași. Cineva, care nu e țăran, vine o dată, de două ori, de cinci ori ; studiază vaca și nu scoate o vorbă. Insistentul și taciturnul cumpărător o cercetează cu o răbdare enervantă. O caută de cîteva ori în gură, îi măsoară ugerul, îi verifică copitele, gîtul și stăruie îndelung asupra venelor de sub abdomen. Află din gura omului că Zana e blîndă ca o mielușea, că dă 15 litri de lapte pe zi, că are o hibă, întrucît „e cam luxoasă și, dacă mîncarea nu e bună, face pe cucoana și lasă furajele în iesle". La aceste precizări, inginerul Tănase Pîrlea bate palma omului, îi numără 5.800 lei și pornește cu Zana spre stațiune.

De acum Zana își schimbă pentru totdeauna stăpînul. Devine proprietatea stațiunii experimentale zootehnice de la Bonțida, regiunea Cluj.

FÎNTÎNA DE LAPTE

La stațiune Zana se simte excelent din primele zile. Nu-i vorbă, fostul stăpîn a iubit-o și a îngrijit-o binișor ; dar aici, între alte sute de bălțate și brune de Maramureș, se simte din plin în lumea ei. Deși e de talie mare și are conformația armonioasă, totuși n-are rotunjimea suratelor ei. Are însă o poftă zdravănă de mîncare și, după cum socoate inginerul Tănase Pîrlea, i se vor crea asemenea condiții încît să devină vedeta taurinelor românești. Sau dacă nu, cel puțin — vorba lui Ștefan Ilea, inginer zootehnist — statuia vie a stațiunii experimentale de la Bonțida.

Conducerea stațiunii e în ședință de lucru. La ordinea de zi un singur punct : alcătuirea rațiilor de furaje pentru Zana. În primele săptămîni se observă în producția ei de lapte unele modificări. Dar nu prea mari. Este adevărat că nici rațiile de furaje nu sînt acum, la început, prea diferite față de cele acordate vacilor cu pro-

de la Bonțida

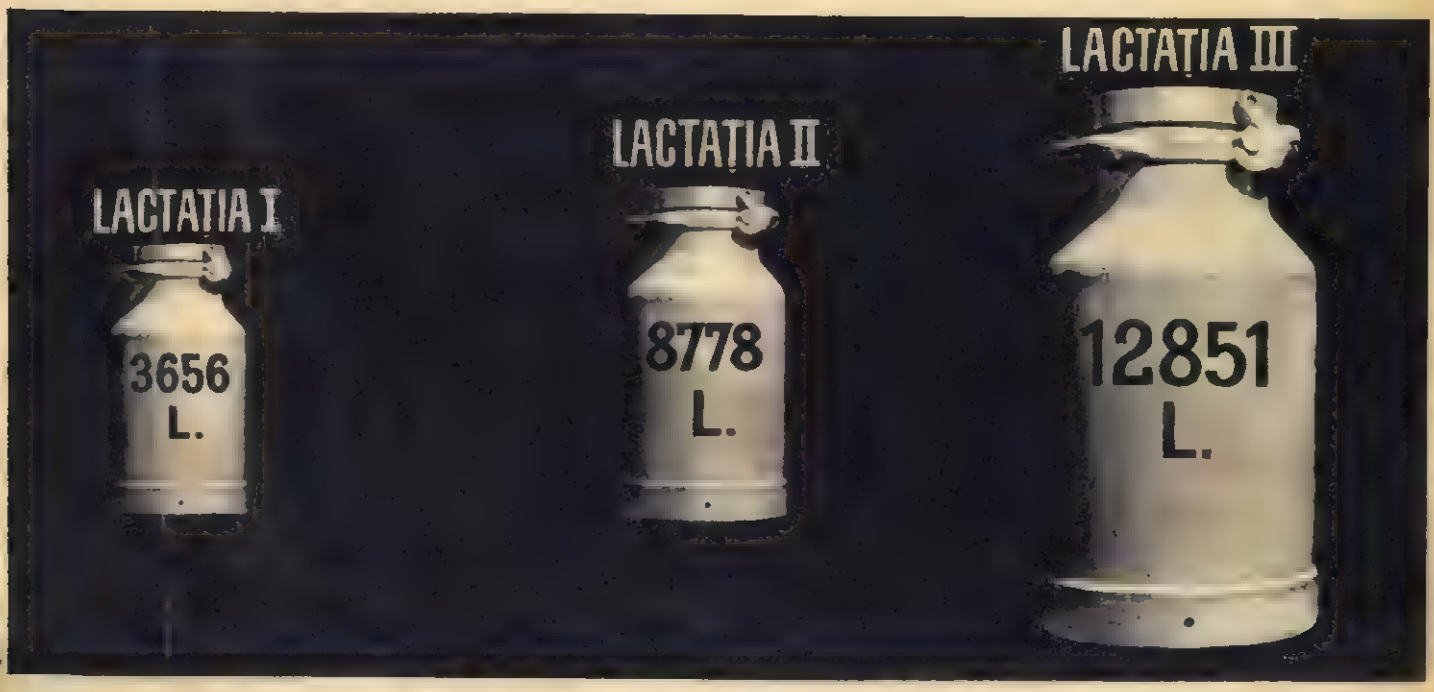

Dinamica producției de lapte a Zanei în trei lactații.

Omul care a contribuit cu Zana să devină renumită: Augustin Rusu.

ducții mijlocii. Conducerea stațiunii are un principiu : în munca de cercetare, în care specialiștii luptă pentru selecție, alimentație rațională, și lapte mult și gras — trebuie să stea în față încă un obiectiv : toate acestea să fie obținute cu cheltuieli reduse. Cercetătorul n-are voie să fie mînă spartă. Dar nici zgîrcit, pentru că în munca de cercetare științifică zgîrcenia e o frînă.

Cu Zana, în primele săptămîni, se pare că îngrijitorii sînt cam zgîrciți. Vaca a ajuns la peste 20 de litri de lapte pe zi. Cam puțin. Cine e de vină ? Rația de furajare. Deci trebuie modificată. Devine mai mare. Și, paralel cu aceasta, Zana devine și ea mai darnică la muls. Dacă ea ar avea grai articulat ar spune : „Încă nu mă cunoașteți. Am ajuns la 28 litri de lapte pe zi. E puțin. Pot mai mult. Mult mai mult". Iarăși se modifică rațiile Zanei. Și ea le valorifică din plin Un nou cuvînt de ordine al specialiștilor : rațiile Zanei se vor modifica pînă la precizarea întregului potențial al producției de lapte.

Brigadierul Vasile Pop — om cu mare experiență în zootehnie — e derutat. Mai în glumă, mai în serios, el spune că Zana are farmece, că e o adevărată fîntînă de lapte. Îngrijitorii reține cîteva lucruri : Zana n-are clipă de odihnă — mănîncă, bea și rumegă. Lucrează din plin. Ca o fabrică. Ceea ce și este : o fabrică de lapte.

DOI INGINERI NU DORM NOPȚI ÎN ȘIR

Zana e la lactația a doua. Producția de lapte pe zi : 38 litri cu 4,03% grăsime. Frumos, foarte frumos. Îngrijitorii ei, sub îndrumarea conducerii stațiunii, o pregătesc pentru cea de-a treia lactație. Cu ajutorul masajului și al mulsului, volumul ugerului ei este pregătit pentru 14 litri la o mulsoare.

Inginerul Tănase Pîrlea începe să fie mulțumit.

Zana pare acum o adevărată statuie vie. E gestantă și e la cîteva luni înainte de lactația a treia. A ajuns la o greutate de 810 kg. Sînt zile de mare veghe, de grijă deosebită. Doi oameni își sacrifică odihna multe nopți : inginerii Tănase Pîrlea și Ștefan Ilea. Stau lîngă Zana. Îi urmăresc comportările și așteaptă

George CIUDAN

(Continuare în pag. 6)

ZANA de la Bonțida

să intre în lactația a treia. În sfîrșit, ceasul cel mare a sosit. Dar ugerul Zanei dă semne de îmbolnăvire. Se impune o măsură urgentă : evacuarea treptată a laptelui pentru înlăturarea pericolului. Altă măsură : furajarea limitată cîteva săptămîni și mișcare, multă mișcare. După 50 de zile începe din nou suprasalimentația experimentală a Zanei. I se dau furaje multe. E formidabil de flămîndă și de însetată. Mănîncă pe zi, printre altele, un loitrar de lucernă — 50 kg — și bea o fîntînă : 150 litri de apă proaspătă. Poftă bună, Zana ! Specialiștii îi modifică din nou ospățul : într-o zi e hrănită de șase ori și mulsă de cinci ori. Orice întîrziere la hrănire sau muls ar aduce mari pagube. De aceea, abaterea de la program nu e admisă sub nici un motiv. Ultima mulsoare se face la miezul nopții. La ora unu noaptea se face o socoteală, adunîndu-se tot laptele pe care l-a dat Zana într-o zi : 57,5 kg. Cu 4% grăsime. Zana doboară toate recordurile din țară. E înscrisă în registrul genealogic republican în dreptul numărului 1.

LAUDĂ ÎNGRIJITORILOR

Acum deși dorm liniștiți, inginerii încearcă, totuși, să-i modifice rațiile de furajare. Degeaba. Zana, oricît ar mînca, mai mult de 57,5 kg lapte pe zi nu dă. În această situație, mărirea rațiilor de furajare n-ar aduce nici un folos. Dimpotrivă. Dar se pune o altă problemă : recordul Zanei să fie menținut. Lucrul e posibil — cu o singură condiție : respectarea riguroasă a rațiilor de hrană și mulsul de 5 ori pe zi. Omul care o îngrijește pe Zana e Augustin Rusu. El și alt îngrijitor, Gheorghe Tamaș, îi cunosc caracteristicile, ei îi știu pofta de mîncare și preferințele, ei o îngrijesc conform celor mai bune indicații zootehnice. Ei au pregătit-o pentru a deveni vedeta zootehniei românești. Pentru asemenea oameni, modești, dar înflăcărați susținători ai practicii și științei zootehnice, laudele nu strică. Dimpotrivă, se cer subliniate.

CÎT COSTĂ O PRODUCȚIE DE VÎRF ?

Nu e de loc lipsit de importanță să arătăm un fapt edificator. Zana a dat cea mai mare producție de lapte din țară. Se naște însă o întrebare : cît a costat laptele acesta ? Conducerea stațiunii face un calcul și ne comunică : „În cea de-a treia lactație (305 zile), cînd Zana a dat producția de vîrf, s-a cheltuit pentru un litru de lapte 0,76 lei". Aceasta spune foarte mult. Cum a fost posibil acest lucru ? Astfel : o bază furajeră puternică și ieftină (peste 4.000 kg porumb boabe la hectar, 80.000 kg lucernă verde la hectar, 60.000 kg gulii furajere la hectar, 80.000-100.000 kg bostănoase la hectar).

Așa da. Îți dă mîna să împlinești toate poftele Zanelor.

PE URMELE ZANEI

Am văzut la Bonțida și alte exemplare care păsesc pe urmele Zanei. E adevărat : producțiile acestora nu sînt atît de spectaculoase, dar înscriu certe succese pe linia obținerii prețiosului aliment care e laptele. Vaca Montana, după corectarea rațiilor de furajare, a dat în lactația a treia 8.900 litri. În cadrul rasei — brună de Maramureș — Montana deține recordul pe țară.

Stațiunea a făcut un lucru bun : a grupat vacile pe familii. Un bun nume are astăzi familia Rozina. Fiicele ei — Huna, Lidia, Ospitaliera — dau pe an, fiecare, peste 7.000 litri de lapte. Ele păsesc, așadar, pe urmele vedetei de la Bonțida.

Specialiștii stațiunii sînt preocupați — au deja bune rezultate în acest sens — de formarea unui tip de vacă al cărei lapte să aibă două caracteristici : mult și gras. Lucrul acesta se obține, în primul rînd, prin încrucișare. De aceea, alături de selecție și alimentație, problema reproducției intră în preocupările de seamă ale lucrătorilor de aici. Multe unități agricole socialiste clujene și din alte părți de țară — își datorează o parte din succesele lor și faptului că au folosit experiența Bonțidei în creșterea animalelor.

Este și acesta un fapt care demonstrează grija statului pentru lărgirea șeptelului în cadrul dimensiunilor unei agriculturi moderne.

Privim o hartă : de la Bonțida pleacă nenumărate săgeți spre toate regiunile țării (afară de Dobrogea). E o hartă zootehnică. Grafic, ea spune un lucru : că această uzină vie — stațiunea experimentală — e prezentă în foarte multe locuri din țară.

Prin experiența Zanei și a altor vaci cu producții mari, prin întreg procesul de selecție, alimentație și hrănire rațională, Bonțida îmbogățește și ajută activitatea în sectorul creșterii animalelor din unitățile agricole socialiste.

★

Cititorii, pe bună dreptate, își pun întrebarea : ce face Zana la ora actuală ? Răspundem : e tot la Bonțida, e frumoasă, sănătoasă și nu peste multă vreme va da stațiunii cel de-al 5-lea urmaș. Pînă acum

Ceea ce se întîmplă în fiecare zi: plimbarea vacilor în spații largi.

a dat stațiunii 4 feciori : Zucu, Codru, Everest și Giuvaer. Lucrătorii stațiunii au o mare dorință : ca să dea de data aceasta și o urmașă, adică o vițea, care s-o moștenească întru totul pe maică-sa. Zana dă și acum producții mari de lapte, dar specialiștii de la stațiune urmăresc astăzi la Zana nu producția record de lapte, ci folosirea ei pe linia producerii a cît mulți viței și, dacă se poate (deocamdată în acest sens știința zootehnică e neputincioasă) cît mai multe vițele.

Crescătorii de animale de la gospodăriile agricole colective din comunele Luna de Jos, Iclod, Răscruci, Borșa, etc. — toate în regiunea Cluj — consideră pe bună dreptate stațiunea de la Bonțida ca o „școală de zootehnie".

Susținuta muncă de cercetare a acestei stațiuni, slujirea practicii, sînt caracteristici care evidențiază nu numai activitatea stațiunii clujene, ci a majorității unităților agricole socialiste.

Zilele acestea s-au împlinit 15 ani de la istorica Plenară a C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949. Deschizînd calea unei agriculturi socialiste, moderne. Partidul Muncitoresc Romîn a lărgit și căile cercetării științifice în sprijinul agriculturii, în domeniul creșterii animalelor.

Bonțida și multe stațiuni experimentale și gospodării agricole de stat sînt mărturii elocvente în acest

George CIUDAN

Fotografii de S. STEINER

În cadrul laboratorului stațiunii se face determinarea conținutului de proteine din furaje.

Cărți

Ion BĂNUȚĂ: două volume de versuri

Apărute cam în același timp, cele două volume de versuri ale lui Ion Bănuță (unul în colecția *Cele mai frumoase poezii* a Editurii tineretului, cu un judicios cuvînt înainte semnat de acad. George Călinescu, celălalt, intitulat *Scrisoare către anul 2000*, la Editura pentru literatură), relevă mai pregnant personalitatea poetului, preocupările și posibilitățile sale. Se cuvine semnalată mai întîi aria tematică largă a volumelor, tendința poetului de a ține și a se raporta mereu la cele mai diverse probleme, aspecte și medii ale societății noastre, ale contemporaneității în general. În acest din urmă sens, chiar biografia lui, lesne deductibilă din poezii, i-a prilejuit o asemenea cunoaștere și, implicit, raportare. Vladimir, alter ego-ul său, e fiu de țărani oprimați de pe Argeș. El a văzut de mic, „printre argeșeni săraci", cum în cîmpuri „robesc atîția oameni / între belșug și nadă", a fost apăsat de acei „drugi de fier : / un boier, / un jandar și un primar, / popă miruit cu har, / un chiabur, un perceptor" și, „sărman nomad", și-a căutat cu patimă un liman al luminii și dreptății („Ca un tăietor de sare, / caut soare / în tăieturi de topoare"). Un șir întreg de tribulații, de căutări, de răzvrătiri ineficiente, de dibuiri și blesteme, au premers deciziunii sale de a-și părăsi locurile dragi și a încerca o altă ieșire din impas. („Secer spice pe coclauri, / dar mi-am zis să nu mai secer, / ci să intru în întreceri, / la tăiat de balauri" ; „Am să cat învățător, / buche nouă să mă-aveție" etc.).

Pe un asemenea fond sufletesc vor nimeri ideile cele mai înaintate ale vremii, structurîndu-l și orientîndu-l către țelurile înalte ale luptei pe care o duceau în fruntea întregului popor, comuniștii. („Din dîrzenie și chin / printre ziduri și vecini, / mă aflai cu rădăcini"). Experiența Grivței va fi pentru el hotărîtoare („Grivița ! Cetatea vieții. / Grivița. Amurg. Amiază. / Începutul dimineții"). „Cu zestrea lui de piatră și de rouă, / Vladimir intră în Cetatea nouă" unde învață „să dezlege și să lege / pentru om o altă lege". Luptele din februarie '33 i-au relevat o dată în plus puterea „clasei în asalt", i-au atras cu toată finețea lui în iureșul luptei de clasă, învățîndu-l să-și „scrie toate vrerile / pe firul de aur al viitorului". Anii de crîncenă detenție în „Cetatea tăcerii", evocați în cîteva emoționante poeme, departe de a-l zdrobi, l-au călit mai puternic, lucit în „clipa Libertății" el și-a reafirmat din plin virtuțile de ostaș modest și credincios al partidului, căruia îi datorează tot ce e mai bun în ființa lui : „De liber versul mi-l deschid / sub flameri roșii de partid, / de glodul la înaltul zbor — / Partidului îi sînt dator". Din această perspectivă lansează el *Scrisoarea către anul 2000*, „cînd neamurile, toate, toate /uitavor lacrimi de amar". Iar dacă atunci „voi fi spus prelung adio / pădurilor cu freamăt greu / și grîului din satul meu, / din sleva ta și-a codrului / o lacrimă s-aprinzi ușor. / Așa e dat : la zile mari / să-ți amintești și de zidari".

Conștiința aceasta de zidar, de „ecou al veacului", cum numea Victor Hugo poetul, îi dă credința că, chiar dacă în țesătura versului său s-au mai rupt unele fire, „lăsînd și goluri dedesubt", el și-a făcut cu cinste datoria „umblînd pe un fir de soare / căutînd mărgăritare" și „adunînd în pagini oameni, fapte / și visuri mari de zi, de noapte", încît veacul ce vine îi va „culege din praf și soare, / din depărtata mea scrisoare".

În același timp zidar și cronicar al vremurilor noi, poetul cîntă deopotrivă fapta măreață ca și pe cea cotidiană, obișnuită, munca și dragostea, bucuriile și melancoliile omului nou, succesele și greutățile noastre treicătoare, îmbărbătîndu-și semenii cu versul său cînd viguros, cînd ingenuu, mustrător sau laudativ, în funcție de momentul și sectorul pe care îl vizează. Probabil că luptătorul Vladimir ar citi cu încîntare versurile poetului Ion Bănuță și ecoul lor l-ar însoți multă vreme. O anume candoare, o sinceritate și pasiune în a recepta și comunica realitățile, o expresie simplă, directă (care uneori însă mai păstrează urme de prozaism), o vitalitate puțin obișnuită ce se degajă din versurile sale îndreptățesc cele spuse, între alții, despre poet de către G. Călinescu : „Esențial este că Ion Bănuță este poet și că are o inimă care zvîcnește sonor. Prin ea se va înțelege și desăvîrși pe sine". Cele două volume recent apărute marchează atît evoluția de pînă acum a poetului, treapta la care a ajuns el, cît și virtualitățile dezvoltării sale viitoare, autorul aflîndu-se în plină ascensiune, într-un moment în care achizițiile eterogene se structurează într-un profil lesne de demarcat.

George MUNTEAN

CARTEA ȘTIINȚIFICĂ

INSECTE... ARHITECȚI

Lazăr Botoșăneanu, autorul lucrării de popularizare, apreciată la vremea ei în presă, „Fosile vii", ca și a numeroase lucrări de cercetare în domeniul biologiei a scris o nouă lucrare apărută recent în Editura științifică : „Insecte... arhitecți și constructori sub apă". Cartea tratează despre trichoptere, insecte acvatice răspîndite în mai toate regiunile globului, și despre curioasele lor construcții.

„De obicei — arată autorul — larvele își încep activitatea constructoare imediat după ieșirea din ou, făcînd construcții de o varietate și de o specificitate de-a dreptul uluitoare. Observatorul atent al acestor mici insecte... nu știe ce să admire mai întîi : ingeniozitatea cu care larva reușește să «smulgă» mediului materialele de care are nevoie în elaborarea construcției ; plasticitatea instinctului său, care îi permite să facă față cu succes unor condiții modificate ; specificitatea a numeroase tipuri de construcții".

Trichopterele sînt adevărați arhitecți și constructori sub apă — și cît de talentați ! Materialul faptic și experimental răspîndit într-un mare număr de lucrări de specialitate este prezentat în cartea lui L. Botoșăneanu într-o formă accesibilă marelui public.

Puțini știu, de pildă, că larvele construiesc, după procedee complicate, adevărate plase-capcană cu grijă camuflate, în care se prind vietățile mărunte care le servesc drept hrană. Tot larvele sapă galerii în rocile subacvatice, construiesc căsuțe în formă de pălărie (din granule de nisip cimentate cu o substanță secretată de larvă), realizează cu o măiestrie nebănuită remarcabile construcții tubulare transportabile.

Pe alocuri în volum — este drept — limbajul tehnic și unele explicații de interes numai pentru specialiști străbat prin canavaua povestirii, încărcînd inutil textul. În general, însă, expunerea este simplă, limpede, expresivă, iar stilul prezintă autentice calități literare.

VESTIGII ALE UNOR CIVILIZAȚII DISPĂRUTE

„Lumi dispărute", ultima carte a lui Aurel Lecca, publicată de Editura tineretului, s-a bucurat în rîndurile cititorilor de mare succes, concretizat de altfel și printr-o epuizare rapidă a tirajului. Recomandînd-o ca o lectură instructivă, nu ne rămîne decît a sfătui pe cei interesați să o caute la bibliotecile publice sau la anticariate.

A existat oare Atlantida ? Dar „Continentul Mu" în Pacific ? „Țara lui Sannikov" din înghețata Arctică a fost oare o plăsmuire de legendă sau o realitate ? Este oare adevărat că apele au înghițit cîndva, într-un trecut îndepărtat, întinse pămînturi populate, în preajma insulei Madagascar, a insulei Creta și a arhipelagului Antilelor ? Ce se știe despre civilizațiile azi dispărute din regiunea junglelor Amazonului sau a deșertului Sahara ?

Acestor întrebări, care au fascinat mintea multor generații, încearcă să le dea un răspuns cartea. O însușire de seamă a ei : faptele sînt parcă lăsate să vorbească singure. Mai întîi se amintește, de fiecare dată, legenda, apoi sînt puse față în față părerile savanților care pledează într-un sens sau într-altul și, în sfîrșit, faptele pe care se bazează ipotezele respective. Geologia, meteorologia, lingvistica, arheologia, astronomia, biologia, artele plastice — toate își spun cuvîntul. Pînă la urmă, cititorul este lăsat să tragă singur concluziile pe care le crede de cuviință.

Lucrarea demonstrează că enigma continentelor dispărute a coborît din sferele mitologiei în acelea ale științei și că se apropie vremea cînd descoperiri de mare însemnătate vor arăta care din ipotezele elaborate indică drumul adevărat.

I. M. ȘTEFAN

1

2

MARI

Scriitorul poate să-şi rupă notiţele şi s-o ia de la capăt; pictorul poate să şteargă ultima trăsătură de penel şi să aştearnă pe pînză alte culori; ceramistului îi este cu putinţă să remodeleze argila nearsă. Dar interpretului muzical nu-i era posibil pînă nu demult să-şi analizeze propria creaţie.

De obicei el exersează toată ziua, însă atunci cînd începe în sală concertul, nu-i mai este îngăduit să cînte fals sau să reia totul de la început. Creaţia sa este apreciată după realizarea de moment. Iată însă că în prezent noi metode uşurează şi muzicianului autocontrolul asupra artei sale.

Tehnica filmului îngăduie actorului sau dansatorului să-şi repete partitura pînă atinge desăvîrşirea, iar studioul de înregistrări permite muzicianului să-şi aleagă versiunea pe care o prezintă publicului.

Fotografiile de faţă, realizate de fotoreporterul Erich Auerbach pentru revista engleză „The Illustrated London News", reprezintă studii de... atitudine autocritică. Ele îi înfăţişează pe cîţiva dintre marii muzicieni ai timpului nostru în intimitatea studioului, în timp ce ascultă foarte concentraţi înregistrări din propria lor creaţie. Aceste pătrunzătoare fotografii nu reprezintă nişte atitudini studiate şi trecătoare, ci disciplina cea mai severă, aceea izvorîtă dintr-o înaltă conştiinţă artistică.

5

6

3

4

MUZICIENI AI LUMII
ascultîndu-şi imprimările

1 Foarte concentrat, violoncelistul Pierre Fournier audiază o redare a imprimării pe care tocmai a făcut-o.

2 Walter Legge şi soţia sa Elisabeth Schwarzkopf ascultă împreună cu William Walton (dreapta) înregistrarea lucrării acestuia — „Ospăţul lui Baltazar".

3 În studioul de înregistrări, Leon Goossens ascultă — în interpretarea sa şi sub bagheta dirijorului Colin Davis — Concertul pentru oboi de Mozart.

4 Extraordinara ureche muzicală a lui Igor Stravinski, marele compozitor octogenar, apreciază o înregistrare din propriile sale compoziţii.

5 Un Sviatoslav Knuşevitki cu capul plecat, un Oistrah impacientat, un Lev Oborin (dreapta) relativ calm şi un inginer de sunet îşi ascultă cu toţii creaţia...

6 În această fotografie expresia Mariei Callas oglindeşte atitudinea critică pe care această mare artistă o are faţă de propria sa interpretare.

LUMINI DE NEON ȘI UMBRE MILENARE ÎN INIMA DEȘERTULUI

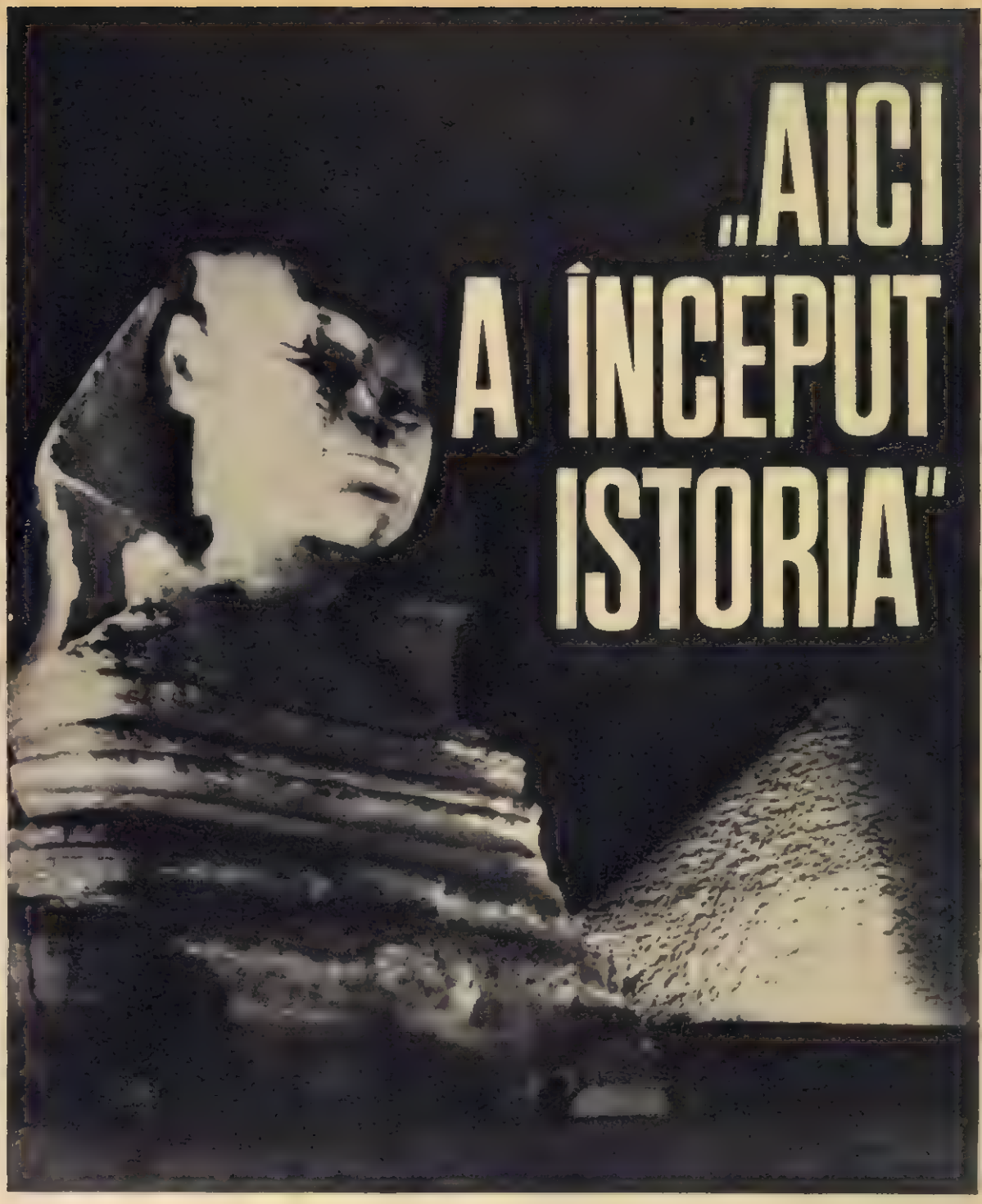

„AICI A ÎNCEPUT ISTORIA"

Corespondență specială de la Cairo

Automobilul aleargă cu 100 km pe oră. Simți secolul 20 în goana mașinii, îl vezi întruchipat în mulțimea blocurilor ce răsar de o parte și de alta a șoselei, ca și în reclamele de neon ce-și reflectă luminile pe asfalt. Brusc, însă, aproape orice semn de viață dispare. Ai senzația că ești azvîrlit cu viteza unui bolid într-un abis de beznă. Și aceasta încă înainte de a fi trecut porțile deșertului cu nisipuri eterne.

Mașina nu-și încetinește viteza. Cînd te obișnuiești cu întunericul începi să deslușești unele contururi ; pe fondul opac al cerului smolit vezi profilîndu-se urmele stăpînilor veșnici ai deșertului — piramidele. Și, involuntar, îți scapă o exclamație de uimire și nerăbdare. Pe măsură ce te apropii de ei, acești coloși de granit cresc văzînd cu ochii. Cînd ai ajuns la poalele lor nu numai gîndirea, dar și întreaga-ți ființă este aruncată în urmă cu 5000 de ani. Te afli într-o lume în care trecutul milenar a eșuat parcă în bancurile de nisip ce se unduiesc pînă în apropierea bătrînului Nil.

Palele de aer îmbălsămat de mandarini și portocali, care răzbat pînă aici, par străine în împărăția pietrei și nisipului, în mijlocul „orașului" mort al faraonilor.

...Au rămas doar cîteva minute pînă la începerea spectacolului de „sunet și lumină" : **„Aici a început istoria"**. Ne grăbim să ne ocupăm locurile pe o terasă înălțată la o depărtare de circa 100 metri în fața Sfinxului. Drept decor : cele trei piramide ale lui Keops, Kefren și Mikerinos. Deodată, întreaga „scenă", lungă de 2 km și lată de 1 km, unde artiștii sînt Sfinxul și piramidele, capătă viață sub luminile, la început discrete, ale reflectoarelor și în ritmul unei uverturi magnifice.

În fața piramidelor colorate în albastru închis, apare din întuneric Sfinxul învăluit în lumina răsăritului de soare. Pe neobservate chipul său sobru și sever capătă culoarea aurului sclipitor. Și, în acest moment... începe să vorbească.

„În fiecare zi văd cum răsare soarele pe îndepărtatul mal al Nilului. Primele lui raze îmi luminează fața întoarsă spre el. Și vreme de 5000 de ani am văzut înălțîndu-se pe cer toți zeii de care oamenii își pot aminti. Am văzut primele străluciri ale istoriei Egiptului, precum mîine voi vedea răsăritul luminînd incandescent... Cei care, adorîndu-mă, au venit aci să mă vadă, mi-au dat multe nume..."

Harmokis, Horus, Marele zeu, Dumnezeul deșertului, Suveranul eternității, acestea au fost numele care i s-au dat. **„Dar numele care mi-a rămas a fost acela pe care mi l-a dat un călător grec : tatăl istoriei, Herodot. El m-a numit Sfinx ca și cum aș fi fost din țara lui. Și acel nume este acum numele meu."**

Un fascicul de lumină a surprins gura puternic conturată a Sfinxului, dezvăluindu-i zîmbetul enigmatic, în timp ce alte reflectoare descoperă trăsături și expresii noi care, în timpul zilei, datorită luminii difuze, nu pot fi observate. Îmbinarea perfectă a culorilor și a umbrelor dă naștere unor efecte de lumină cu totul neașteptate. Acum, suveranul eternității ni se înfățișează în toată splendoarea lui.

Treptat, piramida lui Keops reapare din beznă în timp ce glasul

cronicarului prinde a povesti pagini din trecutul de glorie al Egiptului.

„Acesta — spune el, în timp ce reflectoarele acopereau cu argint piramida — **este mormîntul lui Keops. Faraonul celei de-a patra dinastii care a existat în urmă cu 4500 de ani. Aci se află marea piramidă, înaltă de 455 picioare, pe care a construit-o ca să se apere de moarte... Suprafața pe care o acoperă este egală cu cea a catedralelor din Roma (Sf. Petru), Florența, Milano și Londra (Westminster Abbey și Sf. Paul) luate laolaltă. Piramida lui Keops se compune din 3 milioane de blocuri de piatră, unele dintre ele cîntărind și 30 de tone".**

Nu cred că a existat vreun om care la vederea acestor coloși de granit să nu-și fi pus întrebarea: Cu prețul cîtor eforturi și vieți omenești au fost înălțate aceste mausolee? Fără să vrei întorci filele calendarului cu mii de ani în urmă. Și ai senzația că vezi aievea șiruri nesfîrșite de sclavi cărînd spre slava postumă a faraonilor coloșii de piatră ai piramidei care va purta peste veacuri inscripția: **„Keops domină orizontul".** Pe Nil, zărești plute și bărci aducînd blocuri uriașe de granit. Obraji supți, spinări încovoiate și brăzdate de urmele biciului, trupuri strivite sub greutatea unui bloc de piatră scăpat la vale de brațe vlăguite, gropi săpate în nisipul deșertului pentru cei care nu au ajuns să vadă înălțat vîrful piramidei — așa ar arăta filmul pe care numai imaginația îl poate evoca, în timp ce ochii spectatorului, stăpîniți parcă de puterea hipnotizatoare a uriașului de granit, stau ținți asupra piramidei lui Keops.

Complexul stereofonic realizat cu măiestrie prin plasarea megafoanelor la cinci 200 metri depărtare de locul în care se desfășoară spectacolul nocturn de sunet și lumină, face să răsune timbrul grav al unei voci ce pare că vine din depărtarea celor peste 4000 de ani care ne despart de epoca faraonilor. Și astfel, aici pe platoul Gizeh, devii martor al unor vremuri de mult apuse. Auzi bunăoară cum se apropie de templu cortegiul funerar al marelui faraon, plînsetele mulțimii, tropotul cailor, oficierea ritualului religios. Urmează apoi, tot în sunet și lumini, descrierea piramidelor lui Kefren și Mikerinos, iar Sfinxul vorbește despre Cezar și Cleopatra, despre Alexandru cel Mare și Napoleon, care au poposit la picioarele lui, admirîndu-i măreția. **„Am văzut** — glăsuiește monumentul atîta vreme taciturn — **visuri ambițioase de cucerire care au căzut la pămînt ca frunzele moarte. Drept moto mi-am ales următorul proverb arab: «Lumea se teme de timp, iar timpul se teme de piramide»".**

Spectacolul de sunet și lumină durează 45 de minute, timp în care reflectoarele realizează 70 de tablouri. Nici unul din ele nu se repetă, astfel dacă, spre exemplu, Sfinxul apare în prim plan de zece ori, niciodată nu este luminat la fel. Fiecare tablou durează în medie 40 secunde și urmează altă imagine obținută prin suprapunerea culorilor și dispariția treptată a tabloului precedent. Schimbarea aproape imperceptibilă a tablourilor, realizarea impecabilă și ingenioasă a efectelor de lumină dau viață artiștilor de piatră, stimulează imaginația spectatorului oferindu-i o senzație inegalabilă.

★

Pentru realizarea acestui spectacol s-au efectuat studii amănunțite în vederea sincronizării sunetului cu lumina și vorbirea. A fost necesară totodată crearea unui post de comandă pentru un aparataj electronic de înaltă precizie. De asemenea, pentru instalarea celor 850 reflectoare s-au săpat canale lungi de aproape 10 km prin care trec 30 km de cablu electric. Apoi, stații de telecomandă, transformatori, într-un cuvînt o întreagă uzină.

Pe drept cuvînt egiptenii se mîndresc cu această realizare a lor, care ridică spectacolul „Aici a început istoria" pe locul întîi în lume, depășind cu mult spectacolele asemănătoare realizate în fața castelelor de pe Loire, la Palatul Versailles (Franța), Partenon (Grecia), Forum și Coliseum (Italia), Turnul Londrei.

C. ALEXANDROAIE

AGENDA FLACĂRA

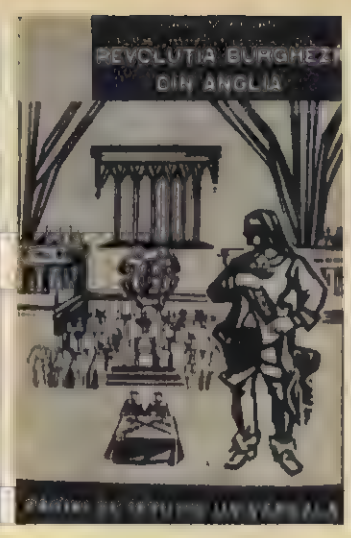

— Sînt bucuros că Teatrul Național „I.L. Caragiale" pune în scenă, într-o montare cu totul nouă și o distribuție excelentă formată din tineri, piesa mea „Înșir-te mărgărite", ne-a declarat maestrul Victor Eftimiu.

În rolurile principale: Adela Mărculescu — Sorina — și Florin Piersic — Făt-frumos (în fotografie). În alte roluri: Dida Calimachi, C. Rauțchi, Chirii Economu, Emil Liptac, Emanoil Petruț. Scenografia: Jules Perahim; regia: Miron Niculescu.

În cadrul întîlnirilor dintre scriitori și cititori — tot mai numeroase în ultima vreme — poetul Eugen Frunză, aflat zilele trecute la librăria „Mihail Eminescu" în mijlocul multor iubitori ai versului, a dat autografe pe volumul său recent apărut în colecția „Cele mai frumoase poezii".

La întrebarea cititorilor, scriitorul a comunicat că a terminat un volum de versuri pe care îl va preda în curînd la E.P.L.A., iar la Editura tineretului îi va apărea o carte intitulată „Ce e tata?", dedicată celor mici.

Și-a început turneul în țara noastră orchestra de muzică ușoară condusă de Willi Fantel (Austria).

Dirijorul formației oaspete este totodată un binecunoscut trompetist. Din orchestră face parte și saxofonistul Salomon, distins cu premiul I la concursul internațional de la Chicago. Soliștii formației sînt cîntăreața engleză Maureen René (în fotografia noastră) și Udo Iürgens din R.F. Germană. Orchestra va da concerte în cîteva orașe din țară pînă la 10 martie, iar între 11 și 15 martie va prezenta programul său în Capitală.

La Galeria de artă Louise Leiris din Paris a fost deschisă expoziția anuală a marelui pictor Pablo Picasso. Expoziția a cuprins 68 de pînze, tematica lor fiind diferită: patru variante a „Răpirii Sabinelor", naturi moarte, peisaje, portrete cît și tablouri pe tema, devenită clasică la Picasso, „Pictorul și modelul său".

„Picasso cel de azi nu seamănă niciodată cu acela care a fost ieri" — a scris criticul de artă Jean Rollin în legătură cu expoziția.

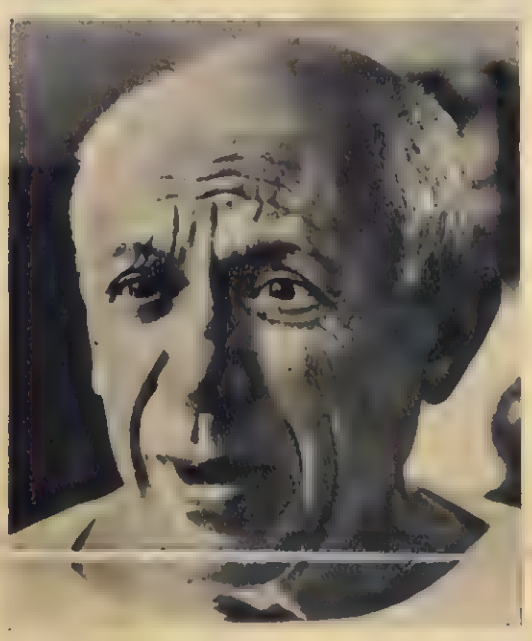

La posturile noastre de radio răsună adesea o voce plăcută, cu un timbru foarte personal; ea aparține tinerei cîntărețe americane Connie Francis, pe adevăratul ei nume Constance Franconero, care s-a născut la 12 decembrie 1938 în orașul Newark din statul New Jersey. Dată fiind originea ei italiană, repertoriul cîntăreței cuprinde și numeroase melodii italiene. Connie Francis a jucat și în filme. Ultimul dintre ele este comedia americană „Urmăriți băieții" în care ea, bineînțeles, cîntă...

Unul din succesele actualei stagiuni ale Teatrului de Stat din Bacău este spectacolul realizat de regizorul Gh. Jora cu „Pescărușul" lui Cehov. Buna primire de care s-a bucurat spectacolul și în București (prile) cu care a fost transmis și la televiziune) confirmă calitățile noii versiuni scenice a piesei, în care s-a remarcat în primul rînd măiestria interpretativă a artistului emerit Ion Niculescu-Brunâ. Iată-l, în mijloc, înconjurat de actorii Lucia Burcovski, Radu Dumitrescu și George Mottoi.

În cadrul unui lung turneu pe care-l întreprinde cu prilejul împlinirii a 400 de ani de la nașterea lui W. Shakespeare, compania „Royal Shakespeare Theatre" din Stratford on Avon va da în aceste zile spectacole și în țara noastră. Oaspeții vor prezenta „Regele Lear" și „Comedia erorilor". Vă înfățișăm pe doi dintre artiștii de frunte ai acestui teatru: Diana Rigg, interpreta rolului Adrianei, și Ian Richardson care-i interpretează pe Antipholus din Efes, într-o scenă din „Comedia erorilor".

Înainte de a intra în sala de spectacole a Teatrului Național, publicul clujean poposește cu interes în fața unei expoziții inedite. Realizatorul ei este Liviu Doctor, un cunoscut actor care, printre alte roluri interpretate, a dat viață pe scena Teatrului Național din Cluj lui Ștefan cel Mare din „Apus de Soare". În fotografie vă înfățișăm un aspect de la expoziția în care actorul prezintă originalele sale lucrări, realizate din mozaic de timbre. Pot fi văzute aici replici după tablouri celebre ori peisaje și compoziții proprii.

Gérard Philipe, prematur răpus de o boală necruțătoare în 1959, este încă o prezență foarte vie în amintirea iubitorilor de film. Iată de ce a produs o atît de profundă impresie cartea intitulată „Le temps d'un soupir", scrisă de soția sa Anne Philipe (în fotografie), carte care, așa cum scrie ziaristul francez Guillaume Hanoteau, este „o poveste în care o femeie își amintește de omul pe care l-a iubit și pe care l-a pierdut". Cartea a fost distinsă recent cu premiul „Unanimității" decernat de „Centrul național al scriitorilor" din Franța.

Materia vie este capabilă să fabrice substanţe utile mai repede, mai economic şi mai bine decît s-a reuşit vreodată să se realizeze în uzinele sau în laboratoarele industriale. Organismul omului şi al animalelor sintetizează şi distruge un număr imens de substanţe organice complexe, fără a folosi temperaturi şi presiuni ridicate, spre deosebire de industria chimică de sinteză, în care aceleaşi reacţii necesită temperaturi de sute de grade şi presiuni de zeci şi chiar de sute de atmosfere.

Care sînt perspectivele utilizării în industrie a însuşirilor excepţionale ale microorganismelor vii ?

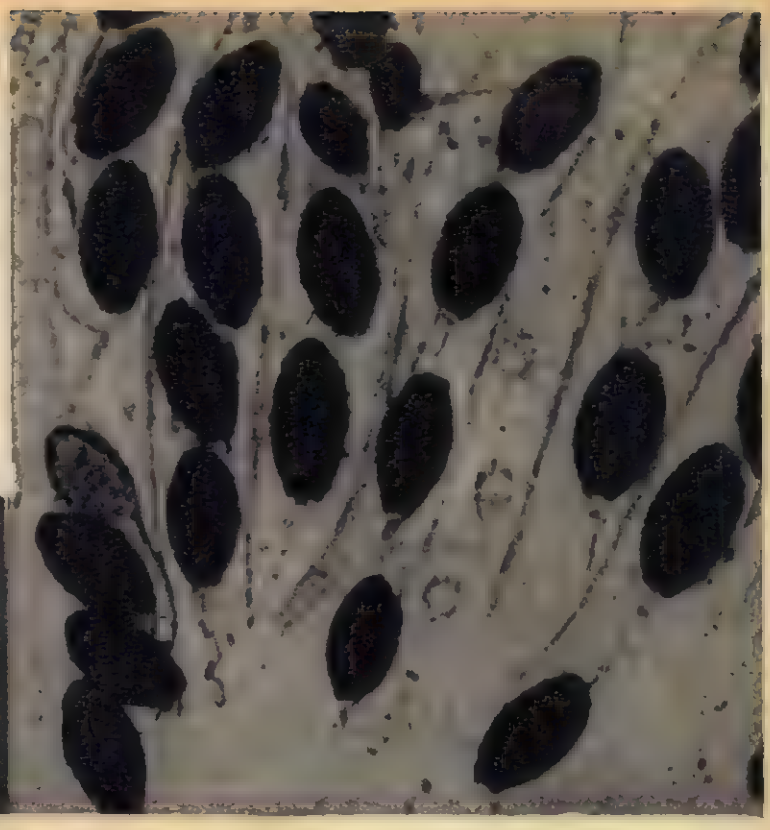

Complexele uzine chimice şi laboratoare — înlocuite de nişte fiinţe microscopice care sintetizează din materii prime neobişnuite substanţe utile. Iată perspective pe care o deschid cercetările recente asupra microorganismelor. În fotografie, una din „uzinele microscopice": *Podosporа anserina.*

• EXCURSIA ÎN ANUL 2000 ÎNCEPE AZI • MICROORGANISMELE „FABRICĂ" ANTIBIOTICE, VITAMINE ŞI HORMONI • ALIMENTE, CU AJUTORUL MICROORGANISMELOR • SINTEZE ŞI DESCOMPUNERI CHIMICE MICROBIENE • UZINE BACTERIENE ?

Intrăm într-o mare uzină construită integral din sticlă şi mase plastice transparente. În halele imense, scăldate în lumina feerică a tuburilor fluorescente, ţăcănesc doar puţine aparate şi maşini. Muncitorii, în halate albe, par mai degrabă nişte medici. Unii ţin în mînă eprubete cu soluţii diverse, alţii termometre miniaturale.

Sîntem invitaţi în cabina dispecerului şef. Aici, în afara becurilor de semnalizare de diferite culori, a ecranelor de televiziune cu numeroase butoane, există un microscop electronic în care priveşte atent un inginer.

La rugămintea noastră dispecerul-şef ne dezvăluie cîteva din secretele uzinei.

— Materia primă o constituie lemnul şi deşeurile lemnoase, turba şi nămolurile, şi chiar petrolul. În clădirile de la intrare, în instalaţii automate, se reproduc în cantităţi suficiente cîteva specii de microorganisme, „laboratoarele vii" ale uzinei. Cu aceste microorganisme (cunoscute în general sub numele de microbi) se însămînţează apoi, în recipienţii uriaşi din halele uzinei, materia primă. Ea soseşte în stare fluidă prin trei conducte subterane. Astfel, din lemn şi talaş se obţin zahăr şi grăsimi, iar din turbă, nămoluri şi petrol — alimente albuminoide preţioase, vitamine, substanţe stimulatoare şi medicamente... — arată în încheiere dispecerul.

ÎN LUMEA CHIMIŞTILOR MICROSCOPICI

Totul pare uluitor. Complicate uzine chimice şi laboratoare — înlocuite de nişte vietăţi microscopice care reuşesc să sintetizeze din materii prime neobişnuite substanţe deosebit de utile pe care tehnica modernă cea mai perfecţionată nu le-ar putea obţine cu aceeaşi uşurinţă !

...Plecăm încîntaţi de cele văzute. Sîntem conduşi de inginerul-şef care, scoţîndu-şi halatul, etalează un costum impecabil, lucrat dintr-o ţesătură specială. Nu ne putem opri exclamaţiile admirative :

— Îl am de mult — spune inginerul. Este unul din primele prototipuri apărute. Mi-a fost trimis de un coleg al meu care lucrează la o fabrică de plasmas. Este tot opera... microbilor.

— Dar aceşti pantofi superbi ? Cînd i-aţi cumpărat ?

— Acum 20 de ani...

— Glumiţi !

— De loc ! Sînt făcuţi dintr-o substanţă sintetică descoperită pe la sfîrşitul secolului XX. Pantofii fabricaţi din această substanţă — un biopolimer — se autoregenerează. Microorganismele din compoziţia lui „trăiesc" din praf, aer şi apă, şi cu cît pantofii sînt utilizaţi mai mult, cu atît ei se regenerează mai uşor şi astfel par mereu noi...

Cînd am ajuns la poarta uzinei se înserase. Primele lămpi s-au aprins răspîndind o lumină feerică, parcă fosforescentă.

— Ce frumuseţe ! N-am întîlnit nicăieri o lumină de acest fel, are ceva ireal.

— Lumina la uzina noastră este furnizată tot de microorganisme. Faptul că bacteriile pot produce electricitate a fost descoperit mai demult şi primele „celule biochimice" au apărut încă acum cîteva decenii. Ele funcţionează un timp practic nelimitat, fără a fi reîncărcate, după un principiu ce aminteşte de cel al pilelor cu combustibil. Electricitatea acestor „celule" este generată de o reacţie biochimică dintre bacterii şi substanţe organice.

— Dar electricitatea uzinei cum este produsă ?

— La uzina noastră se experimentează pentru prima oară utilizarea ca sursă electrică a apei din canalele de scurgere, bogată în microorganisme...

★

Scenele de mai sus se petrec cîndva în secolul viitor. Dar perspectivele prezentate aci pornesc de la fapte

absolut reale. Știința contemporană obține rezultate care fac probabile aceste anticipări. Este vorba în special de chimia biologică, care utilizează din ce în ce mai mult și în domenii tot mai variate însușirile excepționale ale unor microorganisme.

MOTOARE VII

Oamenii de știință au constatat de mai mult timp că materia vie este capabilă să fabrice substanțe utile mai repede, mai economic și mai bine decît s-a reușit vreodată să se realizeze în uzine sau în laboratoare industriale. Organismul uman și al animalelor sintetizează și distruge un număr imens de substanțe organice dintre cele mai complexe, fără a folosi temperaturi și presiuni ridicate, spre deosebire de industria chimică de sinteză, în care aceleași reacții nu pot avea loc decît la temperaturi de sute de grade Celsius și la presiuni de zeci și uneori sute de atmosfere.

De exemplu, în organismul viu substanțele complexe sînt descompuse în altele mai simple sau sînt oxidate foarte ușor și foarte repede la temperatura corpului. Astfel, glucoza este oxidată la temperatura de 37°C. *Pentru a efectua aceeași reacție în laborator, ne trebuie o temperatură de peste 200°C.*

Descompunerea și oxidarea substanțelor în organismele vii este mijlocită de către anumite substanțe numite fermenți. Fermentul lactază, de pildă, produs de anumite microorganisme, descompune în organismul viu, *într-o oră*, o cantitate de lactoză care în condiții de laborator ar fi descompusă, cu ajutorul unor reactivi foarte energici, *în decurs de cinci săptămîni*.

În plus, pentru astfel de reacții este nevoie de cantități foarte mici de fermenți. De pildă, catalaza (un alt ferment, care se obține din ficatul animalelor și din țesuturile plantelor verzi). Chiar o soluție conținînd un gram de catalază la 25.000 de litri de apă descompune apa oxigenată !

Microorganismele acționează cu un randament asemănător și în afara organismului viu. Din timpuri imemorabile ele sînt utilizate la fabricarea alcoolului, berei, vinului, drojdiei de panificație. Ele și-au găsit de mult o largă utilizare în industria laptelui și a produselor lactate. De activitatea microorganismelor depinde și prepararea tutunului, a fibrelor textile și a altor produse de larg consum.

Folosirea microorganismelor în diverse ramuri ale industriei nu se limitează însă la aceste exemple, în general cunoscute. Bacteriile, drojdiile, ciupercile microscopice și mucegaiurile — toate microorganisme

Dr. Em. ROMAN

(Continuare în pag. 16)

LABORATOARE INVIZIBILE

Nu, nu este zăpadă. Este un aspect de la secția de fermentație primară de la Fabrica de bere „Rahova". Din timpuri străvechi, microorganismele sînt utilizate la fabricarea alcoolului, berei și vinului. În zilele noastre, însă, cîmpul lor de activitate industrială se extinde neîncetat.

LABORATOARE INVIZIBILE

— s-au dovedit „chimiști" iscusiți, capabili de performanțe uimitoare și în multe alte domenii.

DE LA RĂZBOIUL GLICERINEI LA SPIRTUL DENATURAT

Încercări izolate de a utiliza microbii pentru sinteze chimice s-au făcut încă de la începutul secolului nostru. Dar industria chimică a început să se intereseze mai serios de bacterii abia în cursul primului război mondial. Englezii aveau nevoie atunci de acetonă pentru fabricile de muniții și nu puteau să o importe. Un chimist și-a amintit că există bacterii care, dacă sînt cultivate pe medii zaharate, în anumite condiții dau acetonă. În cîteva luni, zeci de chimiști din laboratoarele aliaților au „perfecționat" activitatea acestor bacterii producătoare de acetonă ; apoi s-au construit uzine întregi pentru fabricarea acetonei prin această metodă.

Același lucru se petrecea și de partea cealaltă a frontului. Germanii duceau lipsă de glicerină — o lipsă resimțită încă de la începutul ostilităților — iar aliații, care cunoșteau situația, socoteau că acest fapt va grăbi sfîrșitul războiului. Totuși, deși din calcule rezulta că ultima picătură de glicerină trebuia să se fi sfîrșit de mult, germanii continuau războiul... În cele din urmă s-a aflat secretul : tot cu ajutorul unei bacterii, chimiștii germani au reușit să fabrice glicerină din substanțe zaharoase.

Alcoolul etilic se numără și el printre primele substanțe chimice fabricate de microorganisme (drojdii), dar nu e singurul alcool produs cu ajutorul acestora. Numeroase alte alcooluri cu întrebuințări multiple se obțin prin fermentații efectuate cu microorganisme „specializate". Citățm doar cîteva : alcoolul benzilic, utilizat în parfumerie și medicină ; alcoolul amilic, folosit ca solvent ; alcoolul lentilic, întrebuințat ca dizolvant în industria lacurilor ; alcoolul izolentilic, materie primă folosită la fabricarea cauciucului ; alcoolul metilic, avînd întrebuințări variate în industria chimică ; și, în fine, banalul spirt denaturat.

MICROORGANISMELE ȘI EXTIND ACTIVITATEA

O altă categorie de substanțe chimice produse cu ajutorul microorganismelor sînt acizii. Acidul acetic, mai binecunoscut sub numele de oțet, este preparat (în proporție de 40% din producția totală) prin intermediul fermentației acetice. Acidul lactic se fabrică pe cale industrială din porumb sau cartofi. „Mustul" obținut din aceste plante se însămînțează cu bacterii speciale (Termobacterium cereale). Recent s-a reușit obținerea acidului lactic din știuleți (prin fermentație cu bacterii lactice), economisindu-se astfel materiile prime alimentare valoroase din care se prepară, după metoda „clasică", acidul lactic. Acesta din urmă are numeroase utilizări, în domenii foarte variate : în industria pielăriei, textilă (mătasea naturală și artificială), alimentară (a conservelor și a produselor zaharoase), în medicină etc.

Acidul oxalic a fost primul acid descoperit ca produs al descompunerii zaharurilor de mucegaiuri.

Chiar și acidul citric, atît de mult folosit în medicină și tehnică, nu se mai extrage aproape de loc din fructe citrice, ci se obține prin fermentarea melasei de sfeclă cu ajutorul unei ciuperci microscopice (Aspergillus niger). Acest acid citric „artificial" nu se deosebește prin nimic de cel obținut din sucul de lămîie.

POVESTEA ORHIDEELOR

Multe vitamine sînt de asemenea produse de microorganisme, care, prin însuși procesul lor de viață, le sintetizează. Este interesant să amintim, pentru exemplificare, povestea ciudată a orhideelor.

Aceste plante decorative, originare de la tropice și reprezentate prin circa 15.000 de specii, multă vreme nu au putut fi cultivate în condiții artificiale : semințele abia încolțeau. Doar după cercetări îndelungate a fost descoperită cauza insuccesului : semințele orhideelor se dezvoltă numai atunci cînd se fixează pe ele o anumită specie de ciupercă microscopică. Aceste ciuperci, care în primele zile le servesc drept hrană, secretă vitamina PP, absolut necesară pentru încolțirea normală a semințelor. Ciupercile producătoare de vitamină PP nu puteau însă trăi în orice climă și în orice sol.

S-au înlocuit atunci ciupercile cu produsul lor vitaminic și astfel orhideele au putut fi cultivate în cele mai diferite locuri de pe globul pămîntesc.

INTESTINUL FABRICĂ MEDICAMENTE

În intestinul omului și al animalelor microbii fabrică necontenit vitamine din grupa B, vitamina K și altele. Bacilii care se găsesc în mod constant în intestin asigură, de pildă, întreaga cantitate de vitamina K necesară organismului. De aceea la nou-născuți, din cauza sterilității tubului intestinal, hemoragiile datorite lipsei de vitamina K sînt foarte periculoase.

În industrie, o serie de vitamine sînt astăzi sintetizate mai ușor și mai economic prin intermediul microorganismelor. Celebra vitamină

Dr. Em. ROMAN

(Continuare în pag. 21)

↑ Termitele ! Pulverizează totul în calea lor, dar ele nu sînt numai un flagel, ci pot da „sugestii" interesante privind realizarea de biosinteze industriale cu randament ridicat : bacteriile din intestinele acestor insecte transformă cu cea mai mare ușurință materialul lemnos pe care-l devorează, în proteine, grăsimi și zaharuri. →

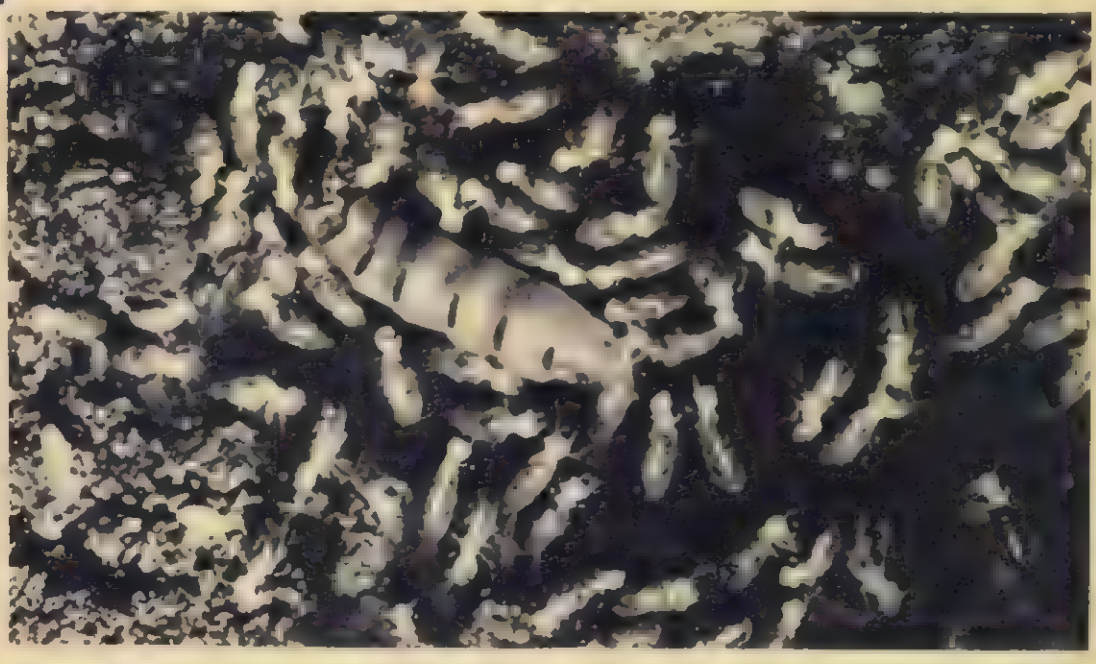

Microorganismele sînt de netînlocuit în producerea multor medicamente. Ele se află „la ele acasă" și la Fabrica de antibiotice din Iași (fotografia de jos).

TOTUNA!

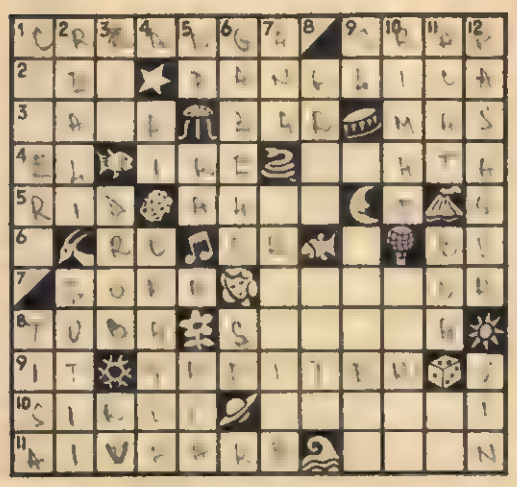

ORIZONTAL : 1) Un scriitor sau... un ram — Un peşte sau... un parc sucit. 2) Ifos sau... haină pe dos — Podoabă sau... parazit. 3) Zeitate sau... mamă plină! — Un anume cub sau... produs la stînă (reg.) — *Popas pe la jară.* 4) *Soţul „ei"* — Un mire care şi-a pierdut capul sau... cureluşe — Scuza greşelii sau... apa pe dos ! 5) Mă veselesc sau... un semn al vîrstei — *Plantă la mediul acvatic.* 6) *Rece !* — Ere !... sau Elena Rădulescu — În sfîrşit vorbe ! sau... cum face mielul. 7) Rudă de acasă sau... cea de la spital — Insul sau... cel care-ţi stă în gît. 8) Mezel... sau instrument muzical — Cetate antică sau... sfărîmată. 9) *Rezemătoare — Minuitor de arcuri.* 10) Riu... sau şmecher sau... pentru legat — *Din neamul tătarilor* (pl.). 11) *Din pricina febrei — Acompaniament*

VERTICAL : 1) Odaie sau... în paeu — Arbore sau... se varsă în Dunăre. 2) Monede spaniole sau... adevăraţi — Neveste sau... glume. 3) *Fiul lui Ged (leg.)* — De miei... sau de sare — *Ruteniu.* 4) Poezii... usturoi — Gura vulcanului sau... instrument al retuşerului fotograf. 5) *Pepene !* Un soare sau... lucrez pămîntul pe dos — *Fir.* 6) Animale africane sau... ieşite din eşapament (art.) — *La sport !* 7) 12 luni, plus una sau... fata lugojană — La obraz sau... la jocul cu bile. 8) *Categorie de boxeri... seriaşi — Două pronume.* 9) Într-o clipă ! sau... gaz caustic — De mîncare sau... de şters. 10) Scormonit sau... la poezie — *Piatră preţioasă.* 11) Atîrn sau... salcîm — *Şarpe uriaş — Literă grecească.* 12) Călător sau... trece repede — Băutură sau... soioasă.

Dezlegarea jocului „Primăvara" apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Mărţişoare — St. 2) Eros — Orlova — O. 3) Rai — Banuş — Nap. 4) It — Teren — Momi. 5) Urare — Ameţit. 6) Sr — Uz — Grădina. 7) Cintezoi — AMT. 8) O — Au — Al — Alpin. 9) Rîr — Aman — I — Ra. 10) Teci — BS — Sonet. 11) Adieri — Etna — U. 12) R — Stoluri — Dar. 13) Ireale — Albina.

OBSERVAŢIILE UNUI CĂLĂTOR CU AUTOBUZUL...

de Rik AUERBACH

Virajul excelent...

Pornirea e bună...

Frîna nemaipomenită...

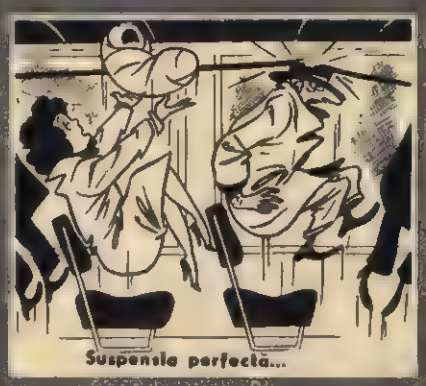

Suspensia perfectă...

Şoferul... trebuie revizuit!

10.000 MILIOANE TONE DE AUR

Specialiştii în chimia apei marine au identificat în apa de mare mai mult de patruzeci de elemente, dintre care multe au o mare importanţă economică. Însă extracţia lor din apa mării deocamdată nu este rentabilă, deoarece ar necesita prea mari cheltuieli.

Astfel, chimiştii din R.F. Germană au încercat extragerea aurului din ocean. S-a calculat că apele oceanelor cuprind 10.000 miliarde tone de aur, adică 0,008 mg pe metru cub de apă. Descoperirea unui procedeu economic de extragere ar echivala cu o adevărată „piatră filozofală" la care visau alchimiştii pentru a putea transforma în aur orice substanţă...

Ceea ce nu reuşeşte deocamdată omul au reuşit însă vieţuitoarele care populează oceanul. Unele dintre ele posedă însuşirea de a absorbi elemente din apă. Tocmai această caracteristică a dus la preconizarea unor procedee biologice — şi nu chimice — pentru extragerea substanţelor rare din apa mării. Lagunele cu apă mică ar urma să fie populate artificial cu acele organisme care au însuşirea de a absorbi nichel, cobalt, uraniu, radiu etc., urmînd ca, după un timp, concentratele respective de elemente rare să fie extrase chiar din corpul organismelor.

O NUNTĂ... CA LA CIRC

Tînăra dansatoare de circ June Thompson s-a măritat cu Derek Whitney, salariat al unei grădini zoologice din Anglia. După oficierea căsătoriei, mireasa a ţinut mor-

ţiş să îndepărteze de pe spinarea calului său favorit, Goldie, lucru care — după cum se vede — i-a amuzat teribil pe nuntaşi.

„ATROTABAK"

Fără discuţie, nicotina este o otravă. Cunoscînd însă faptul că ea se formează în rădăcinile tutunului, trecînd apoi în frunze, cultivatorii de tutun bulgari au încercat să facă din „iarba dracului" o plantă inofensivă pentru cei ce o fumează. Ei au altoit mlădiţe de tutun pe planta de laur (*Datura stramonium*), ale cărui rădăcini conţin atropină, o substanţă cu proprietăţi terapeutice. Analiza chimică a frunzelor răsărite după altoi a arătat că ele nu mai conţin nicotină, ci... atropină, realizînd vechiul vis al oricărui fumător de a putea savura o ţigară bună fără să se teamă de urmările nocive ale nicotinei.

Fumarea „Atrotabak"-ului cum l-au denumit realizatorii lui — are efecte pozitive în tratamentul astmei, al ulcerului gastric, al hipertensiunii arteriale etc.

Gustul plăcut al noii ţigări şi mai ales caracterul ei inofensiv au făcut ca întreprinderile bulgare de comerţ exterior să fie solicitate de numeroase ţări.

FILARMONICA DE SOBE...

Nu e vorba de nici un fel de paradă a sobelor de gătit, ci de cîteva exemplare de instrumente de suflat cu care un grup de ţărani elveţieni au defilat cu prilejul unui carnaval.

AMATORUL

Bum... bum... bum...

M-am ridicat în capul oaselor, ascultînd cu încordare. Părea că cineva vrea să scoată cărămizi din zid, izbind cu un ciocan cu virful înfășurat într-o cîrpă.

„Hoți" — mi-am zis imediat — căci s-a răspîndit credința că tot ce se întîmplă pe lumea asta, după ora unu noaptea se datorează hoților — gîndindu-mă că adoptaseră o metodă curioasă de a „sparge casa".

Bocănitul se auzea mai departe, neregulat. Patul meu se afla lîngă fereastră. Am ridicat un colț al perdelei. Lumina zorilor se revărsa în odaie. M-am uitat la ceas: era cinci și zece.

„Ce oră nepotrivită pentru spărgători..." — mi-am zis. „Păi cum? Pînă-și termină treaba, vine lumea la gustarea de dimineață".

Deodată se auzi un troznet și un obiect izbit de oblon căzu pe dușumea. Am sărit din pat și am deschis larg fereastra. Un tînăr îmbrăcat îngrijit, purtînd un pulover și pantaloni de flanel, stătea pe pajiștea de sub geamul meu.

— Bună dimineața — îmi strigă voios necunoscutul — vă supără dacă-mi aruncați mingea?

— Care minge?

— Mingea mea de tenis. Trebuie să fie prin odaie. A trecut drept prin geam.

Am găsit mingea și i-am aruncat-o, întrebîndu-l:

— Ce faci? Joci tenis la ora asta?

— Nu, doar mă antrenez. Îți îmbunătățește grozav jocul.

— Dar mie nu-mi îmbunătățește de loc odihna — i-am răspuns bosumflat. Am venit aici pentru liniște și tihnă. Nu te poți antrena în timpul zilei?

— Ha-ha! — rise el — păi s-a făcut ziuă de două ore. Nu face nimic. Trec de partea cealaltă a casei.

Dispăru după colț și se apucă de treabă în spatele casei, unde trezi cîinele. Am auzit alt zgomot de geam spart, glasuri mîniate de oameni treziți din somn și curînd pesemne că am adormit iar.

Venisem pentru cîtva timp la pensiunea aceasta din localitatea Deal. Cunoșteam acum pe toți locatarii inclusiv pe amatorul de tenis; Beggley — așa se numea — era singurul om tînăr din casă, și, firește, eram îndemnat să-l împărtășesc adesea societatea. Era un flăcău simpatic, bonom, care ar fi alcătuit o tovărășie plăcută dacă n-ar fi fost atît de mort după tenis.

Cînd nu juca tenis, se antrena, citea sau vorbea despre tenis.

Pe vremea aceea Renshaw era figura proeminentă în lumea tenisului și-i pomenea numele atît de des, încît îmi născu în suflet gîndul întunecat de a-l ucide pe idol într-un mod tăcut și discret.

Într-o după-amiază ploioasă, după ce-mi vorbise de tenis trei ceasuri în șir, pomenind numele lui Renshaw, după cît de precis am putut ține eu statistica: de patru mii două sute treisprezece ori, i-am spus:

— Îa închipuie-ți că cineva ia o pușcă — cineva care țintește foarte bine, se duce și trage în Renshaw pînă ce rămîne mort de-a binelea. Într-un asemenea caz voi, jucătorii de tenis, v-ați hotărî să-l mai lăsați în plata domnului și să mai vorbiți și despre altceva?

— A, cum! — exclamă el indignat. Dar cine ar vrea să-l împuște pe Renshaw?

— Lasă amănuntul ăsta. Să presupunem că s-ar găsi un amator!

— Ei, într-un asemenea caz ar rămîne fratele lui. E grozav și el!

Uitasem de asta.

— Bine, să nu polemizăm. Să zicem că ar ucide cineva întregul trib — am auzi mai rar numele lui?

— Nici gînd — replică el, categoric — Renshaw va fi un nume nepieritor cît vreme va exista tenis pe lume.

În anul următor, abandonă însă complet tenisul și deveni un fotograf amator pasionat, drept care toți prietenii îl implorară să revină la tenis. Se străduiseră să aducă vorba despre servicii și voleuri și folosiră chiar anecdote privitoare la Renshaw. Dar tînărul nici nu-i lua în seamă.

Pe oricine și pe once îi cădeau ochii, trăgea în poză. Își poză prietenii, făcîndu-și din ei dușmani de moarte. Poză prunci, aducînd desperarea în inimile duioase ale mamelor. Poză tinere soții, aruncînd o umbră asupra căminelor proaspăt întemeiate. Cunoștea un tînăr care nu-și plasase în mod chibzuit sentimentele, dar cu cît îi vorbeau mai mult prietenii împotriva iubitei lui cu atît mai rău se îndîrjea.

Atunci tatăl avu o inspirație fericită: îl rugă pe Beggley să fotografieze fata în șapte ațitudini diferite.

Cînd tînărul îndrăgostit zări prima poză, zise:

— Ce făptură înspăimîntătoare? Cine a comis așa ceva?

După ce Beggley îi arătă a doua poză, protestă:

— Dar bine, dragul meu, nici n-aduce cu iubita mea. Ai făcut-o să arate ca o bătrînă pocită.

La a treia poză, exclamă:

— Ce naiba ai făcut din picioarele ei? Nu pot avea mărimea asta. E ceva împotriva naturii.

Abia întrezări a cincea poză, că se și clătină sub lovitură:

— Doamne sfinte! — gemu el înfiorîndu-se — ce expresie îngrozitoare i-ai scos! E ceva neomenesc!

Beggley începuse să se simtă jignit, dar tatăl îi luă apărarea:

— El n-are nici o vină — rosti suav bătrînul. Ce e un fotograf? Un simplu instrument în mîinile tehnicii, el doar minuiește aparatul, de ieșit iese întocmai ce se află în fața obiectivului. Nu, urmă bătrînul părinte, punînd mîna pe umărul lui Beggley, care voia să-și expună toate operele, te rog eu, nu-i arăta și ultimele două.

Mi-a părut rău pentru biata fată, care avea un fizic normal și ținea sincer la tînăr. Dar un spiriduș răutăcios

PASIONAT

schiță de Jerome K. JEROME

părea că pusese stăpînire pe aparatul lui Beggley : surprindea defectele cu instinctul fără greș al unui critic literar înnăscut și le dilata pînă ce întunecau orice virtuți. Un om cu o gropiță devenea o gropiță cu un om în fundal. De obicei, în pozele lui copilașii nevinovați ieșeau purtînd pe chip pecetea unei șiretenii josnice. Majoritatea fetelor trebuiau să se resemneze cu două variante : fie să apară ca niște idioate gîngave, fie ca niște zgripțuroaice în germene. Unor blînde doamne în vîrstă le dădea un aer de cinism agresiv. Pe notarul orașului îl înfățișă cu un aer atît de ipocrit, încît afacerile lui scăzură simțitor.

Cît despre mine, deși nu pretind că sînt un Apolo, totuși nu am un picior răsucit în sus, nici de două ori mai mare decît celălalt. Pot dovedi asta cu martori și cu certificate medicale. Beggley pretindea că se produsese un accident în cursul developării, dar cum explicația lui nu apărea alături de poză, consider și azi că mi s-a făcut o mare nedreptate.

Într-o altă împrejurare, provocă un adevărat scandal în parohie, expunînd pe o binecunoscută și respectabilă fecioară trecută, cu un june pe genunchi. Fața tînărului era nelămurită și personajul purta un costum care, pe o persoană de statura lui (putea fi apreciată la vreun metru optzeci) părea absurd de infantil. O ținea cu brațul drept pe după gît, iar ea se hlizea toată.

Cunoscînd taina mașinăriei diabolice a lui Beggley, eu unul eram dispus să accept explicația domnișoarei — anume, că masculul suspect era chiar nepotelul ei, în vîrstă de 11 ani, dar ființe mai crude rîdeau de asemenea scuze și recunosc că aparențele erau împotriva victimei.

Drept rezultat al activității lui Beggley, în toată Anglia nu găseai parohie mai umilă decît a noastră. Nici un om care privise vreo fotografie de-a sa făcută de Beggley, nu mai simțea măcar un strop de mîndrie pentru înfățișarea lui.

Mai tîrziu, o pamoasă rău intenționată inventă Kodakul pentru instantanee, și Beggley începu să se învîrte peste tot cu un soi de cutie a milelor atîrnată de gît. Viața deveni o pacoste pentru cei din preajma lui. Nimeni nu cuteza să facă nimic de teamă să nu fie prins asupra faptului. Nu avea nimic sfînt. Imortaliză în instantanee pe taică-său în clipa cînd își înjura grădinarul și pe sora mezină cînd se despărțea de logodnic, la portița grădinii. Prinse cu Kodakul înmormîntarea unei mătuși, dezvăluind felul în care cea mai apropiată rudă, socotindu-se adăpostită de joben, povestea unui văr o glumă bună. Indignarea publică era la culme, cînd un cetățean, nou venit prin ținut, pe nume Haynoth, sugeră să facem o excursie în Turcia. Toată lumea îmbrățișă cu entuziasm ideea și recomandă cooptarea lui Beggley. Își puneau mari speranțe în excursia aceea, socotind că pasionatul amator va apăsa pe declanșator drept în fața haremului și că vreun basibuzuc o să ne scape de talentul lui.

Am suferit totuși o dezamăgire parțială.

Spun parțială, fiindcă, deși Beggley se întoarse întreg, se vindecase de nebunia lui fotografică. Spunea că, în străinătate, orice ființă capabilă să rostească o silabă în limba engleză și să țină ceva în mînă, avea un aparat de fotografiat, fapt pentru care, vederea unei pînze negre sau țăcănitul unui buton începuseră să-l înnebunească.

Ne spuse că, în vîrful munților Tatra, fotografii amatori englezi și americani, dornici să prindă „măreața panoramă", fuseseră puși pe două rînduri de poliție și că unii așteptaseră cam trei ore și jumătate pînă le veni rîndul.

Ne mai spuse că la Istanbul cerșetorii umblau cu o placardă atîrnată de gît, anunțînd tariful cerut pentru a fi trași în poză. Adusese chiar și o listă de prețuri ca mostră :

Un instantaneu din față sau din spate,	2	franci
„ „ cu expresie,	3	franci
„ „ rostind rugăciuni,	4	franci
„ „ încăierat cu un coleg,	5	franci

Se lăsă deci de fotografiat și se apucă de golf.

Ultima oară l-am văzut în Alpi. Părea indiferent la priveliști și la jocul de golf, dar îi turuia gura despre bridge. Cînd mi-am întors ochii de la peisaj, l-am găsit cu un tratat Cavendish în mînă și un pachet de cărți împrăștiat pe iarbă, în fața lui. Rezolva o problemă de bridge. Ce liniște va fi cînd va cunoaște șahul !...

În româneşte de Eugen B. MARIAN
Ilustrație de E. ARNO

Cum să stai de vorbă cu... fantomele

N-aș relata nimic din cîte lucruri înfricoșătoare am aflat răsfoind paginile unor ziare occidentale, dacă n-aș fi convins că cititorul meu nu-i un om slab de înger și nu se lasă ușor înspăimîntat. Măcar că pe mine unul — mărturisesc — m-au cam trecut fiorii de-a lungul șirei spinării.

Despre ce este vorba ? Despre fantome, stafii, duhuri, arătări, vedenii, năluci, umbre ale morților plimbîndu-se printre cei vii. Nici mai mult nici mai puțin. E drept că ni se pomenește mai ales de acele aparții care ne sînt binevoitoare și prielnice. Totuși — orișicît, cît de cît — o fantomă e tot o fantomă, și nu se poate să nu-ți dea fiori.

Așadar, un ziar englez a publicat recent următorul anunț : „De vînzare o casă pe lîngă o biserică din secolul al XV-lea, în perfectă stare, cu un bogat asortiment de fantome binevoitoare pentru locatari..."

Dar nu toate fantomele sînt binevoitoare și avantajoase. Unele sînt duhuri de-a dreptul răufăcătoare. Așa, de pildă, e spectrul lui William Honter. Fără îndoială că cititorul nu știe cine este sau a fost acest William Honter. Nici eu nu știam pînă zilele trecute, cînd tot ziarele engleze m-au lămurit. Negru pe alb, ele ne povestesc că, în anul 1855, într-o tavernă din orașul Brintwood din Anglia, William Honter a fost ucis într-o încăierare și că de atunci încoace, în fiecare noapte, fantoma lui apare fără greș chiar în taverna cu pricina. Fantoma e șugubeață și năstrușnică : ea face ca vesela din bucătărie să zăngăne chiar cînd nu-i atinsă de nimeni, ca becurile să se aprindă de la sine nitam-nisam, scaunele să se clatine, taverna întreagă să se umple de o duhoare de piele mucegăită. Cel puțin așa se plînge patronul tavernei că s-ar întîmpla. De aceea, a trebuit să se pornească o sistematică vînătoare împotriva acelei mucalite fantome. A fost chemat în grabă mister George Newtown, un medium admirabil, vestit ca mare prieten al spiritelor celor duși de pe această lume. Cum „vînătoarea" se află încă în curs de desfășurare, alte amănunte presa engleză nu ne dă. Se constată numai că de cînd a început operația cinegetică a lui mister Newtown, clientela circiumei, care în ultima vreme se împuținase, dintr-o dată a crescut. Se mai poate, deci, constata că din răufăcătoare stafia a devenit profitabilă.

De altminteri, fantomele nici nu-și fac apariția decît acolo unde e rost să lase bani. Din piatră seacă sau din fantome, n-are importanță, numai să lase. Așa se explică cum, în orașul Camerino, în Italia, poate apărea cu regularitate „Gazeta fantomelor" scrisă chiar de duhurile moarte ; cum, la Roma, există un „Muzeu al amprentelor și mulajelor mîinilor fantomelor" ; cum, la Londra, funcționează „Societatea științifică a fantomelor spiritiste" ; cum proprietarii de castele vechi, de teatre și mari magazine se zoresc să-și înregistreze „oficial" fantomele pentru ca lumea să știe și să fie atîțată de curiozitate ; cum, la New York, un oarecare Fox a lansat un alfabet special menit să înlesnească comunicarea cu fantomele etc., etc.

Totul e perfect. Cu riscul să ajung de rîsul copiilor noștri, mărturisesc că sînt gata să cred atît în fantome, cît mai ales în profitori. Însă un lucru mi se pare suspect : alfabetul special al americanului Fox. Aici nu-i lucru curat. Căci cine s-a ocupat, cît de cît, ca mine, de felul în care poți sta de vorbă cu spectrele, știe că nu-i nevoie de nici un alfabet special, ci că e de ajuns să fii savant și să știi latinește. Lucrul e stabilit încă din evul mediu. Dacă n-ar fi așa, atunci ofițerul de gardă de la Elsinor, Marcellus, zărind fantoma tatălui lui Hamlet, în chiar scena întîi, nu l-ar fi spus lui Horațio : „Horațio, vorbește-i tu ; doar ești savant". Iar în comedia Vagabondul nocturn de Beaumont și Fletcher, contemporani ai lui Shakespeare, un personaj Tobie, zărind și el o fantomă, se adresează astfel partenerului său : „Hai să-l aducem pe pimnicer, că el știe latinește, și asta intimidează fantomele".

Prin urmare, alfabetul special al americanului Fox nu poate fi decît o escrocherie. Și vă recomand să vă feriți de așa ceva. Încolo, toate celelalte sînt, ca și societatea londoneză pomenită, de-a dreptul științifice. Firește, știința abilă de-a intimida, nu atît fantomele cît sufletele slabe și mințile credule, pentru a le face să-și dezlege băierele pungii.

Lucăr SEBASTIAN

Cupa revistei „Flacăra" la fotbal

După cum s-a anunțat, revista „Flacăra" acordă o cupă echipei de categoria A cu cele mai bune rezultate tehnice și comportări în jocurile disputate în DEPLASARE în ediția 1963—1964.

Astfel, vor fi răsplătite eforturile echipelor care au de înfruntat dificultățile inerente jocului pe terenul echipei adverse.

Nădăjduind că lupta pentru acest nou trofeu, CUPA REVISTEI „FLACĂRA", va spori în frumusețe și sportivitate spectacolul fotbalistic, redacția noastră urează pretendenților la noua cupă mult succes.

Iată cum arată, înaintea ultimelor restanțe din tur, clasamentul în CUPA REVISTEI „FLACĂRA":

1. Rapid	6	2	3	1	10: 9	7
2. Steaua	7	3	1	3	15: 15	7
3. Steagul Roșu	7	3	1	3	7: 12	7
4. Progresul	6	2	2	2	8: 10	6
5. Dinamo-București	5	2	1	2	8: 6	5
6. Petrolul	7	1	2	4	7: 5	4
7. Farul	6	2	0	4	4: 13	4
8. Dinamo-Pitești	6	0	2	4	4: 9	2
9. Știința-Cluj	7	1	0	6	5: 16	2
10. Crișul	6	1	0	5	4: 16	2
11. Siderurgistul	7	1	0	6	4: 21	2
12. Știința-Timișoara	7	0	1	6	3: 14	1
13. U.T.A.	5	0	1	4	2: 10	1
14. C.S.M.S.	6	0	0	6	6: 16	0

dialog

„Seri în alb"

Vă scrie o elevă a Şcolii pedagogice din Constanţa. Atît pe mine cît şi pe colegele mele ne preocupă, firesc, aspectele legate de modul în care tineretul îşi petrece timpul liber. De aceea reportajul intitulat „Seri în alb", apărut în „Flacăra" nr. 2/1964, ne-a interesat în mod deosebit. El ne este de folos nu numai pentru că noi înşine am avut ce învăţa dar şi pentru că asemenea materiale ne ajută şi în problemele de educaţie pe care le dezbatem la orele de dirigenţie.

Dodeca MIRON
Constanţa

Aparat folosit de regizorul Bostan pentru filmări subacvatice — aparat construit de tehnicianul român Mircea Gheorghiu.

FILMAREA SUBMARINĂ

„Cum se filmează sub apă ?"

Şerban GRIGORIAN, elev, Bucureşti

Răspunde regizorul ION BOSTAN de la Studioul „Alexandru Sahia".

Aparatul de filmat îl însoţeşte pe cercetătorul modern în toate explorările sale. Fie că e vorba de un zbor cosmic sau de o expediţie în Antarctida, de cercetarea unei erupţii vulcanice sau de o scufundare cu batiscaful în adîncurile oceanului, obiectivul aparatului de filmat poate înregistra pe peliculă toate fenomenele întîlnite.

Filmările subacvatice ne dezvăluie o lume odinioară necunoscută omului, plină de farmec şi neobişnuit, o lume cu imense bogăţii naturale, a căror cucerire a devenit o problemă actuală...

Cum se filmează sub apă ?

Simplu : cu ajutorul unui aparat de filmat, adeseori obişnuit, închis într-o cutie etanşă, prevăzută cu un geam de cristal. Întrucît presiunea apei creşte cu o atmosferă la fiecare zece metri adîncime, J. Y. Cousteau a adaptat la aparatul pentru filmări submarine imaginat de el, un dispozitiv cu aer comprimat, care menţine în interiorul cutiei aceeaşi presiune pe care o exercită din exterior apa.

La adîncimi mici, de cîţiva metri, lumina soarelui este suficientă pentru filmare. Pe măsură însă ce operatorul cinematografic se scufundă mai adînc, lumina slăbeşte, devenind albăstruie, partea dinspre roşu a spectrului fiind absorbită de straturile superioare ale apei.

Pentru filmări la adîncimi mai mari este necesară lumina artificială. J. Y. Cousteau şi Hans Hass au coborît în adîncul mării reflectoare puternice, scoţînd la iveală o lume plină de culori feerice, care în lumina albăstruie crepusculară a adîncimilor apare de obicei cenuşie şi [illegible]

Inginerul D. Rebikoff a inventat o adevărată „torpilă cinematografică", prevăzută cu un aparat. de [illegible] şi o puternică sursă [illegible]

O [illegible] mijloace [illegible] mai [illegible] în [illegible]

LIBAN — O ŢARĂ STRĂVECHE

„Doresc să citesc în «Flacăra» unele date despre Liban".

Nicu MARTIN, muncitor, Cisnădie, rn. Sibiu

Răspunde GH. SECUIU, director general adjunct la Agerpres.

Libanul este situat în zona subtropicală, pe ţărmurile coastei răsăritene a Mediteranei. Numele şi-l trage de la cuvîntul ce înseamnă *alb* în limba arabă, dat pe vremuri munţilor Liban şi Antiliban, ce domină întreaga ţară cu vîrfurile lor de peste 3.000 m, albe de zăpezile care le acoperă.

Libanul este o republică arabă, cu o suprafaţă de 10.400 km p şi cu o populaţie de peste 1.600.000 locuitori. Oraşul Beirut, capitala şi principalul port al ţării, are 400.000 de locuitori. În trecutul antic, pe aceste meleaguri exista vechiul stat al fenicienilor. În muzeele libaneze am văzut exponate care amintesc cît alfabetele europene, începînd cu cel grecesc antic, provin din alfabetul fenician, că îndrăzneţii navigatori fenicieni au întemeiat vestita Cartagina, de rivalitatea căreia romanii n-au scăpat decît după lupte grele. Fenicienii îşi construiau corăbiile din lemnul renumiţilor cedri care împădureau munţii Liban.

După decăderea statului fenician, teritoriul actual al Libanului a fost stăpînit rînd pe rînd de egipteni, asirieni, babilonieni, perşi, greci, romani, bizantini etc. De la sfîrşitul primului război mondial şi pînă în 1943, Libanul a fost supus dominaţiei coloniale franceze.

Cucerindu-şi independenţa politică, Libanul devine republică în 1944. Organul legislativ suprem este parlamentul, ales din 4 în 4 ani.

Populaţia ţării este destul de pestriţă. Grosul populaţiei îl formează arabii ; există însă mulţi armeni, greci şi turci. Religia deţine un rol important în viaţa publică, deoarece fiecare comunitate religioasă are o anumită orientare politică.

Potrivit constituţiei, preşedintele republicii trebuie să fie maronit, primul ministru, sunit, iar preşedintele parlamentului, şiit. În parlament stau aleşi de asemeni un anumit număr de maroniţi, sunaiţi, şiiţi, drusi ş.a.m.d.

Beirutul, capitala Libanului, este o imensă „piaţă" comercială, unde ai impresia că, într-un fel sau altul, majoritatea locuitorilor stau legaţi de comerţ. La tot pasul întîlneşti magazine, privăliţi şi dughene care desfac mărfuri, în majoritate provenind din import. Turismul foarte dezvoltat, transporturile de tranzit, ca şi operaţiile bancare aduc însemnate venituri. Staţiunile climaterice din regiunile cele mai pitoreşti şi vastele vestigii ale trecutului, ingenios reconstituite, atrag numeroşi turişti străini. La Baalbek, de pildă, o suită de temple ridicate lui Iupiter, Venus şi Bachus, constituie un întreg ansamblu impresionant prin dimensiuni, supleţe şi frumuseţe arhitectonică. Lespezi de marmură de 45 de tone, coloane monolite, înalte de aproximativ 27 m şi cu un diametru de peste 2 m, şiruri nesfîrşite de trepte largi, dezvăluie grandoarea fostelor monumente.

Baza economiei ţării o constituie agricultura, dezvoltată mai ales în valea rîului Bekaa, în sistem de terase. Industria este slab dezvoltată, principalele întreprinderi fiind cele alimentare, cele de textile, pielărie şi tutun.

Republica Liban este membră a O.N.U. şi a Ligii arabe. În problema relaţiilor internaţionale ea se pronunţă pentru coexistenţă paşnică şi colaborare între toate statele.

COLECŢIA MEA DE ILUSTRATE

Doresc să fac şi eu unele propuneri pe care le socot utile în cadrul schimbului de experienţă iniţiat de „Flacăra" între colecţionarii de cărţi poştale ilustrate.

Nu mă voi ocupa aici de colecţia mea de ilustrate (aranjată într-un dulăpior cu două poliţe, împărţite în casete pe regiuni şi grupe tematice), cît de modul cum mi-am organizat evidenţa schimbului de cărţi poştale cu corespondenţii mei. Consider că un colecţionar într-adevăr pasionat şi serios, nu trebuie să rămînă niciodată dator celor ce-i trimit ilustrate, ci trebuie să le răspundă cu promptitudine. De aceea am întocmit un registru-repertoriu în care-mi înscriu toate corespondenţele primite, precum şi cele expediate, avînd grijă să nu trimit de două ori aceeaşi carte poştală unui corespondent.

Vreau să precizez că în registrul-repertoriu am rezervat fiecărei regiuni 10-15 file, iar fiecărui corespondent cîte o filă sau două, pe cît posibil în ordine alfabetică.

Avînd această evidenţă pot întreţine corespondenţă cu un mare număr de colecţionari ceea ce duce la îmbogăţirea rapidă a colecţiei mele.

Mircea PĂLĂMIDĂ
administrator, Spitalul Mălini, rn. Fălticeni, reg. Suceava

200 DE ARBORI SECULARI

„Care sînt arborii din ţara noastră declaraţi monumente ale naturii ?"

Ionică APOSTOL, muncitor, Galaţi, str. Bucureştii Noi 14

Răspund Val. PUŞCARIU şi N. TONIUC de la Comisia monumentelor naturii de pe lîngă Academia R. P. Române.

Comisia monumentelor naturii are în evidenţă sa un număr de circa 200 de arbori seculari puşi sub ocrotire. Criteriile principale ce au stat la baza declarării lor ca monumente ale naturii sînt vîrsta înaintată, dimensiunile apreciabile, raritatea respectivelor specii pe teritoriul ţării noastre etc

Gorunul lui Horia de la Ţibeu (rn. Brad). Monument al naturii pentru vîrsta sa (aproximativ 800 de ani) dar şi monument istoric, legat de evenimentele de la 1784-1785 — este pus sub ocrotirea Comisiei monumentelor istorice de pe lîngă Academia R. P. Române. (Foto Ion Lucian, actor, Bucureşti).

Menţionăm cîţiva dintre arborii seculari, cu caracteristici deosebite : „Gorunul lui Nichita" situat la marginea oraşului Aiud (reg. Cluj), vîrsta aproximativă : 350 de ani, diametrul de 2 m şi înălţimea de 32 m ; stejarul din parcul castelului de la Petriş (raionul Lipova, reg. Banat), în vîrstă de aproximativ 450 de ani, diametrul de 2,03 m şi înălţimea de 30 m ; stejarul secular de la Cajvana, (raionul Gura Humorului, reg. Suceava), în vîrstă de aproximativ 500 de ani, diametrul de 2,50 m şi înălţimea de 22 m ; stejarul secular de la Blaj (raionul Mediaş, reg. Braşov), în vîrstă de aproximativ 350 de ani, diametrul de 1,70 m, înălţimea de 17,5 m ; stejarul din Ghişman, comuna T. Vladimirescu (raionul Bujor, reg. Galaţi), în vîrstă de aproximativ 450 ani, diametrul de 2,20 m şi 15 m înălţime ; cei doi stejari seculari ai lui Cătănuţă din comuna Grădinari (raionul Videle, reg. Bucureşti), în vîrstă de peste 400 de ani, diametrul de 1,95 m şi înălţimea de 35 m ; stejarul secular din Valea Coşoteiului, comuna Drăgăneşti (raionul Roşiori de Vede, reg. Bucureşti), în vîrstă de circa 400 de ani, diametrul de 2,20 m şi înălţimea de 28 m ; frasinul secular de la Steierdorf (raionul Oraviţa, reg. Banat), vîrsta aproximativ 300 de ani, diametrul de 1,30 m şi înălţimea de 20 m ; frasinul secular de la Fumureni, (raionul Drăgăşani, reg. Argeş), în vîrstă de peste 200 de ani, diametrul de 1,10 m şi înălţimea de 27,50 m ; tisa din parcul de la Iaşu (reg. Crişana), în vîrstă de circa 500 de ani, cu diametrul de 0,85 m şi înălţimea de 15 m ; plopul uriaş de la Rafaila (raionul Negreşti, reg. Iaşi), în vîrstă de aproximativ 500 de ani, diametrul de 4,50 m şi înălţimea de 30 m.

Toţi arborii menţionaţi îşi menţin o stare de vegetaţie normală.

„FUMAŢI ? NU FUMAŢI ?..."

În „Flacăra" nr. 5/1964 a apărut articolul intitulat „Fumaţi ? Nu fumaţi ? Tutunul pro şi contra". L-am citit cu atenţie şi am văzut cît de mult dăunează fumatul. Aş dori ca specialiştii să continue dezbaterea. Aş fi interesant de ştiut de ce consumul excesiv de tutun generează cancerul pulmonar. Sau în ce măsură fumatul calmează nervii. M-ar interesa de asemenea să ştiu dacă tutunul (planta) poate avea şi altă întrebuinţare în afară de transformarea frunzelor sale în ţigări.

Dan MICULESCU
Poiana Mare rn. Calafat

N. R. Vom mai reveni asupra problemelor ridicate de acest material.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Doina Baronovski, elevă, Rădăuţi, str. V. I. Lenin nr. 20 : ilustrate ; Nelu Stoica, mecanic, Oneşti, bloc C 17, et. III, ap. 3, cv. III, reg. Bacău : teme diverse, ilustrate ; Nicoleta Roşu, elevă, anul IV, Şcoala pedagogică Bîrlad : ilustrate ; Viorel Vîlcu, frezor, com. Nehoiu, rn. Cîmpulung, reg. Ploieşti : ilustrate ; Ioan Flinca, furnalist, Hunedoara, str. Severinului nr. 62 : literatură, filatelie, cinema, teatru ; ilustrate ; Gh. Coma şi Manole Aurel, tehnicieni, Hunedoara, bd. Republicii nr. 135, sc. A, ap. 12 : ilustrate ; Lucia Nica, învăţătoare, satul Spătărei, com. Furculeşti, reg. Bucureşti : muzică, literatură, ilustrate ; Krysbyna Szymocha, Czestochowa, ul. Stowachiego 4 a u. 12, m. 25, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate ; Agiaia I. Pistilie, satul Strîmba, rn. Rîşcani, R.S.S. Ucraineană, U.R.S.S. : ilustrate ; Enzebiun Radto, Zalesice 24, pow Czestochowa, R. P. Polonă : filatelie, ilustrate ; Miţa Oţel, student, Bălţi, ul. Puşkin nr. 40, camera 70, R.S.S. Moldovenească, U.R.S.S. : fizică, matematică, cinema, sport ; Maria Popescu, Rodica Dumitrescu, Ecaterina Fostăvaru, Silvia Tomescu, studente, Bacău, Institutul pedagogic, Calea Mărăşeşti nr. 159 : ilustrate ; Urszula Forazeczyk, Lodz, ul. Zmienna 7 m 2, (R. P. Polonă) : filatelie (în poloneză şi rusă) ; Jan Stepaniak, Trzescianka 211, pow, Mojnowka woj Bialystok, (R.P. Polonă) : cinema, filatelie, ilustrate ; Marek Fluta, Lodz,

cu cititorii

ul. Przylyszewskiego 100 m 2, (R.P. Polonă) : filatelie (în polonă, rusă, franceză, engleză) ; Marek Jósiak, Lodz, ul. Hutora 15, (R.P. Polonă) : sport, turism, muzică, cinema, ilustrate, filatelie ; Aurica Profir, elevă, Școala pedagogică Galați, str. Popa Șapcă 11 : ilustrate ; Paula Băncilă, elevă, Buzău, str. 30 Decembrie 4 : ilustrate ; Aurel Podabea, Octavian Giuscă, Lae Lăpuște, muncitori constructori, Hunedoara str. Mihai Viteazu, bloc U1, sc. II, ap. 9 : literatură, ilustrate ; Emil Ghilea și Ilie Banciu, mecanici, Niculae Devută, electrician, Ilia Grigor, supraveghetor, Gura Barza, rn. Brad, reg. Hunedoara : teme diverse, ilustrate.

DIN PARTEA REDACȚIEI. Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea — în limita spațiului — în ordinea sosirii scrisorilor

Așa arată cartea de telefon pusă la dispoziția publicului în holul oficiului P.T.T.R. din Craiova *(George Stoica)*.

POȘTA NOASTRĂ

ANTON MOVILĂ, Odobești. E drept că n-am organizat pînă acum nici o consfătuire cu cititorii din frumosul dv. orășel. E o lipsă a noastră, pe care sperăm s-o remediem. Eventual la toamnă, după... culesul viilor. În ce privește sugestia de a da o suită de planșe color cu peisaje din țară, ea este binevenită și corespunde unui plan al redacției. Pentru moment, însă, nu poate fi vorba de 4 planșe pe număr, ci doar de cîte una. Și așa, începînd din luna viitoare.

OLGA APOSTOL, elevă, Tîrgoviște. E lăudabilă intenția dumitale de a coresponda cu atîția actori de filme din atîtea țări îndepărtate. Probabil că vrei în felul acesta să-ți întărești cunoștințele la... geografie. Din păcate, însă, noi nu sîntem în măsură să-ți dăm adresele de care ai nevoie. Ceea ce nu ne împiedică să-ți urăm succes la toate materiile, inclusiv la... geografia artistică.

FLAVIA ENE, București. Pentru a face o urare sinceră niciodată nu e prea tîrziu. Așa că vă mulțumim, urîndu-vă la rîndul nostru succes în viață și fericire (socotind că nici întîrzierea acestui răspuns nu va afecta cu nimic sentimentele dv. față de revista noastră).

GRIGORE MARCU, Zalău. Nu cred că există măcar un singur om care să aibă ceva împotriva cozonacilor moldovenești. Așa că nu vedem de ce n-ar figura printre specialitățile unităților noastre de alimentație publică. Fapt pentru care am și trimis sugestia dv. Ministerului Comerțului Interior. Sperăm că răspunsul va veni prin prezența unor masivi și aromați cozonaci moldovenești în vitrinele tuturor cofetăriilor.

AUREL DIMA, Tulcea. Nici semnatarul acestor rînduri nu cunoaște limba chiă mai bine ca d-ta. Așa că, pentru întreținerea magnetofonului „Tesla" socotim că tot mai bine ar fi să vă adresați cooperativei de specialitate din Tulcea. Specialiștii de acolo, chiar dacă nu cunosc limbi străine, își cunosc cel puțin meseria.

AMBROZIE RUSU, Sulina. 1) Într-un viitor, pe care nici noi nu-l dorim prea îndepărtat, sperăm că vom face modificările de format pe care le cereți, 2) Deocamdată încă nu putem, 3) și 4) Frezentarea unor figuri de mari creatori din toate domeniile de activitate, s-a făcut și se va mai face ; 5) Opera, operetă, simfonia — idem ; 6) Fiecare dintre continentele globului are bogății și caracteristici geoeconomice proprii ; un... clasament, ca la fotbal, nu se poate face.

BEBE RĂDUȚ, Craiova. Despre Hidrocentrala de la Porțile de Fier vom scrie pe măsură ce vor avansa lucrările. V-am trimis prin poștă numerele 3 și 4 ca să nu vă lipsească din colecție. Mulțumit ?

Gh. Tarhat, Lupeni ; Marin Dimoiu, Bălcești ; Ștef. Bălulescu, Craiova ; Mihai Juhas, Nădlac ; Anghel Ilie, Costești ; Gh. Dumitru, Bărăștii de Vede ; C. Pascu, Panciu ; Gherghina Zamfir, Galați ; Mircea Săndulescu, Tîrgoviște ; Victor Ionescu, București ; Ion Vrănău, Petroșani ; Nicoleta Jurj, Timișoara ; Sofia Constantinescu, Bacău ; T. Cutlic, București ; Gh. Stoica, Craiova ; Andrei Ion, Agnita ; Emil Petrescu, Zimnicea ; Ion Nicuț, Govora ; Luminița Leca, București ; Ștefan Chiru, Cîmpulung-Moldovenesc ; Nichita Barbis, Corabia ; Ion Sîrbu, Petroșani — la întrebările dv. vi s-a răspuns prin poștă.

V. SILVIAN

În materialul intitulat „Piramidele egiptene", publicat în paginile „Dialog cu cititorii" din „Flacăra" nr. 2/1964 s-a strecurat o greșeală. Baza piramidei lui Keops este un pătrat și nu un triunghi echilateral, iar volumul piramidei este de 2.562.576 m.c. Prin urmare observațiile cuprinse în scrisoarea cititoarei noastre, tov. Elena Silaghi, profesoară din Satu Mare, sînt juste. Îi mulțumim pentru sesizare

LABORATOARE INVIZIBILE

(Urmare din pagina 16)

B_{12}, antianemică, era extrasă la început, cu un randament foarte slab, din ficatul animalelor ierbivore. Într-o tonă de ficat se puteau obține abia 25-30 miligrame de vitamină B_{12}. În prezent ciuperca Streptomyces griseus — cea care produce în mod obișnuit streptomicina — este folosită și la „fabricarea" vitaminei B_{12}. Riboflavina, care este sintetizată de foarte multe microorganisme în mod normal, se prepară în industrie printr-un proces fermentativ foarte economic, plecînd de la ciuperca Eremotrecium Ashby sau Ashbii Goshbii. Alt exemplu : din drojdii microscopice se obține o provitamină (ergosterolul) care, iradiată cu raze ultraviolete, se transformă în vitamina D_2.

Preparatele farmaceutice pure de vitamina D pentru prevenirea și tratarea rahitismului provin tot dintr-o substanță care se extrage din drojdie sau din masele de ciuperci rămase după fabricarea penicilinei.

Un exemplu interesant de biosinteză este și procedeul (descoperit abia în ultimii ani) de utilizare a microorganismelor în domeniul sintezei hormonilor steroizi, care se găsesc în corpul nostru sub formă de substanțe active sexuale și suprarenale.

Prepararea unor hormoni foarte utili în terapeutică (cortizon, hidrocortizon, predinson, dianabol etc.), este de asemenea legată de activitatea chimică a microorganismelor. Medicamente din cele mai eficace (fără a mai vorbi despre antibiotice), sînt preparate în industrie cu ajutorul unor microorganisme. Dintre acestea menționăm : calciul gluconic (obținut prin așa-numita fermentație gluconică), dextranul, „sînge artificial" (produs de bacteria Leuconostoc mesenteroides), ergotina, „opera" ciupercii microscopice Claviceps purpurea („cornul secarei") etc.

EXPERIENȚELE SE INTENSIFICĂ

În ultimul timp s-au experimentat și specii de microorganisme care produc alimente. Unele au fost izolate din tubul digestiv al termitelor, a căror hrană preferată este, după cum se știe, lemnul. Bacteriile din intestinele termitelor transformă ușor materialul lemnos în proteine, grăsimi și zaharuri. Experiențele au arătat că ele pot realiza cu randamente promițătoare aceste biosinteze chiar dacă sînt cultivate pe medii artificiale.

Un alt microorganism, ciuperca Oidium lacti, are capacitatea de a produce 12-15 grame de grăsimi din 100 grame zahăr obținut din lemn. Alte microorganisme pot furniza grăsimi din diverse deșeuri animale și vegetale (ca zerul din lapte, pleava de orez și paie) sau din hidrați de carbon ieftini. S-au întrebuințat în acest scop ciuperca Endomyces vernalis și diverse mucegaiuri. Multe ciuperci, drojdii și alge unicelulare pot furniza însemnate cantități de grăsimi. În raport cu suprafața necesară pentru cultură, ***aceste microorganisme pot produce o cantitate de grăsimi de cîteva ori mai mare decît cele mai bune plante oleaginoase cunoscute.***

Dacă deocamdată aceste însușiri ale microorganismelor nu pot fi transformate într-un procedeu rentabil, perspectivele par atît de seducătoare încît cercetările în această direcție se intensifică.

PE LISTA DE MÎNCARE — ALIMENTE MICROBIOLOGICE

Multă vîlvă a stîrnit recent vestea obținerii unor substanțe proteice din petrol cu ajutorul microorganismelor. Dintre acestea cele mai bune rezultate au dat Pseudomonas seruginosa, Nocardia și Candida lipolytica. Proteinele sintetizate de microbi din petrol au o compoziție care se apropie foarte mult de cea a proteinelor animale. O importanță deosebită prezintă fabricarea proteinelor din petrol prin faptul că, pe lîngă substanțe cu azot, se obțin și vitaminele din seria B (B_1, B_2, B_3, B_{12}), acid nicotinic și pantotenic.

Dintr-o sută de kilograme de produse petroliere rezultă o substanță azotoasă conținînd 45-50% proteine. Dacă în mediul de reacție se introduc și alte substanțe utile alimentației (fosforul, potasiul etc.) și acestea sînt „fixate" în produsele finale.

Calculele specialiștilor au arătat că *pentru acoperirea deficitului proteic actual al întregii omeniri ar fi suficient numai 0,6% din extracția mondială de țiței.* În ce privește timpul în care se poate realiza această biosinteză el este de peste 2.000 de ori mai scurt decît cel necesar pentru obținerea proteinelor respective de la animale ! Totodată proteinele derivate din țiței ar costa de 15-20 ori mai ieftin decît cantitățile echivalente de carne.

Problema obținerii proteinelor din petrol nu mai constituie astăzi o perspectivă îndepărtată, ci o realizare concretă de laborator, pe baza căreia se întrevede producția industrială. Iar în viitor, cînd surse de combustibil noi — atomice și de altă natură — vor lua tot mai mult locul petrolului, acesta va putea fi utilizat în măsură crescîndă pentru obținerea materiilor prime alimentare. Apare îndreptățită astfel părerea savantului englez J. D. Bernal, care scria de curînd : „Este aproape sigur că peste aproximativ o sută de ani alimente microbiologice produse de alge, drojdii sau ciuperci vor fi unele dintre principalele surse la început pentru animale, iar apoi și pentru oameni".

LUMEA MICROORGANISMELOR PUSĂ LA TREABĂ

În sfîrșit, să amintim cîteva procese chimice în care microorganismele pot interveni activ. Curățirea apelor reziduale se poate realiza prin însămînțarea unor bacterii care descompun combinațiile sulfuroase, anihilîndu-le toxicitatea. Alte bacterii pot transforma cu ușurință și în orice cantitate sulfați, aflați în apele reziduale, în hidrogen sulfurat ; nămolul din canale este trecut în rezervoare și acolo, însămînțat cu colonii de bacterii. Din hidrogenul sulfurat se pot obține pe această cale sulf și gaze combustibile. Tot niște bacterii „sulfofage" pot curăța de sulf huila și cocsul. Or, se știe că huila care conține sulf este considerată de calitate inferioară, iar cocsul cu procent ridicat de sulf nu poate fi utilizat la producerea fontei.

Microbiologii studiază intens lumea invizibilă a microorganismelor pentru a selecționa tipurile cele mai prețioase din punct de vedere științific și tehnic, care, pe drept cuvînt, pot fi asemuite cu laboratoare invizibile puse în slujba omului.

Dr. Em. ROMAN

MODA

ȚINUTE DE PRIMĂVARĂ

O dată cu primele raze ale soarelui de primăvară au început să sosească la redacție și cele dintîi scrisori care ne cer informații cu privire la tendințele modei în noul sezon.

Modelele pe care le prezentăm în paginile de față ilustrează cîteva din caracteristicile ei, așa cum au fost interpretate de creatorii de modă din Paris, Moscova și Roma.

Linia dreaptă continuă să domine la mantouri și pardesiuri. Acest model (foto 1), confecționat dintr-o stofă tip velur de culoarea mierei, e caracterizat prin cele patru buzunare aplicate și nasturii mărunți și bombați.

O noutate în ce privește costumul taior o constituie combinația de culori (în cazul de față — foto 2 — fusta e bleumarin și jacheta roșie) sau de stofe diferite. Un amănunt original : ecusonul brodat pe unul din buzunare.

Simplu și discret, un asemenea taior (foto 3) convine oricărei vîrste și siluete. Gulerul rotund și cele două rînduri de nasturi mărunți îi conferă nota modernă.

Pentru impermeabile, cele mai folosite sînt materialele plastice. Modelul de față (foto 4), închelat la două rînduri de nasturi și cu cordonul înnodat, e tipic pentru linia sportivă a sezonului.

1

2

3

4

FOTOCRONICA FLACĂRII

← La Florența (Italia), și-a desfășurat lucrările Conferința internațională a tineretului și studenților pentru dezarmare, pace și independență națională. A luat parte și o delegație a tineretului din R.P. Română. În fotografie: primarul Florenței, La Pira, vorbește de la tribuna Conferinței.

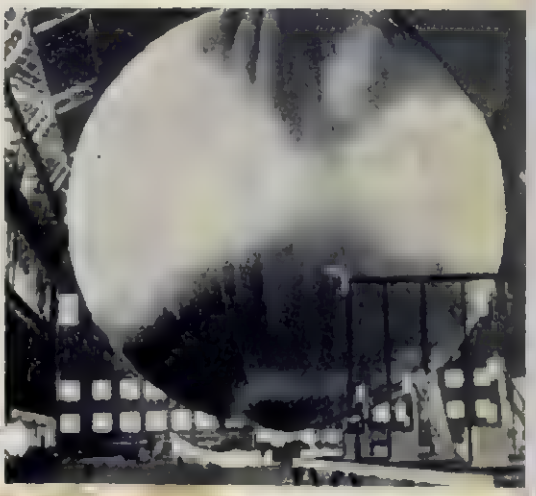

Satelitul american „Echo-2" (în fotografie) a prilejuit experiențe interesante. Astfel, într-un răstimp de 36 de ore, s-au efectuat cu ajutorul lui șapte ședințe de transmitere de fotografii la mare distanță între observatorul englez „Jodrell Bank" și Observatorul sovietic din Zimenski. →

← Afișul expoziției de fotografii „Monumente arheologice din Romînia", deschisă la Atena sub auspiciile Comitetului grec pentru U.N.E.S.C.O.

Forțele patriotice sud-vietnameze au provocat noi înfrîngeri trupelor regimului de la Saigon în cursul ultimelor ciocniri de amploare din delta fluviului Mekong. În fotografie: luptători ai Frontului de eliberare națională, pe poziții. →

Maria Alexandru a cîștigat proba de simplu femei la recentele campionate internaționale de tenis de masă ale Angliei. Iat-o în timp ce e fotografiată de campionul iugoslav Markovic II. ↓

În capitala Franței s-a deschis un magazin în care se desfac diferite produse din R. P. Chineză.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 38. Telefon 17.60.10 — int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Ion Vulpescu.

I.C.M.

NU DA CU PICIORUL!...

...DU-MĂ LA

ICM

ÎNTREPRINDEREA PENTRU COLECTAREA METALELOR

...predați fier vechi la centrele de colectare a metalelor!

Flavisept

NEGRO

EUCALIPT

Vă apără
de afecțiunile
căilor respiratorii

Bomboanele medicinale
se găsesc de vînzare la drogherii
și la magazine cu produse zaharoase

PARFUMUL, APA DE COLONIE ȘI SĂPUNUL

București

O AMINTIRE PLĂCUTĂ...

UN CADOU!

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI
28 FEBRUARIE—8 MARTIE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

11

Anul XIII nr. 11 (459) — 14 martie 1964

40 DE COMPARTIMENTE

Stockholm — Göteborg — Uppsala

MEDICINĂ, CHIMIE ȘI ÎNCĂ CEVA

UN NOU FILM ROMÂNESC:

„UN SURÎS ÎN PLINĂ VARĂ"

CARNETUL FLACĂRII

MÎNDRIE

de Aurel BARANGA

Raportat la un registru moral depăşit, sentimentul s-ar fi înscris la capitolul „orgoliu", socotit odinioară — şi pe drept cuvînt — păcat capital, expresie a „deşertăciunii deşertăciunilor". Convertit în contemporaneitate, la realitatea noastră, acest orgoliu s-a transformat, prin înnobilare, în mîndrie cetăţenească. Am stat deunăzi de vorbă cu patru proaspeţi distinşi cu insigna fruntaşilor în întrecerea socialistă, la o clipă după ce-şi aninaseră de reverul hainei semnul vredniciei lor. Şi am înţeles că simţămîntul lor, altădată socotit vanitate, avea o certă acoperire în aur, morală şi materială. Etică, fiindcă izvora din conştiinţa datoriei împlinite, materială, pentru că avea corespondenţe concrete în registru: folosirea maximă şi cu randament optim a maşinilor, rebuturi nule, economii certe ale materiilor prime. „Orgoliul" înceta să fie un simţămînt detestabil. Cei patru fruntaşi, cunoscuţi ulterior în amănuntele lor familiale, erau doi dintre ei fraţi, şi toţi patru veri. Un soi de familie spirituală, sudată însă de două ori: o dată prin legăturile de rudenie, şi a doua oară — poate mult mai puternic — prin cele de muncă: succesul unuia e al celuilalt, şi al tuturor la un loc, contabilizat plural şi crescut prin coeficientul colectiv. Le-am înţeles mîndria cetăţenească mai bine ca oricînd şi ca oriunde acasă la ei. Toţi patru căsătoriţi, patru familii proaspete. Vecini de bloc — într-unul proaspăt ridicat — în apartamente de confort şi civilizaţie, fiecare familie marchează un semn al acestui timp în care vrednicia e răsplătită şi respectată. Cum să spun, insigna de la butonieră nu e numai o rozetă ornamentală, ci se simte în mobila nouă din locuinţa nouă, şi în obrajii trandafirii ai copiilor. Interesant e că făceau cu un an în urmă parte dintr-o brigadă codaşă, criticată trimestrial prin şedinţe pentru randamentul scăzut, pentru rezultatele mediocre obţinute. Şi aici şi acum, s-a întîmplat faptul demn de relevat, demn de cea mai patetică pagină literară. A venit în mijlocul lor un om priceput şi devotat, care a reuşit prin exemplul muncii sale personale, al priceperii şi al felului cum a ştiut să organizeze producţia, să facă dintr-un colectiv înapoiat unul de frunte. Patru oameni din brigada lui au obţinut insigna. Ştiţi cine se bucura mai tare şi era mai mîndru decît toţi? Al cincilea, care stătea într-un colţ, fericit de succesele celor evidenţiaţi. „Orgoliul" de odinioară — „deşertăciune a deşertăciunilor" — s-a transformat într-un sentiment de o înălţătoare semnificaţie. Psihologia se primeneşte, morala îşi lărgeşte orizonturile, omul de ieri nu se mai recunoaşte în limitele lui de acum cîţiva ani, ca într-nişte haine rămase strîmte.

La despărţire unul dintre fruntaşi mi-a spus şi vă asigur că nu era în tonul sincerităţii lui absolute nici o exagerare:

— Poate că nici nu o meritam. În brigada lui Vanghele se lucrează mult mai bine. Să veniţi la noi peste trei luni. Atunci stăm de vorbă.

Şi am înţeles că interlocutorul meu, surprinzător poate în modestia lui, avea totuşi dreptate. Dialoga cu viitorul.

Insigna de „Fruntaş în întrecerea socialistă" pe anul 1963.

Cînd e vorba de punerea la punct a imaginii, depanatorul Efendi Echirem ştie ce are de făcut.

40 DE COMPARTIMENTE

• O școală a măiestriei • Banda de montaj și specializarea • Drumul spre o înaltă calificare nu are limite • Ce înseamnă să fii începător?

Pentru neinițiați, lucrurile sînt simple. Au întors butonul de pornire și s-au instalat comod în fotolii, așteptînd să apară pe ecran imaginea luminoasă. Nu-i interesează ce procese s-au declanșat în interiorul complicatului mecanism al televizorului. Cel mult, unii, făcînd o sumară recapitulare a noțiunilor învățate la școală, își vor închipui cum aleargă electronii prin firele subțiri de metal, cum „sar" prin vidul tuburilor electronice, de la catod spre anod, și cum lovesc ecranul fluorescent transformîndu-l în ceva asemănător cu oglinda fermecată din basme.

Dar pînă să ajungă acasă la cel ce l-a cumpărat, televizorul a trecut mai întîi prin mîinile unor oameni pentru care, tocmai fiindcă nu sînt niște neinițiați, lucrurile se prezintă cu totul altfel.

Uzinele „Electronica" din Capitală.

Undeva, în secția de televizoare, s-a ivit un „caz". Imaginea de pe ecranul unuia din aparatele de curînd montate prezintă anumite deformări. Trebuie deci ca un specialist din secție să afle cauza defecțiunii. Să presupunem că acesta e controlorul tehnic Liviu Panaiot.

Cum va rezolva el problema? Simplu. Verificînd piesă cu piesă tot aparatul. Dar un televizor se compune din zeci de piese, are sute de circuite electronice, într-un cuvînt e un „organism" complex. Nu e posibil să se afle pe undeva, în acest labirint, un punct anume ale cărui caracteristici să-i fie necunoscute controlorului tehnic?

O spunem din capul locului: răspunsul e negativ. Și iată de ce.

Toate părțile componente ale unui televizor se asamblează printr-o serie de operații efectuate în cele aproape 40 de compartimente ale benzii de montaj. Fiecare fază a procesului tehnologic — un compartiment. Și la fiecare compartiment lucrează cîte un om. Dar în decursul timpului oamenii schimbă între ei locurile de muncă. Cel care a efectuat o anumită categorie de operații, îndată ce a ajuns să stăpînească la perfecție tot ce se leagă de faza respectivă a procesului tehnologic, trece la compartimentul următor. Pe măsură ce se apropie de sfîrșitul benzii — unde montajul televizoarelor e din ce în ce mai complet — muncitorii dobîndesc un grad mai înalt de calificare. E consecința firească a faptului că, prin aceste schimbări, ajung să cunoască fiecare parte componentă a aparatului, fiecare detaliu al schemei lui de montaj. Pentru cine a parcurs întregul proces tehnologic lucrînd în majoritatea compartimentelor benzii (cum e cazul lui Liviu Panaiot), televizorul nu mai are secrete. E de ajuns să-i facă o verificare temeinică — ceea ce, cu toată complexitatea aparatului, nu e o problemă prea grea pentru el — ca să poată descoperi cauza oricărei deformări a imaginii de pe ecran (ne referim la televizorul defect despre care vorbeam la începutul acestui capitol).

În urmă cu vreo 12 ani, pe vremea cînd încă mai era elev la școala medie, Liviu Panaiot nu depășise, ca radioamator, stadiul montajelor cu galenă și al aparatelor cu un singur tub electronic. Dar cîte nu învață un om într-un asemenea interval de timp?

Lucrînd la banda de radio de la „Electronica", el a devenit cu timpul un specialist de înaltă calificare în radiotehnică. A trecut apoi la construcția televizoarelor și în numai trei ani a dobîndit calificarea necesară pentru a lucra la ultimele compartimente ale benzii. Bineînțeles, pentru aceasta a trebuit să absolvească cursurile de calificare. Totodată el a fost ajutat de inginerii și maiștrii din secție, de organizația de partid, de întregul colectiv de muncă. Ajutorul a constat în primul rînd în faptul că i s-a dat posibilitatea să-și îmbogățească cunoștințele practice prin schimbarea de mai multe ori a locului de muncă la banda de montaj. Cu ce se ocupa Liviu Panaiot în urmă cu doi ani și trei luni, bunăoară? Îndeplinea controlul mecanic al televizoarelor într-una din fazele inițiale ale procesului de montaj. Dar cu zece luni mai tîrziu? Controla, din punct de vedere electric, aparatele sosite aproape de finalul benzii. Acum el face controlul final. Trei operații de complexități diferite, care reflectă felul cum a crescut calificarea profesională a acestui om.

Majoritatea specialiștilor de la „Electronica" au mers, într-un fel sau altul, pe drumul parcurs de Liviu Panaiot. Banda de montaj a devenit pentru ei o adevărată școală a măiestriei. O școală cu tot atîtea clase cîte compartimente se află de-a lungul ei. Ea ne poate arăta în orice moment care sînt treptele drumului spre o înaltă calificare și cîte din ele a străbătut pînă acum fiecare muncitor în parte.

Depanatorul Jean Ionescu este primul care conectează la rețea televizoarele produse la „Electronica".

Actualul loc de muncă al depanatorului Jean Ionescu este punctul de control nr. 6. Aici televizoarele sînt conectate la rețea pentru prima dată, după ce li s-a făcut o verificare amănunțită. Operația aceasta nu e nicidecum simplă. Cere multă atenție și, mai ales, cunoașterea principalelor circuite ale montajului. Ca să ajungă aici, Jean Ionescu a trebuit să treacă mai întîi pe la compartimentul unde se execută centrarea tubului cinescop, apoi pe la încasetare. A devenit, după aceea, ajutor depanator la C 6. Absolvirea unui curs de specializare și experiența acumulată în decursul cîtorva ani i-au adus în cele din urmă calificarea de depanator principal.

Tot ajutor de depanator la C 6 a fost, la un moment dat, și Alexandrina Turnea. După ce s-a familiarizat cu operațiile de la această fază a procesului tehnologic, a fost îndrumată să treacă la sincronizare. Aici și-a întregit o serie de cunoștințe care i-au fost de un real folos atunci cînd a devenit regloare la postul C 7, unde se reglează circuitele de medie frecvență și curba globală (operații complexe care cer o calificare înaltă din partea celui ce le execută).

Dacă ați demonta un televizor (ceea ce, bineînțeles, nu vă sfătuim) ați găsi printre piesele lui una pe care cunoscătorii o numesc „plăcuța videosunet". N-ar fi exclus ca pe suprafața acestei piese să se mai afle încă amprentele digitale ale Ecaterinei Ciumac, una din muncitoarele care au contribuit la asamblarea ei. Pentru Ecaterina Ciumac televizorul, luat în ansamblu, reprezintă un aparat foarte complicat, care îi ascunde deocamdată o mulțime de

Nicolae RĂDULESCU

(Continuare în pag. 4)

Printre specialiștii care execută sincronizarea imaginii televizoarelor se numără și Florica Nae, una din muncitoarele frunțașe din secție (fotografie de S. STEINER).

40 DE COMPARTIMENTE

secrete. Totuși ceva din structura lui cunoaște la perfecție: plăcuța videosunet, la care lucrează. Limitele și unilateralitatea cunoștințelor sale trădează, firește, pe o începătoare. Dar dacă ținem seama de faptul că Liviu Panaiot sau Jean Ionescu sau Alexandrina Turnea sau oricare dintre muncitorii cu experiență de la „Electronica" au știut cîndva cam tot atîtea lucruri despre aparatele la care lucrau, putem afirma că, de fapt, actualul punct de vedere al Ecaterinei Ciumac e acela al unei viitoare specialiste de înaltă calificare. Cursurile teoretice de specializare, ajutorul colectivului și experiența pe care o va dobîndi cu timpul o vor ajuta să depășească această fază de început. Procesul trecerii de la o treaptă la alta de-a lungul celor 40 de compartimente ale benzii de montaj nu se întrerupe nici un moment și include pe toți muncitorii, indiferent dacă sînt începători sau au dobîndit o experiență oarecare. În materie de ridicarea calificării nu poate exista o limită. Chiar și cei care cunosc la perfecție toate operațiile fluxului tehnologic, inclusiv reglarea și controlul final al televizoarelor, mai au încă multe de învățat și probabil că unii — după ce vor acumula și cunoștințele teoretice necesare, în cadrul unui institut de învățămînt superior — vor ajunge să îndrume activitatea unei întregi secții sau să lucreze la serviciile de proiectare în calitate de maiștri și ingineri.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografiile autorului

Cu ajutorul colegului său Armand Heilpern, sincronizatoarea Elena Covaci învață să descifreze în cele mai mici amănunte complicatul mecanism al televizorului.

Stockholm — centrul orașului.

STOCKHOLM-GÖTEBORG-UPPSALA

Însemnări dintr-o călătorie în Suedia

O lumină difuză a împînzit cerul pînă dincolo de orizont. Pasagerii turboreactorului privesc prin ferestre și așteaptă să apară de undeva soarele care apusese cu puțin înainte. Sîntem în plină vară boreală și ne apropiem de paralela 60°.

Primele raze înviorează totul. Ca după o cortină trasă brusc, ne apare în față un peisaj cu totul nou, încadrat de nori alburi. Dedesubt, cît vezi cu ochii, se întinde un covor verde de păduri și cîmpii, punctat ici-colo de lacuri albastre. În zare se deslușesc contururile munților Scandinaviei. Baltica, privită de la înălțimea la care zburăm, apare ca o imensă pată cenușie.

Cele cîteva minute de viziune panoramică trec cu iuțeala fulgerului și, iată, undeva jos, ne întîmpină Stockholmul, situat pe mai multe insule, acolo unde lacul Mälaren se întîlnește cu Baltica.

VENEȚIA NORDULUI

Stockholmul este imens ca întindere. Dincolo de arterele centrale cu clădiri moderne, zecile de insule sînt parcă năpădite de vile și căsuțe simple, construite pe rocă tare. Nu sînt suburbii sau cartiere mărginașe; locuitorii capitalei își petrec aci timpul liber, mai ales sîmbăta și duminica. Suedezului îi place să aibă pentru week-end un loc de refugiu, chiar și o mică baracă oricît de modest mobilată.

Vizitînd Stockholmul nu poți să nu te raliezi părerii acelora care îl consideră drept unul din cele mai frumoase orașe europene. „Veneția nordului", cum i se spune, are o vechime de aproape 800 de ani.

Vechea așezare cu case hanseatice, „Gamla-Stan"-ul de odinioară, și-a pierdut din importanță. Orașul a pătruns mai adînc în interiorul lacului Mälaren. Noul centru îl constituie animatul Hötorget, care reunește blocurile impunătoare ale întreprinderilor comerciale, marilor magazine etc. Aci pulsează viața comercială a capitalei suedeze.

Alături de aceste clădiri moderne, în oraș s-au păstrat numeroase construcții în stil gotic, baroc și rococo.

Printre cele mai impozante clădiri se numără Muzeul nordului și Muzeul național. Dar importanța lor constă mai ales în prețioasele colecții de artă pe care le adăpostesc. În Muzeul național se găsește, de exemplu, celebra pictură Iuliu Civilis a lui Rembrandt. Altă mîndrie a capitalei suedeze o constituie Palatul primăriei. Realizată de Ostberg, construcția monumentală este o îmbinare de antic și modern. Sălile spațioase sînt bogat decorate de cei mai cunoscuți artiști plastici suedezi din secolul nostru.

În mijlocul tumultului vieții comerciale se află un atractiv loc de distracții — insula Djurgarden — cu renumitul muzeu în aer liber „Skansen", ceva în genul Muzeului satului din București. Pentru străinul care nu poate să viziteze întreaga țară, acest muzeu situat pe o colină a capitalei sintetizează întreaga viață rurală a Suediei din deceniile trecute.

(Continuare în pag. 6)

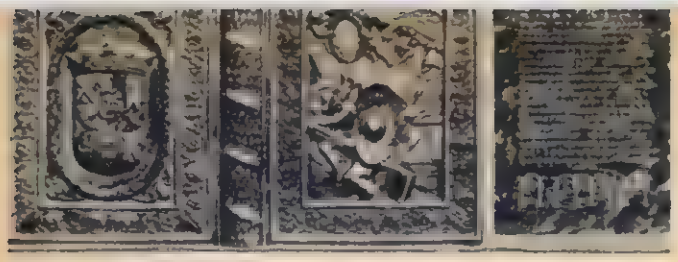

„Codex argenteus", prima biblie în gotică, eflată în biblioteca Universităţii din Uppsala.

Între operele de artă contemporane se remarcă Grupul Orfeu, din faţa sălii de concerte „Konserthuset". Această minunată compoziţie sculpturală a lui Karl Milles tinde să sugereze năzuinţa omului spre mai bine. Poate tocmai de aceea a fost aşezată în faţa sălii în care se decernează anual premiile Nobel. Se ştie că Alfred Nobel precizase în testamentul său că premiile care-i poartă numele să fie atribuite acelora care aduc cel mai mare folos omenirii şi care sînt totodată cei mai activi participanţi la lupta pentru înfrăţirea popoarelor.

De altfel majoritatea suedezilor cu care am discutat mi-au vorbit cu convingere despre necesitatea unei conviefuiri paşnice pe planeta noastră. Ca un argument, ei obişnuiesc să spună că standardul de viaţă la care au ajuns se datorează printre altele şi faptului că ţara lor n-a cunoscut războiul în ultimul veac şi jumătate.

Suedezii se mîndresc cu calitatea produselor lor. Aşa, de pildă, am văzut în multe vitrine mărfuri de fabricaţie suedeză mai scumpe decît produsele similare provenite din S.U.A., Anglia sau R.F.G. şi care purtau emblema unor firme cu renume. Explicaţia care ni s-a dat a fost simplă şi concludentă : mărfurile de fabricaţie suedeză sînt mai scumpe pentru că sînt considerate mai bune, iar cumpărătorul are mai multă încredere în ele decît în cele din import.

Exportul aduce acestei ţări neutre considerabile avantaje. Dar, totodată, interlocutori suedezi şi-au exprimat în cursul unor convorbiri nedumerirea în legătură cu faptul că, deşi politica oficială a ţării este neutralitatea — şi Suedia, spre deosebire de Norvegia, Danemarca şi Islanda nu face parte din pactul NATO — cheltuielile militare grevează prea mult bugetul ţării. Şi pentru că am ajuns la acest subiect trebuie să amintim faptul că nu numai povara cheltuielilor militare constituie o preocupare pentru opinia publică suedeză, ci şi problema chiriilor (care se ridică pînă la o treime din salariul unui muncitor industrial) şi a impozitelor indirecte (care au crescut considerabil în vremea din urmă).

ORAŞUL COMERŢULUI

Ca mărime, al doilea oraş al Suediei este Göteborgul care rivalizează în multe privinţe cu capitala. Mulţi suedezi preferă Göteborgul pentru că are mai mult soare ; dar importanţa reală a oraşului constă în rolul de seamă pe care-l joacă în economia Suediei.

Întemeiat în 1607, într-una din cele mai frumoase regiuni din sud-vestul Suediei, Göteborgul a devenit un important centru industrial şi mai ales comercial. Aici se află cunoscuta fabrică de rulmenţi S.K.F., uzinele de automobile „Volvo", precum şi cele mai mari şantiere navale ale Suediei. De altfel portul este acela care conferă în primul rînd însemnătate comercială Göteborgului.

Docurile moderne au o lungime de 13 km, iar 70 de linii de navigaţie leagă Göteborgul de restul lumii.

Comerţul este o necesitate vitală pentru Suedia, întrucît aproximativ 60% din producţia industrială, 90% din cea de minereu şi aproximativ 80% din producţia de celuloză a ţării se exportă. Suedia este totodată şi o mare importatoare de produse. Dar, fiind strîns legată de piaţa capitalistă, ea are probleme pe plan comercial tocmai datorită luptei dintre diferitele grupări economice închise ale acestei pieţe, Suedia însăşi făcînd parte din una dintre acestea — Asociaţia europeană a comerţului liber.

Iată de ce, privit prin această prismă, Göteborgul, prin Tîrgul internaţional „Svenska Mässan" ce se organizează aci anual, joacă un rol de seamă în dezvoltarea legăturilor comerciale ale Suediei.

În 1963, pentru a treia oară consecutiv, între cele 31 state participante a fost reprezentată la tîrg şi Republica Populară Română. Ţara noastră a participat cu o expoziţie generală de mărfuri, care s-a bucurat de un frumos succes atît prin modul reuşit de prezentare a exponatelor cît şi datorită varietăţii de produse expuse — toate de calitate superioară.

Produse ale industriei româneşti, ca maşinile-unelte, mobilierul şi altele s-au aflat în atenţia specialiştilor care le-au apreciat ca fiind printre cele mai bune din cadrul tîrgului. De asemenea produsele de larg consum şi de artizanat au atras în permanenţă la pavilionul românesc un numeros public. Peste o sută de firme s-au interesat de produsele noastre şi cu multe dintre aceste firme s-au şi încheiat contracte.

„CODEX ARGENTEUS" ŞI MORMÎNTUL LUI LINNÉ

Pe plan cultural, unul din oraşele cele mai reprezentative ale Suediei este, fără îndoială, Uppsala, situat la vreo 90 km de Stockholm. În drum spre Uppsala treci pe lîngă vechea capitală a ţării, Sigtuna, unde o sumedenie de pietre runice aduc mărturia unei culturi seculare. Au fost descifrate aci inscripţii pe piatră redînd fragmente din poeme istorice, din mitologia germanică şi chiar din legende bizantine aduse de vikingii care — precum se ştie — au ajuns la vremea lor pînă în Grecia.

Puţine ţări din lume se pot mîndri cu o universitate atît de veche ca aceea de la Uppsala. Universitatea, întemeiată în 1477 de Iacob Ulfsson, are o bibliotecă bogată. Aici se află celebrul „Codex argenteus", prima traducere în gotică a bibliei — un exemplar unic. Se mai găseşte şi o altă lucrare preţioasă, conţinînd prima hartă a Suediei — „Olai Magni Gothi Arhiepiscopi Upsaleusis de ritu gentium" — tipărită la Roma în 1555.

Călătorul este impresionat de Uppsala şi de vestita catedrală — cea mai mare din nordul Europei — cu o înălţime de 118,7 m. Construcţia ei a început în 1257 şi a durat 150 de ani. Se cunoaşte astăzi doar numele unuia dintre constructorii ei, francezul Etienne de Bonneuil. Sub zi-

Primăria din Stockholm, pe malul lacului Mälaren.

Sectorul de produse de larg consum din pavilionul românesc la Tîrgul de la Göteborg.

durile catedralei se află mormîntul eliberatorului Suediei, Gustav Vasa, precum și al multor altor oameni de seamă printre care ilustrul botanist, Charles Linné.

O BAIE DE NEUITAT ȘI O ÎNTÎLNIRE PLĂCUTĂ

Pentru că soarele este destul de zgîrcit cu locuitorii nordici, suedezul își petrece o bună parte din timpul liber la un club sau... la baia publică, denumită **sauna**. În semn de prietenie, vizitatorul străin este invitat și el la această baie nordică. Am acceptat cu plăcere o astfel de invitație și am putut cunoaște una din saunele situate pe malul mării.

La prima vedere, baia nu are nimic deosebit față de cele de la noi, nici chiar în interior. Am intrat într-o încăpere cu mai multe bănci așezate în trepte. Pe bănci, bărbați înarmați cu prosoape de diferite mărimi discutau despre sport, politică și afaceri. Dar în cameră nu era nici urmă de apă sau abur; se simțea doar un aer fierbinte, iar termometrul arăta 74° Celsius.

După zece minute am fost invitat să ies pe o terasă care dădea spre mare și să fac baie. Un termometru fixat chiar lîngă scară arăta temperatura nemiloasă a apei: 7°.

Văzînd că alți bărbați intră în apă fără ezitare, mi-am zis: „fie ce-o fi" — și am plonjat. Am repetat apoi porția de aer fierbinte. După 55 de minute pierdusem în greutate două kilograme. Mă simțeam însă ca un nounăscut...

Suedezii sînt, ca toți nordicii, sobri — dar în același timp prietenoși. Cu ocazia tîrgului „Svenska Mässan" de la Göteborg, un cunoscut om de afaceri m-a invitat, împreună cu alți cîțiva străini, să luăm cina la el acasă. Eram zece invitați, fiecare din altă țară. Aproape că ne-am întrecut toți să sosim la ora fixată, știind bine că suedezii prețuiesc mult corectitudinea și punctualitatea.

O tînără, purtînd un pitoresc costum național, ne-a condus în hol.

Primirea ce ni s-a făcut, ca și înfățișarea casei degajau o notă specific suedeză.

Îndată ce și-a făcut apariția ultimul invitat, ni s-a servit o băutură alcoolică tare — un fel de gnaps cu miros de cetină de brad — și cîteva sandvișuri. Masa a început cu tradiționalul „smörgsbord", un gen de hors d'oeuvre foarte bogat: heringi afumați, somn, sardele, creveți de diferite mărimi. Apoi cîrnăciori, carne rece, salate, sosuri albe aromate, brînzeturi și niște minuscule felii de pîine, prăjite și neprăjite, cu diferite denumiri.

Bineînțeles, la masă s-a băut și vin roșu și s-a toastat cu tradiționalul „Scaul" (un obicei de a ridica paharul, înainte și după ce-l golești, privind în ochii celui căruia i te adresezi).

...Am părăsit țărmurile scandinave ducînd cu mine imagini de neuitat din pitorescul Stockholm — orașul de unde s-a lansat primul apel mondial pentru pace — din animatul centru comercial Göteborg, din străvechiul oraș Uppsala cu renumita-i universitate care a dat Suediei și lumii întregi savanți de seamă. Dar mai presus de orice mi-a rămas întipărită imaginea acestui popor harnic și iubitor de pace.

Ion TONCEANU

SHAKESPEARE ANUL 400

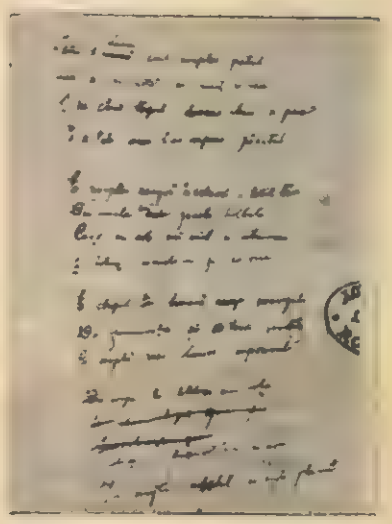

EMINESCU ȘI SHAKESPEARE

La propunerea Consiliului Mondial al Păcii, în întreaga lume se sărbătorește în acest an a 400-a aniversare a nașterii lui Shakespeare.

În articolul de față prezentăm cîteva informații cu privire la prețuirea pe care Mihail Eminescu o acorda marelui Shakespeare și nemuritoarei sale opere.

Cu data de 17 iunie 1870, pleca de la Viena spre Iași, la **Convorbiri**, poezia **Epigonii**, însoțită de o scrisoare a tînărului ei autor. Voind să-și justifice, parcă, îndrăznețele versuri:

„În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază.
Voi credeați în scrisul vostru, noi nu credem în nimic"

versuri ce ar fi atins, poate, susceptibilitățile unor aristocratice spirite literare ieșene, Eminescu scria: **„Prin operele liricilor români tineri se manifestă acel aer bolnav deși dulce, pe care germanii îl numesc Weltschmerz... e oarecum conștiința adevărului trist și sceptic, învins de către colorile și formele frumoase — e ruptura dintre lumea bulgărului și lumea ideii. Predecesorii noștri credeau în ceea ce scriau, cum Shakespeare credea în fantasmele sale..."**

Eminescu avea pe atunci 20 de ani.

Maria MOSCU

(Continuare în pag. 8)

EMINESCU ȘI SHAKESPEARE

Pătrunzînd în miezuri opera **„divinului Shakespeare"** ori **„divinului Brit"**, cum îl numea, el a înțeles că într-o operă de geniu nu poate fi despărțită **„Lumea bulgărului de lumea ideii"**. Nici la 19 ani, cînd în **Geniu pustiu** vorbea de **„geniul divinului Brit Shakespeare"**, nici mai tîrziu, Eminescu nu i-a cunoscut limba. Dar, probabil prin intermediul traducerilor germane, se pare că avea o vastă cunoaștere a operei shakespeariene. Aflase de Shakespeare tălmăcind, pe cînd era sufleor, **Arta reprezentării dramatice** a lui Th. Rötscher pentru Pascally, cel ce la 1866 a fost primul Hamlet românesc? Nu știm. Numele duhului Ariel din **Furtuna**, Eminescu și-l însemnase de mult. **Visul unei nopți de vară, Poveste de iarnă, Cum vă place** le citează la 20 de ani, într-o critică a creației dramatice a lui Bolintineanu.

În acest articol, Eminescu, împotriva celor care, începînd cu Voltaire, imputau dramaturgului englez nesocotirea „unităților" — reguli imuabile ale tragediei clasice — își dezvăluie veneranția ce i-o purta lui Shakespeare: **„Într-adevăr, scria el, cînd iei în mînă opurile sale, care se par așa de rupte, așa de fără legătură în sine, și se pare că nu e nimica mai ușor decît a scrie ca el, ba poate a-l și întrece chiar prin regularitate. Însă poate că n-a existat autor tragic care să fi domnit cu mai multă siguranță asupra materiei sale, care să fi țesut cu mai multă conștiință toate firele operei sale, ca tocmai Shakespeare; căci ruptura sa e numai părută și unui ochi mai clar i se arată îndată unitatea cea plină de simbolism și de profunditate, care domnește în toate creațiunile acestui puternic geniu. Goethe — un geniu — a declarat cum că un dramaturg, care citește pe un mai mult de una piesă a lui Shakespeare, e un dramaturg ruinat pentru eternitate. Shakespeare nu trebuie citit, ci studiat, și încă astfel, ca să poți cunoaște ceea ce-ți permit puterile ca să imiți după el..."**

Aripa „genialei ecvile a Nordului" a atins deseori fruntea aceluia care îl numise astfel. Cîte pagini eminesciene, tipărite sau în manuscris, cîte însemnări nu stau mărturie? Replici din **Hamlet**, din **Henric al IV-lea**, din **Timon din Atena** apar în scrierile sale, susținîndu-i ideile. **„Vorba lui Hamlet: ce e Hecuba pentru el?"** citează el într-un articol, **„Toți promit cu religiozitate publicului că vor face impresia nemuritorului Sir John, admirabilului Sir John Falstaff, cum îl descrie Shakespeare divinul..."** notează Eminescu în **Curierul de Iași** din 1876.

Student la Viena, Eminescu vede, la **Burgtheater**, **Regele Lear** pe care îl aduce apoi în **Împărat și proletar**:

„Trecea cu barba albă pe fruntea-ntunecată
Cununa cea de paie îl atîrna uscată —
moșneagul Rege Lear".

Și alte versuri ale Luceafărului poeziei noastre poartă pecetea geniului din Stratford. Aceeași întruchipare a deznădejdii, același izvor — folcloru — par să înrudească pe moșneagul Rege Lear și pe Călin nebunul:

„Nu-și mai pieptănă nici părul de atîta
nepăsare
Și lăsa ca să îi crească peste piept o barbă
mare
Care cade jos în noduri ca și cîlți cînd
nu-i perii
„Stă și-i crească iarba-mpr-însa, s-umble
gîze cu puzderii".

În **Mortua est** învie, peste veac, zbuciumul îndoielilor lui **Hamlet**:

„Și-apoi cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi"...

CĂRȚILE

Shakespeare! adesea te gîndesc cu jale,
Prieten blînd al sufletului meu;
Izvorul plin al cînturilor tale
Îmi sare-n gînd și le repet mereu.
Atît de crud ești tu, și-atîți de moale,
Furtună-i azi și liniu-i glasul tău;
Ca Dumnezeu te-arăți în mii de fețe
Și-aveți ce-un ev nu poate să te-avețe.

De-aș fi trăit cînd tu trăiai, pe tine
Te-aș fi iubit atît cît te iubesc?
Căci tot ce simt, de este rău sau bine,
— Destul că simt — tot ție-ți mulțumesc.
Tu mi-ai deschis a ochilor lumine,
M-ai învățat ca lumea s-o citesc,
Greșind cu tine chiar, iubesc greșeala:
S-aduc cu tine mi-este toată viața.

Cu tine da... Căci eu am trei izvoare
Din care toată mintea mi-o culeg:
Cu-a ta zîmbire, dulce, lină, clară
A lumii visuri eu ca flori le leg;
. . . . . .

Mihail EMINESCU
1876

Iar în versurile rămase în manuscris:

„Sînt eu ori nu sînt eu e întrebarea..."

deslușim începutul aceluiași nemuritor monolog.

Nu este oare strigătul de ironică disperare **„Un regat pentru o țigară"** din **Cugetările sărmanului Dionis** ecoul strigătului lui Richard al III-lea **„Un regat pentru un cal"**?

Descifrînd catrenul din manuscrisul 2.261:

„Pe un foc ce este tare
Pe un foc vîlvîie (t)os
Apa puțină nu-l stinge
Ci-l aprinde mai virtos"

nu se poate să nu ne vină în minte îndrăzneața imagine:

„Și Dragostea, cînd eaz sînt, apa-ncinge,
Dar apa Dragostea nicicînd nu stinge"

din ultima împerechere de stihuri a ultimului sonet shakespearean. Au rămas în manuscrisele eminesciene o seamă de proiecte, de însemnări, de titluri de piese ce vădesc încă din adolescență încercări stăruitoare de creație dramatică. Dintre titluri cele mai multe evocă personaje istorice: **Alexandru Lăpușneanu, Doja, Horia, Mihai cel Mare, Cel din urmă Mușatin**, iar în notații aflăm referiri nemijlocite la dramele lui Shakespeare: **„Din Alexandru Lăpușneanu s-ar putea face un Macbeth românesc cu întrebuințarea mai ales în ultimul act a novelei lui Negruzzi"**, scrie Eminescu (ms. 2.254, fila 301).

Bogdan Dragoș este o altă piesă plănuită și schițată de Eminescu. **„Acum apare la Eminescu** — arată acad. G. Călinescu — **un început de caracterizare a personagelor, după formula shakespeareană. Sas și cu soția sa intrigantă unelteac împotriva Domnului Țării, îl otrăvesc și se gîndesc să înlăture și pe voievodul moștenitor, Bogdan Dragoș. Dăm dar de ideia din Macbeth".**

În opera originală a lui Eminescu desprindem uneori unele din ideile celor mai cunoscute creații shakespeariene: **Hamlet, Lear, Macbeth.** În traduceri însă — pentru că a și tradus din Shakespeare — Eminescu s-a îndreptat spre opere mai puțin cunoscute: **Timon din Atena, Sonete**, dovadă neîndoielnică de adîncă și cuprinzătoare cunoaștere a patrimoniului shakespearean. Manuscrisele păstrează pagini din **Timon din Atena**, tălmăcite de Eminescu, și tot ele păstrează, se pare, un articol iscat de povestea eroului piesei.

Eminescu notează: **„...sufletul unui om bine născut cată să treacă prin peripeții aproape tragice, asemenea lui Timon din Atena, eroul unei drame de Shakespeare. Într-adevăr, pentru ca un om atît de prietenos, primitor, generos, cum e Timon în actul I, să se preîacă într-un sălbatic mizantrop, un pustnic, cum e Timon în actul al IV-lea, sufletul cată să fi trecut printr-o seamă de peripeții ce l-au aruncat dintr-un extrem în altul, l-au prefăcut din alb în negru, din floare de crin în mătrăgună. Seria acelor peripeții, luată la un loc și designată c-o singură vorbă, am numi-o fenomenologia unui suflet bîntuit de patimă" (ms. 2.264, f. 243-244).**

Eminescu s-a aplecat cu migală asupra tălmăcirii lui **Timon din Atena.** A făcut-o în proză, în pagini pline de căutări, de cuvinte puse în cumpănă, însemnînd unele dintre ele în limba franceză sau germană, intrucît a folosit, pesemne, un text german și unul francez.

„Actul I. Perdesma întîia. Scena I. Corte'ntîiu. Atena. O tindă în casa lui Timon" — așa își începe Eminescu lucrarea. Iată una din replici în traducerea sa:

„Poetul. În această plăsmuire încă crudă (necioplită, negeluită, nelustruită) am închipuit pe un om care lumea noastră pămîntească îl cuprinde în brațe și-l giugiulește cu toate petrecerile (ample). În libera-mi pornire nu se împiedică de nimic singular ci se mișcă mai departe pe întinsa tablă cerată. Nici o răutate (malice) josnică nu se lipește de o coamă a drumului pe care a apucat. Ea zboară cu-al vulturului zbor, îndrăznel și pururea 'nainte, nu lasă în urmă nici o pîrtie".

Datînd din 1877, sonetul **Sătul de lucru**, cu toate că a fost publicat încă din 1905 în ediția de **Poezii postume** îngrijită de Ilarie Chendi, n-a fost descoperit ca fiind o traducere apropiată a sonetului shakespearean XXVII, decît acum cîțiva ani:

„Sătul de lucru caut noaptea patul
Dar al meu suflet un drumeț se face
Și pe cînd trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul

E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede genele bolbate;
Ca și un orb mă simt în întuneric
Și totuși înainte-mi zi se face.

E chipul tău, lumină necrezută
De frumusețî, de taină, curățîe,
Ce nopții reci întuncre-i împrumută.

Din cauza ta, bălaia mea soție,
Cît ziulica trupu-odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă".

Într-o izbitoare asemănare de idei, imagini și succesiune a versului, cu sonetul **Sătul de lucru** Eminescu încearcă un alt sonet, cuprins în ms. 2.281, f. 68, și dacă, așa cum se afirmă, este posterior sonetului **Sătul de lucru**, este firește și o variantă a traducerii. Poetul reia, cu unele schimbări care aduc în urzeala tălmăcirii versuri originale, ce-i drept prevestitoare ale sonetului eminescian **Cînd însuși glasul** (de altfel, a și fost editat ca o variantă a acestei poezii) același al XXVII-lea sonet de Shakespeare:

„Cînd de osteneală geana-abia se ține
A mele gînduri te-așteaptă ca sclavii
Și prins de setea unei dulci eviavii
Drumeț se face sufletul din mine".

. . . . . .

Acea oboseală dusă pînă la istovire pe care Eminescu — o știm — a cunoscut-o din plin, acea sătucare de trudă căreia Shakespeare îi dă cuvînt și în alte sonete, deschide și cîteva poezii eminesciene. La doi ani după traducerea sonetului sus-amintit, în 1879, păstrînd tot haina de sonet, **Cînd însuși glasul gîndurilor tace**, iar după alți doi ani, în 1881, **Scrisoarea I: Cînd cu gene ostenite sara sufiu-n luminare.** Acestui vers, însă, nu-i mai succede, ca în transpunerea sonetului shakespearean drumeția gîndurilor sau a sufletului către iubită, ci o înalță la drumeția prin vreme: **Doar ceasornicul urmează lunga timpului cărare.**

Izvor, înrîurire, asemănări de gînduri... Cine poate drumica vers de vers, cuvînt de cuvînt? Neîndoios, cercetătorii operei eminesciene, cunoscători și ai operei lui Shakespeare, se vor strădui să aleagă scînteia comune din flăcările acestor două genii care, deși despărțite în timp, au ars deopotrivă pentru ideile veșnice ale omenirii, pentru **„a lumii visuri".**

Maria MOSCU

Zidurile cetății Plumbuita.

Plumbuita, fostul palat al lui Matei Basarab.

scurte popasuri prin veacuri trecute

Radu Vodă. Fostul turn fortificat.

Vă invităm la cîteva originale excursii, și asta nu departe, ci chiar în Capitala țării, prin cîteva cartiere ale ei, ce păstrează urme ale unor monumente istorice vechi de veacuri.

PALANCA LUI SINAN

Ne deplasăm mai întîi în curtea școlii medii „I. Creangă" de pe Splaiul Dîmboviței — unde printre arborii ce amintesc mai degrabă un parc își înalță fruntea un turn secular, alături de care se văd urmele unor construcții recent descoperite în urma săpăturilor arheologice.

Prin veacul al XVI-lea exista aici un vechi palat domnesc — zidit în timpul domniei lui Alexandru Mircea și terminat în vremea fiului acestuia, Mihnea Turcitul — precum și o mănăstire...

În timpul campaniei lui Mihai Viteazu împotriva turcilor, Sinan Paşa înălță aici în jurul mănăstirii și caselor domnești puternice bastioane înăuntrul cărora înființă o pulberărie. Luă ființă astfel vestita „Palancă a lui Sinan Paşa" despre care Bălcescu afirmă că „...Sinan Paşa puse întrînsa două tunuri mari de ghiulele de paisprezece oca și iarbă, muniții și bucate îndestul"... Precum se vede, construcțiile „civile" aveau o vecinătate deosebit de primejdioasă de care în curînd aveau să se resimtă... pînă la temelii : mănăstirea și palatul au fost aruncate în aer o dată cu pulberăria de către Turan-beg, lăsat de Sinan Paşa să-i acopere retragerea spre Giurgiu, în urma victoriei lui Mihai Viteazu de la Tîrgoviște.

În veacul următor — al XVII-lea — atît palatul cît și mănăstirea au fost reconstruite de Radu Mihnea. Fostul palat, refăcut, a folosit ca reședință mai multor domnitori printre care Mihnea al III-lea, Alexandru Ipsilante și foarte probabil că și Mihai Viteazu să fi locuit aici înainte de distrugerea clădirii de către turci.

Edificiul a folosit de asemenea și ca reședință pentru oaspeții de seamă din alte țări — în trecere prin București — pînă în secolul al XIX-lea, cînd, ajungînd din nou în ruină, a fost dărîmat. În prezent temeliile și subsolurile sale sînt consolidate, desfășurîndu-se aici o susținută acțiune de reconstituire a unuia din cele mai vechi monumente istorice păstrate în București.

Cît privește „turnul" din preajma fostelor case domnești, este clădit prin secolul al XVII-XVIII-lea, prin urmare întrucîtva... contemporan cu un alt turn celebru al Bucureștilor de odinioară — turnul Colții — și, în orice caz, un valoros monument de arhitectură rămas din alte timpuri...

O CETATE ȘI UN PALAT VOIEVODAL...

Pe șoseaua Colentina tramvaiul 1 face popas și la stația Plumbuita. De aici și pînă la zidurile unei autentice cetăți e cale doar de cîteva minute.

Rămasă în paragină multă vreme, cetatea apare azi — datorită lucrărilor de restaurare — în forma inițială. În incinta ei se află străvechea biserică Plumbuita și un fost palat domnesc. Este vorba despre reședința de vară pe care Matei Basarab și-a durat-o la adăpostul puternicelor ziduri prevăzute cu ambrazuri și contraforturi. Această fortăreață a fost construită de voievodul muntean chiar pe locul desfășurării cunoscutei bătălii, cu Radu Iliaș, de la 1623 — despre care cronicile vremii ne-au lăsat relatarea „că se suiau bucureștenii cu copiii pe garduri ca să vază cum se bate rezbelul..."

Sub palat există o pivniță boltită care mai tîrziu, în perioada evenimentelor de la 1848, a slujit stăpînirii ca loc de detenție pentru curajoșii luptători revoluționari pașoptiști. În prezent, datorită modului ingenios de construcție, bolțile și arcadele oferă, nu numai arheologilor, ci și viitorilor constructori și arhitecți, un valoros material de studiu.

Pe curînd, alte obiective ale drumeției noastre în veacuri trecute.

Romulus ALEXANDRESCU

MEDICINĂ, CHIMIE ȘI ÎNCĂ CEVA

Mulți dintre „toleranții" ce stau înghesuiți în căsuțele tabloului lui Mendeleev sub numele de izotopi sînt de mult la largul lor în laboratoarele medicale. Semnalul „pericol de radiație" apărut în lumea celor mai diferite aparate nu ne mai surprinde astăzi ; folosiți în explorarea multor taine ale naturii — printre care și taine ale organismului uman — izotopii radioactivi și-au arătat pe deplin virtuțile în depistarea bolilor și tratarea unor afecțiuni.

După cum era și firesc, atomul s-a instalat în sediile lui Esculap, însoțit de slujitorii săi tradiționali : fizicianul și chimistul. Împreună cu medicul, aceștia aveau să-l conducă în noua sa misiune.

Izotopii și-au făcut datoria, dar în ultima vreme se simțea nevoia unor aparate noi, care să ușureze transformarea elementelor radioactive în ajutoare pașnice ale medicinei.

Astfel au apărut în laboratorul medical proiectanții. De astă dată nu e vorba însă de ingineri constructori, ci de altfel de specialiști, oameni care știu ca nimeni alții nuanțele infinitezimale ale drumului ce-l parcurge atomul din conteinerul placat cu plumb pînă în injecția cu iod radioactiv : medicul, fizicianul, chimistul.

I-am cunoscut la Cluj, în sălile Institutului de medicină nucleară, atunci cînd pornisem de fapt să-i întîlnim pe profesorul Tiberiu Holan, candidat în științe medicale, pe chimistul Ion Szantai și pe fizicianul Eugen Bulbuc. Din frămîntările acestui colectiv de a-și înzestra propriile laboratoare cu aparatură modernă s-a născut pe planșetă un „set de dispozitive pentru laboratoarele ce lucrează cu izotopi radioactivi" ; denumirea aceasta, care are toate șansele să nu spună mai nimic nespecialiștilor, a fost decernată unor delicate construcții din material plastic. Așezat în fața lor și avînd asigurată vizibilitatea operațiilor cu ajutorul oglinzilor, cercetătorul poate „telecomanda" procesul complex de trecere a izotopilor prin cele două diluții.

Dacă medicii, chimiștii și fizicienii au devenit pentru cîtva timp proiectanți, un colectiv de muncitori de la întreprinderea clujeană „Electrometal", obișnuiți pînă acum doar cu confecționarea bijuteriilor și a balanțelor de mare precizie, au dobîndit pentru mai multă vreme o nouă specializare ; nu ne grăbim să-i dăm vreun nume, poate nu l-am găsi pe cel mai potrivit, și apoi nimic nu vorbește mai bine decît o simplă carte de vizită ce poate fi citită la intrarea în atelier : „lucrăm pentru Institutul de medicină nucleară". Aparatele lor le întîlnim astăzi în multe clinici din București, Iași, Timișoara, Tg. Mureș și din alte orașe.

Magda MIHĂRESCU
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

Pe urmele iodului din glanda tiroidă. Aparatele vor indica cu precizie gravitatea afecțiunii tiroidiene.

1 Aminoacizii marcați cu izotopii ce poartă numele de sulf 35 fac destăinuiri interesante asupra organismului nostru.

2 Cazul ce a-a prezentat astăzi dr. Grigore Dumitrescu pare să fie dificil, dar rezultatele tratamentului cu izotopi îndreptățesc speranțele.

3 Prezență obișnuită în fabrică, cercetătorul științific este colaboratorul apropiat al maistrului.

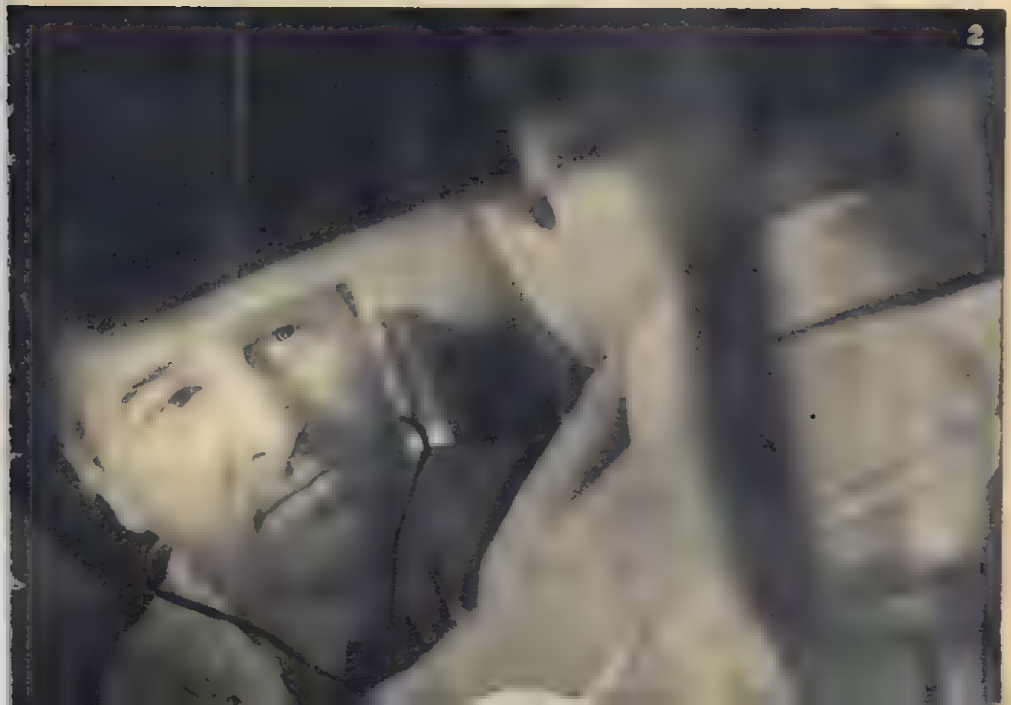

AGENDA FLACĂRA

cărți noi

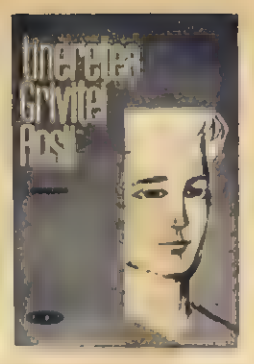

D. MINCULESCU — Tinerețea „Griviței roșii". Editura politică, 77 pag.

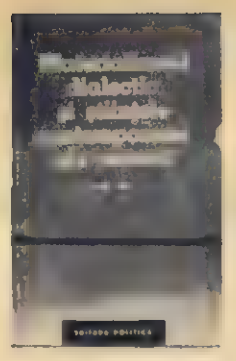

Materialismul dialectic și științele contemporane ale naturii, vol. IV. Editura politică, 423 pag.

V. NĂMOLARU — Prezențe românești în lume. Editura politică, 93 pag.

N. BUDREIKO — Cunoașterea tainelor materiei. Editura politică, 220 pag.

Teatrul de stat din Turda a luat inițiativa organizării unor festivaluri poetice. De curînd a avut loc un festival „Mihail Eminescu". După ce artiști de frunte ai teatrului au recitat din opera lui Eminescu, s-a reprezentat o dramatizare a „Luceafărului" pusă în scenă de actorul Ion Lupu. Fotoreporterul nostru a surprins o scenă din spectacol : Iuliu Giurgiu (Luceafărul), Liana Ciprian (Cătălina), Radu Cornea (povestitorul). Succesul obținut de acest spectacol a determinat Teatrul de stat din Turda să programeze și să pregătească și alte festivaluri poetice.

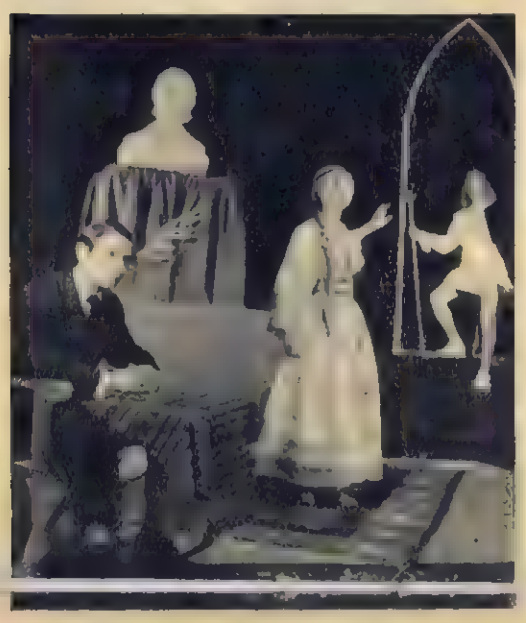

La sfîrșitul lunii își va da concursul în cadrul unor concerte ale Filarmonicilor din București și Cluj dirijorul și compozitorul Charles Mackerras din Austria. Născut în S.U.A., artistul și-a început studiile în Australia și le-a continuat la Praga cu dirijorul Vaclav Talich. A fost angajat al Teatrului Sadler's Wells din Londra. De asemenea a participat la numeroase festivaluri muzicale internaționale ce au avut loc în Anglia, Elveția, Cehoslovacia, Italia. A întreprins turnee în Europa, Canada, Africa etc.

Cîntăreața Ruxandra Ștefănescu (în fotografie) s-a înapoiat de curînd dintr-un turneu de o lună de zile întreprins în U.R.S.S. unde a fost invitată pentru a-și da concursul în cadrul unor spectacole ale Teatrului de estradă din Kiev. Ruxandra Ștefănescu a apărut alături de artiști sovietici și din R.D. Germană, prezentînd un program de muzică ușoară, cantonete și lieduri. Cu acest prilej a făcut și o serie de înregistrări. „M-am simțit foarte bine în mijlocul colectivului Teatrului din Kiev care apreciază arta noastră" — ne-a declarat cîntăreața.

Nu demult a apărut în vitrinele librăriilor povestirea „Friguri" de Marin Preda, unanim apreciată de critica noastră literară. În prezent, Marin Preda lucrează, simultan, la alte trei povestiri.

— Acțiunea acestor povestiri, ne spune scriitorul, se desfășoară într-un oraș nou, clădit în zilele noastre, într-un sat și, respectiv, în mediul intelectual al Capitalei.

Aflăm totodată că autorul „Moromeților" a predat studioului cinematografic „București" un scenariu după o idee din romanul său „Risipitorii".

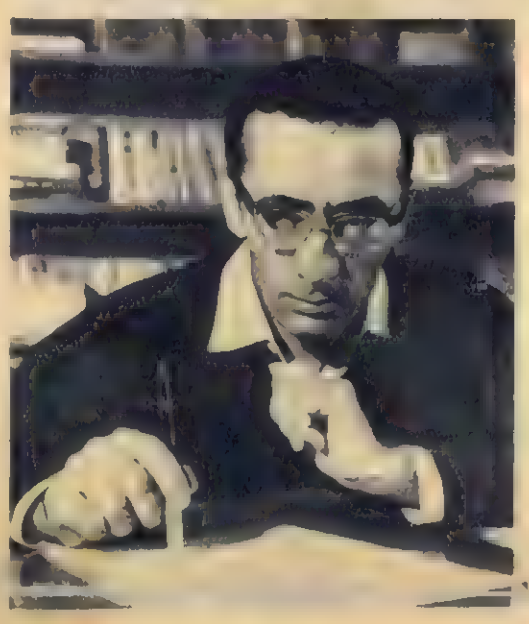

Ne aflăm oare în fața unei scene dintr-un „western" american obișnuit? Nu tocmai, deși aparențele pledează pentru aceasta. De fapt e vorba de o parodie a genului, ironizînd tendința de comercializare a clasicului subiect. Acest film realizat în studiourile cehoslovace de la Barrandov de către regizorul Oldrich Lipsky, după un scenariu de Jiri Brdecka, se numește... „Joe Limonadă" și vine să confirme predilecția unor realizatori cehoslovaci pentru filmele satirice (dovedită, printre altele, și cu cîteva admirabile filme de păpuși).

Paul Anka, cunoscutul compozitor și cîntăreț canadian de muzică ușoară (autor al șlagărului „Diana"), este eroul și interpretul unui film realizat de către cineaștii canadieni Wolf Koenig și Roman Kroitor. Urmărind zi cu zi activitatea tînărului artist, relațiile sale cu echipa de impresari, acompaniatori, admiratori și paraziți care-l înconjoară, autorii descoperă aspecte mai puțin cunoscute ale vieții marilor vedete. Titlul filmului sugerează reversul vieții de glorie a răsfățatului Paul Anka : se numește „Băiatul singuratic"...

Biografia marii șansonetiste franceze Edith Piaf îi preocupă la ora actuală pe diverși cineaști, care găsesc în viața ei un bogat material de inspirație. Două case producătoare — una americană și alta italiană — rivalizează în crearea unor filme închinate cîntăreței. Producătorul Jack Warner afirmă că ar fi achiziționat dreptul asupra biografiei lui Edith Piaf încă înainte de dispariția ei. Italienii, în schimb, au și pornit filmul și s-au grăbit să dea publicității numele viitoarei interprete a rolului Edith Piaf : Marisa Solinas (în fotografie).

În fotografia noastră : Elisabeta Neculce-Cartiș de la Teatrul de operă și balet al R.P. Române în rolul contesei din spectacolul cu opera „Nunta lui Figaro" de Mozart.

— Acum, ne-a declarat Elisabeta Neculce-Cartiș, repet unul din rolurile principale ale premierei care se pregătește sub conducerea muzicală a dirijorului Mihai Brediceanu. E vorba de opera românească „Prometeu" a compozitorului Doru Popovici, lucrare ce are la bază un libret realizat după piesa cu același nume a scriitorului Victor Eftimiu.

După turneul întreprins de curînd în R. D. Germană violonistul Mihai Constantinescu, solist al Filarmonicii de stat din Capitală, și-a dat concursul în cadrul unor concerte ale Filarmonicilor din Sibiu, Galați, Cluj, Oradea și Arad. „Ce pregătiți actualmente ?" — l-am întrebat pe violonist, la una din repetiții.

— Concertul de Șimanovski, pe care-l voi interpreta cu Filarmonica bucureșteană la 25 aprilie. De asemenea pregătesc un recital Brahms. La pian mă va acompania Maria Cardaș.

CADRAN internațional

„Dansul oțelului"

Presa occidentală continuă să comenteze pe larg dificultățile pe care le întîmpină țările membre ale Pieței comune în rezolvarea contradicțiilor dintre ele. Săptămînalul francez „Tribune des Nations", de pildă, publică sub semnătura lui Paul Castel un articol intitulat „Dansul oțelului" în care se spune : „Abia s-au limpezit lucrurile în problema unei politici agrare comune, și Comunitatea economică europeană a căzut pradă unor noi dificultăți.

E vorba de afacerea oțelului, în care este implicat cel mai vechi organism al celor șase, Comunitatea europeană a cărbunelui și oțelului (C.E.C.O.).

Se pune din nou, așadar, o dublă problemă : cea a relațiilor Pieței comune cu alte țări și aceea a relațiilor dintre membrii Pieței comune, în funcție de legăturile lor cu alte țări.

Ca de obicei, cei care conduc corul protestelor sînt olandezii. Olanda, care importă mari cantități de oțel, dorește să achiziționeze oțelul din acele țări care îl oferă la prețul cel mai scăzut. Ea nu este de loc dispusă să majoreze tarifele vamale...

...Cu Italia lucrurile se prezintă altfel : tarifele sale vamale sînt cele mai ridicate, în scopul protejării industriei naționale de oțel, care folosește ca materie primă fierul vechi, precum și minereuri și cărbune de import.

Se pune deci problema de a găsi o cale de mijloc, cu atît mai mult cu cît Franța și R. F. Germană sînt de părere că industria lor siderurgică este amenințată și ca atare trebuie să recurgă la subvenții.

Pe de altă parte, se impune să se țină seama și de necesitatea de a se continua plasarea producției unor țări terțe pe piețele C.E.E. *)

Este, în primul rînd, cazul Austriei, care a fost încurajată să-și dezvolte industria siderurgică, pentru ca produsele acesteia să fie desfăcute în țările Pieței comune ; cu Suedia, Norvegia și, într-o oarecare măsură, cu Japonia lucrurile se petrec cam la fel...

Se preconizează, de asemenea, crearea unui sistem complicat de cote pentru țările care exportă tradițional oțel în statele membre ale Pieței comune. O asemenea măsură contrastează puternic cu liberalismul cu care se declară de acord, în vorbe, adepții Pieței comune și ea nu facilitează cîtuși de puțin comerțul internațional, cel puțin în domeniul oțelului.

În cercurile conducătoare ale C.E.C.O. se pomenește și de convocarea unei conferințe internaționale a oțelului, la care să ia parte țările producătoare, țările consumatoare și țările în curs de dezvoltare. Se ridică aici o problemă : cine va participa la această conferință — reprezentanții guvernelor sau mandatarii marilor societăți siderurgice ? Se pare că preferințele se îndreaptă spre cea de-a doua soluție. În aceste condiții ne putem întreba dacă tehnicienii, ca să nu zicem tehnocrații oțelului, nu țintesc la refacerea unui vast cartel mondial al producției siderurgice. Caz în care frumoasele cuvinte despre liberalismul economic nu și-ar mai avea rostul..."

*) *În legătură cu aceasta este de menționat hotărîrea C.E.C.O. de a cere membrilor săi să sporească tarifele vamale de la 6% la 9% la importurile de oțel din afara comunității.*

Cîteva ostatici dintr-un detașament al tribului hutu.

Ce se întîmplă în Ruanda

Ruanda, țara munților pleșuvi, situată în inima continentului african, a devenit în ultimele luni teatrul unor evenimente sîngeroase. O dată cu șuvoiul neîntrerupt de refugiați care se îndreaptă spre țara vecină Burundi, se răspîndesc în lume și știrile despre exterminarea în masă a tutsilor, oameni de statură foarte înaltă, veniți pe aceste meleaguri în urmă cu cîteva secole, în cadrul marilor mișcări migratoare care au avut loc pe continentul african. Din informațiile agențiilor de presă reiese că de la sfîrșitul anului trecut și pînă în prezent au fost omorîți între 15.000 și 20.000 de tutsi — bărbați, femei și copii. „Numărul total al victimelor este greu de evaluat... — scrie un corespondent al ziarului «Le Monde». Însă faptul că exterminarea în masă n-a fost aplicată inițial decît în prefectura Gikangoro dovedește că masacrele sînt organizate ; există temeiuri să se creadă că și în celelalte prefecturi se va proceda la fel și că a fost stabilit un plan de «curățire»". Întregul trib, care numără 250.000 de persoane, riscă astfel să fie nimicit. Tutsii sînt uciși cu lovituri de măciucă, străpunși cu lăncile și aruncați în rîuri ori ridicați de la locuințele lor, încolonați sau încărcați în autocamioane și trimiși la marginea pădurilor, unde, sub amenințarea armelor, sînt siliți să-și sape gropi comune, în care apoi sînt doborîți prin împușcare.

Ce stă la baza conflictului dintre tutsi (sau batutsi — cum li se mai spune) și hutu (sau bahutu), cele două triburi care alcătuiesc populația Ruandei ? De origine hamită și ocupîndu-se de creșterea vitelor, tutsii au cucerit țara vulcanilor și a marilor lacuri — cum este denumită Ruanda — în secolul XV sau XVI. Populația locală — hutu — oameni de statură mică, care populau din vremuri străvechi teritoriul Ruandei și al regatului Burundi, îndeletnicindu-se cu agricultura, au fost deposedați de pămînturi și transformați în iobagi.

Colonialiștii belgieni care au ocupat mai tîrziu aceste teritorii au căutat să intensifice conflictele dintre cele două triburi ale Ruandei. În noiembrie 1959 detașamente înarmate au atacat satele locuite de populația tutsi, dînd foc la peste 5.000 de colibe.

Masacrul tribului tutsi a început la 21 decembrie anul trecut, cînd pe teritoriul Ruandei au pătruns, venind din Burundi, detașamente ale populației tutse, care părăsise țara în ultimii ani din cauza prigoanei dezlănțuite împotriva ei. La 20 km de Kigali (capitala Ruandei) detașamentele au fost oprite și înfrînte. Concomitent — considerîndu-se că este vorba de un complot — s-a dezlănțuit crîncena represiune împotriva celor 250.000 de tutsi care mai rămăseseră în țară.

Masacrarea populației tutse în Ruanda a provocat și un serios conflict între țările vecine Ruanda și Burundi, deoarece în această din urmă cele două triburi trăiesc în bună înțelegere, împărțindu-și conducerea.

Evenimentele sîngeroase din Ruanda stîrnesc o puternică îngrijorare în întreaga Africă. În diferite capitale africane, precum și la O.N.U., se caută o soluție a problemei. U Thant a adresat președintelui Republicii Ruanda o scrisoare în care cere încetarea masacrului. Organizația unității africane a hotărît să dezbată această problemă într-o viitoare sesiune. Situația din Ruanda, a arătat un reprezentant al Secretariatului general al O.N.U., „reprezintă o mare primejdie pentru această regiune". Masacrul din Ruanda, ca și conflictul dintre Ruanda și Burundi, nu pot să servească decît intereselor menținerii rămășițelor regimului colonial pe continentul african, „toate aceste evenimente fiind evident — după cum remarcă corespondentul ziarului «Le Monde» — nu un accident, ci manifestarea unei uri rasiale cu grijă întreținute".

Prea multe teatre?

...Se întreabă revista franceză „L'Express" într-o anchetă ce caută un răspuns crizei care amenință teatrele pariziene. Nu, nu sînt scene de prisos, stabilește ancheta, iar faptul că teatrele „Hébertot", „L'Athénée" sau altele ajung la șapte reprezentații cu o piesă ori joacă în fața unor săli aproape goale nu înseamnă că la Paris ar avea loc o criză de producție în lumea teatrului.

Toate fotoliile goale ale teatrelor pot fi umplute, dar pentru aceasta nu este suficientă doar reducerea prețurilor biletelor. „Partea cea mai gravă este că — subliniază revista — publicul este solicitat de tot felul de lucruri : de aspiratoare, de asigurări, de pastă de dinți, dar nu și de cultură... Propagării culturii i se alocă fonduri foarte mici".

Semnatarul anchetei aduce în sprijinul afirmației sale rezultatele fericite ale unei acțiuni de felul celei desfășurate de trupa cunoscutului om de teatru Roger Planchon : „Cum a reușit Roger Planchon să umple «Théatre de la Cité» la Lyon ? Făcînd spectacole admirabile ? Aceasta n-ar fi fost de ajuns. Fixînd prețuri minime ? Nici aceasta n-ar fi fost suficient. Nu ! Planchon a mers din uzină în uzină, a vorbit în școli, în instituții, și-a căutat spectatorii pe fiecare stradă, în fiecare casă".

Profesorul Cesare Gerin (centru) de la Universitatea din Roma, directorul Institutului de medicină legală, făcînd declarații presei.

Lipsiți însă de subvenții, mulți conducători de teatre, dornici să cheme în sălile lor spectatori din rîndul locuitorilor din împrejurimile Parisului — atît de mult uitați — încep să privească cu resemnare criza teatrului francez. Bunăoară, Françoise Spira, directoarea teatrului „L'Athénée", declară : „Dacă aș putea plăti trei persoane care să lucreze în fiecare zi numai pentru atragerea de noi colective de spectatori, numărul fotoliilor ocupate ar crește simțitor. Nu pot însă să le plătesc, nu am bani pentru asta : sînt nevoită să reduc la minimum orice cheltuială".

„Șapte zile în mai"

Anul trecut, la cîteva zile după ce se semnase la Moscova Tratatul pentru interzicerea parțială a experiențelor nucleare, cîteva sute de indivizi urlau în jurul Casei Albe : „Vrem să păstrăm bombele atomice" și „Nu vrem dezarmare !" Mulțimea trecătorilor, uluită la început, a respirat ușurată cînd a aflat că respectiva demonstrație nu era decît o scenă de film.

Încă înainte de a rula pe ecrane, filmul „Șapte zile în mai" tulbură opinia publică din Statele Unite. Subiectul filmului este luat din cartea cu același titlu a ziariștilor americani Fletcher Knebel și Charles W. Bailey, iar ceea ce îl izgudui pe cititor (și-l va zgudui, desigur, și pe spectator) este subliniat de însăși realizatorii peliculei : „Filmul este deopotrivă utopic și înspăimîntător. Ceea ce el prezintă drept ficțiune, mîine s-ar putea întîmpla aievea".

Despre ce este vorba ?

Acțiunea filmului se petrece în viitor, în anul 1974. Președinte al Statelor Unite este un anume Jordan Lyman, care semnează un tratat cu privire la dezarmarea generală. Evident, importantul act nu este pe placul unor virfuri militare și al cercurilor legate de industria de armament, care pun la cale un complot pentru răsturnarea președintelui după cea mai tipică rețetă a puciurilor din unele țări slab dezvoltate. Complotul are loc în intervalul unei vacanțe a Congresului, în timp ce vicepreședintele se află într-o călătorie în Europa, iar președintele este ținut într-un adăpost antiatomic sub pretextul unui exercițiu de apărare antiaeriană. Acesta este, pe scurt, subiectul filmului.

În regia lui Frankenheimer, avînd în rolurile principale pe Kirk Douglas, Burt Lancaster, Frederic March și Ava Gardner, filmul va rula în curînd în cinematografele din diferite țări. După generic, pe ecran va apare — desigur — tradiționala asigurare că orice asemănare între eroii filmului și persoane în viață este pur întîmplătoare. Dar, după cum arată săptămînalul francez „L'Express" : „Personajele care evoluează... dobîndesc și ele veridicitate și relief. Președintele, secretarul și amicii săi ; șeful statului major general și complicii (principalele cadre ale armatei) îi fac familiari cititorului (și spectatorului — n.n.) european pe cei mai înalți demnitari de la Washington... Pentagonul, Casa Albă, diferitele medii politice și militare americane sînt evocate cu precizie". Iar „New York Herald Tribune" — ținînd seama tocmai de atitudinea unor elemente din aceste medii — avertiza imediat după apariția cărții : „Să nu-și închipuie nimeni că asemenea șapte zile de mai n-ar putea exista la noi".

Descoperirea de la Grottarossa

În perimetrul Romei, pe via Cassia, în dreptul kilometrului 14, la punctul numit Grottarossa, un excavator săpînd o groapă de fundație a scos la lumină un sarcofag antic, bogat ornat. Înăuntru, o mumie — trupul îmbălsămat al unei fete. Pe fața foarte bine conservată se mai puteau încă observa genele și sprîncenele negre, nasul ușor acvilin, iar printre buzele întredeschise — dinții uimitor de albi. În jurul gîtului avea un colier de aur cu o lucrătură fină, împodobit cu pietre prețioase, în urechi — cercei de aur, iar pe degete — ale căror unghii mai păstrau urme de lac oranj — cîteva inele.

Printre primii sosiți la locul descoperirii au fost profesorul Gerin, directorul Institutului de medicină legală, și dr. Simoncelli, substitutul de procuror al republicii — căci, potrivit legilor italiene, orice cadavru neidentificat, chiar dacă decesul a avut loc în urmă cu un mileniu, este supus unei expertize judiciare. Mumia era atît de bine conservată, încît i s-au putut lua pînă și amprentele digitale.

Specialiștii și-au dat seama din primul moment că se află în fața unei descoperiri foarte rare — mai precis vorbind, a doua de acest fel. Unicul precedent data din luna aprilie a anului 1485, cînd într-un mormînt descoperit pe via Appia fusese găsită o altă mumie — tot o fată romană. În legătură cu aceasta, istoricul Jacob Burckhardt afirma în lucrarea sa „Civilizația Renașterii în Italia" că mumia, descoperită într-un sarcofag de marmură, „era mai frumoasă decît s-ar putea spune sau scrie" și că fusese probabil fiica lui Cicero, moartă timpuriu și înmormîntată cu mare pompă.

Interesul stîrnit de recenta descoperire arheologică este justificat. Multiple analize și examene au îngăduit ca misterul „copilei de la Grottarossa" — cum a fost numită în presa italiană — să înceapă a fi dezlegat. Astfel, s-a putut stabili destul de precis vîrsta la care a murit : dinții sînt de lapte, cu excepția incisivilor — care, după cum se știe, se schimbă la 7 ani — iar mlimile n-au încă anume formații osoase care apar abia la 9 ani ; este deci vorba de o fetiță care a murit la vîrsta de minimum 7 și maximum 9 ani. S-a putut determina exact și înălțimea ei : 1,28 m. Examenul radiologic a relevat existența în craniu a unor resturi de materie cerebrală — ceea ce a dus la concluzia că la îmbălsămare s-au folosit metode și substanțe conservante încă necunoscute. De asemenea, între cele două straturi de benzi ce înfășurau membrele fetiței s-au găsit urmele unei substanțe speciale, neidentificate încă. Judecînd după prețiosul sarcofag și după bijuteriile ce o împodobeau, se presupune că fetița a aparținut unei familii bogate. Stilul în care au fost lucrate podoabele și sarcofagul pledează pentru originea ei romană. Ea a trăit acum aproximativ 1800 de ani — în a doua jumătate a secolului II e.n. — între domnia lui Antoninus Pius și cea a lui Marc Aureliu. Trupul copilei a fost îmbălsămat deși, se știe, romanii nu practicau acest obicei. Se presupune însă că fiind fiica unui cetățean roman care se afla, probabil, într-o misiune în Egipt, a murit acolo și a fost îmbălsămată după datinele locale.

Întrebat asupra cauzei morții, profesorul Gerin a răspuns că n-ar putea preciza nimic, în afara faptului că trupul prezintă leziuni traumatice. De altfel, multe alte aspecte urmează încă a fi elucidate.

Mumia „copilei de la Grottarossa", așezată în prețiosul ei sarcofag, se află expusă la muzeul Terme

Păreri despre „The Beatles"

„The Beatles" (citește bitl's) este numele unui cvartet vocal de muzică de dans, format din tinerii englezi John Lennon, Paul McCartney, George Harrison și Ringo Starr, toți din Liverpool. Pînă a purta numele de „The Beatles", cvartetul s-a mai numit „Curcubeul", apoi „Șalahorii", apoi „Cîinii la lună". Ce anume a adus celor patru tineri o indiscutabilă și zgomotoasă celebritate ? Presa de specialitate menționează interpretarea forțat excentrică, părul lăsat pînă peste sprîncene, dansul frenetic, „inedit", chitarele eruptive, culoarea roz-bonbon a cămășilor...

Delirul colectiv stîrnit de concertele „Beatles" se explică, după cum susține ziaristul Tony Crawley în paginile revistei „Cinémonde", prin faptul că „...nimeni n-a izbutit încă, așa cum o fac ei, să-i dezlănțuie pînă și pe cei mai puțin pasionați oameni din lume (adică pe englezi — n.n.). Întreaga Anglie — arată în continuare ziaristul — poartă acum părul pe ochi, așa încît e greu să mai deosebești o fată de un băiat și o bătrînă englezoaică de un jandarm. Iar mateloții maiestății sale britanice riscă pedeapsă după pedeapsă numai pentru ca de sub bereta marinărească să se scurgă pe frunte măcar cîteva șuvițe «à la Beatles»". În sfîrșit, despre stilul formației, Tony Crawley spune următoarele : „Un amestec furios de swing, blues și rock în acompaniament de tobă, în gen «serbare sătească în Tirol»".

Cei patru membri ai formației „The Beatles".

De cuînd, înainte de a pleca spre Statele Unite, formația „The Beatles" s-a produs pe scena teatrului Olympia din Paris. Despre concertul propriu-zis cronicarul muzical al lui „Le Monde" n-a spus prea multe. Și-a încheiat însă expunerea cu următoarea mărturisire : „Am plecat (de la concert — n.n.) împleticindu-mă, zăpăcit, cu creierul chisăliță, surprins de calmul parcă vătuit al străzii, care era totuși un admirabil exemplu de ceea ce convențional numim civilizația zgomotului".

„Moartea se vinde pretutindeni"

Referindu-se la rentabilul business cu arme, revista vest-germană „Quick" publică sub titlul de mai sus o corespondență din New York, semnată de ziaristul american Viggo Stinstroop. Pentru a verifica — din însărcinarea redacției — unele date în legătură cu vînzarea armelor de foc în S.U.A., Stinstroop și-a propus să achiziționeze o pușcă sistem „Carcano" — armă de tipul celei cu care a fost asasinat președintele Kennedy — și un revolver de calibrul 38, cu țeavă scurtă — asemenea pistolului cu care Ruby l-a ucis pe Lee Oswald.

„Cumpărarea acestor arme — relatează ziaristul — nu prezintă nici un fel de dificultate. N-am reușit să le găsesc în primul magazin din simplul motiv că se vînduseră. Am intrat într-un alt magazin și i-am spus proprietarului :

— Aș dori o armă.

— Ați vrea una anume ? — m-a întrebat.

— Da, o armă italiană «Carcano», cu înălțător cu lunetă. Trebuie neapărat să-mi nimerească ținta. N-am voie să greșesc".

Negustorul nu s-a arătat de loc surprins. Nu i-a pus nici un fel de întrebări. I s-a adresat în schimb, aproape scuzîndu-se :

„Îmi pare foarte rău, dar le-am vîndut. Se pare că azi toată lumea vrea să cumpere

arme cu lunetă. Nu știu ce s-o fi întîmplat, dar îmi face impresia că adună toți puști de tipul acesta".

Corespondentul a mai aflat de la armurierul newyorkez că în ultimul timp prețul acestui tip de armă s-a urcat rapid de la 15 la peste 100 dolari.

„Pe proprietarul magazinului — scrie Stinstroop — nu l-a interesat cine sînt, cîți ani am, dacă n-am evadat din vreo închisoare, dacă nu sînt nebun ori bandit. Voiam să cumpăr o armă, aveam bani. El voia să vîndă o armă, avea nevoie de banii mei. Atîta tot. N-a fost nevoie de nici un fel de întrebări".

E lesne de înțeles de ce în prezent, la o populație de circa 190 milioane de locuitori, există 50 milioane arme de foc. Un sondaj recent arată că din două familii americane una posedă arme, în timp ce în statele din sud proporția este de două din trei.

Armurierii americani fac afaceri revînzînd arme provenite din 12 țări și importate sub eticheta generală de „fier vechi". Pagini întregi ale unor publicații specializate, ca „Guns and Ammo", „Gun Sport", „Gun World", le fac reclamă.

După asasinarea președintelui Kennedy a început însă să se desfășoare o intensă campanie menită să înlăture urmările nefaste ale comerțului liber cu arme de foc. Printre numeroasele personalități americane care cer în prezent o nouă legislație asupra vînzării de arme se numără și senatorul democrat Thomas Dodd din statul Connecticut. El a declarat că primește zilnic sute de scrisori susținînd abolirea prevederilor constituționale prea liberale referitoare la comerțul cu arme.

„U. S. News and World Report" reproduce un facsimil dintr-o publicație de specialitate, în care se oferă spre vînzare arme asemănătoare celei cu care se presupune că a fost ucis Kennedy.

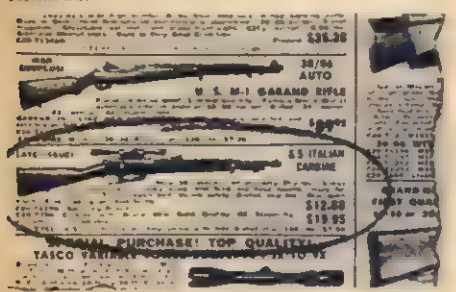

Dar aceste tendințe se izbesc de îndîrjita opoziție a puternicului „lobby" al fabricanților de arme, ale căror interese sînt amenințate. Este și firesc — scriu ziarele — ca ei să se cramponeze în apărarea unui articol din constituție datorită căruia ar putea vinde în cursul acestui an puști și revolvere în valoare totală de 255 milioane dolari.

Exodul țăranilor latino-americani

Exodul spre marile orașe al țăranilor fără pămînt și cu familii numeroase, trăind în cea mai neagră mizerie, a devenit caracteristic pentru multe țări ale Americii Latine. Iată ce scrie în legătură cu acest fenomen revista americană „Time":

„Din cele 220 milioane de locuitori ai Americii Latine, 45 la sută locuiesc în orașe, iar acest procent este în creștere. Tot mai mulți țărani se îndreaptă spre centrele urbane pentru a scăpa de spectrul foamei.

Patru dintre orașele cele mai mari ale lumii se găsesc în America Latină: Buenos Aires, care numără 7.000.000 locuitori, Ciudad de Mexico — 5.500.000, Sao Paulo — 4.300.000 și Rio de Janeiro — 3.700.000. Zece orașe latino-

Pribegind către oraș...

americane au de pe acum o populație de peste un milion de locuitori, iar pînă în 1980 — potrivit aprecierilor O.N.U. — alte șaisprezece vor depăși această cifră. Cele cinci mari așezări urbane ale Columbiei înregistrează o medie anuală de creștere a populației de 6 la sută, în timp ce populația întregii țări crește într-un an cu numai 3 la sută.

În căruțe trase de măgari, în autobuze și camioane, flămînzi și epuizați, la Sao Paulo își fac zilnic apariția 5.000 de nou-veniți. Majoritatea sînt neștiutori de carte și, cu toate că mulți dintre refugiații din regiunea Munților Anzi nu vorbesc decît dialecte indiene, ei nădăjduiesc totuși să găsească hrană și lucru. Mai presus de toate însă, au convingerea că mai rău decît le-a mers nu le-ar putea merge. În pofida iluziilor pe care și le fac, șomajul, povara zdrobitoare a datoriilor și alimentația insuficientă sînt tot atît de reale și la orașe. Lipsiți de orice calificare, adesea analfabeți, refugiații se înmormîntează de vii în cartierele de cocioabe denumite «favelas» la Rio de Janeiro, «ranchos» la Caracas, «callampas» la Santiago de Chile. În cartierele insalubre din Lima, care se dezvoltă de zece ori mai repede decît orașul însuși, trăiesc astăzi 450.000 de oameni — în comparație cu 120.000 în 1957. În general sînt foarte puține șanse de a ieși vreodată din aceste cartiere. Tatăl găsește de lucru doar întîmplător; mama vinde semințe de dovleac și arahide la colțuri de stradă, în timp ce copiii răscolesc lăzile de gunoi în căutare de resturi alimentare.

Nici un mare oraș din America Latină nu a fost în stare să rezolve criza sufocantă a locuințelor. Pentru a ține pasul cu creșterea populației, în orașele braziliene, de pildă, ar trebui să se construiască cîte o casă sau un apartament nou la fiecare două minute".

În unele țări, ca Mexic și Bolivia — scrie „Time" — se elaborează planuri de stăvilire a exodului țăranilor, dar măsurile luate pînă în prezent au produs legitime dezamăgiri în rîndurile acestora.

Alcoolul și circulația

Cît de mare trebuie să fie intervalul de timp dintre consumarea unei băuturi alcoolice și momentul cînd un conducător auto poate să ia loc la volanul mașinii? Și care este raportul dintre cantitatea de alcool consumat și gradul de diminuare a capacității de a conduce? Normele aflate în prezent în vigoare în mai multe țări din Europa și America dau răspunsuri diferite la aceste întrebări. Dezbătînd problema, un corespondent al săptămînalului englez „Observer" arată că, luînd ca bază procentul de alcool din sînge, limitele legale admise variază între 0,5 la mie (standardul scandinav) și 1,4 la mie (standardul în unele state din S.U.A.).

Așadar, cît alcool poate consuma o persoană care conduce un autovehicul?

În țările din Peninsula Scandinavă, pentru un bărbat în greutate de 70 kg limita la care s-a ajuns pînă acum indică o cantitate de alcool echivalentă cu două halbe de bere sau cu două pahare mari de vin sau cu două whiskyuri duble. În unele state ale S.U.A. normele sînt mai mari — fie cinci halbe de bere englezească, fie cinci whiskyuri duble, fie o sticlă întreagă de vin. Cît privește timpul ce trebuie lăsat să treacă de la golirea ultimului pahar și pînă în momentul cînd persoana respectivă poate să-și reia locul la volan, pentru a conduce, acesta trebuie să fie de cel puțin 4-5 ore, deoarece procentul de alcool din sînge scade foarte încet. Totuși, indicațiile de mai sus nu pot fi concludente, ținînd seamă de faptul că la unele persoane chiar și consumarea unui singur pahar de bere poate provoca o diminuare simțitoare și pentru un timp mai îndelungat a capacității de conducere.

Numărul mare de accidente datorate stării de ebrietate a șoferilor (în timpul crăciunului și al Anului nou s-au înregistrat în S.U.A. 193 accidente mortale) arată că standardele în vigoare sînt încă destul de îngăduitoare. De aceea în unele state ele sînt pe cale să fie reduse mult față de cele admise în prezent. Pe de altă parte — informează corespondența din „Observer" — se lucrează la perfecționarea mijloacelor de detectare a celor ce se abat de la restricțiile existente. Alături de analizorul de respirație — o pungă etanșă din material plastic pe care cel supus probei trebuie s-o umple cu aer provenit din expirație, în vederea unei analize de laborator ulterioare — au apărut sisteme noi, ca de pildă detectorul anglo-japonez Kitagawa-Wright ce poate da indicații directe asupra procentului de alcool din sînge prin măsurarea duratei schimbării culorii unor chimicale dintr-un tub, în contact cu aerul suflat de conducătorul mașinii.

Operațiunea „Alcotest" — așa a fost denumită ancheta desfășurată în Franța, la care au fost supuși conducătorii auto. Iată, în fotografie, cum se aplică proba cu analizorul de respirație.

Sînt vinovate ceasurile atomice?

Trebuie să se scurgă 150.000 de ani pentru ca un ceas atomic să rămînă în urmă sau să o ia înainte cu o singură secundă. Totuși, la 31 octombrie 1963, la miezul nopții, multe din ceasurile atomice existente în lume au fost date înapoi cu o zecime de secundă. Și aceasta tocmai din cauză că merg prea exact. Pare de necrezut, dar dacă nu s-ar fi făcut această operație astronomii ar fi determinat greșit poziția stelelor, piloții ar fi deviat traseul, iar în calcularea orbitelor sateliților s-ar fi strecurat inexactități.

Iată cum explică săptămînalul londonez „Sunday Times" fenomenul: „Pînă în 1955 unitatea de bază a măsurării timpului era perioada de 24 de ore. Ceasurile atomice au dovedit însă că această perioadă nu poate fi considerată în nici un caz invariabilă. De fapt, timpul necesar Pămîntului pentru a face o rotație întreagă în jurul axei sale este schimbător, el crește sau scade. În prezent are loc o încetinire a mișcării de rotație, fiecare zi fiind mai lungă decît cea precedentă cu 0,002 secunde. Apare deci un decalaj între timpul astronomic, bazat pe rotația Pămîntului, și cel indicat de ceasurile atomice.

Astronomii pot aduce însă corective în semnalele orei exacte, făcîndu-le să corespundă cu timpul astronomic. Cînd diferența dintre ele depășește o zecime de secundă, ceasurile atomice trebuie «corijate». În octombrie 1963 această operație a fost făcută pentru a doua oară. Prima de acest gen a avut loc în 1961".

De la una la alta

CÎND CONDIȚIA FIZICĂ E DEFICITARĂ
— Din partea mea, poți s-o iei tu ..
— Mai bine ia-o tu...
„Eulenspiegel"

— Fii serios, nu-i nici o moară... Asta e tăticu' !
„Wochenpost"

ÎNTRE ȘOFERI
...și așa ! După fiecare 30 de kilometri trebuie să fac plinu' !
„Vie nuove"

— Vă rog coborîți-mă și pe mine cu bagajele fiindcă liftul e defect.
M. PAUL

...Și-acum, să discutăm între patru ochi ! ! ! !
Adrian ANDRONIC

NORI LUMINOȘI

Cercetări comune suedo-americane au dezlegat taina norilor ce radiază lumină în timpul nopții. Fenomenul luminiscenței nocturne a norilor s-a observat deosebit de bine în Peninsula Scandinavă, în perioada nopților scurte de vară.

Cu ajutorul unor rachete de studiu s-au luat probe a căror analiză a demonstrat că norii luminiscenți conțin granule de praf meteoritic, pe care s-au format cristale de gheață. Cristalele reflectă razele soarelui după ce acesta, apunînd, devine invizibil.

Norii luminoși se formează la altitudinea de circa 80 de kilometri. Apariția lor numai într-un anume anotimp al anului și numai în anumite regiuni n-a fost încă explicată.

EXPEDIȚIE ÎN CÎMPIA DUNĂRII

Un aspect oarecum neobișnuit din timpul expediției...

Elaborarea unei monografii geografice a Cîmpiei Dunării constituie o preocupare de seamă a cercetătorilor Institutului de geologie-geografie al Academiei R. P. Române.

O expediție, la care au participat geomorfologi, hidrologi, climatologi, geografi, economiști etc., a explorat întinse regiuni ale vastei cîmpii ce se întinde de-a lungul Dunării între Turnu-Severin și Galați. Au fost efectuate cercetări, măsurători hidrologice au fost luate probe de sol și s-au cules date demografice și economice, o atenție deosebită acordîndu-se regiunii de dune din Cîmpia Olteniei.

Prin metoda observațiilor topoclimatice s-au constatat diferențieri microclimatice între zonele de dune și cele de bălți stabilindu-se o diferență de temperatură a solului între cele două zone de 10-12°. Importanța acestei observații pentru agricultură este deosebită, deoarece pe solurile nisipoase se pot crea condiții favorabile culturii legumelor timpurii. Analizarea cercetărilor efectuate asupra naturii solului arăturilor cu nisipuri stabile și mobile este în curs.

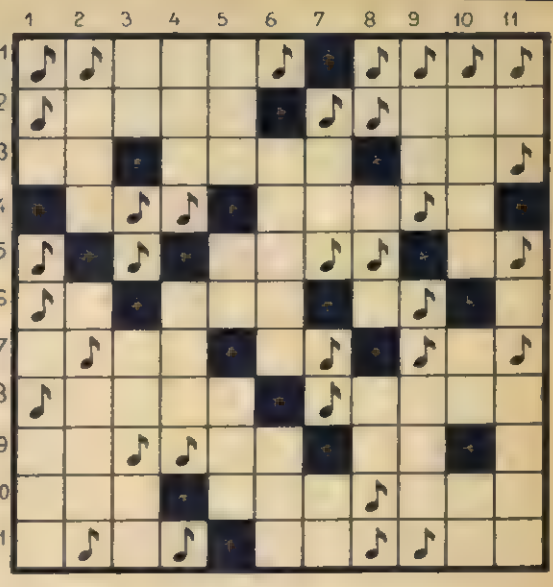

UN CAREU CU... NOTE

ORIZONTAL : 1) Intime — Asemănătoare. 2) Mărfuri cu preț redus — Os la deget. 3) Pronume — Necaz (reg.) — Sală de festivități. 4) Puși în circulație — În patru versuri. 5) Spații verzi între ziduri cetățene — Epoci. 6) Cîntec de leagăn — Fluviu printre piramide — Refren în cîntecele populare. 7) Prieteni — Cesuri — Dulceața... albinelor. 8) Oameni din țara Rinului — Cea mai mică. 9) Jgheaburi — Alfa și Omega. 10) Îndoitură la rochii — Slăbiți. 11) Fantastică — Amazoane.

VERTICAL : 1) Legume — Faimoasele melodii ale lui Sarasate. 2) Moluște de mare — Aducere aminte. 3) În lună ! — Ginere — Un carecare. 4) Stinjenei — Acoperiți de nea. 5) Riu în Franța — Conjuncție... pe portativ — Irina cea mică. 6) În alt loc — Poftă de joacă (reg.). 7) Inevitabilă — Joc de... pietre — Dumneaei. 8) Repulsie — Număr — Uriaș. 9) Acțiunea de a mina — Plantă cu flori aromate (pl). 10) Apă dulce lîngă apă sărată (pl.) — În temă ! — Bîte ! 11) Adevărată — Odihnă.

Dezlegarea jocului „TOTUNA!", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Creangă — Crap. 2) Aer — Panglică. 3) Maia — Zar — Mas. 4) El — Ire — Erată. 5) Rid — Algă — T — G 6) A — Rc — Er — B — Be. 7) Soră — Omușor. 8) Tobă — Spartă. 9) It — Tapițer — V. 10) Siret — Tătari. 11) Ajurare — Ison.

ÎN CĂUTAREA PARADISULUI

Numele savantului și scriitorului norvegian Thor Heyerdahl este binecunoscut în țara noastră. Cărțile lui de mare popularitate „Kon-Tiki" și „Aku-Aku" au fost editate și reeditate continuînd să suscite interesul cititorilor.

Dar puțini știu, probabil, că Heyerdahl a mai scris la începuturile activității sale o carte de însemnări intitulată : „În căutarea paradisului". Volumul a fost publicat la Oslo în 1939, reeditat tot acolo în 1942 și, după cîte știm, n-a fost tradus pînă acum în nici o altă limbă.

Cartea cuprinde reportaje și observații prilejuite de prima călătorie a lui Thor Heyerdahl și a soției sale în insulele Marchize, călătorie făcută în anii 1937-1938. În ele îl întîlnim pe șeful căpeteniilor celor șaptesprezece triburi de pe insula Tahiti — Terîieroo, cunoscut de cititori din volumul „Kon-Tiki". După cum se știe, Terîieroo l-a înfiat pe Heyerdahl și i-a dat numele polinezian Terai Mateata, care înseamnă cer albastru. În volumul „În căutarea paradisului" mai poate fi întîlnit și Tei Tetua, căpetenia singuratică a celor patru triburi dispărute, care în ceasuri de veghe pe țărmul răsăritean al insulei Tatu-Hiva i-a povestit lui Heyerdahl străvechi legende despre venirea polinezienilor dinspre meleagurile răsăritene pe pomenita insulă a Oceanului Pacific.

Thor Heyerdahl împreună cu soția sa pe insula Tatu-Hiva.

ORE

În Atena anului 458 î.e.n., la concursurile dramatice din cadrul tradiționalelor sărbări ale Marilor Dionisii, aclamațiile elenilor consfințeau triumful „Orestiei". Era povestea tragică a lui Oreste, cel urmărit pentru cumplitul său act matricid de către furia Erinniilor, zeițele urii și ale răzbunării. Se născuse eroul care îl va prefigura pe Hamlet prin dramaticele sale îndoieli lăuntrice, eroul antic care — ajutat de zei — își va învinge destinul orb prin legea, lumina rațiunii și a justiției.

Așadar „Orestia" are venerabila vîrstă de 2422 ani, dar istoria i-a dat, secol după secol, certificatul mereu înnoitei sale tinereți artistice și libera trecere spre nemurire. Eschil, primul mare poet tragic al omenirii, scrie această culme a dramei atice — și singura care s-a păstrat în întregime din cele 90 de lucrări ale sale — la vîrsta de 67 ani : era ultimul spectacol al tragedianului care își primise consacrarea abia la vîrsta de 40 ani, după ce (și în timp ce) lupta cu bărbăție sub conducerea lui Miltiade pe cîmpia de la Maraton, sub cea a lui Temistocle în bătălia din strîmtoarea de la Salamina, sub cea a lui Aristide, la Plateea. Acest modest luptător pedestru, acest hoplit mereu singuratic, tăcut, aspru, închis în sine, care se acoperise de glorioase răni în războaiele împotriva năvălitorilor perși, scria în istoria literaturii dramatice prima sa filă de [illegible].

Și iată că acum Teatrul „Lucia Sturdza-Bulandra" ne restituie „Orestia" lui Eschil, toate cele trei tragedii care alcătuiau de regulă un spectacol antic, fără a avea vreo obligatorie legătură faptică una cu cealaltă (Eschil fiind primul care stabilește o unitate organică a conținutului unui spectacol). E un meritoriu act de cultură : scenele bucureștene nu s-au încumetat pînă acum să atace acest teatru al pasiunilor incandescente, dens în idei și metafore. Timiditatea pornea și dintr-o prejudecată : nu aveam — se zicea — actori care, pe lîngă sufiul tragic, să poată da teatrului antic ce e al teatrului antic : versul său elegiac, dansul, mișcarea plastică, cîntul. Spectacolul regizorului Vlad Mugur și al echipei sale de colaboratori demonstrează netemeinicia timidităților. Și demonstrația ar fi fost cu adevărat strălucită, dacă distribuția ar fi fost mai judicios alcătuită. Dar despre aceasta vom vorbi mai departe. Deocamdată să privim împreună cîteva momente ale spectacolului, așa cum le pot sugera fotografiile.

Iată corul din cea dintîi tragedie a trilogiei, „Agamemnon" (foto 1). E sfatul bătrînilor din Argos, cu trupurile lor statuar drapate, cu părul și bărbile sugerînd piatra în care au fost dăltuite sculpturile vremii (scenografui Heinz Novac a dat costumelor autenticitatea epocii, nu cea în care a trăit Eschil, ci cea în care se petrece acțiunea „Orestiei"). În tragedia antică — se știe — corul e un personaj de prim plan, participant activ la acțiune, tălmăcitor lucid și comentator pasionat al faptelor. Bătrînii din Argos sînt înfiorați și răscoliți de crima ce o săvîrșește Clitemnestra ucigîndu-și soțul întors victorios după îndelungatul război al Troiei. Ca un masiv bloc de piatră, prins într-o voință comună de neclintit, exprimînd opinia publică a colectivității, corul se mișcă în scenă încet, își rostește cutremurat replicile și forța sa crește în intensitate lăuntrică, în profunzimea simțirii. E una din bunele realizări ale spectacolului, această plasticitate a mișcării scenice a corului, acest acord al vocilor care spun versurile clasice de o mare frumusețe ca pe o simfonie.

Fapta tragică a lui Oreste și a Electrei, frații care trebuie să plătească crima prin crimă, o vor susține, comenta, o vor cere și o vor trăi intens înșeși „Hoeforele", aceste sclave purtătoare de prinoase care dau numele celei de-a doua tragedii (foto 2). De astă dată corul e mult mai mișcat, dansant chiar, mai agitat pentru că și sentimentele sînt mai agitate, pentru că lupta interioară a lui Oreste e copleșitor de puternică. Corul trăiește jalea cumplită a celor doi frați, Hoeforele sînt ca niște unde, ca niște vibrații care primesc și transmit simțămintele ce mistuie eroii. Ele înalță rugăciuni pline de fervoare, valete dureroase, exprimă disperare, teamă, hotărîre, forță. Nici o clipă corul nu e un spectacol în sine, plasticitatea sa nu e goală, exterioară, nu au fost căutate atitudini „frumoase" și „pași greceștl". Sîntem de altfel în tradiția montării pieselor lui Eschil, creată de chiar marele tragedian. Eschil a fost intens preocupat de atitudinile și mișcările corului, el a fost acela care a introdus în spectacol diverse

3

STIA

mașinării scenice menite să servească acțiunii, punînd astfel — se spune — bazele regiei.

Ne exprimăm totuși o rezervă cu privire la costumele Hoeforelor, al căror colorit și linie nu ajută subilinierii tensiunii dramatice. La primele spectacole, corul Hoeforelor mai avea, de asemenea, destule imperfecțiuni în sincronizarea vocilor și mișcărilor.

Corul Erinniilor (foto 3), întunecatele zeițe subpămîntene care, trezite de umbra Clitemnestrei, îi urmăresc necruțătoare, obsedante pe Oreste pentru a pedepsi matricidul, exprimă de fapt însești remușcările lui Oreste ; sînt frămîntările, tulburarea, procesul lui de conștiință. Aceste făpturi [illegible]te în văluri negre se mișcă în jurul lui Oreste cînd puternice, cînd insinuante, cînd nebunește agitate, cînd șuierînd perfid ca prejudecățile, după cum în conștiința eroului zbaterile sînt mai intense ori mai temperate. Și atunci cînd, convinse de luminile zeilor înțelepți, Atena și Apolo, ele se convertesc în binevoitoarele Eumenide, apărătoare ale unei vieți pămîntene îmbelșugate și libere, corul capătă transfigurare liuntrică.

Așadar, spectacolul se impune în primul rînd prin cor — acest prim și central personaj al său, diversificat în zecile de fațete umane care îl compun și totodată unificat prin disciplina sa artistică. Disciplină care dă multelor voci același ton și intonație, multelor trupuri aceeași mișcare unduitoare și care țîșnește, de fapt, dintr-o comună intensitate a dramaticelor trăiri interioare. E aici meritul de concepție și de serioasă muncă cu actorul a regizorului Vlad Mugur, care a găsit în coregrafele Miriam Răducanu și Jessie Danu (autoare ale mișcării scenice), colaboratoare prețioase care i-au înțeles și realizat intențiile. De bună calitate actoricească interpretările celor trei corifei — Petre Gheorghiu, Raluca Sterian și Ica Matache-Costescu.

Vlad Mugur a știut să-și aleagă bine colaboratorii. Scenografui Heinz Novac, compozitorul Pascal Bentoiu, coregrafele de care am vorbit au dat în bună măsură compartimentelor respective de creație expresivitatea, sublinierile dramatice necesare, atmosfera epocii. Ca să nu mai vorbim de excelenta traducere a piesei, realizată de Al. Pop, care asigură textului clasic o comunicare directă cu spectatorul contemporan.

Dar regizorul nu a fost la fel de inspirat în alcătuirea distribuției. Pentru Oreste l-a solicitat pe Lazăr Vrabie, un actor cu dovedite resurse actoricești, foarte bun în rolurile de personaje contemporane, cu un joc modern, firesc. În tragedia antică, însă, actorul nu se simte în largul său, e lipsit de vibrație tragică, jocul său devine din simplu sărac, figura capătă o expresie imobilă, iar suferințele lui Oreste rămîn acolo, în cadrul dreptunghiular al scenei, fără a trece vreo clipă rampa spre spectator. Atribuim de asemenea în primul rînd regizorului nerealizarea rolului Electra : Lucia Mara este o actriță sensibilă, extrem de sinceră în trăirile-i scenice, dar nu e o tragediană. A-i oferi rolul Electrei (mai ales după ce am văzut-o în filmul lui Kakoianis pe Irina Papas și pe scenă pe Anastasia Papatanasiu-Mavromati) înseamnă o pierdere sigură atît pentru spectacol cît și pentru actriță. Ceea ce s-a și întîmplat, de altfel.

Acolo, însă, unde regizorul și-a gîndit bine distribuția, succesul a fost asigurat. Ileana Predescu a realizat emoționant rolul episodic (dar cu adevărat de neuitat) al Casandrei, avînd, pe lîngă celebrul ei monolog, și cîteva minute de tăcere de un dramatism copleșitor. Beate Fredanov a dat Clitemnestrei complexitate sufletească. Un Egiste impunător (Mircea Albulescu), o Atenă statuară, demnă, înțeleaptă (Flavia Bureț), un Apolo cald, umanizat (din păcate, costumat și luminat operetistic) se înscriu printre realizările actoricești ale spectacolului. Care rămîne, dincolo de lacunele sale, un fapt de artă prețios, un spectacol ce merită văzut, comentat, analizat. Și mai ales oferit în mod organizat tinerelor generații de spectatori.

Sanda FAUR
Fotografii de Clara SPITZER

Vă scrie un miner din Valea Jiului. În „Flacăra" nr. 6/1964 am citit cu interes un reportaj al scriitorului chilian Baltasar Castro. În acest fel am aflat lucruri noi despre lupta proletariatului din Chile, despre frumusețile și bogățiile acestei țări, despre poeții chilieni. În legătură cu aceasta îmi exprim dorința ca în paginile „Flacării" să apară și în viitor reportaje tot atît de interesante din care să aflăm fapte din viața și lupta popoarelor sud-americane.

Cornel RÎPĂ
miner, Petroșani

N. R. Asigurăm pe cititorul nostru din Petroșani că asemenea materiale vor apare și în viitor.

MOZAMBIC

„M-ar interesa o scurtă prezentare a Mozambicului și a luptei pe care o duce poporul din această țară împotriva ocupanților portughezi".

P. FALCAȘ
Chirnogeni, reg. Dobrogea

Răspunde I. MANEA, redactor la „Agerpres".

Situat în sud-estul continentului negru, Mozambicul se învecinează cu Tanganyika, cu statele care au făcut parte din fosta federație colonialistă a Rhodesiei și Nyassalandului, precum și cu Republica Sud-Africană. La răsărit țara este scăldată de apele Oceanului Indian. Cu o suprafață de 783.030 km p și cu o populație de aproximativ 6.400.000 locuitori, Mozambicul este una din cele mai bogate țări africane. Posedă uriașe resurse de materii prime — petrol, cărbune, diamante, aur — care sînt exploatate însă de societăți străine ca : „Mozambic Gulf Oil Co", compania belgiană „Société minière et géologique", trustul „Mozambic panamerican Co". Marea majoritate a pămîntului — îndeosebi a celui mănos (se cultivă orez, sfeclă de zahăr, bumbac, fructe exotice) — se află în mîinile colonialiștilor portughezi. Numai o singură companie portugheză, înființată în 1891, stăpînește o suprafață de 155.000 km p și pe toți cei 300.000 locuitori ai săi. Totodată, în baza așa-numitului „Mozambic Convention" (acord încheiat între guvernul sud-african și cel portughez), colonia Mozambic furnizează anual 100.000 de muncitori pentru minele sud-africane. Pentru aceștia „marfă" de export autoritățile portugheze primesc cîte cinci dolari și 25 de cenți de fiecare muncitor. Ceea ce a determinat ziarul vest-german „Frankfurter Rundschau" să scrie că „în Mozambic mai există și astăzi muncă forțată". Este așadar explicabil de ce, de patru secole, colonialiștii portughezi nu-și pot menține decît prin forța armelor dominația în această țară. Ei au transformat partea de nord a Mozambicului, cu o suprafață de 77.700 ha, într-un uriaș lagăr militar. Cu toate acestea, în anii din urmă lupta anticolonialistă a luat o mare amploare. În 1961 și 1963 au avut loc puternice mișcări muncitorești, culminînd cu eroica luptă grevistă a celor 3.000 de docheri din Lourenço Marques, reprimată sîngeros de autoritățile portugheze.

De curînd mișcarea anticolonialistă din Mozambic a creat un nou partid, denumit Frontul unit antiimperialist al populației africane. Scopul urmărit este unirea tuturor forțelor patriotice într-o singură forță capabilă să elibereze Mozambicul de sub dominația străină.

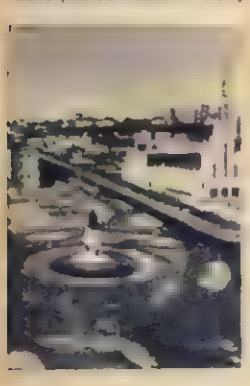

Aspect din centrul administrativ al Mozambicului — Lourenço Marques.

JOHANN STRAUSS ȘI VALSURILE LUI

„M-ar interesa să aflu cîte ceva din viața și opera marelui Johann Strauss."

Lucia RĂDUȚ
funcționară, Roșiori de Vede

Răspunde GHERASE DENDRINO, maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

Se poate spune, fără exagerare, că Viena muzicală a veacului trecut era dominată de acele fermecătoare valsuri ce au izvorît din viața poporului, din fertila imaginație creatoare a unor compozitori ca Josef Lanner (1801-1843), Johann Strauss (1804-1849) și fiii acestuia, Josef (1827-1870) și Johann (1825-1899). Figura proeminentă a muzicii ușoare vieneze rămîne Johann Strauss-fiul. El a început să studieze compoziția cu organistul unei biserici, Drexler, care era foarte mîndru de elevul său. Cînd însă a auzit într-o bună zi că el din orga bisericii unde exersa dînarul elev se răspîndeau ritmurile vesele ale unui... vals, a rămas uluit ; Johann Strauss s-a scuzat spunînd că „încerca să realizeze o fugă dar nu izbutea !"

La 19 ani el are orchestră proprie, pe care o conduce pentru prima oară la restaurantul Dommayer. Viena asaltează literalmente localul, captivată de melodiile și de personalitatea tînărului muzician.

La moartea tatălui său, în 1849, Johann Strauss a luat asupra sa și orchestra acestuia. Tînăr, elegant, atrăgător, devine repede idolul Vienei. El compunea cu o uluitoare uimitoare, melodiile țîșnind nelucrat, zi și noapte, de sub pana sa inspirată.

Turneele sale de concerte l-au purtat prerutindeni, în Europa și în America.

A scris aproape 500 de valsuri din care multe, legate de viața Vienei, și-au cucerit celebritatea fiind cîntate cu succes și azi : *Frumoasa Dunăre Albastră, Vin, femeie și muzică, Viață de artist, Povestiri din pădurea vieneză, Sînge vienez* etc., etc.

Mai tîrziu Strauss a scris comedii lirice și operete, rivalizînd cu Offenbach și Lecocq. El a rămas însă, în fond, un compozitor de valsuri și cadriluri, căci lucrările sale pentru scenă conțin multe motive de dans, foarte antrenante, pe care le aflăm și azi, sub formă de aranjamente, în repertoriul a nenumărate formații orchestrale. Dintre operetele sale sînt de menționat : *O mie și una de nopți, Carnavalul la Roma, Liliacul, Voievodul țiganilor, O noapte la Veneția* — unele păstrîndu-se cu neștirbit succes în repertoriul teatrelor de operetă.

Ca o curiozitate din viața sa menționăm faptul că acest adevărat vrăjitor al valsului nu știa — culmea ! — să valseze.

„AM CONSTRUIT-O ÎN... 687 ORE!"

Vă trimit fotografia unei machete reprezentînd „Casa Științei", pe care am construit-o din 2.400 de bețișoare de lemn, mai subțiri decît chibriturile. Am lucrat la ea timp de 687 ore. Macheta poate fi iluminată cu ajutorul unei surse proprii de curent electric — un mic transformator ce alimentează o serie de beculețe. Construcția este așezată pe un postament din oglindă pe care am lipit bucățele de sticlă verde, pentru a reda spațiile verzi din jur. Macheta este vopsită în alb. Pentru a o feri de praf și umezeală o păstrez într-o cască de sticlă.

Activez de patru ani în cercul de artă plastică al artiștilor amatori, unde mă ocup de grafică și pictură, iar în ultima vreme lucrez la un proiect de mozaic. În îmbogățirea cunoștințelor mele artistice găsesc un sprijin prețios în revista „Flacăra", pe care o citesc de cinci ani și în care doresc să găsesc cît mai multe reproduceri de artă plastică și articole despre viața și opera creatorilor de artă.

Rudolf IANOVETZ
mecanic-montator
la Exploatarea minieră Lupeni

TOT DESPRE FUMAT...

În legătură cu articolul „Fumați ? Nu fumați ? Tutunul pro și contra", apărut în „Flacăra" nr. 5/1964, am primit de la cititorul nostru, dr. DOMINIC STANCA din Cluj, o scrisoare din care spicuim următoarele :

„...Stat medic și între anii 1923-1925 am efectuat în Cluj o anchetă asupra influenței nocive a tutunului. În referatul pe care l-am întocmit atunci am arătat și eu că tabacul are o influență toxică asupra fumătorilor, prin absorbția unei părți a nicotinei și a altor gaze toxice eliminate de fonia de tabac în cursul fumării. O singură picătură de nicotină (egală cu 0,04 gr) este o doză mortală pentru om. Fumarea a 20 țigări de foi sau a 100 țigarete într-o zi poate provoca moartea. S-a observat că lipitorile aplicate pe pielea fumătorilor pasionați cad și mor.

Cercetările au arătat că 50-70% din nicotina din tutun ajunge în fumul țigării ; nicotina se distruge complet în jeraticul țigării, însă vaporii inspirați extrag o anumită cantitate de nicotină din corpul încă neconsumat al țigării, care în combinație cu alte gaze toxice ajunge în corpul fumătorului".

N. R. După cum se vede părerile doctorului Stanca diferă de concluziile la care a ajuns raportul Comitetului federal consultativ publicat la Washington (raport la care ne-am referit și noi în nr. 5 al revistei). În acest raport se consideră că nu nicotina este aceea care joacă un rol important în declanșarea cancerului, ci seria de compuși ai fumului de țigară denumiți hidrocarburi aromate policiclice. Discuția în această problemă rămîne deocamdată deschisă.

MOTOCROSUL - ȘCOALA CURAJULUI

„Ce este și cum a luat naștere motocrosul ?"

V. PRAVĂȚ
elev, Constanța

Răspunde GH. ȘTEFANESCU, ziarist sportiv.

Motocrosul este una dintre cele mai grele probe ale sportului cu motor. Unul participant la o cursă de motocros i se cer nu numai cunoștințe mecanice și tehnice avansate, dar și o foarte bună pregătire fizică.

Pentru cursele de motocros este necesar un antrenament special. Alergătorii au nevoie de o pregătire sportivă multilaterală, pentru a fi capabili să suporte toate zdruncinăturile motocicletei și să poată, la nevoie, prin propriile lor forțe, să despotmolească mașina, să o împingă și să o treacă peste urcușurile cele mai grele.

Așadar, caracteristic curselor de motocros este dificultatea traseului pe care se desfășoară întrecerile. Fără asfalt, fără șosea pietruită, „pista" pusă la dispoziția alergătorilor poartă amprenta, fără corectări, a ingeniosului constructor : natura.

Cum au luat naștere cursele de motocros ? Dintr-o necesitate de reclamă a fabricilor constructoare. Fabricile vrînd să demonstreze calitățile noilor lor tipuri de motociclete, angajau conducători dintre cei mai experimentați, mai temerari, punîndu-i să probeze în fața reprezentanților presei și a unui public numeros rezistența, viteza și comportarea în general a mașinilor prezentate, pe trasee dintre cele mai dificile. Din aceste demonstrații s-a născut ideea concursurilor de motocros. Competițiile de motocros au cîștigat o asemenea popularitate încît, după cel de-al doilea război mondial, Federația internațională de motociclism acceptă propunerea cîtorva federații naționale și organizează campionate mondiale și pentru alergările pe teren variat.

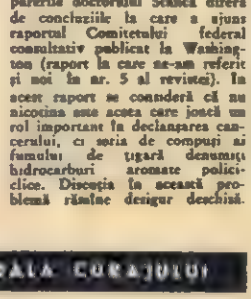

În țara noastră întrecerile de motocros propriu-zise sînt cunoscute din anul 1950. Pînă în 1950 motocicliștii noștri au concurat doar în probe de „trial" (la care startul se dă individual, contra cronometru) și au la motocrosuri propriu-zise, unde startul este luat în bloc de către toți concurenții înscriși la o clasă de mașini. (În ambele probe terenul este variat, accidentat.)

În ceea ce privește calitățile sportivilor romîni pentru întrecerile pe teren variat, buna lor pregătire fizică și tehnică, curajul și spiritul de luptă i-a ajutat să se situeze printre frunțașii genului de alergare în ierarhia internațională. În prezent ei sînt deținătorii a peste 20 de medalii de aur și de argint cucerite la concursurile internaționale de 6 zile organizate de F.I.M.

URMAȘII CRAIOVENI AI LUI... WILHELM TELL

Mă plimb adesea cu aparatul fotografic pe străzile sau prin parcurile Craiovei în căutare de imagini frumoase și interesante. Din păcate fotograful amator întîlnește și unele aspecte reprobabile, ca de pildă, în parcurile publice, felinare cu globuri sparte, asemenea celor din fotografia de mai sus. Din ce cauză să se fi spart oare aceste globuri ? — mă întrebam eu. Să nu fi rezistat gerului ? Greu de crezut ; s-ar fi spart și cele de pe străzi.

Dezlegarea acestei taine mi-a fost oferită deunăzi, pe cînd mă preumblam prin Grădina tineretului. Doi adolescenți se îndeletniceau cu un nou gen de tragere la țintă : trăgeau cu praștia la felinare. Și trebuie să recunosc că, asemenea legendarului și eroicului Wilhelm Tell, tinerii craioveni nimereau ținta cu destulă precizie. Numai că isprava lor nu avea nimic frumos și înălțător, în ciuda înălțimii la care au reușit să-și expedieze pietricelele. Dimpotrivă, ea aparține aceleiași categorii de

Cu cititorii

fapte dăunătoare bunului obștesc și frumuseții orașului, ca și alte manifestări semnalate de mine în această rubrică : iscălituri pe copaci, pe zidurile unor edificii sau ale unor monumente istorice etc. (vezi nr. 3/964 al „Flacării").

Consider că este de datoria părinților și a școlilor să tempereze zelul distructiv al tinerilor ce sfidează strădania depusă pentru înfrumusețarea orașului nostru.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Nelu Ghilea, instalator, com. Batiz, nr. 168, reg. Hunedoara : teme diverse, ilustrate ; Vali Nicolescu, elevă, Ploiești, str. Democrației, 72 : ilustrate ; Sabina Iosub, ingineră, Constanța, str. Petre Gheorghe, 17 : muzică, literatură ; Nicolae Lucrețiu, funcționar, Mizil, str. N. Bălcescu, 186 : ilustrate ; Mircea Adjudeanu, matrițer, București, str. ing. Pascal Cristian, 19, rn. 16 Februarie : muzică, sport, ilustrate ; Anghel Lonory, miner, Vulcan, rn. Petroșani : ilustrate ; Savu Gulianu, student, București, Facultatea geografie-geologie, bd. Bălcescu, 1 : ilustrate ; Ioan Sbîrciog, student, Timișoara, str. Mihai Viteazu, 1 : ilustrate ; Ani Musa, elevă, Buzău, Școala tehnică sanitară : literatură, cinema, ilustrate ; Falinschi Andrzej, Krakowia, ul. Przemyska 6/14, R.P. Polonă : cinema, ilustrate (în germană, rusă, poloneză) ; Edward Szulc, Lodz, Szycerska, 5, m 16, bl. 433, R. P. Polonă : filatelie (în poloneză și rusă) ; Ryszard Brezinski și Bernat Miczyslaw, Otwak K/Warszawy, ul. Narutowicza 5 A, R.P. Polonă : sport, muzică, filatelie, ilustrate ; Ewa Niwinska, Poznan, ul. Grunwaldzka, 29 B, m. 7, R.P. Polonă : filatelie, ilustrate (în poloneză, rusă, germană) ; Nic. Șerșea, lăcătuș, și Ion Mareu, electrician, Hunedoara, blocul turn nr. 3, et. 3, ap. 31 : istorie, literatură, muzică cinema, sport, ilustrate ; Cristina Calcan și Vasilica Bodea, eleve, Brăila, bd. Republicii, 49 (cartier 1 Mai) : ilustrate ; Meri Bejan, elevă, Galați, str. Columb 73 : ilustrate ; Eugen Pătrașcu, elev, Reșița, Piața Lenin, 1 A : ilustrate ; Aurelian Dîrau, muncitor, Reșița, căminul muncitoresc „23 August" : cinema.

POȘTA NOASTRĂ

Bibică Pănescu, Constanța. În „Dicționarul limbii române moderne", editat de Editura Academiei R. P. Române, se află — între paginile 220 și 221 — o planșă care reproduce în culori ordinele și medaliile din țara noastră. La ce ar mai folosi să le mai tipărim și noi ?

Viorel Andreescu, București. Aveți un pomelnic foarte lung de întrebări și revendicări. Vom încerca să răspundem la toate. 1) La nedumeririle ce le manifestați în legătură cu o altă publicație, nu vă putem răspunde decît că ar fi mai bine să vă adresați direct acelei publicații. 2) Rețete de prăjituri (și de înghețată) ? — Nu publicăm. 3) Scheme tehnice ? — Idem. 4) Ghicitori ? — Tot idem. 5) Un roman „de aventuri de dragoste" ? — Încă o dată idem. 6) Ne-am „delăsat de tot" numai pentru că n-am publicat caricaturi în nr. 5 ? Promitem să nu mai facem așa ceva ! 7) Sugestii în legătură cu prezentarea unor țări din Africa și America ? Vom ține seama la alcătuirea viitoarelor sumare. 8) Dacă vitamina C conține sare de lămîie ? Sigur că nu ! 9) În ce privește sugestia pe care ne-o dați de a reflecta în revistă ce e nou în știința românească, ne-o însușim întru totul și vom include în planurile noastre materiale din acest domeniu. 10) Ați dorit un reportaj de la uzinele „Electronica" ? Iată că apare unul chiar în numărul de față (vezi pag. 2-4).

Teodor Preda, Craiova. Am consultat pe specialiștii de la Observatorul astronomic al Academiei R.P. Române, care ne-au lămurit : e vorba de planetele Venus și Jupiter.

Maria Petrescu, Zimnicea. Oricît de mult am dori să vă fim pe plac, n-avem ce vă face : artista Ana Prucnal e poloneză. Ea a jucat într-adevăr în filmul bulgar „Soare și umbră", dar acest lucru nu-i poate schimba naționalitatea. La fel cum Françoise Brion, să zicem, n-a devenit română numai pentru că a jucat în „Codin" !...

Ștefan Karda, Petroșani. Ne scriți că dați colecționar de brichete. Dacă acest lucru vă pasionează, nu putem decît să vă urăm succes pe această linie : să aveți cît mai multe brichete și toate să se aprindă fără... eforturi. Dar adresele unor fabrici de brichete din alte țări nu cunoaștem. În ce privește brichetele pe care le-ați cerut de la cei cu care corespondați, pentru orice lămuriri în legătură cu modalitățile în care vă pot fi expediate adresați-vă organelor poștale.

Alfred Broos, Lugoj. Pe coperta numărului nostru din 7 septembrie 1963 am publicat o fotografie în culori reprezentîndu-l pe Constantin Drăghici.

Victor Petrișor, elev, Timișoara. Toate datele asupra vieții și operei lui George Enescu le puteți găsi în volumul „George Enescu" apărut anul trecut, sub semnătura muzicologului George Bălan, în Editura muzicală.

Doina Oancea, Beregsăul Mare, reg. Timișoara. O serie de adrese găsiți și în rubrica noastră „Cititorii către cititori". Dacă aveți nevoie și de altele, credem că e bine să vă adresați ziarului „Scînteia tineretului".

Viorica Popescu, Baia Mare. După ce veți absolvi acestă a XI-a clasă în care urmați în prezent și după ce vă veți da (cu succes — vă urăm !) examenul de maturitate, vă veți putea înscrie, pentru a studia limbile ce vă sînt pe plac, la Institutul de limbi străine de pe lîngă Universitatea București. Condițiile de admitere se publică în presă de obicei vara. Dacă doriți să le aflați de pe acum, vă sfătuim să vă adresați în scris institutului mai sus amintit, pe adresa : Str. Pictor Moți nr. 13, raion 30 Decembrie, București.

V. SILVIAN

Mircea Popescu, Drăgășani ; *Petre Botescu*, comuna Mălin ; *Constantin Săvulescu*, Ploiești ; *Georgeta Birsan*, Buftea ; *Nicolae Cernescu*, Fălticeni ; *Nicolae Ucin*, Craiova ; *Victor Satis*, comuna Sîndominic ; *Tudor Seran*, Criș ; *Ion Baboi*, Cîmpulung Muscel ; *Const. Forsea*, Brașov ; *Pavel C. Motea*, Craiova : v-am trimis prin poștă răspunsuri la întrebările ce ne-ați pus

E. KRAMMER : Artista emerită Magda Ianculescu-Muscel.

Expun 14 fotografe

Cu prilejul zilei de 8 Martie, Ziua internațională a femeii, Asociația artiștilor fotografi din țara noastră a organizat în sălile sale de expoziție din str. Brezoianu 23-25, sub titlul „Fotografele noastre", prima expoziție de fotografii artistice ale căror autoare sînt femei — fotografe profesioniste și amatoare din București.

Expoziția cuprinde un număr de aproape 100 lucrări alb-negru și color, aparținînd unui număr de 7 fotografe profesioniste — fotoreportere sau fotografe de studio — și 7 fotografe amatoare.

Prin conținutul lor, imaginile tratează teme din cele mai diferite, de la peisaje și naturi statice la scene de muncă și portrete în aer liber sau în studio. De o valoare artistică ridicată, expoziția prezintă un deosebit interes. Lucrările expuse vor fi trimise și în provincie, în cadrul unor expoziții volante ale Asociației artiștilor fotografi.

Cu prilejul acestei expoziții, care are loc în preajma aniversării a 125 de ani de la invenția fotografiei, poate că este interesant de amintit că în țara noastră, la numai 4 ani de la această memorabilă dată, funcționa primul atelier fotografic la București aparținînd unei femei, WILHELMINA PRIZ. Ea a fost nu numai primul fotograf din țara noastră, ci și una dintre primele femei fotografe din lume.

Dr. Spiru CONSTANTINESCU

Elena ZLOTEA : Problemă.

Liana GRILL : Enigmă.

SPORT

LA RELUAREA CAMPIONATULUI CATEGORIEI A

De vorbă cu

Andrei RĂDULESCU preşedintele Colegiului central al arbitrilor de fotbal

Iată-ne din nou în pragul reluării celei mai populare competiţii sportive : categoria A la fotbal.

Cu acest prilej am făcut o vizită tovarăşului Andrei Rădulescu, preşedintele Colegiului central al arbitrilor de fotbal, rugîndu-l să ne răspundă la cîteva întrebări.

— *Ce părere aveţi despre stadiul actual al fotbalului nostru ?*

— Faţă de trecutul relativ apropiat, fotbalul nostru prezintă un progres evident şi sînt convins că nivelul calitativ va creşte. Pentru a ne situa însă la nivelul actual al fotbalului european şi mondial, trebuie făcute în continuare eforturi, în special pentru îmbunătăţirea tehnicii individuale a jucătorilor.

— *Consideraţi util schimbul de experienţă cu antrenori străini ?*

— Personal consider că e bine să se apeleze la antrenori străini pentru organizarea unui schimb de experienţă cu caracter temporar, pentru asimilarea celor mai noi procedee tehnico-tactice. Pe baza acestor schimburi de experienţă, antrenorii noştri, care sînt foarte buni practicieni, pot introduce în mod eficient elemente noi şi utile în fotbalul nostru.

— *Cum pot contribui arbitrii la creşterea calitativă a fotbalului nostru ?*

— Cunoaşterea la perfecţie a regulamentului de către arbitri, aplicarea lui în mod uniform, dobîndirea unei bune condiţii fizice care să permită urmărirea fazelor de joc din apropiere, comportarea bună pe teren, principialitatea, consecvenţa, prestanţa, seriozitatea etc., iată elementele absolut necesare arbitrilor noştri şi care pot fi hotărîtoare în desfăşurarea meciurilor în cele mai bune condiţiuni. De cele mai multe ori de calitatea arbitrajului depind desfăşurarea firească a jocului pe teren, calmul jucătorilor şi, evident, al spectatorilor.

Arbitrii trebuie să dovedească multă maleabilitate, în aşa fel încît să se subordoneze ei jocurilor conduse şi nu să modifice jocul după stilul lor de arbitraj. Arbitrajul cel mai bun este acela în care prezenţa arbitrului nu s-a observat pe teren.

— *Dar despre spectatori ce părere aveţi ?*

— Din activitatea mea ca arbitru cît şi ca jucător, consider că publicul cel mai obiectiv se află în Capitală. Lipsa de obiectivitate, pasiunile — atunci cînd depăşesc limitele — sînt duşmani ai dezvoltării fotbalului. Încercările de intimidare a arbitrilor, presiunile asupra jucătorilor, manifestările ostile nejustificate, ameninţările influenţează negativ spectacolul fotbalistic. Este necesară o susţinută muncă de educaţie cu o parte din pubiicul spectator, mai ales în oraşe ca : Braşov, Piteşti, Mediaş, Alexandria, Tr. Severin etc. Cred că în primul rînd va trebui intensificată munca de popularizare a regulamentului jocului de fotbal, ca să nu mai existe proteste nejustificate la unele decizii.

— *Pentru că aţi vorbit de proteste : oare unii dintre jucători nu v-au dat şi ei de furcă în această privinţă ?*

— Desigur, o serie de jucători — ca Pavlovici, Varga, Lovin, Marcu, Dridea I, Manolache, Mafteuţă, Campo etc. — se erijează adesea în conducători de meci şi ne dau mult de furcă, nouă, arbitrilor.

Eu am jucat 16 ani efectiv fotbal competiţional şi mă mîndresc că nu am fost eliminat niciodată de arbitru de pe teren pentru gesturi sau acţiuni nesportive. Aş dori ca acest lucru să-l poată spune cît mai mulţi dintre jucătorii care evoluează astăzi pe stadioane. Am toată admiraţia pentru unii jucători care prin comportarea lor îi ajută pe arbitri să-şi îndeplinească misiunea şi în felul acesta contribuie la ridicarea spectacolului fotbalistic în general. Lista acestora este mare şi dintre ei merită a fi menţionaţi în mod deosebit : Constantin, Jenei (Steaua), Georgescu (Rapid), Langa, Ivan, Ştirbei, Mateianu, Remus Lazăr, Solomon, Tîlvescu şi mulţi alţii.

— *După cum desigur aţi aflat, revista „Flacăra" acordă o cupă echipei de categoria A cu cele mai bune rezultate în jocurile disputate în deplasare. Credeţi că decernarea acestui trofeu va aduce o contribuţie la creşterea calitativă a meciurilor de fotbal ?*

— Fără îndoială. Consider bună iniţiativa de a se stimula comportarea echipelor în deplasare. În general se constată că multe din ele nu prea merg la cîştig pe teren advers, mulţumindu-se cu un rezultat de egalitate, în loc să depună toate eforturile pentru a scoate rezultate favorabile, indiferent de oraşul unde se dispută meciul.

★

Am mulţumit tovarăşului Andrei Rădulescu pentru interviul dat şi i-am urat ca la viitoarele meciuri pe care le va arbitra să intervină cît mai puţin cu fluierul pentru calmarea recalcitranţilor.

Adrian MITU

În fotografie : meci de verificare înainte de începerea returului. Joacă : Rapid (tricouri în dungi verticale), prima în clasamentul CUPEI REVISTEI „FLACĂRA", şi Steagul roşu, a treia în clasamentul acestei cupe.

FOTOGRAFIA FLACĂRII

În cursul şederii sale la Paris, academicianul Tudor Arghezi s-a întîlnit, la sediul Comitetului de conducere al Societăţii oamenilor de litere din Paris, cu membrii comitetului. În fotografie : Tudor Arghezi şi preşedintele comitetului, Jacques Chabannes.

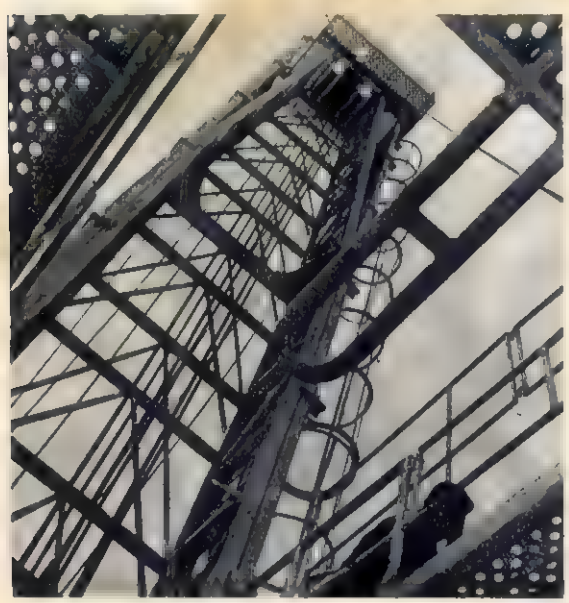

La Leipzig (R. D. Germană) s-a închis Tîrgul internaţional de primăvară. Au participat 64 de ţări. În pavilionul ţării noastre au fost expuse numeroase produse industriale precum şi utilaje şi instalaţii pentru industria petrolieră, pentru construcţii, tractoare şi maşini agricole, o locomotivă diesel-electrică de 2.100 CP. În fotografie : instalaţia de foraj 3-DH-200 care poate fora pînă la 5.000 m adîncime şi căreia i s-a decernat la Leipzig Medalia de aur.

Fabrica „Boris Luis Santa Coloma" din provincia Havana este una din marile întreprinderi alimentare din Cuba. În fotografie : se aduce un nou transport de trestie de zahăr pentru a fi prelucrată.

Cu prilejul împlinirii a zece ani de la experienţele americane cu arma cu hidrogen efectuate lîngă atolul Bikini, la Tokio s-a deschis Conferinţa pe întreaga Japonie pentru interzicerea armelor nucleare

Peste 4.000 de muncitori din capitala daneză au demonstrat pe străzile oraşului Copenhaga în semn de protest împotriva majorării preţurilor la o serie de produse

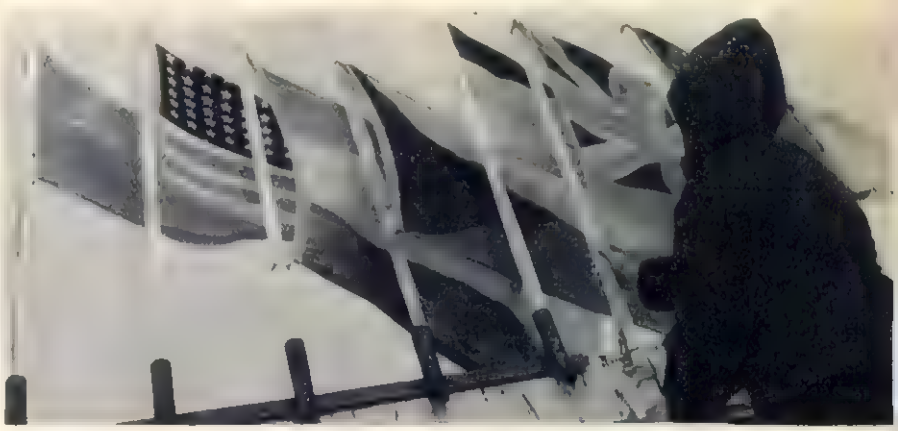

Drapelele mai multor ţări flutură deasupra staţiunii sovietice Mirnii din Antarctica, semn al colaborării internaţionale paşnice pe tărîm ştiinţific.

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREŢUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Dan Brîndeanu.

41.505

ELEGANT **IEFTIN**

COMOD **DURABIL**

Durabil
TIMIȘOARA

Încălțăminte cu talpă duroflex
Produs al fabricii BANATUL—Timișoara

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

12

DANUBIANA

De la opaiț la lumina fluorescentă

DIN EXPOZIȚIA ANUALĂ DE GRAFICĂ

Anul XIII nr. 12 (460) — 21 martie 1964

CARNET

OPTSPREZECE ANI

de Aurel BARANGA

Sărbătoarea se încrustează încet, pe nesimțite, în tradiție. La optsprezece ani, aniversarea fetei sau a băiatului nu e numai un prilej de praznic în familie. Evenimentul, emoționant în semnificațiile lui, capătă la lampa participării colective, o lumină de tandrețe, dar și de bărbătească răspundere.

Am înaintea ochilor mei uimiți și fermecați o asemenea generație de tineri în pragul majoratului, sărbătoriți de tovarășii lor de muncă mai vîrstnici. Sărbătoarea are loc în uzină sub focul candelabrelor aprinse și sub un torent de dragoste care mă emoționează și mă obligă la amintiri. Nu pot să nu-mi aduc aminte felul cum își serba odinioară — sînt de atunci doar douăzeci de ani — un tînăr muncitor sfîrșitul adolescenței sale ofensate. Umilit de mic, bătut ca ucenic, disprețuit, înfometat și dezgustat de o societate care îl înregistra la capitolul sclavilor, omul trecea din copilărie în adolescență și din tinerețe în maturitate fără să prindă de veste, sub povara unor suferințe ce nu îngăduiau popasuri și aniversări. Aș îndrăzni să spun că odrasla muncitorului sau a țăranului sărac venea pe lume major; în măsura în care lua cunoștință de nedreptățile vieții din clipa cea mai fragedă a existenței sale chinuite. Sigur, existau în acele vremuri, de odioasă aducere aminte, și sărbători ale majoratului. Domnișoara bancherului sau fiul fonf al cutărui mare industriaș își serbau în familie evenimentul, răsplătit cu darul unei călătorii pe Coasta de Azur, nulitățile exemplare, plictisite prematur și blazate din pruncie, trebuind să ia contactul cu „lumea bună", înainte de vîrsta recrutării. Un ziar tipărit în franceză la București avea o rubrică a mondenităților și care înregistra asemenea evenimente anunțînd „intrarea în societate" a domnișoarei X sau a domnișorului Y, dînd cu lux de amănunte lista participanților, consemnînd culoarea rochiilor purtate de doamnele prezente la festin, festin la care se cheltuia, într-o noapte, bugetul unei familii de muncitori pe două decenii. În vremea asta, tinerii de aceeași vîrstă își scuipau plămînii prin ateliere cu geamuri sparte, plătiți după un tarif de umilință, fiindcă a fi tînăr însemna pe atunci încă o povară, pe lîngă aceea de a fi om.

Asist, astăzi, la serbarea majoratului tinerilor noștri aflați în prag de vîrstă și de viață. Lumea în care trăiesc le-a dat tot ceea ce noi, la vîrsta lor, visam doar: demnitate, posibilitatea deplină a afirmării, condiții de muncă și de creație exemplare.

*

Dragul meu, ai împlinit optsprezece ani, ține bine minte clipa asta. Ai devenit un cetățean investit cu toate drepturile dar și cu toate răspunderile. Tu vei trăi în comunism. Rostesc aceste vorbe și inima îmi este cuprinsă de o mîndrie și de o fericire ce nu pot fi traduse în cuvinte. Mă simt prea tulburat, într-un fel sărbătoarea asta a ta este și a mea, a unui om care are de mult tîmplele albe, și care la vîrsta ta nu-și îngăduia să viseze un asemenea ceas.

Mi s-au aburit ochelarii? Ți se pare, e lumina asta, prea mare, sau poate muzica...

Du-te și dansează, dragul meu, te așteaptă fetele.

COPERTA NOASTRĂ

Victorie! Handbaliștii români, pentru a doua oară consecutiv campioni mondiali, își manifestă în fața miilor de spectatori de la „Sportnovi Hala" din Praga bucuria nemărginită pentru cucerirea trofeului.

Foto CETEKA

DANUBI

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

Ion Glodeanu, tînărul acesta isteț și vioi, azi operator la uzina „Danubiana", mi-a povestit deunăzi următoarea întîmplare: acum patru ani, așa cam pe vremea asta, aflîndu-se în comuna sa natală și șezînd fără treabă pe prispa casei, a auzit nu știu pe cine aducînd următoarea veste: lîngă București, nu departe de Popești-Leordeni, a început de cîteva zile construirea unei „uzine de cauciuc".

— Ce e cu cauciucul ăsta? — a fost întrebat în continuare eroul nostru. De unde vine și cum se fac din el „roți" de automobile.

Ion Glodeanu a stat și s-a gîndit dar nu i-a venit în minte decît următoarea frază școlărească întipărită mecanic în memoria sa: „O substanță elastică produsă de un arbore originar din America de Sud, a cărui scoarță conține un lichid alb, lăptos, care în contact cu aerul se coagulează și se înnegrește."

Sub supravegherea atentă a operatorilor, tabloul de comandă al secției calandrare dirijează automat întregul proces tehnologic al secției.

ANA

Fabricarea camerelor de aer în secția de confecții.

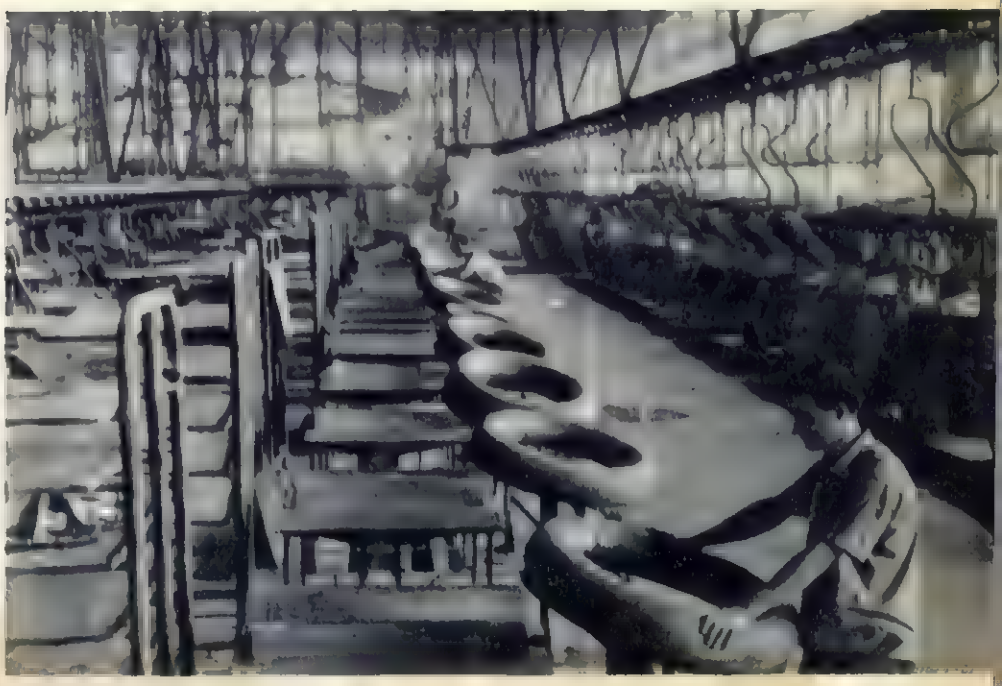

Zîmbind, i-a spus interlocutorului său cele de mai sus, după care a adăugat :

— Toate cunoștințele mele despre cauciuc se opresc aici. În schimb, dacă, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, voi avea ocazia să lucrez în noua uzină de la Popești-Leordeni — îți voi povesti mai multe. Deocamdată știu un singur lucru : vreau să devin operator chimist.

Și spunea toate acestea fără să-și închipuie în clipa aceea că visul său se va realiza într-un răstimp extrem de scurt. Că, mai exact spus, după numai cîteva săptămîni de la această discuție, va avea posibilitatea să urmeze școala de calificare a „Danubianei", învățînd aci tot ce un operator chimist al unei uzine de anvelope trebuie să cunoască despre substanța aceasta elastică, fie ea latex de cauciuc sau produs sintetic.

Și un lucru nostim : întîmplarea face ca definiția școlărească spusă de către tînărul nostru, acolo pe prispa casei sale, să semene de minune

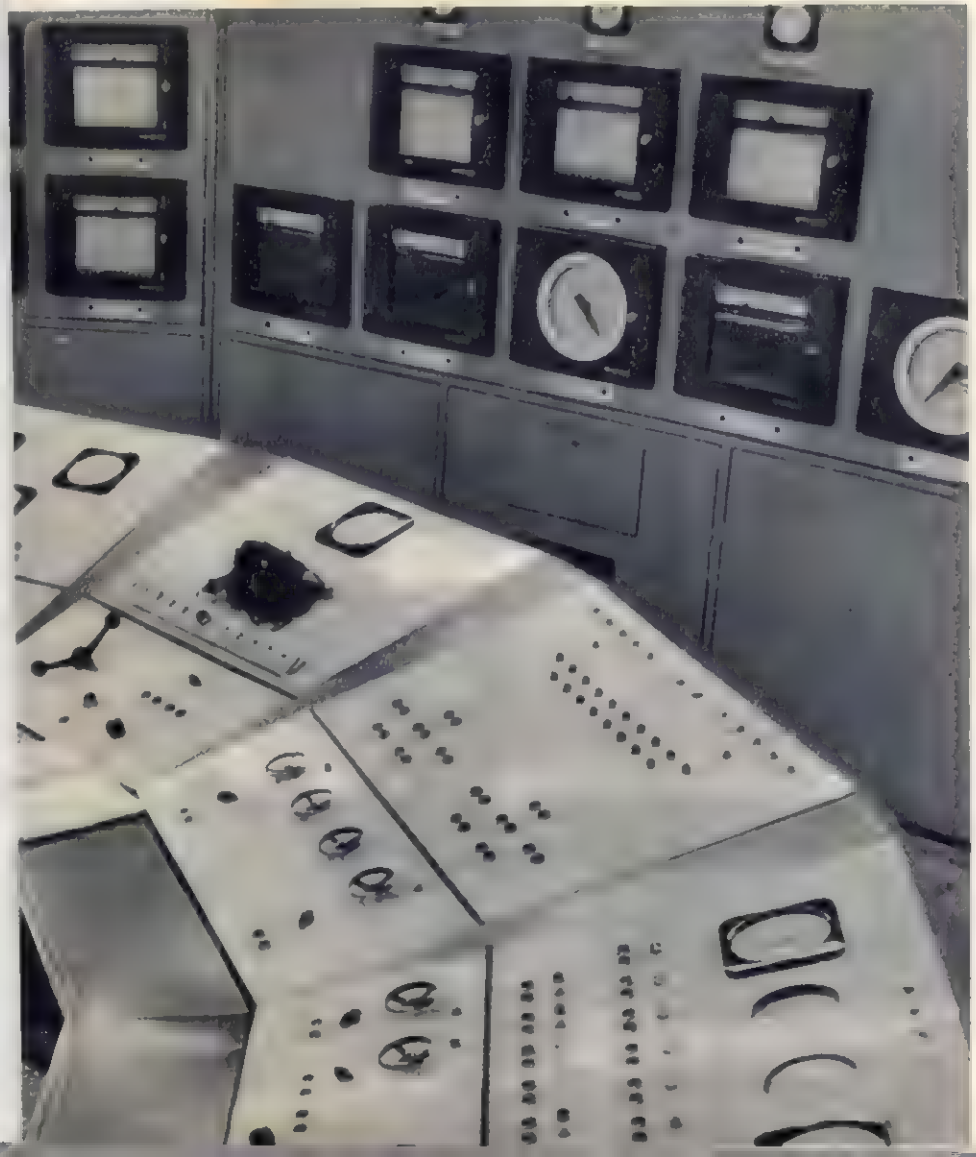

cu fraza devenită celebră prin care se vestea în Europa despre existența ciudatului arbore din lumea nouă. Ea aparține lui Charles de La Contamine și a fost rostită la 1739 în fața Academiei de științe din Paris. Vorbind atunci despre existența latexului, călătorul francez făcea și el tot asemenea considerații lapidare. Atît doar că de la relatarea lui La Contamine și pînă la întrebuințarea pe cale industrială a latexului, s-a scurs mai bine de un secol și jumătate. Cauciucul care are astăzi zeci de mii de întrebuințări și-a început cariera abia în primii ani ai secolului nostru, o dată cu „încălțarea" primelor automobile cu anvelope pneumatice. Or lucrurile acestea s-au petrecut la multă vreme după ce domnul Macintosh și-a îmbrăcat gentlemenii englezi cu întîile waterproofs-uri (fulgarine impregnate cu cauciuc) și chiar la mult timp după ce cercetătorul american Charles Goodyear, turnînd din greșeală pucioasă într-o soluție de cauciuc, i-a consolidat acestuia din urmă proprietățile. Apariția „trăsurii fără cai" a creat uriașele concerne de automobile din America și Europa, îmbogățind totodată într-un timp record nenumărați plantatori de cauciuc. Ei au început să răspîndească planta furnizoare de cauciuc natural în toate țările ecuatoriale și tropicale. Această situație ar fi continuat multă vreme dacă nu ar fi fost descoperite mijloacele de a se produce pe cale sintetică materia primă a garniturilor pneumatice. Plecînd de la var și cărbune și condensînd hidrocarburile obținute, chimiștii au izbutit să opună anvelopelor din cauciuc natural pneuri tot atît de rezistente, fabricate din cauciuc obținut pe cale artificială.

Astăzi cei doi produși au ajuns la o relativă înțelegere. Și asta deoarece, pretutindeni în lume, la confecționarea uneia și aceleiași anvelope se întrebuințează și cauciuc natural, și cauciuc sintetic, tendința fiind totuși de a se acorda prioritate acestuia din urmă.

DESPRE UN DIVORȚ REGAL ȘI DESPRE ADEVĂRATA ISTORIE A ANVELOPEI ROMÎNEȘTI

Domnul Wrigley, magnatul gumei de mestecat, cel care i-a obișnuit pe americani să mestece cauciuc îndulcit și aromat, a avut la New York, pînă în 1931, cel mai mare zgîrie-nori. Dar cei care au izbutit să realizeze averi fabuloase, vînzînd produse de cauciuc și în restul continentului,

Liviu MAIOR

(Continuare în pag. 4)

DANUBIANA

au fost regii trusturilor de anvelope. Aceştia, mai precis trustul Goodrich, şi-au creat sucursale în toate colţurile lumii, inclusiv în ţara noastră, unde au proiectat înfiinţarea unei fabrici de anvelope luîndu-şi ca asociat pe Elisabeta, fosta regină a Greciei, soră a fostului rege Carol al II-lea de Hohenzollern. Evenimentul s-a produs îndată după desfacerea mariajului regal, cînd, drept consolare, ex-regina Greciei a fost înzestrată cu o bogată moşie în Banat. Proprietatea a fost denumită „Banloc", urmînd ca în incinta ei să se ridice şi fabrica de anvelope. Întreprinderea plănuită a fost însă amplasată pînă la urmă în altă regiune a ţării : lîngă Floreşti.

Adevărata istorie a anvelopei româneşti a început însă abia în anii noştri, după naţionalizare, o dată cu reutilarea uzinei „Victoria" de la Floreşti şi cu darea în funcţiune a modernei întreprinderi de la Popeşti-Leordeni, uzina „Danubiana", obiectiv industrial prevăzut în Directivele celui de-al treilea Congres al partidului.

Spre deosebire de fosta fabrică capitalistă, noua uzină de anvelope s-a născut pe temeiuri reale, ca o consecinţă firească a măririi considerabile a parcului de automobile şi tractoare şi în funcţie de bogatele resurse de materii prime existente în ţară. Din gazele rezultate din cracarea petrolului, chimiştii din Oneşti realizează astăzi cauciuc sintetic, iar de la Copşa Mică „Danubiana" obţine întreg necesarul de negru de fum. Firele de cord vor fi şi ele fabricate cu mijloace proprii o dată cu darea în funcţiune a unei noi întreprinderi producătoare de fibre şi fire sintetice. În acest fel, trei din cele patru materii prime de bază vor fi livrate „Danubianei" de către industria naţională. „Uzina — ne informează conducerea «Danubianei» — îşi va amortiza investiţiile din beneficiile pe care le va realiza în următorii 12 ani, ajungînd să fabrice un milion de anvelope anual chiar din 1965".

CHIMIŞTII ŞI ŞOFERII — CE ŞTIU UNII, CE ŞTIU ALŢII

Nu ştiu cîţi dintre şoferii noştri cunosc că pentru confecţionarea unei anvelope (atît de simplă şi banală ca aspect) sînt necesare un număr de operaţii egale cu cele necesare fabricării unui automobil propriu-zis. Că pentru a produce pneuri (un pneu însumînd anvelopa, camera de aer şi banda de jantă) a fost necesară ridicarea unei uzine ce ocupă o suprafaţă de 32 de hectare, în interiorul căreia maşini şi agregate complicate, ascultînd de comenzile impersonale ale tablourilor de comandă, produc „singure" sute de anvelope ca într-o adevărată ţară a minunilor. Cei care au zîmbit, urmărind în revistele umoristice glumele cu roboţi antropomorfi, ar avea ocazia, vizitînd secţiile „Danubianei", să vadă într-adevăr o lume cu roboţi, de data aceasta strict autentici, cărora, ca să zicem aşa, le lipseşte doar vorbirea articulată. Să privim de pildă tabloul de comandă al secţiei amestecare, înstelat de lumini roşii şi verzi de unde practic vorbind se dirijează întreg procesul de producţie al secţiei : dozarea şi măsurarea exactă a materiilor prime, încărcarea, amestecarea, descărcarea, peretizarea şi transportul produsului obţinut. Un adevărat creier uriaş la comenzile căruia se supun docile malaxoarele, benzile transportoare, conveierele, şirul întreg de agregate care primesc, transportă, transformă şi retransformă cu precizie matematică pînza de cort şi amestecurile existente.

Este de ajuns să priveşti presele din secţia de vulcanizare care apucă cu o dibăcie omenească rotocoalele de cauciuc, pe care apoi le formează şi le vulcanizează, acordîndu-le „pe cont propriu" căldura, presiunea, umiditatea necesară, aruncîndu-le la sfîrşit pe benzile transportoare — şi senzaţia că te afli în faţa unei fiinţe însufleţite este aproape autentică.

Este tot atît de adevărat însă că toată instalaţia aceasta complexă n-ar face un pas, sau l-ar face greşit, fără supravegherea şi gîndirea ştiinţifică a personalului tehnic. Adevăratul vrăjitor rămîne şi aci tot omul. Şi nici una dintre maşinile acestea „sigure de sine" n-ar scoate un sunet dacă, în prealabil, tînărul colectiv al uzinei n-ar analiza şi reanaliza complicatul proces tehnologic, pentru a-l cunoaşte cît mai bine şi a utiliza la capacitatea sa maximă modernul utilaj al

Analiza cromatografică serveşte la determinarea acceleratorilor din amestecurile de cauciuc, constituind una din metodele moderne de determinare folosite în uzina de anvelope „Danubiana". În fotografie ing. Pantazescu Elisabeta, şefa laboratorului de analize fizico-chimice, urmărind mersul unei determinări.

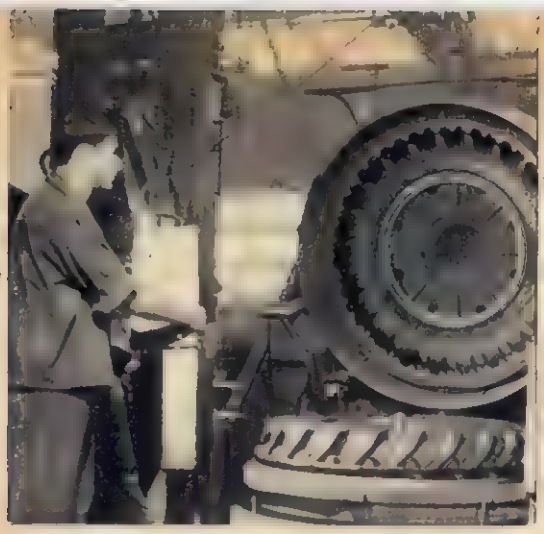

Presele de vulcanizare execută automat atît operațiile de preformare și formare, cît și toate ciclurile de vulcanizare.

uzinei, spre a obține produse de o calitate corespunzătoare acestui utilaj. Totul, absolut totul, este gîndit și regîndit. Cîți dintre șoferii noștri știu de exemplu că obișnuitele desene, încrustate pe suprafața anvelopelor, formează obiectul de studiu al unui întreg colectiv de specialiști, că de forma, adîncimea sau lărgimea liniilor tatuate depind în bună măsură rezistența și durabilitatea anvelopei ?

În ce-i privește pe chimiști, ei au stabilit că viața unor anvelope de autocamion și de tractor fabricate la „Danubiana" durează între 30-35 mii km în primul caz și între 2.000-2.700 hantri în cel de-al doilea.

Cum rezistă anvelopele la drumuri bune sau proaste, cum se comportă ele în funcție de temperatura scăzută sau ridicată existentă ? În general, bine. Dovadă, nenumăratele comenzi sosite de peste hotare. Cu toate acestea, șoferii, cei mai autorizați să-și spună cuvîntul, vor face în această privință toate precizările trebuincioase. Pentru că, în afară de experiențele și probele făcute în uzină, abia în funcție de experiența șoferilor se va ști, în următorii ani, ce se cheamă cu adevărat succes dobîndit și ce a mai rămas de făcut pentru ca indicatorii de calitate ai pneurilor să crească mereu.

SĂ REVENIM LA ION AL NOSTRU

Așadar, băiețandrul acesta, stînd pe prispă la el acasă, și-a expus foarte lapidar cunoștințele sale despre cauciuc. Pentru ca în scurtă vreme să-și încerce mintea cu formule chimice și matematice, iar peste cîțiva ani să pătrundă în pădurea metalică a uzinei, înarmat cu o diplomă și însărcinat cu o misiune de loc ușoară.

De fapt nimic senzațional în treaba aceasta. Biografia tovarășului Glodeanu seamănă ca două picături de apă cu cea a sutelor de mii de tineri, muncitori și tehnicieni răspîndiți pe cuprinsul țării.

Urmînd școala de calificare a uzinei, a devenit mai întîi operator chimist. Pe urmă a cerut să lucreze la tabloul de comandă. Aci unde, de fapt, uriașul creier electric nu se substituie gîndirii omului, ci este stăpînit de ea. Întregul bun mers al producției depinde timp de opt ore de pregătirea și priceperea tehnică a unor oameni ca Ion Glodeanu. Funcționarea exactă a malaxorului este dirijată în ultimă instanță nu de tabloul de comandă, ci de cunoștințele acumulate în creierul viu al tînărului Ion Glodeanu și al altora ca el. Ca, de pildă, George Voicu, colegul său de la tabloul de comandă, Petre Ghiță, Aurel Chirică, Gheorghe Rada de la secția profilare, sau comunistul Butmălai, maistru electrician, care urmează în prezent anul V al Institutului de construcții. Toți pînă mai ieri, băieți de țărani din satele și comunele învecinate Capitalei.

Transformarea lor — cea mai mare dintre toate minunile uzinei — face parte astăzi din domeniul cotidianului obișnuit. Și asta deoarece sămînța fermecată care a dăruit viață acestor mlădițe tinere, înălțîndu-le spre cer, a prins statornicie în pămîntul țării în urmă cu două decenii.

Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER

Operația finală : purtate de banda transportoare, anvelopele se îndreaptă spre secția de verificare.

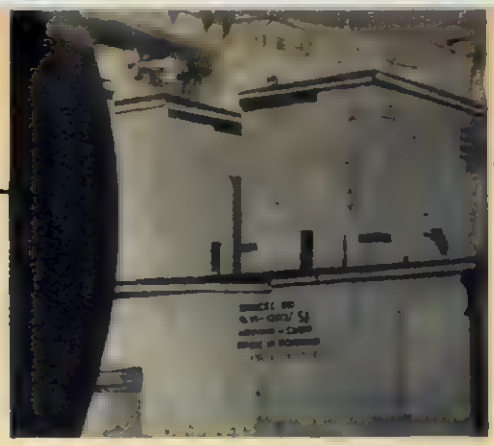

Schimbul de mărfuri, mijloc de apropiere a popoarelor — tractoare româneşti pentru Cuba, covoare cehoslovace pentru Anvers, Singapore, Stockholm, utilaje engleze pentru Uniunea Sovietică, instrumente optice din R.D.G. pentru Kenya...

CALE LIBERĂ

COMERŢULUI INTER

La 23 martie, în Palatul Naţiunilor din Geneva se va deschide Conferinţa Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare. Circa 1.500 de delegaţi şi observatori, personalităţi din viaţa economică şi politică internaţională, trimişi a peste 122 de ţări şi a numeroase organisme cu caracter guvernamental şi neguvernamental, sute de ziarişti — acestea sînt principalele coordonate statistice ale celei mai importante conferinţe economice postbelice.

Expunînd ţelurile conferinţei, secretarul general al O.N.U., U Thant, scrie în prefaţa la raportul „*Spre o nouă politică comercială în vederea dezvoltării*" întocmit de secretariatul Conferinţei Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare: „Conferinţa Naţiunilor Unite se întruneşte într-un moment cînd se recunoaşte din ce în ce mai mult în lumea întreagă că nu există altă alternativă posibilă la cooperarea internaţională, dacă omenirea vrea să supravieţuiască. Numai prin cooperare între toate ţările, oricare ar fi regimul lor politic şi social, pacea lumii poate să fie asigurată".

MOMENTE DIN TRECUTUL COMERŢULUI INTERNAŢIONAL

De la tribuna conferinţei vorbitorii vor aminti desigur că nu numai omul contemporan s-a dovedit interesat în lărgirea schimburilor comerciale. Întreaga istorie a omenirii este jalonată de nenumărate încercări de a se lărgi schimbul de produse. Comerţul sub formă de troc a luat fiinţă pe baza diviziunii sociale a muncii. În lucrarea sa „Originea familiei, a proprietăţii private şi a statului", Engels arată că cele necesare traiului — lapte, brînză, carne, piei, lînă — produse ale triburilor de păstori, făceau cu putinţă un schimb regulat de mărfuri. Cu timpul, schimbul lua uneori forme originale. Herodot descrie „comerţul mut" din antichitate în modul următor: În Libia — adică Africa — de cealaltă parte a Coloanelor lui Hercule există o ţară şi un popor; venind aici pentru a face comerţ, cartaginezii îşi descarcă mărfurile din corăbii, le aşază unele lîngă altele pe ţărmul mării, apoi se înapoiază pe vasele lor şi fac fum. Observînd fumul, băştinaşii se apropie de ţărm, lasă aur pentru aceste mărfuri şi se retrag. Cartaginezii coboară pe uscat şi cercetează dacă s-a lăsat aur suficient pentru mărfuri; dacă sînt mulţumiţi, ridică aurul şi pleacă; dacă nu, „tocmeala" continuă, pînă cînd amîndouă părţile sînt satisfăcute. Acest schimb se baza pe încrederea reciprocă. Cartagina, care se dezvoltase pe temeiul schimburilor comerciale, era de fapt o aşezare înfiinţată de primii comercianţi ai antichităţii: fenicienii care ajungeau cu vasele lor pînă în Marea Baltică.

Extinderea colonizării greceşti pe coastele Mediteranei şi Mării Negre se baza pe dezvoltarea comerţului

NAȚIONAL!

practicat de acest popor. Mărfurile cu care se făcea comerț în antichitate erau cerealele, vinul și alte alimente, produsele din metal, mirodeniile din Orient, purpura, țesăturile.

Mediterana și-a deschis căile de apă și altora. „Toate drumurile duc la Roma" nu era numai o formulă, ci reflecta o realitate. Către Roma se îndreptau mărfii prime și produse din toate colțurile vastului imperiu roman.

...Și alte file din istoria milenară a comerțului. Alt nume în marea carte a schimburilor dintre popoare: Bizanțul. Țesături de mare preț, arme, obiecte decorative, mozaicuri fac vestită munca migăloasă a meșterilor Orientului. Dar produsele bizantine sînt concurate de cele arabe. Vestiții comercianți arabi străbat Asia, Africa de nord, Spania. Cu timpul s-a format în Europa tradiția comercială de care sînt legate orașe ca Florența, Genova, Veneția, Gand, Anvers, Strasbourg, Köln, Hamburg, Leipzig, Paris, Rouen și Szczecin.

Cucerirea de noi pămînturi, deschiderea drumurilor maritime spre India și America fac ca o varietate de produse să apară pe piețele europene. Se aduc cantități mari de aur, argint, cafea, orez, bumbac, cacao, indigo, tutun, condimente și alte mărfuri coloniale.

Cu fiecare secol care ne apropie de epoca modernă, comerțul capătă o amploare tot mai mare. Această dezvoltare impetuoasă reprezintă una din premisele importante ale apariției modului capitalist de producție.

Secolele XIX și XX cunosc o creștere continuă a schimburilor comerciale. Două cifre sînt extrem de semnificative. Dacă în 1800 volumul schimburilor comerciale internaționale reprezenta suma de 1,4 miliarde dolari, în 1963 el s-a cifrat la 240 miliarde de dolari. Dar această evoluție nu a cunoscut un ritm egal în timp; dezvoltarea schimburilor comerciale a fost diferită și sub raport teritorial. În anii 1950–1963 partea țărilor în curs de dezvoltare a scăzut de la 34,4% la 24%. Modificări structurale în schimburile internaționale au adus o serie de factori ca preferințele de consum ale unui produs sau altul — ceea ce a avut drept consecință scăderea consumului anumitor produse — marile transformări tehnice care au înlocuit o serie de materii prime etc.

APARATUL RESPIRATOR AL STATELOR

Chiar și o scurtă incursiune în istoria milenară a comerțului arată că din cele mai vechi timpuri schimbul de produse a constituit un mijloc de cunoaștere reciprocă și de apropiere a popoarelor, o sursă de satisfacere a unor nevoi din ce în ce mai complexe. Însăși distribuirea variată pe suprafața globului a bogățiilor solului și subsolului impune legături economice multilaterale. Tocmai de aceea comerțul internațional este de mult aparatul respirator al statelor, plămînii prin care se fac schimburile necesare existenței unei economii sănătoase. Acest schimb poate fi pe deplin asigurat numai în condiții de pace, fiind favorizat și totodată favorizînd înțelegerea între națiuni. Parafrazînd un dicton latin, am putea spune că atunci cînd se face comerț, se consolidează pacea și invers. Este de ajuns să amintim perioada celui de-al doilea război mondial cînd timp de șase ani traficul mondial normal a fost întrerupt.

La sfîrșitul războiului mondial, cînd ar fi fost normal să se înregistreze o intensificare a relațiilor economice între state, întrucît necesitățile refacerii economice dictau acest lucru, omenirea s-a trezit în situația că relațiile comerciale au fost subordonate unor scopuri politice. Din acest punct de vedere se știe că în anii postbelici încercările de a se crea greutăți artificiale în relațiile cu statele socialiste și-au găsit expresia și în acțiuni urmărind limitarea comerțului Est-Vest.

Dar chiar și în acei ani s-au făcut numeroase încercări — unele cu rezultate pozitive — pentru a se restabili un comerț mondial normal. Păreri lucide în problemele comerțului internațional s-au exprimat cu ocazia cîtorva întruniri internaționale în problemele comerțului la Londra în 1946, la Lake Succes și Genova în 1947.

Năzuința unor largi cercuri economice spre intensificarea comerțului internațional și-a găsit expresia și în faptul că la începutul anului 1951 s-au întrunit într-o elegantă sală din centrul Parisului reprezentanți cunoscuți ai lumii de afaceri din Occident, economiști și activiști sindicali, lansînd ideea convocării unei conferințe economice internaționale. În anul următor, aproape 550 de persoane luau loc în Sala Coloanelor a Casei sindicatelor din Moscova, unde își deschidea lucrările această conferință. Chiar în aceeași zi postul de radio britanic B.B.C. difuza o declarație în care se spunea referitor la embargou: „Această lege ignorează faptul că economiile europene sînt complimentare, iar controlul asupra mărfurilor statelor este ireal... De ce se acordă un interes atît de mare problemei schimburilor comerciale dintre Est și Vest? După părerea mea acest interes se datorește crizei economice care domnește în țările din Europa occidentală." Autorul acestei declarații era Harold Wilson, actualul lider al partidului laburist englez, cunoscut specialist în problemele economice, fost ministru al comerțului. Asemenea voci s-au făcut auzite în numeroase țări capitaliste. La New York cunoscutul publicist Walter Lippmann, la Londra personalități ca lordul Boyd Orr și Reginald Maudling, fruntaș conservator și membru al cabinetului Home, cereau, într-o formă sau alta, lărgirea relațiilor economice Est-Vest.

În anii următori comerțul internațional s-a dezvoltat mai mult decît înainte de 1952, totuși s-au menținut încă multe discriminări. Mai există multe posibilități de lărgire a relațiilor comerciale între state pe baze reciproc avantajoase. În septembrie 1963 a avut loc la Washington o conferință consacrată problemelor dezvoltării comerțului exterior al Statelor Unite. Luînd cuvîntul la această conferință fostul președinte Kennedy și alte personalități americane influente s-au pronunțat pentru reexaminarea în spirit realist a politicii comerciale față de țările socialiste.

UN BAROMETRU AL RAPORTURILOR DINTRE STATE

O dată cu înfrîngerile suferite pe mai multe planuri de „războiul rece", vîntul cald care a început să adie pe arena internațională duce nemijlocit și la „încălzirea" schimburilor economice internaționale. Căci comerțul este unul din barometrele cele mai sensibile ale raporturilor dintre state.

Dorința de a face comerț, bazată pe necesități obiective, năzuința de a se crea condiții pentru exercitarea unui comerț mondial echitabil, fără discriminări, și de a sparge barierele

(Continuare în pag. 8)

CALE LIBERĂ COMERȚULUI INTERNAȚIONAL!

artificiale, s-a reflectat și în ecoul pe care l-a avut în întreaga lume propunerea sprijinită de țările socialiste de a se convoca o conferință internațională pentru comerț.

Este semnificativ că în aceste zile cînd se întrunesc delegații la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, vapoarele străbat oceanul îndreptîndu-se spre Cuba cu mărfuri din Anglia, Franța, Belgia și Spania. În același timp, pe aceleași căi maritime nave americane transportă cereale avînd destinația Uniunea Sovietică.

Prin voința majorității membrilor săi, Organizația Națiunilor Unite a căpătat mandatul să patroneze Conferința de la Geneva, oficializîndu-se astfel caracterul acestei importante conferințe. Pregătiri în vederea mării întîlniri au fost făcute în numeroase state. Conferințele economice O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.), pentru Asia și Extremul Orient (E.C.A.F.E.) ținută la Bangkok și Teheran, pentru Africa la Addis Abeba, au adoptat documente care vor fi puse în discuția Conferinței de la Geneva. R. P. Română a acordat de la început o atenție deosebită pregătirilor Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare. În cadrul ultimei ședințe a Comitetului Național de pregătire a participării R. P. Române la Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, s-a luat notă de faptul că propunerile făcute de țara noastră s-au bucurat de atenția comitetului pregătitor și au fost incluse în raportul acesteia pentru conferință.

Un interes deosebit îl manifestă față de Conferința de la Geneva țările în curs de dezvoltare. În America și Asia, în noile state independente din Africa, problemele comerțului sînt la ordinea zilei. Aceste țări dau o importanță tot mai mare extinderii cooperării internaționale, în vederea soluționării greutăților pe care le întîmpină în dezvoltarea lor economică. Din datele O.N.U. reiese că criza relațiilor economice internaționale atinge un grad înalt atunci cînd este vorba de țările în curs de dezvoltare. Lipsite încă de posibilitățile pe care le oferă industrializarea, reduse numai la rolul de exportatori de materii prime, țările în curs de dezvoltare întîmpină serioase dificultăți economice.

Dar ceea ce caracterizează comerțul lor exterior este în primul rînd înrăutățirea „raportului de schimb" dintre prețurile mărfurilor exportate și ale celor importate. Prețul materiilor prime pe care aceste țări le exportă înregistrează o tendință continuă de scădere pe piețele capitaliste de mărfuri, în timp ce crește atît cota-parte cît și prețul produselor industriale pe care țările în curs de dezvoltare le importă.

Aceste probleme și numeroase altele care vor fi ridicate de delegații în cursul celor aproape trei luni de dezbateri, în ședințe plenare și comisii, vor constitui preocupări de seamă ale Conferinței de la Geneva.

COMERȚ CU PESTE 80 DE STATE

Pămînturile românești au fost străbătute cu veacuri în urmă de drumuri comerciale. Pe Dunăre, prin porturile Mării Negre se scurgeau mărfuri dintre cele mai diferite. Din secolul al XIV-lea și pînă în secolul al XVI-lea s-au dezvoltat legături comerciale cu țările din centrul și apusul Europei, în special cu Polonia și cu orașele italiene Veneția, Genova și altele. Negustorii genovezi aveau comptoare comerciale la Suceava și în porturile mai mari de la Dunăre și Marea Neagră. Domnitorii Alexandru cel Bun și Mircea cel Bătrîn acordau privilegii negustorilor din Polonia de a aduce mărfuri, de a le desface în țară și de a exporta de aici mărfuri românești. Din secolul al XVI-lea și pînă în secolul al XVIII-lea comerțul nostru exterior a fost dominat de monopolul turcesc (de fapt pînă la pacea de la Adrianopole, în 1829). După cum arată Dimitrie Cantemir prețurile plătite de negustorii turci erau de 2-3 ori mai mici decît cele de la Constantinopole. Dar și în această perioadă am avut legături și cu alte țări. Astfel negustori moldoveni ajungeau pînă la Nijni-Novgorod de unde aduceau blănuri. După 1829 au avut loc schimbări însemnate în structura comerțului exterior românesc, ca urmare a schimbărilor din domeniul producției. Exportul de vite trece pe locul al doilea, iar primul loc îl ia exportul de cereale. În această perioadă se dezvoltă în mod deosebit porturile dunărene.

Intrarea tot mai puternică a României pe făgașul capitalismului a determinat lărgirea participării sale la piața mondială capitalistă. În a doua jumătate a secolului trecut și la începutul secolului XX țara noastră a întreținut relații comerciale mai ales cu Austro-Ungaria, Germania, Anglia și Franța. În general țara noastră era o piață de desfacere a produselor industriale și o sursă de aprovizionare cu materii prime ieftine.

În prezent România socialistă întreține relații comerciale cu peste 80 de țări ale lumii.

Iată o mărturie elocventă despre comerțul exterior al României venită din Statele Unite. Revista americană „U. S. News and World Report" scria nu demult: *„Înainte de cel de-al doilea război mondial exporturile României se compuneau din circa 90% materii prime și 10% produse semifinite. Astăzi, acest procentaj este răsturnat... În docurile principalului port al României la Marea Neagră veți găsi nave ale multor țări, încărcînd un etalaj surprinzător de variat de mărfuri... Tractoarele României sînt exportate în țări ca Brazilia, Egipt, Grecia. Utilajul românesc pentru industria petrolieră este trimis în multe țări".*

Dezvoltarea economică a țării noastre, mărirea numărului de produse industriale care se exportă lărgesc perspectivele comerțului nostru internațional. Succesele economice ale României socialiste sînt un exemplu pentru alte țări. Căile dezvoltării planificate a economiei românești, progresul continuu al industrializării țării noastre trezesc interesul multor țări în curs de dezvoltare.

Factor activ al comerțului internațional, R. P. Română sprijină toate acțiunile care duc la lărgirea acestuia pe baze reciproc avantajoase. Preocuparea guvernului român pentru succesul Conferinței de la Geneva este ilustrată de altfel și de propunerile făcute pentru completarea ordinei de zi a conferinței.

Printre aceste propuneri au fost elaborarea principiilor fundamentale ale acordurilor economice și comerciale; importanța și eficacitatea acordurilor comerciale de lungă durată pentru stabilirea și dezvoltarea schimburilor internaționale; importanța livrărilor pe credit de bunuri de echipament destinate construcției de unități industriale, proprietate exclusivă a statului care primește asemenea credite, rambursabile prin cote-părți convenite din producția obținută în aceste unități; importanța pentru comerțul internațional și dezvoltarea economică a punerii în valoare în scopuri pașnice a resurselor eliberate de dezarmare.

La ultima sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite o mare atenție a fost acordată rezoluției inițiate de R. P. Română împreună cu alte 12 state cu privire la necesitatea accelerării elaborării unei declarații asupra cooperării economice internaționale, rezoluție care a fost adoptată în unanimitate. Această rezoluție cere ca Conferința de la Geneva să contribuie la accelerarea lucrărilor de elaborare a unei declarații de principii cu privire la colaborarea economică internațională.

Referindu-se la sfera de probleme de care se ocupă noua inițiativă a R. P. Române și la însemnătatea comerțului în relațiile internaționale, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej spunea că *„desfășurarea nestingherită, fără discriminări, a comerțului internațional constituie una din cele mai eficiente căi de îmbunătățire a relațiilor și a atmosferei internaționale".* Este tocmai ceea ce preconizează guvernul țării noastre prin rezoluția prezentată la O.N.U., cît și prin poziția adoptată față de Conferința de la Geneva pentru problemele comerțului.

Mercur, zeul comerțului, nu a făcut niciodată casă bună cu războinicul Marte. Schimburile de mărfuri constituie un mijloc eficient pentru a preîntîmpina schimburile de gloanțe; comerțul creează posibilități ca popoarele să se cunoască mai bine, să-și aprecieze reciproc realizările. Truda și migala a milioane de oameni se exprimă în mărfurile realizate la Uzina de utilaj petrolier din Ploiești, în oțelăriile din Pittsburgh, în Combinatul de la Magnitogorsk, în minele din Ruhr, pe plantațiile întinse de cafea din Brazilia. Și poate că este simbolic faptul că în același Palat al Națiunilor din Geneva își vor ține concomitent lucrările Conferința mondială economică și Comitetul care urmărește găsirea căilor pentru dezarmarea generală și totală.

Conf. Tiberiu PAVEL
decanul Facultății de comerț
a Institutului de științe economice „V. I. Lenin"
Ion MANEA — ziarist

TEATRU

ROYAL SHAKESPEARE COMPANY

Venită din țara lui Shakespeare, o trupă de actori — printre care cîțiva excelenți, iar Paul Scofield ieșit cu totul din comun — a jucat două din piesele sale cele mai cunoscute. O comedie și o tragedie. Pentru un teatru serios, este modul cel mai greu dar și cel mai potrivit de a se înfățișa publicului în toată amploarea posibilităților sale. Royal Shakespeare Company a folosit din plin și cu strălucire acest prilej. Comedia erorilor a amuzat. Lear a zguduit. Amintirea lăsată e de neuitat.

Ansamblul englez este, profesional, ireproșabil. Ținuta și vorbirea scenică se contopesc pe linia unei tehnici actoricești și a unui stil de aleasă cultură teatrală. Textul e servit cu sobrietate, cu măsură, cu eleganță. Deopotrivă în comedie, ca și în tragedie.

Am văzut de multe ori Regele Lear. Interpretări celebre. Aceasta însă mi s-a părut cea mai nouă. Și totodată cea mai aproape de Shakespeare. Aici nu mai era vorba de obișnuita dramă a ingratitudinii filiale, a părintelui orbit și părtinitor, care află cu durere că cel mai aproape l-a fost copilul nedreptățit, ci de o zguduitoare tragedie a cunoașterii, de descoperirea tragică a însuși sensului vieții.

Peter Brook se dovedește un foarte mare regizor și om de teatru, nu prin efecte scenice spectaculoase, ci prin gîndirea profundă care stă la baza viziunii sale asupra lui Lear, prin mijloacele teatrale noi care toate converg spre a transmite spectatorilor tulburătorul mesaj shakespearean. În montarea sa, Lear devine un colocviu filozofic între actori, și — firesc — între actori și public. Un colocviu servit cu o înaltă artă teatrală, în primul rînd de niște actori care gîndesc textul. Poate că de aceea spectacolul lui Peter Brook, despuiat de orice artificii, dă senzația unei lucidități pe care unii spectatori au considerat-o împinsă pînă la cruzime. Rațiunea, al cărei triumf rinascentist caracterizează marele teatru shakespearean, este coloana vertebrală a acestui spectacol. De aici, sentimentul contemporaneității care se degajă cu atîta putere. De aci, impresia atît de violentă pe care spectacolul a produs-o asupra publicului, care a urmărit de astă dată tragedia lui Lear ca pe o uriașă experiență umană a monarhului orbit de putere și de aceea orb în fața realității, care pe măsură ce pierde totul și rătăcește prin furtunile vieții și rătăcirile minții, ajunge să-și regăsească omenia.

Spectacolul lui Peter Brook e bărbătesc, aspru, așa cum se cuvine să fie un adevărat spectacol shakespearean. La asta contribuie liniile sobre ale imaginii scenice, rigoarea metaliului arămiu, somptuozitatea frustă a costumelor de piele, noblețea tragică a zdrențelor în care Lear, Gloucester, Edgar rătăcesc prin furtună. La asta contribuie hotărîtor Paul Scofield. E un Lear cărunt, dar în plină putere care-și trăiește calvarul ca un adevărat erou de tragedie. Pe măsură ce urcă treptele cumplitei înțelegeri, forța sa morală crește nemăsurat, atingînd în final rara măreție a adevărurilor simple, profund umane.

Colaborarea Peter Brook—Paul Scofield cred că dă ansamblului care înnoiește strălucit tradiția Teatrului Memorial din orașul natal și marelui Will, adevărata sa dimensiune filozofică și artistică. Pentru noi a fost o mare bucurie că am putut să fim martorii unei asemenea întîlniri.

Traian ȘELMARU

FILE DIN ISTORIA MARILOR DESCOPERIRI ŞI INVENŢII

DE LA OPAIŢ LA LUMINA FLUORESCENTĂ

Tov. Sergiu Pieţoruş din Craiova, str. Iancu Jianu 13, şi alţi cititori ne roagă să publicăm un articol despre istoria iluminatului. Prin documentarul de faţă răspundem acestei cereri.

• „TU, ZEIŢĂ UG, REGINĂ A FOCULUI STRĂLUCITOR ŞI FIERBINTE...“ • MASALAGII — TORŢE VII • „...ÎMPOTRIVA PLANULUI DIVIN DE A LĂSA NOAPTEA PĂMÎNTUL ÎN ÎNTUNERIC“ • TENEBROASELE MAŞINAŢII ALE FABRICANŢILOR DE BECURI • LUMINA FĂRĂ FLACĂRĂ ŞI LUMINA RECE

Cînd aprindeau focul, vechii mongoli rosteau o rugă care suna astfel: „Tu, zeiţă Ug, regină a focului strălucitor şi fierbinte, fiică a oţelului tare şi a cremenei, ascultă rugăciunea noastră ! Îţi aducem în dar uleiul negru şi un berbec alb cu capul galben. Îndură-te de noi şi dăruieşte-ne binefacerea luminii şi căldurii tale...“

Pe atunci, oamenii nu înţeleseseră că focul şi lumina nu sînt un dar al zeilor.

În orice caz, să reţinem faptul că prima categorie de mijloace de iluminat create de om a fost cea bazată pe *flacără*, care a dominat în mod exclusiv pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Din marea diversitate a acestor mijloace, cel mai vechi s-a bazat desigur pe creanga de copac aprinsă de trăsnet, pe care omul primitiv a adus-o în peştera sa, pentru a aprinde acolo un foc de vreascuri. Chiar şi sinantropii foloseau astfel de focuri : în peşteri, alături de osemintele străvechi ale acestor oameni în devenire, a fost descoperită cenuşă.

Focul nu servea, bineînţeles, numai la iluminat, ci şi la încălzit, la pregătirea hranei, iar mai tîrziu, la

I. M. ŞTEFAN

(Continuare în pag. 10)

DE LA OPAIT LA LUMINA FLUORESCENTA

Peștii de mare adîncime din abisul oceanic au utilizat primii, cu mult înaintea omului, iluminatul electric... Ei sînt purtătorii unor adevărate reflectoare (stînga). O demonstrație originală a noii tehnici (în 1884!) a iluminatului. În acel an, la 31 octombrie, 250 de muncitori și funcționari ai întreprinderii „Edison" au parcurs străzile New Yorkului, avînd cîte un bec electric aprins, fixat pe cască.

olărit și topirea metalelor. Iată de ce omul, pentru ca nu cumva focul să se stingă, îl păzea cu sfințenie. Și atît de adînc înrădăcinată a fost aceasta preocupare, încît ea s-a păstrat pînă în societatea sclavagistă a antichității, deși pe atunci se cunoșteau multe procedee pentru a produce focul : prin frecarea lemnelor, lovirea pietrelor de cremene etc. Legenda lui Prometeu, eroul care a furat din cer „focul zeilor" pentru a-l da muritorilor, demonstrează din plin înalta prețuire ce se acorda focului încă din vechime.

Dar focul de vreascuri n-a fost decît primul mijloc de iluminat bazat pe flacără.

Pornind de la constatarea că lemnele din arbori rășinoși ard mai bine, oamenii au început să strîngă rășinile și, înmuind crengi sau lemne în ele, au creat primele torțe. Ele erau superioare focului de vreascuri, dar flacăra neliniștită și abundența fumului produs au făcut ca în adăposturi să se folosească mai mult lămpile cu grăsime (opaițe). Astfel și în peșterile de pe teritoriul țării noastre, datînd din vremuri străvechi, au fost descoperite niște opaițe făcute din șolduri de urs retezate, în cavitatea articulară a oaselor arzîndu-se grăsimea dătătoare de lumină.

Acest tip de lampă a fost perfecționat mai întîi prin folosirea untdelemnului în locul grăsimii animale și apoi prin inventarea fitilului.

CÎND ARDEAU 20.000 DE LUMÎNĂRI...

În timpul romanilor s-a descoperit *lampa fără vas*, din seu și fitil, adică *luminarea*, care arde mai încet decît lampa cu grăsime, aproape fără fum și cu o flacără mai luminoasă și mai deschisă la culoare. Cînd în locul seului s-a dovedit că se poate folosi și ceara de albine, iar mai tîrziu stearina și parafina, calitatea lumînărilor s-a îmbunătățit simțitor.

Lumînarea a fost secole la rînd mijlocul principal de iluminat artificial, iar breslele feudale ale lumînărarilor erau foarte puternice. Se povestește că, la o serbare dată de cneazul Potemkin în cinstea țarinei Ecaterina a II-a, în sălile palatului său ardeau 20.000 de lumînări de ceară și 140.000 de lămpi cu ulei.

Cu tot succesul lumînărilor, lampa cu ulei nu a fost abandonată. Cu atît mai mult cu cît încă din secolul al XVI-lea, marele savant și artist Leonardo da Vinci o îmbunătățise printr-un dispozitiv pe cît de simplu, pe atît de ingenios. El a pus deasupra lămpii un coș de metal, ceea ce făcea ca aerul cald să se urce în sus, iar cel rece să vină mai abundent prin partea de jos, stimulînd arderea. Această primenire a aerului a dat rezultate foarte bune, iar în 1778 coșul metalic a fost înlocuit prin sticla de lampă, așa cum o cunoaștem la lămpile cu petrol, obținîndu-se o strălucire și mai puternică.

În sfîrșit, printre cele mai bune mijloace de iluminat cu flacără, să amintim „gazul aerian", introdus pe la începutul secolului al XIX-lea în multe orașe mari. Obținut prin arderea în vase închise a cărbunilor, mai ales a huilei grase, și format din metan, oxid de carbon și hidrogen, el putea fi lesne îndreptat prin țevi spre locul de întrebuințare, de pildă spre ateliere sau spre felinarele de pe străzi.

La început, introducerea gazului aerian s-a lovit de mari greutăți, fabricanții de lumînări și de lămpi de diferite tipuri temîndu-se de concurența lui. Iată cîteva din „argumentele" folosite împotriva sa : prin strălucirea lor, lămpile cu gaz merg împotriva „planului divin de a lăsa noaptea Pămîntul în întuneric" ; locuitorii orașelor vor rămîne prea tîrziu afară din casă și vor răci, iar numărul bețivilor va crește ; caii de la caleși se vor speria, iar hoții vor deveni mai îndrăzneți...

Aceste afirmații n-au putut însă opri progresul noului tip de iluminat, iar descoperirea sitei incandescente, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, a permis obținerea unei flăcări deosebit de luminoase, care a susținut un timp bătălia chiar și cu becul electric.

BUCUREȘTIUL, PRIMUL ORAȘ DIN LUME LUMINAT CU PETROL LAMPANT

Evenimentul s-a înfîmplat în 1857. În acel an, străzile Bucureștiului au cunoscut lumina lămpilor de petrol lampant ; a fost primul oraș din lume pentru luminarea căruia s-au folosit astfel de lămpi. (Cu un an mai înainte, sistemul fusese utilizat pentru iluminarea gării din Viena, dar pe străzile capitalei austriace a fost introdus abia în 1859.)

Lucrul nu trebuie să ne mire prea mult, căci pe atunci Romînia era singura țară din lume cu producție industrială de țiței ; abia în anii următori, o serie de state industriale dezvoltate o vor ajunge din urmă și depăși.

Pînă în 1857, străzile bucureștene fuseseră luminate cu lămpi folosind ulei de rapiță sau produse distilate din șisturi bituminoase, față de care însă petrolul lampant prezenta o serie de avantaje însemnate : nu înghețа iarna, era mai ieftin, mirosul său se dovedea mai puțin supărător etc.

În 1856 s-a ținut o licitație pentru luminatul străzilor Bucureștiului. Th. Mehedințeanu — care împreună cu chimistul Alexe Marin și farmacistul Hege obținuse, prin distilarea țițeiului, pe baza unui procedeu conceput și experimentat de ei, petrol lampant — a propus folosirea acestuia din urmă. Condițiile lui Mehedințeanu dovedindu-se cele mai atrăgătoare, oferta a fost acceptată și el a comandat în străinătate lămpile necesare, ca și instalațiile de distilare. Instalațiile au început să funcționeze în cadrul distileriei de la Rîfov, lîngă Ploiești, care a intrat în funcțiune tot în anul 1857. Și astfel s-a ajuns ca Bucureștiul să fie primul oraș din lume cu străzi luminate cu petrol lampant !

Dacă această prioritate este de necontestat, nu-i mai puțin adevărat că la noi dezvoltarea iluminatului a fost adesea frînată de contradicțiile inerente orînduirii capitaliste și de faptul că în trecut țara noastră avea o economie înapo-

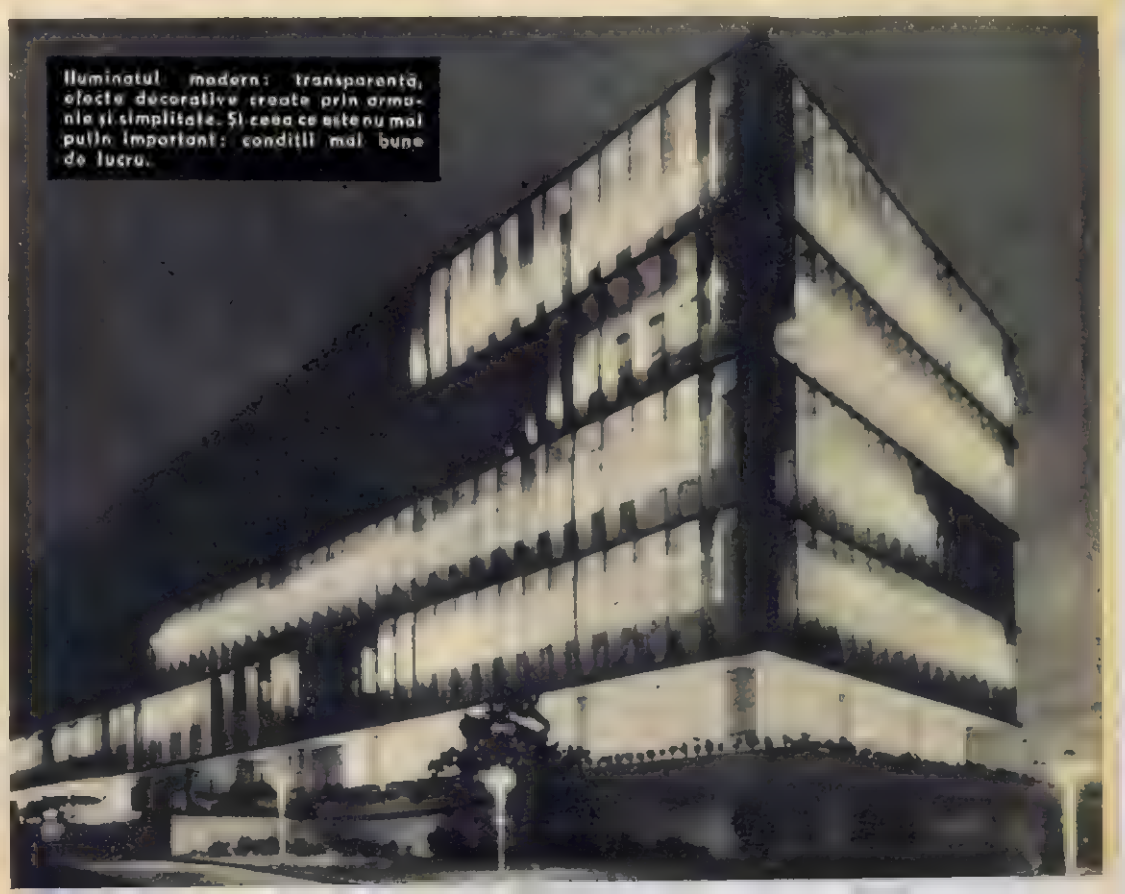

Iluminatul modern : transparență, efecte decorative create prin armonie și simplitate. Și ceea ce este cu mai puțin important : condiții mai bune de lucru.

iată, dependentă în mare măsură de firmele străine. Într-o lucrare a sa regretatul acad. Şt. Vencov dă un exemplu foarte caracteristic, referindu-se la istoria folosirii gazului aerian, tot la Bucureşti.

Începînd din anul 1868 — cînd s-a introdus în ţara noastră — iluminatul cu gaz a fost concesionat pe rînd unui capitalist francez, unui grup de capitalişti romîni, unei societăţi engleze, unui grup de capitalişti francezi etc. Aşa cum remarca Şt. Vencov, această peripetie „a împiedicat fabricarea de maşini şi utilaje de către industria naţională, deoarece capitaliştii străini urmăreau să-şi vîndă utilajul lor! Apoi, a constituit o frînă în calea introducerii unui mijloc mai practic de iluminat: iluminatul electric. Bazîndu-se pe contractul încheiat cu primăria Bucureşti, compania de gaz a continuat să funcţioneze pînă în 1908, cînd încetă dreptul ei, conform contractului. În acest fel, iluminarea electrică a Bucureştiului a fost întîrziată cu aproape un sfert de veac" — sublinia Şt. Vencov.

Să amintim faptul că o „dare de seamă" publicată de primărie în 1911 recunoştea că în acel an „134 străzi din Capitală nu aveau nici o formă de iluminare, ceea ce explică zilnicele plîngeri adresate primăriei din partea locuitorilor acestor străzi". Într-o statistică publicată în *1942*, citim că 52% din locuinţele urbane de la noi erau lipsite de electricitate (iar 72% nu aveau instalaţii de apă şi canalizare).

Dar, cu aceasta am făcut o incursiune dincolo de momentul în care am ajuns în istorisirea noastră, avîntîndu-ne în domeniul „luminii fără flacără", despre care vom spune mai tîrziu cîte ceva.

LAMPA BOGATULUI ŞI LAMPA SĂRACULUI

S-ar putea ca din cele mai sus arătate să se înţeleagă că mijloacele de iluminat ar fi fost aceleaşi pentru toţi oamenii dintr-o anumită epocă. Nimic mai greşit.

Focul din vatră, opaiţul, lumînările ieftine de seu au reprezentat — şi mai reprezintă încă în multe părţi ale lumii — obişnuitul izvor de lumină artificială al săracului; ba se întîmpla ca, din lipsă de mijloace, în multe colibe să domnească, la căderea nopţii, întunericul.

Bogaţii utilizau — corespunzător epocii — lămpi cu ulei măiestrit împodobite, făclii fixate în pereţi în suporturi de argint, lumînări groase de ceară înfipte în sfeşnice de metal scump, lanterne avînd pereţii din pînză uleiată transparentă, lămpi de gaz aerian în casă şi prin curţi etc.

În ţara noastră, lămpile primitive cu grăsime numite „căţui" au dăinuit în multe sate chiar în vremurile cînd în oraşe apăruseră lămpile cu gaz aerian şi becurile electrice.

Prin secolul al XVII-lea se întîlneau destul de des pe uliţe „masalagii". Ce erau aceştia?

Străzile oraşului fiind cufundate în întuneric noaptea, atunci cînd boierii ieşeau în oraş cu trăsurile, înaintea vehiculului se putea vedea fugind unul sau mai mulţi masalagii, de obicei robi; ei purtau în spate un fel de grătare prevăzute cu nişte cîrpe îmbibate în ţiţei care, aprinse, dădeau o lumină foarte puternică. De multe ori se întîmpla însă ca ţiţeiul să se prelingă pe veşmintele masalagiului şi, o dată cu aceasta, flăcările să-l cuprindă şi omul să ardă ca o torţă vie.

Abia mai tîrziu masalagiii au fost înlocuiţi prin purtători de felinare, care luminau drumul caleştilor.

SE DESCOPERĂ „PUNTEA DE FOC"

Lumina fără flacără este copilul electricităţii şi printre marile ei foloase se numără şi acela de a fi permis crearea celor mai perfecte mijloace de iluminat din cîte a cunoscut civilizaţia umană.

Este interesant de amintit că, deşi electricitatea era cunoscută încă lui Thales din Milet, cu sute de ani î.e.n., timp de peste două milenii ea nu şi-a găsit nici o aplicaţie tehnică importantă. Doar în secolul trecut a început să servească la iluminat, pentru ca în veacul nostru să devină şi cea mai importantă sursă de energie pentru industrie şi transporturi.

Prima utilizare a electricităţii pentru iluminat datează de la începutul secolului al XIX-lea. Atunci s-a descoperit „puntea de foc" care se produce între cei doi cărbuni legaţi de polii unei baterii electrice puternice. Este vorba de arcul electric (realizat pentru întîia dată în 1802) atît de luminos încît a fost supranumit „soarele artificial".

Arcul electric a apărut însă multora, timp de decenii, ca o simplă experienţă de laborator sau cel mult ca o încercare promiţătoare. Abia după inventarea dinamurilor, lămpile electrice cu arc au început să fie ceva mai larg folosite. Existau însă mari greutăţi. Costul acestor mijloace de iluminat era foarte ridicat; pe de altă parte distanţa dintre cărbunii aşezaţi orizontal se mărea o

(Continuare în pag. 16)

Aici se naşte fluorescenţa... Aspect de la fabrica „Electroforul" din Bucureşti.

DIN EXPOZIȚIA ANUALĂ DE GRAFICĂ

CORNELIU BABA: Studiu (laviu)

GHEORGHE IVANCENCO: Construcția cargoului (linogravură în culori).

VASILE DOBRIAN: Intrare în mină (gravură în culori).

GHEORGHE BOȚAN: În pauză (litografie).

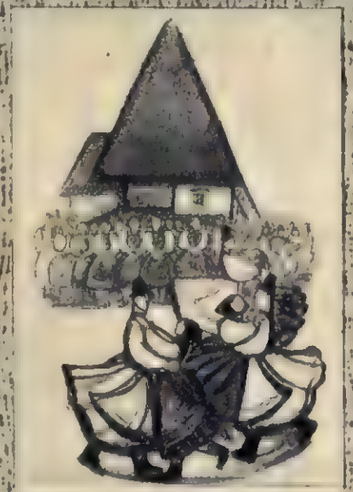

CORNELIA DANET: Dans în Oaș (din ciclul „Nunta" — litografie)

PAUL ERDOS: Grații venețiene (din ciclul „Itinerar italian" — tuș).

MARCEL CHIRNOAGA: Gînduri (din ciclul „Imagini dobrogene" — acvaforte — acvatinta).

FLORICA CORDESCU-JEBELEANU: Țărancă din Moldova (tuș).

LIGIA MACOVEI

Portret de fată (guașe).

IOSIF BENE: Violoncelist (tuș colorat).

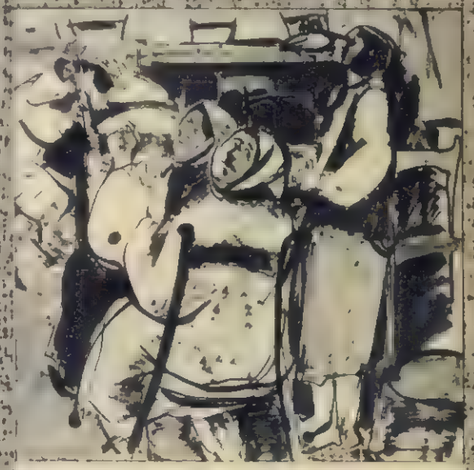

CONSTANTIN BACIU: Inainte de sedinta (tus colorat).

IANCU JIANU

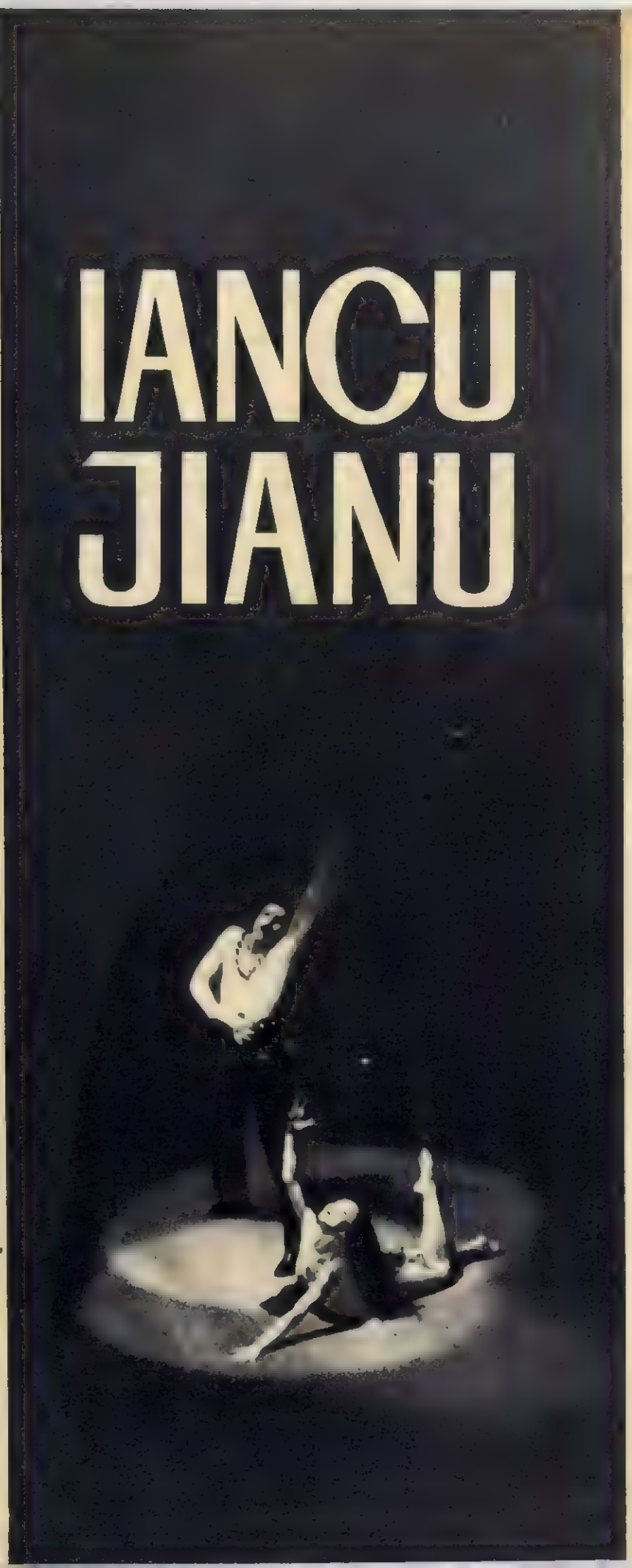

Răpită de armăsarii lui Pervanoglu, Ileana (Alexa Mezincescu) va avea o moarte tragică, stingîndu-se chiar sub ochii fratelui ei, Iancu Jianu (Gabriel Popescu).

În tripla ipostază de libretist, regizor și maestru coregraf, Oleg Danovski a convertit în fapt de artă acum, în 1964, o idee care îl urmărea, pare-se, de foarte mult, și a făcut-o la modalitatea și cu mijloacele lui 1964. Prin aceasta, „Iancu Jianu", figură romantică de haiduc de la începutul secolului 19, a trecut din balada populară în balet, păşind spectaculos pe prima scenă lirică a țării și aducînd cu sine întreaga-i suită de fapte justițiare pe care le-a păstrat istoria și cu care l-a nimbat legenda. Dimensiunea pe care și-a creat Oleg Danovski baletul — desigur, într-o comuniune de idei cu autorul muzicii, Mircea Chiriac — este grandiosul : există în acest spectacol o asemenea țesătură de întîmplări dramatice, încît — dacă termenul nu ar fi oarecum compromis — aș spune că „Iancu Jianu" este o superproducție coregrafică. Cu tot ce are fascinant genul, dar și cu hipertrofierile sale. Cu tot ce-i poate oferi posibilitățile baletului nostru, cu toate efectele pe care le poate obține tehnica scenică modernă, dar și cu excesele la care poate duce o fantezie dezlănțuită. Spectacolul acesta suferă nu prin ceea ce nu are, ci prin ceea ce are în plus, prin anumite lungimi care sleiesc conținutul afectiv al unui bun număr solist, sau care întind prea mult un tablou dramatic. Dar cum fiecare om din sală simte în aceste excese revărsarea unei fantezii și a unei forțe artistice care vrea să spună totul, să dea totul, scăderile spectacolului pot fi mai ușor suportate. Baletul „Iancu Jianu" rămîne astfel o realizare artistică de valoare.

De ce ? Iată.

Spectacolul acesta, care ar părea că anunță din titlu portretul artistic al unui personaj — păstrat pe merit atît de istorie cît și de folclor — este, de fapt, un spectacol al maselor crîncen asuprite, răsvrătite și în cele din urmă luptătoare împotriva stăpînitorilor străini sau autohtoni.

Există numeroase tablouri în care grupurile — fie că sînt alcătuite din haiduci, țărani, sau boierii divanului — devin eroul central al acțiunii, și atunci regizorul coregraf le mișcă în scenă ca pe un unic și expresiv personaj, disciplinat, scoțînd efecte picturale (scena divanului domnesc), dramatice (incendierea satului), creînd momente tonice, optimiste (apoteoza finală). Mărturisim că nu am înțeles rezervele formulate de cronicarul „Contemporanului" tocmai asupra acestor tablouri în care, cu adevărat „grupurile expresive devin volume în mișcare". Aici, la scenele de masă, trebuie menționată factura filmică în care e conceput baletul și care îi dă nota sa contemporană. Nu e vorba de proiecțiile cinematografice care însoțesc și determină expresivitatea unor tablouri, ci de dinamica spectacolului, de rapida schimbare de planuri și decoruri, de ritmul interior al unor secvențe. Poate mai mult ca la oricare alt spectacol, e vizibil aici aportul hotărîtor al scenografiei: decorul nu e doar un cadru, ci un personaj de prim-plan, care creează atmosferă, emoție, anunță epica scenei, o comentează, o completează (să menționăm doar tabloul mănăstirii, al satului, al eșafodului). Ion Ipser dă aici întreaga măsură a talentului său. (Și totuși: de ce la un spectacol în care s-a mers și în dans, și în costum, și în decor pe o stilizare expresivă, de ce s-a recurs la elementele naturaliste — și chiar copilărești — ale cailor de butaforie?! Omogenitatea de stil a spectacolului e astfel afectată.)

Am reproșa de asemenea maestrului Danovski că s-a lăsat furat pe alocuri de atracția pe care o exercită la ora actuală filmele de capă și spadă, punîndu-l pe haiducul nostru să se lupte — întocmai ca Fracasse, Pardaillan sau Scaramouche — cu șapte inamici deodată, să răstoarne scări și mese și să iasă mereu — ca prin minune — nevătămat; efectul dramatic fiind aici îngroșat, momentul devine comic, căci capătă iz de parodie.

Spuneam că „Iancu Jianu" e un balet al maselor. Dar el nu e mai puțin un spectacol al numerelor solistice: experiența coregrafică a lui Oleg Danovski l-a ajutat să găsească în materialul epic al poveștii sursa pentru trei roluri feminine importante — Ileana, sora lui Jianu, Sultana, iubita lui, Domnica, hangița îndrăgostită de haiduc — și să dea fiecăruia o partitură cu momente lirice ori dramatice cu totul personale. Distribuția de premieră s-a bucurat — în rolurile respective — de creațiile prim-solistelor Alexa Mezincescu, Irinel Liciu, Valentina Massini; Iancu Jianu a fost interpretat de Gabriel Popescu, și numai această cumulare de forțe artistice de primă mînă e în măsură să sugereze valoarea coregrafică a spectacolului (pe lîngă cea muzicală, care, a fost, pe merit apreciată de specialiști). Puținele însemnări de față nu și-au propus și nici nu ar putea epuiza aprecierile — fie în mare, dar, mai ales, în amănunt — la adresa tuturor factorilor ce au conlucrat la realizarea unei asemenea ample opere de artă. Ele se mulțumesc să recomande acest balet, valoros și prin puternicul său specific național, prin originalitatea lui, prin binevoitoarea sa risipă de fantezie, sensibilitate și gîndire artistică.

Sanda FAUR

Haiducul Iancu este adus în lanțuri în fața divanului, pentru a da socoteală de faptele celei sale de haiduci. Dar Jianu îl înfruntă pe boieri cu demnitate, respingînd propunerile lui Vodă Caragea de a intra în serviciul său.

Purtat spre streang, haiducul apărător al celor sărmani primește dovezile de dragoste și recunoștință ale poporului.

În casa serdarului Pervanoglu se petrece...

Fotografii de S. STEINER

DE LA OPAIT LA LUMINA FLUORESCENTĂ

(Urmare din pagina 11)

dată cu consumarea lor în procesul arderii, ceea ce ducea la întreruperea contactului.

Abia în 1876 apare și patentul care rezolvă foarte simplu această problemă : cărbunii erau așezați vertical, unul lîngă celălalt, iar între ei se afla un strat izolator care făcea ca doar la capete să se realizeze contactul electric. Această „luminare electrică" se scurta deci progresiv, fără ca distanța dintre capetele cărbunilor să crească.

Primele felinare dotate cu asemenea „lumînări" au reprezentat punctul de atracție al marii Expoziții universale din 1878 de la Paris. Un ziar al vremii scria : „Deosebit de impresionantă este aprinderea acestor lămpi. Pentru a le contempla mai bine, trebuie să te așezi în amurg în Piața Operei și să aștepți momentul cînd cele două șiruri minunate de perle vor începe dintr-o dată să strălucească de-a lungul străzii..."

Un nou și însemnat pas înainte l-a reprezentat lampa electrică cu incandescență — becul electric. Inițial, în globul de sticlă din care s-a scos o mare parte din aer se foloseau bețișoare de cărbune ; ulterior ele au fost înlocuite cu un fir de bambus carbonizat, iar mai tîrziu cu un fir de osmiu, tantal, molibden sau wolfram. Astăzi se utilizează numai fire spiralate din wolfram, care funcționează circa 1.000 de ore.

Concurența dintre producătorii diferitelor tipuri de mijloace de iluminat era atît de aprigă, încît capitaliștii recurgeau la tertipuri ciudate. Astfel, într-un mare oraș, producătorii de becuri cu fir de cărbune au mituit un tehnician de la uzina electrică, pentru ca acesta să ridice, în fiecare seară, timp de cîteva secunde, tensiunea electrică peste cea normală ; cum becurile cu fir de metal de atunci se stricau foarte ușor la astfel de oscilații, ele s-au discreditat curînd în ochii publicului. După un timp însă, manevra a fost descoperită și becurile cu filament metalic s-au impus tot mai larg.

ÎN CĂUTAREA LUMINII „ALBE ȘI RECI"

Nici acest mijloc de iluminat nu a mulțumit însă pe tehnicieni. Într-adevăr, oricît de curios s-ar părea, becul electric este departe de a fi perfect. În primul rînd, lumina lui, mai bine zis compoziția spectrală a luminii dată de el, nu este identică cu cea a zilei și de aceea coloritul corpurilor luminate de bec este denaturat, fapt pe care-l cunoaștem din experiența noastră zilnică. În al doilea rînd, o parte covîrșitoare din energia electrică consumată este transformată în energie calorică, numai 25% devenind energie luminoasă. Iată de ce tehnicienii au pornit în căutarea luminii „albe și reci".

Pentru a ajunge la ea, trebuia renunțat la principiul incandescenței, care se poate realiza numai prin încălzire. După cercetări îndelungate, s-au creat mai întîi tuburi luminescente, iar apoi fluorescente. În lampa cu luminescență, lumina este produsă datorită descărcărilor electrice în tuburi cu gaze rarefiate și cu vapori metalici. În lampa fluorescentă, descărcările electrice au loc într-un tub acoperit pe dinăuntru cu substanțe fluorescente („luminofori") ; în urma descărcărilor în argon și vapori de mercur, iau naștere radiații ultraviolete (invizibile), care, izbind stratul luminofor, dau lumina fluorescentă caracteristică, asemănătoare la culoare cu lumina zilei.

Lămpile fluorescente nu au filament care să se „ardă", și de aceea funcționează mai multă vreme decît becurile electrice cu filament metalic. Lumina produsă e plăcută, odihnitoare și sănătoasă, o adevărată lumină de zi. Din energia consumată, cam 60% se preface în lumină, adică mult mai mult decît la obișnuitele becuri electrice; obținîndu-se astfel un randament cu mult mai ridicat.

Iată de ce, alături de lămpile cu incandescență, cele fluorescente cuceresc treptat fabricile, edificiile de cultură și sănătate, străzile și piețele. Și nu va trece mult pînă ce și locuințele vor fi înzestrate pe scară tot mai largă cu acest excelent mijloc de iluminat.

În țara noastră, fabrica „Electrofar", una din cele mai moderne unități ale industriei electrotehnice, este specializată în producția de tuburi fluorescente, cu o gamă variată de colorații.

ILUMINATUL MODERN — O ADEVĂRATĂ ȘTIINȚĂ

Este un fapt îndeobște recunoscut. În țara noastră, s-au ținut în ultimii ani simpozioane consacrate anume acestei teme. În numeroase țări apar reviste tehnice consacrate exclusiv tehnicii iluminatului : „Svetotehnika" (U.R.S.S.), „Lichttechnik" (R.F.G.), „Light and Lighting" (Anglia) etc.

Se urmăresc în mod consecvent o serie de principii. De pildă, la locul de muncă suprafața de lucru trebuie să fie de ajuns de luminată, pentru ca ochiul să poată deosebi bine toate amănuntele necesare, fără a obosi ; așezarea lămpilor și strălucirea lor să fie astfel potrivită, încît să se evite orbirea ochiului de lumina directă sau de cea reflectată ; este necesară asigurarea uniformității, astfel ca raportul dintre iluminarea cea mai mare și cea mai mică a suprafețelor să rămînă în anumite limite ; se impune și existența unor lămpi de siguranță, pentru eventualitatea întreruperii iluminatului general etc.

Studiul izvoarelor de lumină a dus la împărțirea acestora în unele care dau o iluminare directă și altele care iluminează indirect, prin reflexia luminii de pe tavan. S-au elaborat și se elaborează reguli precise, normative, instrucțiuni. Astfel, pentru diminuarea efectului excesiv al izvoarelor prea strălucitoare, se preconizează utilizarea de reflectoare difuzante, sporirea nivelului general al iluminării, mărirea înălțimii la care se pune corpul de iluminat etc.

Statisticile confirmă pe deplin utilitatea practică a introducerii unui iluminat corespunzător. Astfel, într-o secție de cules a unei tipografii, valoarea iluminatului (exprimată în unitatea de măsură denumită lux) a fost ridicată de la 14 lucși la 270 lucși, ultima cifră corespunzînd nivelului iluminatului natural. Rezultatul : productivitatea muncii a crescut cu 32,5%, iar procentul greșelilor a scăzut de la 1,3% la 0,6%.

Iluminatul rutier, iluminatul industrial, iluminatul decorativ, iluminatul de interior al locuințelor devin ramuri speciale ale tehnicii generale a iluminatului.

Iluminatul modern stimulează pe om în muncă și în viață. Efectul său tonic dă existenței un plus de fascinație și de frumusețe.

I. M. ȘTEFAN

FALS TRATAT DESPRE AMUZAMENTE

Există zeci și zeci de feluri în care poți să-ți petreci timpul liber. De la colecționatul a fel de fel de curiozități, la cutreieratul munților, de la experiențele științifice care se fac acasă, la marele număr de îndeletniciri artistice pe care le practică amatorii.

Cam despre asta vorbeam cu tovarășii din ansamblul de estradă al Clubului sindicatelor sanitare din București.

— Da, dar vedeți — interveni un tînăr — mai sînt unii care... ce mai, după cum se spune, mai sînt și lipsuri...

— Ce vreți să spuneți?

Nu știu dacă instructorul artistic, tovarășul Mangu, a făcut sau nu cu ochiul, însă fapt este că în cîteva clipe, cu puține elemente de recuzită și cu mult talent, cîțiva membri ai ansamblului au fost gata și mi-au înfățișat următoarele scene:

① Scenete „Pocherul". Se joacă cu patru actori. Poate să dureze şi o noapte întreagă. Cam monotonă dacă nu intervin şi cărţuri. De obicei te alegi cu pierderi sau cîştiguri. La capitolul pierderi: bani şi chiar prieteni; la capitolul cîştiguri: dureri de cap.

② Scenă de mimă. Unele fete îşi petrec o prea mare parte din timpul liber în faţa oglinzii.

③ Altele studiază... jurnale de modă. Ceea ce nu e rău; numai că de multe ori uită să mai studieze şi altceva.

④ ...Şi pentru că sîntem la capitolul „studii" să vorbim şi despre cei care îşi ridică nivelul cultural numai prin lectura romanelor poliţiste de un gust cel puţin dubios.

⑤ Alţii îşi măsoară timpul liber cu... sticla. A doua zi întîrzie la serviciu şi din cauza mahmurelii nu sînt buni de nimic.

⑥ Vînatul şi pescuitul odihnesc, recreează, constituie un izvor de sănătate. Ceea ce nu înseamnă însă că asemenea sporturi trebuie făcute şi pe bulevard...

Fotofoileton de Eugen IAROVICI

Prezențe românești peste hotare

O DISCUȚIE DESPRE CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE

În anul 1960 s-a creat — în urma unei rezoluții a Consiliului Economic și Social — Comitetul pentru locuințe, construcții și sistematizare format din reprezentanți ai 21 de state, membre ale O.N.U., printre care se numără și țara noastră. Comitetul a ținut cea de-a doua sesiune la începutul acestui an, la New York.

Răspunzînd întrebărilor adresate de redacția revistei noastre tov. PROF. ARH. G. GUSTI — șeful delegației R. P. Romîne, care a fost ales vicepreședinte al Biroului sesiunii — ne-a vorbit despre unele aspecte ale lucrărilor desfășurate cu acest prilej.

Despre scopul Comitetului pentru locuințe, construcții și sistematizare și problemele discutate în cea de-a doua sesiune de lucru, tov. prof. arh. G. Gusti ne-a spus :

— Formulat în cîteva cuvinte, scopul urmărit de Comitetul pentru locuințe, construcții și sistematizare este de a studia și a propune măsurile tehnice, organizatorice și financiare în vederea soluționării problemelor privind construcția de locuințe pentru întreaga populație și construcția în mod corespunzător a așezărilor urbane și rurale.

În ceea ce privește problemele discutate, în ordinea de zi au fost cuprinse probleme legate de obiectivele principale ale comitetului ca de pildă situația locuințelor în lume, finanțarea campaniei de construcții de locuințe, industrializarea construcțiilor, aspecte sociale ale locuinței și altele.

— Știm că delegația R. P. Romîne a desfășurat o activitate susținută în cadrul lucrărilor sesiunii. Vă rugăm să ne dați cîteva amănunte.

— Delegația R. P. Romîne a depus un proiect de rezoluție (la care s-au alăturat în calitate de coautori delegațiile Greciei și Japoniei) în problema „finanțării locuințelor și a serviciilor obștești" prin care se recomandă Consiliului Economic și Social al O.N.U. să studieze necesitatea de a afecta o parte corespunzătoare din resursele ce se vor elibera prin dezarmarea generală și totală în vederea accelerării construcțiilor de locuințe și amenajării complexe a teritoriului.

Delegația noastră a mai prezentat două proiecte de rezoluție în problema „industrializării construcției de locuințe" care au fost adoptate în unanimitate. Primul proiect (la care s-a asociat coautor Italia), referindu-se la Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Geneva, atrage atenția asupra rolului comerțului internațional în dezvoltarea industriilor naționale de construcții, în țările în curs de dezvoltare. Al doilea proiect (la care a devenit coautor U.R.S.S.) recomandă Consiliului Economic și Social să solicite Secretariatului O.N.U. să organizeze studiul necesar cu privire la realizările, potențialul și programele adoptate în domeniul industrializării construcției de locuințe în țările în curs de dezvoltare, precum și efectuarea unui schimb larg de experiență pe plan internațional în domeniul construcțiilor.

În cadrul dezbaterilor, delegația R. P. Romîne a prezentat concluzii desprinse din experiența și realizările țării noastre privind locuințele, construcțiile și sistematizarea. De asemenea, am prezidat și grupul de lucru constituit, pentru stabilirea principalelor aspecte legate de elaborarea și aplicarea proiectelor-pilot. Totodată am prezentat celorlalte delegații fotografii și diapozitive asupra realizărilor din țară și am făcut cunoscute succesele obținute de noi în problema construcției locuințelor și orașelor, care situează R. P. Romînă printre primele țări din lume și din Europa, în ce privește construcția de locuințe raportată la numărul de locuitori. În cadrul planului de activitate a comitetului, elaborat pentru anul 1964, R. P. Romînă s-a înscris, în calitate de coraportor, la elaborarea rapoartelor în legătură cu „industrializarea construcțiilor" și „dezvoltarea urbană și regională", rapoarte ce vor fi prezentate la următoarea sesiune a comitetului în ianuarie 1965.

În general, în tot cursul desfășurării sesiunii și în ședința de încheiere, a fost apreciată contribuția adusă de delegația țării noastre, în scopul unei rodnice desfășurări a lucrărilor comitetului.

De la una la alta

Povestea vorbei

ORIGINE COMUNĂ — REZULTATE DIFERITE

Sînt cuvinte atît de asemănătoare în rostire, încît, în ciuda diferențelor de înțeles, unii se întreabă dacă nu cumva sînt larudite, avînd un punct de plecare comun. De multe ori răspunsul e negativ, adică pronunțarea similară se datorează unei întîmplări (de exemplu, *antren* și *antreu*, *șerb* și *șerbet*, *semănătoare* și *asemănătoare* etc.). Și totuși cîteodată bănuiala se confirmă, răspunsul e afirmativ.

Așa se întîmplă cu perechea *magazie — magazin*. *Magazia* e un loc de depozitare a unor mărfuri sau o încăpere în care se păstrează lemne, mobile sau diferite alte obiecte, în timp ce la *magazin* cumpărătorul găsește mărfuri de vînzare. Cele două cuvinte au o origine comună (în limba arabă), dar au pătruns în românește pe căi diferite : *magazie* a fost împrumutat din grecește *(magasi)*, iar *magazin* din franțuzește *(magasin)*.

Diferența de înțeles dintre *magazie* și *magazin* nu e atît de mare încît să nu descoperim cu ușurință elementul comun. În definitiv și *magazia* și *magazinul* servesc la depozitarea unor mărfuri, deși în scopuri deosebite.

Ca sens, *a agonisi* diferă de *a agoniza* mai mult decît *magazie* de *magazin*, dar și aici originea e identică : verbul grecesc *agonizo* (=a se lupta). Luat direct din greceste, cuvîntul a căpătat forma *a agonisi* ; ulterior *agonizo* a intrat pentru a doua oară în limba noastră, de astă dată însă prin mijlocirea limbii franceze. Astfel s-a născut verbul *a agoniza* (francezii spun *agoniser*).

Dacă diferența fonetică dintre *a agonisi* și *a agoniza* se explică prin itinerarul diferit pe care l-a urmat cuvîntul grecesc *agonizo*, în cele două epoci cînd a pătruns în românește, mai rămîne de lămurit totuși ceva : de ce diferă așa de mult înțelesurile ? La baza sensului ambelor verbe românești stă ideea de luptă, adică tocmai înțelesul termenului grecesc originar. *A agonisi* a însemnat la început „a lupta pentru a-și asigura existența, a aduna o avere prin eforturi mari, comparabile cu o luptă", la *a agonisa* legătura cu „lupta" e perceptibilă și astăzi, cuvîntul însemnînd „a lupta cu moartea".

Sorin STATI

MOTONAVĂ PE ȘOSEA

Între orașele poloneze Ostroda și Elbląg a luat ființă o cursă regulată de motonave. „El și ? — veți întreba. Probabil că între cele două localități

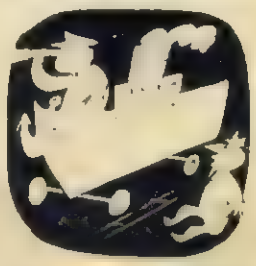

există o apă navigabilă". Ceea ce este adevărat, dar numai în parte. Motonavele parcurg pe apă numai o porțiune a drumului, restul îl fac pe uscat. Construcția lor (vasele sînt prevăzute cu un șasiu special) le permite ca în punctele unde navigația devine dificilă să circule pe mal, înaintînd la fel de ușor pe uscat ca și pe apă.

Motonava-amfibie realizată de constructorii polonezi poate transporta în fiecare cursă 70 de pasageri.

ANTIBIOTICE ÎMPOTRIVA ULCERULUI

La Institutul de inframicrobiologie al Academiei R.P. Romîne, prof. univ. acad. Șt. S. Nicolau, directorul institutului, cu unul dintre colectivele din care fac parte dr. Dan Sărățeanu, dr. Constantin Surdan și alții, au obținut rezultate importante privind cauzele virotice ale unor boli de inimă și unor boli ale vaselor sanguine. S-a dovedit că numeroase boli cardiovasculare, ca infarctul de miocard, tromboflebitele și altele, sînt produse de infecții latente rickettsiene sau pararickettsiene. (Rickettsiile și pararickettsiile sînt două grupe de inframicrobi).

Rezultate similare s-au obținut cu privire la cazuri de ulcer gastric, afecțiuni respiratorii cronice, cauzate tot de inframicrobi, din cadrul celor două grupe de rickettsii și pararickettsii. Cunoscîndu-se proveniența acestor boli, s-a stabilit tratamentul lor cu antibiotice din grupa tetraciclinelor. Acestea pot asigura vindecarea unor bolnavi care înainte nu beneficiau de nici un tratament eficace.

În colaborare cu profesorul universitar M. Cajal, de la maternitatea Polizu, s-a studiat cauza unor șarcini patologice la femei, ca avorturi spontane, malformații congenitale, copii născuți înainte de termen etc. Principala cauză a acestor afecțiuni este tot infecția latentă cu rickettsii sau pararickettsii a mamelor. Tratamentul cu tetracicline poate preveni astfel de accidente patologice ale sarcinii.

Iată, așadar, cum se lărgește neîncetat cîmpul de acțiune al antibioticelor.

CUVINTE

ORIZONTAL : 1) Cuvînt înainte — Într-un cuvînt ! 2) Cuvinte mai puțin cunoscute — Cuvinte... cu două înțelesuri. 3) Un cuvînt... de demult — Purtător de cuvînt. 4) Se exprimă mai mult prin cifre decît prin cuvinte. 5) Diminutiv feminin — Te instiințează în puține cuvinte — Refren la cîntecele populare. 6) Leagă cuvintele — Indicat — Leagă cuvintele... latine. 7) Sursa cuvintelor... bune (pl.) — Culoarea unui cuvînt... optimist. 8) Cuvintele unei limbi dispărute — Exprimă dragoste (fără cuvinte). 9) Primele la alfabet — Un cuvînt afirmativ — Figuri la jocul de șah. 10) Subsemnatul — A apare — Nu spune nici un cuvînt (fam.). 11) Alt purtător de cuvînt — A împleti. 12) O convenție fără cuvinte — Un cuvînt... etern.

VERTICAL : 1) Cuvîntul dat. 2) Tine de cuvînt ! (pl.) — Intrare. 3) Îndreaptă cuvintele greșite — Se mai încurcă uneori — Dialect francez. 4) Pagini — Îți adresează cuvinte binevoitoare (pl.). 5) Nu-i arde de vorbă. 6) Teo ! — Riu în Africa — A tipări cuvinte strînse în volum. 7) Dusă cu vorba (fig.). 8) Trecută cu vederea — Artist care se exprimă fără cuvinte 9) Unul singur... — A tălmăci cuvinte străine. 10) Planuri în imaginație — Maestru al cuvîntului. 11) Pronume — În cîteva cuvinte (pl.). 12) Luat în primire cu cuvinte tari — Cuvinte la sfîrșit — Posedă.

Cuvinte rare : AFA.

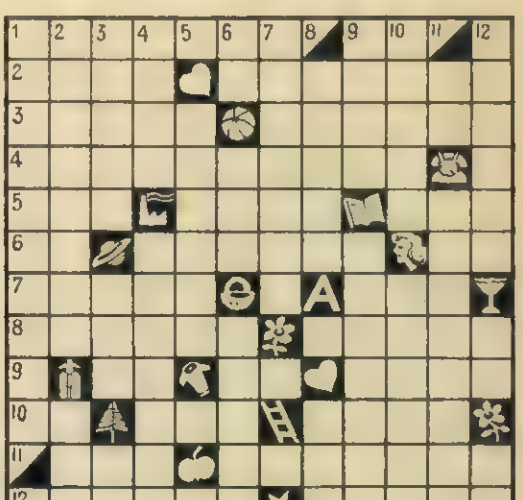

Dezlegarea jocului „UN CAREU PE... PORTATIV", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Familiare — Similare. 2) Soldură — Falangă 3) Ei — Înat —Aală. 4) Emisi — Catrea. 5) La — Re — Solare — Era. 6) UTA — Nii — Ila — C. 7) Amici — Ore — Miere. 8) Renani — Minimă. 9) Streșini — Ao — T. 10) Tiv — Anemiați. 11) Irenică — Călărețe.

UN INVENTATOR GENIAL...

de CIK DAMADIAN

Umbrelă pentru două persoane având un dispozitiv special care anunță începerea ploii.

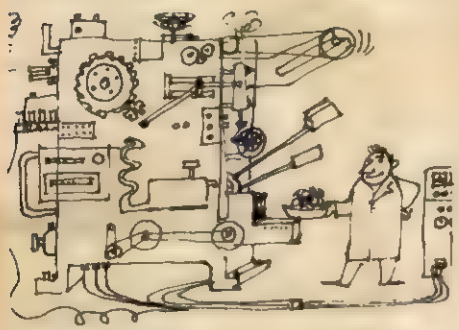

Aparat pentru desfundat macaroane... Experimentează inovatorul.

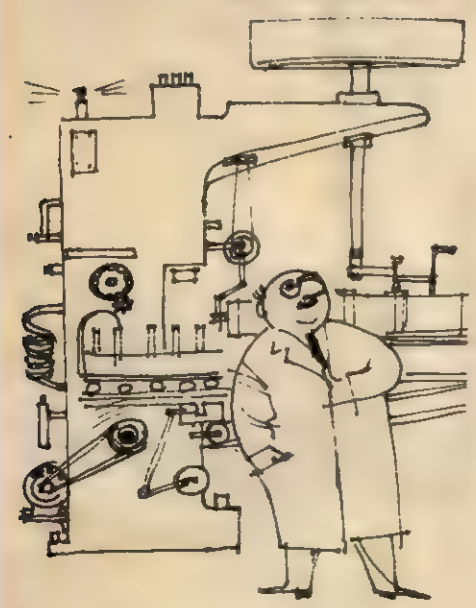

Aparat automat pentru scurtat firului de lampă. Inovatorul nu a putut efectua experimente, întrucît nu s-au găsit suficiente lămpi...

aniversare...

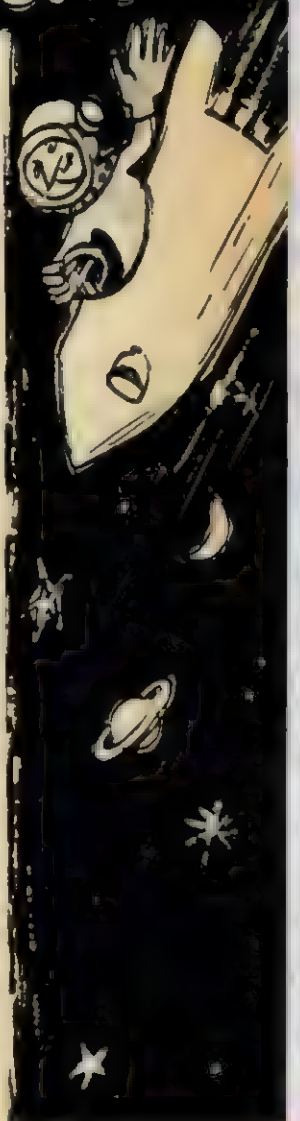

Era cea mai frumoasă dimineață de iunie pe care o văzusem în ultimii o sută zece ani. Poate unde era și ziua mea de naștere — deoarece ultimele o sută zece zile de 21 iunie la care asistasem fuseseră însorite și limpezi.

Sărbătorirea trebuia să înceapă la orele nouă, chiar pe malul mării — și ca să nu întîrzii am plecat încă de la șase spre cosmodrom.

Băieții mă așteptau — unii de vîrsta mea, alții, ceva mai mari, ajunseseră în pragul maturității — dar cu toții fremătau de nerăbdare.

După felicitările și strîngerile de mînă de rigoare, am decolat.

V-am spus, era cea mai frumoasă dimineață de iunie din cîte văzusem. Ivi-colo, cîțiva lucrători ai salubrității fugăreau cu aspiratoarele niște ciuruși bucălați și scămoși pe care îi adunară pînă la urmă într-un bidon. Ceva mai încolo întîlnirăm un vehicul al pazei publice care supraveghea turnantele marcate cu sferturi de colaci de fum și, la una din intersecții, un robot ce lustruia un asteroid.

Totul era atît de limpede și de curat, atît de pur, încît aș fi vrut să compun versuri. Dar demult, demult de tot, nu mai făcusem așa ceva... De pe cînd aveam șaisprezece ani! Șaisprezece ani... Trimisesem poezia unei redacții care avea un colț anume consacrat începătorilor. Dar pe atunci se da o asemenea năvală spre gloria literară, încît bietul redactor cred că nu ajunsese s-o citească nici după șase luni. Se numea „Cer deschis"...

Frînarea rachetei mă trezi din reverie. Aterizam. Norul de flăcări străluci exploziv de-o parte și de alta a bordajelor, apoi urmă o zguduitură. Eram pe malul mării.

Doi tineri abia trecuți de cincizeci de ani îmi înmînară în numele întreprinderii o sticlă de Fetească *contingent 1964*, un submarin de buzunar cu lanț și un antigraf*). Mă îmbrățișară și în urma lor apăru coloana amicilor, așezați cîte opt pe rînd, cu mîinile *gata* întinse.

Dar n-am apucat să mă apropii de ei, căci, pe neașteptate, nepoțica mea țîșni dintr-un boschet și dîndu-și la o parte șuvițele cărunte, se apropie sărind într-un picior și fluturînd un ziar.

— Uraaa! Bunicuțu' e poet! — strigă ea cît putu de tare. E un liric, un romantic, un clasic. Poftim, citiți!

Și îmi întinse ziarul. Pe prima pagină, la rubrica „Tinere condeie" era imprimat cu verzale un titlu: *„Cer deschis"*. Dedesubt, o notă a redacției: *„Scuzîndu-ne pentru această regretabilă întîrziere, ne grăbim să publicăm poezia „Cer deschis" aparținînd tînărului talent etc., etc.*

*) *Antigraf: creion antic — adică, pur și simplu, un creion (n.a.).*

Silviu GEORGESCU
Ilustrații de E. ARNO

Un lac cu apă caldă în Antarctica

Lacul Vanda de pe continentul antarctic prezintă o curioasă anomalie în ceea ce privește temperatura apei. Revista neozeelandeză „Antarctic" semnala că, în timpul verii antarctice 1960-1961 (decembrie-ianuarie), exploratorii americani au descoperit în fundul acestui lac la o adîncime de circa 60 m, apă saturată de sare, a cărei temperatură era de +27°C, cu 47°C superioară temperaturii medii a gheții care acoperă în permanență suprafața lacului. S-a pus atunci întrebarea dacă această temperatură neobișnuită nu se datora unor surse de căldură situate sub fundul lacului.

Doi oameni de știință neozeelandezi au reluat cercetările în anii următori, cînd au constatat că straturile de la fund erau cu mult mai reci decît apa de deasupra lor și că deci căldura nu putea veni din adîncime. Temperatura apei de la fund nu putea fi atribuită decît razelor solare, care în timpul verii pătrund în lac prin mantaua lui de gheață.

Exploratorii neozeelandezi socotesc că datorită limpezimii excepționale a apelor lacului Vanda, razele solare pot pătrunde fără să fie absorbite de straturile intermediare. Fiind saturată de sare, apa de la fund este mult mai grea decît cea dulce de la suprafață; rămînînd nemișcat, stratul sărat păstrează o temperatură ridicată.

dialog

CITITORII NE ÎNTREABĂ...

Iată cîteva întrebări aflate în corespondența sosită la redacție în ultima săptămînă :

● De ce nu poate fi întrecută viteza luminii ? (Șerban Balic, Sulina) **● Cum se realizează coloana sonoră a unui film ?** (Șerban Speteanu, București) **● În ce împrejurări a murit Decebal ?** (Cornel Lupea, Hidrocentrala Sadu II) **● Care sînt cuceririle științei în domeniul ploii artificiale ?** (Al. Enescu, Tr. Măgurele) **● Cum sînt valorificate terenurile acoperite cu nisipuri zburătoare ?** (S. Tudor, Constanța) **● Care sînt caracteristicile noului plan rominesc „Lipatti" ?** (D. Ioneescu, Vaslui).

Întrebările de mai sus își vor găsi răspunsul în numerele viitoare ale „Flăcării" (rubrica „Dialog cu cititorii").

SUB MICROSCOP: MICROBUL

„În revista «Flacăra» am citit un articol «Excursie în invizibil» în care se vorbește despre istoria microscopului. Legat de aceasta aș dori să știu cîteva amănunte privind microbii. Cine și cînd i-a descoperit ?"

Catinca și Mariu POPOVICI
Suceava

Răspunde prof. dr. ION MESROBEANU, directorul Institutului „Dr. I. Cantacuzino".

Existența microbilor, a viețuitoarelor care sînt atît de mici încît nu se văd cu ochiul liber, a putut fi pusă în evidență numai atunci cînd s-a descoperit aparatul necesar pentru aceasta : microscopul. Primul microscop, un aparat primitiv, a fost imaginat de Anton van Leeuwenhoek (1632-1723) și se pare că mărea de 300 de ori obiectul examinat. Prima lui descriere de microbi se găsește în scrisoarea adresată Societății Regale din Londra, datată 9 octombrie 1676. Din această scrisoare, precum și din următoarele, reiese că în diverse ape, în milsi rîurilor, în tartrul de pe dinți, în salivă, în fecale, Leeuwenhoek a identificat mica viețuitoare pe care le-a numit animalicule și le-a desenat. Formele descrise de el erau acelea care și astăzi sînt recunoscute ca fiind prezentate de bacterii : forme sferice (cocii), de bastonașe (bacilii), de virgule (vibrionii) sau spiralate (spirilii).

Descoperirile lui Leeuwenhoek au fost confirmate ulterior.

În secolul al XVIII-lea s-a căutat a se explica locul și rolul microbilor în natură, însă lumina au a venit decît în secolul al XIX-lea : Louis Pasteur (1822-1895) este cel care a demonstrat nu numai că fermentațiile sînt cauzate de viețuitoare microscopice, dar că pentru fiecare fel de fermentație există o anumită specie de viețuitoare care o determină. Tot lucrările marelui savant francez au arătat că și bolile infecțioase se datoresc microbilor. Fiecare infecție e cauzată de un anume microb și există o specificitate de acțiune a acestor viețuitoare.

Pasteur a pus totodată în evidență și tehnicile fundamentale pentru studierea microbilor.

Studiul viețuitoarelor microscopice a luat o dezvoltare uriașă datorită acestor descoperiri epocale.

În 1892, D. Ivanovski a evidențiat existența viețuitoarelor care sînt mai mici decît acelea ce se văd la microscop : virusurile sau inframicrobii, care pot fi studiați numai cu ajutorul microscopului electronic.

NIȘTE SIMPLE SANDOURI

În dubla calitate de cititor al „Flăcării" și de amator de sporturi subacvatice, adresez „Flăcării" următoarea propunere : în magazinele de specialitate se găsesc din belșug toate cele necesare practicării acestui sport — vizoare, labe de gîscă, tuburi pentru respirat, arbalete etc. Arbaletele existente în comerț sînt prevăzute cu niște bucăți cilindrice de cauciuc — sandouri — care după o folosire de 1-2 sezoane se rup foarte ușor, datorită îmbătrînirii cauciucului, în timp ce în rest arma rămîne intactă, în bună stare de funcționare. Normal ar fi ca să se găsească în comerț sandouri de schimb, așa cum există în toate domeniile piese de schimb pentru articolele supuse uzurii. Din păcate, în magazinele de materiale sportive și se răspunde : „N-avem sandouri. Cumpărați-vă altă arbaletă". E ca și cum ar trebui să-și cumpere o nouă motocicletă pentru că și s-a uzat un pneu...

Deoarece cred că industria noastră de produse din cauciuc poate asigura și fabricarea acestui articol atît de necesar unui număr tot mai mare de sportivi, aș propune ca forurile respective, și în primul rînd întreprinderea de difuzare a materialelor sportive, să ia măsurile corespunzătoare.

Matei GHEORGHE
Ploiești

N. R. Am trimis această sesizare Întreprinderii de difuzare a materialelor sportive, pentru a examina posibilitatea de a se pune la dispoziția sportivilor sandouri de rezervă.

PUȘCULIȚĂ CU ARGINȚI

Colecția de numismatică a Muzeului arheologic din Piatra-Neamț a fost îmbogățită, nu demult cu o nouă serie de monezi. La săpăturile fundațiilor de blocuri ce se construiesc în oraș s-a găsit o „pușculiță" cu 600 monezi de argint.

Majoritatea pieselor găsite sînt groși polonezi din perioada 1506-1603.

În fotografie : o parte din tezaur alături de „pușculița" în care au fost găsiți arginții.

Emil BUCUREȘTEANU
Piatra-Neamț

CEL MAI MARE CATACLISM...

„În «Flacăra» nr. 7/1964, la rubrica «Cadran internațional», am citit date statistice ale U.N.E.S.C.O. cu privire la calamitățile naturale petrecute în anul trecut. În legătură cu aceasta aș dori să știu care a fost cel mai mare cataclism cunoscut de omenire".

Sanda VIFOREANU
Focșani

Omenirea a cunoscut, în decursul existenței sale milenare, o seamă de mari calamități. Dintre toate acestea cea mai teribilă pare să fi fost erupția de la 25-26 august 1883 a vulcanului Perbuatan, de pe insula Krakatau.

Această insulă este situată în strîmtoarea Sonda, care desparte marile insule Sumatra și Java — regiune unde există cei mai mulți vulcani din lume (100 sînt numai în insula Java). Cel mai mare dintre aceștia este Perbuatan, de pe insula Krakatau. El are un crater înalt de 800 de metri, lung de 8 km și lat de 5 km. De multă vreme Perbuatan nu mai dăduse semne de viață și locuitorii din regiune aproape că uitaseră de existența lui. Dar în dimineața zilei de 25 august 1883 monstrul s-a trezit din somn, declanșînd cel mai mare cataclism din istoria omenirii.

Dezastrul a început printr-o explozie formidabilă, care s-a auzit pînă la o distanță de 4.000 de km. Apoi o imensă coloană roșie, de fum, pietre, lavă și cenușă, s-a ridicat pînă la o înălțime de 11.000 de metri. După o oră de erupție, toată regiunea era înconjurată de o beznă de iad, care a durat 12 ore, timp în care haosul a pus stăpînire pe tot ce se afla pe o rază de 90 de km de la locul dezastrului. Aproape simultan cu erupția, trombe uriașe de apă au răscolit mările înconjurătoare, producînd valuri înalte de 35 de metri, care s-au năpustit în interiorul insulelor, pustiind totul. La o oră după începerea erupției, apele din jurul insulei Krakatau începeau să fiarbă.

După trei zile erupția a încetat și mările s-au liniștit. Marinarilor de pe primele nave care au îndrăznit să se apropie de locul tragediei, li s-a înfățișat cel mai dezolant spectacol văzut vreodată de ochiul omenesc. Coastele Sumatrei și Javei, pe o lungime de cîteva sute de kilometri și pe o adîncime de 20 de km se transformaseră într-un pustiu fumegînd. Cele trei localități : Telukbetung din Sumatra, Anjer și Tjiringin din Java, precum și cele cîteva sute de sate din regiune dispăruseră în întregime. Stratul de lavă și cenușă căzut peste aceste așezări omenești era de 20 pînă la 80 de metri grosime și sub el se afla tot ce fusese viață înainte de cataclism.

S-a apreciat că numărul victimelor făcute de această calamitate a fost de 40.000.

Valurile răscolite de erupție, pornite din jurul insulei Krakatau, cu o înălțime de 35 de metri, s-au propagat în aproape toate mările și oceanele lumii, ocolind continentul african, intrînd în Atlantic și ajungînd pînă la coastele Franței și Cubei, cu o înălțime de 0,40 m.

Mișcarea ondulatorie a atmosferei, cauzată de zgomotele erupției, a ocolit globul pămîntesc în 35 de ore, trecînd peste Romînia după 16 ore și peste Paris după 18 ore, și acest fenomen s-a repetat de trei ori consecutiv.

CINE A GREȘIT?

În numărul din 22 februarie 1964 al „Flăcării" a apărut o avancronică la meciul de box dintre Sonny Liston și Cassius Clay pentru desemnarea campionului lumii la categoria grea. (Rezultatul acestei întîlniri se cunoaște.)

Mare mi-a fost mirarea cînd am remarcat că unele date referitoare la cei doi boxeri erau prezentate în mod diferit de cele apărute în alte publicații (e vorba de înălțimea, greutatea și vîrsta celor doi boxeri — n.r.).

Rog să mi se răspundă care sînt adevăratele date.

I. RUSU
electrician la Casa Scînteii
București

N. R. Asemenea sesizări am mai primit de la cititorii C. Atodorei din Tg. Ocna și V. Brăileanu din Piatra-Neamț. Nepotrivirea de date ce ai se semnalează nu poate fi imputată nici nouă și nici altor publicații. Se pare că față de Liston și Clay se pun adesea în situații clovnerești, de bună seamă, pentru reclamă. Astfel, Liston declară că e în vîrstă de 29 de ani în timp ce mama lui jură că el are 31... Cît despre Clay, la cîntărirea dinaintea meciului el a făcut atîtea bufonerii încît a fost amendat cu 2.500 de dolari.

Așa că, vedeți...

COLECȚIA MEA DE ILUSTRATE

Înainte de a vorbi despre experiența mea de colecționar, în cadrul schimbului de experiență inițiat în această rubrică, țin să arăt că în mare măsură datorez „Flăcării" îmbogățirea rapidă a colecției mele de cărți poștale ilustrate. Rubrica „Cititorii către cititori" m-a ajutat să leg corespondență cu numeroși iubitori de ilustrate din țară și de peste hotare. Cărțile poștale din străinătate le-am aranjat pe țări, iar pe cele din țara noastră le-am împărțit pe mai multe compartimente :

— ilustrate din localitățile patriei ;
— stațiunile balneoclimaterice ;
— imagini turistice : munți, cabane, defileuri, peșteri, lacuri și alte peisaje ;
— monumente istorice : case memoriale, muzee, cetăți, biserici, mănăstiri ;
— portul național din diferite regiuni ale țării ;
— flori, plante, insecte, păsări și animale ;
— imagini reprezentînd diferite profesii, meșteri, îndeletniciri din toate timpurile ;
— peisaje pe anotimpuri ;
— reproduceri după opere de artă plastică ;
— oameni de seamă, savanți, artiști, scriitori, luptători pentru progres.

Marius Fabian POLGAR
funcționar, Arad

CĂUTĂRI... CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Marianca Ciolacu, funcționară, Tulcea, strada Traian 34 : literatură, ilustrate ; Lucia Ciornea, elevă, Dorohoi, strada Spitalului 17 bis : literatură, cinema, sport ; Rudolf Schuster, electrician, com. Peștișu Mare, reg. Hunedoara : ilustrate ; Emesz Szathmary, elevă, Someșeni, Cluj, str. Colectiviștilor 1 : filatelie, ilustrate ; Const Cotar, lăcătuș, Hunedoara, str. Gh. Lazăr, bloc 50, ap. 6, sc. B : literatură, ilustrate ; Dumitru Nistoran, tehnician, Hunedoara, O. M., bloc 45, ap. 1, sc. A : literatură, ilustrate ; Ladislau Eöry, tehnician, Hunedoara, bloc 110, ap. 10 : literatură, ilustrate ; Vasile Dumitrescu, lăcătuș, Reșița, căminul muncitoresc, bloc 1 : sport, ilustrate ; Ion Grigoreanu, laminator, Hunedoara, O.M., bloc 55, ap. 19 : ilustrate ; Eva Balogh, elevă, Pecs — banyatelep, Baranya megye Geseztenyes u 4, R.P. Ungară : ilustrate ; Aniela Orabarska, Wroclaw R.P. Polonă — 22, ul Strachocinska 106/2 : teme diverse, ilustrate (în poloneză și rusă) ; Andrej Mathatrewicz, Lodz, Zielona 25, R.P. Polonă : filatelie ; Mihail T. Ciurikov, com. Novosebisk, raion Bolșrad, reg. Odesa, R.S.S. Ucraineană, U.R.S.S. : teme diverse ; Constantin Brozbă, laminator, Hunedoara, O.M., bloc 55, ap. 15 : ilustrate ; Ion

DE LA CORESPONDENȚI

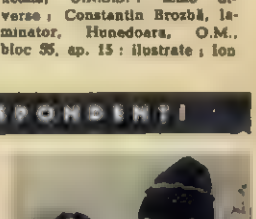

În strada de joc. *(F. Ploșu, Cîmpulung-Moldovenesc)*

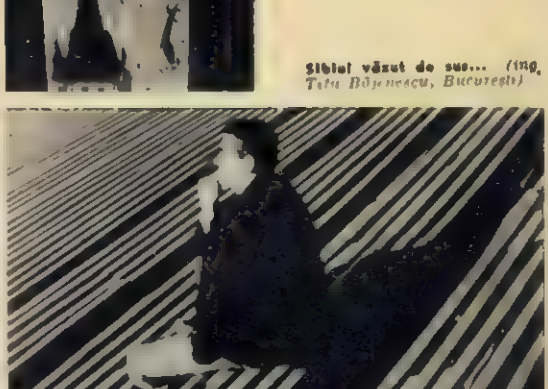

Stîlpul văzut de sus... *(ing. Tatu Băjenescu, București)*

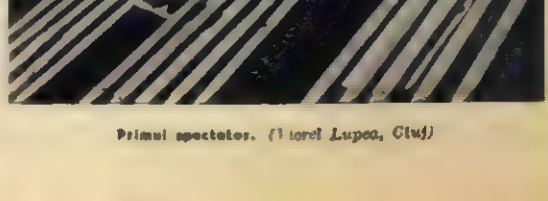

Primul spectator. *(Viorel Lupea, Cluj)*

Cu cititorii

David, electrician, com. Peștiș, reg Hunedoara : muzică, sport, literatură ; Dumitru Rusu, asistent universitar, Iași, str. Anastasie Panu 30 : teme diverse, ilustrate ; Virginia Popovici, funcționară, Piatra-Neamț, bd. Republicii 2 : teme diverse, ilustrate ; Camelia Crețu, funcționară, Piatra-Neamț, str. Al. cel Bun 14 : ilustrate.

DIN PARTEA REDACȚIEI. Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea — în limita spațiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

POȘTA NOASTRĂ

PETRU STÎNGACIU, Sibiu. Povestea cu privire la pretinsul schelet al unui om în lungime de 3 metri, ce ar fi fost găsit la noi în țară în 1929, este evident inventată, lipsită de orice bază reală.

Uriași — în sensul de oameni deosebit de înalți —

Egipteanul Ali Hassan, era în urmă cu cîteva decenii unul dintre cei mai înalți oameni din vremea sa: 2,40 m.

sens în care înțelegeți dv întrebarea ce ne-ați pus-o — n-au existat niciodată. Se întîmplă, uneori, ca un om sau altul să fie mai înalt decît semenii săi. Cînd înălțimea aceasta depășește normalul, înseamnă că omul respectiv e bolnav, de obicei suferind de o afecțiune a glandei hipofize. Cel mai înalt asemenea „uriaș" despre care există date precise, a fost americanul Robert Wodley, mort în 1940. El avea înălțimea de 2,53 metri și era grav bolnav, bineînțeles tot de o afecțiune a hipofizei. Dacă doriți să știți mai multe cu privire la felul în care a evoluat statura omului de-a lungul timpurilor vă recomandăm să citiți articolul „Se măsoară 200.000 de oameni", apărut în „Flacăra" nr. 26 din 29 iunie 1963.

GH. TARHAT, Petroșani. Încercări poetice nu publicăm.

ION ILIE, București. Ceea ce ne întrebați dv despre locomotivele diesel electrice am publicat în „Flacăra" nr. 51 din 22 decembrie 1962, în cadrul reportajului intitulat „2.100 de cai-putere".

GIGI FULGA, Valea Mare Pravăț (Muscel). Cel mai bine este să vă adresați secretariatului literar al Teatrului de stat din Pitești sau oricărui alt teatru din țară.

ION LUPU, Cîmpulung-Muscel. Fotografia castelului Bran pe care ne-ați trimis-o nu aduce nimic în plus față de alte fotografii ale acestui castel, apărute pînă acum. Așteptăm noi încercări.

GH. SĂNDREANU, Deva. Citiți răspunsul dat tov. Ion Lupu. Deși la dv nu este vorba de un castel — în rest vi se potrivește.

M. VRÎNCEANU, Mediaș. În legătură cu originea diferitelor cuvinte am publicat și vom mai publica în continuare rubrica noastră „Povestea vorbei". Aforisme ? Nu !

EMILIAN BÎRSĂNESCU, Giurgiu. Fotografia trunchiului de copac în care ucenicii de pe vremuri băteau cîte un cui cînd deveneau calfe, a fost de mult publicată în „Flacăra". Poate dați și de lucruri ceva mai... noi. Le așteptăm.

ADRIAN BRAHNEA, Tecuci. Pentru toate lămuririle pe care le doriți ar fi mai potrivit să vă adresați celor de specialitate. Și, ca să vă precizăm lucrurile, vă comunicăm adresa revistei „Filatelia" : București, str. Biserica Enei 16, raion 30 Decembrie. Iar adrese de tineri care vor să corespondeze pe această temă găsiți berechet în rubrica noastră „Cititorii către cititori".

RODICA OPREA, București. Scriitorul Constantin Chiriță este colaborator al revistei noastre, așa că am avut posibilitatea să-i cerem să vă răspundă direct la întrebările dv ce privesc de fapt unele amănunte de documentare pentru romanul său „Oțelul". Sperăm că în scurt timp — înainte de vacanța care vă va prilejui vizita la Hunedoara — veți primi răspunsul dorit.

EUGENIA GHERGHEL, Bacău. Așa cum am mai arătat, noi nu ne asumăm nici o răspundere cu privire la dorința sinceră de a coresponda a celor ce-și publică adresele la rubrica „Cititorii către cititori". Dacă elevii Constantin Idu și Valentina Soldatu din Eforie-Sud nu v-au răspuns, iată îi pedepsim blamînd aci, la „Poșta noastră", lipsa aceasta de elementară politețe. Mai mult ce le-am putea face ? În ce privește artiștii de care întrebați, vă recomandăm să scrieți pe adresa : O.S.T.A., București, Calea Victoriei 174, raionul 30 Decembrie. Mulțumim pentru sugestii și pentru urările pe care ni le faceți.

V. SILVIAN

Petrică Fara, Reșița ; P. Cristescu, București ; Mihai Șerbănescu, Brașov ; C. Popescu, Oțelul Roșu ; Eugen Munteanu, Piatra-Neamț ; Grigore Marcu, Zalău ; Marius Păduroiu, Drăgășani ; prof. Șt. Dincă, com. Izvor ; Mihai Rotaru, Sinaia ; Gh. Calen, Pîrscov ; Radu Ceteraș, Năsăud ; Pantelimon Boară, Hunedoara ; Viorica Podor, Buhuși — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

Unul din cele două goluri care au adus echipei bucureștene o prețioasă victorie în deplasare (Farul-Dinamo : 0-2).

FOTBAL... ȘI ÎN DEPLASARE!

Am aflat cu satisfacție din nr. 10 al revistei că redacția „Flacării", în colaborare cu Federația de fotbal, a instituit o cupă care să se acorde la finele campionatului de fotbal echipei de categoria A ce va obține cele mai bune rezultate tehnice și comportări în meciurile susținute în deplasare.

Ca vechi și pasionat spectator sportiv, am avut prilejul să constat că printre lipsurile fotbalului nostru se numără și faptul că în majoritatea meciurilor — și cred că nu greșesc afirmînd că în 90 la sută din cazuri — echipele gazde cîștigă întîlnirea. Acest fenomen rezultă și din analiza clasamentului publicat în numărul respectiv al „Flacării", stabilit înaintea ultimelor restanțe din tur: chiar fruntașe ale acestui clasament, echipele Steaua, Dinamo, Rapid n-au cîștigat în deplasare decît puține meciuri.

Ce stă la baza acestui „fenomen"? După părerea mea, ideea că avantajul terenului ar fi hotărîtor în soarta meciului este profund eronată. Echipele oaspete, intră adesea timorate și resemnate pe teren, mulțumindu-se cu un rezultat de egalitate sau cu o înfrîngere la scor cît mai strîns. Urmînd indicațiile uneori greșite ale antrenorilor, echipele joacă defensiv, fără nici cea mai slabă intenție de a străpunge apărarea adversă, ca și cum ar exista și alt mod de apărare decît atacul continuu și susținut!

Ideea preconcepută a pierderii probabile a meciului în deplasare slăbește nu numai combativitatea jucătorilor oaspeți ci și pe cea a gazdelor, care consideră că vor avea o pradă ușoară. Ca rezultat al acestei concepții greșite, unele echipe (nu vreau să le citez, se știu ele care sînt...) s-au „specializat" atît de bine în arta de a pierde în deplasare, încît completarea pronosticului respectiv în buletinele Pronosport devine o simplă formalitate pentru cunoscători.

E inutil, cred, să mai arăt cît mai rămîne din frumusețea spectacolului fotbalistic într-un meci în care avantajul terenului precumpănește asupra adevăratului raport de forțe dintre cele două echipe.

Nădăjduiesc că instituirea Cupei revistei „Flacăra" la fotbal va reprezenta încă un stimulent pentru sporirea combativității și a nivelului tehnic al jocurilor. Și sper că echipa al cărei susporter sînt (n-o divulg, pentru a nu intra în conflict cu alți cititori!) va reuși să cîștige acest prețios trofeu. Prețios, pentru că acasă știe oricine să cîștige — mai cu încurajările publicului, mai cu obișnuința terenului... Să vă vedem deci, dragi fotbaliști, la lucru în deplasare!

Vasile CULURA
corespondent voluntar, București

CLASAMENTUL

în CUPA REVISTEI „FLACĂRA" pentru cele mai bune rezultate tehnice și comportări în jocurile disputate în deplasare:

1. STEAUA	8	4	1	3	16 : 15	9
2. DINAMO BUCUREȘTI	6	3	1	2	10 : 6	7
3. RAPID	6	2	3	1	10 : 9	7
4. STEAGUL ROȘU	7	3	1	3	7 : 12	7
5. PROGRESUL	6	2	2	2	8 : 10	6
6. PETROLUL	7	1	2	4	7 : 5	4
7. FARUL	6	2	0	4	4 : 13	4
8. DINAMO PITEȘTI	7	0	2	5	5 : 14	2
9. ȘTIINȚA CLUJ	7	1	0	6	5 : 16	2
10. CRIȘUL	7	1	0	6	4 : 17	2
11. SIDERURGISTUL	8	1	0	7	4 : 22	2
12. ȘTIINȚA TIMIȘOARA	8	0	1	7	4 : 17	1
13. U.T.A.	6	0	1	5	2 : 11	1
14. C.S.M.S.	6	0	0	6	6 : 16	0

După cum se vede, din cele șapte echipe care au jucat duminică în deplasare, doar două (**Steaua** și **Dinamo**) au reușit să se ridice pe locuri mai bune în clasamentul pentru Cupa revistei „Flacăra". După prima etapă a returului, în frunte se află **Steaua** cu 9 puncte, dar cu două jocuri în plus față de următoarele două clasate: **Dinamo-București** și **Rapid**. Etapa de mîine poate aduce însă noi răsturnări în clasament. Dacă va obține la Arad două puncte, **Rapid** ar putea trece din nou în fruntea clasamentului ținînd seama că atît **Steaua** cît și **Dinamo**, jucînd „acasă", nu vor obține puncte.

O fază din meciul care a adus-o pe Steaua în fruntea clasamentului pentru Cupa revistei „Flacăra" (Steagul roșu-Steaua : 0-1).

La cererea mai multor cititori, în numărul viitor al revistei „Flacăra" vom publica încă o pagină de fotografii în culori cu aspecte de la încheierea celei de-a treia ediții a Campionatului mondial de handbal în 7, la care reprezentativa țării noastre a ieșit pentru a doua oară campioană mondială.

FOTOCRONICA FLACĂRII

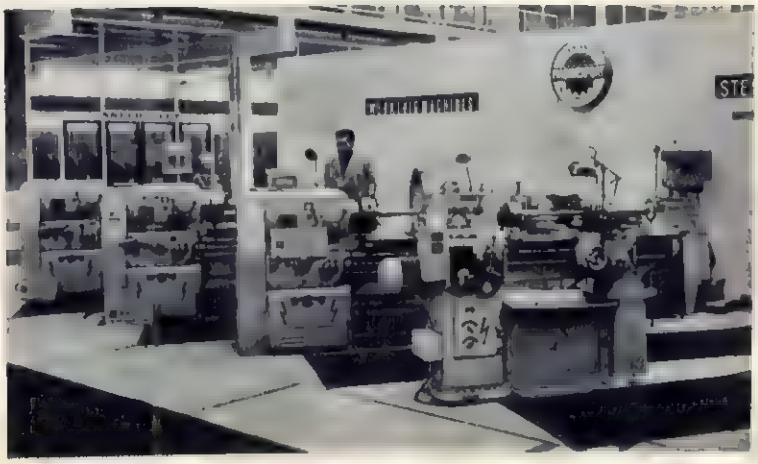

Aspect de la tîrgul internațional de la Utrecht (Olanda). In fotografie : un stand al întreprinderii „Mașinexport" (R. P. Romînă).

In sala tribunalului din Dallas (Texas), după pronunțarea sentinței de condamnare la moarte a lui Jack Ruby (marcat de săgeată).

La fabrica de hîrtie Sankyo din Zama (Japonia) muncitorii greviști protestează împotriva încercărilor poliției de a reprima greva.

Pe străzile orașului Rio de Janeiro s-a desfășurat — timp de 96 de ore — ediția 1964 a tradiționalului carnaval brazilian.

Revărsarea fluviului Ohio (S.U.A.) a provocat mari pagube materiale, lăsînd fără adăpost 50.000 de persoane. In fotografie : aspect din orașul Louisville (statul Kentucky), greu lovit de inundație.

Tunelul de la St. Bernard, inaugurat recent, va ușura mult comunicațiile dintre Elveția și Italia. Fotografia înfățișează intrarea în tunel la punctul St. Pierre (Elveția).

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 8507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI : 2 LEI.
TIPĂRUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA : Ion Vulpescu.

41.505

TOTUL RĂMÎNE
OAMENILOR
O PRODUCȚIE A STUDIOULUI „LENFILM"
Scenariul: E. ALEȘIN
Regia: O. NATANSON
Imaginea: S. IVANOV
Muzica: V. CISTIAKOV
ÎN ROLURILE PRINCIPALE
Mikolai Cerkasov, So-
fia Pilievskaia, Andrei
Popov, Elina Bistrițkaia,
Igor Ozerov, Igor Ger-
bacov, Galina Anisimo-
va, Iakov Malițki.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

13

CĂLĂTORIE LA Bh.

Vînătoare de balene

UN TEZAUR DE IMAGINI

Anul XIII nr. 13 (461) — 28 martie 1964

CARNETUL FLACĂRII

VACANȚA

de Aurel BARANGA

Îmi dau seama că nu mă voi elibera niciodată de amintiri. Rostesc cuvîntul „vacanță" și, din copilăria mea ultragiată, îmi apar, ca niște fantome, suvenirurile. Trăiesc și astăzi, concret, gustul vacanței de iarnă de altădată, cu zăpezi și pingele sparte ; a celei de primăvară, cînd ieșeam la aer după pojaruri istovitoare, cu pielița obrazului subțire, străvezie ; sau a celei de vară, lungi în pragul și arșița orașului de fier și de piatră. Alergam de dimineața pînă seara tîrziu pe maidane și băteam cu desperare o minge de cîrpă. Din cînd în cînd, cîte unul din noi cădea și-și zdrelea genunchii într-o cutie goală, ruginită, de conserve. Căutam în lăzile cu gunoaie, scoteam din dejecții o cîrpă și ne legam rănile. Mă întreb și astăzi, nedumerit, cum de nu ne-a răpus tetanosul și alte septicemii. Îmi dau seama însă că greșesc. Fiindcă, acum mi-aduc aminte, toamna catalogul era mai sărac cu cîte unul pierit în timpul vacanței. A vacanțelor de odinioară, de o infinită tristețe.

Au luat copiii vacanță, eveniment pregătit în prealabil cu o minuție, care dă culoarea vremii pe care o trăim. Căminele culturale, cîteva mii, și-au primenit din timp pereții, pentru întîlnirea sărbătorească cu copiii care își vor petrece vacanța la țară. Pentru alte zeci de mii de elevi casele de pionieri, adevărate castele ale unor basme fermecătoare, și-au revăzut recuzita, aparatele cinematografice în poziție de drepți așteaptă comanda operatorilor, ca să proiecteze pe ecrane filme selectate, sute de conferențiari și-au pus ultima virgulă pe textele ce vor fi prezentate în zilele festive, autocarele ies din garaje pentru o drumeție veselă și neastîmpărată, ca privirile micilor călători să-și cunoască țara, terenurile de sport, utilate pentru campionii pitici sînt pline de zarva lor, sălile de gimnastică, piscinele își așteaptă oaspeții. Iar în ultima zi a vacanței, mai exact în ultima seară, carnavalul copiilor, printre serpentine, coifuri, confeti și cascadele de rîs exploziv, sub lumina policandrelor aprinse. Fetițele își pregătesc rochițele de voal pentru primul lor pas de dans, un băiețel se gîndește să apară la carnaval în costumul lui D'Artagnan sau Harap-Alb, într-un cortegiu în care atîția Feți-Frumoși își dispută întîietatea și premiul pentru care bat de pe acum, emoționate, atîtea inimi. Va fi o seară a visului, pe care nimeni n-o va uita niciodată.

Acum treizeci și acum patruzeci de ani, o droaie de copii nețesălați băteau pe un maidan din vecinătatea sordidă a unor tăbăcării o minge de cîrpă.

Doamne-Dumnezeule, dacă ai fi în ceruri, m-ai face și pe mine copil — măcar pentru o vacanță. Dar nu ești !

COPERTA NOASTRĂ

Creatoarea de păpuși LIANA PANEK de la Teatrul de stat de păpuși din Cluj.

Fotografie de A. Mihailopol

călătorie la BRA

PRIN CETĂȚILE INDUSTRIEI NOASTRE SOCIALISTE

Aparatul fotografic nu poate cuprinde nici măcar o singură instalație în toată complexitatea ei. Iată de ce nu vă putem prezenta decît o vedere parțială a D. A. V.-ului.

ZI

Cuptoarele instalației D.A.V.

călătorie la BRAZI

Noaptea, din avion, Brazii par o mare în care cerul și-a răsturnat îndepărtatele stele. Din goana trenului, privirile călătorului sînt atrase de puzderia de lumini răsărită în inima cîmpiei. Feeria aceasta îndeamnă irezistibil la metaforă. Poate de aceea poeții au adăugat șirului de constelații cunoscute încă una : constelația Brazi.

Păşeam spre porțile Rafinăriei Brazi într-una din diminețile acestei primăveri. Ceața deasă învăluia uriașul care undeva pe aproape își vestea prezența numai prin trepidația motoarelor, prin vîjîitul aburilor gonind în conducte și prin mirosul persistent de țiței. Și, deodată, ceața s-a risipit și în fața noastră s-a deschis impresionanta panoramă a celei mai moderne rafinării din țară.

În dreapta și în stînga, de-a lungul aleilor asfaltate, defilează țevi, kilometri de țevi, care fac bucle grațioase sau se întretaie halucinant ca într-o pînză abstractă. Imensele rezervoare par fără număr. Și pretutindeni, sfere metalice, pompe, cuptoare, coloane înalte de zeci de metri. Împins prin păienjenișul conductelor, țițeiul trece de la o instalație la alta, sporindu-și valoarea cu fiecare kilometru parcurs...

Industria petrolieră are și ea istoria ei. Au trecut abia o sută de ani de cînd s-au descoperit procesele primare de distilare. Era ziua de naștere a petrolului lampant... Mai tîrziu chimiștii au pătruns în sfera intimă a moleculelor și prin cracare le-au „rupt" și au transformat hidrocarburile grele, prin presiuni și temperaturi relativ ridicate, în hidrocarburi ușoare. Era ziua de naștere a benzinei... Apoi dezvoltarea aviației și tendința de a construi motoare cu viteze mari și randamente superioare au dus la descoperirea sistemului de cracare catalitică, la introducerea proceselor de alchilare, izomerizare, reformare. Era ziua de naștere a benzinelor superioare... Dar transformarea țițeiului nu atinsese încă limita. El putea și trebuia să dăruiască omului materii prime pentru industria chimică și prețioasele hidrocarburi aromatice : benzenul, toluenul, xilenul, etilbenzenul etc.

Aici, la Brazi, în limitele precise ale temperaturilor și presiunilor, ale reacțiilor chimice, țițeiul se transformă în benzine, petrol, motorine, păcură, gaze lichefiate, în materii prime pentru petrochimie — pentru industria maselor plastice, a cauciucului, a medicamentelor, a coloranților, a firelor și fibrelor sintetice și altele.

Iată procesul de reformare catalitică cu cele două linii tehnologice ale sale. Una produce benzină cu cifră octanică ridicată, alta este destinată fabricării hidrocarburilor aromatice.

Inginerul Titus Alexandrescu, șeful secției de reformare și hidrofilare catalitică, a venit la Brazi în 1959, imediat după terminarea studiilor la Institutul de petrol și gaze. În 1961 a fost selecționat pentru lucrările de montare și probe la instalația de reformare catalitică.

— Repartizarea mea la acest complex — își amintește inginerul Alexandrescu — unde sînt instalații din cele mai moderne și al cărui proces tehnologic nou oferă un larg cîmp de activitate, mi-a impus eforturi pentru a-mi îmbogăți cunoștințele teoretice. Faptul că am fost aici de la faza de instalare și apoi în calitate de șef de schimb, am participat la operațiile de pornire și probă, a constituit pentru mine o bună școală.

Tînărul și experimentatul inginer ne vorbește cu pasiune despre drumul pe care-l parcurge benzina pentru atingerea unor cifre octanice ridicate, despre hidrocarburile aromatice care înainte rezultau numai din cocserii, despre valorificarea unor produse care pînă nu demult se iroseau. Realizările colectivului

Rezervoare.

Rafinăriei Brazi sînt multiple. Gaze care ardeau la faclă acum servesc ca combustibil pentru încălzirea produselor. Procesul tehnologic de regenerare a catalizatorului la cele două instalații din cadrul complexului de reformare catalitică a fost redus la fiecare cu cîte două zile pe an. Aceasta reprezintă un plus de circa 2.500 tone de benzină reformată și 1.500 tone de concentrat aromatic. Pierderile de produse pe conducte și în sectorul expediției au fost eliminate simțitor datorită măsurilor care s-au luat. O problemă în curs de rezolvare este realizarea unui sistem de efectuare a amestecului de benzină în conductă. Printre alte avantaje, acest sistem ar duce la reducerea pierderilor prin evaporare, ar economisi energie deoarece evită utilizarea rezervoarelor intermediare, ar asigura un amestec mai omogenizat.

Nu poți să nu fii surprins de numărul mic de oameni pe care-i întîlnești pe cele două platforme ale acestui impresionant complex cu o capacitate de un milion de tone anual. Din camerele de comandă operatorii urmăresc acele cadranelor și graiul becurilor colorate care indică clipă de clipă pulsația complicatului organism. Marea majoritate a celor ce lucrează în cadrul complexului — ca de altfel în întreaga rafinărie — sînt tineri, cu temeinică pregătire. Mulți dintre ei cunosc instalația încă din fazele de montare.

Instalația pe care petroliștii o numesc lapidar D.A.V. înmănunchează pe o platformă unică de 5.000 metri pătrați utilaje care efectuează operațiuni de desalinare electrică a țițeiului, distilare atmosferică a țițeiului, distilare atmosferică a țițeiului desalinat și distilare în vid a păcurii.

Instalația de distilare atmosferică și în vid (D.A.V.) poate prelucra trei milioane de tone anual. Ea a fost realizată la un înalt nivel tehnic, fiind proiectată de către specialiștii Institutului de proiectări de instalații petroliere din Ploiești. Gradul avansat de automatizare a fost asigurat de lucrările efectuate de întreprinderea de specialitate din Ploiești (I.R.C.R.). Mai multe întreprinderi din țara noastră și-au unit efortul pentru a realiza echipamentul tehnologic al acestei moderne instalații. Printre acestea se numără Uzina de utilaj chimic și petrolier din Ploiești, Uzinele „Progresul" din Brăila, „Vulcan" din București, Uzina constructoare de mașini din Reșița etc.

Instalația impresionează prin proporțiile desalinatoarelor metalice, prin cuptoarele, pompele, schimbătoarele de căldură și răcitoarele ei, prin masiva coloană de distilare în vid și prin înălțimea coloanei de distilare atmosferică.

Datorită utilajului modern al noilor instalații proiectate de specialiștii romîni, prelucrarea țițeiului în această rafinărie va crește în anul 1964 de trei ori față de anul 1959, făcînd totodată ca valoarea produselor realizate dintr-o tonă de țiței să fie de 2,6 ori mai mare decît în anul 1959.

Dar să ne întoarcem la produsele finite ale acestor coloși metalici. Ce se va petrece cu ele mai departe? Benzenul, acest lichid incolor, primul din seria hidrocarburilor aromatice, va intra în componența relonului, a diverșilor coloranți etc. Paraxilenul va da naștere terilenei, minunata fibră artificială care concurează cu succes lîna. Ortoxilenul se va transforma în lacuri care dau strălucire și ape pure mobilierului. Etilbenzenul, prin metamorfoză industrială, va intra în componența materialelor plastice (polistiren). Dar cu aceasta înșiruirea nu a luat sfîrșit. Specialiștii afirmă, și noi nu avem nici un motiv să ne îndoim, că prin chimizarea țițeiului se pot obține peste 80.000 de produse. De la păcură pînă la medicamente, de la lubrifianți pînă la fibre textile. O gamă uimitoare de produse a căror naștere are loc aici, în aceste instalații.

C. BOZBICI și Z. VASILIU

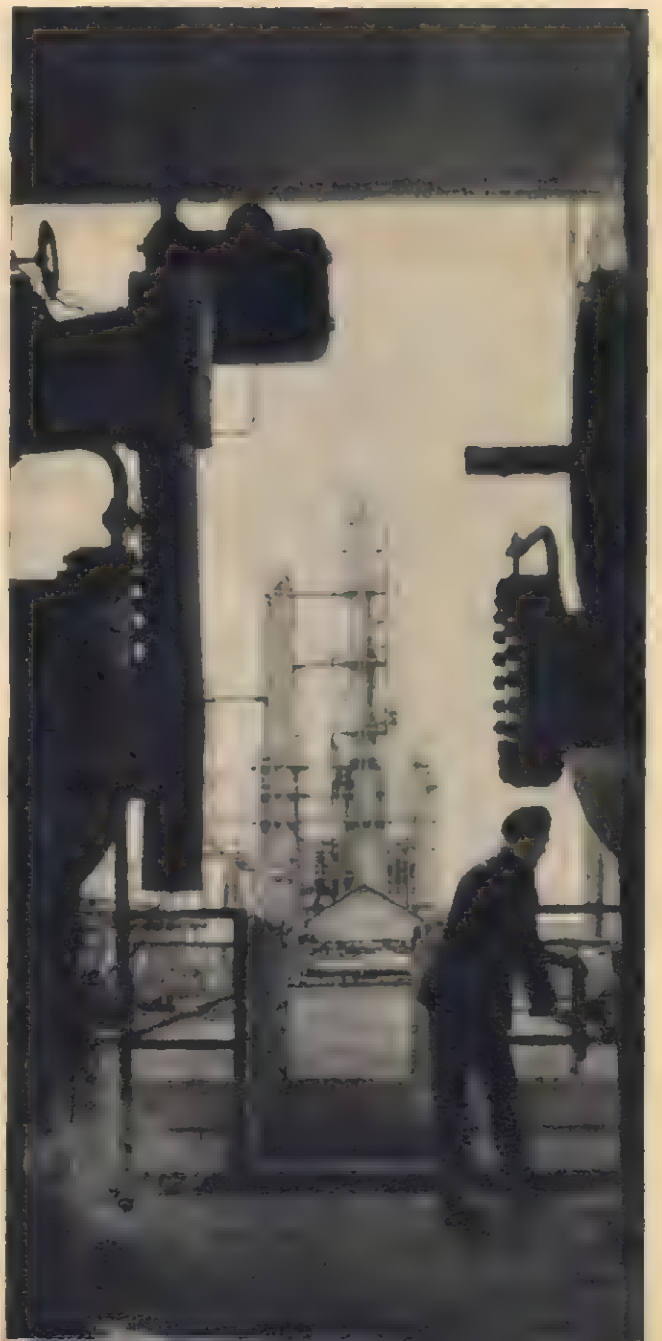

Maistrul Mihail Popescu de la sectorul de rafinare deschide linia de alimentare cu gaze. →

CADRAN internațional

Rezerve suficiente

Problema resurselor petrolifere ale lumii frămîntă de multă vreme pe specialiști. Iar multiplele întrebuințări pe care petrolul le-a căpătat în ultimul timp — de pildă ca materie primă de bază pentru industria petrochimică — au făcut ca această problemă să se pună cu și mai multă acuitate. Dar dacă în trecut părerile predominante erau cele ce afirmau că rezervele sînt limitate, în prezent specialiștii par a fi mai optimiști.

Astfel, într-un recent articol apărut în ziarul vest-german „Die Welt" pe marginea declarațiilor făcute de unul dintre directorii trustului petrolier „Royal Dutch-Schell", L. E. Jan Brouwer, se subliniază faptul că *„lumea dispune de suficiente rezerve de petrol pentru a satisface cererea crescîndă în următoarele decenii ; metodele de extracție foarte avansate fac posibilă scoaterea din zăcămintele subterane a unor cantități de petrol mult mai mari decît altădată"*.

„...În pofida creșterii rapide a consumului de petrol în ultimele două decenii — a arătat Jan Brouwer — rezervele descoperite cresc an de an... Consumul anual mondial este de circa 1,3 miliarde tone. Calculele asupra rezervelor ce pot fi exploatate indică, în ultimă instanță, o cantitate între 650 și 2.250 miliarde tone".

Întrebat fiind care este însemnătatea fiecărui continent în parte pentru viitoarea aprovizionare cu petrol a lumii, Brouwer a răspuns că „actuala cotă-parte a Africii — 5 la sută din rezervele de petrol deja descoperite în lume — nu va mai suferi probabil schimbări esențiale. În ultimii 10 ani în Africa au fost descoperite importante zăcăminte noi, dar sfera regiunilor africane în care este rentabil să se continue explorarea este limitată, astfel încît este puțin probabil ca acest continent să-și mai îmbunătățească foarte mult poziția de furnizor de petrol în comparație cu Orientul Mijlociu, mai ales în următorii 20 de ani. În Golful Persic mai există însă regiuni foarte promițătoare, precum și ape în apropierea coastelor care așteaptă să fie explorate".

În ce privește folosirea zăcămintelor de petrol și gaz metan din nord-vestul Europei, lucrurile se mai află într-un stadiu incipient. „Aceasta — scrie «Die Welt» — este valabil mai ales pentru Marea Nordului. Este adevărat că cercetările seismice au dat indicații foarte interesante ; dar numai forările la adîncime vor putea dovedi dacă zona de zăcăminte de gaz metan descoperită lîngă Groningen se prelungește și în Marea Nordului".

Instalație petrolieră de foraj în Marea Nordului.

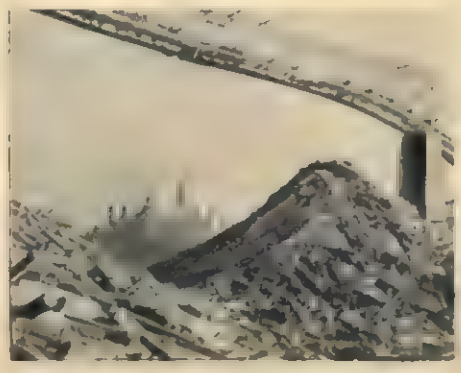

Exploatare forestieră în Canada.

Sezon permanent...

Într-o dimineață geroasă de februarie, pe drumul spre Recsor Siding, la 45 kilometri de Kapuskasiog (Canada), un grup masiv de oameni, pe care-i ghicești lesne după îmbrăcăminte că sînt tăietori de lemne, se încălzesc trăgînd cu nădejde din țigările ținute în căușul palmelor. Stau aci din zorii zilei, spre a împiedica trecerea unui transport de arbori doborîți de spărgătorii de grevă.

De fapt în pădurile din jur nu mai lucrează decît o mînă de oameni ; e tot ce a putut aduna societatea „Spruce Falls and Paper" — care exploatează parchetele forestiere de la nord de Ontario — spre a-i înlocui pe cei 1.500 de muncitori care au declarat grevă cerînd să li se satisfacă revendicările.

În liniștea înconjurătoare oameni înarmați se furișează spre locul unde sînt postați greviștii. Curînd izbucnește răpăitul gloanțelor. Tăietorii de lemne greviști se văd prinși într-o ambuscadă. Doi dintre ei sînt uciși pe loc, unul moare în timp ce e dus la spital, iar alți nouă sînt grav răniți.

Poliția, sosită la fața locului, a arestat o bandă de 20 de ucigași plătiți, confiscîndu-le zece carabine, două puști de vînătoare și un revolver. Totuși criminalii au fost eliberați pe cauțiune. În schimb, 237 de greviști au fost întemnițați sub acuzarea de a fi provocat dezordini.

Ulterior, după cercetări îndelungate și nenumărate tergiversări, cazul a ajuns în fața justiției. În urma procesului, asasinii au obținut o decizie de neurmărire — 17 fiind achitați, iar 3 trebuind să plătească cîte 100 de dolari pentru... port ilegal de armă. Totodată însă, 138 de greviști care s-au aflat sub focul gloanțelor au fost condamnați să plătească cîte 200 de dolari fiecare, drept amendă pentru participare la o „adunare ilegală".

Deciziile tribunalului au uimit opinia publică canadiană. Numeroase sindicate au protestat cu hotărîre, cerînd deschiderea unei anchete. Adresîndu-se procurorului general din Ontario, președintele Federației unificate a electricienilor din Toronto a calificat decizia drept „un simulacru de justiție, care încurajează forțele antimuncitorești să utilizeze metode de teroare împotriva celor ce muncesc".

Comentînd felul în care s-a soldat tragicul episod, ziarul sindical canadian *„The Fisherman"* consemna : „În Ontario dacă omori un elan în afara sezonului de vînătoare, trebuie să plătești o amendă de 500 de dolari. Dar dacă ucizi un tăietor de lemne grevist, nu trebuie să plătești decît 100 de dolari, iar sezonul este deschis permanent".

Afișul roșu

Printr-o adunare solemnă în sala Conservatorului din Paris și printr-o ceremonie oficiată în cimitirul din Ivry, Franța a comemorat împlinirea a două decenii de la asasinarea celor douăzeci și doi de luptători intrați în istoria rezistenței sub numele de „detașamentul Manușian".

După execuție naziștii au afișat în toată

O imagine din anii rezistenței antihitleriste în Franța.

Franța, în zeci de mii de exemplare, fotografiile unora dintre ei, pentru a încerca să dovedească că împotriva ocupanților fasciști se ridicau mai cu seamă niște „venetici", nu francezii. Dar poporul Franței a înțeles bine cumplitul afiș pe fond roșu, din care priveau, încercuite cu negru, chipurile martirilor. El a înțeles, așa cum sublinia recent un articol din ziarul „Le Monde", rolul considerabil jucat de emigranții antifasciști, alături de marea armată subterană a rezistenței franceze, în lupta pentru eliberarea Franței și le-a păstrat o neștearsă amintire și o vie recunoștință.

Din cei douăzeci și doi de eroi ai detașamentului Manușian, opt au fost polonezi, cinci italieni, unul spaniol, trei unguri, doi armeni — printre care poetul Misak Manușian, comandantul detașamentului — și trei francezi. „În proces — amintește «Le Monde» — printre acuzați s-a aflat și o tînără romînă condamnată, ca și ceilalți, la moarte, dar al cărei calvar a fost prelungit cu aproape trei luni. Transferată la Stuttgart și din nou torturată, ea a fost decapitată la 10 mai, în chiar ziua ei de naștere". Aceste cuvinte emoționante evocă neuitata figură a Olgăi Bancic, ucisă de hitleriști în împrejurările amintite.

Detașamentul Manușian a fost, printre altele, autor a două atentate răsunătoare, care i-au provocat lui Hitler accese de furie vecine cu nebunia. Cel dintîi, săvîrșit la 28 iulie 1943, s-a soldat cu moartea generalului von Schaumburg, comandantul „Marelui Paris" ; cel de-al doilea, făptuit în ziua de 29 septembrie a aceluiași an — cu moartea standartenführerului

Un grup de papuași asistă la o lecție de educație cetățenească.

Alegeri și obiceiuri din Papua

La insistențele O.N.U., guvernul australian a hotărît să organizeze pentru întîia oară alegeri în Papua și Noua Guinee, ca un prim pas în vederea acordării unui statut de autonomie.

Aceste prime alegeri sînt, însă, legate de unele dificultăți. Alegătorii, de pildă, împărțiți în 64 de circumscripții electorale, vorbesc 280 de limbi și dialecte diferite, mulți dintre ei nu știu să scrie și să citească.

Cît privește „ziua" alegerilor — aceasta va dura circa șase săptămîni — începînd de la 15 februarie.

Întrucît la centrele de vot buletinele rămîn în urne timp de cîteva săptămîni, exista primejdia ca, din pricina căldurii și a umezelii, să putrezească, transformîndu-se într-o pastă informă. Pentru a preîntîmpina o asemenea eventualitate, urnele au fost confecționate din material plastic și prevăzute cu capace închise ermetic.

Un amănunt pitoresc în legătură cu aceste alegeri îl constituie una dintre promisiunile făcute de candidați, și anume cea privind reglementarea prețului fetelor de măritat — care mai constituie și astăzi o importantă sursă de venituri pentru părinți. Actualul preț este, potrivit revistei vest-germane „Bunte Illustrierte", destul de ridicat. De aceea unii părinți sînt dispuși să primească suma respectivă chiar și în rate... Dar dincolo de aceste aspecte, alegerile din Papua, pe care autoritățile australiene încearcă să le prezinte drept o așa-zisă „revoluție politică", poartă pecetea evidentă a vechii politici de discriminare față de băștinași, asigurînd toate avantajele candidaților reprezentînd pe coloniștii albi.

Spre Olimpiadă

Mii de turiști din Olanda, Italia, Berlinul occidental, R. F. Germană și Franța vor trece prin Uniunea Sovietică în drumul lor spre orașul apropiatei ediții a Jocurilor Olimpice de vară.

În vederea acestui itinerar de tranzit „Intourist"-ul a încheiat acorduri cu firma olandeză „Müller", cu „Transtour" și „Clubul mediteranean" (Franța), precum și cu „Helleos" (Berlinul occidental). Otto Hafner, proprietarul firmei „Helleos", a declarat că cele 40.000 de prospecte tipărite de firma lui s-au și epuizat și că primește mereu noi cereri de bilete pentru Tokio via Moscova.

Cum va fi organizată această călătorie? Turiștii vor sosi la Moscova cu avioanele „Aeroflot"-ului, ale companiei aviatice din R. D. Germană — „Interflug", ale celei olandeze „K.L.M.". Numeroase companii turistice și-au exprimat dorința ca la ducere ori la întoarcere clienții lor să poată vizita timp de 2-3 zile Moscova.

Din capitala U.R.S.S. se va pleca cu reactoare „TU-114 spre Habarovsk. Apoi turiștii vor fi transportați cu trenul spre portul Nahodka, pe țărmurile Oceanului Pacific, unde nava „Grigori Ordjonikidze" va face curse între Nahodka și Yokohama, iar „Vladivostok", „Uriții" și „Baikal" vor face legătura directă cu Tokio.

Drumul de la Moscova la Tokio va dura în medie trei zile și jumătate.

SS Julius Ritter, unul din conducătorii faimosului serviciu de muncă obligatorie.

„Afișul roșu", care a anunțat Franței asasinarea celor douăzeci și doi de martiri, i-a prilejuit lui Louis Aragon un mișcător poem, pus recent pe muzică de Léo Ferré.

„Nu-mi aduc aminte de nimic"

În sala de ședințe a Curții cu jurați din Frankfurt, în timpul desfășurării procesului asasinilor din lagărul morții de la Auschwitz, nu se aude ca răspuns la întrebările procurorului decît o singură propoziție, repetată de zeci de ori: „Nu-mi aduc aminte de nimic".

Robert Mulka suferă de amnezie. Robert Mulka, fostul ajutor al comandantului lagărului de la Auschwitz. Selecționarea victimelor? Mulka nu își amintește nimic. Perfecționarea tehnicii gazării oamenilor? Mulka nu își amintește nimic. Mărirea randamentului gazului otrăvitor „Cyclon B"? Mulka nu își amintește nimic. Mulka și-a pierdut subit memoria.

Corespondentul agenției „France Presse" consemnează și răspunsurile obersturmführerului SS Karl Höcker: „Cînd am ajuns la Auschwitz, în mai 1944, nu știam nimic despre camerele de gazare". Era un biet slujbaș: „Ce voiați să fac, nu puteam să nu mă supun ordinelor". Avea funcții strict administrative: „Eram responsabil cu corespondența și cu intendența statului major al lagărului". Deci, morcovi, cartofi, țelină, desigur bere... și mii de oameni pe care Höcker, după cum afirmă actul de acuzare, i-a condus personal la crematoriu. Totul fusese înregistrat cu meticulozitate. Höcker n-a înșelat nici la cîntar și nici la camerele de gazare.

Iată și un alt acuzat, inginerul Klaus Hubert Dylewski. Nu putem reproduce nici un cuvînt din interogatoriu. Dylewski nu a suportat tensiunea din sala de judecată. Avocatul a cerut pentru bietul său client o amînare, altfel, cităm: „dacă va fi nevoit să suporte traume psihice prea mari, riscă tulburări nervoase".

Dylewski, care a împușcat singur sute de prizonieri scoțiți înapoi cu ocazia selecționării convoaielor, nu suportă emoțiile tari.

Agenția „France Presse" reproduce și mărturia unui fost infirmier al lagărului, Emil Hautl: „O dată, din întîmplare, am intrat într-o cameră de gazare. Cînd am văzut bărbați și femei dezbrăcîndu-se laolaltă, pudoarea a învins și am închis imediat ușa..." Nu ar fi fost mai bine ca oamenii să fie arși îmbrăcați? Atunci, poate nu ar fi existat nici o problemă pentru pudicul Hautl...

Aspect din sala de ședințe a Tribunalului din Frankfurt, în timpul procesului grupului de criminali naziști.

Asigurări „Lloyd"

Nu se știe exact cînd și-a deschis Edward Lloyd, pe Lombard Street din Londra, cafeneaua care avea să-i facă celebru numele. Portul fiind aproape, clienții se recrutau mai ales dintre oamenii de afaceri și armatori. Ei își încheiau acordurile comerciale în localul lui Lloyd, care le ținea la dispoziție nu numai hîrtie și cerneală, ci și chelneri care se specializaseră în aducerea celor mai proaspete știri din portul Londrei. Așa a devenit cafeneaua de pe Lombard Street un fel de bursă neoficială a asigurărilor maritime.

În 1724, după moartea abilului proprietar, agenții lui de asigurare s-au constituit în societate și i-au dat numele de „Lloyd".

Timpul a trecut și în palatul de pe Lime Street al lui „Lloyd Corporation" — una dintre marile firme de asigurări din Occident — se fac astăzi tranzacții fantastice. Au dispărut „chelnerii" de pe vremuri, dar un sistem de aparate telex, linii directe telefonice și telegrafice adună și transmit cele mai noi știri din toate colțurile lumii. Cotidianul „Lloyd's List" publică numele, încărcătura, destinația și alte date referitoare la 15.000 vase comerciale. Afacerile de asigurare au depășit însă de mult domeniul strict maritim.

...Cînd comicul William Löb a constatat că succesul lui de public a scăzut, s-a adresat agentului din New York al societății „Lloyd Corporation", spunîndu-i: „Săptămîna viitoare am o reprezentație la Memphis (S.U.A.). Aș vrea să semnez o poliță de asigurare pentru cazul cînd unul din spectatori ar muri de rîs". I s-a întocmit o poliță în valoare de 10.000 de dolari, iar Löb a avut, bineînțeles, grijă ca și presa să fie pusă la curent. Urmarea: spectatorii au umplut pînă la refuz teatrul.

...Un cunoscut pianist englez și-a exprimat dorința de a-și asigura mîinile pentru suma de 100.000 de lire sterline. Comisia adunată în sala de marmură a sediului a răspuns: „Da, se poate, dar cu o singură condiție. Nu aveți voie să dați mai mult de 200 de autografe pe zi".

Maria Callas vrea să-și asigure vocea? În regulă, dar nu are voie să mănînce înghețată.

Dar dacă asigurările aduc cîștiguri mari, ele comportă, în același timp, și riscuri mari. Printre clienții lui „Lloyd" figurează, de pildă, numele actriței americane Elizabeth Taylor; cînd în timpul turnării filmului „Cleopatra" ea s-a îmbolnăvit, „Lloyd" a plătit fără să ezite suma de 750.000 de lire sterline, fixată pentru această eventualitate. Asigurarea vasului „Titanic" părea să fie o afacere lipsită de primejdii. Cine s-ar fi gîndit că vaporul sigur și rapid se va ciocni și se va scufunda? Afacerea a costat societatea de asigurări 5.000.000 de dolari. Oricum însă pierderile acestea reprezintă pentru o societate de asigurări ca „Lloyd" o infimă parte din cîștigurile uriașe realizate an de an cu ajutorul celor mai variate contracte de asigurări, încheiate prin agențiile sale.

Faimosul clopot de la „Lloyd-House". Potrivit tradiției firmei, el anunță fiecare daună (cu o bătaie) și fiecare tranzacție reușită în asigurări (cu două bătăi).

visul de dim

Duminică noaptea spre luni Chirilă n-a avut somn. A adormit în zori, dar, în loc să alunece direct în somnul scurt și odihnitor de care avea nevoie, se visă nabab înfășurat în burnuz de olandină, alb, desigur, cu glugă și turban de cașmir, cu smaraid verzui, cît ochiul de cămilă. Îl cărau pe umeri, într-un frumos baldachin cu multe perne, patru sclavi iscusiți și puternici, unși pe tors cu untdelemn, încălțați în sandale cu clopoței, în clinchetul cărora dansa molatic, contorsionîndu-se, femeia-șarpe, o indiană acoperită cu o eșarfă, prin faldurile căreia i se zăreau tinerețea de abanos, buricul cu mărgăritar, pulpele secetoase și gleznele ca gîtul viorii, apoi obrazul foarte curat, să-l tai cu firul, în care ardeau doi ochi negri, punctul roșu din frunte, pesemne o altă pietricea prețioasă, și verigile de aur masiv care țîngăleau, pentru că dansatoarea ținea în mîinile sale de divinitate brună o frunză de palmier *(palmas royales)*, pe care o agita încontinuu, mișcînd aerul. Chirilă se simțea atins de felinele adieri pe la ceafă și pe la urechi, ambianța era răcoroasă și pe deplin suportabilă, iar el înainta prin deșert, ușor ca un fulg, cu ochi semeți, de acvilă, ce tăiau în două linia orizontului. Și orice gîndea sau vedea sau voia omul din baldachin, prin simpla ridicare a unui toiegel de bambus se îndeplinea totul, fără a rosti o vorbă sau a clipi măcar.

În oaze se ucidea în cinstea lui cea mai frumoasă cămilă, spre a i se oferi apa înmagazinată în cocoașă ; i-o oferea sclava ce îl asista, într-o carafă cu gît înalt, încovoiat dramatic, din care se putea bea în orice poziție, fără a te obosi inutil ori a te picura, pentru că cel din baldachin era un cineva foarte comod și sugea din carafa sidefată puțin cîte puțin, ca dintr-o lulea, pînă își pierdea sufiul, cînd așeza vasul pe pîntecele său, spre a se odihni. Vasul era răcoros și se înroura pe dinafară, dîndu-i nababului senzații plăcute și dispoziția de a privi vulturii suri ai deșertului, care se roteau mereu, fierbînd aerul, așteptînd cămile sacrificate, apoi iar lua carafa cu gît îndoit, o cobora la buze dar cu destulă grijă, să nu se picure.

Cînd istoveala drumului se furișa totuși pînă la el, indiana îl spăla pe picioare cu nisipul foarte fin al deșertului, care curăță și înviorează, înlocuia frunza de palmier cu alta proaspătă, ruptă din mers de nohaii cei înți, iar nababul simțea pe la ceafă și pe la urechi o adiere mai tînără, plină de răcoarea și frăgezimea pomului lăsat îndărăt ciung, sub soarele torid.

Și tot îndărăt se unduia șirul lung de cămile, rezervor de hrană și de apă pentru că drumul pe care se angajase nababul era unul necunoscut, muchia unei dune lungi de nisip, în vecinătatea căreia existau lei, struți, canguri, Fata morgana și tîrîtoare obraznice ; mersul era de o mie de ori dificil, iar animalele, deși aveau viermi la copite, trebuiau să calce frumos pe muchia acelei dune, precis și exact ca lumina solară. Altminteri nababul n-avea să găsească ceea ce căuta, chiar dacă acel ceva era un lucru nedefinit, găsibil departe ori foarte aproape, ori nicăieri. Fapt e că prăfuita cohortă coborî sub nisipuri, într-o mină de diamante, albă, strălucitoare, ca grotele lui Ali Baba, unde lucrau mineri cu piept bombat, pîntece impecabil, strîns în zalele mușchilor, deci supli, îmbrăcați în pantaloni de tergal strînși pe picior, în cămăși de mătase cu guler răsfrînt și inițiale, apoi casca antișoc, cu antene și recepție pe bază de transistori. Lămpi nu erau, deoarece luceau diamantele, producînd o lumină lăptoasă. Lipseau și mașinile de orice fel, ori ceea ce se cheamă perforator ; oamenii supli excavau cu toiegelul de bambus, punctînd în scurte atingeri cristalele, care cădeau imediat, zuruind, pe niște tăvi purtate de mineri prin labatajele diamantine, ca luptătorii îndepărtatelor evuri, cu scuturile (lucru atît de imposibil, cum imposibil e să umbli pe tavan, dar nababului i se părea totul clar și zîmbea).

— Nu folosiți dinamita ? — se interesă el.

— Nu, sir — spuseră minerii în cor, mișcînd din căști negativ, apoi înaintară cu tăvile, jucînd bețele ușoare pe degete, în chip de morișcă, din mers.

Un tînăr proaspăt ras și pudrat își părăsi locul de muncă, lepădă sandalele cu azbest în schimbul încălțămintei de stradă, niște pantofi cu vîrf ascuțit și cataramă, în timp ce nuiaua excavatoare și-o închise într-un toc căptușit cu catifea, ca al flautiștilor.

— Unde pleacă tînărul miner ? — fu curios nababul și se aplecă ușor, așteptînd răspunsul.

— La seral, are examene — îi raportă inginerul de schimb cu glas de xilofon.

— Și nu suferă producția de diamante ?

— Îi vine înlocuitor.

— Trimis de conducerea minei ?

— Nu, de propria lui conștiință.

— Aha — spuse vizitatorul și, reașezat în bătaia frunzei, zîmbi subțirel, ca nababii, încît nu știai dacă aprobă sau nu practica diamantinilor.

Avu chef să atingă cu nuiaua proprie o coloană stalagmitică din apropiere. Supușii se executară ducîndu-l acolo, iar nababul lovi cu bățul colosalul diamant, care făcu *bling !* și Chirilă se trezi...

Nu-și putu ține ochii deschiși, privi dinăuntru prin pielița trandafirie a genelor și văzu lumea în roșu ; se sufoca, îi era sete, dar nu într-atîta ca să aibă voință să se scoale și să bea ; asuda ca închis într-o baie cu aburi, iar mintea, antrenată în acel somn nămolos, i se umflase în găoacea tigvei, ca aluatul într-o covată strîmtă ; se întoarse pe cealaltă parte și adormi iar, în aceeași secundă, ca picat în prăpastie, iar visul în care intră fu mai rezonabil, nu fantezist și prea ieșit din comun. Cel de-al doilea vis se referea la ceva care există, deoarece Chirilă convorbea cu papagalul moțat al vecicer", de „Cîinele de lîngă pod", de „Oratie la o moară de lumină", de „Balada corăbiilor de piatră", de „Două motive didactice în legătură cu migrația ciorilor" sau de „Problema spinoasă a nopților". În fiecare din acestea trăiește, la o înaltă tensiune și într-o manieră care nu arareori entuziasmează, poezia. Tematic, ele abordează o problematică diversă dar comună, cu unele excepții, întregii noastre literaturi actuale : elogiul omului-prometeu și al zborului în Cosmos, elogiul umanismului socialist și al construcției socialiste, condamnarea fermă a trecutului întunecat, a trădătorilor de patrie și a colonialismului, prospectarea viitorului comunist și lauda muncii.

Fără îndoială, nu aici trebuie căutată originalitatea lui Geo Dumitrescu, ci în felul cum transfigurează atari realități, înfiripînd un răscolitor dialog cu ele, cu sine însuși, cu timpul și cu spațiul, cu individul și cu omenirea, în atitudinea filozofică și estetică adoptată, în modalitatea cultivată și în limbajul poetic folosit. Structural, autorul „Aventurilor lirice" e un romantic revoluționar, mișcîndu-și fantezia pe coordonatele imensului, desființînd distanțele, alergînd în timp, chemat de visare și de setea de desăvîrșire, punînd în centrul preocupărilor omul în ipostaza lui de demiurg. Universul său are ca puncte de reper ziua și noaptea, cerul și pămîntul, finitul și infinitul ; starea lui firească e neliniștea, desfășurarea, incandescența, antiinerția ; entuziasmului îi asociază nu o dată ironia, de esență tot romantică, a omului care, îmbătat de lumină și de cunoaștere, trece cu îngăduință și umor peste aparențe, își bate joc de mituri și eresuri, mimîndu-le superior și dezvăluindu-le inconsistența.

Procedeul de bază prin care caracterizează relațiile și abstracțiile e metafora, nu o dată rară, neobișnuită. Uneori aceasta formează însuși nucleul poeziei (ca în „Balada corăbiilor de piatră") ; alteori plasticizează detalii (ca în „Cînele de lîngă pod"). Prozodic, poetul utilizează exclusiv versul liber și versul alb ; ca expresie, îmbină limbajul figurativ cu cel oral, de esență populară, și cu cel tehnic, pus în circulație de cuceririle științei. Îmbinate într-un ansamblu unitar, toate aceste elemente dau poeziei lui Geo Dumitrescu un timbru particular, unic în concertul poeziei noastre contemporane. Amănuntul e identificabil în oricare din poemele amintite.

Sursa principală a frumuseților prezente în „Aventurile lirice" stă în ideile poetice pe care se întemeiază textele, în exploatarea fină, nuanțată, a sugestiilor înscrise în motivul de bază, respectînd logica internă a imaginii. Menit să declanșeze fantezia prodigioasă a artistului, canalizînd-o într-o anume direcție, motivul capătă la ei funcții filozofice revelatorii. De pildă, convorbirea cu un cîine care îi strică bucuria matinală a echilibrului (sugerată și în imaginea pedalării liniștite pe bicicletă, ascultînd cîntecul de xilofon al ulucilor), de fapt bucuria „lunecării libere, line,/ în frumoasa plimbare a vieții", îi duce (în admirabilul poem „Cînele de lîngă pod") la gîndul că oamenii nu l-au „alungat niciodată dintre ei" și la concluzia că mizeria nu poate fi „zestrea fatală a vieții", așa cum nici nepăsarea nu poate fi „legea firească" a acesteia. Imaginînd fabuloasa geneză a insulelor (în nu mai puțin frumoasa „Baladă a corăbiilor de piatră"), poetul creează puncte de plecare pentru un viguros rechizitoriu anticolonialist. Exemplele ar putea fi, firește, înmulțite, citînd și alte poeme.

După o intensă perioadă de febrile și fructuoase căutări, autorul „Aventurilor lirice", care debutase în literatură în 1946 cu volumul „Libertatea de a trage cu pușca", se impune azi din nou cititorilor ca un înzestrat și original artist al cuvîntului.

Aurel MARTIN

CARTEA

Geo Dumitrescu: „AVENTURI LIRICE"

ineață

Fragment din romanul „Triunghiul" de Pop SIMION

nei de apartament, una Teri, care suferea de astm. Sta așezat pe stinghia patului, cu brațele în nemișcare, iar papagalul acela, de fapt o papagaliță, pe nume Cici, îi punea întrebări neghioabe, pe care nici nu le puteai comenta.

— De unde vin visele? De unde?

— Taci, Cici — rugă el pasă-

— Nu vreau! refuză obrăznicătura. A murit musca, hi, hi. Ce ne facem acum?

— Ne închidem pliscul.

— Nu vreau! Tu ai clădit Cubja?

— Ești o proastă, Cici.

— Ba tu, ba tu! Ai bătut un cui în vînt, hi, hi.

Chirilă se gîndi să bată papagaliță, s-o frămînte între degete, să-i scarmene penajul colorat. Își vîri mîna în colivie și, cum voia s-o prindă, s-o învețe minte, pasărea zburdă mai nebunatică, rise ascuțit, ca o fată de optsprezece ani, sărind din loc în loc pe pereții de sîrmă, ciupindu-l de pielea mîinii, pițigăindu-l cu pliscul, lovindu-l cu aripa, stropindu-l cu ceva verzui de sub coadă; era clipa cînd Chirilă își retrase mîna fulgerător și se trezi definitiv...

Îl năucea durerea de cap și își simțea sîngele zgomotos care, distribuindu-se ciclic în corp, transporta parcă și o cantitate oarecare de rău. Deoarece Chirilă era zăpăcit de acel rău, îl ustura măduva la încemănarea capului, ca pe unul care, după ce a băut poșircă, are în stomac reziduuri și drojdii generatoare de crize alcoolice, iar trezirea îi e însoțită de ameteli; ai limba de iască, albicioasă și lipsită de flexibilitate, vezi prezbitic, prea aproape, prea conturat și simți că vei înghiți, leorpăind, o găleată de apă.

Chirilă sări din pat, bău direct de la robinet, gemînd de plăcere, se stropi pe frunte, pe ochi, bău iar și se îmbrăcă în trei minute (reminiscență de front), apoi își scurtă unghiile de la mîini care crescuseră ca niște gheare. Nu făcu nici un fel de gimnastică și nici nu bătu cele trei ouă, lăsate de cu seară de Sfia pentru omleta matinală. Înghiți o bucățică de slăninuță, care îi căzu greu și o scuipă; ieși pe balcon să vadă dimineața de la etajul al patrulea, timp în care își înfășură prosopul pe tîmple, strîns, să-i trosnească dovleacul, și inhală aer bun, pe săturate.

Se stropea strada dintr-o țîșnitoare pe roți și mirosea a dimineață. Cerul era neclar, plin cu fulare și cearșafuri de ceață care se tăiau în antenele de televiziune, spînzurau în balcoane, ca rufele, picau pe parbrizele autovehiculelor și în capetele pietonilor. Baia străzilor era însă binevenită, înlătura mîzga nopții, lipicioasă și invizibilă, ca o baltă de melc. Și era mai ales plăcută auzului prin polifonia apelor distribuite mecanic dintr-o mie de guri, prin stropii pulverizați curcubeic, în largi și proaspete evantaie, prin bolboroseala rigolelor pe lîngă care se retrăgeau, în funii groase, apele obosite, spre a se prăbuși în grătarele gurilor de canalizare. Păcat că această mișcare mai mult era bănuită decît zărită, din pricina acelor fulare și piuitoare cearșafuri care picau lin dar anapoda pe umerii trecătorilor, pe case și în pleoapele de sticlă ale vitrinelor, îngreunînd mișcarea zilei autumnale. Camioanele și camionetele, vehicule frecvente în zonele cu industrie, evoluau grijuliu, cu faruri aprinse, în timp ce roțile lor înalte, simple și duble, se tîrau ca împiedicate, la pas, pipăiau caldarîmul cu 15-20 de kilometri pe oră. Sirena locului avea răgușeală, țipa întrerupt, cu glas aproape dramatic, în care fluierile se interferau cu tonurile baritonale.

Ziua debuta grav, însă Chirilă, în ciuda mahmurelilor din care tocmai se ridicase, era senin și frumos pe dinăuntru, pe el nu-l afectau aceste manifestări ale naturii înconjurătoare. De mult nu se simțise atît de liber și de voluntar în porniri, așa că ar fi fost o imensă prostie să-și schimbe clara lui dispoziție, bun cîștigat, în funcție de capriciile naturii în care trăia. Își zise că va trece pe la Dipșe, pictorul cu care se împrietenise, nu atît spre a continua un portret întrerupt, cît pentru a se afla în preajma culorilor; cineva are chipul frumos doar cînd e împăcat pe dinăuntru, cînd nu se simte apăsat de poveri fundamentale.

Își smulse prosopul din care își făcuse turban și, aruncîndu-l înăuntrul odăii, se aplecă mult peste balustrada balconului, ca să vadă dacă în dimineața aceea lumea era alcătuită chiar așa cum i se înfățișa lui. Atunci de undeva de deasupra izbucni soarele bătînd oblic, inundînd o felie din oraș și spatele curbat al omului de la balcon, ceea ce îl făcu să se ridice extaziat. Gutinul, cu un mic platou ca o chelie de sfînt, se ilumină, căpătînd aureola sacră, rămînînd totuși cumva suspendat, fără o legătură vizibilă cu pămîntul, ceea ce de asemenea îl desfătă pe Chirilă. Era atît de captivat de privelițte, încît pînă și el, care provenea de la țară, deci putea rămîne oarecum nepăsător în fața frumuseților firii tocmai pentru că cunoscuse prea bine natura, ei bine, pînă și el, stînd în balcon, la etajul al patrulea, rămase cu gura căscată. Poate avea o dispoziție specială spre a rămîne în ziua aceea cu gura căscată; poate că micul platou tivit cu soare nici nu era foarte frumos, frumusețea era în Chirilă, care în ciuda durerilor sale de cap era foarte liber, degajat, apoi mai era și ușor, ca în vis, cînd plutise pe umeri de sclavi, ca nabab. Își reînnoi intenția de a-l vizita pe Dipșe, gînd cu care își părăsi locuința și umblă pe jos prin strada cu animație.

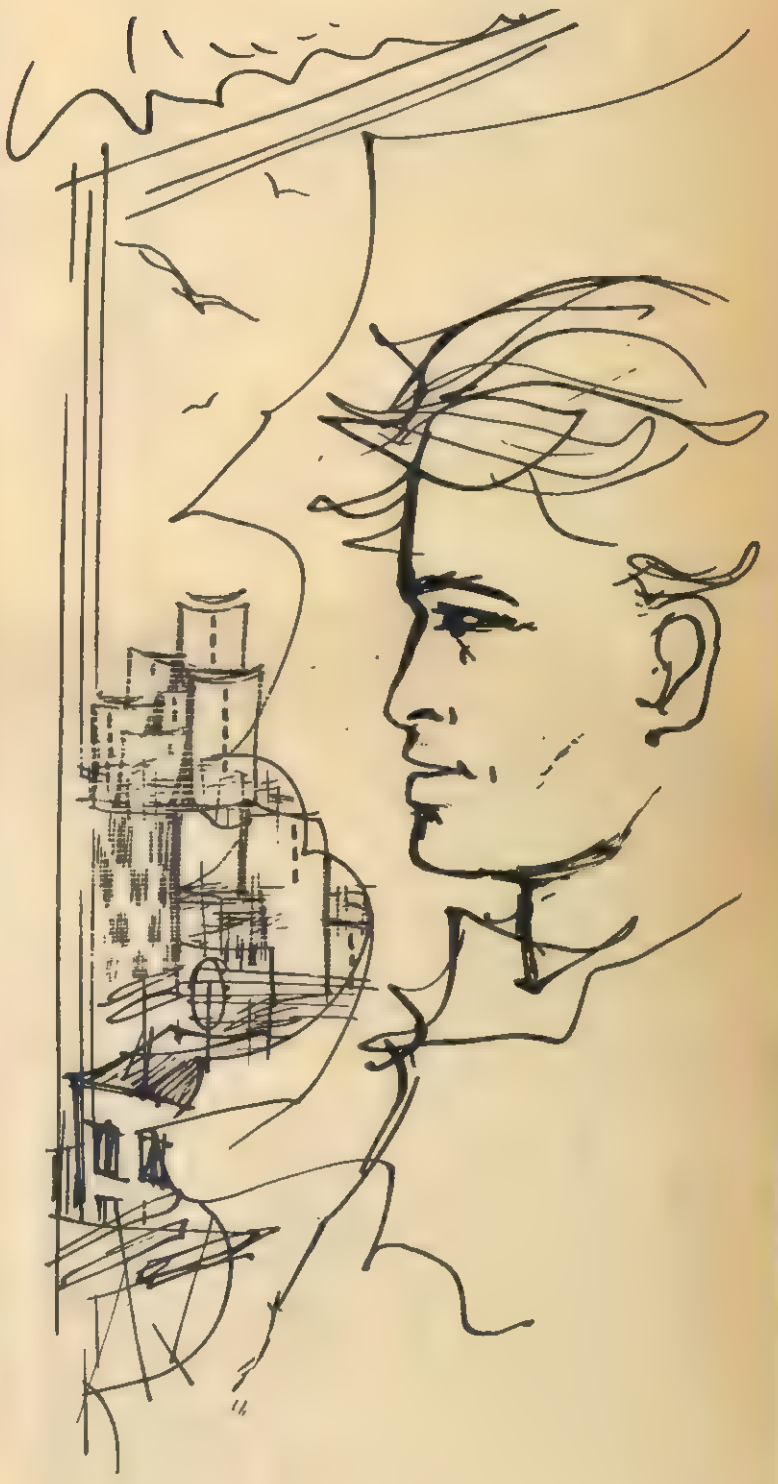

Ilustrație de Mihu VULCĂNESCU

partea lor de vină

Secretara organizației de partid a școlii, una dintre cele mai apropiate prietene a elevilor.

Nimeni, aproape nimeni nu și-ar fi închipuit vreodată că tocmai Dănuț T. din Sibiu, băiatul acesta binecrescut și sîrguincios la învățătură, va fi în stare într-o bună zi să fure din poșeta mamei sale cheia de la casa de fier a cooperativei și, „din amuzament", să sustragă bani ; să vagabondeze apoi prin țară în compania unor „amici" recrutați ad-hoc și pînă la urmă să fie arestat și înaintat instanțelor judecătorești.

„Cine și-ar fi imaginat una ca asta ? O familie de treabă să aibă un asemenea copil ! Și dacă n-aș ști ce creștere a primit băiatul ! Și, culmea, cît de cuminte și ascultător a dovedit el însuși că este ! Și..."

...Și așa mai departe. Isprava lui Dănuț, elev în clasa a VIII-a, a fost comentată în fel și chip, și nu rareori în felul reprodus mai sus. Care au fost oare resorturile reale care l-au împins pe Dan T. spre drumul delincvenței?

Dănuț T. s-a născut într-o familie de oameni cumsecade. Nu i-a lipsit niciodată nimic, ci dimpotrivă : părinții l-au înconjurat întotdeauna cu atenții și alintări. În plus, tînărul nostru, înzestrat din naștere cu o inteligență vioaie, memorie și putere de receptivitate, s-a transformat cu timpul în acea categorie de elevi care „învață" ușor, citindu-și în pauză lecțiile, și, fără a înmagazina mare lucru, sînt capabili în schimb să ofere pe loc răspunsuri mulțumitoare (note bune la oral, note slabe la lucrările scrise). Pe scurt, Dan a fost obișnuit să păsească prin viață ușor, senin, fără griji și fără eforturi. Părinții s-au străduit să-l familiarizeze din vreme cu întreg arsenalul amabilităților de circumstanță, învățîndu-l să se miște prin lume cu ajutorul acelor „nimicuri fine", care în ochii unei anumite categorii de oameni se traduc prin „bună-creștere, educație aleasă" etc. Toate la un loc au făcut ca băiatul acesta „amabil și civilizat" să devină în esență un adolescent prefăcut, individualist, cinic și leneș. Dan a avut totdeauna locul de cinste la petrecerile organizate de părinți (nici prea rare și mai ales de loc instructive), i s-a permis să întîrzie în oraș după bunul plac și în general să facă tot ce-i poftește inima. Anul trecut, de pildă, descoperind gustul romanelor polițiste, a început să devoreze pînă la saturație întreaga

Una dintre frunțașele școlii. Părinții sau rudele ei pot fi pe deplin liniștiți și mulțumiți. Sub îndrumarea profesorilor și educatorilor, fiica sau ruda lor a devenit o elevă model din toate punctele de vedere.

maculatură găsită în podul casei. Așa s-a întîmplat că într-o seară Dănuț al nostru, după o serie întreagă de deliberări intime naivo-fanteziste, s-a gîndit să treacă la acțiune.

Restul întîmplărilor îl cunoaștem. Astăzi, același Dan T., aflat în colonia de minori din Alexandria, se străduiește, cu ajutorul profesorilor și educatorilor, să-și corecteze conduita lipsită de busolă, să învețe în sfîrșit să muncească și să gîndească cu adevărat. Și rezultatele (sîntem în măsură să o spunem) se arată a fi pînă în prezent dintre cele mai bune.

Am așezat la începutul acestor rînduri povestea tînărului Dan T. din Sibiu deoarece ni se pare mai semnificativă. Ea ține direct problema educației părintești. În loc de-a insufla fiului lor dragostea pentru muncă, de a-i orienta atenția spre preocupări și îndeletniciri folositoare dezvoltării lui complexe, tatăl și mama delincventului de azi s-au mulțumit să-și impopoțoneze odrasla cu preceptele gratuite ale unei educații făcute de ochii lumii. Cazul citat dovedește cît de periculoase pot fi concesiile făcute leneviei și indolenței, cît de repede pot apare, în dosul canoanelor și calapoadelor convenționale, trufia, egoismul, fățărnicia, individualismul etc.

Vom continua să discutăm despre problema răspunderii părinților, slujindu-ne tot de exemple autentice, relatate de către profesorii și educatorii coloniilor de minori din Alexandria și comuna Roșu. Am ales aceste cazuri tocmai pentru a demonstra cît de grave pot fi consecințele unei educații greșite. Fiindcă, așa cum se va vedea în rîndurile ce urmează, nimeni nu se naște cu predispoziții spre furt, spre vagabondaj, imoralitate sau orice alt soi de delincvență.

FETIȚA MEA ? !
ȘTIAM CĂ E LA ȘCOALĂ !

Învățătorul P. din Cluj nu s-a sfiit să declare public că soția sa este o stricată și că exemplul ei poate influența negativ creșterea fetiței lor, Ioana, în vîrstă de 10 ani. Tocmai de aceea a intentat divorț, obținînd prin ho-

tărîrea tribunalului creşterea şi întreţinerea exclusivă a fetiţei. Apoi, drept „pildă", s-a însurat de trei ori la rînd. „Tata aducea în fiecare an o mămică nouă", declară Ioana. Prima dintre mamele adoptive a dovedit o oarecare afecţiune pentru fetiţă ; în schimb următoarele preferate ale tatălui s-au arătat complet indiferente. Nu e de mirare că Ioana, în vîrstă de numai 13 ani, a început să bată fără rost străzile Clujului şi, neglijîndu-şi învăţătura, să rămînă trei ani la rînd repetentă. „Copilul nu dovedeşte aptitudini de intelectual", a fost de părere ultima dintre mame. Şi, convins de treaba aceasta, tatăl şi-a retras fetiţa de la şcoală, înscriind-o la un curs de croitorie, lucru care n-a împiedicat-o însă cu nimic pe Ioana să vagabondeze în continuare, în compania unor fete mai vîrstnice decît ea. Azi aşa, mîine aşa, pînă cînd într-o bună zi un „nene grijuliu", oferindu-i bomboane, i-a cerut în schimb un lucru despre care fata abia aflase cîte ceva trăgînd cu urechea la conversaţia amicelor sale mai mari. Apoi acelaşi „nene amabil" a prezentat-o în continuare prietenilor săi mărinimoşi, care la fel i-au oferit tinerei Ioana bomboane, bilete la cinema şi în cele din urmă bani gheaţă. Într-o seară, învăţătorul P. s-a pomenit în pragul uşii sale cu Ioana, dar nu singură, ci escortată de un ofiţer de miliţie :

— Aveţi vreo idee despre comportarea fiicei dv. ?

— Fetiţa mea ? Dar bine, ştiam că în fiecare după-amiază e la şcoală.

— De la şcoală absentează de trei luni încheiate. În schimb...

DESPRE TÎNĂRUL RADU P.

DIN TG. JIU

Acum patru ani cetăţeanul P. din Tîrgu-Jiu divorţează. Tribunalul, cercetînd conduita morală a părinţilor, încredinţează tatălui creşterea tînărului Radu în vîrstă de 15 ani. Înfuriată peste măsură de hotărîrea judecătorească, mama, ajutată de fratele său, începe o adevărată campanie de defăimare a fostului soţ. Potopindu-şi copilul cu atenţii şi afecţiuni exagerate, ea îl determină să-şi părăsească părintele. Apoi, în continuare, pentru a consolida ruptura izbîndită, ea acordă tînărului Radu toată libertatea solicitată de acesta, copleşindu-l mai departe cu cadouri, bani de buzunar. Şi pofta vine mîncînd. Instigat de prietenul său mai în vîrstă, Pompiliu C. (unul dintre beneficiarii permanenţi ai resurselor financiare ale minorului), Radu fură din sertarul unchiului său (complicele spiritual al mamei) suma de 4.000 lei.

Sfîrşitul tristei întîmplări este cît se poate de concludent : mama îşi repudiază dintr-o dată fiul, în vreme ce tatăl părăsit plăteşte cumnatului său paguba pricinuită.

„BĂRBAŢII SÎNT BĂRBAŢI !"

Funcţionarul R. din Ploieşti, tată a patru copii, a fost întotdeauna de părere că „Dumnezeu a croit în mod diferit femeia şi bărbatul". „Ceea ce este permis unuia, nu-i este îngăduit celuilalt" ; sau mai exact spus : bărbaţii sînt bărbaţi şi n-ai cum să le zăgăzuieşti pornirile naturale. Iată de ce, atunci cînd cetăţeanul R. a fost informat că fiul său mai mic, Radu, în vîrstă de 16 ani, a fost văzut în dese rînduri vagabondînd în compania unei tinere suspecte de imoralitate, s-a mulţumit să rîdă cu poftă : „Naturalia non sunt turpia" (ce e natural nu e ruşinos). „E adevărat că dacă aş avea o fată, aş fi mereu cu ochii pe ea ; dar băieţii..., băieţii sînt bărbaţi — şi cu asta basta".

Dar cum dezmăţul, vagabondajul, nopţile pierdute şi delincvenţa merg mînă în mînă, se influenţează sau se condiţionează reciproc în cele mai dese cazuri — nu e de loc de mirare că „nevinovatele" promenade ale tînărului au avut consecinţe mult mai grave. Prin intermediul tinerei amintite, Radu R. cunoaşte şi alte fete „vesele" şi băieţi „şmecheroşi". Ceaiuri dansante, performanţe bahice şi bineînţeles totul garnisit cu discuţii savante despre mărci de automobile, despre vedete, cîntăreţi de muzică uşoară şi cancanuri ocazionale.

Pentru a organiza un ceai dansant (cu concursul părinţilor „înţelegători", care plecînd la vreme de acasă le puneau la dispoziţie apartamentele) gaşca veselă nu s-a dat în lături să fure sticle goale de la un T.A.P.L., să le revîndă pentru ca în felul acesta să obţină banii trebuincioşi chefurilor.

Într-o duminică Radu R., plimbîndu-se prin oraş secondat de către prietena sa şi un amic al lor, cunoaşte din întîmplare un cetăţean din Capitală aflat în concediu la Ploieşti. Atunci tinerei amintite îi vine în minte o idee „năstruşnică" : „Eu am să fac pe îndrăgostita, iar voi îl invitaţi la restaurant. E frater şi se prinde". Apoi, în scurtă vreme, altă propunere „nostimă" : „Şterpeliţi-i portofelul, aşa, din glumă. O să ne amuzăm copios".

Şi de aci pînă la arestarea celor trei făptaşi n-a trecut mai mult de-o zi.

★

Ne oprim aci cu relatarea cazurilor de delincvenţă juvenilă, aflate cu ocazia unei vizite întreprinse în două colonii de reeducare. Am fi mulţumiţi dacă istoriile triste, repovestite în rîndurile de faţă, ar oferi — prin asociaţii, comparaţii sau simple reflexii — cititorilor care sînt şi părinţi o călăuză în aprecierea conduitei morale a copilului, şi mai ales o reverificare a exemplului personal oferit celor din jur şi în primul rînd fiului sau fiicei lor.

Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER

Sub îndrumarea personalului didactic, tinerii îşi pot alege meseria dorită.

un tezaur de imagini

Meşterul ne iniţiază în tainele artei restauratorului de opere cinematografice :

— Ca şi în medicină, aci nu există boli, ci bolnavi. Nu putem adopta metode industriale. Fiece film cu durerea lui şi atunci, ca să-l vindeci, recurgi la... „broderie de mînă". Gradul avansat de uzură şi uscare a peliculei face operaţia de copiere foarte dificilă, fiind riscantă atît pentru piesa aceea unică pe care trebuie s-o salvăm, cît şi pentru noi. (În timpul verii, lucrăm mai mult noaptea, pe răcoare.) Şi apoi cîte necazuri la copierea filmelor care prin uscare s-au îngustat, avînd perforaţiile contractate şi uneori defecte ! Ca să nu se producă degradări ale fotogramelor, trepidaţii sau greşeli de expunere, trebuie să opresc uneori maşina pentru a corecta cu mîna o decalare sau să-i aplic peliculei — ca o „proteză" — perforaţii noi... Ca să nu mai vorbesc de slaba calitate fotografică a multor filme produse la vremea lor în condiţii primitive...

— Vorbiţi-ne despre unul din cazurile mai grave pe care aţi izbutit să-l trataţi.

— Un „caz desperat", dar care s-a remediat pînă la urmă, a fost „Războiul pentru independenţă". Veche şi degradată, copia prezenta, pe lîngă alte defecte, şi o dificultate în plus : pentru a produce mai multă senzaţie şi mai multă atracţie la public — ori poate pentru a corecta inegalităţile de expunere — diferite scene fuseseră virate (colorate) în albastru, verde, roşu, portocaliu... Mă rog, gustul vremii ! Dar noi trebuia să redăm viaţa acestui prim film artistic romînesc, să obţinem o copie curată. Cu o grijă şi o teamă pe care v-o puteţi imagina, am spălat diferitele bucăţele de film, am reparat perforaţiile rupte şi le-am copiat. Pentru developare am folosit un revelator special, care a dat un contrast moderat, astfel că la proiecţie — aţi văzut fragmentele inserate în „Lanterna cu amintiri" — imaginea a fost plăcută. La alt „bolnav", filmul „Manasse", am fost nevoit să aplic vechea peliculă pe un film pilot, transparent, ca să-l pot trece prin aparatul de copiat, atît erau de rupte perforaţiile.

Tovarăşul Bucurescu ar mai fi putut povesti multe despre munca migăloasă de restaurare a

DIN ISTORIA FILMULUI

① Greta Garbo şi Clark Gable, întruchipare a „cuplului ideal" al anilor 1930-1935.

② Cetăţeanul Kane (Orson Welles, 1941), virtuozităţile tehnicii cinematografice moderne.

③ Ultimul dintre oameni (F. Murnau, 1924), Emil Jannings.

④ Drumul (Federico Fellini, 1954), Giulietta Masina şi Anthony Quinn.

⑤ Henric al VIII-lea (Alexander Korda, 1933), Charles Laughton.

⑥ Călătorie în lună (Georges Méliès, 1902), primele scene cu „girls".

⑦ Ceapaev (Fraţii Vasiliev, 1934), epopeea revoluţionară.

⑧ Ioana d'Arc (Carl Dreyer, 1928), expresivitatea graficului.

tărîrea tribunalului creşterea şi întreţinerea exclusivă a fetiţei. Apoi, drept „pildă", s-a însurat de trei ori la rînd. „Tata aducea în fiecare an o mămică nouă", declară Ioana. Prima dintre mamele adoptive a dovedit o oarecare afecţiune pentru fetiţă ; în schimb următoarele preferate ale tatălui s-au arătat complet indiferente. Nu e de mirare că Ioana, în vîrstă de numai 13 ani, a început să bată fără rost străzile Clujului şi, neglijîndu-şi învăţătura, să rămînă trei ani la rînd repetentă. „Copilul nu dovedeşte aptitudini de intelectual", a fost de părere ultima dintre mame. Şi, convins de treaba aceasta, tatăl şi-a retras fetiţa de la şcoală, înscriind-o la un curs de croitorie, lucru care n-a împiedicat-o însă cu nimic pe Ioana să vagabondeze în continuare, în compania unor fete mai vîrstnice decît ea. Azi aşa, mîine aşa, pînă cînd într-o bună zi un „nene grijuliu", oferindu-i bomboane, i-a cerut în schimb un lucru despre care fata abia aflase cîte ceva trăgînd cu urechea la conversaţia amicelor sale mai mari. Apoi acelaşi „nene amabil" a prezentat-o în continuare prietenilor săi mărinimoşi, care la fel i-au oferit tinerei Ioana bomboane, bilete la cinema şi în cele din urmă bani gheaţă. Într-o seară, învăţătorul P. s-a pomenit în pragul uşii sale cu Ioana, dar nu singură, ci escortată de un ofiţer de miliţie :

— Aveţi vreo idee despre comportarea fiicei dv. ?

— Fetiţa mea ? Dar bine, ştiam că în fiecare după-amiază e la şcoală.

— De la şcoală absentează de trei luni încheiate. În schimb...

DESPRE TÎNĂRUL RADU P.

DIN TG. JIU

Acum patru ani cetăţeanul P. din Tîrgu-Jiu divorţează. Tribunalul, cercetînd conduita morală a părinţilor, încredinţează tatălui creşterea tînărului Radu în vîrstă de 15 ani. Înfuriată peste măsură de hotărîrea judecătorească, mama, ajutată de fratele său, începe o adevărată campanie de defăimare a fostului soţ. Potopindu-şi copilul cu atenţii şi afecţiuni exagerate, ea îl determină să-şi părăsească părintele. Apoi, în continuare, pentru a consolida ruptura izbinditâ, ea acordă tînărului Radu toată libertatea solicitată de acesta, copleşindu-l mai departe cu cadouri, bani de buzunar. Şi pofta vine mîncînd. Instigat de prietenul său mai în vîrstă, Pompiliu C. (unul dintre beneficiarii permanenţi ai resurselor financiare ale minorului), Radu fură din sertarul unchiului său (complicele spiritual al mamei) suma de 4.000 lei.

Sfîrşitul tristei întîmplări este cît se poate de concludent : mama îşi repudiază dintr-o dată fiul, în vreme ce tatăl părăsit plăteşte cumnatului său paguba pricinuită.

„BĂRBAŢII SÎNT BĂRBAŢI !"

Funcţionarul R. din Ploieşti, tată a patru copii, a fost întotdeauna de părere că „Dumnezeu a croit în mod diferit femeia şi bărbatul". „Ceea ce este permis unuia, nu-i este îngăduit celuilalt" ; sau mai exact spus : bărbaţii sînt bărbaţi şi n-ai cum să le zăgăzuieşti pornirile naturale. Iată de ce, atunci cînd cetăţeanul R. a fost informat că fiul său mai mic, Radu, în vîrstă de 16 ani, a fost văzut în dese rînduri vagabondînd în compania unei tinere suspecte de imoralitate, s-a mulţumit să rîdă cu poftă : „Naturalia non sunt turpia" (ce e natural nu e ruşinos). „E adevărat că dacă aş avea o fată, aş fi mereu cu ochii pe ea ; dar băieţii..., băieţii sînt bărbaţi — şi cu asta basta".

Dar cum dezmăţul, vagabondajul, nopţile pierdute şi delincvenţa merg mînă în mînă, se influenţează sau se condiţionează reciproc în cele mai dese cazuri — nu e de loc de mirare că „nevinovatele" promenade ale tînărului au avut consecinţe mult mai grave. Prin intermediul tinerei amintite, Radu R. cunoaşte şi alte fete „vesele" şi băieţi „şmecheroşi". Ceaiuri dansante, performanţe bahice şi bineînţeles totul garnisit cu discuţii savante despre mărci de automobile, despre vedete, cîntăreţi de muzică uşoară şi cancanuri ocazionale.

Pentru a organiza un ceai dansant (cu concursul părinţilor „înţelegători", care plecînd la vreme de acasă le puneau la dispoziţie apartamentele) gaşca veselă nu s-a dat în lături să fure sticle goale de la un T.A.P.L., să le revîndă pentru ca în felul acesta să obţină banii trebuincioşi chefurilor:

Într-o duminică Radu R., plimbîndu-se prin oraş secondat de către prietena sa şi un amic al lor, cunoaşte din întîmplare un cetăţean din Capitală aflat în concediu la Ploieşti. Atunci tinerei amintite îi vine în minte o idee „năstruşnică": „Eu am să fac pe îndrăgostita, iar voi îi invitaţi la restaurant. E fraier şi se prinde". Apoi, în scurtă vreme, altă propunere „nostimă" : „Şterpeliţi-i portofelul, aşa, din glumă. O să ne amuzăm copios".

Şi de aci pînă la arestarea celor trei făptaşi n-a trecut mai mult de-o zi.

■

Ne oprim aci cu relatarea cazurilor de delincvenţă juvenilă, aflate cu ocazia unei vizite întreprinse în două colonii de reeducare. Am fi mulţumiţi dacă istoriile triste, repovestite în rîndurile de faţă, ar oferi — prin asociaţii, comparaţii sau simple reflexii — cititorilor care sînt şi părinţi o călăuză în aprecierea conduitei morale a copilului, şi mai ales o reverificare a exemplului personal oferit celor din jur şi în primul rînd fiului sau fiicei lor.

Liviu MAIOR
Fotografii de S. STEINER

Sub îndrumarea personalului didactic, tinerii îşi pot alege meseria dorită.

Un portret-afiș al lui Ștefan Gheorghiu, editat de Uniunea muncitorilor din transporturi în anul 1915.

amintiri despre ȘTEFAN GHEORGHIU

— La 50 de ani de la moartea sa —

Contemporan cu Ștefan Gheorghiu, căruia i-a fost devotat prieten și apropiat tovarăș de luptă, tovarășul Constantin Mănescu oferă cititorilor „Flacării" — în limitele unei scurte convorbiri — cîteva crîmpeie din amintirile sale legate de chipul neobositului agitator, propagandist și organizator al mișcării muncitorești din țara noastră de la începutul secolului al XX-lea.

— Cu toate că auzisem de el încă din anul 1898, l-am cunoscut pe Ștefan Gheorghiu de-abia în vara anului 1902. Într-o seară de august, la Ploiești, pe strada Rudului, într-o încăpere scundă — unde își avea sediul filiala societății *Munca* și cercul cultural *Romînia muncitoare* — Ștefan își făcu apariția, neanunțat. Statura lui impunătoare, privirea sinceră, dar, mai ales, întîiile lui cuvinte ce ne-a adresat, ne-au lăsat o impresie de neuitat...

...Și doar nu spusese decît : „Bună seara, tovarăși !"

A fost întîia oară cînd noi, obișnuiți pînă atunci să ne adresăm cu *prietene*, am aflat de folosirea cuvîntului *tovarăș*. Și cît de cald rostise Ștefan acest cuvînt !... Parcă și acum îi aud timbrul vibrant al glasului.

S-a întețit apoi, pe nesimțite, focul unei prelungite discuții. Ștefan Gheorghiu ne tulbura vorbindu-ne despre lucruri atît de simple și atît de mărețe totodată : despre lupta de clasă, despre solidaritatea proletară internațională. Presărate ca întotdeauna cu binepotrivitele lui glume și vorbe de duh, expunerile lui ne făceau să nici nu băgăm de seamă că se iveau zorile.

Facsimil după una dintre ultimele scrisori ale lui Ștefan Gheorghiu.

Eu nu mai spun la
... vorbesc compli... și a trăi în mun-
mut, nu mi-aș... căutați de pentru.
Caut o fi să mai trăiesc voi trăi pentru
mișcare. Aș te asigur de și eliberat
cu sănătate totuși voi face lucruri
mari pe tărîmul mișcării

Înzestrat cu o minte ascuțită, iscoditoare, ajutat de o memorie ce te uluia, Ștefan Gheorghiu acumula cu nestinsă sete de învățătură din comorile de gîndire ale proletariatului organizat. Autodidact, fiu de dulgher — el însuși dulgher — citind mult, izbutise să-și formeze o cultură temeinică. Citea toate lucrările de literatură marxistă de îndată ce apăreau în românește și apela, adeseori, la tovarășii care cunoșteau limbi străine, pentru a-i traduce unele din operele clasicilor marxismului. Cu sprijinul librarului ploieștean Stănciulescu obține din străinătate un rezumat al *Capitalului* lui Karl Marx. Librarul i-l traduce din lectură, iar Ștefan notează mereu, acumulînd noi și noi învățăminte.

În curent cu tot ce era nou în literatură, Ștefan știa să potrivească, să adapteze în cuvîntările lui, cu deosebit dar, situații din schițele, momentele și piesele lui Caragiale, din zicalele și proverbele lui Anton Pann sau chiar din povestirile lui Andersen. Ilustrate cu exemple potrivite, colorate cu umorul lui fin, ideile ajungeau astfel direct la ascultător, îl fermecau și — ceea ce era cel mai important — îl convingeau.

Avea un dar Ștefan Gheorghiu de a fi prezent oriunde. Suferințele oamenilor aveau nevoie de îmbărbătările lui ; în schelele de pe Valea Prahovei, în port la Brăila, Galați sau Sulina, pe munți la exploatările forestiere... Ștefan era mereu pe drumuri. În ultimii ani ai vieții — după îndelungate perioade de închisoare cu regim de distrugere — Gheorghiu trăia mai mult în spitalul de la Filaret. Atunci însă cînd auzea că undeva muncitorii se află angajați în luptă, Ștefan „evada" din spital. Spre a ajunge unde era nevoie de el, se încropea suma necesară doar pentru un bilet de clasa a III-a, la tren personal. Pentru hrană, pentru cazare, nu mai erau bani. Desele acțiuni greviste, ajutoarele de grevă secătuiau rezervele bănești ale sindicatelor...

Da... A fost iubit Ștefan Gheorghiu de imensa masă a exploataților, dar deopotrivă de prigonit de dușmani. Cu ochii minții lui, care știau să privească înainte, el a văzut zilele luminoase de astăzi, zilele în care sub conducerea Partidului Muncitoresc Român se înalță mărețul edificiu al socialismului.

La aproape 70 de ani de la apariția ei, arta cinematografică are o istorie. Spre deosebire însă de celelalte discipline artistice ale căror capodopere au supraviețuit mileniilor, operele care jalonează evoluția celei mai noi arte, a șaptea, păreau sortite unei existențe efemere, datorită perisabilității suportului material, pelicula de celuloid.

un te

Din necesitatea de a salva de la pieire filme care reprezintă documente ale istoriei cinematografiei sau chiar ale istoriei pur și simplu, s-a născut ideea unor arhive-cinemateci. „Gosfilmfondul" din Moscova, înființat printr-un decret al lui Lenin, este prima instituție de stat cu acest profil. La Paris, o inițiativă particulară, de care și-a legat numele un eminent istoric de film și pasionat animator de cineclub, profesorul Henri Langlois, a stat la baza întemeierii Cinematecii franceze. Avîntul luat de mișcarea cinecluburilor în multe

Tezaur de imagini

ţări a determinat înfiinţarea de mari arhive de filme. Apar: Cinemateca franceză, Muzeul de filme al Olandei, Arhiva muzeului de artă modernă din New York (înzestrată, printre altele, cu un însemnat număr de vechi filme mute americane, donaţie primită din partea Arhivei sovietice), Cinemateca Institutului britanic de filme, Cineteca italiană, Arhiva din Sao Paulo sau cea din Praga. Federaţia internaţională a arhivelor de film (F.I.A.F.) s-a născut la timp, în 1938, pentru a putea — în anii războiului şi ai ocupaţiei naziste — să ia sub protecţia ei un mare număr de filme ameninţate de măsurile represive ale hitleriştilor împotriva operelor realizate de artişti din ţările aflate în război cu Germania sau de creatori germani prigoniţi din motive politice sau rasiale. Activitatea actuală a F.I.A.F., prin congresele sale periodice, a stimulat apariţia unor noi arhive, dotate şi prin schimb de filme sau donaţii din partea cinematecilor cu tradiţie.

★

Istoricul Arhivei noastre naţionale de filme nu e lipsit de romantism. O veche construcţie din secolul trecut, adaptată într-o oarecare măsură pentru depozitarea filmelor, mii de cutii cu peliculă—în mare parte neidentificate — vreo două mese derulatoare pentru controlul filmelor, cam aceasta era zestrea la începutul începutului.

Se adunase între timp un volum imens de peliculă din diversele locuri unde era supus degradării şi reprezenta un permanent pericol de incendiu. Copiile uzate ale unor filme străine care rulaseră pe piaţă zăceau de-a valma cu vechi jurnale de actualităţi O.N.C., crîmpeie de bandă sonoră împreună cu negative necunoscute şi, printre ele, se bănuia prezenţa unor titluri de valoare ca „Potemkin" (Eisenstein), „Undeva în Europa" (Balázs Béla) sau „Hôtel du Nord" (Carné) şi se nădăjduia în taină descoperirea unor resturi din vechi filme romîneşti. Un colectiv de oameni inimoşi, condus de tovarăşul Aurel Lup, directorul arhivei, s-a dăruit cu entuziasm dificilei munci necesare pentru a înălţa centrul de cultură a filmului cu care ne mîndrim azi.

Chiar înainte de a proceda la inventariere, trebuia însă — fără o clipă de zăbavă — să se asigure condiţiile de conservare ale acestei comori neexplorate. Primejdia legată în trecut de colosala inflamabilitate a peliculei de celuloid e din fericire eliminată în exploatarea cinematografică modernă, care foloseşte pelicula cu suport neinflamabil. Aci însă era vorba despre materiale cu o vîrstă venerabilă — unele de peste 50 de ani. Pentru a se menţine în stare de folosire, pelicula trebuia păstrată în cutii închise, la temperatură şi umezeală constante. Filmul mai pretindea o întreţinere periodică — repararea rupturilor şi lipiturilor defecte, curăţirea de impurităţile depuse cu ocazia proiecţiei şi... aerisirea. Pietrificarea — ce transformă pelicula într-un ghem compact — mucegaiul, descompunerea gelatinei sub acţiunea petelor de ulei, „cloroza" — boala care transformă filmele color în filme sepia — iată numai unele din maladiile ce macină pelicula de film, condamnînd la dispariţie opere unice. Dar mai primejdioasă decît toate este uscarea progresivă ce duce la autoaprindere — acest coşmar al arhivelor de film.

Pentru a îndulci efectul acestei evocări cam sumbre, e cazul să precizăm că securitatea fondului de filme al arhivei noastre este în prezent asigurată datorită reamenajării depozitului vechi şi construirii unuia nou, prezentînd caracteristicile cerute de tehnica modernă a conservării filmelor, ca şi datorită sistematicii acţiuni de transpunere treptată a colecţiei de filme pe peliculă de triacetat, neinflamabilă. În fiece lună se copiază în cele două laboratoare de prelucrare a peliculei ale cinematografiei cîteva mii de metri de film.

★

Pe unul din coridoarele laboratorului Florească l-am întîlnit pe omul care s-a dedicat în mod deosebit acestei migăloase munci de vindecare şi regenerare a peliculei. În halatul său alb, Constantin Bucurescu, şeful laborant al Arhivei naţionale de filme, pare într-adevăr „vraciul" despre care mi s-a spus că „învie pelicula din morţi". Aproape treizeci de ani de activitate în profesiune n-au izbutit să-i stingă pasiunea cu care de timpuriu a îmbrăţişat tot ce e legat de cinematografie.

În fotografii:

Una din puţinele imagini rămase din filmul „Năpasta" (1927), realizat de Gh. Popescu şi Eftimie Vasilescu. De la stînga la dreapta: N. Manolescu (Dragomir), Ecaterina Niţulescu-Şahighian (Anca) şi în rolul lui Gheorghe, Ion Cosma, în prezent operator şef la Studioul „Bucureşti" (fotografie de sus).

Într-o pauză în timpul realizării filmului „Lia" (1927). În centru: artiştii poporului George Vraca şi Lily Poór şi regizorul Jean Mihail (fotografia de jos).

un tezaur de imagini

Meșterul ne inițiază în tainele artei restauratorului de opere cinematografice :

— Ca și în medicină, aci nu există boli, ci bolnavi. Nu putem adopta metode industriale. Fiece film cu durerea lui și atunci, ca să-l vindeci, recurgi la... „broderie de mînă". Gradul avansat de uzură și uscare a peliculei face operația de copiere foarte dificilă, fiind riscantă atît pentru piesa aceea unică pe care trebuie s-o salvăm, cît și pentru noi. (În timpul verii, lucrăm mai mult noaptea, pe răcoare.) Și apoi cîte necazuri la copierea filmelor care prin uscare s-au îngustat, avînd perforațiile contractate și uneori defecte ! Ca să nu se producă degradări ale fotogramelor, trepidații sau greșeli de expunere, trebuie să opresc uneori mașina pentru a corecta cu mîna o decalare sau să-i aplic peliculei — ca o „proteză" — perforații noi... Ca să nu mai vorbesc de slaba calitate fotografică a multor filme produse la vremea lor în condiții primitive...

— Vorbiți-ne despre unul din cazurile mai grave pe care ați izbutit să-l tratați.

— Un „caz desperat", dar care s-a remediat pînă la urmă, a fost „Războiul pentru independență". Veche și degradată, copia prezenta, pe lîngă alte defecte, și o dificultate în plus : pentru a produce mai multă senzație și mai multă atracție la public — ori poate pentru a corecta inegalitățile de expunere — diferite scene fuseseră virate (colorate) în albastru, verde, roșu, portocaliu... Mă rog, gustul vremii ! Dar noi trebuia să redăm viața acestui prim film artistic românesc, să obținem o copie curată. Cu o grijă și o teamă pe care v-o puteți imagina, am spălat diferitele bucățele de film, am reparat perforațiile rupte și le-am copiat. Pentru developare am folosit un revelator special, care a dat un contrast moderat, astfel că la proiecție — ați văzut fragmentele inserate în „Lanterna cu amintiri" — imaginea a fost plăcută. La alt „bolnav", filmul „Manasse", am fost nevoit să aplic vechea peliculă pe un film pilot, transparent, ca să-l pot trece prin aparatul de copiat, atît erau de rupte perforațiile.

Tovarășul Bucurescu ar mai fi putut povesti multe despre munca migăloasă de restaurare a

DIN ISTORIA FILMULUI

① **Greta Garbo și Clark Gable, întruchipare a „cuplului ideal" al anilor 1930-1935.**

② **Cetățeanul Kane (Orson Welles, 1941), virtuozitățile tehnicii cinematografice moderne.**

③ **Ultimul dintre oameni (F. Murnau, 1924), Emil Jannings.**

④ **Drumul (Federico Fellini, 1954), Giulietta Masina și Anthony Quinn.**

⑤ **Henric al VIII-lea (Alexander Korda, 1933), Charles Laughton.**

⑥ **Călătorie în lună (Georges Méliès, 1902), primele scene cu „girls".**

⑦ **Ceapaev (Frații Vasiliev, 1934), epopeea revoluționară.**

⑧ **Ioana d'Arc (Carl Dreyer, 1928), expresivitatea graficului.**

Elena Croitoru, bibliotecară, sortează documente fotografice (fotografia de sus).
În boxele depozitului cutiile cu peliculă sînt manipulate cu grijă (fotografia de jos).

unor prețioase documente de cronică, descoperite în fondul arhivei cum sînt : „Serbarea de 1 Mai 1911 la Bordei", „Manifestația de la Dacia și greva franzelarilor", „Agricultura în Romînia (1914)" și altele care au fost de altfel valorificate în filme istorice de montaj ca „Imagini ale unui trecut glorios", „Pagini din istoria partidului", „Republica la 15 ani", „Coroana sfărîmată" etc.

★

Mențiunea „Realizat cu concursul Arhivei naționale de filme" este doar una din mărturiile prezenței acestei instituții în viața noastră culturală. Sarcina ei de bază rămîne colectarea și conservarea filmelor. În încăperile depozitului, documentelor vechi de cronică cinematografică li se alătură mereu noi și noi aspecte ale evenimentelor contemporane și ale vieții de toate zilele. În acest mare letopiseț în imagini stau și bobinele cu eticheta : „Bombardamente asupra Capitalei în 1944", dar și cele cu „Darea în folosință a unor blocuri în Calea Griviței" ; cele cu „Reforma agrară în primăvara 1945" și cele cu „Încheierea colectivizării în regiunea Dobrogea", gata să relateze urmașilor aspecte din istoria anilor noștri.

Nu poate fi trecută cu vederea și o altă sarcină asumată de Arhiva națională, aceea de a întreține în rețeaua punctelor cinematografice ale Ministerului Învățămîntului, în școli și facultăți, circulația filmelor didactice. Peste 1.000 de copii — 628 de titluri — vin și pleacă de la arhivă, sînt controlate și recondiționate, pentru a fi apoi repuse în circuit.

★

Misiunea cea mai înaltă a arhivei este însă de a deveni un focar de răspîndire a culturii cinematografice. Documentarea creatorilor de filme, informarea criticilor de specialitate, pregătirea studenților din institutele de artă teatrală și cinematografică, formarea unui public cinefil cultivat și exigent în cinecluburi sau cercuri de „Prieteni ai filmului" nu pot fi concepute fără o veritabilă cinematecă, posedînd cele mai de seamă opere din istoria filmului romînesc și mondial.

— Investițiile serioase făcute în ultimii ani — ne spune tov. V. Fernoagă, șeful serviciului de prelucrare a fondului de filme — își arată roadele : dispunînd de o sală de vizionare, munca științifică de identificare și catalogare a înaintat simțitor. S-a încheiat catalogul filmelor de lung metraj și se lucrează la cel al scurt metrajelor, după care se va definitiva clasificarea mai detaliată pe teme, genuri, autori, actori. Printre lucrările științifice puse la punct amintesc „Filmografia producției naționale 1912-1962", fișele biofilmografice ale creatorilor filmului romînesc și cele ale regizorilor străini prezenți în colecție cu filme de lung metraj. Celor interesați în studiul istoriei și esteticii cinematografice le mai putem oferi dosare cu documentele filmelor romînești realizate în anii regimului nostru, precum și ale unei bune părți din filmele străine aflate în colecție. Există și o fototecă și o bibliotecă înzestrată cu cărți — enciclopedii, istorii de specialitate și periodice romînești sau străine din 1923 pînă azi.

— Pe ce cale se produce înzestrarea în continuare a cinematecii ?

— Pe căi diverse. În afară de fondul inițial și pe lîngă materialul la zi din producția romînească, primim copii la unele filme străine mai importante care au trecut prin circuitul difuzării. De asemenea, achiziționăm de la particulari filme, documente, fotografii, publicații — firește pe cele ce prezintă interes pentru istoria cinematografiei. Astfel au fost recuperate : o copie a filmului „Manasse", documente fotografice despre filmul „Ciocoii", desenul animat „Haplea" al lui Marin Iorda, întreaga arhivă a regretatului Jean Mihail, două comedii mute ale comicilor americani Ben Turpin și Monty Banks și altele. Prin schimb sau achiziție am primit de la alte arhive filme considerate printre valorile mondiale ale celei de-a șaptea arte. E semnificativ faptul că de unde în 1959 din filmele proclamate la Bruxelles drept cele mai bune din lume posedam doar două — „Potemkin" și „Henric al V-lea" — astăzi ne mai lipsesc doar două — „Îngerul albastru" și „Greed" („Lăcomie"), pe care vom încerca să le obținem cît mai curînd. Relațiile înnodate cu alte arhive cu prilejul Congreselor F.I.A.F. sau prin legături directe ne-au permis să obținem o serie de filme-antologii ca „Filmul mut danez", „Antologia clasicilor suedezi", „Film și realitate" (antologie a documentarului realizată de A. Cavalcanti), „Antologia filmului mut italian" etc. Recent am achiziționat din Uniunea Sovietică o copie a filmului „Ivan cel Groaznic", seria a II-a, cu scenele filmate de Eisenstein pe peliculă color.

În schimbul filmelor de desen animat ale lui Gopo, Arhiva olandeză ne-a dat colecția documentarelor realizate de regizorul Joris Ivens. Deținem acum material suficient pentru a ilustra istoria unor cinematografii naționale, evoluția unui curent cinematografic, portretul unor personalități marcante de creatori precum și alte teme sau cicluri adresate „Prietenilor filmului".

★

Manifestarea cea mai concretă a legăturilor arhivei cu publicul cinefil — proiecțiile însoțite de conferințe la „Serile prietenilor filmului" sau de discuții în cinecluburile muncitorești și studențești — a devenit un fenomen curent în viața noastră culturală. Organizate în București cu sprijinul Asociației cineaștilor, cele patru „seri" pe săptămînă nu mai satisfac toate cererile și se pune problema profilării unei săli de cinema cu program permanent ca „Muzeu al filmului". În țară se înființează mereu noi cinecluburi, iar „Serile prietenilor filmului" inițiate la Iași, Deva și Craiova tind să se permanentizeze. De la Pecica, lîngă Arad, ca și din Periș, din vecinătatea Capitalei, sosesc pe adresa arhivei solicitări de filme și sfaturi pentru organizarea de noi cinecluburi. Ofensiva culturii cinematografice a luat amploare.

Ana ROMAN

Vînătoare de balene

pe Marea Japoniei

Am făcut cunoștință cu Marea Japoniei la Vonsan — oraș industrial și în același timp pitorească stațiune balneoclimaterică din R.P.D. Coreeană. Venisem aci să vizitez, între altele, un combinat de îngrășăminte azotoase, și nici prin gînd nu-mi trecea atunci că aveam să fiu curînd martorul unei veritabile vînători de balene...

Cînd, într-una din serile petrecute pe terasa unei vile de pe țărm, un bătrîn pescar coreean mi-a povestit pe-ndelete despre expedițiile temerare ale vînătorilor de balene de prin părțile locului, mi s-a părut că totul nu-i decît un crîmpei al vreuneia din acele legende în care este atît de bogat folclorul coreean.

— Nu, nu, asta nu-i legendă — mă preveni bătrînul, ghicindu-mi parcă nedumerirea. Pe vremea mea — continuă el — prindeam balenele cu harpoane aruncate cu mîna, acum însă avem o flotă de vase speciale. Și pentru că tot aveți de gînd să mergeți spre nord, treceți și pe la Cihoncijin, baza balenierelor noastre.

Așa mi-a încolțit ideea de a participa la o vînătoare de balene pe Marea Japoniei, idee care m-a urmărit cu persistență în zilele ce au urmat, pînă am ajuns la portul Cihoncijin.

De aci urma să plece în larg chiar a doua zi o flotă de patru baleniere. Mi-am manifestat dorința — acceptată de îndată — să particip și eu la vînătoare.

Pregătiri speciale n-aveam de făcut, așa că mi-am petrecut ziua vizitînd întreprinderea piscicolă din port, o adevărată uzină dacă te gîndești la cantitățile de pește prelucrate aici zilnic.

PE MAREA JAPONIEI ȘI ÎN ADÎNCURILE EI

În zorii zilei următoare, cînd dinspre îndepărtata și uriașa insulă Honshu (pe care se întinde metropola japoneză Tokio) mijeau primele raze de soare,

nava pe care mă îmbarcasem a părăsit țărmul coreean. Direcția de navigație — nord-est, spre strîmtoarea La Pérouse, care desparte insula Sahalin, aparținînd Uniunii Sovietice, de Hokkaido, insulă japoneză.

La început, privind harta căpitanului Kim n-am priceput mare lucru. Văzînd că îmi lipsesc cunoștințele pe care ar trebui să le aibă un participant la o asemenea expediție, el s-a oferit cu multă amabilitate să mă inițieze. A început prin a mă plimba pe întinderile de apă ale Mării Japoniei — folosindu-se de harta din cabina lui — iar apoi m-a introdus și în... adîncurile ei, cu ajutorul unor semne de pe aceeași hartă, al căror rost începeam încetul cu încetul să-l descifrez. Iată, în esență, ce am aflat de la căpitanul Kim :

Marea Japoniei — mare semiînchisă în Oceanul Pacific — se întinde între continentul asiatic și insulele Sahalin, Hokkaido și Honshu. Comunică la nord, prin strîmtoarea La Pérouse, cu Marea Ohotsk, la est, prin strîmtoarea Tsugaru, cu Oceanul Pacific, iar la sud, prin strîmtoarea Coreei, cu Marea Chinei de Est. Suprafața Mării Japoniei este de 978.000 km p. Fundul, în formă de pînie, atinge pe alocuri adîncimi pînă la 4.036 m. Un munte submarin situat în apropierea părții centrale a mării determină o zonă de apă cu adîncimi mai mici — sub 300 metri. Fundul pînîei este nisipos, iar în unele locuri pietros. Clima Mării Japoniei este moderată, fiind dominată de musoni. Iarna bate cu 5–12 m pe secundă musonul de nord-vest, care aduce din Asia aer rece și uscat. Din mai pînă în octombrie bîntuie taifunuri, dintre care unele pricinuiesc mari pagube, mai ales pe litoralul japonez. În perioada iulie-septembrie, taifunurile ating, în partea de sud-est, frecvența de două pe lună. În noiembrie, în partea de nord și pe litoralul vestic se formează gheață, care se menține pînă în martie-aprilie ; ghețurile plutitoare sînt mai numeroase în februarie.

Lumea vie a Mării Japoniei este variată, bogată în specii.

Stan VLAD

(*Continuare în pag. 27*)

1 Macaralele speciale depun pe chei prețiosul vînat.

2 În portul Cihoncijin, muncitorii întreprinderii piscicole au înconjurat balena remorcată de vasul nostru.

3 Pescuit cu năvoadele, noaptea.

PARFUMUL, APA DE COLONIE ȘI SĂPUNUL

Bucureşti

O AMINTIRE PLĂCUTĂ...

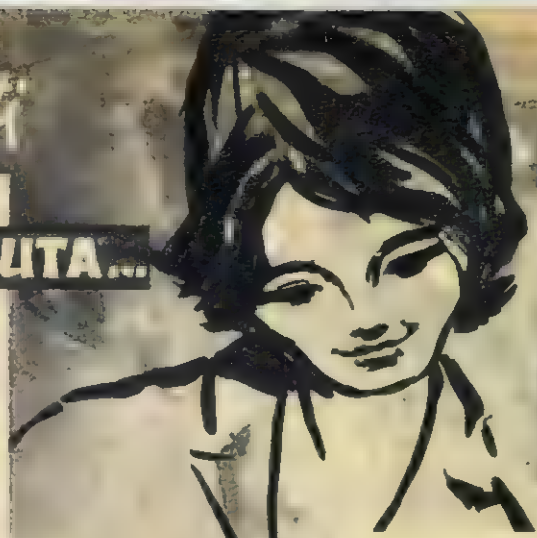

UN CADOU:

DARCLÉE 2

- 5 + 2 tuburi electronice.
- 4 game de unde (UL, UM, US, UUS).
- Indicator optic de acord.
- Un difuzor circular 2,5 VA și un difuzor eliptic de 1 VA.
- Tensiuni de alimentare 110 v, 120 v, 220 v.
- Dimensiuni: 720 × 395 × 380 mm.
- Picup cu 4 viteze.

PRODUS AL UZINELOR *Electronica*

De la una la alta

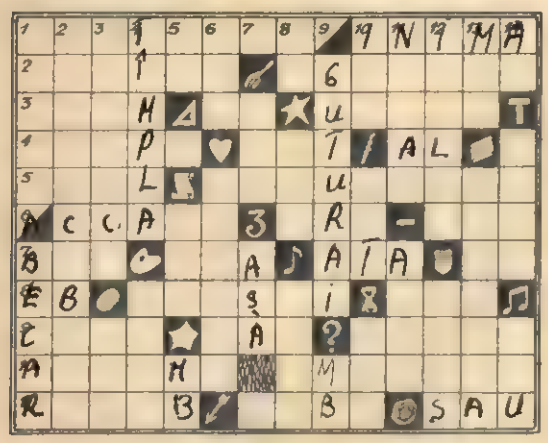

SEMNE

ORIZONTAL : 1) Pe semne — Înregistrează semnalele... de dragoste. 2) Semne topografice — Acut. 3) Ucidere — Semn de întrebare — Întocmai. 4) Unul din „semnele particulare" — — Semn de... dragoste — Simbolul aluminiului. 5) Înseamnă măiestrie (pl.) — Semn particular... accidental. 6) Semn de... neatenție — Lasă semne în urma lor... — Curent (abr.). 7) Cu semne... monetare — Fir — Sentiment — Vocale. 8) Elena Bălan — Pe locul doi — Cu multe semne tipografice. 9) Alt semn de întrebare — Are un semn la... guler — Obligat. 10) Semnal de... tren (pl.) — Semn, simbol (pl.). 11) Aparat de semnalizare acustică — Semnul inocenței (fem.) — Ori.

VERTICAL : 1) Încercare — Semnul care anulează diezul sau bemolul. 2) Însemnată. 3) Indicat — Munte în R.S. Cehoslovacă. 4) Unul dintre cele 12 semne ale zodiacului — Când albesc e semn de bătrînețe. 5) Acar ! — Riu în Ural — Simbolul molibdenului. 6) Ocazional servește și la semnalizat — Fraze între ghilimele. 7) Diminutiv masculin — Nu altfel. 8) Notă muzicală — Veche măsură de capacitate — Semnal... telefonic. 9) Semn de răceală — Mircea Bogdan. 10) Diminutiv feminin — Tragere la semn — Ued în Algeria. 11) Semn... aritmetic — Refugiu. 12) Caracter tipografic — Deosebit. 13) Mire în Munții Apuseni — Semn grafic. 14) Acut ! — Pari — Folosit la desen.

„UNESCO" ȘI VECHILE MONUMENTE MOLDOVENEȘTI

În „Colecția UNESCO de artă mondială", publicată de „New York Graphic Society", în colaborare cu UNESCO, consacrată capodoperelor artei universale, a apărut un splendid album intitulat „**Rominia — biserici pictate din Moldova**", tipărit la Milano, în condiții grafice deosebit de frumoase. Albumul, apărut în edițiile germană, engleză, spaniolă, franceză și italiană, conține un număr de 32 de excelente reproduceri în culori, în dimensiunile de 34/45 cm și texte explicative,

Frescele reproduse au fost pictate între anii 1535 și 1604 pe zidurile din afară ale bisericilor din Arbora, Humor, Voroneț și ale mănăstirilor Moldovița și Sucevița.

Albumul are o prefață semnată de André Grabar, (care a mai publicat și alte studii asupra acestor fresce) și un text introductiv aparținînd academicianului Gheorghe Oprescu.

O elogioasă recenzie a acestei lucrări de artă a apărut în revista „Le Courrier", editată la Paris de UNESCO. Articolul este ilustrat cu o imagine a laturii de apus a bisericii din Voroneț, tipărită pe întreaga pagină a doua a copertei interioare. În această recenzie se arată că „...bisericile moldovenești din nord-estul Rominiei evocă uriașe cărți cu imagini. O somptuoasă frescă din sec. al XVI-lea, **Judecata din urmă**, ilumineză fața de vest a bisericii mănăstirii Voroneț". Recenzia subliniază reproducerea, în volumul prezentat a unora dintre cele mai frumoase din aceste opere de artă.

Este desigur o calificată prețuire a acestor monumente de artă din țara noastră, operă a meșterilor noștri zugravi de odinioară.

Dezlegarea jocului „CUVINTE", apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) Prefață — Uv — C. 2) Rare — Omonime. 3) Odată — Emisar. 4) Matematică — T. 5) Ica — Afiș — Tra. 6) Și — Arătat — Et. 7) Inimi — A — Roz. 8) Uitate — Sărut. 9) N — Ab — Da — Dame. 10) Eu — Ivi — Mută. 11) Sol — Tricota. 12) Tacită — Mereu.

POVESTEA VORBEI

BUST

Cuvintele **bust** și **combustibil** sînt prea bineînțeles cunoscute pentru ca cititorul nostru să aibă nevoie de explicații. Și totuși filologii sînt dispuși să le dea o explicație, la care nespecialiștii nu se așteaptă și pe care vor fi dispuși s-o respingă imediat ca fiind neverosimilă, ba chiar contrară bunului-simț !

Într-adevăr, filologii ne informează că cele două cuvinte sînt înrudite și că au la bază un sens comun : a arde. Desigur, combustibilele ard și sînt utilizate tocmai pentru proprietatea lor de a dezvolta căldură prin ardere. Dar un bust ? !

Înainte de a ne exprima neîncrederea e mai prudent să ascultăm povestea. De unde vine cuvîntul **bust** și ce a însemnat la origine ? Răspunsul îl aflăm în limba latină. În vocabularul căreia găsim cuvîntul **bustum**, de unde l-au împrumutat limbile europene moderne. **Bustum** însemna „ars" și era un adjectiv ca și cuvîntul cu care l-am tradus. Printre altele, el a fost folosit și în îmbinări ca **corpus bustum** (= corp ars), **cadaver bustum** (= cadavru ars), **mortuus bustus** (= mort incinerat) Desprins din aceste îmbinări prin suprimarea substantivului precedent, **bustum** a căpătat el singur înțelesul grupului de două cuvinte. Deci **bustum** a ajuns să însemne „cadavru ars".

Romanii aveau obiceiul să pună pe morminte o mică reprezentare (sculpturală) a celor îngropați acolo, astfel că **bustum** capătă accepțiunea de „chip pus pe un mormînt" și apoi aceea de „statuetă înfățișînd o persoană" (decedată sau încă în viață). Pînă la sensul lui **bust** de astăzi mai lipsește foarte puțin : limitarea la înțelesul de „statuie care prezintă numai partea de sus a corpului".

Sorin STATI

FĂRĂ CUVINTE

(umor din presa de peste hotare)

PREA MULTĂ LUMINĂ STRICĂ ?...

În toată lumea, clădirile de școală sînt prevăzute cu ferestre mari, prin care lumina zilei pătrunde din belșug și nimeni pînă acum nu s-a gîndit să schimbe ceva în această rînduială. Nimeni, pînă la arhitectul american Jim W. Tunnell, care a construit o școală sui-generis. Dar să dăm mai bine cuvîntul ziaristului vest-german Karlheinz Przybylla, care semnează corespondența respectivă :

„Lumina naturală nu este bună pentru ochii copiilor. Aceasta o afirmă arhitectul Jim W. Tunnell, după planurile căruia s-a construit în orășelul McAllen din Texas, în imediata apropiere a frontierei mexicane, o nouă clădire de școală.

Clădirea nu are nici un geam, pentru ca elevii să nu fie sustrași de cele ce se petrec dincolo de zăbrele de clasă. În afară de această — pretinde dl. Tunnell — în școlile obișnuite, datorită intensității luminii, care variază în cursul zilei, ochii copiilor sînt suprasolicitați. Acum încăperile sînt iluminate egal, cu aceeași intensitate a luminii".

Arhitectul Tunnell a declarat : „Am și ridicat șase asemenea școli. Alte șapte se află în curs de construcție".

Așa arată exteriorul originalei școli a arhitectului Tunnell. Viitorul ei depinde, în ultimă analiză, de rezultatele practice pe care le va avea inovația arhitectonică.

RĂSPUNS LA O SESIZARE

În nr. 9/1964 al „Flacării" a apărut o fotografie prezentînd un aspect din piața gării Rîmnicu-Sărat, care dovedește lipsă de spirit gospodăresc. Sfatul popular al orașului respectiv ne-a răspuns prompt : „Sesizarea revistei dv. este justă. Ca urmare, Comitetul Executiv a luat măsuri ca piața din fața gării să aibă de acum înainte o înfățișare civilizată".

dialog

BRÎNCUȘI ÎN MUZEELE LUMII

„Muza adormită" — marmură. Muzeul Guggenheim, New York.

„Care sînt cele mai reprezentative opere rămase de la sculptorul C. Brîncuși și unde se găsesc ele ?"

Grigore GHEORGHE muncitor, București

Marele nostru Brîncuși (1876-1957) a lăsat posterității o valoroasă moștenire artistică. Multe din lucrările lui împodobesc azi cele mai pretențioase muzee de artă sau colecții particulare din întreaga lume.

Iată cîteva din capodoperele brîncușiene și locul unde se găsesc ele.

La Muzeul de artă al R.P. Române se află *Rugăciune* — o statuie din bronz reprezentînd o femeie îngenuncheată — și *Domnișoara Pogany*. La Tîrgu-Jiu se află ansamblul monumental compus din faimoasa *Coloană fără sfîrșit*, *Poarta eroilor* și *Masa tăcerii*, inspirate din bogăția artei populare. Alte lucrări se găsesc la Muzeul de artă din Craiova, la Buzău și în alte orașe din țară.

La Paris, în Muzeul național de artă modernă și Muzeul de artă modernă al orașului Paris, se află o seamă de lucrări, printre care *Foca*, și *Cocoșul salutînd soarele*. La Muzeul național de artă modernă a fost reconstituit atelierul sculptorului incluzînd circa 100 de lucrări, printre care o variantă a faimoasei *Păsări măiestre* ; tot la Paris, în cimitirul Montparnasse, se găsește *Sărutul*, o sculptură la cavoul unei familii pariziene ; în sfîrșit, alte opere sînt păstrate în colecțiile H. P. Roche și altele. La Londra, în Tate Gallery, și în colecția H.S. Ede din Cambridge se păstrează cîteva lucrări din marmură și bronz lustruit. Colecția Peggy Guggenheim din Veneția deține lucrarea *Păsărea în spațiu* și alte cîteva piese valoroase.

Cele mai multe opere ale lui Brîncuși se află însă în S.U.A., iar Muzeul de artă din Philadelphia este cel mai bogat din lume în opere de-ale sale, avînd 24 lucrări, printre care și o acuarelă, o peniță, guaș etc. Dintre sculpturi, *Arcada* și *Bancă* (sculpturi în lemn) sînt de inspirație populară românească. La New York, în Muzeul de artă modernă, sînt 10 lucrări, printre care o variantă *Miss Pogany* ; la Gallery of Living Art se află un *Tors*, în onix ; la Muzeul Guggenheim sînt 4 lucrări, iar altele se află în colecțiile particulare : Lambert (*Șeful*, foarte originală sculptură în lemn), Fr. Stafford și Kate Steichen. La Chicago, la Clubul artelor, se află *Păsărea de aur*, iar în Muzeul de stat este o replică a *Muzei adormite* ; în sfîrșit, la Institutul de artă din Chicago — 3 lucrări, printre care un *Chip străvechi* și o *Leda* în marmură.

Un *Tors de tînăr* se află în Muzeul de artă din Cleveland, iar la Galeria de artă a Universității din Yale, o *Pasăre galbenă*. Alte opere se găsesc la Washington, în Muzeul Arford și în colecția E. Meyer ; de asemenea, în muzeele din Los Angeles, Buffalo și la Galeria de artă din Palm Beach, precum și în colecțiile Sally Lewis din Portland, A. Ault din New Carren, Levin din Detroit și R. Ingersoll din Pennsylvania.

În Brazilia, la Sao Paulo, în colecția Matarazzo se găsesc *Cap de copil* și alte două lucrări. În India, la Indore, există un proiect brîncușian *Coloană de templu*.

După cum se vede, zeci de muzee și colecții de artă din cele mai însemnate centre culturale ale lumii păstrează lucrări ale lui Brîncuși — semnificativă recunoaștere a înaltei sale măiestrii artistice.

PE MARGINEA „EXPANSIUNII METAGALAXIEI"

În urma apariției în „Flacăra" nr. 50/1963 a articolului „Expansiunea metagalaxiei", astronomul amator Aurel BOAR, din Arad, de profesie proiectant, ne trimite o scrisoare din care reproducem următoarele :

„Am citit cu interes articolul profesorului universitar Cilin Popovici despre expansiunea metagalaxiei, mai ales că această problemă mă preocupă de mai mulți ani.

Ca astronom amator, fără pretenția de a descoperi ceea ce e de competența savanților, am încercat să elaborez o ipoteză a expansiunii aparente a metagalaxiei. Pornind de la existența a două efecte Doppler (efectul *radial*, de îndepărtare reală de-a lungul razei vizuale, și efectul *transversal*, de îndepărtare aparentă) se poate presupune că există și două moduri de a interpreta efectul Hubble (cu privire la deplasarea spre roșu a spectrului în raport direct proporțional cu îndepărtarea de noi a galaxiilor) : 1) că galaxiile «fuge una de alta ; 2) că ele se deplasează transversal pe raza vectoare care unește fiecare galaxie cu centrul metagalaxiei. Efectul Doppler transversal este un efect paradoxal, deoarece produce doar impresia unui efect de îndepărtare. Putem deci presupune că și expansiunea metagalaxiei este un fenomen paradoxal. De aceea, se pune întrebarea : cum se face că pînă în prezent efectul transversal n-a fost utilizat încă la interpretarea efectului Hubble ?

Acum patru ani am făcut o lucrare asupra fenomenelor Doppler paradoxale și de atunci încoace noi aspecte au fost elucidate și aștept să fie împărtășite celor ce se interesează de problemele astronomiei, printre care mă număr și eu".

★

Am transmis scrisoarea primită de la cititorul din Arad, autorului articolului citat, profesorului univ. CĂLIN POPOVICI, șeful secției astrofizică-sateliți de la Observatorul din București al Academiei R. P. Române, cu rugămintea de a-și spune părerea despre conținutul ei. Iată și răspunsul primit:

„Tov. Aurel Boar pare a fi un astronom amator seriot și ceea ce scrie este gîndit, deși nu poate fi susținut în mod indiscutabil. De altfel problemele care-l preocupă sînt extrem de dificile și nu există mulți specialiști în astfel de chestiuni ; problema expansiunii universului nu este lămurită la ora actuală.

Totuși autorul crede că vitezele de îndepărtare, observate, ale galaxiilor sînt de fapt viteze transversale de rotație — dintr-o bucată — în jurul centrului metagalaxiei. Aceasta ar admite că noi ne aflăm în centrul metagalaxiei, ceea ce nu este susținut de nimeni în prezent, și că rotația în jurul centrului s-ar face «dintr-o bucată», vitezele lineare crescînd proporțional cu distanța (adică rotația se face cu o viteză unghiulară constantă ca la o roată rigidă). Nu cred că au loc astfel de mișcări, în galaxia noastră corpurile îndepărtate rotindu-se, ca în sistemul solar, cu viteze lineare tot mai mici, cu cît ne apropiem de marginea externă a sistemului.

Mișcări de rotație în metagalaxie au mai fost cercetate de unii astronomi, dar ipotezele cunoscute nu au caracterul sistematic enunțat de tov. Boar".

PIANUL EXISTĂ DE 252 DE ANI

„Am citit în «Flacăra» un articol cuprinzînd istoricul unor vechi instrumente muzicale. Aș dori să cunosc și povestea pianului".

Liviu PÎNTECAN
str. G. Area nr. 2, Reghin

Răspunde conf. DRAGOȘ TĂNĂSESCU de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu".

După o scurtă dispută între muzicologii italieni, francezi și germani, s-a stabilit anul nașterii pianului la 1711, cînd constructorul de clavecine — italianul Cristofori — își publică invenția sa intitulată : „Gravicembalo col piano e forte", ceea ce înseamnă „clavecin cu piano și forte". Într-adevăr, pianul s-a născut din nevoia de a perfecționa sunetul clavecinului, instrument cu corzi ciupite cu un vîrf de pană sau piele și care nu permitea modificarea nuanței sunetului în funcție de forța cu care degetele apăsau clapele. Înlocuind resortul de ciupire cu niște ciocănele care erau azvîrlite spre corzi de pîrghia clapelor, s-a putut realiza dependența dintre intensitatea sunetului și forța de atac a clapelor.

Perfecționările care au urmat în mecanismul pianului se pot împărți în două grupe : grupa sistemului cu „o singură scăpare" sau „un singur eșapament", așa-numitul sistem vienez, inventat de Stein ; și grupa sistemului cu „dublă scăpare" sau sistemul cu „dublu eșapament", așa-numitul sistem englez (denumire inexactă, sistemul fiind inventat în 1823 de francezul de origine germană Erhard, devenit Erard). De la această dată nici o perfecționare substanțială nu s-a mai adus sistemului de ciocănele.

Sistemul cu dublu eșapament, spre deosebire de primul, permite, printr-un mecanism complex de pîrghii, azvîrlirea ciocănelului, indiferent dacă atacăm clapa în toată cursa ei sau fragmentar. Aceasta face posibilă între altele o varietate de nuanțe mult mai fină.

În afara perfecționării mecanismului de percuție, construcției de piane au dus o muncă uriașă pentru găsirea lemnului cu cea mai bună rezonanță, cu rezistență la tracțiunea corzilor (la pianele moderne tracțiunea corzilor depășește 20 de tone), pentru stabilirea numărului și calității corzilor, a locului unde să fie lovite de către ciocănele, a calității postavului acestor ciocănele etc., etc.

Forma exterioară a pianului a variat de asemenea în decursul timpului. Astfel, plecînd de la forma de aripă înclinată a clavecinului, așa cum erau pianele lui Cristofori, s-au construit ulterior piane pătrate, unele servind și ca masă sau birou, piane scrin, consolă etc. Astăzi nu se mai fabrică decît pianele „cu coadă", adică păstrînd în linii generale forma clavecinului, sau pianele drepte, cunoscute sub numele de pianine, cu corzile în poziție verticală.

Pianele lui Cristofori aveau o claviatură pînă la 4 octave și jumătate. Pe timpul lui Mozart pianul nu depășea 5 octave, al lui Beethoven 6 octave, al lui Schumann și Chopin 6 octave și jumătate. Astăzi se fabrică piane pînă la 8 octave. În felul acesta gama de sunete a pianului coincide cu totalitatea sunetelor muzicale pe care le poate sesiza urechea. Departe de a se fi epuizat, aceste străduințe de perfecționare continuă.

La noi în țară — deși avem un foarte bun lemn pentru rezonanță — fabricarea în serie a pianelor a început abia în anii puterii populare. Produse la fabrica bucureșteană „Doina", pianele românești sînt bine apreciate atît în țară cît și peste hotare. Iar un succes recent în această direcție îl constituie realizarea noului pian românesc de concert, „Lipatti".

POȘTA NOASTRĂ

P. Botoșeni, Mălini, rn. Fălticeni. Fotografii frumoase ? Ne interesează oricînd. Dar într-adevăr frumoase, inedite și cu un conținut semnificativ. Dimensiunea : între 9x12-18x24 cm. Hîrtia — preferabil lucioasă.

Cornel Motu, Mangalia. „Olandezul zburător" este o figură legendară ce descinde din poveștile născocite pe marginea călătoriilor marinărești din secolul al XV-lea, secol de mari descoperiri geografice. Conform legendelor ce au circulat în secolele următoare acestei epoci, ar fi fost vorba de un căpitan al unui „vas-fantomă", blestemat, zice-se, să rătăcească veșnic pe mări, fără a putea vreodată să atingă un țărm. Înfățișarea cu „vasul-fantomă" al „Olandezului zburător" — se spunea — aducea întotdeauna după sine naufragiul și dezastrul. Bineînțeles că legenda a fost folosită de diferiți tîlhari de mare, de tot felul de mistificatori și alții, în diferite împrejurări cînd aveau loc, pe îndepărtatele mări, jafuri, crime sau catastrofe marine.

Totuși legenda a avut și o urmare pozitivă : ea a inspirat opere geniale unor scriitori și compozitori aparținînd romantismului, ca Walter Scott, Heinrich Heine, Richard Wagner ș.a.

Prof. M. Călugăru, comuna Costache Negri, reg. Galați. Aplaudăm cu toată căldura ideea de a vă petrece concediul călătorind timp de o lună „per pedes apostolorum". Ce vă trebuie pentru aceasta ? Echipamentul obișnuit : bocanci buni, rași, cort și saci de dormit (eventual), spirtieră, veselă, ciorapi și lenjerie de schimb, articolele de toaletă necesare (săpun, pastă de dinți, ustensile de bărbierit), o mică trusă cu medicamente de primă necesitate. Nu uitați nici aparatul de radio cu tranzistori, deoarece călătoria dv. nu trebuie să însemne ruperea legăturilor cu lumea.

Pentru referatele geografice, geologice, zoobotanice și cele privitoare la creația populară pe care doriți să le pregătiți, vă sînt necesare — în afară de obișnuitele blocnotesuri, creioane și aparat fotografic — cutia pentru eventualul insectar, un ierbar, un ciocan de geologie și, dacă vă stă în putință, un magnetofon cu tranzistori și cu benzi de rezervă pe care să puteți face înregistrări folclorice. Desigur că toate acestea vor cere unele investiții. Merită însă să le faceți ; vă vor fi răsplătite din plin, prin satisfacții de tot soiul.

În ceea ce privește viața și activitatea lui Costache Negri, diferite date veți găsi în materialele apărute acum cinci ani, cu prilejul centenarului Unirii Principatelor Române. Iar dacă drumeția pe care o plănuiți pentru la vară vă va purta și pe valea Trotușului, nu omiteți să vizitați și orașul Tg. Ocna. Acolo, în incinta cetății în care se află mănăstirea Răducanu, este mormîntul lui Costache Negri (alături de al Elenei Cuza), iar spitalul orașului se află instalat în fosta casă a înflăcăratului luptător pașoptist și unionist, despre viața căruia dirgocenii mai în vîrstă vă pot povesti diferite amintiri păstrate de la bunicii lor.

Ivo Birtă, Reșița. Noțiunea „piatra filozofală" n-are nici în clin nici în mînecă cu filozofia. Despre ce e vorba ? În evul me-

Cu cititorii

diu, precum probabil știți, erau numeroși alchimiști care trudeau zi și noapte în laboratoarele lor pentru a „fabrica" aur. (În paranteză fie spus : cercetările întreprinse cu acest scop au dus în multe cazuri la descoperiri deosebit de importante, întreaga dezvoltare ulterioară a chimiei avîndu-le de fapt la bază.) Desigur însă că alchimiștii n-au putut realiza niciodată mult visata transformare în aur a altor corpuri. Tocmai de aceea, probabil, acolo unde faptul nu a apărut, și-a găsit loc legenda : oamenii ce nu-și puteau închipui fenomenul transmutației elementelor altfel decît pe cale supranaturală, și-au imaginat o substanță cu proprietăți miraculoase, care, prin simplă atingere, ar preface în aur orice alt metal. Acestei substanțe imaginare i-au dat numele de „piatra filozofală". Iar cînd ideea s-a încetățenit, cercetările alchimiștilor s-au îndreptat aproape în exclusivitate în direcția descoperirii acestei substanțe, care bineînțeles n-a putut fi găsită, pentru că, pur și simplu, așa ceva nu există și nu poate exista. Singurul lucru care a rămas din această noțiune este expresia în sensul ei figurativ : descoperire uluitoare, miraculoasă.

Lucrația și Viorel Firțeanu, Pitești. Ne bucurăm sincer că, datorită legăturii făcute prin intermediul rubricii noastre „Cititorii către cititori", v-ați putut cunoaște și, pînă la urmă, căsători. Vă urăm să aveți parte de cea mai deplină fericire.

V. SILVIAN

★

Viorel Lupea, Cluj ; Ion Cruceană, Pitești ; Gh. Ghiță, Petroșani ; prof. Ștefan Andronache, Cudalbi ; Gh. Spătaru, Baia Mare ; Zaharia Strugaru, Vatra Dornei ; Mihail Teodorescu, Cîmpina ; Ion Florea, Costești ; Ionel Enache, Buzău ; Saly Rachif, Galați ; Romulus Reuț, Lugoj ; Alex. Bardă, Roman ; Eka Boscovici, Balș ; Nicoleta Jurj, Timișoara ; Ion Zelea, Rușeni ; C-tin Ionescu, Ploiești ; Octavia Macache, Brăila ; Vasile Stana, Șimleul Silvaniei ; C-tin Dulgheru, Ploiești — tuturor celor de mai sus li s-a răspuns prin poștă.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespondeze : Ionel A. Beraru, elev, Brăila, str. Sfinții Voievozi nr. 35 : teme diverse ; Costel Dincă, muncitor, Craiova, bariera Vîlcii nr. 151 : ilustrate ; Delia Doblea, elevă, Arad, str. Mucius Scevola nr. 12 : ilustrate ; Ilie Moraru, Mihai Bălan și Mirel Bolog, studenți, Iași, Căminul studențesc, str. Păcurari nr. 9 : ilustrate ; Dorel Filip, lăcătuș, și Angelica Filip, elevă, Călan, bloc III, sp. 7, reg. Hunedoara : teme diverse ; Wojcich Marasak, Lodz, Astronautow 11/4, R. P. Polonă : teme diverse ; Bolestan Balcerzak, Wierzboicice, pocz. Cigzen, pow. Stupka, woj. Poznan, R.P. Polonă : filatelie, sport, cinema (în poloneză, rusă, franceză) ; Wistu Kazimierz, Stupka, ul. Poznanska 18, woj. Poznan, R. P. Polonă ; filatelie, ilustrate ; Steluța Ene, elevă, com. Scăieni, reg. Ploiești : ilustrate ; Ionel Scoică, Școala de 8 ani, Gemenele, rn. Brăila : literatură, ilustrate ; Ilie Sîrbu, elev, Hunedoara, str. 23 August nr. 1 : teme diverse, ilustrate ; Alexandru Brujan, mecanic, Deva, str. Progresului nr. 2 : ilustrate ; Constantin Coșofreț, mecanic, C. H. „16 Februarie", Corbeni, rn. Curtea de Argeș : filatelie, ilustrate ; Aurelia Rusu, Școala de 8 ani, com. Cocărești-Colț, rn. Ploiești : ilustrate ; Cezar Georgescu și Ghiță Theodor, studenți la Electronică, București, Splaiul Independenței nr. 290 : literatură, muzică, tehnică ; Puica Iliescu, elevă, Școala tehnică sanitară Buzău : medicină, ilustrate ; Carmen Anghel, elevă, Ploiești, str. Democrației nr. 51 : literatură, ilustrate ; Ioan Lazăr, funcționar C.F.R. Medgidia, bloc II, ap. 15 : teme diverse ; Mioara Cîrtu, Craiova, str. Remus nr. 13 : literatură, cinema, sport ; Toma Venti Danciu, cu-dent, Institutul pedagogic Arad ; ilustrate ; Flavia Manea și Violeta Lungu, studente, București, Spl. Independenței nr. 204, bloc D, rn. 16 Februarie : ilustrate ; Alina Caselly, elevă, Calafat, str .1 Mai nr. 58 : teme diverse, ilustrate ; Angela Vasile, muncitoare-textilistă, Lugoj, str. Alecu Astalaș nr. 22 : literatură, muzică, sport ; Mioara Lăcătușu, studentă, Inst. pedagogic, Bacău, Calea Mărășești nr. 159 : ilustrate ; Gh. Nedelcu, lăcătuș, Craiova, str. Dezrobirii nr. 15 A : ilustrate ; Pop Mihali, student, Petroșani, Căminul nr. 1 : ilustrate.

Din partea redacției :

Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind foarte mare, adresele respective vor apărea în limita spațiului — în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENȚI

În căutarea primelor fire de iarbă. *(Prof. V. Popovici, Craiova)*

Vînătoare de balene

pe Marea Japoniei

(Urmare din pag. 17)

Principalii reprezentanți ai regnului vegetal sînt ierburile de zoster și peste 250 specii de alge verzi, cenușii și roșii. În ce privește fauna, cea din părțile de nord este esențial diferită de aceea din sudul mării. În nord sînt caracteristice speciile de apă rece, ca scrumbiile, crabii, țiparii și balenele, în timp ce în sud marea este populată de sardele și broaște de mare.

★

Prima zi pe navă mi-am petrecut-o aproape în întregime în cabina căpitanului Kim, ascultînd explicațiile lui și urmărind hărțile cu ajutorul cărora acesta făcea exemplificări... A doua și a treia zi, drumul pe întinderile nesfîrșite de apă, surprinzător de liniștite în acel sezon de început de iarnă, a continuat fără să se întîmple nimic deosebit. Harponierii, care abia așteptau să-și arate îndemînarea, dădeau vădite semne de nerăbdare.

„JET DE APĂ LA BABORD!"

Alte cîteva zile s-au scurs destul de monoton. Noroc că marinarii coreeni se dovedeau oricînd dispuși să ne povestească legende din moși-strămoși sau întîmplări de pe mare. Iar cînd îi întrebam cîte ceva despre „secretele" meseriei lor, ne dădeau cu mult zel ample explicații, spre încurcătura lui Pak, însoțitorul meu, care — la fel de neinițiat ca și mine — nu știa cum să-mi traducă puzderia de termeni de specialitate.

Eram într-a noua zi a călătoriei noastre. Cum mi s-a spus apoi, ne aflam la 137,7 grade longitudine estică și 43,7 latitudine nordică în clipa cînd, de la postul de observație, al doilea secund a semnalizat : *„Jet de apă la babord!"*

Era dis-de-dimineață, la ora cînd soarele abia răsare. Nu auzisem semnalizarea și nu sesizasem nici agitația de pe punte. Ceea ce m-a frapat a fost faptul că motoarele s-au oprit, zgomotul acela cu care mă obișnuisem a dispărut dintr-o dată. Cînd am ajuns pe punte, fețele harponierilor trădau încordare. Căpitanul Kim dădea tot felul de comenzi scurte. Am înțeles într-o clipă ce se întîmplă și am început să trăiesc bucuria pe care o așteptam de atîtea zile.

Apropierea de locul unde jetul caracteristic se zărise prin aparatele de bord a durat două-trei ceasuri. Plin de emoție, scrutam oglinda înspumată a mării, dar mărturisesc că nu vedeam nimic. Cetaceul întîrzia să-și mai trădeze prezența printr-un nou jet de apă. Între timp nava era manevrată cu iscusință în direcția unde se bănuia că se află prada. Înaintam foarte încet, vasul fiind purtat mai mult de curent. Mi s-a explicat apoi că balenele au un simț ascuțit al auzului și de aceea trebuie să te apropii de ele fără zgomot, cu multă grijă. Dacă le parvine zumzetul elicelor totul este ratat, posibilitatea lor de deplasare fiind foarte mare — pînă la 11 metri pe secundă. (S-a calculat că o balenă ar putea face înconjurul globului în 23 de zile și 12 ore.)

Ceea ce s-a întîmplat în minutele următoare n-a semănat nici a aventură romantică și nici nu m-a emoționat, așa cum mă așteptasem. Am văzut aproape de noi, cam la 25 de metri, cum apa începe întîi parcă să fiarbă în cercuri, apoi țîșnește tot mai sus și culoarea ei verde și limpede prinde să se înnegrească. Pînă să observ bine spinarea giganticei creaturi, tunul de la prova slobozise harponul aducător de moarte și, aproape în aceeași clipă, balena se scufundă brusc. Am mai auzit și zgomotul înăbușit făcut de grenada din vîrful harponului, care explodase imediat în corpul uriașului mamifer. Nu mi-am dat seama că lovitura nimerise în plin decît atunci cînd am văzut bandula care se derula și cînd pe punte izbucni explozia de bucurie a marinarilor. În timp ce vînătorii își sărbătoreau izbînda, în locul unde cu puțin înainte zărisem pentru o clipă apărînd și dispărînd balena, se putea vedea o pată roșie, din ce în ce mai mare.

Pe măsură ce cablul care trăgea prada spre vas se înfășura în jurul tobei, pe bord emoția devenea tot mai intensă. Un compresor începuse să pompeze aer în corpul uriaș și la suprafața apei însîngerate apăru o balenă de mărime apreciabilă ; din ochi părea să aibă cam 14 m.

Abia după ce am privit-o îndelung și ne-am liniștit, ne-am dat seama că trecuse ora prînzului. În cinstea victoriei la care fusesem și eu martor, l-am rugat pe bătrînul bucătar Han să prepare scrumbiile cele aurii pe care un marinar le prinsese vii și le pusese într-un butoi pe punte, oferindu-mi-le în dar. A trebuit să explic îndelung că pînă în țara mea sînt aproape 20.000 de kilometri și că mi-ar fi imposibil să le iau cu mine. Bucuria prilejuită de prețiosul vînat l-a determinat în sfîrșit pe marinari să accepte propunerea mea, și astfel ne-am ospătat cu toții pe cinste.

Spre satisfacția noastră, calea de întoarcere, după atîtea zile de încordată așteptare, a fost mult mai scurtă și mai ușoară. Am întîlnit pe drum una dintre navele care ieșiseră în larg o dată cu noi și am fost foarte mîndri văzînd că balena vînată și remorcată de aceasta era mai mică decît cetaceul nostru.

Cerul încă nu se luminase de ziuă cînd în depărtare începură să licărească luminile Cihonci-jinului. La baza piscicolă de pe țărm, lucrătorii care trebuiau să ia în primire și să înceapă imediat tranșarea balenelor și prelucrarea cărnii și a grăsimii fuseseră înștiințați prin T.F.F. și așteptau cu nerăbdare sosirea vaselor.

M-am despărțit cu părere de rău de noii mei prieteni. Datorită lor fusesem martor la o adevărată vînătoare de balene, despre care pînă atunci nu știusem decît din auzite.

Sian VLAD

Undele și lumea vie

DEZVOLTAREA IMPETUOASĂ A FIZICII NUCLEARE A DAT NAȘTERE UNEI ȘTIINȚE NOI, RADIOBIOLOGIA, CU MULTIPLE APLICAȚII ÎN VIAȚA DE TOATE ZILELE

Radioactivitatea a influențat din totdeauna lumea vie — și nu numai pe aceasta. Unii oameni de știință consideră că însăși formarea și evoluția globului terestru sînt de neconceput fără acțiunea radioactivității și că aceasta constituie o puternică sursă de energie și căldură pentru scoarța terestră și viața care s-a dezvoltat pe ea.

Chiar dacă radioactivitatea nu ar avea influența aproape exclusivă pe care i-o atribuie anumiți savanți în evoluția pămîntului și a vieții, însemnătatea ei rămîne totuși indiscutabilă.

De studiul influriirii pe care o exercită radiațiile asupra vieții se ocupă o știință recent apărută — radiobiologia. Ea a căpătat o importanță cu totul specială datorită dezvoltării impetuoase a fizicii nucleare moderne, cu numeroasele ei aplicații în lumea vie. La rîndul ei, radiobiologia este a ramură a biofizicii. Aceasta din urmă, o știință cu dată de naștere relativ recentă, se ocupă, sub toate aspectele, de aplicațiile multiple ale fizicii în biologie și are mai multe părți constitutive, de exemplu — pe lîngă radiobiologie — electrobiologia și bioacustica.

În cele ce urmează vom da cîteva rezultate obținute de radiobiologi, indicînd liniile actuale de cercetare și perspectivele interesante pe care le deschide noua știință.

SPORURI DE RECOLTĂ OBȚINUTE CU... REACTORUL

Făcîndu-se culturi de plante în soluții de elemente nutritive care nu conțineau de loc substanțe radioactive, s-a constatat că plantele se veștejesc și pier din cauza lipsei totale a radioactivității. De aici rezultă că radioactivitatea reprezintă un factor de vegetație, adică un element indispensabil vieții plantelor.

Că lucrurile stau așa o dovedesc și excedentele de recoltă obținute cu ajutorul energiei radioactive.

Desigur, radiațiile în cantitate mare provoacă leziuni grave la om, animale și plante. Hecatombele de la Hiroshima și Nagasaki vor rămîne, peste veacuri, mărturii sumbre ale puterii distructive ascunse în simburele atomului. Dar chiar și în jurul acestor localități, în zonele mai puțin atinse de radiații, s-au remarcat și unele plante mai viguroase. De unde rezultă, încă o dată, că, în cantități moderate, radiațiile exercită o acțiune favorabilă asupra vieții.

La om, de exemplu, radiațiile foarte slabe excită sistemul nervos și creierul, efectele periculoase înregistrîndu-se doar atunci cînd dozele devin prea mari, întrecînd limita de toleranță a organismelor.

Substanțele radioactive se concentrează în anumite organe ale corpului viu. Astfel, s-a descoperit că în creierul omului se găsește mai mult radiu decît în celelalte organe. Și o plantă acvatică întîlnită în mai toate bălțile noastre — lintița — fixează în corpul său de sute de ori mai mult radiu decît se găsește în apă.

De unde provine energia radioactivă în natură?

Sărurile de radiu, uraniu și alte elemente radioactive din roci ajung, prin dezagregare, în apa izvoarelor, rîurilor, fluviilor și mărilor. Din aceste medii praful radioactiv se risipește și în atmosferă. Se știe că anumite izvoare cu proprietăți curative sînt caracterizate tocmai prin radioactivitatea lor, de exemplu, în R. S. Cehoslovacă, izvoarele de la Ioachimov. Și la noi în țară apele de Șingeorz au o radioactivitate mai accentuată, care, probabil, mărește efectul lor favorabil.

În apa mării, substanțele radioactive se concentrează în zona țărmului. Aici trăiesc bacteriile sulfuroase care acumulează în corpul lor cantități apreciabile de substanțe radioactive.

Bacteriile moarte dau radioactivitate nămolului din lagune sau lacuri marine. În nămolul folosit la diferite cure la Techirghiol, se pare că și radioactivitatea contribuie la vindecarea bolilor.

Pămîntul arabil, solul, conține substanțe radioactive provenite din rocile pe care acesta s-a format. De aceea aerul din sol are o radioactivitate de 2.000 de ori mai mare decît cel atmosferic. Un rol însemnat în radioactivitatea solului îl joacă un izotop radioactiv al potasiului, care se întîlnește totdeauna în țesuturile plantelor.

Dirijate de om, radiațiile pot aduce multe foloase în agricultură, deoarece provoacă o stimulare generală a vegetației. De exemplu, din cercetări proprii a reieșit că umectarea semințelor cu soluții radioactive a dus la sporuri de recoltă pînă la 30%. Totodată am constatat că și calitatea pîinii s-a ridicat prin tratarea cu radiații a boabelor de grîu.

Tratînd boabe de porumb, grîu și floarea-soarelui cu un flux de neutroni rapizi ori termici în canalele reactorului de la Institutul de fizică atomică al Academiei R. P. Române, am obținut nu numai sporuri de recoltă, dar și efecte radiogenetice. Astfel, am putut selecta spice cu înfățișări felurite, ori păiării de floarea-soarelui de o mărime și formă neobișnuite, care pot fi folosite spre a-și transmite zestrea ereditară favorabilă din sămînță în sămînță, din floare în floare.

În fine, mai trebuie menționat că prin radioactivitatea artificial obținută se pot distruge dăunători în depozitele agricole.

INVESTIGAȚII ÎN LUMEA VEGETALĂ CU AJUTORUL RADIOIZOTOPILOR

Radioizotopii își găsesc una din aplicațiile cele mai strălucite în cercetarea fenomenelor vieții.

Au ajuns clasice cercetările efectuate de academicianul Kursanov în U.R.S.S., care a arătat că rădăcinile pot absorbi carbonul marcat radioactiv din sol și că acest element este transmis frunzelor, care îl folosesc în procesul de fotosinteză.

Tot cu ajutorul izotopilor radioactivi s-a constatat ritmul accelerat al proceselor vitale din plante. Doar la 15—20 de minute după ce rădăcina unei plante a întîlnit o sursă de fosfor radioactiv, elementul radioactiv poate fi detectat în frunze.

Cu ajutorul fosforului radioactiv s-a pus în evidență și o altă particularitate utilă și interesantă a sistemului radicular: la contactul cu un focar local de fosfor, o rădăcinoasă își mărește absorbția de 20—30 ori.

Fără izotopii radioactivi nu s-ar fi putut descoperi că diferitele culori ale spectrului solar influențează în mod diferențiat compoziția produșilor de fotosinteză. Astfel, s-a observat că în lumina albastră se sintetizează mai ales proteinele, iar în cea roșie, îndeosebi hidrații de carbon. Desigur, această descoperire dă omului posibilitatea de a dirija, deocamdată în sere, compoziția produșilor de asimilare în plante.

Cercetări proprii au dus la stabilirea unei metode expeditive de diagnosticare a rezistenței plantelor la temperaturi scăzute, cu ajutorul izotopilor radioactivi. Această metodă rapidă permite ca în cîteva săptămîni să se determine o scară de rezistență la frig, care prin metodele de altădată nu putea fi stabilită decît după ani îndelungați de experimentare.

Tot cu ajutorul izotopilor radioactivi am putut stabili că absorbția fosforului, de pildă, este influențată puternic de aprovizionarea pămîntului cu apă și cu alte elemente nutritive, cum ar fi azotul.

„OSPĂȚUL RADIOACTIV" AL INSECTELOR

Dar izotopii radioactivi luminează nu numai tainele vieții vegetale: se știe că se pot marca radioactiv și animalele și chiar omul. De exemplu, cu ajutorul iodului radioactiv se urmăresc la om unele procese din glanda tiroidă.

Multe cercetări au drept obiect insectele. Unele fenomene ale vieții albinelor au fost urmărite cu atomi marcați.

Cu ajutorul izotopilor radioactivi s-au marcat și insectele dăunătoare, studiindu-li-se obiceiurile. Ele au fost marcate oferindu-li-se drept hrană sirop de zahăr ce conținea fosfor radioactiv. După o zi insectele astfel „tratate" au putut fi depistate la o distanță de 2—3 km de locul „ospățului radioactiv".

Metoda marcării insectelor cu izotopi radioactivi este folosită cu succes la cunoașterea mai profundă a unor dușmani direcți ai omului — muștele, țînțarii etc. — precum și a diverși dăunători, de pildă gărgărița cerealelor.

Desigur, radiobiologia își găsește și o seamă de alte aplicații, care nu au putut fi trecute în revistă în acest scurt articol. Perspectivele sale excepționale sînt în afară de orice îndoială. De pe acum, sub influența radiațiilor s-au obținut plante mai viguroase și s-au scos la lumină unele din tainele vieții. Pe un plan mai larg trebuie însă arătat că revoluția fundamentală în biologie, datorită intervenției fizicii, este o problemă a viitorului, probabil nu prea depărtat. Această revoluție a cunoașterii științifice va fi legată de pătrunderea omului în intimitatea mecanismelor fizice, care participă la viața celulei și a corpului viu.

Lector univ. D. BUICAN
candidat în științe biologice
Ilustrații de Liliana ROȘIANU

FOTOCRONICA FLACĂRII

În marea sală a Palatului Națiunilor din Geneva și-a început lucrările la 23 martie Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

←

La Teatrul „Jiri Myron" din Ostrava (R. S. Cehoslovacă) a avut loc recent premiera operetei românești „Lysistrata" de Gherase Dendrino.

→

În cadrul celei de-a 73-a ediții a Tîrgului internațional de primăvară de la Viena a fost organizată și o expoziție turistică O.N.T.-Carpați, cuprinzînd panouri cu imagini de pe litoralul românesc, peisaje din diferite orașe și stațiuni climaterice ale țării noastre.

↓

„Pentru o zonă denuclearizată în Europa centrală". Sub această lozincă s-a desfășurat pe străzile orașului Bruxelles al doilea marș antiatomic al tineretului belgian, la care au luat parte peste 20.000 de manifestanți, între care și delegați ai tineretului din R. F. Germană (în fotografie) și alte țări vest-europene.

După încheierea acordului din februarie a.c. cu privire la încetarea focului în regiunile locuite de kurzi, din nordul Irakului, autoritățile irakiene au elaborat o serie de măsuri pentru refacerea acestor regiuni care au suferit de pe urma războiului. În fotografie: ruinele satului kurd Kanimil, distrus în timpul luptelor.

→

O dată cu deschiderea primelor magazine alimentare de stat în orașele Algeriei, menite să pună capăt speculei cu alimente, autoritățile algeriene au tipărit și o serie de afișe prin care mobilizează pe cetățeni la lupta împotriva speculanților.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".
MACHETA: Vlad Mușatescu.

SPORT

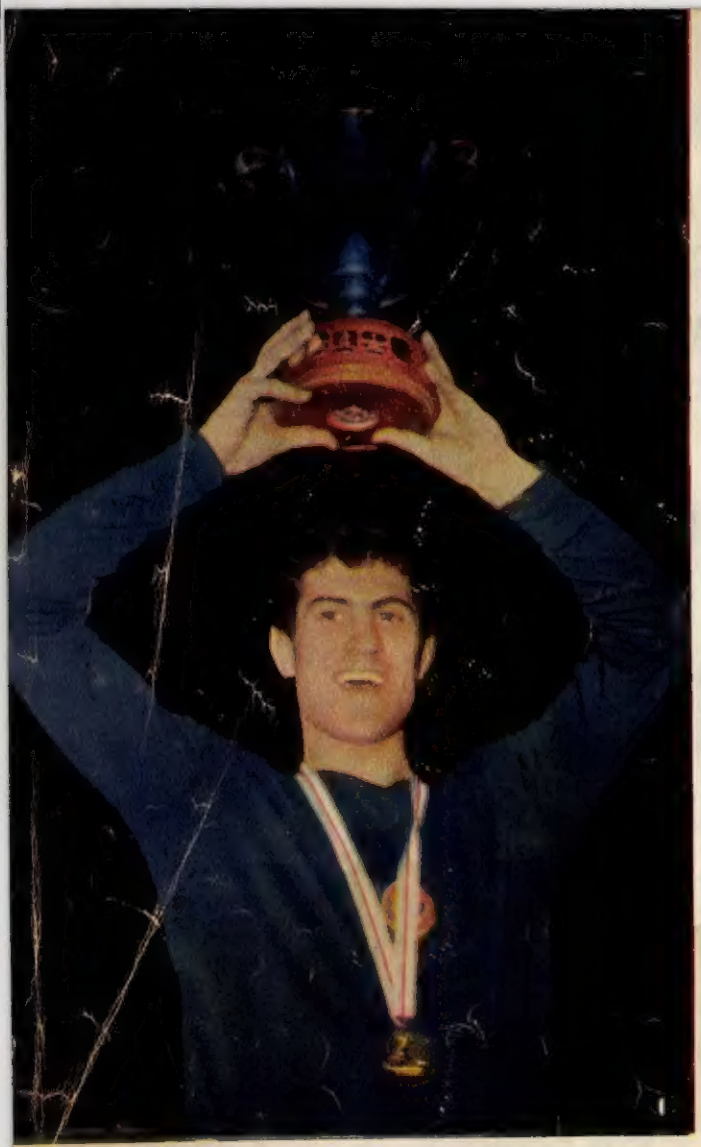

1

2

3

CAMPIONI MONDIALI

Încă nu s-a stins ecoul victoriei romînești la campionatul mondial de handbal în 7. Iată alte cîteva imagini fotografice făcute după încheierea competiției.

1. Trofeul acordat celor mai buni handbaliști din lume se află în mîinile lui Virgil Hnat, căpitanul echipei noastre naționale.
2. Ion Moser, cel mai eficace jucător (33 goluri marcate) al ecoului ediții a campionatului mondial.
3. Marea victorie. Echipa noastră, după finala prin care și-a adjudecat titlul mondial.